Bundel - Raadsvergadering van 6 juli 2023

Agenda bijlagen

- 20230706 Raadsmemo Jaarstukken en Perspectiefnota.docx
- 20230622 Concept Verslag Parallelsessie I&O Perspectiefnota 2024.docx
- 20230703 Schriftelijke beantwoording Perspectiefnota 2024-2027
- 20230704 Schriftelijke beantwoording (incl. vraag 3) Perspectiefnota 2024-2027

1 16.00 uur: Opening vergadering
De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Belangstellenden zijn van harte welkom de vergadering bij te wonen

2 HAMERSTUK Ingekomen stukken
Het zijn hier alleen Ingekomen stukken die betrekking hebben op de Perspectiefnota (PPN)
Concrete vragen over de stukken dienen voorafgaand aan de raadsvergadering via e-mail te worden ingediend bij de griffier
Besloten wordt over de wijze van afdoening van de stukken als hamerstuk, op voorstel agendacommissie

3 Vaststellen agenda
Zie voor de agenda de bijgevoegde memo 'Bespreking perspectiefnota 2024, d.d. 30 juni 2023'
Aan de agenda kunnen nog onderwerpen worden toegevoegd of van de agenda worden afgevoerd

- 20230706 Raadsmemo Jaarstukken en Perspectiefnota.docx

4.a BESPREEKSTUK Jaarstukken 2022 gemeente Gorinchem
Uitkomst van de B&A 22 juni 2023: De voorzitter concludeert dat de Jaarstukken 2022 worden geagendeerd als bespreekstuk.
Door de gemeenteraad is besloten om de behandeling van de jaarstukken 2022 te combineren met de behandeling van de perspectiefnota 2024.

- 2023-863996 Rvs Jaarstukken 2022.pdf
- 2023-863996 Jaarstukken 2022.pdf
- 2023-863996 JIEO jaarstukken 2022.pdf
- 2023-863996 Stresstest Jaarstukken 2022.pdf
- Brief Controleverklaring jaarrekening 2022 - Definitief.pdf
- Accountantsverslag 2022 gemeente Gorinchem - Definitief.pdf
- Controleverklaring jaarrekening 2022 - Definitief.pdf
- Gewaarmerkte jaarstukken 2022 - Definitief.pdf

4.b BESPREEKSTUK Perspectiefnota 2024 gemeente Gorinchem
De schriftelijke beantwoording van de openstaande technische vragen over de PPN 2024 is op 3 juli ontvangen en toegevoegd.
De integrale beantwoording op vraag nr. 3 vergde meer tijd, en is op 4 juli ontvangen en toegevoegd.

- 2023-866580 Rvs Perspectiefnota 2024-2027.pdf
- Perspectiefnota 2024-2027.pdf
- 20230703 Schriftelijke beantwoording Perspectiefnota 2024-2027
- 20230704 Schriftelijke beantwoording (incl. vraag 3) Perspectiefnota 2024-2027

5 16.15 -17.45 uur Algemene beschouwingen
De fracties geven hun visie op de PPN 2024. Raadsleden kunnen vragen stellen aan elkaar en aan het college omtrent de voorgelegde beleidskeuzes. Ook kunnen er moties en amendementen worden ingediend.
*
*
*Spreektijd: max. 8 minuten per fractie
*

- Algemene Beschouwingen PPN - Stadsbelang
- Algemene Beschouwingen PPN - Democraten Gorinchem
- Algemene Beschouwingen PPN - Partij van de Arbeid
- Algemene Beschouwingen PPN - VVD
- Algemene Beschouwingen PPN - CU-SGP
- Algemene Beschouwingen PPN - Gorcum Actief
- Algemene Beschouwingen PPN - D66
- Algemene Beschouwingen PPN - CDA

Algemene Beschouwingen PPN - SP

6 17.45 - 18.30 uur Schorsing / Maaltijd
In het werkcafé zal door de collegae van Facilitaire Zaken een maaltijd worden verzorgd.

7 18.30 - 19.30 uur Eerste termijn college
Het college geeft een reactie op de 1e termijn, op de ingediende moties en amendementen en gaat in op de vragen van de fracties omtrent de voorgelegde beleidskeuzes.

8 19.30 - 20.00 uur Schorsing
Een schorsing van een half uur zodat de fracties zich kunnen voorbereiden op de 2e termijn

9 20.00 - 21.15 uur Tweede termijn fracties
*De fracties reageren op elkaar en eventueel op de 1e termijn van het college.

*
*Spreektijd: max. 6 minuten per fractie
*

10 21.15 - 21.45 uur Schorsing
Een schorsing van een half uur zodat het college zich kan voorbereiden op de 2e termijn

11 21.45 – 22.30 uur Tweede termijn college
Het college reageert op de 2e termijn van de fracties

12 22.30 – 23.00 uur Afronding en besluitvorming
De gemeenteraad besluit over de stukken met betrekking tot de PPN
A01 Amendement PPN PvdA Snelle Aanpak (INGETROKKEN)
A02 Amendement PPN PvdA Borg Jeugdzorg
A03 Amendement PPN PvdA Snelle Aanpak (AANGEHOUDEN/ INGETROKKEN)
M01 Motie PPN SB e.a. Aandacht voor het Piazza Center
M02 Motie PPN DG e.a. Besturen zonder blinddoek (INGETROKKEN)
M03 Motie PPN PvdA e.a. Passend loon SW (INGETROKKEN)
M04 Motie PPN PvdA e.a. Ervaringsdeskundigheid Jeugdzorg
M05 Motie PPN PvdA Cultuursensitieve zorg
M06 Motie PPN PvdA Ombouw Kantoren (INGETROKKEN)
M07 Motie PPN VVD e.a. Gorcumse voorrang Groote Haar
M08 Motie PPN VVD e.a. Fietssnelweg (INGETROKKEN)
M09 Motie PPN CU SGP e.a. We overbruggen de kloof
M10 Motie PPN CU SGP e.a. Bee happy!
M11 Motie PPN GA e.a. Samen tuinieren
M12 Motie PPN GA SB Gorcum pas (INGETROKKEN)
M13 Motie PPN D66 e.a. Asielzoekers sneller aan het werk (INGETROKKEN)
M14 Motie PPN D66 Werkstudenten welkom bij de gemeente Gorinchem
M15 Motie PPN D66 Vrijwilligerswerk tijdens werktijd
M16 Motie PPN D66 Mensen in woningnood niet onnodig belasten met leges
M17 Motie PPN CDA DG OZB weg ermee! (verenigingen en stichtingen)
M18 Motie PPN CDA Sparen voor later voorkomt een kater
M19 Motie PPN CDA Maak verduurzamen minder duur
M20 Motie PPN CDA Besturen is keuzes maken (INGETROKKEN)
M21 Motie PPN SP Gooi kunst niet weg
M22 Motie PPN VVD e.a. Fietssnelweg
M23 Motie PPN D66 e.a. Asielzoekers sneller aan het werk
M24 Motie PPN CDA DG e.a. Besturen is keuzes maken met open vizier (INGETROKKEN)
M25 Motie PPN PvdA Ombouw Kantoren
M26 Motie PPN GA SB Gorcum pas
M27 Motie PPN CDA DG e.a. Besturen is keuzes maken met open vizier
Totaaloverzicht moties en amendementen PPN 6 juli 2023

13 23.00 uur Maandwijziging juli 2023
Op 5 juli 2023 de maandwijziging en bijlage ontvangen en geplaatst.
2023-870015 maandwijziging juli 2023
Bijlage 1 maandwijziging 6 juli 2023

14 23.05 uur Afsluiting
Na de vergadering worden het audioverslag en de notulen op de site geplaatst

MEMO

Aan	:	Gemeenteraad
Van	:	Griffie, Hans Sepers
Betreft	:	Bespreking jaarstukken 2022 en perspectiefnota 2024, d.d. 6 juli 2023 (aangepast)
Datum	:	30 juni 2023

Beste raadsleden en collegeleden,

Op donderdag 6 juli 2023 staat de raadsvergadering in het teken van de jaarstukken en perspectiefnota (PPN). Om het proces soepel te laten verlopen hebben we een planning gemaakt. Dit in nauw overleg met de agendacommissie d.d. 17 mei 2023.
De agenda (en deze memo) is aangepast naar aanleiding van de vergadering van donderdag 29 juni 2023, waarin is besloten om de jaarstukken 2022 samen met de PPN te behandelen.

Voorafgaand: twee stappen
Vóór de behandeling van de PPN zijn er 2 belangrijke processtappen:

1. Alle stukken zijn uiterlijk **9 juni** beschikbaar op IBABS
2. In I&O-parallelsessie van **22 juni** is er een presentatie met ruimte voor technische vragen.
3. Schriftelijk antwoord op de gestelde vragen tijdens de I&O 22 juni 2023 volgt zo spoedig mogelijk

Spoorboekje: vergelijkbaar met andere jaren
Hieronder leest u de planning van de bespreking van de PPN in combinatie met de jaarstukken. Die planning is een prognose. Dat betekent dat u misschien eerder klaar bent met bepaalde stappen. De spreektijden voor de fracties liggen vast en uitlopen op de planning is niet mogelijk. De voorzitter houdt zich strikt aan de afgesproken spreektijden. De vergadering begint om **16.00 uur**. Zorg dat u op tijd aanwezig bent en houdt u aan de afspraken.

16.00 – 16.15	Opening door burgemeester	Burgermeester Melissant opent de vergadering.
16.15 – 17.45	Algemene beschouwingen	De fracties geven hun visie op de PPN 2024 *in combinatie met de jaarstukken*. Raadsleden kunnen vragen stellen aan elkaar en aan het college omtrent de voorgelegde beleidskeuzes. Ook kunnen er moties en amendementen worden ingediend. *Spreektijd: max. 8 minuten per fractie*
17.45 – 18.30u	Maaltijd	In het werkcafé zal door de collegae van Facilitaire Zaken een maaltijd worden verzorgd.
18.30 – 19.30u	Eerste termijn college	Het college geeft een reactie op de 1e termijn, op de ingediende moties en amendementen en gaat in op de vragen van de fracties omtrent de voorgelegde beleidskeuzes en de jaarstukken.
19.30 – 20.00u	Schorsing	Een schorsing van een half uur zodat de fracties zich kunnen voorbereiden op de 2e termijn
20.00 – 21.15u	Tweede termijn fracties	De fracties reageren op elkaar en eventueel op de 1e termijn van het college. *Spreektijd: max. 6 minuten per fractie*

21.15 – 21.45u	Schorsing	Een schorsing van een half uur zodat het college zich kan voorbereiden op de 2e termijn
21.45 – 22.30u	Tweede termijn college	Het college reageert op de 2e termijn van de fracties
22.30 – 23.00u	Afronding en besluitvorming	De gemeenteraad besluit over de stukken met betrekking tot de PPN en de Jaarstukken 2022

Spreektijden: per fractie, niet per raadslid
Misschien maakt u binnen de fractie afspraken over wie welk onderdeel voor zijn rekening neemt. Het is mogelijk om verschillende sprekers bij verschillende onderwerpen te hebben. Houd er wel rekening mee dat de spreektijden per fractie zijn en dus niet per spreker.

Voorbereiding: een verzoek

Lever uw algemene beschouwingen, moties, amendementen en vragen vooraf aan bij de griffie
Dat kan de dagen voorafgaand aan de raadsvergadering of op de dag zelf **tot uiterlijk 12.00 uur**. De organisatie kan zich dan goed voorbereiden op de reactie van het college op uw bijdragen. Heeft u uw beschouwingen gedeeld en uw vragen gesteld in de vergadering? Pas dan plaatsen we ze in iBabs.

Vragen?
Heeft u nog vragen over de procedure of wilt u hulp bij het formuleren van uw beschouwingen, moties of vragen? Schroomt u niet daarvoor aan te kloppen bij de griffie.

Ik wens u een fijne vergadering.

Met vriendelijke groet,
Hans Sepers

Gekomen tot deze memo in afstemming met:

- *Team Financiën (25 april 2023, akkoord)*
- *Team Faza (26 april 2023, akkoord)*
- *Driehoek (5 mei 2023, akkoord)*
- *Agendacommissie (17 mei 2023, akkoord)*

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 22 juni 2023
Perspectiefnota 2024
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer B. Bahlmann
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-SP-ChristenUnie/SGP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk:	de heer S. Bouwmeester
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Perspectiefnota 2024

Onlangs is de perspectiefnota 2024-2027 aangeboden aan de gemeenteraad. Door middel van een presentatie wordt deze toegelicht. Vervolgens kunnen de raadsleden technische vragen stellen.

Wethouder Molengraaf zegt dat het samenstellen van de perspectiefnota een flinke klus was. Zij nodigt de raadsleden uit de technische vragen goed te stellen zodat dit afgehandeld is voor de bespreking in juli.

De heer Bouwmeester geeft een presentatie (beschikbaar op iBabs).
Het was een uitdagend proces, in het bijzonder vanwege de meicirculaire.
Hij licht de opzet van de perspectiefnota toe die bestaat uit financiële ontwikkelingen, spaarsystemen, investeringen en overige ontwikkelingen.
Het financieel meerjarenperspectief wordt getoond en toegelicht. Er is sprake van een positief sluitend meerjarenperspectief. De technische bijstellingen zijn fors, autonome ontwikkelingen met name als gevolg van de hoge inflatie en hoge energieprijzen.
De verwachte ontwikkelingen inzake het gemeentefonds worden nader toegelicht.
In 2023 is besloten om een groot deel van het begrotingssaldo 2023 en 2024 in te zetten voor investeringen. In 2025 is er niets mee gedaan waardoor het groter is.
De investeringsruimte staat de komende jaren onder druk.

De heer Schefferlie vraagt of dit een overzicht is na de toevoeging van de raadsinformatiebrief over de meicirculaire.
De heer Bouwmeester antwoordt dat de meicirculaire met name gaat over het exploitatiesaldo en niet over de investeringsruimte.
Hij vervolgt met de inzet beschikbare dekkingsbronnen omdat niet alles aan investeringen past binnen het investeringsplafond. Gekeken is naar verschillende reserves en naar een variant om te sparen voor nieuwe investeringen.

De heer Schefferlie vraagt naar een duiding inzake de inzet van de reserve sociaal domein.
De heer Bouwmeester denkt dat de vraag genoteerd is voor het politieke debat.

De heer Bouwmeester schetst vervolgens de uitgangspunten voor de perspectiefnota. Voor de loonstijging moet een inhaalslag gemaakt worden van 5,5% in 2023. Daarnaast is er een algemene prijsstijging van 3%, kostendekkendheid van leges en heffingen, indexatie van de

parkeertarieven met 10% en de verhoging van de Riveer tarieven met de prijsindex gezinsconsumptie.

De heer Houtepen vraagt of de 3% gezien moet worden vanaf 2024.
De heer Bouwmeester bevestigt dit.
Vervolgens licht hij de uitkomsten van de meicirculaire toe. Er zit een substantieel lagere compensatie voor loon- en prijsstijging in.

De heer Schefferlie vraagt of niet verwacht kan worden dat de septembercirculaire positiever zal zijn.
De heer Bouwmeester merkt op dat volgend jaar pas duidelijk wordt wat de cao voor rijksambtenaren zal doen. Er zal in september nog geen bijstelling gegeven worden verwacht hij. Mogelijk komt er volgend jaar wel een inhaalslag maar nu heeft men met dit meerjarenperspectief te maken.
De verbonden partijen wordt ook geconfronteerd met loonstijgingen. Nagegaan wordt of dat (deels) gecompenseerd moet worden.

Mevrouw Hamann zegt aan te nemen dat deze tegenvaller voor alle gemeenten geldt. Zij heeft bij het VNG congres begrepen dat bijstelling in het najaar verwacht wordt.
De heer Bouwmeester meent dat alle gemeenten hiermee te maken hebben, maar het is afhankelijk van hoe de gemeente de begroting heeft opgesteld. Hoe meer gemeenten er last van hebben hoe groter de kans is dat het rijk hier iets aan zal doen. Dit moet worden afgewacht.
In ieder geval adviseert hij het college om voor 2024 wel een sluitende begroting voor te leggen.

De heer Tekir vraagt hoe groot de ombuigingsopgave is.
De heer Bouwmeester zegt dat het saldo op basis van de meicirculaire € 1 mln. is. De structurele kosten en baten in de begroting 2024 moeten in evenwicht zijn en dan maakt het niet uit wat er onderaan de streep uit komt. Dat is voldoende voor de Provincie. Als het jaar erna het gemeentefonds afneemt wordt daar niet naar gekeken.
Het saldo van € 1 mln. is wat anders dan het structurele saldo.
De heer Klein vraagt naar een inschatting van het structurele verschil.
De heer Bouwmeester zegt dat hij dat na de presentatie kan nazien.

In de perspectiefnota zat een positieve bijstelling van € 2 mln. voor 2027. Dat betekent een opgave voor de begroting 2024 en verder.

De heer Tekir noemt de component jeugdzorg uit de brief over de meicirculaire. Naast de tekorten op het meerjarig saldo zou er ook € 5 mln. aan ombuigingen in de jeugdzorg nodig zijn. Komt dat bovenop het tekort van max € 1 mln.?
De heer Bouwmeester licht de component jeugdzorg toe. De bedragen voor 2024 en 2025 zijn definitief en die voor 2026 en 2027 zijn inschattingen.

De heer Oostrum vraagt of het dan wel verstandig is om de reserve sociaal domein nu af te romen.
De heer Bouwmeester noemt de inschatting van de kostenontwikkeling los van de hervormingsagenda. Er is nog niet veel te zeggen over de hervormingsagenda maar de opgave is zeker fors.
De heer Schefferlie zegt benieuwd te zijn hoe het college dit inschat.
De heer Bouwmeester zegt dat het ook financieel technisch heel ingewikkeld is.
Met betrekking tot de reserve sociaal domein licht hij toe dat het niet zo is dat de reserve leeggehaald wordt. De gesprekken met het Rijk zijn ook nog niet beëindigd.

Wat betreft de technische bijstellingen zegt hij dat ingeschat is dat als de rente ruim boven de 3% blijft er sprake zal zijn van € 1,8 mln. tekort per jaar. Gekeken is naar de actuele

ontwikkelingen van de ECB. De rentelasten in de perspectiefnota zijn afdoende voor alle investeringen in 2024. Het verwachte tekort op de rente is € 800.000.

De voorzitter bedankt de heer Bouwmeester voor zijn presentatie.

De heer Scheffelie merkt op dat er ook informatie is gekregen over investeringen in het IHP. Het is jammer dat dit niet integraal bekeken is. Hij had gehoopt hier een nadere duiding op te krijgen. Hij vraagt ook naar het Caribabad; kan hier een duiding van gegeven worden?

De heer Bouwmeester zegt dat er in deze perspectiefnota financieel technisch nog investeringsruimte zit van € 7 mln. en er is ook een meerjaren begrotingssaldo van € 4 - € 5 mln.
Met die twee bedragen heb je € 12 mln. voor nieuwe investeringen. In september komt er een voorstel over het zwembad met verschillende investeringsbedragen. Gekeken moet worden hoeveel ruimte er gevonden kan worden in combinatie met de exploitatie van het zwembad. Hij schat in dat het financieel haalbaar moet zijn om een variant van het zwembad uit te voeren.
Desgevraagd licht hij toe dat er verschillende scenario's zijn gepresenteerd met hun effecten op de meerjarenbegroting. Er is in de begroting ruimte voor een x bedrag aan investeringen. Hij noemt ook besparingen die mogelijk zijn. Er zijn oplossingen te bedenken die geen nadelig effect hebben op de meerjarenbegroting. De cijfers van de presentatie van enkele weken geleden kloppen nog steeds.

De heer Schefferlie zegt dat het interessant zou zijn om bij de perspectiefnota te zien hoe dit zich verhoudt tot andere keuzes.
De heer Bouwmeester zegt dat door de factor tijd de perspectiefnota, meicirculaire en het zwembad nog niet te combineren zijn.
De heer Schefferlie zegt dat hij had gehoopt dat er nu complete duidelijkheid zou zijn over een afwegingskader. Hij vraagt of een overzicht van alle wensen en mogelijkheden kan worden opgesteld voor de behandeling van de perspectiefnota.

De heer Oostrum merkt op dat het vooral over de investeringsruimte gaat. Drie jaar geleden zijn scenario's bekeken vanuit de schuldenpositie van de gemeente. De schuld is enorm gedaald. Hij is wel bang voor de toekomst. Als de schulden toenemen wordt de investeringsruimte kleiner. Hij zou graag nog eens een zelfde exercitie als drie jaar geleden willen zien. Hij noemt ook het spaarsysteem in relatie tot de geldontwaarding. Is sparen wel zo handig?
De heer Bouwmeester zegt dat mede door corona de schuldpositie gedaald is. Daar is van geprofiteerd. Vorige maand is ook gesteld dat er veel investeringen gedaan kunnen worden die al gefiatteerd zijn. De schuld zal dan wel stijgen maar dat is geen groot probleem. Er is wel sprake van een hard oplopende rente. Met het huidige investeringsprogramma komt dit uit op een tekort van € 1,8 mln. Hij zou niet adviseren om investeringen te doen als het geld er nog niet is. Het moet ook passen binnen de meerjarenbegroting. Het investeringsplafond is een keuze van de raad.
In antwoord op de vraag van de heer Schefferlie wat er nog voor 6 juli beschikbaar kan komen zegt hij dat hij dit met het college zal bespreken. In augustus en september vindt pas besluitvorming plaats over de scenario's voor het zwembad. Over onderwijshuisvesting is een raadsinformatiebrief verschenen om inzicht te geven in wat er al in de bestande begroting is opgenomen aan middelen. In de perspectiefnota zit een spaarvariant van een miljoen en twee kleinere investeringen. Voor de jaren erna wordt een miljoen per jaar gespaard.
De heer Schefferlie zou dit graag geactualiseerd zien.
De voorzitter stelt vast dat de heer Bouwmeester dit mee terugneemt naar het college.

De heer Klein noemt het zwembad en vraagt of uit de genoemde € 12 mln. de rentelasten voor het zwembad betaald kunnen worden.

De heer Bouwmeester zegt dat de meerjarensaldi een effect hebben op de exploitatie. Bij elke variant komt er een ander exploitatietekort uit en moet naar de ruimte in de meerjarenbegroting gekeken worden. Een keerzijde is wel het investeringsplafond. Er moet ook naar de schulden gekeken worden. De rentelasten moeten wel opgevangen kunnen worden in de komende jaren.

De heer Van der Geest heeft nog vragen over de ruimtevragers van het collegeprogramma. Hij noemt de stadsecoloog en de stadsconciërge en vraagt wat die gaan doen en hoe gemeten wordt of die succesvol zijn. Met betrekking tot de instrumenten voor de woningmarkt en versnelling van de woningbouw vraagt hij ook om een toelichting. Hij noemt de uitvoering mobiliteitsvisie en keuzes inzake de Nieuw Hoven en Mollenburgseweg, station noord, parkeergarage Kweeklust, De Nieuwe Doelen een miljoen extra. Zit er nog geld in die reserve infrastructuur? Wijkgericht werken wordt aangepast en dat is hem niet duidelijk. Deze vragen kunnen ook schriftelijk beantwoord worden. Hij noemt ook de overzichten van de reserves die hij graag inzichtelijk zou krijgen.

De heer Bouwmeester zegt dat het overzicht van de reserves inzichtelijk gemaakt kan worden. Hij gaat er nu niet inhoudelijk op in. De technische vragen over inhoudelijke punten laat hij aan het college.
Wethouder Molengraaf stelt voor deze schriftelijk te beantwoorden.
De heer Van der Geest zal zijn vragen nog even mailen.
Wethouder Molengraaf ontvangt de vragen graag deze week.

De heer Tekir zegt dat hij een schriftelijke vragenronde heeft gemist voor dit onderwerp. Hij heeft nog enkele vragen. Hij noemt de summiere toelichting op enkele tonnen die gevraagd worden. Hij noemt ook hoofdstuk 2.1. dat om een toelichting vraagt.
Hij noemt het spaarsysteem dat nieuw is; het is gewoon een bestemmingsreserve naar zijn mening. Dat is er nu al voor sociaal domein en infra. De afspraak die gemaakt wordt is voor twee reserves (infra en onderwijs) een 50-50 verdeling te maken. Wat is hier nu nieuw aan dit spaarsysteem? Het lijkt erop dat het in deze perspectiefnota niet toegepast wordt.
Met betrekking tot de prijsindexen vraagt hij naar de verklaring van het verschil in stijgingen. In de inleiding staat dat het college programma wordt uitgevoerd. Is dat deels of totaal? Met betrekking tot het IHP vraagt hij of de vijf gebouwen niet zijn opgenomen in de perspectiefnota.

De heer Bouwmeester reageert op de gestelde vragen.
Er is voor gekozen om bij de technische uitgangspunten alleen de heel bijzondere toe te lichten, zoals de cao. Het spaarsysteem bestond al voor infrastructuur. Behalve de grondexploitatie Groote Haar zijn de andere grondexploitaties nagenoeg afgesloten. Op korte termijn komen daar geen positieve resultaten uit. Het spaarsysteem wordt aangevuld. Ruimte boven de weerstandsratio wordt dan afgeroomd voor onderwijs en infra. Voor onderwijshuisvesting wordt hetzelfde systeem gebruikt als voor infra. In het investeringsprogramma wordt ook elk jaar een miljoen gespaard. Bij het sociaal domein was een egalisatiereserve waar ook in gespaard werd. In de perspectiefnota is gekeken naar de ruimte die benut kan worden voor investeringen. Het spaarsysteem gaat in vanaf de jaarrekening 2023 want de middelen zijn nu nodig voor de investeringen in deze perspectiefnota. Het bedrag dat we kunnen sparen is afhankelijk van het jaarresultaat. Desgevraagd licht hij toe dat bij de begroting een voorstel gedaan moet worden om de begroting sluitend te maken. De borging om de nieuwe spelregel na te leven is dat de raad besluit om dit te doen. De regel is er op dit moment nog niet. Als de raad besluit tot het spaarsysteem dan moet het college dit uitvoeren. Het is wel tot factor 2. In algemene zin is het elk jaar een kwestie van keuzes maken omdat de ambities groter zijn dan de financiële ruimte.
Met betrekking tot de index van 3% en de index bij De Nieuwe Doelen zegt hij dat het budget voor DND al enkele jaren geleden is vastgesteld vandaar dat het percentage daar hoger is. Voor de andere investeringen is de index vorig jaar ook al toegepast. In totaal

komt het redelijk overeen. Reeds vastgestelde investeringsbudgetten zijn niet geindexeerd zoals station Noord. Wel is voorzien dat die kosten gaan stijgen.
In hoeverre het college programma er volledig in zit is lastig te duiden. Misschien kan het college hier een duiding aan geven.
Wethouder Molengraf gaat er vanuit dat dit er volledig in zit maar zij zal het bij de schriftelijke beantwoording meenemen.
De heer Tekir meent dat er nog een gat tussen zit. Hij is benieuwd naar de dekking.
De heer Bouwmeester zegt dat hij met het college zal bespreken of hiervan een overzicht gegeven kan worden.
Met betrekking tot het IHP en de onderwijsgebouwen verwijst hij naar de raadsinformatiebrief. De vijf scholen in het IHP staan niet met naam en toenaam genoemd in het perspectiefnota. Daar komt het spaarsysteem voor in de plaats.
Wethouder Mager zegt dat gekeken is wat er nog aan geld in de begroting zit. Zij verwijst naar de raadsinformatiebrief. Er komen nog businesscases en die zijn al opgenomen. Er zijn ook gebouwen die verkocht worden. Voor alle te (ver)bouwen gebouwen komen businesscases. Gekeken wordt welke maatschappelijke functies toegevoegd kunnen worden. Per school wordt dit besproken met de raad.
De heer Tekir begrijpt dat de vijf scholen nu niet in de perspectiefnota zitten.

De heer De Pagter is gecharmeerd van het spaarsysteem. Hij vraagt met betrekking tot het afromen van de reserves of het niet verstandig is dat gefaseerd te doen in plaats van eenmalig.
De heer Bouwmeester noemt de weerstandsratio en de doorrekening en zegt dat het verantwoord is om het bedrag er nu uit te halen. Dat gebeurt nu in twee jaar. Het kan ook over meerdere jaren maar met de opgave is de ruimte nodig voor de investeringen.

De heer De Pagter vraagt hoe het tot de €7,6mln. komt.
De heer Bouwmeester verwijst naar het investeringsoverzicht. Desgevraagd zegt hij dat er nog een voorstel komt naar aanleiding van de meicirculaire.

De heer Klein noemt de indexatie van de parkeertarieven en het starttarief van € 2 euro. Hij denkt dat dit geen goed idee is. De stadsconciërge staat in de begroting en hij vraagt of dat de opstartkosten zijn en of het in de salarishuishouding zit. Met betrekking tot de buitenverlichting en de versnelde afschrijving vraagt hij waarom dat in één keer gebeurt. Op pagina 21 leest hij dat er kosten zijn voor de verlichting en een besparing van € 250.000. Hoe moet hij dat in verhouding zien? In de bijlage 6.1. staat voorzieningen gebouw Kriekenmarkt. Is dat het havengebouw en klopt het dat het om € 2 mln. gaat?

De heer Bouwmeester zal de vraag inzake de parkeertarieven schriftelijk beantwoorden. Met betrekking tot de stadsconciërge is het voorstel om dit twee jaar incidenteel te doen. De ledverlichting: de huidige verlichting moet afgeboekt worden en vervangen. Het is legitiem om de boekwaarde uit de boeken te halen. Bij de investeringen is de kapitaalvraag opgenomen van vijf ton per jaar. Bij de exploitatie staat wat het oplevert, dat is € 250.000 per jaar en dat wordt toegevoegd aan de reserve duurzaamheid. Desgevraagd zegt hij dat dit acht jaar in beslag neemt. Op de vraag over de Kriekenmarkt komt hij schriftelijk terug.

De heer Houtepen zegt dat veel van zijn vragen al gesteld zijn. Hij noemt ook de stadsecoloog en de stadsconciërge; zijn dat loonkosten of ook andere kosten? Hij vraagt ook naar de instrumenten voor de woningmarkt; zijn er al ideeën over? Is het gebruikelijk dat een tarief voor de OZB volledig wordt geindexeerd terwijl de grondslag ervoor ook al omhoog gaat door dezelfde drivers.

De heer Bouwmeester zegt dat de bedragen voor de stadsecoloog en conciërge loonkosten inclusief werkgeverslasten zijn. Het woningbouwprogramma versnellen; gekeken wordt of daar schriftelijk op gereageerd kan worden. Bij de OZB is het gebruikelijk dat die meestijgt met de loon- en prijsstijging maar het wordt eerst gecorrigeerd door de autonome stijging. Bewoners worden nooit dubbel belast.

Mevrouw Hamann bedankt de heer Bouwmeester voor de heldere uitleg.

De voorzitter stelt vast dat er geen vragen meer zijn en heeft de volgende ambtelijke toezeggingen genoteerd:

- Het college vragen om inzicht te geven in de investeringen en de wensen, wat er beschikbaar is vanuit de meicirculaire en of er (welke) keuzes gemaakt moeten worden
- Is het collegeprogramma verwerkt in de begroting?
- Het CDA dient deze week nog vragen in.
- Toelichting inzake prijsindex sociaal domein opnemen.
- Reactie op de vraag inzake parkeertarieven.
- Reactie op de vraag inzake Kriekenmarkt.
- Reactie op de vraag inzake instrumenten woningmarkt.
- Inzicht in hoe het college programma wordt uitgevoerd.
- Procesafspraak: deze week vragen indienen en tijdig voor 6 juli beantwoording.

De voorzitter sluit de vergadering; de perspectiefnota wordt op 6 juli in de raadsvergadering besproken.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

1 Schriftelijke beantwoording Perspectiefnota 2024

Nr.	Vraag	Antwoord
1	Nr. 1 Stadsecoloog en nr. 9 stadsconciërge; Wat gaat diegene precies doen, hoe zijn deze kosten opgebouwd? Zijn het alleen loonkosten of ook uitvoeringskosten? Op welke wijze wordt gemonitord of en hoe dit tot resultaat leidt? Op welke gewenste resultaten wordt gestuurd? Graag een nadere onderbouwing	De stadsecoloog houdt zich bezig met alle soort planten en ecosystemen die in de stad voorkomen. Zijn werk ligt op het terrein van alle verduurzamingsplannen (bv het warmtenet) en wat de consequenties zijn voor de flora en fauna in de stad. Zijn werk ligt in het verlengde van het groen in de openbare ruimte (bv bijengemeente) en wat er allemaal gebeurt met ons ecosysteem. De lasten voor de stadsecoloog hebben wij voor 100% salariskosten verwerkt voor 2024, 2025 en 2026. De stadsconciërge draagt ook bij aan de leefbare stad, maar vooral door de ergste irritaties van bewoners direct weg te nemen in de hoek van schoon en heel. De kosten voor de stadsconciërge hebben wij voor 70% salariskosten en 30% werkbudget verwerkt in 2024 en 2025.
2	Nr. 2. Instrumenten woningmarkt Wat volgt hier nog meer uit behalve een notitie? Waar is de meerjarige investering op gebaseerd?	Op verzoek van de raad (motie 229 ‘opkoopbescherming’ d.d. 23 september 2021) hebben wij onderzoek laten doen naar schaarste op de woningmarkt om te bepalen in welke buurt(en) in Gorinchem de opkoopbescherming zou kunnen worden ingevoerd. Dit onderzoek is in regionaal verband uitgevoerd en is in februari 2023 aan de raad gepresenteerd. Hierbij is ook ingegaan op andere instrumenten die kunnen worden ingezet op de woningmarkt. Na de zomer zullen wij een voorstel doen aan de raad voor inzet van instrumenten. Hierbij is uitgegaan van de inzet van één instrument. Afhankelijk van het besluit van de raad om één of meer instrumenten in te zetten, kan het benodigde bedrag hoger uitvallen.
3	nr. 3 versnellen woningbouw; Graag een nadere onderbouwing van de te verwachten kosten hiervan. De producten die nu worden genoemd leggen geen meerjarig investeringsbeslag, bovendien is de investeringsruimte fors hoger dan enkel deze producten. Daarnaast de vraag of deze kosten niet kunnen worden verhaald. Gezamenlijke vragen over 2 en 3: Welke inspanningen zijn er om deze kosten te verhalen bij ontwikkelingen? Graag een onderbouwing van de wijze waarop dat nu gebeurt, met hoeveel financiële ruimte daar nu rekening wordt gehouden, ter onderbouwing van de impact op de gemeentelijke begroting	Het bedrag dat is opgenomen in de PPN, is bedoeld voor extra capaciteit, zodat alle nieuwe wet- en regelgeving (o.m. Wet Regie Volkshuisvesting, Wet Goed Verhuurderschap en Wet betaalbare huur) rondom woningbouw kan worden verwerkt in lokaal beleid en werkwijzen en we regie kunnen voeren op de Regionale Realisatie Agenda (RRA) en de versnelling van de woningbouw. Extra capaciteit voor deze nieuwe taken en werkzaamheden is nu opgenomen voor de komende vier jaar. Daarna moet worden bekeken of dit langer nodig is, mede gezien het feit dat de RRA tot en met 2030 loopt. Deze kosten zijn moeilijk toe te rekenen aan individuele projecten en daardoor naar verwachting ook moeilijk verhaalbaar. Voor de overige vragen hebben we iets meer tijd nodig om tot een integraal antwoord te komen.

Nr.	Vraag	Antwoord
	(verhouding kostenverhaal/eigen inbreng) Op welke wijze worden deze budgetten ingezet voor het meer regie voeren op nieuwe woningbouwlocaties zoals Lange Slagenstraat en vertreklocatie Het Gilde. En hoe hangt dit samen met het voornemen om de opbrengsten uit verkoop van deze locaties te storten in de reserve voor de onderwijshuisvesting? Wordt hiermee al voorgesorteerd op verkoop? Op welke wijze wordt de gemeenteraad bij de ontwikkelstrategie van deze locaties betrokken? Wat is de achterliggende planning? Graag een nadere onderbouwing	
4	Uitvoeringsprogramma mobiliteit: Graag een overzicht van de stand van zaken van de reserve en de ruimtevragers binnen het uitvoeringsprogramma mobiliteit zoals vastgesteld door de gemeenteraad. Ook graag een onderbouwing van de voorgestelde investeringen mollenburgseweg en nieuwe hoven. Hoe verhoudt dit zich tot het vastgestelde uitvoeringsprogramma en evt nieuw op te stellen uitvoeringsprogramma conform de mobiliteitsvisie? Betekent dit heroverweging van reeds geplande projecten? Wat is de afweging achter deze 2 keuzes? Daarbij ook graag de kosten van Kweeklust en het nog bestaande tekort van station Gorinchem-Noord betrekken. We vragen ons af of het zin heeft om een uitvoeringsagenda op te stellen als er beperkte middelen zijn en het college vooruitlopend op een nieuwe uitvoeringsagenda al investeringen heeft bepaald.	De investering voor de Nieuwe Hoven is gebaseerd op de “Uitwerking top 10 Fietsknelpunten”. Een adviesbureau heeft een kostenraming gemaakt voor een volledige herinrichting en schat deze in op € 1,5 tot € 2 mln. Deze notitie zit als bijlage in de raadsinformatiebrief (van 27 januari 2022) over het onderzoek naar de verbetering van fietsroutes in Gorinchem. Voor de Mollenburgseweg is intern een globale raming gemaakt voor het aanbrengen van diverse snelheidsremmende maatregelen, zoals kruispuntplateaus en verkeersdrempels. De raming is vooral bedoeld om inzicht te krijgen in de benodigde middelen. Het soort snelheidsremmende maatregel kan nog wijzigen. Een van de ambities uit het collegeprogramma is het aanpakken van onveilige punten voor met name langzame verkeersdeelnemers zoals fietsers en voetgangers. De Nieuwe Hoven is in financieel opzicht het meest uitdagende project uit de fietsknelpunten top 10. Om deze reden is dit project specifiek genoemd in het collegeprogramma. De Nieuwe Hoven valt onder maatregel 17b “Realiseren fietsmaatregelen n.a.v. het onderzoek” Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040 – Uitwerking maatregelen. De Mollenburgseweg is geen onderdeel van de Mobiliteitsvisie. Het is een 30 km/u weg met veel scholieren, langzame verkeersdeelnemers en relatief veel verkeersongevallen. De gereden snelheid is hoger dan wenselijk. In lijn met de bovengenoemde ambitie uit het coalitieakkoord is deze aan het collegeprogramma toegevoegd. Op 22 juni 2023 is er een raadsinformatiebrief Z/22/741086 D-866530 verstuurd inzake de parkeergarage kweeklust. Voor Gorinchem-Noord zijn in de mobiliteitsvisie middelen opgenomen.

Nr.	Vraag	Antwoord
		De evaluatie en actualisatie van de Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan is een toezegging die wij gedaan hebben en na willen komen. Wij vinden het belangrijk om onze prioriteiten met u te delen, zodat u desgewenst deze kunt bijstellen. Dit gaat niet alleen over de beschikbare middelen, maar ook over de inzet van ambtelijke capaciteit. Hoewel onze financiële middelen minder zullen zijn, willen wij de middelen die wij wel hebben gericht inzetten. Ook bij beperkte middelen is het belangrijk dat wij deze gebruiken voor de projecten die wij (het college en raad) het belangrijkst vinden. Zie ook beantwoording nr. 10 voor het overzicht van de reserves.
5	Nr. 14. Uitvoeren werkwijzer wijkgericht werken; De gegeven onderbouwing is te summier en absoluut niet in verhouding tot de gevraagde investering. Graag een nadere onderbouwing.	Op dit moment is er een werkgroep genaamd 'wijkgericht werken' actief die bezig is met het opstellen van een werkwijzer met dezelfde naam. Het doel van deze werkwijzer is om een gestructureerde aanpak te ontwikkelen voor het werken op wijkniveau. Hierbij wordt er specifiek gekeken naar de behoeften en uitdagingen binnen elke individuele wijk. De werkwijzer zal twee belangrijke acties bevatten. Ten eerste wordt er gewerkt aan de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling. Dit systeem heeft als doel om een effectieve en efficiënte uitwisseling van informatie mogelijk te maken tussen verschillende betrokken partijen, zoals gemeentelijke instanties, buurtorganisaties en bewoners. Met behulp van dit systeem kunnen relevante gegevens en kennis worden gedeeld, wat de samenwerking en besluitvorming op wijkniveau ten goede zal komen. Voor de ontwikkeling van dit integrale systeem is er een eenmalig budget benodigd voor het jaar 2024. Ten tweede wordt er in de werkwijzer ook aandacht besteed aan het organiseren van een jaarstart in elke wijk. Dit houdt in dat er jaarlijks een bijeenkomst zal plaatsvinden in elke wijk, waarin belangrijke zaken en plannen voor het komende jaar worden besproken. Deze bijeenkomsten bieden een platform voor betrokken partijen en inwoners om ideeën uit te wisselen, samen te werken en de richting van de wijkontwikkeling te bepalen. Er zullen in totaal negen van deze bijeenkomsten worden georganiseerd per jaar, één voor elke wijk. Voor de financiering van deze jaarlijkse bijeenkomsten wordt er een vast bedrag per jaarstart gevraagd (voor locatiehuur, catering, muziek, aankleding). Kortom, de werkgroep wijkgericht werken werkt aan het opstellen van een werkwijzer die de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling en het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten in elke wijk omvat.
6	Nr. 22 Merkenstrategie: wat houdt dit in en waarom is het nodig?	Een merkenstrategie houdt in dat we werken aan een sterke positionering van de gemeente, zodat inwoners weten wat ze

Nr.	Vraag	Antwoord
	Waaruit blijkt dat deze behoefte er is en welke zijn beoogd hieronder te vallen?	van ons kunnen verwachten. Dit maakt onze dienstverlening en communicatie, duidelijker en efficiënter. We maken op dit moment gebruik van meerdere merken binnen onze gemeente. Naast het merk gemeente Gorinchem kennen we onder meer Gorinchem Beweegt, Gorinchem Inspireert, het Gorcums Museum, Samen Gorinchem of voeren eigen labels bij projecten zoals de Maand van Respect of Hart voor uw wijk. Achter elk merk zitten ook eigen kanalen. We willen onderzoeken hoe we onze merkenstrategie beter en efficiënter kunnen organiseren voor onze inwoners.
7	Belastingkantoor aankoop en verkoop. Waarom wordt al uitgegaan van verkoop? Wat is de achterliggende planning en het beoogde proces? Onder welke bestemming wordt gedacht het pand aan te kopen en vervolgens weer te verkopen? Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken?	In het vastgoedbeleid staat opgenomen dat 1) vastgoed in gemeentelijke eigendom een middel is om beleidsdoelen te bereiken en 2) dat het hebben van eigendom van vastgoed geen kerntaak is van de gemeente. Het doel van eigendomsoverdracht van het pand, zoals aangenomen in het amendement van 24 november 2022 is het verzekeren dat in het pand aan de Vroedschapsstraat 15 de opvang van asielzoekers per eind december 2024 definitief wordt beëindigd. Zodra dat heeft plaatsgevonden, is er in de basis geen aanleiding meer om het pand langer aan te houden. Het ‘beleidsdoel’ is dan bereikt. Het uitgangspunt is derhalve dat de gemeente het pand, nadat het mogelijk is overgenomen van het COA zo spoedig mogelijk weer van de hand doet, al dan niet als ontwikkellocatie. Op dit moment lopen gesprekken met het COA over de voorgenomen eigendomsoverdracht. Daarbij worden verschillende scenario’s verkend om te voldoen aan de wens van de raad om asielopvang niet meer aan de Vroedschapstraat 15 te laten plaatsvinden. Binnen deze scenario’s wordt onder andere bekeken wat de juridische kaders zijn en of een andere bestemming dan kantoor op deze locatie wenselijk is. De planning en het beoogde proces worden op dit moment gezamenlijk met het COA uitgewerkt. Op dit moment worden verschillende scenario’s verkend en kan dus nog geen uitspraak gedaan worden over met welke bestemming gekocht en eventueel verkocht zal worden. *Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken.* Een nader procesvoorstel met planning hiertoe volgt in het vierde kwartaal, daarin zal ook opgenomen worden hoe de gemeenteraad betrokken wordt.
8	Onderbouwing extra miljoen DND. Graag een onderbouwing waarom deze investering nu wel en vorige jaren niet is geïndexeerd, terwijl ook toen al tekenen waren van omstandigheden die indexering rechtvaardigden. waarom	Als gevolg van met name de gestegen bouw- en materiaalkosten zijn de gemiddelde bouwprijzen ten opzichte van 2020 gestegen met ruim 15%. Met een startbudget van € 7 mln. in 2020 betekent dit dat er eind 2023 een geïndexeerd budget zou moeten zijn van ca. € 8 mln. Het verschil met het oorspronkelijke budget van € 7 mln. is dus per start 2024 ca.

Nr.	Vraag	Antwoord
	vorig jaar alle investeringen geïndexeerd behalve deze? Ook graag een onderbouwing waarom wordt gedacht of de investeringsruimte nu wel voldoende zou moeten zijn, ook met oog op de uitkomsten van de Radarsessie en de combinatie van de bibliotheek.	€ 1 mln. De uiteindelijke variantenkeuze zal bepalen wat de totale kosten worden voor de renovatie/verbouwing van DND.
9	Planning Kweeklust en verhoging parkeertarieven. Waarom is de planning zo ver naar achter geschoven? Sinds de sessie van 23 maart hebben we niets meer vernomen. Welke contacten zijn er met stakeholders (hartje Gorcum en parkeerpanel o.a.) geweest? Aan welke variant wordt nu gewerkt? Wanneer kunnen we het voorstel tegemoet zien? Is er een relatie met de verhoging van de parkeergelden en zo ja welke? hoe kwalificeert het college de forse verhoging van de parkeertarieven in relatie tot de flinke vertraging met de onderhavige (dringend noodzakelijke) uitbreiding van de parkeerplekken?	Wij willen een meer integrale aanpak volgen naar aanleiding van de vragen tijdens de I&O op 23 maart. Er wordt gekeken naar de uitbreiding van de garage en kansen voor het gebied. Om de raad een beter advies te geven, is er meer tijd nodig. De B&A op 12 april en de behandeling in de raadsvergadering op 25 mei waren te vroeg. Er zijn al overleggen gevoerd, zoals met Hartje Gorkum. Wij zoeken naar kansen om het gebied te verbeteren en wil een betaalbaar voorstel presenteren dat een kwaliteitsimpuls geeft aan het hele gebied. Er worden mogelijke scenario's onderzocht en er wordt overleg gepleegd met betrokken partijen. Er wordt juridisch onderzocht of er een bouwclaim is en welke consequenties er zijn bij verschillende varianten voor het opwaarderen van het gebied rondom parkeergarage Kweeklust. Na het zomerreces zal het college terugkomen bij de raad om het voorstel voor een vervolgproces toe te lichten. Een nadere uitleg is te vinden in de RIB 'Uitbreiding Kweeklust' die donderdag 22 juni 2023 is verzonden. De voorgestelde verhoging van de parkeergelden heeft geen relatie met de ontwikkeling Kweeklust. Ook is geen relatie tussen de voorgestelde indexering en de vertraging bij uitbreiding van parkeerplekken.
10	Algemene toelichting gevraagd op de stand van zaken van de reeds gevormde reserves, en onderbouwing van de geplande onttrekkingen en/of stortingen daarvan. Wat zit er nu in de reserves, welke uitgaven staan gepland en wat zit er dan nog in na de uitgaven.	In Gorinchem is een aantal (bestemmings)reserves gevormd die als doel hebben om de realisatie van ambities op diverse beleidsterreinen in financiële mogelijk te maken. De meest belangrijke reserves lichten we hieronder toe. <u>Reserve infrastructuur:</u> De stand van de reserve bedraagt per 31-12-2022 € 19,6 mln. In de begroting 2023 is een meerjarig verloopoverzicht opgenomen die een stand laat zien per 1-1-2027 van € 4,7 mln. Daarnaast zijn in de begroting meerdere Mobiliteitsinvesteringen opgenomen die zodra een investering definitief wordt besloten, zullen worden gebruikt als dekking. De claims die hierop zitten zijn de opgaven zoals deze zijn opgenomen in het uitvoeringsplan van de mobiliteitsvisie. In dit uitvoeringsplan zijn de grootste investeringen, de nieuwe Lingebrug, de Banneweg, parkeergarage Kweeklust en de Haarsekade. In dit uitvoeringsplan zijn ook middelen opgenomen voor Station Noord. Na het vaststellen van de begroting 2023 is nog een extra onttrekking gedaan voor de

Nr.	Vraag	Antwoord
		Banneweg. Na onttrekking voor de opgaven die zijn opgenomen in de PPN 2024-2027 is de reserve volledig benut. Reserve duurzaamheid: De stand per 31-12-2022 bedraagt € 3,6 mln. Voor het warmtenet staat nog een onttrekking gepland van € 670.000. De benodigde middelen voor het verduurzamen van het vastgoed zoals in de PPN 2024-2027 opgenomen bedragen de komende jaren € 2,8 mln. Voor diverse projecten zijn de komende jaren nog middelen nodig. De reserve zal in de tussentijd worden aangevuld met de voordelen uit de verduurzaming. Reserve stedelijke vernieuwing: Het verloopoverzicht laat een saldo per 1-1-2027 zien van € 674.000. Er liggen grote opgaves op dit gebied waarvoor deze reserve zal worden ingezet.
11	In hoeverre zitten alle onderwerpen uit het collegeprogramma in de perspectiefnota? Als ik de ruimtevragers en het collegeprogramma naast elkaar zet, lijkt er nog veel ruimte tussen te zitten.	In de opmaat naar de perspectiefnota is van alle voornemens/ ambities vanuit het collegeprogramma een inschatting gemaakt of deze extra middelen vragen. De perspectiefnota geeft een vertaling van de posten waarvoor de huidige begrotingsbudgetten niet toereikend zijn. Op die onderdelen geeft de perspectiefnota een volledige vertaling van het collegeprogramma op de zaken die extra geld kosten. Daarbij is er soms een tijdelijke intensivering voorgesteld, mede ingegeven vanuit de krapte in de meerjarenbegroting. Voor de overige onderwerpen uit het collegeprogramma geldt dat het gaat om een (andere) aanpak of werkwijze, die geen extra middelen vragen of te realiseren zijn binnen bestaande budgetten. Daarbij is er dus niet 1 op 1 een relatie te leggen met een specifiek budget in de begroting. Het noemen van alle budgetten die (indirect) gerelateerd kunnen worden aan het collegeprogramma is niet mogelijk.
12	Er wordt voorgesteld om de parkeertarieven te indexeren met 10% en dat levert € 138.000 op. In de stukken lees ik dat we dat ook gaan doen door een starttarief van € 2 te hanteren. Wat is het aandeel van die € 138.000 aan het starttarief van € 2 in?	Het invoeren van het starttarief levert naar verwachting €48.000 op. De voorgestelde stijging van de parkeertarieven leidt tot een extra opbrengst van € 90.000.
13	Is de voorzieningengebouw kriekenmarkt hetzelfde als het havengebouw? Er is een bedrag van € 2 mln. opgenomen voor de voorzieningengebouw kriekenmarkt, Klopt het bedrag?	Het voorzieningengebouw Kriekenmarkt is het voorzieningengebouw Lingehaven (de juiste naam), waar de bezoekers van de Lingehaven kunnen douchen, wassen, etc. In bijlage 6.1 zijn investeringen opgenomen die in tijd verschoven zijn. Voor het voorzieningengebouw Lingehaven was in de PPN 2020 een investeringsbudget van € 215.000 opgenomen voor renovatie en verduurzaming. Het bedrag van € 2.015.000 opgenomen de bijlage van de PPN (6.1 Bijgestelde investeringsplanning) is dus een typefout. Omdat dit investeringsbudget niet toereikend bleek te zijn heeft de raad

Nr.	Vraag	Antwoord
		op 25 mei 2023 (raadsvoorstel Z/23?747157/861394) ingestemd met het beschikbaar stellen van een extra investeringsbudget ten behoeve van de renovatie en verduurzaming van het voorzieningengebouw. Voor het meest duurzame scenario bleek € 210.000 extra benodigd. Hierover heeft de raad op 17 mei een besluit genomen.
14	Hoeveel is het structurele begrotingssaldo in 2024?	In 2024 is er sprake van een "overschot" op de structurele posten (zie de begroting 2023, pagina 146). Daar staat dat in 2024 € 6,9 mln. saldo is op de structurele posten. Met de ontwikkelingen van de perspectiefnota 2024 meegenomen gaat daar (maximaal) € 3 mln. vanaf. Het betekent dus dat een tekort in de meerjarenbegroting, zoals door de ontwikkelingen in de meicirculaire van het gemeentefonds, voor 2024 in beginsel incidenteel kan/mag worden opgelost.

1 Schriftelijke beantwoording Perspectiefnota 2024

Nr.	Vraag	Antwoord
1	Nr. 1 Stadsecoloog en nr. 9 stadsconciërge; Wat gaat diegene precies doen, hoe zijn deze kosten opgebouwd? Zijn het alleen loonkosten of ook uitvoeringskosten? Op welke wijze wordt gemonitord of en hoe dit tot resultaat leidt? Op welke gewenste resultaten wordt gestuurd? Graag een nadere onderbouwing	De stadsecoloog houdt zich bezig met alle soort planten en ecosystemen die in de stad voorkomen. Zijn werk ligt op het terrein van alle verduurzamingsplannen (bv het warmtenet) en wat de consequenties zijn voor de flora en fauna in de stad. Zijn werk ligt in het verlengde van het groen in de openbare ruimte (bv bijengemeente) en wat er allemaal gebeurt met ons ecosysteem. De lasten voor de stadsecoloog hebben wij voor 100% salariskosten verwerkt voor 2024, 2025 en 2026. De stadsconciërge draagt ook bij aan de leefbare stad, maar vooral door de ergste irritaties van bewoners direct weg te nemen in de hoek van schoon en heel. De kosten voor de stadsconciërge hebben wij voor 70% salariskosten en 30% werkbudget verwerkt in 2024 en 2025.
2	Nr. 2. Instrumenten woningmarkt Wat volgt hier nog meer uit behalve een notitie? Waar is de meerjarige investering op gebaseerd?	Op verzoek van de raad (motie 229 ‘opkoopbescherming’ d.d. 23 september 2021) hebben wij onderzoek laten doen naar schaarste op de woningmarkt om te bepalen in welke buurt(en) in Gorinchem de opkoopbescherming zou kunnen worden ingevoerd. Dit onderzoek is in regionaal verband uitgevoerd en is in februari 2023 aan de raad gepresenteerd. Hierbij is ook ingegaan op andere instrumenten die kunnen worden ingezet op de woningmarkt. Na de zomer zullen wij een voorstel doen aan de raad voor inzet van instrumenten. Hierbij is uitgegaan van de inzet van één instrument. Afhankelijk van het besluit van de raad om één of meer instrumenten in te zetten, kan het benodigde bedrag hoger uitvallen.
3	nr. 3 versnellen woningbouw; Graag een nadere onderbouwing van de te verwachten kosten hiervan. De producten die nu worden genoemd leggen geen meerjarig investeringsbeslag, bovendien is de investeringsruimte fors hoger dan enkel deze producten. Daarnaast de vraag of deze kosten niet kunnen worden verhaald. Gezamenlijke vragen over 2 en 3: Welke inspanningen zijn er om deze kosten te verhalen bij ontwikkelingen? Graag een onderbouwing van de wijze waarop dat nu gebeurt, met hoeveel financiële ruimte daar nu rekening wordt gehouden, ter onderbouwing van de impact op de gemeentelijke begroting	Het bedrag dat is opgenomen in de PPN, is bedoeld voor extra capaciteit, zodat alle nieuwe wet- en regelgeving (o.m. Wet Regie Volkshuisvesting, Wet Goed Verhuurderschap en Wet betaalbare huur) rondom woningbouw kan worden verwerkt in lokaal beleid en werkwijzen en we regie kunnen voeren op de Regionale Realisatie Agenda (RRA) en de versnelling van de woningbouw. Extra capaciteit voor deze nieuwe taken en werkzaamheden is nu opgenomen voor de komende vier jaar. Daarna moet worden bekeken of dit langer nodig is, mede gezien het feit dat de RRA tot en met 2030 loopt. Deze kosten zijn moeilijk toe te rekenen aan individuele projecten en daardoor naar verwachting ook moeilijk verhaalbaar. Deze kosten voor extra capaciteit gaan dus over een bredere inzet. Deze zijn moeilijk toe te rekenen aan individuele projecten of specifieke ontwikkelingen en daardoor naar verwachting ook moeilijk verhaalbaar. We monitoren wel per ontwikkeling welke kosten mogelijk verhaalbaar zijn en maken

Nr.	Vraag	Antwoord
	(verhouding kostenverhaal/eigen inbreng) Op welke wijze worden deze budgetten ingezet voor het meer regie voeren op nieuwe woningbouwlocaties zoals Lange Slagenstraat en vertreklocatie Het Gilde. En hoe hangt dit samen met het voornemen om de opbrengsten uit verkoop van deze locaties te storten in de reserve voor de onderwijshuisvesting? Wordt hiermee al voorgesorteerd op verkoop? Op welke wijze wordt de gemeenteraad bij de ontwikkelstrategie van deze locaties betrokken? Wat is de achterliggende planning? Graag een nadere onderbouwing	daar afspraken over indien dit van toepassing is. Bij bouwprojecten van derden waarop kostenverhaal van toepassing is, worden de kosten verhaald via een anterieure overeenkomst. In het omgevingsplan leggen we hiervoor regels en uitgangspunten. Een ander traject wat op dit moment loopt is het Stedelijk Programmeren, dit valt niet onder ruimtevragers 2 en 3, maar hangt hier wel nauw mee samen. Op 4 juli is het plan van aanpak hiervoor vastgesteld door het college en in het najaar van 2023 wordt dit verder uitgewerkt. Stedelijk Programmeren is een werkwijze om complexe en impactvolle ruimtelijke projecten te prioriteren en in samenhang te benaderen. Het betekent dat we aan de hand van het Stedelijk Programmeren meer regie gaan voeren op ontwikkelingen in de stad, waaronder de woningbouw- en transformatielocaties. In het najaar wordt een sessie met de gemeenteraad georganiseerd om met de Stedelijk Programmeren aan de slag te gaan. Het betekent dat na vaststelling van de eerste versie Stedelijke Programmering, de prioritering wordt vertaald naar projectopdrachten, capaciteitsverdeling en financiële prioritering. Dit betekent dat het ook wordt meegenomen in het proces richting de volgende perspectiefnota (2025). Daarnaast werken we door aan de lopende ontwikkelingen, ook daar wordt de gemeenteraad nauw bij betrokken. Zoals bij de plannen voor de Arkelsedijk (ontwerp-bestemmingsplan volgt voor het einde van het jaar) en ook voor de Lange Slagenstraat wordt voor het einde van het jaar een procesvoorstel uitgewerkt. Kortom, de gemeenteraad wordt zowel bij de integrale benadering van de stad (Stedelijk Programmeren) als bij de concrete ontwikkellocaties betrokken. In de PPN is opgenomen dat de netto-opbrengsten van herontwikkellocaties van scholen worden toegevoegd aan de reserve onderwijshuisvesting. Dat betekent dat er in het geheel van de te maken kosten om een locatie te ontwikkelen en de (verwachte) grondopbrengst wordt bekeken hoe e.e.a. zich financieel tot elkaar verhoudt. “Algemene kosten” worden hier niet in betrokken, maar kosten die specifiek voor een ontwikkeling gemaakt worden wel. Dit wordt inzichtelijk gemaakt bij ieder van de afzonderlijke plannen en de financiering/dekking. Er wordt niet vooruit gelopen op een (eventuele) verkoop, in de regel gaan de kosten voor de baat uit. Hiervoor gelden de algemene financiële voorschriften (zoals voorzichtigheid).

Nr.	Vraag	Antwoord
4	Uitvoeringsprogramma mobiliteit: Graag een overzicht van de stand van zaken van de reserve en de ruimtevragers binnen het uitvoeringsprogramma mobiliteit zoals vastgesteld door de gemeenteraad. Ook graag een onderbouwing van de voorgestelde investeringen mollenburgseweg en nieuwe hoven. Hoe verhoudt dit zich tot het vastgestelde uitvoeringsprogramma en evt nieuw op te stellen uitvoeringsprogramma conform de mobiliteitsvisie? Betekent dit heroverweging van reeds geplande projecten? Wat is de afweging achter deze 2 keuzes? Daarbij ook graag de kosten van Kweeklust en het nog bestaande tekort van station Gorinchem-Noord betrekken. We vragen ons af of het zin heeft om een uitvoeringsagenda op te stellen als er beperkte middelen zijn en het college vooruitlopend op een nieuwe uitvoeringsagenda al investeringen heeft bepaald.	De investering voor de Nieuwe Hoven is gebaseerd op de “Uitwerking top 10 Fietsknelpunten”. Een adviesbureau heeft een kostenraming gemaakt voor een volledige herinrichting en schat deze in op € 1,5 tot € 2 mln. Deze notitie zit als bijlage in de raadsinformatiebrief (van 27 januari 2022) over het onderzoek naar de verbetering van fietsroutes in Gorinchem. Voor de Mollenburgseweg is intern een globale raming gemaakt voor het aanbrengen van diverse snelheidsremmende maatregelen, zoals kruispuntplateaus en verkeersdrempels. De raming is vooral bedoeld om inzicht te krijgen in de benodigde middelen. Het soort snelheidsremmende maatregel kan nog wijzigen. Een van de ambities uit het collegeprogramma is het aanpakken van onveilige punten voor met name langzame verkeersdeelnemers zoals fietsers en voetgangers. De Nieuwe Hoven is in financieel opzicht het meest uitdagende project uit de fietsknelpunten top 10. Om deze reden is dit project specifiek genoemd in het collegeprogramma. De Nieuwe Hoven valt onder maatregel 17b “Realiseren fietsmaatregelen n.a.v. het onderzoek” Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040 – Uitwerking maatregelen. De Mollenburgseweg is geen onderdeel van de Mobiliteitsvisie. Het is een 30 km/u weg met veel scholieren, langzame verkeersdeelnemers en relatief veel verkeersongevallen. De gereden snelheid is hoger dan wenselijk. In lijn met de bovengenoemde ambitie uit het coalitieakkoord is deze aan het collegeprogramma toegevoegd. Op 22 juni 2023 is er een raadsinformatiebrief Z/22/741086 D-866530 verstuurd inzake de parkeergarage kweeklust. Voor Gorinchem-Noord zijn in de mobiliteitsvisie middelen opgenomen. De evaluatie en actualisatie van de Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan is een toezegging die wij gedaan hebben en na willen komen. Wij vinden het belangrijk om onze prioriteiten met u te delen, zodat u desgewenst deze kunt bijstellen. Dit gaat niet alleen over de beschikbare middelen, maar ook over de inzet van ambtelijke capaciteit. Hoewel onze financiële middelen minder zullen zijn, willen wij de middelen die wij wel hebben gericht inzetten. Ook bij beperkte middelen is het belangrijk dat wij deze gebruiken voor de projecten die wij (het college en raad) het belangrijkst vinden. Zie ook beantwoording nr. 10 voor het overzicht van de reserves.
5	Nr. 14. Uitvoeren werkwijzer wijkgericht werken; De gegeven onderbouwing is te summier en absoluut niet in verhouding	Op dit moment is er een werkgroep genaamd 'wijkgericht werken' actief die bezig is met het opstellen van een werkwijzer met dezelfde naam. Het doel van deze werkwijzer is om een gestructureerde aanpak te ontwikkelen voor het werken op

Nr.	Vraag	Antwoord
	tot de gevraagde investering. Graag een nadere onderbouwing.	wijkniveau. Hierbij wordt er specifiek gekeken naar de behoeften en uitdagingen binnen elke individuele wijk. De werkwijzer zal twee belangrijke acties bevatten. Ten eerste wordt er gewerkt aan de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling. Dit systeem heeft als doel om een effectieve en efficiënte uitwisseling van informatie mogelijk te maken tussen verschillende betrokken partijen, zoals gemeentelijke instanties, buurtorganisaties en bewoners. Met behulp van dit systeem kunnen relevante gegevens en kennis worden gedeeld, wat de samenwerking en besluitvorming op wijkniveau ten goede zal komen. Voor de ontwikkeling van dit integrale systeem is er een eenmalig budget benodigd voor het jaar 2024. Ten tweede wordt er in de werkwijzer ook aandacht besteed aan het organiseren van een jaarstart in elke wijk. Dit houdt in dat er jaarlijks een bijeenkomst zal plaatsvinden in elke wijk, waarin belangrijke zaken en plannen voor het komende jaar worden besproken. Deze bijeenkomsten bieden een platform voor betrokken partijen en inwoners om ideeën uit te wisselen, samen te werken en de richting van de wijkontwikkeling te bepalen. Er zullen in totaal negen van deze bijeenkomsten worden georganiseerd per jaar, één voor elke wijk. Voor de financiering van deze jaarlijkse bijeenkomsten wordt er een vast bedrag per jaarstart gevraagd (voor locatiehuur, catering, muziek, aankleding). Kortom, de werkgroep wijkgericht werken werkt aan het opstellen van een werkwijzer die de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling en het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten in elke wijk omvat.
6	Nr. 22 Merkenstrategie: wat houdt dit in en waarom is het nodig? Waaruit blijkt dat deze behoefte er is en welke zijn beoogd hieronder te vallen?	Een merkenstrategie houdt in dat we werken aan een sterke positionering van de gemeente, zodat inwoners weten wat ze van ons kunnen verwachten. Dit maakt onze dienstverlening en communicatie, duidelijker en efficiënter. We maken op dit moment gebruik van meerdere merken binnen onze gemeente. Naast het merk gemeente Gorinchem kennen we onder meer Gorinchem Beweegt, Gorinchem Inspireert, het Gorcums Museum, Samen Gorinchem of voeren eigen labels bij projecten zoals de Maand van Respect of Hart voor uw wijk. Achter elk merk zitten ook eigen kanalen. We willen onderzoeken hoe we onze merkenstrategie beter en efficiënter kunnen organiseren voor onze inwoners.
7	Belastingkantoor aankoop en verkoop. Waarom wordt al uitgegaan van verkoop? Wat is de achterliggende planning en het beoogde proces? Onder welke bestemming wordt gedacht het pand aan te kopen en vervolgens weer te verkopen?	In het vastgoedbeleid staat opgenomen dat 1) vastgoed in gemeentelijke eigendom een middel is om beleidsdoelen te bereiken en 2) dat het hebben van eigendom van vastgoed geen kerntaak is van de gemeente. Het doel van eigendomsoverdracht van het pand, zoals aangenomen in het amendement van 24 november 2022 is het verzekeren dat in het pand aan de Vroedschapsstraat 15 de

Nr.	Vraag	Antwoord
	Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken?	opvang van asielzoekers per eind december 2024 definitief wordt beëindigd. Zodra dat heeft plaatsgevonden, is er in de basis geen aanleiding meer om het pand langer aan te houden. Het 'beleidsdoel' is dan bereikt. Het uitgangspunt is derhalve dat de gemeente het pand, nadat het mogelijk is overgenomen van het COA zo spoedig mogelijk weer van de hand doet, al dan niet als ontwikkellocatie. Op dit moment lopen gesprekken met het COA over de voorgenomen eigendomsoverdracht. Daarbij worden verschillende scenario's verkend om te voldoen aan de wens van de raad om asielopvang niet meer aan de Vroedschapstraat 15 te laten plaatsvinden. Binnen deze scenario's wordt onder andere bekeken wat de juridische kaders zijn en of een andere bestemming dan kantoor op deze locatie wenselijk is. De planning en het beoogde proces worden op dit moment gezamenlijk met het COA uitgewerkt. Op dit moment worden verschillende scenario's verkend en kan dus nog geen uitspraak gedaan worden over met welke bestemming gekocht en eventueel verkocht zal worden. *Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken.* Een nader procesvoorstel met planning hiertoe volgt in het vierde kwartaal, daarin zal ook opgenomen worden hoe de gemeenteraad betrokken wordt.
8	Onderbouwing extra miljoen DND. Graag een onderbouwing waarom deze investering nu wel en vorige jaren niet is geïndexeerd, terwijl ook toen al tekenen waren van omstandigheden die indexering rechtvaardigden. waarom vorig jaar alle investeringen geïndexeerd behalve deze? Ook graag een onderbouwing waarom wordt gedacht of de investeringsruimte nu wel voldoende zou moeten zijn, ook met oog op de uitkomsten van de Radarsessie en de combinatie van de bibliotheek.	Als gevolg van met name de gestegen bouw- en materiaalkosten zijn de gemiddelde bouwprijzen ten opzichte van 2020 gestegen met ruim 15%. Met een startbudget van € 7 mln. in 2020 betekent dit dat er eind 2023 een geïndexeerd budget zou moeten zijn van ca. € 8 mln. Het verschil met het oorspronkelijke budget van € 7 mln. is dus per start 2024 ca. € 1 mln. De uiteindelijke variantenkeuze zal bepalen wat de totale kosten worden voor de renovatie/verbouwing van DND.
9	Planning Kweeklust en verhoging parkeertarieven. Waarom is de planning zo ver naar achter geschoven? Sinds de sessie van 23 maart hebben we niets meer vernomen. Welke contacten zijn er met stakeholders (hartje Gorcum en parkeerpanel o.a.) geweest? Aan welke variant wordt nu gewerkt? Wanneer kunnen we het voorstel tegemoet zien?	Wij willen een meer integrale aanpak volgen naar aanleiding van de vragen tijdens de I&O op 23 maart. Er wordt gekeken naar de uitbreiding van de garage en kansen voor het gebied. Om de raad een beter advies te geven, is er meer tijd nodig. De B&A op 12 april en de behandeling in de raadsvergadering op 25 mei waren te vroeg. Er zijn al overleggen gevoerd, zoals met Hartje Gorkum. Wij zoeken naar kansen om het gebied te verbeteren en wil een betaalbaar voorstel presenteren dat een kwaliteitsimpuls geeft aan het hele gebied. Er worden mogelijke scenario's onderzocht en er wordt overleg gepleegd met

Nr.	Vraag	Antwoord
	Is er een relatie met de verhoging van de parkeergelden en zo ja welke? hoe kwalificeert het college de forse verhoging van de parkeertarieven in relatie tot de flinke vertraging met de onderhavige (dringend noodzakelijke) uitbreiding van de parkeerplekken?	betrokken partijen. Er wordt juridisch onderzocht of er een bouwclaim is en welke consequenties er zijn bij verschillende varianten voor het opwaarderen van het gebied rondom parkeergarage Kweeklust. Na het zomerreces zal het college terugkomen bij de raad om het voorstel voor een vervolgproces toe te lichten. Een nadere uitleg is te vinden in de RIB 'Uitbreiding Kweeklust' die donderdag 22 juni 2023 is verzonden. De voorgestelde verhoging van de parkeergelden heeft geen relatie met de ontwikkeling Kweeklust. Ook is geen relatie tussen de voorgestelde indexering en de vertraging bij uitbreiding van parkeerplekken.
10	Algemene toelichting gevraagd op de stand van zaken van de reeds gevormde reserves, en onderbouwing van de geplande onttrekkingen en/of stortingen daarvan. Wat zit er nu in de reserves, welke uitgaven staan gepland en wat zit er dan nog in na de uitgaven.	In Gorinchem is een aantal (bestemmings)reserves gevormd die als doel hebben om de realisatie van ambities op diverse beleidsterreinen in financiële mogelijk te maken. De meest belangrijke reserves lichten we hieronder toe. <u>Reserve infrastructuur:</u> De stand van de reserve bedraagt per 31-12-2022 € 19,6 mln. In de begroting 2023 is een meerjarig verloopoverzicht opgenomen die een stand laat zien per 1-1-2027 van € 4,7 mln. Daarnaast zijn in de begroting meerdere Mobiliteitsinvesteringen opgenomen die zodra een investering definitief wordt besloten, zullen worden gebruikt als dekking. De claims die hierop zitten zijn de opgaven zoals deze zijn opgenomen in het uitvoeringsplan van de mobiliteitsvisie. In dit uitvoeringsplan zijn de grootste investeringen, de nieuwe Lingebrug, de Banneweg, parkeergarage Kweeklust en de Haarsekade. In dit uitvoeringsplan zijn ook middelen opgenomen voor Station Noord. Na het vaststellen van de begroting 2023 is nog een extra onttrekking gedaan voor de Banneweg. Na onttrekking voor de opgaven die zijn opgenomen in de PPN 2024-2027 is de reserve volledig benut. <u>Reserve duurzaamheid:</u> De stand per 31-12-2022 bedraagt € 3,6 mln. Voor het warmtenet staat nog een onttrekking gepland van € 670.000. De benodigde middelen voor het verduurzamen van het vastgoed zoals in de PPN 2024-2027 opgenomen bedragen de komende jaren € 2,8 mln. Voor diverse projecten zijn de komende jaren nog middelen nodig. De reserve zal in de tussentijd worden aangevuld met de voordelen uit de verduurzaming. <u>Reserve stedelijke vernieuwing:</u> Het verloopoverzicht laat een saldo per 1-1-2027 zien van € 674.000. Er liggen grote opgaves op dit gebied waarvoor deze reserve zal worden ingezet.
11	In hoeverre zitten alle onderwerpen uit het collegeprogramma in de perspectiefnota?	In de opmaat naar de perspectiefnota is van alle voornemens/ ambities vanuit het collegeprogramma een inschatting gemaakt

Nr.	Vraag	Antwoord
	Als ik de ruimtevragers en het collegeprogramma naast elkaar zet, lijkt er nog veel ruimte tussen te zitten.	of deze extra middelen vragen. De perspectiefnota geeft een vertaling van de posten waarvoor de huidige begrotingsbudgetten niet toereikend zijn. Op die onderdelen geeft de perspectiefnota een volledige vertaling van het collegeprogramma op de zaken die extra geld kosten. Daarbij is er soms een tijdelijke intensivering voorgesteld, mede ingegeven vanuit de krapte in de meerjarenbegroting. Voor de overige onderwerpen uit het collegeprogramma geldt dat het gaat om een (andere) aanpak of werkwijze, die geen extra middelen vragen of te realiseren zijn binnen bestaande budgetten. Daarbij is er dus niet 1 op 1 een relatie te leggen met een specifiek budget in de begroting. Het noemen van alle budgetten die (indirect) gerelateerd kunnen worden aan het collegeprogramma is niet mogelijk.
12	Er wordt voorgesteld om de parkeertarieven te indexeren met 10% en dat levert € 138.000 op. In de stukken lees ik dat we dat ook gaan doen door een starttarief van € 2 te hanteren. Wat is het aandeel van die € 138.000 aan het starttarief van € 2 in?	Het invoeren van het starttarief levert naar verwachting €48.000 op. De voorgestelde stijging van de parkeertarieven leidt tot een extra opbrengst van € 90.000.
13	Is de voorzieningengebouw kriekenmarkt hetzelfde als het havengebouw? Er is een bedrag van € 2 mln. opgenomen voor de voorzieningengebouw kriekenmarkt, Klopt het bedrag?	Het voorzieningengebouw Kriekenmarkt is het voorzieningengebouw Lingehaven (de juiste naam), waar de bezoekers van de Lingehaven kunnen douchen, wassen, etc. In bijlage 6.1 zijn investeringen opgenomen die in tijd verschoven zijn. Voor het voorzieningengebouw Lingehaven was in de PPN 2020 een investeringsbudget van € 215.000 opgenomen voor renovatie en verduurzaming. Het bedrag van € 2.015.000 opgenomen de bijlage van de PPN (6.1 Bijgestelde investeringsplanning) is dus een typefout. Omdat dit investeringsbudget niet toereikend bleek te zijn heeft de raad op 25 mei 2023 (raadsvoorstel Z/23?747157/861394) ingestemd met het beschikbaar stellen van een extra investeringsbudget ten behoeve van de renovatie en verduurzaming van het voorzieningengebouw. Voor het meest duurzame scenario bleek € 210.000 extra benodigd. Hierover heeft de raad op 17 mei een besluit genomen.
14	Hoeveel is het structurele begrotingssaldo in 2024?	In 2024 is er sprake van een "overschot" op de structurele posten (zie de begroting 2023, pagina 146). Daar staat dat in 2024 € 6,9 mln. saldo is op de structurele posten. Met de ontwikkelingen van de perspectiefnota 2024 meegenomen gaat daar (maximaal) € 3 mln. vanaf. Het betekent dus dat een tekort in de meerjarenbegroting, zoals door de ontwikkelingen in de meicirculaire van het gemeentefonds, voor 2024 in beginsel incidenteel kan/mag worden opgelost.

MEMO

Aan	:	Gemeenteraad
Van	:	Griffie, Hans Sepers
Betreft	:	Bespreking jaarstukken 2022 en perspectiefnota 2024, d.d. 6 juli 2023 (aangepast)
Datum	:	30 juni 2023

Beste raadsleden en collegeleden,

Op donderdag 6 juli 2023 staat de raadsvergadering in het teken van de jaarstukken en perspectiefnota (PPN). Om het proces soepel te laten verlopen hebben we een planning gemaakt. Dit in nauw overleg met de agendacommissie d.d. 17 mei 2023.
De agenda (en deze memo) is aangepast naar aanleiding van de vergadering van donderdag 29 juni 2023, waarin is besloten om de jaarstukken 2022 samen met de PPN te behandelen.

Voorafgaand: twee stappen
Vóór de behandeling van de PPN zijn er 2 belangrijke processtappen:

1. Alle stukken zijn uiterlijk **9 juni** beschikbaar op IBABS
2. In I&O-parallelsessie van **22 juni** is er een presentatie met ruimte voor technische vragen.
3. Schriftelijk antwoord op de gestelde vragen tijdens de I&O 22 juni 2023 volgt zo spoedig mogelijk

Spoorboekje: vergelijkbaar met andere jaren
Hieronder leest u de planning van de bespreking van de PPN in combinatie met de jaarstukken. Die planning is een prognose. Dat betekent dat u misschien eerder klaar bent met bepaalde stappen. De spreektijden voor de fracties liggen vast en uitlopen op de planning is niet mogelijk. De voorzitter houdt zich strikt aan de afgesproken spreektijden. De vergadering begint om **16.00 uur**. Zorg dat u op tijd aanwezig bent en houdt u aan de afspraken.

16.00 – 16.15	Opening door burgemeester	Burgermeester Melissant opent de vergadering.
16.15 – 17.45	Algemene beschouwingen	De fracties geven hun visie op de PPN 2024 *in combinatie met de jaarstukken*. Raadsleden kunnen vragen stellen aan elkaar en aan het college omtrent de voorgelegde beleidskeuzes. Ook kunnen er moties en amendementen worden ingediend. *Spreektijd: max. 8 minuten per fractie*
17.45 – 18.30u	Maaltijd	In het werkcafé zal door de collegae van Facilitaire Zaken een maaltijd worden verzorgd.
18.30 – 19.30u	Eerste termijn college	Het college geeft een reactie op de 1e termijn, op de ingediende moties en amendementen en gaat in op de vragen van de fracties omtrent de voorgelegde beleidskeuzes en de jaarstukken.
19.30 – 20.00u	Schorsing	Een schorsing van een half uur zodat de fracties zich kunnen voorbereiden op de 2e termijn
20.00 – 21.15u	Tweede termijn fracties	De fracties reageren op elkaar en eventueel op de 1e termijn van het college. *Spreektijd: max. 6 minuten per fractie*

21.15 – 21.45u	Schorsing	Een schorsing van een half uur zodat het college zich kan voorbereiden op de 2e termijn
21.45 – 22.30u	Tweede termijn college	Het college reageert op de 2e termijn van de fracties
22.30 – 23.00u	Afronding en besluitvorming	De gemeenteraad besluit over de stukken met betrekking tot de PPN en de Jaarstukken 2022

Spreektijden: per fractie, niet per raadslid
Misschien maakt u binnen de fractie afspraken over wie welk onderdeel voor zijn rekening neemt. Het is mogelijk om verschillende sprekers bij verschillende onderwerpen te hebben. Houd er wel rekening mee dat de spreektijden per fractie zijn en dus niet per spreker.

Voorbereiding: een verzoek

Lever uw algemene beschouwingen, moties, amendementen en vragen vooraf aan bij de griffie
Dat kan de dagen voorafgaand aan de raadsvergadering of op de dag zelf **tot uiterlijk 12.00 uur**. De organisatie kan zich dan goed voorbereiden op de reactie van het college op uw bijdragen. Heeft u uw beschouwingen gedeeld en uw vragen gesteld in de vergadering? Pas dan plaatsen we ze in iBabs.

Vragen?
Heeft u nog vragen over de procedure of wilt u hulp bij het formuleren van uw beschouwingen, moties of vragen? Schroomt u niet daarvoor aan te kloppen bij de griffie.

Ik wens u een fijne vergadering.

Met vriendelijke groet,
Hans Sepers

Gekomen tot deze memo in afstemming met:

- *Team Financiën (25 april 2023, akkoord)*
- *Team Faza (26 april 2023, akkoord)*
- *Driehoek (5 mei 2023, akkoord)*
- *Agendacommissie (17 mei 2023, akkoord)*

Raadsvoorstel: Z/23/748778 / 863996
Onderwerp: **Jaarstukken 2022**

Datum: 22 mei 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O: 15 juni 2023
B&A: 22 juni 2023
Raadsvergadering: 29 juni 2023
Opsteller: Sieperda, Jikke
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Jaarstukken 2022

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Na kennisnemen van de controle-verklaring 2022 en accountantsverslag 2022 de jaarstukken over het boekjaar 2022 vast te stellen;
2. Het resultaat over 2022 vast te stellen op € 11.494.000 positief en hiervan:
   2.1 Een bedrag van € 6.998.000 toe te voegen aan de Algemene reserve en hiervan € 3.507.000 in 2023 in te zetten voor de budgetoverhevelingen;
   2.2 De resultaten van het Sociaal domein van € 3.901.000 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein;
   2.3 De exploitatieresultaten van het taakveld Riolering van € 68.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Riolering:
   2.4 De degeneratie-opbrengsten tot een bedrag € 527.000 toe te voegen aan de voorziening Degeneratiekosten;
3. In te stemmen met de vorming van een bestemmingsreserve Riolering:
4. In te stemmen met de vorming van een voorziening Degeneratiekosten;
5. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aanleiding:

Het is wettelijk vastgesteld dat gemeenten, provincies en waterschappen jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Voor gemeenten en provincies is de regelgeving hieromtrent vastgesteld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Wij leggen in het kader van de planning- en control cyclus in de jaarstukken 2022 verantwoording af over de voortgang van het gemeentelijke beleid enerzijds en financiële ontwikkelingen in 2022 anderzijds. Hiermee wordt de bestuurlijke planning- en control cyclus 2022 afgerond. In de inleiding van de jaarstukken 2022 treft u de belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen aan en de analyse van het rekeningresultaat op hoofdlijnen. Op dit moment hebben wij nog geen definitieve controleverklaring bij onze jaarrekening ontvangen. Wij zullen de controleverklaring van de accountant zo snel mogelijk na ontvangst met u delen

Beoogd effect:

Het afleggen van verantwoording over het begrotingsjaar 2021 en het tijdig indienen van de jaarstukken bij de provincie.

Argumenten:

Met het afleggen van verantwoording voldoen wij aan de wettelijke verplichting en hetgeen terzake in onze financiële verordening is opgenomen.

Risico's:

N.v.t.

Financiën:

In de inleiding van de jaarstukken 2022 is een financiële analyse op hoofdlijnen opgenomen, waarin een verklaring wordt gegeven bij de totstandkoming van het resultaat van de jaarstukken, een toelichting

staat op resultaatbestemmingsvoorstellen, inzicht wordt geboden in het verloop van de algemene reserve en een toelichting wordt gegeven op de investeringen.

Het jaarrekeningresultaat is € 11.494.000. Na bestemmingsvoorstellen is het resultaat € 3.500.000 positief. Voorgesteld wordt om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. Voor de onderstaande onderdelen wordt een voorstel tot resultaatbestemming gedaan:

Nr.	Resultaatbestemming (bedragen x € 1.000)	
1	**Corona gerelateerde resultaatbestemmingen**	**412**
1.1	Klaar voor de start na Corona (prog. 4)	50
1.2	Steunmaatregelen cultuur (prog. 6)	302
1.3	Herinrichting historische collectie (prog. 6)	60
2	**Resultaatbestemmingen ter uitvoering van vastgesteld beleid**	**3.095**
2.1	Aanpak ondermijning (prog. 2)	51
2.2	Ontmanteling CUR (prog. 2)	89
2.3	Herinrichting Vissersdijk (prog. 3)	275
2.4	Asfaltonderhoud (prog. 3)	200
2.5	Platform ondernemerschap & Innovatie (prog. 4)	124
2.6	Tijdelijke huisvesting internationale schakelklas (prog. 5)	268
2.7	Dichterbij dan je denkt/arbeidsmarktregio (prog. 5)	478
2.8	Versneld uitvoeringsprogramma IHP (nieuwbouw Beatrix/De Burcht en Regenboogschool locatie Retranchement (prog. 5)	200
2.9	Educatie (prog. 5)	102
2.10	Projectleiding De Nieuwe Doelen (prog. 6)	108
2.11	Erfgoedcommissie (prog. 6)	30
2.12	Meekoppelkansen (prog. 6)	103
2.13	Klimaatakkoord (prog. 8)	260
2.14	Decembercirculaire 2022 gemeentefonds (AD)	586
2.15	WOO (OVO)	115
2.16	Rechtsbeschermingssysteem (OVO)	106
3	**Toevoeging exploitatieresultaten aan reserves**	**4.496**
3.1	Toevoeging resultaat Programma Sociaal Domein aan reserve Sociaal Domein	3.901
3.2	Toevoeging exploitatiesaldo taakveld riolering aan bestemmingsreserve Riolering	68
3.3	Toevoeging resultaat een voorziening "Degeneratiekosten"	527
	Totaal bestemmingsvoorstellen	**8.003**

Het saldo van de algemene reserve bedraagt ultimo 2022 € 31,5 mln. De algemene reserve vormt een belangrijk deel van het weerstandsvermogen. De weerstandsratio in de jaarstukken komt uit op 2,19

Participatie:

N.v.t.

Communicatie:

Over de jaarstukken is een persbericht verstuurd. Tevens is de JIEO (jaarstukken in één oogopslag) en stresstest opgesteld en deze is ter beschikking gesteld aan de pers.

Duurzaamheid:

Vervolgproces:	
I&O-sessie	15 juni 2023
B&A- sessie presentatie accountant (dubbele sessie)	22 juni 2023
Raadsvergadering	29 juni 2023
Bijlagen:	
- Jaarstukken 2022 - JIEO 2022 - Stresstest	
Burgemeester en wethouders van Gorinchem, de secretaris, de burgemeester,	

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 30 mei 2023
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. Na kennisnemen van de controle-verklaring 2022 en accountantsverslag 2022 de jaarstukken over het boekjaar 2022 vast te stellen;
2. Het resultaat over 2022 vast te stellen op € 11.494.000 positief en hiervan:
   2.1 Een bedrag van € 6.998.000 toe te voegen aan de Algemene reserve en hiervan € 3.507.000 in 2023 in te zetten voor de budgetoverhevelingen;
   2.2 De resultaten van het Sociaal domein van € 3.901.000 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein;
   2.3 De exploitatieresultaten van het taakveld Riolering van € 68.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Riolering:
   2.4 De degeneratie-opbrengsten tot een bedrag € 527.000 toe te voegen aan de voorziening Degeneratiekosten;
3. In te stemmen met de vorming van een bestemmingsreserve Riolering:
4. In te stemmen met de vorming van een voorziening Degeneratiekosten;
5. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 29 juni 2023

Griffier, Voorzitter,

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022

Inhoudsopgave

1	Inleiding		3
	1.1	Voorwoord	3
	1.2	Beleidsmatige verantwoording	4
	1.3	Financiële verantwoording	5
	1.4	Ontwikkelingen corona	14
	1.5	Leeswijzer	17
2	Jaarverslag: Programmaverantwoording		21
	2.1	Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	21
	2.2	Programma 2 Veiligheid	26
	2.3	Programma 3 Verkeer en Vervoer	33
	2.4	Programma 4 Economie	42
	2.5	Programma 5 Onderwijs	49
	2.6	Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	58
	2.7	Programma 7 Sociaal Domein	69
	2.8	Programma 8 Duurzaamheid	85
	2.9	Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	94
	2.10	Algemene dekkingsmiddelen	100
	2.11	Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	102
3	Jaarverslag: Paragrafen		107
	3.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	107
	3.2	Onderhoud kapitaalgoederen	117
	3.3	Financiering	123
	3.4	Bedrijfsvoering	126
	3.5	Verbonden partijen	136
	3.6	Grondbeleid	154
	3.7	Lokale heffingen	162
4	Jaarrekening		169
	4.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	169
	4.2	Overzicht van baten en lasten	173
	4.3	Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht	185
	4.4	Overzicht begrotingsonrechtmatigheid	186
	4.5	Balans per 31 december 2022	188
	4.6	Toelichting op de balans per 31 december 2022	190
	4.7	Wet Normering bezoldiging Topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT)	208
5	Jaarrekening - Bijlagen		210
	5.1	Reserves	210
	5.2	Voorzieningen	217
	5.3	Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld	220

5.4 Investeringsoverzicht 221
5.5 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa) 230

1 Inleiding

1.1 Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken van gemeente Gorinchem over 2022. In de jaarstukken leest u wat de gemeente het afgelopen jaar allemaal heeft gedaan. Daarnaast legt het college via de jaarstukken verantwoording af aan de gemeenteraad over de financiën en het gevoerde beleid in 2022.

Afgelopen jaar was een bijzonder jaar. Het is bijna niet meer voor te stellen, maar 2022 begon met een lockdown als maatregel tegen het coronavirus. Gelukkig konden vanaf maart de meeste coronamaatregelen vervallen. Onze samenleving ging weer open. Ook in Gorinchem ging het weer bruisen. Tegelijkertijd blijft het goed om stil te staan bij mensen die zijn getroffen door het coronavirus en de effecten hiervan. Om dit blijvend te herinneren, realiseerden we begin 2023 een corona-gedenkteken.

In 2022 werden we opgeschrikt door de oorlog die uitbrak door de inval van Rusland in Oekraïne. Onze stad vangt mensen op die moesten vluchten vanuit Oekraïne of vanuit andere delen van de wereld. Deze opvang van mensen die hun eigen land noodgedwongen moesten verlaten, laat zien hoe we als stad van Tolerantie omzien naar wie in nood is.

Het afgelopen jaar kenmerkte zich ook door flinke prijsstijgingen. We hebben samen met onze partner Avres werk gemaakt van ons armoedebeleid om inwoners die het niet breed hebben te ondersteunen. Zo zijn we aan de slag gegaan met energie- en menstruatiearmoede en is het energienoodfonds voor sociale ontmoetingsplaatsen gestart. Daarnaast kunnen meer inwoners gebruik maken van minimaregelingen. Afgelopen jaar verhoogden we de inkomensgrens van 120 naar 130% van de bijstandsnorm.

In deze tijd waarin crises elkaar in hoog tempo op lijken te volgen en maatschappelijke polarisatie toeneemt, is omzien naar elkaar van groot belang. We zijn dan ook trots op de grote maatschappelijke betrokkenheid en de vele initiatieven die we in onze Gorcumse samenleving zien.

Gorinchem 30 mei 2023
Het college van burgemeester en wethouders

1.2 Beleidsmatige verantwoording

Het afgelopen jaar stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en de daarop volgende collegewisseling. Met respect voor de bestuurlijke continuïteit zijn we als nieuw college aan de slag gegaan. In de zomer van 2022 presenteerden we het coalitieakkoord *Voor Gorinchem!* Daarin gaven we aan verder te bouwen aan eerder geformuleerde visies en plannen. In de begroting voor 2023 hebben we de eerste punten voor de uitvoering van het coalitieakkoord opgenomen.

In 2022 waren er gelukkig weer mogelijkheden om elkaar op te zoeken, te ontmoeten en na te denken over de ontwikkeling van onze stad. We zien veel energie bij ondernemers en inwoners. We werken graag met hen samen. Bouwen aan een leefbare, veilige, duurzame en Allermooiste Vestingstad kunnen we immers niet alleen. We werken samen met inwoners en organisaties in en vanuit de wijken van onze stad. En we werken natuurlijk ook samen met onze omgeving. We koesteren de banden met onze regio, buurgemeenten, provincie Zuid-Holland en vergelijkbare gemeenten in de rest van ons land. Op onderwerpen als economie, mobiliteit, wonen en duurzaamheid kunnen we niet zonder elkaar.

We staan in deze bestuursperiode voor verschillende grote opgaven. In 2022 hebben we deze opgaven verkend en zijn we gestart met de aanpak hiervan. De financiële armslag is daarbij soms minder dan gewenst. Het is duidelijk dat we hier in deze bestuursperiode nog werk in te verzetten hebben. Dat pakken we graag samen met de gemeenteraad op.

En nu aan de slag!
Begin 2023 presenteerden wij het collegeprogramma. Een overzicht van acties waar we in deze bestuursperiode aan willen werken. In 2022 hebben we al verschillende stappen gezet. De jaarstukken geven daar een uitgebreid beeld van. Zo hebben we samen met regio en provincie gewerkt aan een bestuursovereenkomst om een andere plek dan Avelingen te zoeken voor de windopgave vanuit de Regionale Energiestrategie (RES). We zijn aan de slag gegaan met de verduurzaming van onze gemeentelijke gebouwen en het opstellen van een toekomstvisie voor het zwembad. We hebben gewerkt aan een nieuw Integraal Veiligheidsplan. We werkten aan de aanpak van mobiliteitsvraagstukken, van de Banneweg en de Haarsekade tot de A15 en de A27. We zetten in op toegankelijke en laagdrempelige voorzieningen voor kunst, cultuur en sport. We koesteren ons (wereld)erfgoed. Zetten volop in op de kansen die dit biedt voor toerisme en recreatie. En we blijven werken aan de ontwikkeling van de binnenstad waar inwoners en bezoekers trots op kunnen zijn. Niet voor niets zijn en blijven we de Allermooiste Vestingstad van Nederland.

Het afgelopen jaar was dynamisch. Er is een stevige basis gelegd voor het vervolg van deze bestuursperiode. We zien er naar uit verder aan de slag te gaan met en voor onze stad. Met de gemeenteraad, met inwoners, bedrijven, de regio om ons heen en met iedereen die zich betrokken voelt bij Gorinchem. Om zo samen te bouwen aan onze stad.

1.3 Financiële verantwoording

In deze paragraaf wordt in hoofdlijnen ingegaan op de financiële ontwikkelingen over 2022. Hierbij wordt het resultaat gepresenteerd ten opzichte van de "bijgestelde begroting". Dat is de begroting inclusief de door de gemeenteraad geaccordeerde begrotingswijzigingen. Daarna wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de algemene reserve en de belangrijkste oorzaken daarvan. Tot slot gaan we kort in op het verloop van de investeringen in 2022.

Ontwikkeling resultaat
De jaarrekening 2022 sluit met een positief resultaat na bestemming van € 3,5 mln. Voorgesteld wordt om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. In de tussentijdse rapportage 2022 hebben wij de verwachting uitgesproken dat het jaarrekeningresultaat 2022 € 1,3 mln. positief uit zou komen. Het definitieve resultaat 2022 na bestemming is dus € 2,2 mln. hoger uitgevallen. Voor een belangrijk deel komt dit omdat in de tweede helft van het jaar de vraag naar vergunningen onverminderd hoog is gebleven (€ 1,0 mln.). In de tussentijdse rapportage was ook geen rekening gehouden met een meevaller op de voorziening pensioenverplichtingen bestuurders (€ 0,8 mln.). Verder zijn in de tweede helft van 2022 een aantal gemeentelijke objecten verkocht (€ 1,4 mln.). Voor een nadere toelichting op de verschillen verwijzen we naar de toelichting in de verschillende programma's.

Het resultaat voor bestemming komt uit op € 11,5 mln. positief. Dit positieve resultaat wordt onder andere veroorzaakt door het positieve saldo van € 2,8 mln. op de budgetten voor de uitvoering van het Integraal Sociaal Beleid (ISB). Dit wordt o.a. veroorzaakt doordat diverse initiatieven en projecten, vanwege de corona-situatie, geen doorgang konden vinden, maar ook doordat het Rijk de gemeenten extra gecompenseerd heeft voor de kosten van de Jeugdzorg. Voor een deel worden deze middelen in latere jaren besteed. Voor een uitgebreide toelichting op de budgetten van het Sociaal Domein verwijzen we naar de toelichting op het programma. Conform het bestaande beleid stellen wij voor om het positieve saldo toe te voegen aan de reserve Sociaal domein.

Daarnaast hebben wij van het Rijk in december € 1,7 mln. ontvangen waaronder € 1,1 mln. voor de uitkering van energietoeslag aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder.

Verder is er vooral sprake van eenmalige onderbesteding op diverse incidentele budgetten met een specifiek bestedingsdoel. Hiervoor stellen we – in overeenstemming met de financiële verordening - voor om de restanten beschikbaar te houden voor 2023, zodat de beoogde werkzaamheden kunnen worden afgerond. Een nadere uitsplitsing van het resultaat voor bestemming en de voorstellen tot resultaatbestemming is opgenomen in onderstaande tabellen.

Voor een uitgebreidere toelichting op de oorzaken van de verschillen verwijzen we naar de programmaverantwoording van het jaarverslag, in de paragrafen "wat heeft het gekost".

Nr.	Ontwikkeling resultaat (bedragen x € 1.000)		
1	Voorziening pensioenverplichtingen bestuurders (prog. 1)	846	V
2	Herinrichting Vissersdijk noodzakelijk achterstallig asfaltonderhoud (prog. 3)	475	V
3	Vrijval degeneratiemiddelen (prog.3)	527	V
3	Havengelden (prog. 3)	117	V
4	Exploitatie Veerdiensten (prog. 3)	-139	N
5	Platform ondernemerschap en innovatie (prog. 4)	124	V
6	Resultaat grondexploitaties (prog. 4-9)	-401	N
7	Onderzoek haalbaarheid unilocatie Regenboog en speciaal basisonderwijs (sbo) (prog. 5)	200	V
8	Huisvestingsvoorzieningen voor basisonderwijs aan asielzoekers (prog. 5)	268	V
9	"Dichterbij dan je Denkt" (prog. 5)	478	V
10	Aanpak laaggeletterdheid (prog. 5)	102	V
11	Borging lokale culturele infrastructuur (prog. 6)	302	V
12	Project Linielandschap in de dijkversterking Gorinchem-Waardenburg (prog. 6)	103	V
13	Sociaal Domein (prog. 7)	2.798	V
14	Bestrijding energiearmoede (prog. 9)	522	V
15	Uitvoering maatregelen klimaatakkoord (prog. 9)	260	V
16	Bouwleges (prog. 9)	1.081	V
17	Algemene Uitkering (AD)	2.172	V
18	Verkoopopbrengst diverse objecten (AD)	1.415	V
19	Maatregelen Wet Open Overheid en Rechtsbeschermingssysteem (OVO)	221	V
20	Overig	23	V
	Totaal resultaat voor bestemming	**11.494**	**V**

Voorstellen tot resultaatbestemming
Zoals hiervoor aangegeven geldt voor diverse begrotingsonderdelen dat er specifieke (incidentele) middelen beschikbaar zijn gesteld voor de uitvoering van een project of het realiseren van een bepaald doel. Indien die middelen ultimo 2022 nog niet besteed zijn, er nog wel kosten worden gemaakt in 2023 en er geen mogelijkheid is om die kosten op te vangen binnen de reguliere begrotingsbudgetten van 2023, dan stellen we voor om het restantbudget te bestemmen voor 2023. Voor de volgende onderdelen wordt een voorstel tot resultaatbestemming gedaan:

Nr.	Resultaatbestemming (bedragen x € 1.000)	
1	**Corona gerelateerde resultaatbestemmingen**	**412**
1.1	Klaar voor de start na Corona (prog. 4)	50
1.2	Steunmaatregelen cultuur (prog. 6)	302
1.3	Herinrichting historische collectie (prog. 6)	60
2	**Resultaatbestemmingen ter uitvoering van vastgesteld beleid**	**3.095**
2.1	Aanpak ondermijning (prog. 2)	51
2.2	Ontmanteling CUR (prog. 2)	89
2.3	Herinrichting Vissersdijk (prog. 3)	275
2.4	Asfaltonderhoud (prog. 3)	200
2.5	Platform ondernemerschap & Innovatie (prog. 4)	124
2.6	Tijdelijke huisvesting internationale schakelklas (prog. 5)	268
2.7	Dichterbij dan je denkt/arbeidsmarktregio (prog. 5)	478
2.8	Versneld uitvoeringsprogramma IHP (nieuwbouw Beatrix/De Burcht en Regenboogschool locatie Retranchement (prog. 5)	200
2.9	Educatie (prog. 5)	102
2.10	Projectleiding De Nieuwe Doelen (prog. 6)	108
2.11	Erfgoedcommissie (prog. 6)	30
2.12	Meekoppelkansen (prog. 6)	103
2.13	Klimaatakkoord (prog. 8)	260
2.14	Decembercirculaire 2022 gemeentefonds (AD)	586
2.15	WOO (OVO)	115
2.16	Rechtsbeschermingssysteem (OVO)	106
3	**Toevoeging exploitatieresultaten aan reserves**	**4.496**
3.1	Toevoeging resultaat Programma Sociaal Domein aan reserve Sociaal Domein	3.901
3.2	Toevoeging exploitatiesaldo taakveld riolering aan bestemmingsreserve Riolering	68
3.3	Toevoeging resultaat een voorziening "Degeneratiekosten"	527
	Totaal bestemmingsvoorstellen	**8.003**

1. Corona gerelateerde resultaatbestemmingen

1.1 "Klaar voor de start na Corona" (prog. 4)
Het budget "Klaar voor de start na corona" is in 2022 niet benut (€ 50.000). De raad wordt voorgesteld om € 50.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 voor het uitvoeren van gemaakte plannen.

1.2 Steunmaatregelen cultuur (prog. 6)
Van de beschikbaar gestelde middelen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur (coronasteunpakketten van het Rijk en onderuitputting cultuurbudgetten door corona in 2021) ad € 370.000,

resteert in 2022 een bedrag van € 302.000. Wij stellen u voor om deze cultuurmiddelen via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te houden voor de lokale culturele infrastructuur in 2023.

1.3 Herinrichting historische collectie (prog. 6)
Na de coronabeperkingen, waaronder de sluiting van het Museum, hebben wij ons in 2022 vooral gericht op het weer opstarten van het museum en het organiseren van tentoonstellingen. Nadat de herinrichting van de historische collectie van het museum hierdoor even on hold heeft gestaan, hebben wij deze eind 2022 weer ter hand genomen. De herinrichting vormt een belangrijk element in het concept 'Mooiste vestingstad' en de toeristische aantrekkelijkheid van de binnenstad. Wij stellen u daarom voor het budget van € 60.000 wat hiervoor in 2022 beschikbaar was, via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

2. Resultaatbestemmingen ter uitvoering van vastgesteld beleid

2.1 Aanpak ondermijning (prog. 2)
Voor de aanpak van ondermijning is in de tweede helft van 2022 van het Regionale Informatie-en Expertise Centra (RIEC) Rotterdam een incidenteel budget van € 51.000 ontvangen. Met het vaststellen van een nieuw IVP begin 2023, zijn de ambities op de aanpak van ondermijning concreet geworden. Voor het laten slagen van de lokale aanpak van ondermijning is het belangrijk om in te zetten op (strategische) communicatie over het onderwerp en het hebben van een communicatieplan. Deze middelen worden in lijn met de ambities van het IVP ingezet om de bewustwording over ondermijning bij inwoners en ondernemers een extra impuls te geven. De raad wordt voorgesteld om € 51.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.2 Ontmanteling CUR (prog. 2)
Bij de vaststelling van de jaarstukken 2021 is een bedrag beschikbaar gesteld van € 102.000. Eind 2022 is gestart met de ontmanteling van de CUR. De ontmanteling zal volledig worden afgerond in 2023. De raad wordt daarom voorgesteld om het restantsaldo van het in 2022 beschikbaar gesteld budget voor een bedrag van € 89.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.3 Herinrichting Vissersdijk (prog. 3)
Vooral door inzet op andere projecten openbare verharding zijn de herinrichting Vissersdijk (€ 275.000) en diverse deelprojecten op het gebied van noodzakelijk achterstallig asfaltonderhoud (€200.000) niet conform planning in 2022 uitgevoerd. De herinrichting van de Vissersdijk is een reconstructieproject dat in 2022 is gestart en in 2023 zal worden afgerond. Het achterstallig asfaltonderhoud willen wij toevoegen aan het asfaltonderhoudsbestek 2023 om hier in 2023 een forse slag in te kunnen maken. Wij stellen de raad voor om de budgetten voor de herinrichting Visserdijk en asfaltonderhoud van respectievelijk € 275.000 en € 200.000 via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.4 Asfaltonderhoud (prog. 3)
Voor een toelichting verwijzen wij naar punt 2.3.

2.5 Platform ondernemerschap & Innovatie (prog. 4)
Het budget voor het platform ondernemerschap en innovatie is nog niet volledig benut (€ 124.000). De raad wordt voorgesteld om € 124.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 voor het uitvoeren van de reeds gemaakte plannen.

2.6 Tijdelijke huisvesting internationale schakelklas (prog. 5)
Eind 2022 is de vaststelling van de vergoeding over 2022 ontvangen van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) ten behoeve van huisvestingsvoorzieningen voor basisonderwijs aan asielzoekers die in Gorinchem in

het opvangcentrum verblijven. Dit betrof een bedrag van € 268.000. Omdat de gemeenteraad in zijn vergadering van 23 februari 2023 heeft besloten om deze middelen na ontvangst toe te voegen aan het budget voor de tijdelijke onderwijshuisvesting voor de Internationale Schakelklas, stellen wij de raad voor om deze middelen via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 hiervoor in 2023 beschikbaar te stellen.

2.7 Dichterbij dan je denkt/arbeidsmarktregio (prog. 5)
Van het Rijk hebben wij, als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio, € 478.000 ontvangen voor "Dichterbij dan je Denkt". Dit zijn aanvullende middelen om werkloosheid te bestrijden. Omdat het programmamanagement van de arbeidsmarktregio belegd is bij de gemeente Vijfheerenlanden, wordt dit bedrag in 2023 aan Vijfheerenlanden overgemaakt. De raad wordt voorgesteld om hiervoor via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 € 478.000 beschikbaar te stellen in 2023.

2.8 Versneld uitvoeringsprogramma IHP (nieuwbouw Beatrix/De Burcht en Regenboogschool locatie Retranchement (prog. 5)
Voor onder andere het onderzoek naar de haalbaarheid en het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor een unilocatie voor de Regenboog en de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) Beatrix de Burcht op de locatie Retranchement, heeft de raad voor 2022 een incidenteel bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld. Deze ontwikkeling is gekoppeld aan de renovatie van de Hoefslag voor het i_lab en de renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a. Omdat deze renovaties pas in 2023 worden uitgewerkt en uitgevoerd, is het project Retranchement ook vertraagd. Daarom stellen wij voor om de genoemde € 200.000 via een bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.9 Educatie (prog. 5)
Wij hebben extra middelen ontvangen voor de aanpak van laaggeletterdheid (onderdeel Wet educatie en beroepsonderwijs, WEB). Het budget is specifiek bedoeld ter ondersteuning van de regierol van gemeenten en voor het bereiken van laaggeletterden door deze van een passend aanbod te voorzien. Mede door de coronacrisis kon de uitkering niet volledig worden besteed. Daarnaast zijn in de 2e helft van 2022 middelen ontvangen ter compensatie van prijsstijgingen en extra aandacht voor laaggeletterdheid. Sommige activiteiten konden niet opgestart worden, waardoor het budget voor € 102.000 niet benut is. Omdat de aanpak laaggeletterheid een meerjarig regionaal project is met de gemeenten Vijfheerenlanden en Molenlanden, stellen wij de raad voor om € 102.000 via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.10 Projectleiding De Nieuwe Doelen (prog. 6)
Voor de projectleiding voor de renovatie en ontwikkeling van De Nieuwe Doelen heeft de raad in 2020 € 160.000 beschikbaar gesteld. Door het aanbestedingstraject zijn in 2022 nauwelijks concrete acties op het gebied van projectleiding verricht, waardoor er een bedrag van € 108.000 resteert. We stellen voor om het restant van € 108.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023 voor de continuering van het project.

12.11 Erfgoedcommissie (prog. 6)
Omdat het aanwijzingstraject met betrekking tot de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in 2022 nog niet helemaal is afgerond, is ook het structurele budget voor de erfgoedcommissie in 2022 niet volledig uitgegeven. Afronding van de nog lopende trajecten staat gepland voor 2023. Wij verwachten dat we hier incidenteel extra budget voor nodig hebben en daarom stellen we de raad voor om hiervoor € 30.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

2.12 Meekoppelkansen (prog. 6)
In de raadsvergadering van 29 september 2022 heeft de raad besloten om de ontvangen Rijkssubsidie Erfgoed Deal van € 103.000 in te zetten voor het project Linielandschap in de dijkversterking Gorinchem-Waardenburg.

Dit project wordt in 2023 uitgevoerd, waardoor deze specifieke middelen voor de financiering van de (extra) meekoppelkansen bij het dijkversterkingsproject in 2022 nog niet zijn uitgegeven. De uitvoering door de GraafReinaldAlliantie loopt mee met de dijkverzwaring. Wij stellen de raad voor om het budget van € 103.000 hiervoor via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 in 2023 beschikbaar te stellen.

2.13 Klimaatakkoord (prog. 8)

Voor het klimaatakkoord zijn middelen ontvangen waarvan nog € 260.000 resteert. De raad wordt voorgesteld om € 260.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om de doelstellingen van het klimaatakkoord en de RES te realiseren.

2.14 Decembercirculaire 2022 gemeentefonds (AD)

Van het Rijk hebben wij, ter compensatie van meerkosten die zijn gemaakt voor jeugd en Wmo als gevolg van de coronapandemie, extra middelen ontvangen. Ook heeft het Rijk extra geld beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan het landelijk actieplan 'Dichterbij dan je denkt' om mensen die nu langs de kant staan naar werk te begeleiden. In totaal gaat het om een extra bijdrage van €. 586.000. Omdat deze middelen pas laat beschikbaar zijn gesteld stellen wij voor om deze extra middelen conform de oormerking mee te nemen naar 2023.

2.15 WOO (OVO)

Begin 2021 heeft de Tweede Kamer een initiatiefwet aangenomen om de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Hiervoor heeft het Rijk geld beschikbaar gesteld. Van het door het Rijk beschikbare budget resteert € 115.000. De raad wordt voorgesteld om € 115.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om dit plan te realiseren.

2.16 Rechtsbeschermingssysteem (OVO)

Voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities hebben wij € 106.000 ontvangen. In 2023 gaan wij hiermee aan de slag. De raad wordt voorgesteld om € 106.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

3. Toevoeging exploitatieresultaten aan reserves en voorzieningen

3.1 Toevoeging resultaat Sociaal Domein aan de reserve Sociaal Domein

In 2022 hebben we een overschot van € 2,8 mln. op de uitvoering van het Sociaal Domein. Daarnaast hebben wij van het Rijk in december € 1,1 mln. ontvangen voor de uitkering van energietoeslag aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. De uitbetaling van de energietoeslagen is verantwoord op programma 7. De rijksbijdrage is via de algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangen en verantwoord op Algemene Dekkingsmiddelen. In lijn met de afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot tekorten en overschotten binnen het Sociaal Domein stellen wij u voor om € 3,9 mln. via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein.

3.2 Toevoeging resultaten aan de bestemmingsreserve Riolering

Het bedrag van per saldo € 37.000 aan extra baten uit opbrengsten huishoudens en bedrijven, willen wij na besluitvorming van de raad over een nog te vormen bestemmingsreserve Riolering toevoegen aan deze reserve. Ook stellen wij voor om het voordeel van € 30.000 als gevolg van lagere uitgaven voor klein onderhoud toe te voegen aan deze reserve. Met de invoering van deze reserve beogen we de tarieven of baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Pieken en dalen in de exploitatie kunnen zodoende worden vermeden. Ongewenste schommelingen in tarieven worden door middel van deze reserve opgevangen.

3.3 Toevoeging degeneratiemiddelen aan voorziening Degeneratiekosten

Als de openbare verharding door NUTSbedrijven e.a. is opengelegd voor werkzaamheden en het leggen van

kabels en leidingen, ontvangen wij een zogenaamde degeneratievergoeding voor de kosten van het herstel hiervan. Deze vergoeding werd voorheen rechtstreeks op de balans geboekt. Het moment van het herstel en de hoogte van de degeneratiekosten zijn echter niet altijd vooraf te voorspellen, omdat deze werkzaamheden zoveel mogelijk worden geïntegreerd in gemeentelijke projecten als vervanging van riolering of het reguliere wegenonderhoud. Om die reden hebben wij de al ontvangen degeneratiemiddelen ad. € 527.000 van de balans vrij te laten vallen en stelen voor via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 deze middelen toe te voegen aan een nog te vormen voorziening Degeneratiekosten.

Verloop resultaat Jaarrekening 2022 (bedragen x € 1.000)	
Jaarrekeningresultaat 2022	11.494
Bestemmingsvoorstellen exploitatie 2023	-3.507
Toevoeging resultaat Programma Sociaal Domein aan reserve Sociaal Domein	-3.901
Toevoeging exploitatiesaldo taakveld riolering aan bestemmingsreserve Riolering	-68
Toevoeging aan voorziening "Degeneratiekosten"	-527
Resultaat na bestemming	**3.491**

Voorgesteld wordt om het jaarrekeningresultaat na bestemming toe te voegen aan de algemene reserve.

Ontwikkeling algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve in 2022 ziet er als volgt uit:

Saldo algemene reserve (bedragen in € x 1.000)	2022
Stand 1-1-2022	**29.571**
Rekeningresultaat 2021	1.795
Uitvoering motie bomen en kunst	-50
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem (rb 9-12-2021)	-230
Gorinchem Cultuurstad	-2
Verhuiskosten i.v.m. sloop Laagdalemseweg (rb 20 oktober 2022)	-11
Begrotingssaldo 2022	430
Saldo algemene reserve ultimo boekjaar	**31.503**

De verschillende mutaties zijn het gevolg van eerdere besluitvorming. Het (onbestemde) begrotingssaldo 2022 is op basis van het raadsbesluit in december toegevoegd aan de algemene reserve.

Het saldo van de algemene reserve bedraagt ultimo 2022 € 31,5 mln. Hierin is het resultaat over 2022 nog niet meegenomen. De algemene reserve vormt een belangrijk deel van het weerstandsvermogen. De weerstandsratio in de jaarstukken komt uit op 2,19 hetgeen boven de door de raad vastgestelde bandbreedte valt. Bij de perspectiefnota zal een voorstel worden opgenomen over de ruimte die dit biedt. Wanneer deze begrotingssaldi volledig worden gebruikt komt het weerstandsvermogen overigens uit op 1,52.

Ontwikkelingen investeringen

In 2022 bedroeg het totaal aan geautoriseerde (zowel lopende als nieuwe) investeringen € 85,9 mln. Hiertegenover staat € 20,6 mln. aan baten die direct aan de investeringen kunnen worden toegeschreven. Het saldo komt via afschrijving de komende jaren in de begrotingen en jaarrekeningen terecht. Van de € 85,9 mln. beschikbaar gestelde budgetten was tot en met 2022 € 26,2 mln. besteed. Er is tot en met 2022 € 4,1 mln. aan baten gerealiseerd.

Het grootste deel van de onderbesteding komt doordat de planning van de investeringen is bijgesteld. Het gaat hierbij voornamelijk om de investeringen voor de aanschaf van elektrische veerboten (€ 3,2 mln.), het station Gorinchem Noord (€ 6,8 mln.), vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV (€ 15,8 mln.), De Nieuwe Doelen (€ 7 mln.). Voor de bedragen die genoemd zijn geldt dat dit de nog beschikbare budgetten zijn op 31 december 2022.

Enkele investeringen die in 2022 afgerond zijn:

Fietsroutes Gorinchem-Oost
Het veiliger maken van fietsroute en oversteek bij de Componistenstraat is gerealiseerd.

Openbare verlichting 2020 - 2021
De voorziene vervanging van de openbare verlichting in de jaren 2020 en 2021 is in 2022 volledig gerealiseerd.

Vervanging straatmeubilair 2021 en 2022
De voorgenomen vervanging van het straatmeubilair is in 2022 volledig gerealiseerd.

Werkzaamheden infrastructuur Bastion II
Het project Bastion II, waaronder de aanleg van riolering en de herinrichting van de openbare verharding, is afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Brede school Hoog Dalem
De brede school Dalemplein is opgeleverd en in januari 2022 in gebruik genomen door de scholen, de kinderopvang en overige gebruikers. De laatste afrondende werkzaamheden aan de school, de gymzaal (waaronder de inrichting), het wijkcentrum en het buitensportveld zijn verricht en het project is binnen de beschikbaar gestelde middelen van ruim € 10 mln. uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2022 sluiten wij het (samengestelde) investeringsbudget af. De terug ontvangen btw in het kader van de Regeling specifieke uitkering Sport ad. € 383.000 en de bijdragen van de schoolbesturen van per saldo € 566.000 waren niet geraamd en leiden tot een voordeel op het investeringsbudget.

Uitbreiding Fortis lyceum en sporthal OKK incl. Technasium
De uitbreiding van het Fortes lyceum met het Technasium (aanpassing van de inpandige gymzaal tot Technasium) is gerealiseerd. De sporthal voor het Fortes lyceum en OKK is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Herinrichting park Tiende Penninglaan
De aanleg van een speelpark, groenvoorzieningen en extra waterbergingscapaciteit hebben wij afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Vestingplan, vervangen meubilair
Om de stadswallen weer een authentieke uitstraling te geven, hebben wij - naast het terugplaatsen van de historische meidoornhagen - ook het meubilair op de stadswallen zoveel mogelijk vervangen. Het investeringsbudget hebben we afgesloten.

Voorbereiding kades Stationsweg
Wij hebben de noodzakelijke werkzaamheden aan de kademuur van de Stationsweg uitgevoerd en de verzakking nabij de Stationsweg aangepakt. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Voorgesteld wordt om de nog beschikbare investeringsruimte voor die investeringen die nog niet gereed zijn (€ 59,7 mln.), beschikbaar te houden voor de verdere afronding in de komende jaren. In de Perspectiefnota

2024 zal de planning van de investeringen worden geactualiseerd en worden de financiële consequenties daarvan inzichtelijk gemaakt. Een nadere toelichting op de investeringen staat in de toelichting bij de diverse programma's.

1.4 Ontwikkelingen corona

Na het vervallen van bijna alle maatregelen eind maart 2022 speelt corona een steeds kleinere in het dagelijks leven. In mei verviel de tijdelijke coronawet. Er kwam een grotere focus op het lange termijnbeleid en het herstel van corona, bijvoorbeeld in de cultuursector.

De gemeente Gorinchem heeft in 2020 en 2021 noodsteunmaatregelen en compenserende maatregelen getroffen om de gevolgen van corona voor de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk op te vangen. Ook in de eerste maanden van 2022 zijn maatregelen getroffen, zoals bijvoorbeeld controles op en ondersteuning van de naleving van de coronatoegangsbewijzen. Samen met het onderwijs, opvang en maatschappelijke partners is gesproken over de inzet van middelen die zijn ondervangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Deze middelen worden ingezet ten behoeve van:
• Herstel van de corona-gerelateerde vertraging in de leergroei en ontwikkeling van leerlingen (cognitief, sociaalemotioneel, welbevinden);
• Herstel van de corona-gerelateerde toegenomen kansenongelijkheid;
• Het leggen van een stevigere basis voor goed onderwijs (duurzaam leereffect).

Financiële gevolgen
Onderstaand overzicht met de financiële gevolgen van de coronacrisis is opgesteld In onderstaande tabel staan die onderdelen opgenomen die invloed hebben op het begrotingssaldo, dan wel doordat de uitgaven hoger of juist lager zijn uitvallen, dan wel doordat de inkomsten zijn tegengevallen of doordat het Rijk een compensatie bood voor de geleden schade.

Financiële gevolgen door corona (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Voorziene meerlasten 2022	Werkelijke meerlasten 2022	Voorziene lagere baten 2022	Werkelijke lagere baten 2022	Compen-satie Rijk	Nummer
Programma 3	**Verkeer en Vervoer**						
2.2	Parkeren			150	143	175	1
2.5	Openbaar vervoer					197	2
Totaal programma 3				150	143	372	
Algemene dekkingsmiddelen							
0.63	Parkeerbelasting			103	86	269	3
Totaal algemene dekkingsmiddelen				103	86	269	
Totaal programma's				**253**	**229**	**641**	

1. De lockdown leidde ook in het eerste kwartaal van 2022 tot minder bezoekers aan de binnenstad. Van het Rijk hebben wij een deel van de gemiste inkomsten over 2021 gecompenseerd gekregen.
2. In 2021 zijn wij inkomsten misgelopen omdat onze veren als gevolg van corona niet volgens de dienstregelingen konden varen. Het Rijk heeft ons hier in 2022 voor gecompenseerd.
3. Als gevolg van corona zijn de opbrengsten van het straatparkeren in het eerste kwartaal van 2022 lager uitgevallen. In 2022 zijn wij door het Rijk (gedeeltelijk) gecompenseerd voor de lagere parkeeropbrengsten die wij als gevolg van corona in 2021 zijn misgelopen.

Er zijn diverse begrotingsposten die beïnvloed zijn door de coronacrisis, maar waarvoor geldt dat het Rijk de gemeenten compenseert, of dat deze betaald worden vanuit de budgetten die vorig jaar beschikbaar zijn gesteld. Die zijn via de resultaatbestemming doorgezet van 2021 naar 2022, of worden gefinancierd vanuit de reserve Sociaal Domein. Daarom hebben ze geen invloed op het begrotingssaldo, maar voor de volledigheid hebben we ze toch opgenomen.

Financiële gevolgen door corona (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Voorziene meerlasten 2022	Werkelijke meerlasten 2022	Voorziene lagere baten 2022	Werkelijke lagere baten 2022	Compen-satie Rijk	Nummer
Programma 1	**Bestuur en Ondersteuning**						
0.2	Burgerzaken*	90	39			90	1
Totaal programma 1		90	39			90	
Programma 2	**Veiligheid**						
1.2	Openbare orde en Veiligheid	123	66			71	2
Totaal programma 2		123	66			71	
Programma 4	**Economie**						
3.1	Economische ontwikkeling*	300	114				3
Totaal programma 4		300	114				
Programma 5	**Onderwijs**						
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.507	1.194			1.218	4
Totaal rogramma 5		1.507	1.194			1.218	
Programma 6	**Sport, Cultuur en Recreatie**						
5.1	Sportbeleid en activering	40	40			40	5
5.3	Cultuurpresentatie, productie en participatie*	389	86			420	6
5.4	Musea	31	24				6
Totaal programma 6		460	150			460	
Programma 7	**Sociaal Domein**						
6.3	Inkomensregelingen	30	-			30	7
6.5	Arbeidsparticipatie*	110	123			287	8
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+*	111	119			111	9
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-*	64	-			64	10
Totaal programma 7		315	242			492	
Totaal programma's		**2.795**	**1.806**	**-**	**-**	**2.331**	

*Bij de gemarkeerde posten is sprake van overheveling van budgetten uit 2021. In totaal gaat het om een bedrag van € 1,06 mln.

1. Extra kosten zijn gemaakt om de gemeenteraadsverkiezingen op een veilige manier te kunnen laten verlopen. Er zijn maatregelen getroffen in de stemlokalen zoals het borgen van een veilige afstand en hygiënemaatregelen. Het Rijk heeft ook voor de verkiezingen in 2022 geld beschikbaar gesteld.
2. In de eerste maanden van 2022 is toegezien op de naleving van de controleplicht van het coronatoegangsbewijs (CTB) in onder meer horecagelegenheden. Voor de door ons gemaakte kosten hebben wij van het Rijk, via de Veiligheidsregio, een bijdrage ontvangen.
3. In 2022 werkten we verder aan projecten en investeringen die op lange termijn de lokale economie versterken. Dit deden we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren.

4. Voor het inhalen van (corona) gerelateerde onderwijsvertragingen bij kinderen en jongeren hebben wij, uit het Nationaal Programma Onderwijs voor 2022 € 896.000 ontvangen. In overleg met alle schoolrelevante partners in de stad worden deze middelen zo gericht mogelijk ingezet. Als arbeidsmarktregio ontvingen we net als in 2020 en 2021 een uitkering € 322.000 om de verschuiving van werkgelegenheid van de ene naar de andere sector te begeleiden. Als centrumgemeente traden wij hierbij op in onze rol als regievoerder voor de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio.
5. Het Rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld om steun te kunnen verlenen aan groepen die extra geraakt worden door de coronacrisis. Het doel van deze extra bijdrage was om de negatieve gezondheidseffecten van de coronacrisis zoveel mogelijk tegen te gaan om verdere schade te voorkomen Gorinchem heeft eenmalig € 40.000 ontvangen voor sport- en leefstijlinterventies.
6. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2021 is € 420.000 gereserveerd voor compensatie van de gevolgen door corona aan diverse verenigingen en culturele instellingen en om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding.
7. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand gericht op het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die als gevolg van de crisis te maken krijgen met (dreigende) armoedeproblematiek.
8. Voor het opvangen van exploitatietekorten van het sociaal werkbedrijf (Avres) hebben wij van het Rijk een bijdrage van € 177.000 ontvangen. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden (€ 28.000). Daarnaast hebben we € 82.000 ontvangen om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen, te intensiveren.
9. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor gemeentelijk schuldenbeleid gericht op het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die als gevolg van de crisis te maken krijgen met (dreigende) schuldenproblematiek (€ 60.000). Van het Rijk is € 51.000 aan compensatie ontvangen voor de meerkosten die worden gemaakt bij de uitvoering van de Wmo.
10. Van het Rijk is compensatie ontvangen voor de meerkosten die worden gemaakt op het gebied van de jeugdzorg.

1.5 Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit een beleidsmatig en uit een financieel gedeelte, respectievelijk het jaarverslag en de jaarrekening.

Het jaarverslag
De jaarstukken 2022 volgen in opzet de Begroting 2022. De financiële informatie is binnen die programma's op het niveau van taakvelden opgenomen. Deze taakvelden zijn voorgeschreven vanuit het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Naast de negen beleidsprogramma's is er een 'programma' algemene dekkingsmiddelen en zijn er overzichten van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Het overzicht overhead geeft inzicht in de kosten van alle overhead die niet rechtstreeks aan de uitvoeringsprogramma's toe te rekenen zijn. Onder de overhead vallen (o.a.) kosten voor directie, management, financiën, Human Resoure Management (HRM), facilitaire zaken, informatievoorziening en communicatie.

Indicatoren en streefwaarden
Gekoppeld aan de eerder genoemde uniforme taakvelden is vanuit het BBV een basisset van 34 beleids- of prestatieindicatoren voorgeschreven, die gemeenten in de begroting en jaarrekening moeten gebruiken. De indicatoren geven inzicht in (de vergelijkbaarheid tussen gemeenten van) de beleidsprestaties en zijn objectief meetbaar. De gegevens zijn via landelijke bronnen voor alle gemeenten beschikbaar en vragen dus niet om een eigen/nieuw registratiesysteem. Al deze gegevens zijn te raadplegen via www.waarstaatjegemeente.nl en op peildatum 3 maart 2023 zijn de gegevens overgenomen. De indicatoren bevatten voor het college en de gemeenteraad belangrijke informatie om te kunnen sturen. Per programma staan de verplichte indicatoren in een tabel, aangeduid met een 'B'. De indicatoren worden vergelijken met gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse. We hebben de meest actueel beschikbare gegevens opgenomen, maar voor een aantal indicatoren zijn geen recente gegevens beschikbaar.
Naast de basisset indicatoren zijn op een aantal programma's facultatieve indicatoren opgenomen, waarvoor landelijke data (nog) ontbreken. Gemeenten moeten hiervoor zelf de registratie organiseren. In tegenstelling tot de verplichte indicatoren zijn de facultatieve indicatoren wat minder feitelijk te meten. Ze hebben een bepaalde subjectiviteit in zich, zoals een gevoel of waardering. Deze gegevens komen uit de Gorcumse burgerpeiling. Voorbeelden zijn de mate waarin de gemeentelijke dienstverlening wordt gewaardeerd door ondernemers en inwoners en het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Per programma staan de facultatieve indicatoren in een tabel, aangeduid met een 'F'. Voor een aantal indicatoren is gekozen om de resultaten uit te drukken in een getal en niet gevisualiseerd in een tabel.

Programmaverantwoording
De programmaverantwoording bestaat per programma uit de beantwoording van de zogenaamde ‘3 W-vragen’. De gebruikelijke 3 W-vragen zijn gehandhaafd omdat dit een goede verdiepingsslag aanbrengt van abstract naar concreet niveau.
1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we daarvoor gedaan?
3. Wat heeft dit gekost?
Per programma is een overkoepelend doel geformuleerd. Hier staat ook welke beleidskaders een rol hebben gespeeld bij het realiseren van dat doel. Wat we in 2022 hebben gedaan om het programmadoel te bereiken, staat in de overzichten met concrete acties en reguliere taken. Onder het kopje 'Wat heeft dit gekost' worden de baten en lasten per taakveld gepresenteerd. De afwijkingen van € 50.000 of groter (baten en lasten afzonderlijk) worden toegelicht. Ook de aan het programma gerelateerde investeringen en subsidies worden hier gepresenteerd. Investeringen met een budget boven de € 500.000, afwijkingen boven de € 50.000 en politiek relevante investeringen worden nader toegelicht. In elk programma zijn alleen de verbonden partijen opgenomen die hebben bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van dat programma.

Paragrafen
Na de programmaverantwoording volgen de paragrafen. Deze geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken, bezien vanuit een bepaald beleidsterrein. Het gaat vooral om beheersmatige aspecten die grote (financiële) gevolgen hebben gehad en/of van belang zijn geweest voor het realiseren van de programma's.

De onderdelen Interbestuurlijk Toezicht (IBT) en Wet open overheid (Woo) zijn toegevoegd aan de paragraaf bedrijfsvoering.

De jaarrekening
Het financiële gedeelte gaat in op de grondslagen voor de jaarrekening. Dit hoofdstuk geeft diverse financiële overzichten, zoals het totaaloverzicht van baten en lasten, het overzicht met incidentele baten en lasten, het structurele begrotingsevenwicht, het overzicht begrotingsonrechtmatigheid, de balans en de toelichtingen op de balans. Tot slot volgt de balans met een toelichting op de balansposten en een overzicht volgens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Bijlagen
In de bijlagen zijn de meerjarige overzichten van reserves en voorzieningen, baten en lasten per taakveld, investeringsoverzicht en de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa). Een lijst met gehanteerde afkortingen maakt deze jaarstukken compleet.

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Jaarverslag: Programmaverantwoording

2 Jaarverslag: Programmaverantwoording

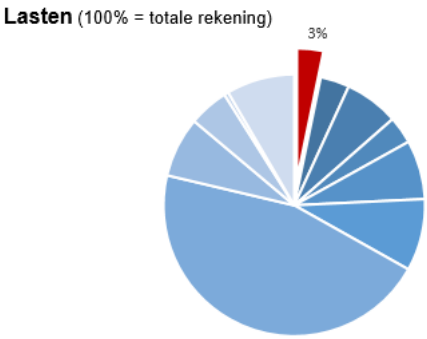
2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Taakvelden

Bestuur

Burgerzaken

Beheer overige gebouwen en gronden

2.1.1 Wat hebben we bereikt met het programma Bestuur en Ondersteuning?

Doel

De gemeente zet zich ervoor in dat Gorinchem een levendige en zorgzame stad is waar het goed wonen, werken en verblijven is voor jong en oud. Daarbij zal de gemeente de (inwoners van de) stad betrekken en faciliteren, de dienstverlening op de klant afstemmen en zorgen voor een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering waarbij het gemeentelijke huishoudboekje op orde is.

Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Burgerinitiatieven	2016
Inwoners aan zet	2016
Informatiebeleid	2017
Zienswijze koersdocument Grenzeloos samenwerken	2017
Participatiebeleid Gorcums samenspel 2022 - 2026	2021

Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Eenheid	Gerealiseerd	Soort
Formatie	B	Fte per 1.000 inwoners	8,9	PI
Bezetting	B	Fte per 1.000 inwoners	8,3	PI
Apparaatskosten	B	Kosten per inwoner in €	781	PI
Externe inhuur	B	%	14,3	PI
Overhead	B	%	7,9	PI
Waardering inwoners algehele dienstverlening:				
-Balie	F	1-10	7,8	ME
-Telefoon	F	1-10	7,5	ME
-Schriftelijk	F	1-10	7,3	ME
-Digitaal	F	1-10	7,2	ME

Verklaringen afkorting: B = Basisset indicator, F = Facultatieve indicator, PI = Prestatie Indicator, ME = Maatschappelijk Effect.

2.1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Contacten in de regio	In 2022 hebben we weer actief bijgedragen aan de uitvoering van de Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA) van de Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV), aan de hand van het uitvoeringsplan RMA. In 2022 heeft de Regio AV een proces gestart om de RMA te actualiseren, zodat deze aansluit op maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen in onze regio. De Regio AV doet in 2023 dan ook een voorstel voor een actualisatie van de RMA. In het afgelopen jaar hebben we uiteraard ook verder uitvoering gegeven aan de Regiodeal Drechtsteden-Gorinchem, met daarin de Gorinchemse projecten i_lab en het toevoegen van leefkwaliteit aan de Lingeoevers (Arkelsedijk). In 2022 hebben Berenschot en de Rijksuniversiteit Groningen een onderzoek uitgevoerd naar het Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem (BRE) Zuid-Holland Zuid. In dit onderzoek werd bevestigd dat Zuid-Holland Zuid een open ecosysteem is, met verschillende schalen voor samenwerking, afhankelijk van de opgaven. Het onderzoek sluit aan bij de ontwikkeling van Smart Delta Drechtsteden tot een open verband en het rapport 'Samen voor elkaar' over de regiofunctie van onze gemeente. Dit onderzoek biedt dan ook een verdere basis om de samenwerking met Smart Delta verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld op thema's als bereikbaarheid, economie, arbeidsmarkt en onderwijs en wonen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Participatie	Het afgelopen jaar was het weer mogelijk om participatie te organiseren met fysieke bijeenkomsten. Dat heeft ertoe bijgedragen dat we inwoners en partners in de stad voor diverse informatiemarkten hebben uitgenodigd (projecten zoals Banneweg, Waaldijk, Arkelsedijk). Ook bij klankbordgroepen en andere bijeenkomsten waar inwoners kunnen meepraten, meedenken of meedoen hebben we actief ingezet op participatie. Inwoners gaven regelmatig aan dit als zeer prettig te ervaren. Het afgelopen jaar hebben we ons 'werkboek Participatie' opgesteld. Dit is een praktische dynamische uitwerking van het eind 2021 vastgestelde participatiebeleid en biedt handvatten voor de gemeentelijke organisatie en initiatiefnemers in de stad, op welke wijze je aan de slag kunt met participatie. In 2023 zullen we het werkboek verder ontwikkelen en ons ook richten op de mogelijkheden voor overheidsparticipatie (initiatief vanuit inwoners, overheid wordt uitgenodigd deel te nemen).
Bedrijfsteam cofinanciering	In 2022 is voor een bedrag van € 2,5 mln. aan subsidies toegekend (inclusief lobby bovenregionale financiering). Zo zijn subsidies verworven voor de woningbouwprojecten Stedelijke vernieuwing Haarwijk Oost, voor de versnelling van woningbouw en midden huur, en de inzet van externe capaciteit en expertise voor de stedelijke ontwikkeling 3.0 Gorinchem West. Daarnaast is subsidie toegekend voor meekoppelkansen dijkversterking Gorinchem – Waardenburg vanuit de erfgoedlijn Oude Hollandsche Waterlinie / erfgoeddeal en restauratie van het schilderij in het Gorcums museum ‘Kwartierstaat der Arkels’ door de Vereniging Rembrandt. Voor het onderwijs zijn subsidies toegekend voor de onderwijshuisvesting van leerlingen uit Oekraïne en voor verbetering van het binnenklimaat in bestaande schoolgebouwen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	Ook is een subsidie toegekend voor de realisatie van een circulair ambachtscentrum door Waardlanden. Voor de verdere inzet van externe capaciteit en expertise voor woningbouwontwikkeling en de herinrichting van Buiten de Waterpoort gericht op inspannen en ontspannen, zijn eind 2022 subsidies aangevraagd. Voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed is in 2022 een aanvraag ingediend. Door uitputting van de eerste tranche is de aanvraag afgewezen en nu wordt een aanvraag overwogen in de volgende tranche die naar verwachting in 2023 wordt opengesteld. Voor versnelling van de woningbouw rond de Arkelsedijk is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken een reservering gemaakt van € 8 mln. voor infrastructurele en bereikbaarheidsmaatregelen. In 2023 wordt voor deze middelen een formele subsidieaanvraag ingediend. Het beheer van de provinciale subsidies voor de regio AV is voortgezet en deze subsidies worden in 2023 met de provincie afgewikkeld.
Lobby bovenregionale financiering	In 2022 zijn REACT EU-gelden (‘Europese subsidie om uit de coronacrisis te komen’) toegevoegd aan de ESF-subsidieregelingen (Europees Sociaal Fonds). Hieruit is een subsidie toegekend voor Actieve Inclusie door Avres. Daarnaast is een eerste subsidie toegekend uit het nieuwe ESF+ programma voor arbeidstoeleiding van leerlingen in het PrO/vso voor de praktijkscholen.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Klant Contact Centrum (KCC)	Het KCC is de eerste toegang voor inwoners voor telefoon, social media en live chat. In 2022 is WhatsApp weer toegevoegd aan onze dienstverleningskanalen. Contacten en dienstverlening via online dienstverlening en live-chat zijn toegenomen. In 2022 hebben we bijvoorbeeld 2797 chatberichten ontvangen. Desondanks blijft telefonie ook populair en blijft het aantal telefoontjes bij het KCC gelijk. Aan de hand van managementinformatie en nieuwe kennisbank hebben we onze dienstverlening verder kunnen ontwikkelen. Met als doel de dienstverlening toegankelijker, begrijpelijker en efficiënter te maken. De medewerkers van het KCC merken dat de directe digitale contacten een goede communicatie bewerkstelligt.
Adres- en identiteitsfraude	De Rijksoverheid zet in op adres-en identiteitsfraude en ondersteunt dit ook vanuit de Landelijke Aanpak Adresfraude (LAA). Dit vraagt extra inzet van gemeenten zoals het opstarten van adresonderzoeken. De gemeente krijgt maandelijks risicosignalen door en deze adressen moeten worden onderzocht. Het is een intensief maar noodzakelijk traject. Het aantal onderzoeken op het gebied van huisvesting van arbeidsmigranten en huurtoeslagen- en zorgtoeslagenfraude neemt verder toe. In 2022 zijn er 270 zaken opgestart t.o.v. 200 in 2021.
Toename controle brondocumenten	Gorinchem heeft te maken met een sterke toename van inwoners die niet afkomstig zijn uit Nederland. In 2022 hebben we 434 afspraken gehad voor inschrijving uit het buitenland. Deze burgers moeten vanuit de wet Basisregistratie Personen (BRP) brondocumenten inleveren. In 2022 zijn er 281 brondocumenten ingeleverd. Deze documenten worden op echtheid gecontroleerd en daarna verwerkt in de BRP. Deze controle is bewerkelijk vanwege de diversiteit in documenten en de landen van herkomst. De grote toename komt onder andere doordat er 277 gevluchte Oekraïners zijn ingeschreven in de BRP.
Visie dienstverlening	Om aan te sluiten bij de wensen en verwachtingen van onze inwoners zijn wij gemotiveerd om onze dienstverlening verder verbeteren. De ambities op het gebied van

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	dienstverlening zijn vastgelegd in de visie Dienstverlening 'Gastvrij Gorinchem'. In 2022 hebben we gewerkt aan de activiteiten uit deze Visie zoals de herinvoer van WhatsApp en het steeds meer inzetten van live-chat. Ook werken we aan onze digitale dienstverlening. Zo is in 2022 18% van de rijbewijzen digitaal aangevraagd met behulp van de landelijke pilot Digitaal Aanvragen Rijbewijs.
Fixi	Vanaf 1 januari 2021 werkt de gemeente Gorinchem met een nieuw meldingssysteem voor de openbare ruimte 'Fixi'. In 2022 zijn er in totaal 7.151 meldingen binnengekomen. In 2022 hebben we een Fixi-gebruikersonderzoek gehouden. Wij vroegen inwoners een rapportcijfer te geven voor Fixi. Voor het gebruiksgemak gaf men een gemiddeld rapportcijfer 7,5 en voor de app in het algemeen een 7,3. De Fixi-app is zeker van toegevoegde waarde.
Burgerpeiling	Met de tweejaarlijkse monitor wordt de tevredenheid onder de inwoners gemeten ten aanzien van het woon- en leefklimaat, de relatie inwoner - gemeente, de gemeentelijke dienstverlening en zorg & welzijn. In 2022 is gewerkt aan de aandachtspunten uit de Burgerpeiling 2021. Zo is het punt "Relatie inwoner -gemeente" betrokken bij het participatiebeleid. Het aandachtspunt "Woon- en leefklimaat" is betrokken bij Kijk op de Wijk en het doorontwikkelen van de welzijnsvoorzieningen.

2.1.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV01 Bestuur	1.816	2.277	3.220	3.079	141 V
TV02 Burgerzaken	1.173	1.156	1.290	1.259	31 V
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	525	617	632	622	10 V
Lasten Bestuur en Ondersteuning	**3.514**	**4.050**	**5.143**	**4.961**	**182 V**
TV01 Bestuur	131	3	3	546	544 V
TV02 Burgerzaken	509	495	549	547	2 N
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	419	666	453	396	57 N
Baten Bestuur en Ondersteuning	**1.058**	**1.163**	**1.005**	**1.489**	**485 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-2.456	-2.887	-4.138	-3.471	666 V
Stortingen reserves	285	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0 V
Resultaat	**-2.741**	**-2.887**	**-4.138**	**-3.471**	**666 V**

TV01 Bestuur
De gemeente draagt de pensioenlasten van de gewezen wethouders. Hiervoor is een voorziening gevormd, waarop jaarlijks rente wordt bijgeschreven. Doordat de rente stijgt wordt er meer bijgeschreven op de voorziening, hoeft er niet te worden bijgestort en kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit leidt tot een voordeel van € 240.000 aan de lastenkant en € 544.000 aan de batenkant.

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen en de vorming van een nieuw college zijn extra kosten gemaakt tot een bedrag van € 38.000.

De voorziening wachtgelden voor bestuurders is geactualiseerd. Hieruit is gebleken dat er € 59.000 extra moest worden toegevoegd aan de voorziening.

TV03 Beheer overige gebouwen en gronden
De leegstand in de vastgoedportefeuille heeft als gevolg dat de gerealiseerde baten € 57.000 lager zijn uitgevallen dan aanvankelijk begroot. Er lopen gesprekken met diverse partijen om een oplossing voor dit probleem te vinden.

2.1.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

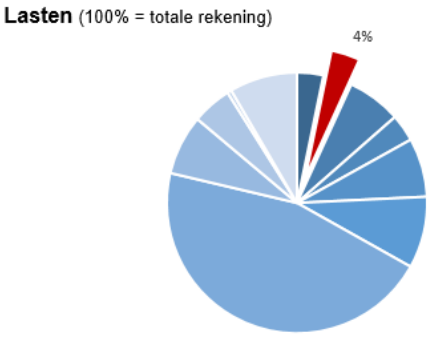
- GR Regio AV

2.2 Programma 2 Veiligheid

Taakvelden

Crisisbeheersing en brandweer

Openbare orde en veiligheid

2.2.1 Wat hebben we bereikt met het programma Veiligheid?

Doel

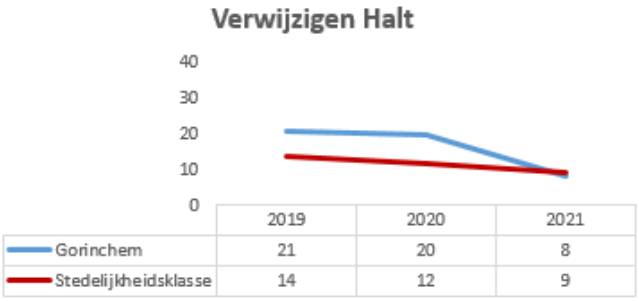
Gorinchem is een schone, veilige en leefbare stad waarin bewoners zich veilig en prettig voelen. Dat doen we door een veilige en door burgers gewaardeerde sociale en fysiek leefomgeving te creëren. Aan de hand van de speerpunten uit het integraal veiligheidsprogramma 2019-2022 gaan we met inwoners, ondernemers en partners aan de slag. Daarnaast gaan we aan de slag met wijkgericht werken, op basis van vertrouwen en maatwerk stimuleren we bewoners om een eigen bijdrage aan de leefomgeving te leveren en stimuleren we bewonersparticipatie. Samen in de regio en met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid beheersen we de veiligheidsrisico's van onder andere transport en opslag van gevaarlijke stoffen en zorgen we voor een adequate voorbereiding op de bestrijding van incidenten en crisissen door een goede verbinding met hulpdiensten en een slagvaardige organisatie van gemeentelijke processen bij ernstige incidenten.

Vastgesteld beleid

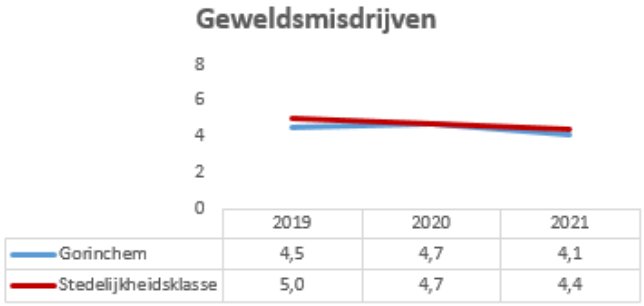
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Prostitutiebeleid	2007
Drank - en Horecaverordening	2014
Beleid Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH)	2019
Evenementenbeleid	2019
Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2019-2022	2019
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	2022

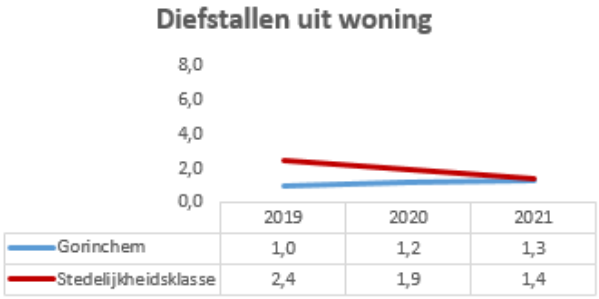
Maatschappelijke effecten

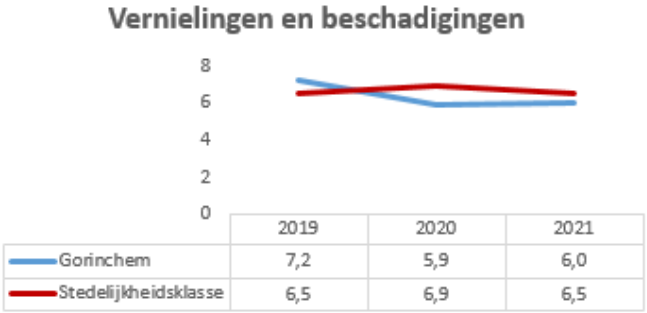
Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Verwijzingen Halt	B	Per 1.000 jongeren	PI
Winkeldiefstallen	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Geweldsmisdrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Diefstallen uit woning	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Aandeel dat zich veilig voelt in de buurt	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI
Mate van overlast van buurtbewoners *Ten minste enige mate van overlast*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI

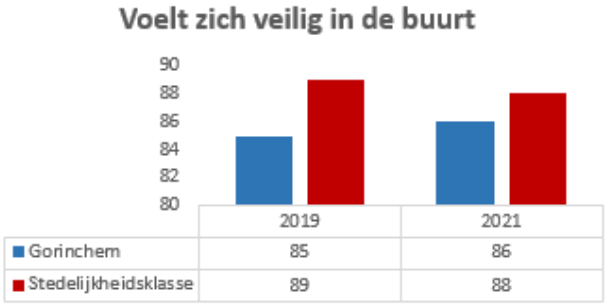

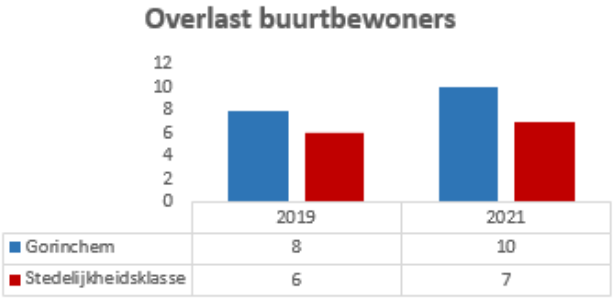

Indicator	Steefwaarde 2022	Hebben we dit bereikt?
Voelt zich veilig in de buurt	89%	Ondanks externe ontwikkelingen, zoals de maatregelen rondom corona en de oorlog in Oekraïne, voelen de meeste inwoners van Gorinchem zich veilig (86%).

2.2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Startnotitie Integraal Veiligheidsplan (IVP)	De startnotitie Integraal Veiligheidsplan is op 19 mei 2022 door de gemeenteraad vastgesteld en diende als vertrekpunt voor het opstellen van het Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026. Het Integraal Veiligheidsplan is vastgesteld op 26 januari 2023.
Wijkgericht werken	De kerngroep Wijkgericht werken is het begin om als gemeentelijke organisatie (meer) wijkgericht te werken, met het doel om eind 2023 wijkgericht werken bij alle collega's bij nieuwe projecten/plannen/ideeën aan de basis te laten staan. In 2022 nam buurtbemiddeling ElkWelzijn 38 casussen in behandeling: - 19 casussen zijn afgerond met een positief resultaat; - op 9 casussen is geadviseerd en geïnformeerd; - 8 casussen zijn niet opgelost. De aanmeldingen voor buurtbemiddeling kwamen van Poort6 (34%), inwoners zelf (42%), politie (16%) en de gemeente (8%).

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Buurtpreventieteams	In Gorinchem is Buurtpreventieteam Oost actief in de wijken Dalem, Laag Dalem en Hoog Dalem. In 2022 is er een schoonmaakactie in het Haagje gehouden en in oktober een regionaal Donkere Dagen Offensief (DDO).
Preventieteam Gorinchem	Het preventieteam Gorinchem zakkenrollen is, in overleg met alle betrokkenen, per 30 juni 2022 gestopt. Er was een zeer beperkt aantal aangiften van zakkenrollerij. Ondanks wervingsacties bleek er geen belangstelling meer om lid te worden van het inmiddels kleine team. De politie, gemeente en winkeliers zijn unaniem van mening dat er geen noodzaak meer is om het team in stand te houden.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Veilige wijken	Aan wijkveiligheid is integraal samengewerkt met politie, (wijk)boa's, jongerenwerkers en woningcorporatie Poort6. In 2022 zijn er 17 verwijzingen naar HALT geweest. Er is zowel preventief als repressief ingezet op onze jeugd, onder andere door het gemeentelijk risico-jongeren-overleg en de inzet van HALT.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	In september 2021 zijn 27 leerlingen van verschillende basisscholen in de Gildewijk gestart met het project Politiekids, waarin zij trainingen in weerbaarheid krijgen. De tweede helft van de opleiding is vanwege de corona-maatregelen afgerond in het voorjaar van 2022. De Politiekids zijn na het behalen van de opleiding met de wijkagent preventief aan de slag gegaan in de eigen wijk en namen deel aan Boef in de Wijk in oktober. Op de inwonersavond in de Lingewijk is informatie gegeven over verschillende veiligheidsonderwerpen en is input verzameld ten behoeve van het nieuwe Integraal Veiligheidsplan. Tijdens de jaarwisseling 2022-2023 had Gorinchem twee vuurwerkvrije zones.
Zorg en veiligheid	In samenwerking met de zorg- en veiligheidspartners zoals de politie, Veilig Thuis en het Zorg- en Veiligheidshuis ZHZ hebben we ingezet op een gezamenlijke aanpak van complexe casuïstiek, waarbij de belanghebbende centraal stond. Daarbij is aandacht voor de kwetsbare inwoners, zoals de van aanpak onbegrepen gedrag en is ingezet in op tijdige signalering om (verdere) escalaties en crisissituaties zoveel mogelijk te voorkomen.
Vermogens- en geweldscriminaliteit	De gemeente zette onverminderd in op een verdere daling van vermogens- en geweldscriminaliteit. Hierbij zetten we vooral in op de versterking van de eigen rol van de inwoners en ondernemers. Zo was het preventieteam van de Stichting Aanpak Fietsendiefstal in april 2022 aanwezig en zijn inwoners tijdens het Donkere Dagen Offensief in de winterperiode gewezen op het nemen van maatregelen om woninginbraak te voorkomen. In het voorjaar van 2022 is lokaal aandacht gegeven aan de landelijke campagne Senioren en veiligheid. Tijdens de Week van de Veiligheid in oktober organiseerden we in regionaal verband een succesvolle steekwapen-inleveractie en in december was er de vuurwerk-inleveractie met positief resultaat. De boa's controleerden op de in- en verkoopregisters van bedrijven die handelen in tweedehandsgoederen.
Ondermijning	Ondermijning is niet altijd goed zichtbaar, maar heeft wel zichtbare gevolgen voor de inwoners en bedrijven in de gemeente Gorinchem. In 2022 is, in navolging van 2021, verder uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak Ondermijning. Vanuit deze doelstelling is de basis verder op orde gebracht en is de organisatie voorgelicht. Daarnaast is de gemeenteraad door Pieter Tops meegenomen in het onderwerp tijdens een speciale themabijeenkomst. Ten behoeve van de voorlichting aan inwoners en ondernemers zijn diverse voorlichtingsactiviteiten georganiseerd. Zo organiseerden we in maart in samenwerking met Comensha de expositie 'Open je ogen voor mensenhandel' bij Buiten de Waterpoort. Daarnaast vonden er mei (in de Gildenwijk) en november (in de binnenstad) veiligheidsmarkten plaats, waar inwoners naast een drugslab-escaperoom en het Mobile Media Lab van de politie, een nagebootste hennepkwekerij bezochten. In juni en december 2022 reed de 'Ondermijningsbus' door Gorinchem, meerde op 4 november de escapeboot aan en organiseerden de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden op 1 november een thema-avond voor de vastgoedondernemers.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	Het lokale multidisciplinaire ondermijningsoverleg vond regelmatig plaats en er vonden integrale (bedrijfs-)controles plaats in Gorinchem. Begin 2022 heeft de gemeenteraad de APV vastgesteld met daarin aandacht voor de aanpak van ondermijning.
Sociale stabiliteit	Door voortdurend onze netwerken te onderhouden investeren we in sociale stabiliteit. Daarmee wordt voorkomen dat sociale spanningen en maatschappelijke onrust ontstaat. Concrete signalen van polarisatie en radicalisering worden zorgvuldig bekeken. Om die signalen te herkennen werd in oktober 2022 een (incompany)training georganiseerd voor onze medewerkers en belangrijkste samenwerkingspartners door het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering (ROR). In 2022 zijn geen meldingen voor een demonstratie (Wet openbare manifestaties) bij de gemeenten ingediend.
Fysieke veiligheid	Om incidenten, slachtoffers en schade op het gebied van fysieke veiligheid zoveel mogelijk te voorkomen is de gemeente Gorinchem actief betrokken bij de diverse thema's uit het Beleidsplan 2021-2023 van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Daarnaast hebben meer dan 40 collega's van de gemeentelijke crisisorganisatie in mei deelgenomen aan een geslaagde oefening.
Digitale Veiligheid	Bij de aanpak van cybercrime zetten we in op de versterking van de eigen rol van inwoners en ondernemers. Met onze partners monitoren we de aard, omvang en trends van digitale criminaliteit. In 2022 is, net zoals in 2021, voorlichting gegeven over cyberpesten en veilig omgaan met sociale media.
Wijkbeheer	Wijkbeheer draagt bij aan leefbare wijken, zowel op sociaal als fysiek gebied. Ieder kwartaal zijn er wijkoverstijgende overleggen met partners (politie, Poort6, sociaal team, jongerenwerk, Gorinchem Beweegt, opbouwwerk). Wijkbeheer organiseert voor iedere wijk raadsbezoeken aan buurtinitiatieven in de wijken. Ook worden dan de belangrijkste ontwikkelingen in de wijk bezocht en besproken. Wijkbeheer sluit regelmatig aan bij belangrijke verbindende evenementen in de wijk. Om de straat of buurt groener te maken, kunnen bewoners via wijkbeheer een adoptiegroenaanvraag doen. In 2022 ontvingen we 31 aanvragen. Wijkbeheer was in 2022 betrokken bij de realisering van twee Tiny Forests. Om inwoners te attenderen zijn er in 2022 zijn weer anti-hondenpoepvlaggen uitgedeeld. In 2022 is besloten om de maandelijkse spreekuren in de wijken definitief te blijven houden en het project te continueren omdat steeds meer inwoners er gebruik van maken. Zo zijn de wijkcoördinatoren laagdrempelig te benaderen voor inwoners en makkelijk te vinden. We intensiveerden de samenwerking door meer en regelmatig overleg met Poort6 en de politie. Er zijn 4 maandelijkse spreekuren in de Lingewijk, Stalkaarsen en Gildenwijk (2x). Er is regelmatig een wijkcoördinator aanwezig bij het wekelijkse sociale spreekuur in de Haarwijk.
Bewonersinitiatieven	In 2022 zijn financiële bijdragen verstrekt aan bewonersinitiatieven gericht op versterking van de sociale samenhang en leefbaarheid. Van de 35 aanvragen voor een "Bliek in Actiebijdrage" is 30 maal subsidie verleend. De groei van het aantal verleende subsidies t.o.v. 2021 is 10. T.b.v. de buurt- en straatactiviteiten is in 2022 60 maal subsidie verleend. Na de coronaperiode in voorgaande jaren is dit een stijging van 28 subsidies t.o.v. 2021.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Cameratoezicht	We beoordelen met onze partners de noodzaak van, en behoefte aan cameratoezicht in de stad. Zo is in 2022 het aanwijzingsbesluit voor de openbare-orde-camera's bij Buiten de Waterpoort verlengd voor 2 jaar.
Platform Sociale Veiligheid Merwede Lingelijn (MLL)	Het Platform Sociale Veiligheid (SV) zette zich ook in 2022 in om van de Merwede Lingelijn een veilige treinverbinding te maken. In de trein, op het station en in de omgeving van het station. Tijdens de Zomerfeesten gold een tijdelijk alcoholverbodsgebied rondom het station om eventuele openbare orde verstoringen door alcoholgebruik te voorkomen.
Horeca, evenementen en veilig uitgaan	De gemeente verleent vergunningen voor evenementen en zorgt in samenwerking met veiligheidspartners en organisatoren voor een veilig verloop van (grootschalige) evenementen. Na twee jaren van beperkingen vanwege de coronacrisis, was er in 2022 weer een vol evenementenseizoen. Er zijn in 2022 42 evenementenvergunningen verleend (31 A-evenementen, 9 B-evenementen en 2 C-evenementen). Ook de beperkingen vanwege de coronacrisis voor de (nacht)horeca kwamen in het voorjaar van 2022 te vervallen. Er vond regelmatig overleg plaats met de (horeca-)ondernemers.
Toezicht en handhaving	Toezichthouders en boa's geven uitvoering aan de aanpak van de thema's waaraan binnen het VTH-beleidsplan prioriteit is toegekend. Ze zijn ingezet voor wijkveiligheid (inclusief kleine ergernissen), adresfraude, overlast, tijdens (grote) evenementen en voor de aanpak van ondermijning. Daarnaast vervulden ze een rol bij het marktmeesterschap, de controles op de (stations) MLL en op de naleving van APV en de Alcoholwet. Per 2022 zijn de boa's uitgerust met handboeien.
Drugsaanpak	Gemeenten hebben te maken met de aanwezigheid van handelshoeveelheden (hard)drugs, hennepkwekerijen en drugslaboratoria in woningen en bedrijfspanden. De burgemeester treedt streng op tegen drugshandel vanuit het oogpunt van openbare orde en veiligheid, het beschermen van het wonen, het leefklimaat en de volksgezondheid. Het beleid van de burgemeester is verankerd in de beleidsregel voor de toepassing van artikel 13b Opiumwet. De burgemeester is in 2022 in vier gevallen daadwerkelijk overgegaan tot een (tijdelijke) sluiting van een woning vanwege drugshandel. Er is daarnaast op grond van de APV in 9 gevallen een last onder dwangsom opgelegd voor de drugshandel op straat.

2.2.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.104	3.203	3.371	3.344	27 V
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.318	1.654	2.248	2.010	238 V
Lasten Veiligheid	**5.422**	**4.857**	**5.619**	**5.354**	**265 V**
TV12 Openbare orde en Veiligheid	1.040	358	581	521	60 N
Baten Veiligheid	**1.040**	**358**	**581**	**521**	**60 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-4.382	-4.499	-5.038	-4.833	205 V
Stortingen reserves	0	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	11	11	0 V
Resultaat	**-4.382**	**-4.499**	**-5.027**	**-4.822**	**205 V**

TV12 Openbare orde en Veiligheid
Voor de aanpak van ondermijning ontvingen we in de tweede helft 2022 van het Regionale Informatie-en Expertise Centra (RIEC) Rotterdam een incidenteel budget van € 51.000. Het budget is in 2022 nog niet besteed met het oog op de nieuw vast te stellen ambities in het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023 – 2026. Met het vaststellen van een nieuw IVP begin 2023, zijn de ambities op de aanpak van ondermijning concreet geworden. Voor het laten slagen van de lokale aanpak van ondermijning is het belangrijk om in te zetten op (strategische) communicatie over het onderwerp en het hebben van een communicatieplan. Deze middelen worden in lijn met de ambities van het IVP ingezet om de bewustwording over ondermijning bij inwoners en ondernemers een extra impuls te geven. De raad wordt voorgesteld om € 51.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

In januari 2023 hebben wij u geïnformeerd over de ontmanteling van de Camera Uitlees Ruimte (CUR). Bij de vaststelling van de jaarstukken 2021 is hiervoor in 2022 een bedrag beschikbaar gesteld van € 102.000. Eind 2022 is gestart met de ontmanteling van de CUR. De ontmanteling zal volledig worden afgerond in 2023. De Raad wordt daarom voorgesteld om het restantsaldo van het in 2022 beschikbaar gesteld budget tot een bedrag van € 89.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

In januari 2022 ontving de gemeente een Specifieke Uitkering Coronatoegangsbewijzen van het Rijk van € 143.000. De gemeente mocht deze tijdelijke gelden inzetten tot eind maart 2022. De gemeente gaf hier uitvoering aan door ondernemers een aanvraag in te laten dienen. Alle rechtmatig ingediende aanvragen zijn gehonoreerd. Het resterende bedrag € 72.000 (zie ook baten taakveld 12) dient te worden terugbetaald aan het Rijk. Per saldo geeft dit geen resultaat.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
CUR hard- en software	44	-	-	-	44	V Nee
CUR vaste camera 2018	26	-	-	-	26	V Nee
Totaal Lasten	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**
Totaal investeringen	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Stichting Halt	19
Dierenambulance Vianen	45
Dierenasiel Gorinchem	23

2.2.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.3 Programma 3 Verkeer en Vervoer

Taakvelden

Verkeer en Vervoer

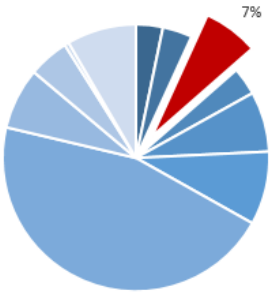
Parkeren

Recreatieve havens

Economische havens en waterwegen

Openbaar vervoer

Lasten (100% = totale rekening)

2.3.1 Wat hebben we bereikt met het programma Verkeer en Vervoer?

Doel

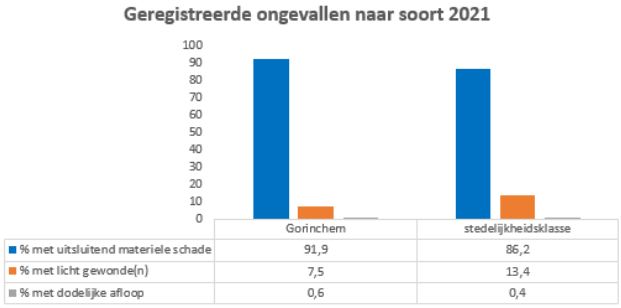
Bewoners, ondernemers en bezoekers zijn tevreden over de bereikbaarheid, (verkeers)veiligheid en bruikbaarheid van wegen, water- en spoorwegen binnen de gemeente.

Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Kadernota Infrastructuur	2007
Fietsplan	2013
Regionaal verkeers- en vervoersplan	2014
Verkeersstructuurplan Binnenstad	2016
Raadsopdracht Mobiliteit	2017
Fietsparkeren 2018	2018
Parkeerverordening Gemeente Gorinchem	2019
Beleid Openbare ruimte Buitengewoon Groen 2021-2025	2020
Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040	2020
Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2020-2023	2020

Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Geregistreerde ongevallen naar soort 2018	F	in %	ME

2.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Mobiliteitsvisie en -plan	In 2022 hebben we gewerkt aan de “Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2020-2023”, waarmee we de bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid van Gorinchem verbeteren. Hieronder is beschreven wat we in 2022 hebben gedaan: *Haarsekades* We hebben het definitieve ontwerp van de Haarsekade afgerond. Op 29 november was er een informatieavond waar wij dit ontwerp hebben gedeeld met betrokkenen. In 2023 starten we met de aanbesteding van de realisatie. *Brug over de Linge van de Arkelsedijk naar de Spijksedijk* Eind 2022 is er door de gemeenteraad extra budget beschikbaar gesteld om nader onderzoek te kunnen doen naar een goede inpassing van de brug. Een terugkoppeling voor een voorkeursvariant vindt plaats in het voorjaar 2023 waarna wij het ontwerp en engineering van de brug gaan aanbesteden. Samen met de ontwikkelaar van de Lingeoever hebben wij een informatieavond voor beide plannen gehouden. Er volgen meerdere informatiebijeenkomsten in 2023. Voor de zomervakantie moet een definitief stedenbouwkundig plan voor Lingeoever worden vastgesteld. *Herinrichting Banneweg en ontsluiting Piazza* In 2022 hebben we met behulp van een uitgebreid participatietraject een schetsontwerp uitgewerkt. Op 30 januari 2023 heeft de raad besloten om ten behoeve van de verdere uitwerking en realisatie van het project een investeringskrediet beschikbaar te stellen. *Station Gorinchem Noord* In 2022 hebben we samen met Prorail gewerkt aan een integraal schetsontwerp. In 2023 werken we dit verder uit tot een voorkeursontwerp. Zodra hierover meer bekend is, zullen wij uw raad nader informeren. *Parkeergarage Kweeklust*

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	In 2022 hebben we de variantenstudie van parkeergarage Kweeklust afgerond. De meest kansrijke variant is een uitbreiding van de parkeergarage aan de zuidzijde. Vanwege de hoge kosten van een uitbreiding en vanwege een verzoek van het binnenstadmanagement (BSM) om na de coronaperiode een goed onderbouwde keuze te kunnen maken, hebben we een extra onderzoek gedaan naar de parkeerdruk in de binnenstad. *Deelfietsen in Gorinchem* In 2022 hebben zijn we een overeenkomst aangegaan voor de komst van een deelfietsensysteem naar Gorinchem. *Fietsknelpunten top 10* In 2022 hebben we een fietsknelpunten top 10 vastgesteld, inclusief mogelijke maatregelen en daarmee gemoeide kosten. De raad is hierover per brief geïnformeerd.
Fietsparkeerplekken	In 2022 hebben we verder gewerkt aan voorgenomen acties ten behoeve van fietsparkeren in lijn met het parkeerprogramma.
Vergroten parkeercapaciteit	In 2022 zijn we overgegaan op een digitaal loket. Onze belangrijkste parkeerproducten zijn nu digitaal te verkrijgen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Creëren parkeergelegenheid	De uitbreiding van parkeercapaciteit in de binnenstad is een van onze prioriteiten. De realisatie van parkeergarage Kweeklust is een van de belangrijkste projecten.
Inrichting E-laad infrastructuur	In 2022 zijn wij aangesloten bij een samenwerkingsverband van Zuid-Hollandse gemeenten ten behoeve van de plaatsing van laadpalen in de openbare ruimte. Voor de plaatsing verlenen wij concessie aan concessiehouder EQUANS. Zij plaatsen de komende jaren openbare laadpalen (tot 22kV) in de openbare ruimte van Gorinchem. In 2022 hebben we ca. 9 openbare laadpalen bijgeplaatst. Eind december hebben wij de gemeenteraad over de voortgang geïnformeerd.
Intergemeentelijke lobby's	Wij nemen deel aan de Mirt-verkenning A15 en brengen daar samen met onze buurgemeenten onze belangen in. In december 2022 is de realisatie van de A27 voorlopig gegund aan bouwcombinatie ALSÉÉN. De eerste zichtbare werkzaamheden aan de weg staan gepland voor medio 2024. Samen met Rijkswaterstaat (RWS) en andere wegbeheerders langs de A27 werken wij aan plannen om de overlast van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. De intentieovereenkomst verbetering OV Breda – Gorinchem – Utrecht is getekend. Wij worden hierbij vertegenwoordigd door de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Planologie	In 2022 hebben we verkeerskundige inbreng geleverd bij planologische ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld bij de transformatie aan de Arkelsedijk. Dit moet bijdragen aan een toegankelijke en verkeersveilige openbare ruimte.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Inrichting Openbare ruimte	In 2022 hebben we een verkeerskundige bijdrage geleverd aan een kwalitatief goede inrichting van de openbare ruimte.
Regionale samenwerking	In 2022 is er regionaal samengewerkt op het gebied van de veerdienst, de verkeersveiligheid, de bereikbaarheid, het verkeersbeleid en de afstemming van werkzaamheden. Het regionaal actieprogramma verkeersveiligheid loopt nog tot en met 2024.
Verkeersveiligheid	We zorgen voor een verkeersveilige inrichting van de openbare ruimte en besteden aandacht aan verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding om de verkeersveiligheid verder te verhogen. In 2022 is gewerkt aan het regionaal actieprogramma verkeersveiligheid. Verder hebben we een herinrichting van de Componistenstraat gerealiseerd.
Evenementen en activiteiten	In 2022 hebben we nog enige invloed van corona ondervonden. Bij evenementen en activiteiten is er rekening gehouden met het veilig geleiden van bezoekersstromen en het waarborgen van voldoende parkeervoorzieningen.
Veerdienst	De stap digitalisering bij Riveer loopt. Hier is volop op ingezet in 2022 en dit traject loopt door in 2023 om verder te ontwikkelen en te optimaliseren. Nieuwbouw van de elektrische schepen is gestart in 2022. Met ook de daarbij behorende ontwikkelingen en aanpassingen bij de diverse afmeerlocaties, een oplaadlocatie met traforuimte, het ticketsysteem, etc. De schepen worden opgeleverd in 2023. Werkzaamheden aan de A27 zullen leiden tot verkeerhinder. Riveer zal in opdracht van RWS vervoer over water aanbieden tijdens deze werkzaamheden. In 2022 is besloten dat Riveer deze opdracht gaat uitvoeren. De eerste zichtbare werkzaamheden aan de A27 staan gepland voor medio 2024. In 2002 is, in samenwerking met veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid, een besluit genomen over de toekomst van de calamiteitenbestrijding op water. De veiligheidsregio en Riveer willen zich samen blijven inzetten en vaartuigen kunnen gebruiken bij incidenten op het water. Voor de veervloot levert deze koers helderheid met betrekking tot de vaartuigen die in onze veervloot zullen moeten blijven.
Lingehaven	In 2022 waait opnieuw de Blauwe Vlag in de Lingehaven, vergezeld van de groene wimpel. De Blauwe Vlag is een internationaal milieuonderscheiding voor havens en stranden die bewezen hebben veilig en schoon te zijn. Om het kwaliteitskeurmerk te verdienen wordt een haven jaarlijks gekeurd en bezocht. In Nederland zijn er circa 25 havens die bovenop de Blauwe Vlag erkenning ook de Groene Wimpel hebben. Deze wimpel wordt toegekend aan havens die een extra inspanning leveren op het gebied van duurzaamheid. In 2022 moest de verbouwing van het sanitair uitgesteld worden omdat er geen steun kwam voor het ontwerp. Het ontwerp is in 2022 aangepast en krijgt in 2023 een vervolg.
Parkeren	In 2022 zijn we overgegaan op een digitaal loket. Onze belangrijkste parkeerproducten zijn nu digitaal te verkrijgen. Hiermee hebben we in 2022 onze dienstverlening verbeterd.

2.3.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV21 Verkeer en vervoer	4.881	5.192	5.500	5.101	399 V
TV22 Parkeren	1.131	947	1.080	1.098	18 N
TV23 Recreatieve Havens	580	598	553	596	42 N
TV24 Economische Havens en waterwegen	30	25	30	26	4 V
TV25 Openbaar vervoer	2.589	2.702	3.100	3.298	197 N
Lasten Verkeer en vervoer	**9.211**	**9.464**	**10.263**	**10.118**	**145 V**
TV21 Verkeer en vervoer	345	328	441	1.210	769 V
TV22 Parkeren	514	689	539	603	64 V
TV23 Recreatieve Havens	107	116	116	109	7 N
TV24 Economische Havens en waterwegen	107	177	177	294	117 V
TV25 Openbaar vervoer	2.206	2.341	2.710	2.718	7 V
Baten Verkeer en vervoer	**3.279**	**3.650**	**3.983**	**4.933**	**950 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-5.932	-5.814	-6.280	-5.186	1.095 V
Stortingen reserves	3.619	0	516	516	0 V
Onttrekkingen reserves	3.317	41	656	554	101 N
Resultaat	**-6.234**	**-5.773**	**-6.141**	**-5.147**	**994 V**

TV21 Verkeer en Vervoer
Vooral door inzet op andere projecten openbare verharding zijn de Herinrichting Vissersdijk (€ 275.000) en diverse deelprojecten op het gebied van noodzakelijk achterstallig asfaltonderhoud (€200.000) niet conform planning in 2022 uitgevoerd. De herinrichting van de Vissersdijk hebben wij nu voor Q2 2023 in de planning en het achterstallig asfaltonderhoud willen wij toevoegen aan het asfaltonderhoudsbestek 2023 om hier in 2023 een forse slag in te kunnen maken. Verder is in 2022 door de beperkte beschikbaarheid van capaciteit en materiaal niet het gehele onderhoudsbudget besteed. Dit leidt eenmalig tot lagere lasten van € 100.000. Wij stellen de raad voor om de budgetten voor de herinrichting Visserdijk en asfaltonderhoud van respectievelijk € 275.000 en € 200.000 via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

Wij hebben de middelen voor onderzoeken in het kader van de mobiliteitsprojecten in 2022 niet volledig uitgegeven. Dit betekent eenmalig lagere kosten van € 101.000 in 2022. Omdat de kosten gedekt worden door een onttrekking aan de reserve Infrastructuur, is deze onttrekking ook € 101.000 lager dan geraamd.

Voor o.a. de kosten voor projectleiding, toezicht en degeneratie ontvangen wij van de partij die glasvezel aanlegt in Gorinchem in fasen een vergoeding van € 800.000. In 2022 hebben we voor € 165.000 kosten gemaakt voor advisering en begeleidingsuren, wat € 51.000 meer is dan de raming. De kosten worden volledig gedekt door de ontvangen baten, die ook € 51.000 hoger zijn dan geraamd.

De werkzaamheden die Waardlanden voor ons op basis van dienstverleningsovereenkomsten uitvoert op het gebied van straatvegen, niet chemische onkruidbestrijding en gladheidbestrijding vielen in 2022 € 80.000 incidenteel hoger uit, dan geraamd. Dit werd vooral veroorzaakt door de € 120.000 hogere kosten als gevolg van noodzakelijk intensievere onkruidbestrijding. De kosten voor gladheidsbestrijding hangen af van het winterweer en het aantal strooibeurten. Dit heeft voor 2022 incidenteel geleid tot € 20.000 hogere lasten. Voor het straatvegen bleken de lasten juist eenmalig € 60.000 lager dan geraamd.

De in het voorjaar aangevaren en beschadigde autosteiger aan de Buiten de Waterpoort is in december 2022 teruggeplaatst. De kosten ad € 173.000 worden volledig vergoed door de verzekeraar van de veroorzaker van de schade. Dit leidt zowel aan de lasten- als aan de batenzijde tot een eenmalige afwijking van € 173.000 in 2022.

Omdat het onderhoud en aanschaf niet noodzakelijk bleek, hebben wij in 2022 eenmalig € 36.000 minder uitgegeven aan automatiseringskosten voor verkeer en vervoer dan geraamd. Ook aan onderhoud en energielasten voor de openbare verlichting en het aanlichten van openbare gebouwen hebben wij in 2022 € 28.000 minder besteed. Dit voordeel zullen wij bezien in het kader van openbare verlichtingsplan, dat wij in 2023 uitwerken.

Als de openbare verharding door NUTS-bedrijven e.a. is opengelegd voor werkzaamheden en het leggen van kabels en leidingen, ontvangen wij een zogenaamde degeneratievergoeding voor de kosten van het herstel hiervan. Deze vergoeding werd voorheen rechtstreeks op de balans geboekt. Het moment van het herstel en de hoogte van de degeneratiekosten zijn echter niet altijd vooraf te voorspellen, omdat deze werkzaamheden zoveel mogelijk worden geïntegreerd in gemeentelijke projecten als vervanging van riolering of het reguliere wegenonderhoud. Om die reden stellen wij voor om de al ontvangen degeneratiemiddelen ad. € 527.000 van de balans vrij te laten vallen en via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 toe te voegen aan een nog te vormen voorziening Degeneratiekosten.

TV22 Parkeren
Bij de tussentijdse rapportage zijn de parkeerbaten verlaagd in verband met het achterblijven van de parkeeropbrengsten. Gedurende het jaar is dit hersteld en zijn de parkeerbaten hoger uitgevallen dan de aangepaste begrote baten (€ 64.000).

TV24 Economische Havens en waterwegen
Nadat we de afgelopen jaren een substantieel deel van de geplande riviercruises door corona geannuleerd zagen worden, wisten de rederijen en de passagiers ons in 2022 weer te vinden. Dit leidde in 2022 tot een toename van de havengelden van € 117.000. Wij verwachten dat dit grotendeels structureel van aard is.

TV 25 Openbaar Vervoer
Ten opzichte van de bij de tussentijdse rapportage 2022 bijgestelde ramingen is er sprake van een nadelig saldo van € 222.000 op de Veerdienst in 2022. Dit tekort wordt deels gecompenseerd oor de coronacompensatie van het Rijk voor gederfde veergelden e.a. van € 76.000, die verantwoord wordt op het programma Algemene dekkingsmiddelen (algemene uitkering).

Het verschil van € 222.000 wordt verklaard door € 200.000 aan hogere onderhoudskosten voor de verschillende veerboten en € 128.000 aan hogere personeelskosten. De brandstofprijzen zijn in het tweede deel van 2022 tegen de verwachting in toch licht gedaald ten opzichte van de bijgestelde brandstofprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Dit betekent € 66.000 aan lagere brandstofkosten. Verder zorgt het saldo van diverse kleine posten voor een positief saldo van € 55.000. Na verrekening met de oevergemeenten resteert per saldo in 2022 een hogere last voor de gemeente Gorinchem van € 139.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
1e elektrische veerboot 2018	4.171	1.120	421	1.541	2.630 V	Nee
2e elektrische veerboot 2018	3.785	817	392	1.209	2.576 V	Nee

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed	
Aanpassingen walvoorzieningen veerboten	150	41	23	64	86	V	Nee
Accupakketten elektrische veerboten	900	187	93	280	620	V	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	400	73	37	110	290	V	Nee
Station Gorinchem-Noord	8.843	2.084	17	2.101	6.742	V	Nee
Aanpassen groenmarkt 2017	448	444	4	448	-		Ja
Dynamische stadsafsluiting 2022	85	-	70	70	15	V	Nee
Fietsparkeren binnenstad 2019	200	48	-	48	152	V	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	230	5	242	247	17	N	Ja
Havens geleidewerken 2019	136	24	-	24	112	V	Nee
Herinrichting Banneweg 2019	2.348	878	13	891	1.457	V	Nee
Herinrichting Haarsekades	2.350	6	55	61	2.289	V	Nee
Illuminatie kerktoren	468	-	344	344	124	V	Nee
Illuminatieplan 2020	29	21	8	29	-		Ja
Illuminatieplan binnenstad 2019	94	94	5	99	5	N	Ja
Infra aanpassingen i.v.m. OV concessie	100	21	-	21	79	V	Nee
Mobiliteit 2020	450	-	-	-	450	V	Nee
Mobiliteit 2021	1.360	-	-	-	1.360	V	Nee
Mobiliteit 2022	5.490	-	-	-	5.490	V	Nee
Openbare verlichting 2020	17	17	-17	-	17	V	Ja
Openbare verlichting 2021	36	1	36	37	1	N	Ja
Openbare verlichting 2022	158	-	29	29	129	V	Nee
Straatmeubilair vsp binnenstad 2018	-	-	-4	-4	4	V	Ja
Vergroten parkeercapaciteit 2019	80	22	9	31	49	V	Nee
Vervangen auto 18 Renault kangoo	30	-	-	-	30	V	Nee
Vervanging straatmeubilair 2021	92	39	55	94	2	N	Ja
Vervanging straatmeubilair 2022	92	-	111	111	19	N	Ja
Vervanging verkeersborden 2021	40	18	8	26	14	V	Ja
Vervanging verkeersborden 2022	40	-	29	29	11	V	Nee
Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	215	21	17	38	177	V	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	425	361	62	423	2	V	Ja
Totaal lasten	**33.262**	**6.342**	**2.059**	**8.401**	**24.861**	**V**	
Baten							
1e elektrische veerboot 2018	2.150	430	430	860	1.290	N	Nee
2e elektrische veerboot 2018	2.150	430	-	430	1.720	N	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	197	28	15	43	154	N	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	82	-	83	83	1	V	Ja
Herinrichting Banneweg 2019	553	-	-	-	553	N	Nee
Station Gorinchem-Noord	264	-	-	-	264	N	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	-	2	-	2	2	V	Ja
Totaal baten	**5.396**	**890**	**528**	**1.418**	**3.978**	**N**	
Totaal investeringen	**27.866**	**5.452**	**1.531**	**6.983**	**20.883**	**V**	

1e en 2e elektrische veerboot 2018, aanpassingen walvoorzieningen veerboten, accupakketten elektrische veerboten en **stroompunten elektrische veerboten**

De bouw en de oplevering van de elektrische veerboten, inclusief de accupakketten, de walvoorzieningen en de stroompunten hebben als gevolg van oorlog Oekraïne, corona, de marktomstandigheden die alle opzichten zeer uitdagend, enige vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de boten in Q3 in de vaart genomen kunnen worden. De benodigde investeringsbudgetten schuiven we daarom door naar 2023.

Station Gorinchem-Noord
De ontwikkeling van het station in Gorinchem-Noord is gekoppeld aan de ontwikkeling van het bedrijventerrein Groote Haar. Door de inmiddels aangescherpte wet- en regelgeving rond de locatie van overwegen, vooral met betrekking tot de verkeerveiligheid, is de ontwikkeling vertraagd. Met de samenwerkende partijen (ProRail, Gemeente Gorinchem, Provincie Zuid-Holland en de MLL Beheer BV) wordt gekeken naar alternatieven. Naar verwachting zullen in de toekomst weer activiteiten plaatsvinden voor dit project. Het investeringsbudget blijft daarom voor 2023 beschikbaar.

Fietsparkeren binnenstad 2019
Een betere faciliteit blijft een wens in de binnenstad. Zodoende is dit budget nog nodig om in 2023 vervolgstappen te kunnen zetten.

Havens geleidewerken 2019
Wij hebben de voorbereidingen voor de renovatie van geleidewerken in de Lingehaven in 2022 getroffen en de werkzaamheden vinden in 2023 plaats.

Herinrichting Banneweg 2019
De raad heeft ingestemd met fase 2 van de Banneweg. Daarom blijft dit investeringsbudget voor 2023 beschikbaar.

Herinrichting Haarsekades
De verwachting is dat in 2023 gestart gaat worden met de inrichting van de Haarsekades. Zodoende blijft dit investeringsbudget beschikbaar voor 2023.

Illuminatie kerktoren
Voor de illuminatie van de Grote kerk, de toren en de directe omgeving hebben wij de investeringsbudgetten voor illuminatie 2019 en 2020, delen van de investeringsbudgetten voor openbare verlichting 2020 en 2021 en het
restant van het investeringsbudget Herinrichting Groenmarkt samengevoegd tot 1 investeringsbudget Aanlichten
Grote Toren, kerk en Groenmarkt van € 468.000. De laatste werkzaamheden vinden in het eerste half jaar van 2023.

Infra aanpassingen i.v.m. OV concessie
Bij drukke haltes heeft de provincie plannen om de kwaliteit en de uitstraling te verbeteren. Om dubbel werk te voorkomen willen wij onze werkzaamheden met die van de provincie combineren. Helaas duurt de provinciale besluitvorming langer dan verwacht.

Mobiliteit 2020, 2021 en 2022
Bij het vaststellen van de begroting 2020 en 2021 zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van quick win maatregelen. Het beschikbaar gestelde budget is nog niet ingezet omdat een deel van de maatregelen nog niet voldoende zijn uitgewerkt. In 2023 bekijken wij hoe we deze investeringsbudgetten zo praktisch mogelijk in kunnen zetten om het beoogde doel uit de Mobiliteitsvisie te realiseren.

Openbare verlichting 2022
Het investeringsbudget voor de reguliere vervanging van lichtmasten armaturen voor de openbare verlichting 2022 is niet volledig uitgegeven en het restant betrekken we bij het openbare verlichtingsplan waar we in 2023 aan werken.

Voorzieningengebouw Kriekenmarkt
Dit project heeft vertraging opgelopen in verband met de manier van verduurzamen in de Lingehaven. Het bedrag dient beschikbaar te blijven voor 2023.

2.3.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Bureau Openbare Verlichting
- GR Regio AV
- MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.4 Programma 4 Economie

Taakvelden

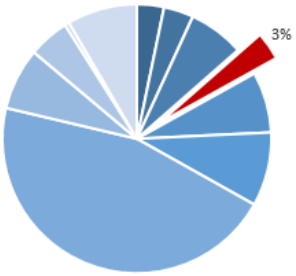
Economische ontwikkeling

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Economische promotie

Lasten (100% = totale rekening)

2.4.1 Wat hebben we bereikt met het programma Economie?

Doel

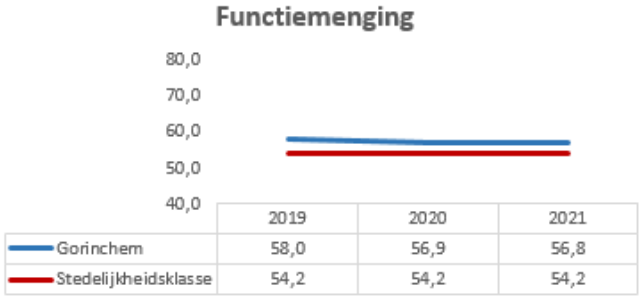
Gorinchem is een economisch vitale stad, aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Vastgesteld beleid

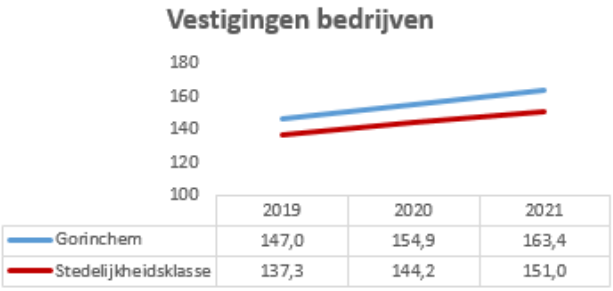
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Economische visie	2021
Re-activatieplan economie	2020
Strategie citymarketing	2017
Winkeltijdenverordening	2017
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem	2021
Verordening BI-zone binnenstad Gorinchem 2023-2027	2022

Maatschappelijke effecten

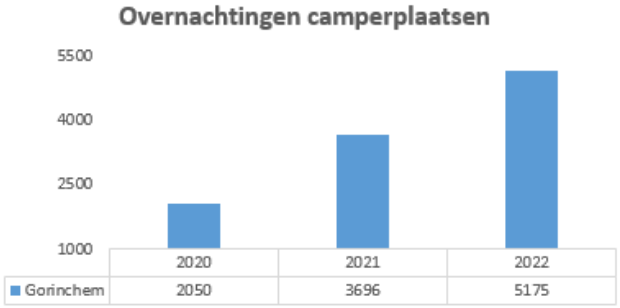
Indicator	B/F	Eenheid	Resultaat	Soort
Functiemenging *Verhouding tussen woningen en banen*	B	in % 0=alleen woningen, 100= alleen banen		PI
Vestigingen van bedrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar		PI
Waardering vestigingsklimaat gemeente	F	Score 1-10	Onbekend	ME
Waardering ondernemingsklimaat gemeente	F	Score 1-10	Onbekend	ME
Overnachtingen op camperplaatsen	F	Aantal per jaar	5175	PI

	2019	2020	2021
Gorinchem	58,0	56,9	56,8
Stedelijkheidsklasse	54,2	54,2	54,2

	2019	2020	2021
Gorinchem	147,0	154,9	163,4
Stedelijkheidsklasse	137,3	144,2	151,0

	2020	2021	2022
Gorinchem	2050	3696	5175

2.4.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Verbetering ondernemers en vestigingsklimaat	In 2022 hebben we de contacten tussen gemeente en bedrijfsleven verder kunnen intensiveren, mede doordat de coronamaatregelen werden afgeschaald. Dit heeft onder andere geleid tot meer bedrijfsbezoeken van de gemeente, ook in samenwerking met Innovation Quarter rondom de maritieme sector en toeleveranciers. In lijn met de economische visie hebben we de regionale samenwerking in de Maritieme Delta voortgezet. De bedrijven in de Schelluinsestraat zijn bezocht. Zij zijn geïnformeerd over de ambities van de transformatie van dit terrein in het kader van de ontwikkeling van de Vleugels van de Stad. In dit stadium ging het om verkennende gesprekken. De projecten uit de Herstel- en Investeringsagenda Economie, die volgden op het re-activatieplan, zijn samen met de ondernemers verder uitgewerkt en hebben met name voor de binnenstad concrete vorm en inhoud gekregen. Mondjesmaat is nog gebruik gemaakt van de regeling uit het re-activatieplan voor het organiseren en opzetten van activiteiten. Van de voucherregeling is geen gebruik gemaakt. Het platform Gorkum Next, dat in 2021 is gestart, heeft in 2022 tot diverse matches en bijeenkomsten geleid. Zo zijn ondernemers gekoppeld aan mentoren en zijn kennis- en netwerkbijeenkomsten georganiseerd rondom marketing, leiderschap en financiën. De naamsbekendheid van Gorkum Next en Gorinchem in de directe omgeving is verbeterd en met name startups worden beter bereikt. Samen met IKG en Gorkum Next zijn ondernemers in het zonnetje gezet tijdens de Dag van de Ondernemer 2022. In het kader van de circulaire economie zijn de afvalstromen in beeld gebracht voor de grotere bedrijventerreinen in de regio, waaronder Avelingen-Oost en West. Over de uitgifte van de laatste percelen bedrijfsgrond op Oost II, is besloten deze voorlopig in eigendom te houden, zodat schuifruimte geboden kan worden aan bedrijven die verplaatst moeten of kunnen worden vanwege transformatieprojecten op andere

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	locaties. Als dergelijke transacties aan de orde komen, moeten wij rekening houden met de gevolgen van het Didam arrest. Dit houdt grofweg in dat een overheidsorgaan kopers moet selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria.
Economische vitale binnenstad	In de binnenstad zetten we ons in voor verbetering van het vestigingsklimaat, investeren we in de fysieke ruimte en faciliteren we ondernemersinitiatief. Het project Verkleining kernwinkelgebied met de bijbehorende stimuleringssubsidies: verhuis-, transformatie-, planvormings- en gevelsubsidie verloopt succesvol met in 2022 totaal 27 subsidieaanvragen. Daarnaast hebben we in 2022 gewerkt aan het uitvoeringsplan Mooiste Vesting en o.a. bloembakken aan de lichtmasten en banieren op de toegangswegen gerealiseerd. Dit plan richt zich op het toevoegen van extra kwaliteit in de fysieke ruimte, aan het toeristisch aanbod en de informatievoorziening aan bezoekers van de stad. Verder zijn we in gesprek met Hartje Gorkum en ondernemers hoe we als gemeente het ondernemersinitiatief voor het project Plan Warenhuis kunnen faciliteren. Het idee achter Plan Warenhuis is dat de Gorcumse binnenstad het mooiste warenhuis van Nederland is en dat moet iedereen weten. Het plan zet in op eenheid in uitstraling voor de binnenstad, bijvoorbeeld door eenduidige communicatie via social media, een website waar de belangen van horeca en retail goed vertegenwoordigd worden, fysieke aankleding van de winkelstraten én een koppeling van stegen met cultuurhistorisch erfgoed.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Samenwerking ondernemers, overheid en onderwijs	Coöperatie i_lab U.A. richtte zich in 2022 op de planvorming, ontwikkeling en huisvesting. Daarnaast lag de focus op de ontwikkeling van de programmering. i_lab verbindt leren, werken en innoveren en maakt werknemers, leerlingen én studenten vertrouwd met technologische ontwikkelingen. i_lab biedt bovendien een omgeving om te ontdekken, te experimenteren, nieuwe technologische toepassingen te ontwikkelen en om beroepen en bedrijven te leren kennen. Samen met alle partners maakt i_lab Gorinchem en de regio nog sterker, slimmer en schoner. Met talenten die weten wat ze willen en trots zijn op wat ze doen. De doelen van i_lab zijn: Meer geschoold personeel voor de regio én een veerkrachtigere arbeidsmarkt. Meer talenten uit de regio die bij in de regio gevestigde bedrijven werken. Vernieuwend onderwijs stimuleren, dat aansluit op (de innovaties in) het bedrijfsleven. Meer jongeren die kiezen voor beroepen in de regio Gorinchem. Een krachtig en innovatief mkb en meer startende ondernemers in de regio. Een betere balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.
DOE-agenda	Op de DOE-agenda van 2022 stonden al drie lopende projecten: WIJIJ, SitY en Zorg voor je toekomst. WIJIJ heeft zich als innovatief platform doorontwikkeld om de match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren. Met aandacht voor drijfveren en vaardigheden van werkzoekenden en met advisering aan werkgevers over hun zoekgedrag, past het platform binnen de vernieuwingen op de arbeidsmarkt. WIJIJ heeft in 2022 toegewerkt naar een positie en is vanaf 1 januari 2023 op eigen benen verder gegaan. SitY heeft een mooi technisch cursusaanbod ontwikkeld waardoor er een breed aanbod van praktijkgerichte cursussen voor mensen uit deze arbeidsmarktregio is neergezet. Het merendeel van de kandidaten kan bij de aangesloten werkgevers aan de slag in een betaalde baan. Per 1 januari 2023 is ook SitY zelfstandig.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	Zorg voor je toekomst is een opleiding voor anderstaligen in de zorg. Dit jaar is een deel van de cursisten gaan werken in de zorg na afronding van de opleiding. Een klein aantal is gestart met een vervolgopleiding op MBO 2 niveau. Ook heeft een aantal deelnemers een certificaat behaald binnen het traject Individuele basiszorg (MBO 2). Dit traject loopt tot en met het eerste kwartaal van 2023. Vanuit Avres wordt nog drie maanden nazorg gegeven aan deelnemers om terugval te voorkomen.
Economische Visie	Zie onder Verbetering ondernemers en vestigingsklimaat.
Digitale bereikbaarheid	Het nieuwe glasvezelnetwerk wordt door E-Fiber aangelegd, zodat ook bedrijven beschikken over sneller internet.

Onderwerp	Toelichting overig
Investeringsagenda Economie	De Investeringsagenda Economie is ontstaan vanuit de coronacrisis met als doel om de lokale economie te versterken. We werken verder aan projecten en investeringen die op de lange termijn de lokale economie versterken. Dit doen we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren. Een project is 'Verkleining kernwinkelgebied' waarbij vastgoedeigenaren en de stichting Binnenstadsmanagement (BSM) samenwerken om te komen tot een levendig en compact centrum. Ook wordt er gewerkt aan een ondernemersinitiatief 'Plan Warenhuis': het ontwikkelen van een fysiek warenhuis in de binnenstad, bijvoorbeeld door eenduidige communicatie via social media, een website waar de belangen van horeca en retail goed vertegenwoordigd worden, fysieke aankleding van de winkelstraten én een koppeling van stegen met cultuurhistorisch erfgoed.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Toerisme	In samenwerking met lokale partners zoals Gorinchem Citymarketing en (boven)regionale samenwerkingsverbanden, zoals de Vestingdriehoek en de Hollandse Waterlinies hebben we in 2022 de benoeming tot de ‘Allermooiste vestingstad van Nederland’ verder benut. De belevingswaarde van Gorinchem is verder versterkt. Er is ingezet op het aantrekken van meer bezoekers en het binden van (nieuwe) inwoners en bedrijven. Uit het NBTC Stedenonderzoek blijkt dat tot en met september 2022 zo'n 950.000 vrijetijdsbezoeken aan Gorinchem zijn geweest (de jaarrapportage 2022 komt in maart 2023).
Detailhandel en horeca	We hebben met de detailhandel en horeca gesprekken gevoerd om zo de vinger aan de pols te houden na corona. Na bezoek en gesprekken per winkelgebied zijn diverse concrete acties uitgevoerd. We hebben veelvuldig contact gehad over de aanstaande veranderingen in Winkelcentrum Nieuw Dalem en houden zicht op de plannen voor de verplaatsing van een supermarkt naar de Arkelsedijk. Specifieke aandacht is gegaan naar kleinschalige bedrijven (met name detailhandel in de foodsector en horeca) die mogelijk problemen ervaren vanwege de oplopende energierekening. Dit heeft geleid tot gesprekken met zo’n 35 bedrijven, een informatiefolder over energiebesparing en het gratis aanbieden van energiescans. Als onderdeel van een bredere visie op de toekomst van de binnenstad werken we in samenwerking met alle relevante partijen actief en in partnerschap aan een toekomstgericht beleid voor de detailhandel en horeca. Ondernemerschap wordt in brede zin gefaciliteerd en gestimuleerd. Samen met ondernemers werken we aan een uitvoeringsagenda waarbij de lokale economie centraal staat.
Gorinchem Citymarketing (GCM)	In 2022 heeft de gemeente een dienstverleningsovereenkomst gesloten met Stichting Gorinchem Citymarketing voor de uitvoering van citymarketing, VVV-functie en een algemene adviesfunctie. Daarnaast is samen met het bestuur van Gorinchem Citymarketing gewerkt aan de doorontwikkeling richting een toekomstbestendige organisatie. Hiervoor is een nieuw bestuursmodel ontworpen en een raad van toezicht aangesteld.
Regionaal Maatschappelijke Agenda	In 2022 vond voor de opgave Vrijtetijdseconomie afstemming plaats over de ontwikkelingen in de deelnemende gemeenten. Er is specifiek gekeken naar de thema’s Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie, het Groene Hart, fiets-, wandel- en vaarroutes, verbinding en toegankelijkheid van toeristische voorzieningen en riviercruisevaart. Voor de opgave Economie & Innovatie heeft het accent in 2022 gelegen op de regionale bedrijventerreinenvisie 2022-2030 van geheel Zuid Holland Zuid. Deze visie is in concept gereed en is een vertaalslag van reeds door de raad vastgestelde bedrijventerrein-ontwikkelingen. Verder is kennis gedeeld rondom de Maritieme Delta, verduurzaming, detailhandel, etc.
Oude Hollandse Waterlinie (OHW)	Gorinchem neemt deel aan de erfgoedlijn OHW van de provincie Zuid-Holland. Daarbij is verbinding gerealiseerd tussen lokale partners en partners in het Oude Hollandse Waterlinie-gebied. Onder andere met het oog op de herdenking van het Rampjaar 1672.
Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW)	Door deelname aan het Pact van Loevestein, een initiatief van de provincie Gelderland, is samengewerkt met partners in het zuidelijke deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Binnen dit samenwerkingsverband is opdracht gegeven voor de overkoepelende marketing van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en gewerkt aan het verbeteren van het behoud en de benutting van het erfgoed.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Stichting Vestingdriehoek	Gorinchem maakt onderdeel uit van een toeristisch samenwerkingsverband tussen Gorinchem, Woudrichem, Slot Loevestein, Fort Vuren en Zaltbommel. In die samenwerking is gezamenlijk ingezet op het bereiken van een grotere economische spin-off en het verwerven van een sterkere positie in (boven)regionale samenwerkingsverbanden als de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Dutch Delta Cruise Port. De focus in 2022 lag op de uitvoering van de online marketingstrategie van de Vestingdriehoek. De Vestingdriehoekdagen konden net als in 2021 niet plaatsvinden vanwege de coronacrisis.
NLDelta	Het programmateam van NLDelta heeft in 2021 laten weten dat zij om diverse redenen een pas op de plaats maken omtrent de aanvraag voor de status van Nationaal Park. Wij volgen de ontwikkelingen.
Grondexploitaties	Op Groote Haar zijn in 2022 flora en fauna maatregelen getroffen ter voorbereiding van de voorbelasting. Verder zijn er watergangen gegraven op Groote Haar en Oost II.
Riviercruisevaart	In 2022 is gestart met de promotie van Gorinchem en omgeving binnen de nationale en internationale riviercruisesector, door het vertegenwoordigen van Gorinchem op internationale beurzen en het uitnodigen van touroperators. Daarbij is samengewerkt met regiopartners en het netwerk van de Dutch Delta Cruise Port. Deze inzet heeft geleid tot diverse boekingen voor 2023 en de komende jaren.

2.4.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV31 Economische ontwikkeling	559	446	1.109	915	194 V
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.830	15.317	3.023	3.561	538 N
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	91	114	28	28	0 N
TV34 Economische promotie	650	671	732	678	54 V
Lasten Economie	**4.129**	**16.549**	**4.893**	**5.183**	**290 N**
TV31 Economische ontwikkeling	18	0	36	39	2 V
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.620	15.141	2.847	1.828	1.020 N
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	179	183	169	181	12 V
Baten Economie	**3.817**	**15.324**	**3.053**	**2.047**	**1.005 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-313	-1.224	-1.840	-3.135	1.295 N
Stortingen reserves	65	0	80	80	0 V
Onttrekkingen reserves	50	50	280	280	0 V
Resultaat	**-328**	**-1.175**	**-1.640**	**-2.935**	**1.295 N**

TV 31 Economische Ontwikkeling
Het budget voor het platform ondernemerschap en innovatie is nog niet volledig benut (€ 124.000). Dit geldt ook voor het budget Klaar voor de start na corona (€ 50.000). Hiermee wordt € 174.000 verklaard, het resterende verschil betreft kleine voor- en nadelen op diverse budgetten.

De raad wordt voorgesteld om beide bedragen via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 voor het uitvoeren van de reeds gemaakte plannen.

TV 32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Onder dit taakveld vallen de grondexploitaties Groote Haar en Oost II. Door de hogere bouwkosten is de voorziening van Groote Haar met € 1.522.000 toegenomen (dotatie aan de voorziening). Daarnaast zorgt een langzamere fasering voor minder lasten. Deze lagere lasten leiden tot het minder toenemen van de boekwaarde en daardoor minder baten. Op Oost II heeft een winstneming plaatsgevonden van € 65.000. In verband met een aanpassing van de methodiek is de rentebijschrijving op de voorziening Groote Haar op dit taakveld verantwoord en niet meer op taakveld 05 (€ 103.000).

De nadelen op dit taakveld (lasten en baten) van € 538.000 en € 1.020.000 (totaal € 1.558.000) worden dus veroorzaakt door een nadeel van € 1.522.000 plus € 103.000 minus € 65.000 voordeel.

In de paragraaf Grondbeleid van deze Jaarstukken wordt het resultaat van de grondexploitaties nader toegelicht.

TV 34 Economische Promotie
Het voordeel wordt voor € 40.000 veroorzaakt door het budget toeristisch beleid.. Dit budget was met name bestemd voor de verhuizing van de VVV en is in 2022 niet ingezet.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
Het verhaal v.d. vesting	72	-	3	3	69	V	Nee
Stadspromotie	-	34	-34	-	-		Ja
Welkom in de mooiste vesting	124	-	46	46	78	V	Nee
Totaal Lasten	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	
Totaal investeringen	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	

Het verhaal van de vesting en Welkom in de mooiste vesting
Beide investeringen zijn gestart en worden in 2023 gerealiseerd. Deze investeringsbudgetten zijn dan ook nodig om de reeds gemaakte plannen te verwezenlijken.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Stichting BIZ Hartje Gorinchem	140
Stichting Hendrick Hamel Foundation	35
Stichting Slot Loevestein	18
diverse bedrijven, verkleinen kernwinkelgebied	275

2.4.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Regio AV
- C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S
- Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
- Gorkum Next (Stichting Economische Ontwikkeling Gorinchem, EOG)

2.5 Programma 5 Onderwijs

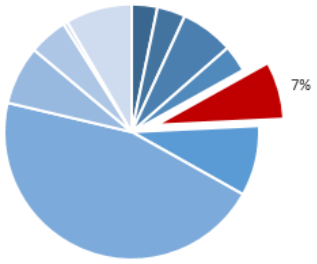
Taakvelden

Openbaar basisonderwijs

Onderwijshuisvesting

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Lasten (100% = totale rekening)

2.5.1 Wat hebben we bereikt met het programma Onderwijs?

De gemeente wil een maximaal innovatief, duurzaam en kansrijk onderwijsklimaat in Gorinchem faciliteren dat bijdraagt aan een meer inclusieve samenleving en het verhogen van de brede welvaart van de stad en de regio.

Doel

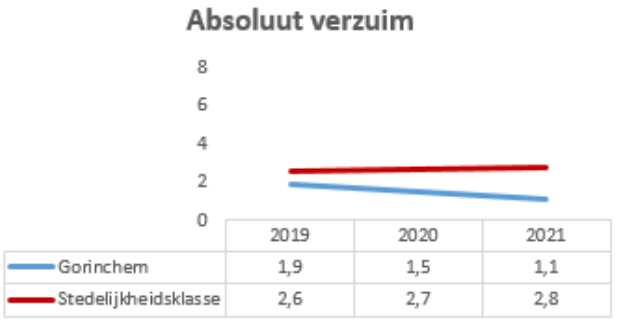
Gorinchem is een economisch vitale stad, aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Vastgesteld beleid

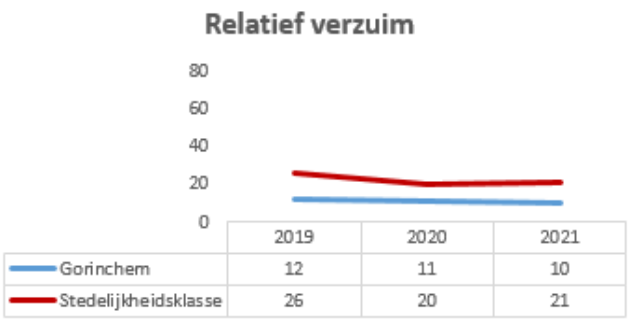
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Beleidsnota Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	2012
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	
- IHP Gorinchem-Oost	2017
Beleidsnota Brede Scholen	2019
1e fase RBIC Gilde en I_lab	2020
IHP-uitgangspunten	2021

Maatschappelijke effecten

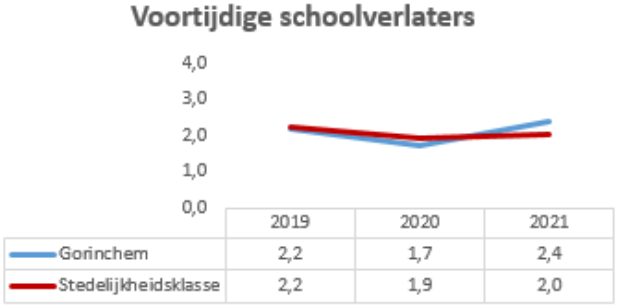
Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Absoluut verzuim *Leerplichtigen die niet staan ingeschreven op een school*	B	Aantal per 1.000 leerlingen in de leeftijd van 15-18 jaar	PI
Relatief verzuim *Leerplichtigen die zijn ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig*	B	Aantal per 1.000 leerlingen in de leeftijd van 15-18 jaar	PI
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSV-ers)	B	% van het aantal leerlingen in de leeftijd van 12-23 jaar	PI

	2019	2020	2021
Gorinchem	1,9	1,5	1,1
Stedelijkheidsklasse	2,6	2,7	2,8

	2019	2020	2021
Gorinchem	12	11	10
Stedelijkheidsklasse	26	20	21

	2019	2020	2021
Gorinchem	2,2	1,7	2,4
Stedelijkheidsklasse	2,2	1,9	2,0

2.5.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Taalpact	In 2022 is ingezet op de campagne 'Huh? Wat bedoelt u? Met de campagne is bij inwoners en bij scholieren opgehaald wat voor hun onbegrijpelijke zaken zijn. Al deze resultaten worden verzameld bij het Meldpunt van Onbegrijpelijke Zaken. De deelnemers aan de campagne worden vervolgens gemotiveerd om eens wat vaker Huh? te zeggen zodat organisaties weten dat ze begrijpelijker moeten communiceren. Bij de formele taalaanbieder IVIO zijn wachtlijsten ontstaan voor het volwassenenonderwijs (niet inburgeraars). De Bibliotheek AanZet organiseert een speciaal aanbod voor de deelnemers op de wachtlijst, zodat er een doorlopende leerlijn is en mensen niet hoeven te wachten.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	Het IHP is een plan waarin staat hoe de gemeente de komende 16 jaren blijft zorgen voor schoolgebouwen in Gorinchem. In samenwerking met de schoolbesturen bouwt de gemeente aan kwalitatieve en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. In de raadsvergadering van juni 2021 is ingestemd met een aantal kaders voor toekomstig op te stellen IHP's. De vastgestelde kaders zijn onder andere: het verduurzamen van de schoolgebouwen naar de ambitie Energie neutrale gebouwen (ENG) en/of frisse scholen B en de aansluiting op meer inclusief onderwijs. Een frisse school is een schoolgebouw met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu (klasse B is het uitgangspunt). Er is ook ingestemd met een versneld uitvoeringsprogramma voor een unilocatie van basisscholen De Regenboog Retranchement en Beatrix/De Burcht. Verder wordt een IHP voorbereid vanuit de vastgestelde IHP-kaders. Tijdens de I&O van februari en oktober 2022 is de raad tussentijds op de hoogte gebracht van de vorderingen om te komen tot een IHP. De quick scans van diverse schoolgebouwen zijn gereed. Voor een aantal schoolgebouwen is aanvullend een duurzaamheidsscan opgesteld. De voorbereidingen voor het nog door de raad vast te stellen IHP zijn hiermee zo goed als afgerond.
Regionale beroepen- en innovatiecampus (RBIC)	In 2022 is een aanvullende gemeentelijke bijdrage van € 1 mln. beschikbaar gesteld voor de vervangende nieuwbouw van het Gilde Vakcollege Techniek. Daarnaast is een bijdrage van € 2 mln. opgenomen voor diverse kosten gerelateerd aan het te bebouwen kavel. Vervangende nieuwbouw is onderdeel van de 1e fase RBIC. Op basis van de huidige inzichten wordt de nieuwbouw begin 2025 in gebruik genomen. In 2022 is zowel de bestemmingsplanwijziging als de omgevingsvergunning vastgesteld. De omwonenden zijn en worden op de hoogte gehouden. Informatieavonden zijn georganiseerd om de inwoners over de plannen te informeren. Zowel de gemeente als CVO-AV hebben een dergelijke avond verzorgd.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Leerplicht	We zien toe op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS) is belast met de uitvoering. Daarnaast informeert het

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	bureau de scholen via nieuwsbrieven actief over actuele onderwerpen als leerplicht en corona.
Onderwijshuisvesting	De nieuwbouw van de brede school Dalemplein is in gebruik genomen. In overleg met CVO-AV werden de voorbereidingen voor de vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek afgerond om te komen tot het aanbesteden van dit project. In 2022 zijn voorbereidingen getroffen voor de reeds ingezette/voorbereide renovaties en nieuwbouw, zoals de renovatie van de onderwijslocatie Dr. Hiemstralaan 24-24a. Het project, voor realisatie van de unilocatie voor De Regenboog Retranchement en Beatrix de Burcht is gestart. Voor een aantal schoolbesturen zijn diverse rijkssubsidies aangevraagd en toegekend ten behoeve van het optimaliseren van het binnenklimaat.
Leerlingenvervoer	De verordening leerlingenvervoer is in juni 2022 vastgesteld door de raad.
Onderwijs aan anderstaligen	Het aantal leerlingen bij het voortgezet onderwijs van de Internationale Schakelklas (ISK vo) is afgelopen jaar fors gestegen. ISK vo is van 60 leerlingen in oktober 2021 gegroeid naar 230 leerlingen in november 2022. Naast het onderwijs aan de leerlingen uit het asielzoekerscentrum (AZC) is er een grote toename van het aantal Oekraïense leerlingen uit Gorinchem en de regio. De leerlingen zijn nu verdeeld over de drie locaties Omina College, Da Vinci College en Stadhuisplein. De locaties zijn tijdelijk. Gezocht wordt naar meer passende onderwijshuisvesting voor vijf jaar. 60 leerlingen krijgen onderwijs op de ISK-po (primair onderwijs). Deze leerlingen zijn nu tijdelijk gehuisvest op het Gildenplein en het AZC zelf.
Onderwijsachter-standenbeleid	Met maatschappelijke partners in de stad, waaronder de onderwijs-, kinder- en peuteropvanginstellingen, jongerenwerk, de bibliotheek, Centraal Punt, ouders en andere maatschappelijke organisaties werken we samen binnen het Gelijke Kansenbeleid. In onze stad hebben ruim 200 peuters een risico op een achterstand. 84% van deze kinderen maken gebruik van een voor- of vroegschool. In 2021 was dit 66% (landelijk 60%). Daarmee hebben we steeds meer kinderen in beeld. Binnen het onderwijs zijn extra interventies geweest gericht op achterstanden opgelopen door de Corona.
Brede scholen	Door de gebruikers is het overleg over de doorlopende leerlijn tussen opvang en onderwijs geïntensiveerd. Het Gildenplein heeft een extra subsidie ontvangen om de bibliotheekfunctie te versterken (maatschappelijke buurtfunctie). Op het Gildenplein hebben jonge vluchtelingen onderwijs ontvangen.

2.5.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV41 Openbaar basisonderwijs	232	202	264	284	20 N
TV42 Onderwijshuisvesting	3.020	4.402	3.406	3.226	180 V
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.174	5.305	8.627	7.639	988 V
Lasten Onderwijs	**10.425**	**9.909**	**12.297**	**11.150**	**1.148 V**
TV42 Onderwijshuisvesting	247	333	357	375	18 V
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.285	2.236	4.585	4.527	59 N
Baten Onderwijs	**3.532**	**2.569**	**4.943**	**4.902**	**41 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-6.893	-7.340	-7.355	-6.248	1.107 V
Stortingen reserves	4.832	0	2.034	2.034	0 V
Onttrekkingen reserves	3.302	1.550	524	486	38 N
Resultaat	**-8.423**	**-5.790**	**-8.864**	**-7.795**	**1.069 V**

TV42 Onderwijshuisvesting
De kosten van de noodlokalen voor Yulius bij het Omnia College aan de W. de Vries Robbeweg zijn als gevolg van de eenmalige plaatsingskosten € 20.000 hoger uitgevallen dan geraamd.

Voor onder andere het onderzoek naar de haalbaarheid en het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor een unilocatie voor de Regenboog en de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) Beatrix de Burcht op de locatie Retranchement, heeft de raad voor 2022 een incidenteel bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld. Deze ontwikkeling is gekoppeld aan de renovatie van de Hoefslag voor het i_lab en de renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a. Omdat deze renovaties pas in 2023 worden uitgewerkt en uitgevoerd, is het project Retranchement ook vertraagd. Daarom stellen wij voor om de genoemde € 200.000 via een bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

De uitwerking, implementatie en exploitatie van het i_lab vindt stapsgewijs plaats. De geraamde (bijgestelde) exploitatiebedragen voor 2022 ad € 313.000 zijn niet geheel uitgegeven. De werkelijke lasten in 2022 zijn ad € 276.000. Deze dekken wij via een onttrekking aan de dekkingsreserve i_lab. Op programma Onderwijs leidt dit tot lagere lasten van € 37.000, maar ook tot een lagere onttrekking aan de dekkingsreserve van € 37.000.

Voor de nieuwbouw voor Gilde Vakcollege Techniek is de huidige locatie van de paardensportvereniging Hippos benodigd. Om de noodzakelijke vaart in het project te houden hebben wij eind 2022 de nodige onderzoeken en werkzaamheden uit laten voeren voor de verhuizing naar de nieuwe locatie aan de Haarweg, het schoon opleveren van de locatie, etc. Deze waren, inclusief financiële middelen, in het voorjaar 2023 voorzien. Dit heeft in 2022 geleid tot incidenteel hogere lasten van € 34.000.

TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Wij hebben eind 2022 de vaststelling van de vergoeding over 2022 ontvangen van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) ten behoeve van huisvestingsvoorzieningen voor basisonderwijs aan asielzoekers die in Gorinchem in het opvangcentrum verblijven. Dit betrof een bedrag van € 268.000, dat wij in 2022 niet geraamd hadden. Omdat de gemeenteraad in zijn vergadering van 23 februari 2023 heeft besloten om deze middelen na ontvangst toe te voegen aan het budget voor de tijdelijke onderwijshuisvesting voor de Internationale Schakelklas, stellen wij de raad voor om deze middelen via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 hiervoor in 2023 beschikbaar te stellen.

In de begroting 2022 is een eenmalig € 60.000 geraamd voor een subsidie aan de Stichting Hoger Onderwijs Gorinchem voor de ontwikkelfase en eerste uitvoeringsfase van de nieuwe hbo-opleiding. De stichting heeft als gevolg van de onhaalbaarheid het initiatief niet verder uitgevoerd, waardoor er in 2022 een incidenteel lagere last van € 60.000 ontstaat.

Onder andere door het sluiten van de locatie voor het Kleurenlint aan de Laag Dalemseweg en het beperkte beroep op de middelen voor vandalisme zijn de exploitatielasten voor de multifunctionele schoolgebouwen in 2022 € 60.000 lager dan geraamd. Omdat een aantal gemeentelijke gymzalen onlangs is opgeknapt, hebben wij in 2022 incidenteel € 40.000 minder aan onderhoud uitgegeven dan geraamd.

De gemeente ontvangt extra geld voor de aanpak van laaggeletterdheid (onderdeel Wet educatie en beroepsonderwijs, WEB). Deze middelen zijn specifiek bedoeld ter ondersteuning van de regierol van gemeenten en voor het bereiken van laaggeletterden door deze van een passend aanbod te voorzien. In 2022 is er om verschillende redenen minder besteed. Mede door de coronacrisis kon de uitkering niet volledig worden besteed. Daarnaast heeft de gemeente in de tweede helft van 2022 extra middelen ontvangen als gevolg van de prijsstijging en extra aandacht voor laaggeletterdheid. Een deel is direct ingezet voor de prijsstijgingen. Sommige activiteiten konden niet opgestart worden o.a. omdat het in aanvang moeilijk was om gekwalificeerde docenten aan te trekken. Daardoor kon € 102.000 niet benut worden. Omdat de aanpak laaggeletterheid een meerjarig regionaal project is met de gemeenten Vijfheerenlanden en Molenlanden, stellen wij de raad voor om € 102.000 via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 hiervoor in 2023 beschikbaar te stellen.

Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) is een meerjarige subsidie. De Rijksbijdrage 2022 was € 1.477.700 waarvan bijna € 1.400.000 is uitgegeven. De niet bestede middelen blijven beschikbaar voor inzet in latere jaren. Er blijft zowel bij de lasten als de baten € 79.000 over. Dit geeft per saldo geen resultaat.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een Specifieke Uitkering Corona die tot eind juli 2025 uitgegeven mag worden. In 2022 zijn deze middelen besteed aan interventies gericht op achterstanden opgelopen door de coronapandemie. De niet bestede middelen blijven beschikbaar tot eind juli 2025. Voor zowel de lasten als de baten is dit € 392.000. Dit geeft per saldo geen resultaat.

Er is € 66.000 minder uitgegeven aan peuter- en kinderopvang omdat de zomerschool voor kinderopvang uit de middelen voor het Nationaal Programma Onderwijs is bekostigd. Wat er niet besteed wordt bij het NPO moet nl. worden terugbetaald aan het Rijk in 2025.

Leerlingenvervoer is een zogenaamde openeinderegeling en uitgaven kunnen fluctueren. In 2022 is er € 52.000 meer uitgegeven door toename van het aantal (dure) individuele ritten naar verder weg gelegen scholen waarvoor aangepast vervoer nodig is.

Het Rijk heeft via de septembercirculaire € € 478.000 overgemaakt voor "Dichterbij dan je Denkt" aan de gemeente Gorinchem, als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio. Dit zijn aanvullende middelen om werkloosheid te bestrijden. Omdat het programmamanagement van de arbeidsmarktregio belegd is bij de gemeente Vijfheerenlanden, wordt dit bedrag in 2023 aan Vijfheerenlanden overgemaakt. De raad wordt voorgesteld om hiervoor via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 € 478.000 beschikbaar te stellen in 2023. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) heeft € 102.600 meer verstrekt dan geraamd voor bestrijding van werkloosheid als gevolg van corona, deze gelden zijn overgemaakt naar de arbeidsmarktregio. Per saldo geeft dit geen resultaat.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
Brede school Hoog Dalem	10.309	9.616	650	10.266	43 V	Ja
Herhuisvesting locatie De Burcht	1.146	-	-	-	1.146 V	Nee
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	2.025	-	-	-	2.025 V	Nee
IHP 2020 binnenklimaat	500	806	-619	187	313 V	Nee
Inrichting Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	125	-	-	-	125 V	Nee
Openbare ruimte t.b.v. I_lab	450	-	-	-	450 V	Nee
Renovatie gymzaal J van Egmond	500	-	-	-	500 V	Nee
Uitbreiding Fortis lyceum en sporthal OKK incl. Technasium	1.490	200	1.290	1.490	-	Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	2.576	10	56	66	2.510 V	Nee
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	16.500	725	-	725	15.775 V	Nee
Yulius aanpassing Merwedekanaal 8a IHP 2014	150	-	-	-	150 V	Nee
Yulius renovatie Dr. Hlemstralaan 24-24a	250	-	-	-	250 V	Nee
Totaal lasten	**36.021**	**11.357**	**1.377**	**12.734**	**23.287 V**	
Baten						
IHP 2020 binnenklimaat	-	619	-619	-	-	
Brede school Hoog Dalem	-	383	183	566	566 V	Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	1.900	10	56	66	1.834 N	Nee
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a	114	-	-	-	114 N	Nee
Totaal baten	**2.014**	**1.012**	**-380**	**632**	**1.382 N**	
Totaal investeringen	**34.007**	**10.345**	**1.757**	**12.102**	**21.905 V**	

Brede school Hoog Dalem
De brede school Dalemplein is opgeleverd en in januari 2022 in gebruik genomen door de scholen, de kinderopvang en overige gebruikers. De laatste afrondende werkzaamheden aan de school, de gymzaal (waaronder de inrichting), het wijkcentrum en het buitensportveld zijn verricht en het project is binnen de beschikbaar gestelde middelen van ruim € 10 mln. uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2022 sluiten wij het (samengestelde) investeringsbudget af. De terug ontvangen btw in het kader van de Regeling specifieke uitkering Sport ad € 383.000 en de bijdragen van de schoolbesturen van per saldo € 566.000 waren niet geraamd en leiden tot een voordeel op het investeringsbudget.

Herhuisvesting bso Beatrix de Burcht/Ihp 2017 uitbreiding Retranchement
De investeringsbudgetten voor de uitbreiding Retranchement ad. € 2.025.000 en de nieuwbouw Beatrix de Burcht ad € 1.146.000 maken deel uit van de nieuwbouwplannen van voornoemde scholen op de locatie Retranchement 3. De onderzoeken en voorbereidingen vinden tweede halfjaar 2023 en voorjaar 2024 plaats, zodat de daadwerkelijke bouw in 2024 en 2025 ter hand genomen kan worden. Wij verwachten dat de nieuwbouw voor bso Beatrix de Burcht/De Regenboog in het voorjaar 2026 in gebruik genomen kan worden. De investeringsbudgetten blijven benodigd en schuiven daarom door naar 2024 en 2025.

Renovatie gymzaal J. van Egmond
Wij bereiden op dit moment de aanbesteding voor de renovatie van de gymzaal voor. Nadat het project gegund is, zullen we de renovatiewerkzaamheden voor de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat zo spoedig mogelijk ter hand te nemen.

IHP 2020 binnenklimaat
Voor het optimaliseren van het binnenklimaat in de schoolgebouwen voor het primair onderwijs is een investeringsbudget van € 500.000 beschikbaar gesteld. Voor diverse schoolgebouwen hebben wij maatregelen als (decentrale) mechanische ventilatie en CO2-monitoring met signalering en rapportage getroffen, om te voldoen aan de norm Frisse scholen Klasse B. Wij voeren overleg met het bestuur van de Stichting OVO over de mogelijke inzet van het restantbudget van € 300.000 voor De Tweemaster en de locatie Dr. Hiemstralaan in 2023.

Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v i_lab/Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab en Openbare ruimte t.b.v. i_lab
Voor de realisatie van het i_lab heeft de gemeenteraad een bedrag van € 6,65 mln. beschikbaar gesteld en hiervoor € 1,9 mln. een bijdrage uit de Regiodeal ontvangen. In 2021 is een coöperatie met leden uit het onderwijsveld, het bedrijfsleven en de gemeente opgericht, die verantwoordelijk is voor de huisvesting, de bedrijfsvoering en de exploitatie van het i_lab. In afwachting van het vrijkomen van de beoogde locatie Hoefslag 6 heeft het i_lab haar activiteiten gestart in ruimten van het naastgelegen da Vinci.college Door de opgelopen vertraging schuiven de investeringsbudgetten voor de renovatie en inrichting van Hoefslag 6 en de openbare ruimte door naar 2023 en 2024.

Uitbreiding Fortes lyceum en sporthal OKK in Technasium
De uitbreiding van het Fortes lyceum met het Technasium (aanpassing van de inpandige gymzaal tot Technasium) is gerealiseerd. De sporthal voor het Fortes lyceum en OKK is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek
In verschillende raadsvergaderingen heeft de raad voor de vervangende nieuwbouw per saldo een investeringsbudget van € 18,5 mln. en een exploitatiebudget ter hoogte van € 2 mln. beschikbaar gesteld. De aanbesteding en de gunning hebben inmiddels plaatsgevonden en de werkzaamheden zijn gestart in maart 2023. Samen met het schoolbestuur hopen wij dat het Gilde in het voorjaar van 2025 kan verhuizen naar de nieuwe locatie.

Yulius aanpassingen Merwedekanaal 8a IHP 2014
De toekomstige huisvesting van Yulius Lingewaal College wordt meegenomen in het Integrale Huisvestingsplan. In afwachting hiervan worden de voorgenomen aanpassingen in de locatie Merwedekanaal 8a (nog) niet uitgevoerd. Het investeringsbudget van € 150.000 wordt integraal ingezet voor de dekking van het uitvoeringsplan IHP, inclusief huisvesting voor Yulius.

R**enovatie Dr. Hiemstralaan24/24a**
De renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a wordt na de zomervakantie 2023 uitgevoerd. Voor de noodzakelijke maatregelen ten aanzien van het binnenklimaat hebben we een rijksbijdrage van € 114.000 ontvangen. Bso Beatrix de Burcht kan het gebouw vervolgens in het voorjaar van 2024 betrekken, waarna de renovatie van de locatie Hoefslag 6 voor het i_lab ter hand kan worden genomen.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Da Vinci College (volwasseneneducatie)	153
Stichting Kindercentra Gorinchem	1200
Stichting Bibliotheek AanZet	3
Stichting Regiobibliotheek Lek en Ijssel	31
Stichting Jeugdhaven Gorcum	80
Stichting Prago	25
Stichting OVO	40
Careyn Maatschappelijke dienstverlening	4
SWV Driegang	98
Stichting Zieke docenten	51
Stichting de Inspiratiecompagnie	30
Stichting Logos	62
Stichting School en bedrijf	20
Diverse instanties, coronabijdragen vanuit nationaal programma onderwijs	478

2.5.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR DG&J
- GR AVRES
- Coöperatie i_lab

2.6 Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Taakvelden

Sportbeleid en activering

Sportaccommodaties

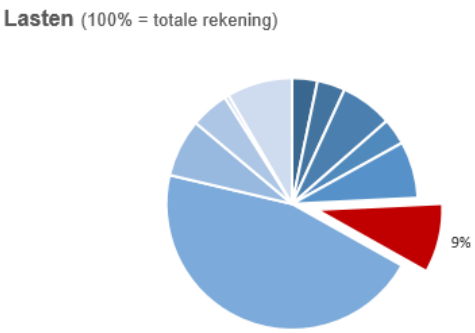
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Musea

Cultureel erfgoed

Media

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

2.6.1 Wat hebben we bereikt met het programma Sport, Cultuur en Recreatie?

Doel

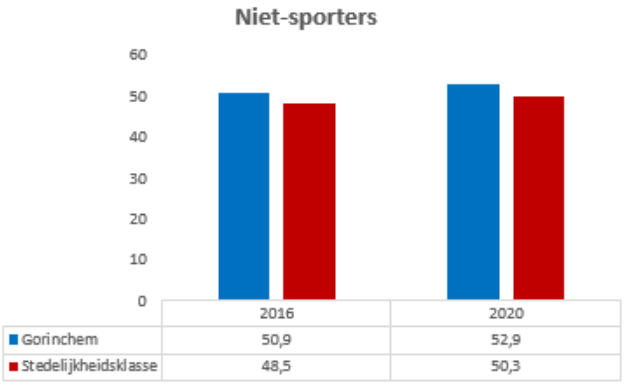
Gorinchem is een aantrekkelijke stad waarin veel te doen en te beleven is op het gebied van sport, cultuur en recreatie.

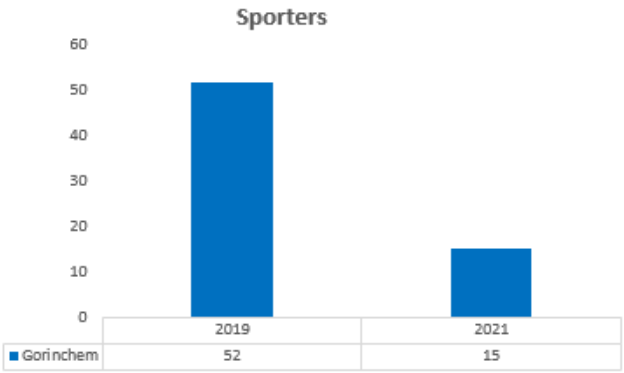
Vastgesteld beleid

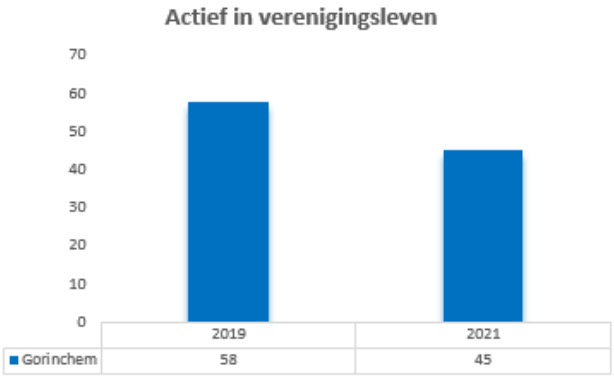
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Archeologiebeleid	2010
Vestingplan	2017
Speelruimteplan Een leven lang plezier 2018-2027	2018
Emancipatie- en diversiteitsbeleid 2018-2023	2018
Cultuurvisie Ambities Cultuur 2019-2023	2019
Tarievennota binnen- en buitensport	2019
Subsidieverordening	2020
Beleidsregel aanleg buitensportvelden	2020
De Kracht van Sport 2022-2025	2022

Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Niet-sporters 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet	B	in %	PI
Sporters *In georganiseerd en niet georganiseerd verband*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI
Actieve deelname verenigingsleven afgelopen 12 maanden	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI

Niet-sporters
60
50
40
30
20
10
0
2016
2020
Gorinchem
50,9
52,9
Stedelijkheidsklasse
48,5
50,3

Sporters
60
50
40
30
20
10
0
2019
2021
Gorinchem
52
15

Actief in verenigingsleven
70
60
50
40
30
20
10
0
2019
2021
Gorinchem
58
45

2.6.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Capaciteit en tarieven binnensport	Begin 2022 zijn de sporthal Fortes en sportzaal Dalemplein in gebruik genomen. Deze uitbreiding zorgt op dit moment voor voldoende capaciteit in Gorinchem om het bewegingsonderwijs en binnensport te faciliteren. In de wintermaanden blijft de bezetting van alle binnensportaccommodaties hoog en is het een uitdaging om alle wensen te vervullen. Er is een goede samenwerking en afstemming tussen gemeente, SGS en verenigingen. Voor het gebruik van alle gemeentelijke gymzalen worden sinds 2022 dezelfde binnensporttarieven gehanteerd, waarbij de regeling en de berekening ook overzichtelijker is gemaakt.
Subsidiebeleid Sport	Met de amateursportverenigingen is het eerste jaar themagericht werken geëvalueerd en afgerond. De thema's voor de jeugdsport zijn: 'rookvrij sportterrein en positief coachen'. Door corona en de opstart van de amateursport verenigingen was volledige focus op de verschillende thema's lastig. Hierdoor is de uitwerking niet altijd volledig geweest. Voor het seizoen 2022/2023 zijn voorlopige subsidies uitgekeerd en zijn de thema's weer bepaald. Ondersteuning door de buurtsportcoach wordt als essentieel gezien. De buurtsportcoaches van Gorinchem Beweegt blijven daarom actief ondersteunen in de uitvoering van de thema's.
De Nieuwe Doelen	Voor de verkiezingen is besluitvorming door het voormalige college opgeschort. Het college heeft het dossier De Nieuwe Doelen na de zomer van 2022 weer opgepakt, met als doel definitieve besluitvorming over het proces in 2023.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Gorcumse geschiedenis en erfgoed	Het Gorcums Museum stond in 2022 in het teken van het jaarthema 'Boeiend?!'. Aanleiding voor dit thema was de herdenking van het jaar 1572 waarin zich het verhaal van de Martelaren van Gorcum afspeelde, en het jaar 1672 waarin de Hollandse Waterlinie zijn intrede deed. In de expositie Boeiend?! 1572 blikte het Gorcums Museum terug op de lokale geschiedenis uit het verre en recente verleden. Uitgelicht werd dat een thema als verdraagzaamheid van alle tijden is. In de exposities Boeiend?! 1672 en Gorcums Goed reflecteerden - veelal lokale - kunstenaars op de wereld om ons heen. Daarnaast is in 2022 gestart met plannen voor de herinrichting van de historische afdeling van het Gorcums Museum. Het auditorium krijgt als eerste een nieuwe uitstraling. In december was deze ruimte gesloten vanwege de werkzaamheden.
Gorinchem Inspireert	Onder de noemer van *Gorinchem Inspireert* zijn in 2022 diverse culturele activiteiten en projecten ontwikkeld, gecoördineerd en gestimuleerd. Binnen het stadsthema Boeiend zijn dit onder andere het educatief fotografieproject Ooggetuige, het selfie project van Bibliotheek AanZet en Gorcums Museum en het lespakket Oude Hollandse Waterlinie mét Gorcumse helden. De Spreekkamer, die een van de kerntaken van Gorinchem Inspireert vervult, heeft onder andere de verkiezing van de stadsdichter en het slotakkoord van de Maand van Respect georganiseerd. Daarnaast heeft Gorinchem Inspireert culturele instellingen en initiatieven op verschillende manieren ondersteund. Het sport- en cultuurplatform maakt activiteiten zichtbaar. Er zijn cultuurcafés georganiseerd om partijen te verbinden en om te horen welke behoefte er leeft in de stad. Met de in november 2022 gelanceerde website

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	gorincheminspireert.nl biedt de gemeente een platform waar inwoners, ondernemers, scholen en verenigingen worden geïnspireerd voor en door cultuur.
Bevordering deelname sport	In 2022 zijn samen met het verenigingsleven en het onderwijs diverse projecten ingezet die sportdeelname door jong en oud bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn Sjors Sportief, Gorcum Sportmaand in september-oktober 2022, Sportspektakel, SeniorenFit, beweegroutes en sportpunten in diverse wijken en vakantie-activiteiten voor de jeugd. Via het sportplatform Sjors Sportief kan iedereen gemakkelijk zien wat Gorinchem te bieden heeft op het gebied van sport en bewegen.
Speelruimteplan	In 2022 zijn meerdere beweegroutes gerealiseerd in de Gildenwijk, Haarwijk en Hoog Dalem. Het Speelruimteplan en het lokale sportakkoord vormen hierbij de basis. Het speelruimteplan in de wijk Wijdschild is gerealiseerd. De realisatie van Haarwijk-Oost is eind 2022 gestart en wordt afgerond in het eerste kwartaal van 2023. Eind 2022 is gestart met de eerste participatieronde voor de uitvoering van het speelruimteplan in de Binnenstad. Tijdens de wijkschouw Binnenstad is dit plan gepresenteerd.
Emancipatie en diversiteit	Begin 2022 zijn er verschillende dialogen georganiseerd over de Stad van Tolerantie. Verder zijn de uitkomsten van het onderzoek naar discriminatie bekend gemaakt. De gemeente is samen met RADAR en maatschappelijke partners in gesprek over meldingsbereidheid. In september was in het kader van Regenboogstad de tentoonstelling 'legale liefde' te zien. De maand november stond weer in het teken van de Maand van Respect. Met onder andere gastlessen door wethouders en een Tweede Kamerlid, gastsprekers, filmspecial, wandelingen, dialogen en een slotakkoord.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Lokaal sport- en beweegaanbod	Nadat de coronamaatregelen waren afgeschaald is er in 2022 weer veel gebeurd op het gebied van sport en bewegen. Evenementen die eerder stil waren gelegd, zijn weer opgepakt en georganiseerd. Denk hierbij aan schoolsporttoernooien, een nieuwe versie van het sportgala, sportpunten weer in de oude vorm, etc. SeniorenFit is uitgerold in de Binnenstad en wordt nu aangeboden in 5 wijken. Daarnaast is er tijdens de Gorcum Sportmaand in september-oktober 2022 wederom aandacht gevraagd voor sportdeelname. Hier is door inwoners weer goed gebruik van gemaakt. De beweegroutes zijn verder ontwikkeld. Er is een nieuwe boost gegeven aan de vrijwilligerscampagne en er is nog meer aandacht gegeven aan de leefstijlcampagne Gorinchem Gezond.
Gezonde leefstijl	In juni 2022 heeft de eerste Gorinchem Gezond week plaatsgevonden met 22 activiteiten en 250 deelnemers. Er is een community opgebouwd met 22 Gorinchem Gezond partners. De campagne hebben we naar de inwoners toegebracht (in de verschillende wijkcentra) met de boodschap: start jouw gezonde leefstijl samen met Gorinchem Gezond. We stimuleren en faciliteren gezonde keuzes rondom voeding, beweging, zingeving, sociaal, ontspanning en slaap.
Sportverenigingen	Vanuit Gorinchem Beweegt zijn met name sport- en beweegaanbieders op maat ondersteund. Zeker na de coronaperiode was het voor een aantal verenigingen lastig om weer op te starten. Er is een duidelijk beeld van hoe de verenigingen er nu voor staan. De gezamenlijke binnensport- en buitensportoverleggen zijn weer fysiek

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	georganiseerd, waarbij ervaringen, goede ideeën en uitleg van ondersteuning worden gedeeld.
Sportaccommodaties	De energiecrisis in 2022 heeft een grote impact op de binnen- en buitensportaccommodaties in Gorinchem. Vooral het zwembad Caribabad is een grootverbruiker qua energie. Eind oktober is het voorstel aangenomen om het zwembad inclusief de grote sporthallen in 2023 financieel te ondersteunen vanwege de stijgende energielasten. Parallel hieraan wordt versneld een toekomstvisie voor het zwembad ontwikkeld. De buitensportverenigingen met een eigen accommodatie ervaren ook problemen met de huidige energielasten. Zowel lokaal als landelijk worden deze aanbieders gedeeltelijk financieel ondersteund. Eind 2022 is de realisatie van ledverlichting voor de buitensportaccommodaties versneld uitgevoerd, zodat de energielasten voor verlichting verminderen. De binnensportverenigingen ervaren weinig tot geen hinder van de hoge energielasten. Reden hiervoor is dat deze verenigingen een sportaccommodatie huren. De hogere energielasten worden niet doorberekend in de huur.
Burgerinitiatieven	Zie programma 2.
Cultuureducatie	Vanuit de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit is gewerkt aan het duurzaam versterken van de kwaliteit van de cultuureducatie mede door intensievere samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector. De cultuurcoaches adviseerden en ondersteunden scholen op het gebied van cultuureducatie. In 2022 is ingezet op het zichtbaar maken van het cultuur(educatief) aanbod op sportencultuur.gorinchem.nl en gorincheminspireert.nl. Via deze platforms vinden scholen en inwoners het culturele aanbod. Ook is ingezet op erfgoededucatie via lokale erfgoedprojecten. Verder zagen ruim 4.000 leerlingen van 4-14 jaar een theatervoorstelling en brachten alle groepen 4 en 5 (circa 900 leerlingen) een bezoek aan het Winterfestijn. De samenwerking met Centraal Punt is verder verstevigd rondom cultuureducatie en -participatie voor en door jongeren in Gorinchem.
Amateurkunst-verenigingen	Met de subsidie voor amateurkunst bevorderen wij een ruim, gevarieerd en laagdrempelig aanbod van amateurkunst, actieve cultuurparticipatie van inwoners met een focus op jongeren en stimuleren we cultuureducatie. In 2019 is de doelgroep die subsidie kan aanvragen voor amateurkunst verbreed. De verwachting was dat daardoor het aantal subsidieaanvragen zou toenemen. Door de coronacrisis is het aantal deelnemers aan amateurkunst afgenomen. Daardoor is de verwachtte toename van subsidieaanvragen vooralsnog uitgebleven. De jaarlijkse IkToon-maand in juni was wederom succesvol. Tijdens deze maand biedt de gemeente de amateurkunst een podium om hun activiteiten op een creatieve wijze te promoten.
Evenementen en culturele voorstellingen	Na afloop van de coronamaatregelen in februari 2022 ontwikkelde de evenementensector zich weer als vanouds. Veel jaarlijks terugkerende evenementen hebben een subsidie ontvangen, zoals het Zomerfeest, Festiwal, Hippiefestival, Timmerdorp en Lingehavenconcert. Daarnaast zijn nieuwe evenementen gesubsidieerd, zoals de Matthäus Passion en Spoken in de stad. Een aantal grote subsidieontvangers heeft in verband met het achterwege blijven van sponsorbijdragen en/of prijsstijgingen vanuit de Rijks coronamiddelen voor cultuur een hogere subsidie ontvangen dan gebruikelijk.
Archeologie	In 2022 zijn voorbereidingen getroffen om het archeologiebeleid te herzien. Eerder is opdracht gegeven om recente kennis van de bodem te verwerken in het beleid en het

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	uit te breiden met de onderdelen conflictarcheologie en onderwaterarcheologie. De aangepaste beleidsstukken en de begeleidende kaarten zijn in december aan de raad voorgelegd ter vaststelling. Uitgevoerd archeologisch onderzoek betrof onder andere de locatie van de Dalemsedijk in het kader van de dijkversterking, het voormalige Wellantcollege, Abraham Kemplaan e.o. en de Helmsteeg 11.

2.6.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV51 Sportbeleid en activering	1.215	1.156	1.839	1.314	525 V
TV52 Sportaccommodaties	3.369	3.640	3.665	3.701	36 N
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.479	1.647	2.256	1.682	574 V
TV54 Musea	1.392	1.488	1.461	1.384	76 V
TV55 Cultureel erfgoed	783	905	1.186	1.050	136 V
TV56 Media	662	672	772	753	19 V
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.144	3.445	3.746	3.525	221 V
Lasten Sport, cultuur en recreatie	**12.046**	**12.954**	**14.924**	**13.409**	**1.515 V**
TV51 Sportbeleid en activering	215	113	317	149	167 N
TV52 Sportaccommodaties	1.174	1.491	1.551	1.668	118 V
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	96	79	117	144	27 V
TV54 Musea	123	126	132	142	10 V
TV55 Cultureel erfgoed	163	142	204	191	13 N
TV56 Media	102	107	107	116	9 V
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	68	212	149	122	28 N
Baten Sport, cultuur en recreatie	**1.941**	**2.269**	**2.577**	**2.531**	**45 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-10.105	-10.685	-12.348	-10.878	1.470 V
Stortingen reserves	288	0	2.999	2.999	0 V
Onttrekkingen reserves	111	74	600	88	512 N
Resultaat	**-10.281**	**-10.611**	**-14.747**	**-13.789**	**958 V**

TV51 Sportbeleid en activering
De verwachte btw-restitutie van € 181.000 als gevolg van ons beroep op de regeling Stimulering Sport is volledig geraamd op taakveld 51. De definitieve afrekening 2022 ad € 177.000 hebben we gespecificeerd verantwoord op de betreffende taakvelden 43 (gymnastiekzalen: € 13.000), taakveld 51 (combinatiefuncties: € 33.000), taakveld 52 (sportaccommodaties: € 107.000) en € 22.000 op het investeringsbudget Gymzaal brede school Dalemplein. Op taakveld 51 ontstaat hierdoor een verschil aan baten van € 148.000. Zie ook de toelichting op taakveld 52 Sportaccommodaties.

TV52 Sportaccommodaties
In het kader van de regeling Stimulering Sport heeft de gemeente Gorinchem overall € 181.000 aan betaalde btw over sportuitgaven terugontvangen van het Rijk. Hiervan heeft € 107.000 betrekking op de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, welke bedragen niet waren geraamd.

TV53 Cultuurpres. productie en participatie
De culturele partijen in Gorinchem hebben na corona nog weinig ruimte voor extra initiatieven en ook zijn de

subsidies voor cultuureducatie en cultuurparticipatie deels door corona in 2022 niet volledig uitgegeven. Een rechtstreeks gevolg van corona is de vermindering van het aantal amateurkunstverenigingen en de terugloop van het aantal leden. Dit alles heeft geleid tot een eenmalige onderuitputting van de subsidiebudgetten cultuur van € 80.000.

Voor de projectleiding voor de renovatie en ontwikkeling van De Nieuwe Doelen heeft de raad in 2020 € 160.000 beschikbaar gesteld. Van dit bedrag resteert € 108.000. We stellen voor om het restant van € 108.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023 voor de continuering van het project.

Van de beschikbaar gestelde middelen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur (coronasteunpakketten van het Rijk en onderuitputting cultuurbudgetten door corona in 2021) ad € 370.000, resteert in 2022 een bedrag van € 302.000. Wij stellen u voor om deze cultuurmiddelen via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te houden voor de lokale culturele infrastructuur in 2023.

TV54 Musea
Na de coronabeperkingen, waaronder de sluiting van het Museum, hebben wij ons in 2022 vooral gericht op het weer opstarten van het museum en het organiseren van tentoonstellingen. Nadat de herinrichting van de historische collectie van het museum hierdoor even on hold heeft gestaan, hebben wij deze eind 2022 weer pro actief ter hand genomen en inmiddels de nodige opdrachten in de markt gezet. De herinrichting vormt een belangrijk element in het concept ‘Mooiste vestingstad’ en de toeristische aantrekkelijkheid van de binnenstad. Wij stellen u daarom voor deze € 60.000 uit 2022, via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

TV55 Cultuur erfgoed
De Stichting tot instandhouding van molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (SIMAV) heeft de vier Gorinchemse molens overgenomen. Hierbij hebben wij afspraken gemaakt over het onderhoud en de restauratie, waarvoor wij tot en met 2022 middelen in de begroting hebben opgenomen. Over de jaren 2019-2022 is een totaalbedrag van € 723.000 uitgekeerd. De overgangsperiode is hiermee afgerond en het restant 2022 ad € 58.000 kan eenmalig vrijvallen.

Omdat het aanwijzingstraject met betrekking tot de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in 2022 nog niet helemaal is afgerond, is ook het structurele budget voor de erfgoedcommissie in 2022 niet volledig uitgegeven. Afronding van de nog lopende trajecten staat gepland voor 2023. Wij verwachten dat we hier incidenteel extra middelen voor nodig hebben en daarom stellen we de raad voor om hiervoor € 30.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
In de raadsvergadering van 29 september 2022 heeft de raad besloten om de ontvangen Rijkssubsidie Erfgoed Deal van € 103.000 in te zetten voor het project Linielandschap in de dijkversterking Gorinchem-Waardenburg. Dit project vindt in 2023 plaats, waardoor deze specifieke middelen voor de financiering van de (extra) meekoppelkansen bij het dijkversterkingsproject in 2022 nog niet zijn uitgegeven. De uitvoering door de GraafReinaldAlliantie loopt mee met de dijkverzwaring. Wij stellen de raad voor om deze € 103.000 hiervoor via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 in 2023 beschikbaar te stellen.

De corona-versoepelingen kwamen voor ons te laat om in 2022 nog een Open Havendag te organiseren. Wel hebben we in september de traditionele Botenbeurs weer kunnen organiseren. Zowel de organisatiekosten als de verwachte baten blijven door de afzegging van de Open Havendag € 25.000 incidenteel achter bij de raming.

Aanleg, beheer en onderhoud van het openbaar groen integreren wij waar mogelijk in de projecten voor b.v. riolering en openbare verharding. Omdat wij in 2022 minder van dergelijke projecten hebben uitgevoerd, resteert eenmalig een bedrag van € 50.000.

De overige positieve en negatieve afwijkingen op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie zorgen voor een incidenteel positief saldo van € 73.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
Aanleg sportveld GJS 2022	140	-	-	-	140	V Nee
Boemer Tractor 2022	50	-	-	-	50	V Nee
Bruggen en visssteigers	288	-	59	59	229	V Nee
Caribabad chloor- en zuurvat	150	-	-	-	150	V Nee
Cultuurhuis 2019	7.000	13	-	13	6.987	V Nee
Hardware audiovisiuele middelen museum-RAG	70	-	-	-	70	V Nee
Herinrichting park 10e Penninglaan	420	446	11	457	37	N Ja
Inventaris (plus verlichting) museum	45	-	4	4	41	V Nee
Kademuren J. Bloempad en Krabsteeg	260	-	9	9	251	V Nee
Maaiarm heggensnoeier 2022	28	-	-	-	28	V Nee
Meekoppelkans Ravelijn	311	-	3	3	308	V Nee
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren	68	-	-	-	68	V Nee
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad	36	-	-	-	36	V Nee
Nieuw Holland tractor sportvelden	67	-	-	-	67	V Nee
Ransomes maaier 2022	75	-	96	96	21	N Ja
Ravelijn Oostgracht	50	-	-	-	50	V Nee
Speelruimteplan 2020	103	59	44	103	-	Ja
Speelruimteplan 2021	63	2	61	63	-	Ja
Speelruimteplan 2022	293	-	151	151	142	V Nee
Speelveld Hoog Dalem	260	-	-	-	260	V Nee
Vervangen Renault trafic 2022	35	-	-	-	35	V Nee
Vervangen VW transporter 1 2022	44	-	-	-	44	V Nee
Vestingplan, vervangen meubilair	55	46	10	56	1	N Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	250	-	-	-	250	V Nee
Voertuigen en materieel 2021 actiewagen	30	-	-	-	30	V Nee
Voorbereiding kades stationsweg	50	18	35	53	3	N Ja
Waterbus buitendienst	58	-	-	-	58	V Nee
Totaal Lasten	**10.299**	**584**	**483**	**1.067**	**9.232**	**V**
Baten						
Vestingplan, vervangen meubilair	-	7	-	7	7	V Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	100	-	-	-	100	N Nee
Totaal baten	**100**	**7**	**-**	**7**	**93**	**N**
Totaal investeringen	**10.199**	**577**	**483**	**1.060**	**9.139**	**V**

Aanleg sportveld GJS 2022
De voetbalvereniging GJS heeft op basis van de beleidsregel Aanleg sportvelden in 2022 aangetoond dat zij aanspraak kan maken op een kunstgrasveld. De uitvoering vindt plaats in de zomerstop 2023. Het investeringsbudget 2022 is hiervoor benodigd.

Bruggen en vissteigers
De houten fiets- en voetgangersbrug tussen de grote Schelluinse kade en kleine Schelluinse kade, de fietsbrug aan het Annie van Bentumpad tussen het park Het Haagje en de Dr. Willem Dreesstraat en de vissteigers aan de Grote Schelluinsekade West en Oost worden in het voorjaar 2023 opgeleverd. Wij hebben dit binnen het beschikbaar gestelde middelen gerealiseerd.

Caribabad chloor- en zuurvat
Het chloor- en zuurvat van het Caribabad dient op basis van aangescherpte wet- en regelgeving vervangen te worden. In overleg met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hebben wij deze vervanging on hold gezet in afwachting van de uitwerking van de verschillende scenario's voor het Caribabad. Het investeringsbudget schuift als gevolg hiervan door naar 2023.

Toekomstperspectief Nieuwe Doelen
De besluitvorming over het groot podium is in 2022 opgeschort tot na de gemeenteraadsverkiezingen. Wij hebben het dossier De Nieuwe Doelen na de zomer van 2022 weer opgepakt en streven naar definitieve besluitvorming over het proces in 2023. De daadwerkelijke uitvoering is afhankelijk van de definitieve plannen en de investeringsbudgetten voor renovatie/nieuwbouw en de inrichting schuiven daarom door.

Hardware audiovisuele middel museum-RAG
De verbouwing van de begane grond van het museum is afgerond. In 2022 hebben wij de herinrichting van de historische collectie verder uitgewerkt en opgepakt en in 2023 zullen wij dit project afronden. Hiervoor hebben wij het investeringsbudget voor de hardware en audiovisuele middelen van € 70.000 nog nodig.

Herinrichting park Tiende Penninglaan
De herinrichting van het park gelegen aan de Tiende Penninglaan is afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Kademuren Jacques Bloempad en Krabsteeg
De vervanging van de kademuur aan het Jacques Bloempad voeren wij op een alternatieve wijze uit met oog voor natuurvriendelijkere beschoeiingen en meer groen in plaats van steen en voor de integraliteit met het herstel van het fietspad en riolering in dat gebied. Dit heeft geleid tot enige vertraging, maar inmiddels heeft de aanbesteding plaatsgevonden en verwachten wij de uitvoering eind 2023/begin 2024 ter hand te nemen. De vervanging van de kademuur aan de Krabsteeg hebben wij nog niet uitgevoerd, omdat wij momenteel de nut en noodzaak om deze (geheel) te vervangen onderzoeken en op welke wijze we hier het beste invulling aan kunnen geven.

Meekoppelkans Ravelijn
De werkzaamheden voor de aanpassing van de Bastion Ravelijn bereiden we in 2023 voor, waarna we deze in 2024 uit willen gaan voeren.

Meekoppelkans Woelsewaard parkeren
Ook de voorbereidingen voor de meekoppelkansen in de Woelsewaard, waaronder een struinpad en de parkeerplekken aan de dijk, worden in 2023 getroffen. Uitvoering is mede afhankelijk van de werkzaamheden en de planning van de Alliantie. Wij verwachten deze in 2024 of 2025 ter hand te nemen.

Nieuw Holland tractor sportvelden
De tractor die de sportveldbeheerder gebruikt voor het onderhoud aan de buitensportvelden gaan wij in 2023 vervangen.

Ravelijn Oostgracht
Dit investeringsbudget ad € 50.000 betrekken wij bij de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring en de meekoppelkansen die wij hierbij zien voor de toegankelijkheid en de aantrekkelijkheid van de mooiste vestingstad van Nederland.

Speelruimteplan 2022
De plannen voor de Haarwijk worden op dit moment uitgevoerd, met uitzondering van de centrale speelplek. Deze was oorspronkelijk beoogd op de locatie Lange Slagenstraat. Voor deze locatie wordt een toekomstvisie opgesteld, waarvan deze centrale speelplek ook deel uitmaakt. Het restant van de voor het Speelruimteplan 2022 beschikbare middelen schuiven wij daarvoor door naar 2023.

Speelveld Hoog Dalem
De aanleg van het speelveld in Hoog Dalem heeft plaatsgevonden binnen de in de begroting beschikbare middelen. Bij de tussenrapportage 2023 zullen wij de raad informeren over de afwikkeling van het restant van € 260.000.

Vestingplan 2020 bastion VIII
De voorbereiding, het onderzoek (o.a. archeologie en flora en fauna) en het opschonen van het binnenterrein Bastion VIII en het in profiel brengen van de wallen en bijbehorende werkzaamheden van Bastion VIII, betrekken wij bij de integrale aanpak van de vesting in het kader van de Mooiste vestingstad van Nederland. Het investeringsbudget ad € 250.000 schuift daarom door naar 2023.

Waterbus buitendienst
Door onverwacht lange levertijden is de waterbus nog niet vervangen. Het investeringsbudget schuift daarom door naar 2023.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Diverse sportverenigingen, jeugdsportsubsidies	57
Diverse sportverenigingen, subsidies gehandicapten en 55+	17
Sportgala	9
St.Gorinchemse Sportaccommodaties	1707
COC Rotterdam	6
Stichting Bibliotheek AanZet	666
Stichting Studio Peer	55
Cultuureducatie	25
St. de Spreekkamer	50
Stichting Boukie	65
St. IFFG	50
Amateurkunst	42
Stg. Centraal Theater 't Pand	54
St.Goedemorgen Theaterproducties	3
St.Podium Pandemonium	10
overige culturele evenementen	155
Diverse stichtingen en instellingen, coronacompensatie	106

2.6.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

• GR Regio AV

2.7 Programma 7 Sociaal Domein

Taakvelden

Samenkracht en burgerparticipatie

Wijkteams

Inkomensregelingen

Begeleide participatie

Arbeidsparticipatie

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

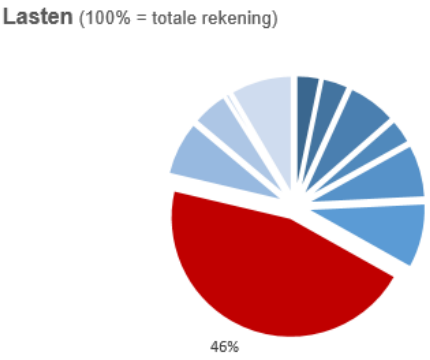
Maatwerkdienstverlening 18+

Maatwerkdienstverlening 18-

Geëscaleerde zorg 18+

Geëscaleerde zorg 18-

Volksgezondheid

2.7.1 Wat hebben we bereikt met het programma Sociaal Domein?

Doel

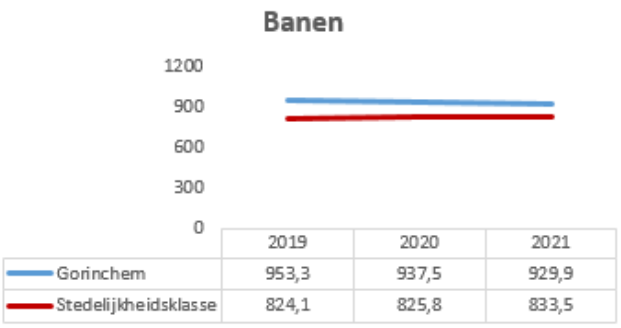
Gorinchem is een stad waar iedereen meedoet, zich kan ontplooien en verantwoordelijkheid neemt voor zichzelf, elkaar en de leefomgeving.

Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Uitvoeringsdocument transities sociaal domein	2014
Jeugdhulp	2014
Beleidsvoornemens Participatiewet	2014
Beleidskader Beschermd wonen en opvang 2015-2018	2014
Lokaal maatwerk Jeugdhulp	2016
Transformatie van Sociaal cultureel werk naar Meedoen	2016
Meerjarenperspectief Jeugdhulp 2018-2022	2018
Integraal Sociaal Beleid Gorinchem 2019-202	2019
Ontmoetingsplek van de Toekomst	2022
Verordening Jeugdhulp	2022

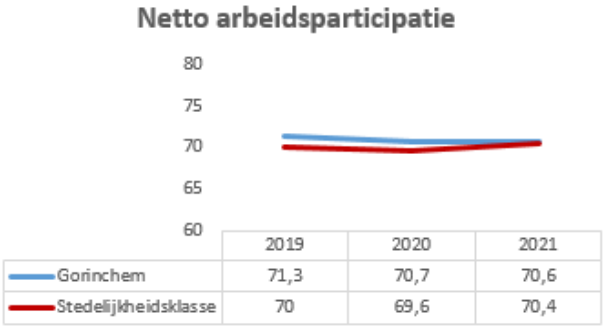
Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Banen	B	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	PI
Jongeren met een delict voor de rechter	B	% van de jongeren in de leeftijd van 12-21 jaar	PI
Kinderen in uitkeringsgezinnen	B	% van de kinderen tot 18 jaar	PI
Netto Participatiegraad	B	% mensen tussen 15-67 jaar dat een baan heeft	PI
Werkloze jongeren	B	% werkloze jongeren 16-22 jaar	PI
Personen met een bijstandsuitkering	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI
Personen met een lopend re-integratietraject	B	Aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	PI
Jongeren met jeugdhulp	B	% jongeren tot 18 jaar	PI
Jongeren met jeugdbescherming	B	% jongeren tot 18 jaar	PI
Jongeren met jeugdreclassering	B	% jongeren in de leeftijd van 12-23 jaar	PI
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI
Waardering algehele persoonlijke gezondheid	F	Score 1-10	ME

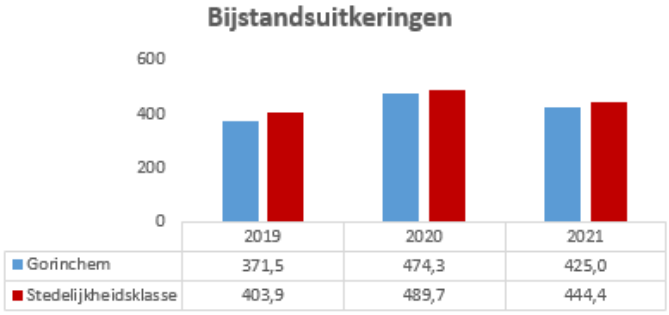

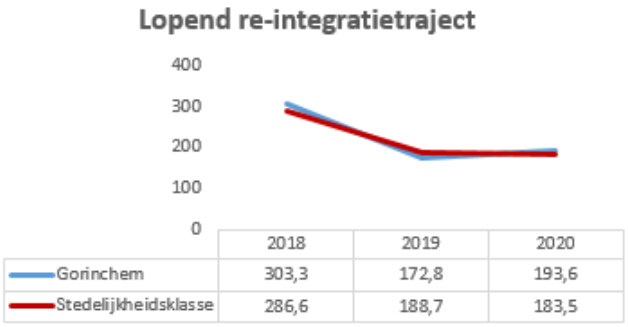

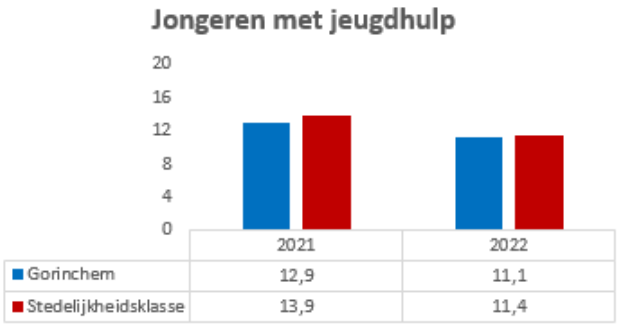

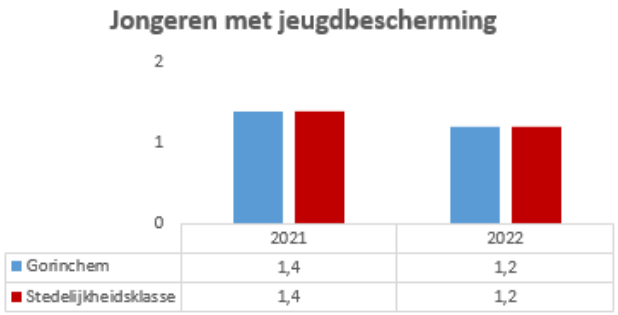

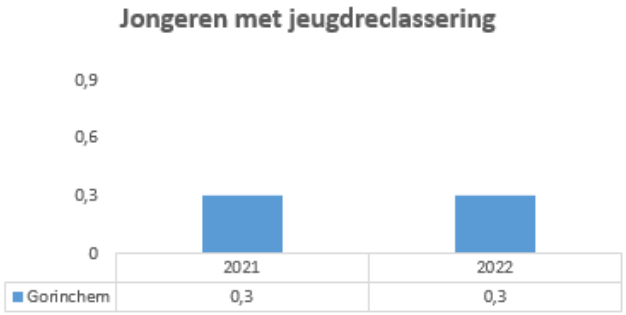

Indicator	Steefwaarde 2022	Hebben we dit bereikt?
Jongeren met Jeugdhulp	12,5	Ja, we hebben de streefwaarde gehaald. Let op het betreft hier alleen jeugdhulp en geen jeugdreclassering, jeugdbescherming of zorg door middel van een persoongebonden budget. Daarnaast wordt het aantal jeugdigen met jeugdhulp in percentage afgezet tegen het totaal aan jeugdigen tot 18 jaar. Dit geeft mogelijk een iets vertekend beeld omdat de inzet van jeugdhulp door kan lopen tot 23 jaar.

2.7.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Voorkomen overbelasting mantelzorgers	In 2022 is verder gebouwd aan een centraal gemeentelijk mantelzorgsteunpunt waar mantelzorgers met hulpvragen in beeld zijn en passend ondersteund worden. Het aantal mantelzorgers dat in beeld is bij het mantelzorgsteunpunt is in twee jaar tijd gestegen van 650 mantelzorgers in 2020 naar ruim 880 mantelzorgers in 2022. De pilot

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	Respijtzorg Thuis wordt per 1 januari 2023 structureel onderdeel van het respijtaanbod. Uit de eindevaluatie kwam naar voren dat mantelzorgers deze vormen van respijt in de thuissituatie als prettig en laagdrempelig ervaren. We organiseerden informatiebijeenkomsten over Verlies en Rouw en het (levens)testament. In samenwerking met het Steunpunt Molenlanden organiseerden we in de Week van de jonge mantelzorger diverse activiteiten. Scholen en andere partnerorganisaties ontvingen flyers met de tips over het signaleren en ondersteunen van jonge mantelzorgers.
Opvang vluchtelingen	Eind 2021 is er een noodopvang voor asielzoekers geopend in Gorinchem. De opvang is eind 2022 verlengd voor maximaal 2 jaar (1 + 1 jaar). De gemeente Gorinchem onderzoekt samen met het COA de mogelijkheden voor een nieuwe alternatieve asielopvang. Vanaf 10 maart 2022 bood de gemeente Gorinchem crisisnoodopvang voor Oekraïense vluchtelingen aan. Deze eerste opvang met eten, onderdak en een bed was in sporthal De Hoefslag waar 100 mensen terecht konden. Daarnaast is er opvang gerealiseerd waar mensen langer kunnen verblijven. In 20 toekomstige sloopwoningen van woningcorporatie Poort6 worden vluchtelingen opgevangen. Hier is plek voor 90-100 vluchtelingen. Daarnaast is het voormalig kantoorpand aan de Schelluinsestraat van Delihome geschikt gemaakt voor langdurig verblijf. Deze locatie biedt sinds eind juni 2022 plek aan 100 vluchtelingen uit Oekraïne.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Integraal Sociaal Beleid	In 2022 is gewerkt aan de vier doelen binnen het Integraal Sociaal Beleid (ISB): een gezonde leefstijl, een prettige leefomgeving, iedereen kan meedoen en passende ondersteuning en zorg. Onder deze vier doelen liggen tal van subdoelen en acties. We hebben extra inzet gepleegd op de kansen vroegsignalering, wijkgericht werken, investeren in welzijnsfunctie, taalvaardigheid, integrale aanpak schulden en het aan het werk helpen van werkzoekenden. Deze kansen zijn geëvalueerd en er is bekeken wat dit heeft opgeleverd en of het van meerwaarde is om de kansen door te zetten. Daarnaast hebben we gekeken of en hoe kansen eventueel geborgd kunnen worden in de reguliere werkwijze. Voor de kans aan het werk helpen is de conclusie dat het goed in de reguliere werkzaamheden zit en dat het benoemen tot kans geen meerwaarde biedt. Voor de kansen vroegsignalering en wijkgericht werken is de conclusie dat deze integraal onderdeel zouden moeten zijn van al ons werk. Daarom zijn deze niet meer bestempeld als kans, maar een uitgangspunt van werken geworden. Voor de kansen investeren in welzijnsfuncties, integrale aanpak schulden en taalvaardigheid is extra inzet ín de komende twee jaar nog nodig. De 5 kansen voor 2023 en 2024 zijn in september 2022 door het college vastgesteld. We zetten in op: Bestaanszekerheid, Basisvaardigheden, Investeren in welzijnsfuncties, Mentale gezondheid en Betrokken Gorinchem. Ook in 2022 is de gemeenteraad in een halfjaarlijkse parallelsessie Informatie & Ontmoeting (I&O) bijgepraat over en meegenomen met de werkzaamheden in het kader van het Integraal Sociaal Beleid. Daarnaast is de raad in mei 2022 aan de hand van de beleidsmonitor geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de doelen en zijn vervolgacties besproken.
Aandacht voor eenzaamheid	Na twee jaar corona zijn er in de aanpak tegen eenzaamheid in 2022 weer meer mogelijkheden voor ontmoeting geweest. Het reguliere aanbod is geanalyseerd per wijk en per cluster om eventuele gebreken in ondersteuning op te kunnen merken. Naast de

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	ondersteuning van het reguliere aanbod heeft de focus gelegen op het bereiken van de inwoners die nog niet van het aanbod afweten. Het welzijnsnetwerk is versterkt door bijeenkomsten en gepromoot door middel van het welzijnspunt om een beter vangnet te kunnen vormen voor de eenzame inwoner. In de Kom Erbij week werden inwoners gestimuleerd om laagdrempelig kennis te maken met het aanbod en nieuwe mensen te ontmoeten. Eind 2022 zijn de signalerende huisbezoeken weer van start gegaan. Daarnaast is er in 2022 gestart met een specifieke aanpak 'Samen Sterk' op mentale gezondheid en eenzaamheid onder jongeren.
Anders sturen op zorg-inkoop	Jeugd: Per 1 januari 2022 is het nieuwe inkoopkader jeugd ingegaan met daaraan gekoppeld een normenkader. Een inkoopkader waarbij drie doelen centraal staan: 1) Een beweging naar de voorkant (lokaal) met als doel minder jongeren in de jeugdhulp; 2) Meer overzicht, grip en verbinding met als doel een betere kwaliteit van zorg met meer sturing en 3) Een resultaat gerichte inkoop van zorg met als doel om de duur van een behandeling te laten afnemen. Wmo: Per 1 januari 2022 zijn nieuwe overeenkomsten gesloten met aanbieders Huishoudelijke Ondersteuning. Dit was het resultaat van een gezamenlijke inkoopprocedure met de gemeente Molenlanden op basis van Open House waarin elke aanbieder die voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen in aanmerking kon komen voor een contract. Als gevolg van rechterlijke uitspraken is de financiering niet langer resultaatgericht, maar betalen we voor de daadwerkelijke geleverde inspanning in tijd (PxQ). 2022 was een overgangsjaar want ook de bestaande overeenkomsten liepen nog een jaar door. Voor de maatwerkvoorzieningen Begeleiding is in 2022 een nieuwe inkoopprocedure doorlopen, ook op basis van Open House. Dit deden we samen met de gemeente Molenlanden. De nieuwe overeenkomsten zijn ingegaan per 1 januari 2023. De nieuwe inkoopafspraken zijn eveneens gebaseerd op PxQ en dus in lijn met de laatste rechterlijke uitspraken. Voor de inkoop van trapliften is een Europese aanbestedingsprocedure doorlopen. Ook hier werkten we samen met de gemeente Molenlanden. De opdracht voor een periode van 4 jaar is medio augustus gegund aan de bestaande leverancier.
Inrichting dementievriendelijke gemeenschap	In Gorinchem leven zo'n 580 mensen met dementie. Daarvan wonen 440 mensen zelfstandig (Woonzorgwijzer, jaar 2020). De mantelzorgers van mensen met dementie verlenen intensieve zorg en voelen zich veelal zwaar belast. In 2022 is er aandacht geweest voor het signaleren en diagnosticeren van dementie bij mensen met een migratieachtergrond. Met verschillende partners is bekeken op welke manier we deze doelgroep beter kunnen bereiken en ondersteunen. In 2023 wordt hier een vervolg aan gegeven. Onder regie van de gemeente is er een initiatiefgroep van inwoners aan de slag gegaan met de realisatie van een Odensehuis. Uit onderzoek naar de maatschappelijke opbrengsten voor bezoekers en mantelzorgers blijkt dat een Odensehuis bijdraagt aan vermindering van de belasting en eenzaamheid en bijdraagt aan het mentaal welbevinden van mantelzorgers. De initiatiefgroep is bezig met de afronding van het ondernemingsplan en streeft ernaar het Odensehuis in het tweede kwartaal 2023 te openen. Het aanvullende mantelzorgbudget van € 49.000 (motie van 23 juni 2022 op de jaarstukken 2021) zal in 2023 worden benut voor een bijdrage in de exploitatiekosten van het Odensehuis.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	In september is de dementievriendelijke route nabij Het Gastenhuis in Hoog Dalem geopend.
Eigen bijdrage Wmo	Wij voeren het abonnementstarief uit binnen de kaders van de Wmo verordening 2020. Het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor huishoudelijke ondersteuning in de Wmo die op termijn weer inkomensafhankelijk kan worden. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2025. Vooralsnog gaan we ervan uit dat deze wijziging budgettair neutraal is. In afwachting van de wetswijziging hebben we een verkenning gedaan naar invoering van een inkomenstoets voor huishoudelijke ondersteuning. De raad heeft ermee ingestemd om het inkomen van nieuwe cliënten mee te mogen wegen bij de uitvoering van eventueel wachtlijstbeheer.
Sociaal team	Door de pilot Jeugdhulp naar voren zijn er 6 fte toevoegt aan het sociaal team. Jeugdhulp naar voren biedt ambulante begeleiding in de direct leefomgeving. Dit is ingezet om ondersteuning lokaal aan te bieden en wachttijden voor een passend traject te minimaliseren. In 2022 zijn de KPI's bijgesteld met het doel om meer grip te krijgen en kansen te signaleren. Elk half jaar worden de resultaten besproken. Op deze manier combineren we data met de ervaringen van de professionals. Zo herkennen we patronen en passen we de dienstverlening aan wanneer noodzakelijk. De opdracht jeugdhulp naar voren is op deze manier ontwikkeld. Het activeren van zorgdomein, een verwijstool gebruikt door huisartsen, zien we een stijging in de aanmelding naar het sociaal team. Door een uitbreiding van de POH-jeugd GGZ van 1 fte naar 2 fte is er meer aandacht voor de samenwerking met de huisartsen. In de samenwerking met de scholen is er ingezet op vindbaarheid en laagdrempeligheid van schoolmaatschappelijk werk en de jeugdprofessionals in de scholen. Door de aanwezigheid van wmo-consulenten in het sociaal team (Spijksedijk) groeit de integraliteit. Eenvoud is het resultaat voor de inwoner. Gezamenlijk op huisbezoek en het bespreken van mogelijkheden binnen de drie wetten in casuïstiek overleg. Verbinding maken tussen het sociaal team en voorliggende voorziening draagt bij aan de af- en opschaling van casussen. Net als ieder jaar zit het succes hiervan in elkaar weten te vinden. De inspiratiesessies en trainingen hebben hierin een grote bijdrage.
Cliëntervarings-onderzoek Jeugd en Wmo	Net als voorgaande jaren is er ook in 2022 vanuit de Wmo en de Jeugdwet een cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd met als doel om te achterhalen hoe inwoners de hulp en ontvangen zorg en/of ondersteuning ervaren hebben. De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek Jeugd en Wmo 2021 zijn begin oktober 2022 middels een raadsinformatiebrief gedeeld met de raad. De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek hebben geleid tot een aantal aandachtspunten, waaronder het verbeteren van de bekendheid van de onafhankelijk clientondersteuner. Dit is opgepakt door via diverse kanalen (gemeente website, Wmo meldingsformulier) nadrukkelijker te verwijzen naar de mogelijkheden van clientondersteuning. Daarnaast zijn de uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek Jeugd zowel lokaal als regionaal gebruikt om de kwaliteit van de dienstverlening c.q. hulpverlening te verbeteren. Zo zijn onder andere resultaten met betrekking tot wachttijden besproken met het sociaal team. In het tweede kwartaal van 2022 is er vanuit de Jeugdwet gestart om, naast cijfermatige gegevens, ook het persoonlijke verhaal van ouders en jeugdigen op te halen (Narratief cliëntervaringsonderzoek Jeugd). Voor het cliëntervaringsonderzoek Wmo wordt bekeken of kwalitatief en kwantitatief onderzoek kan worden gecombineerd. Mogelijk leidt dit in de loop van 2023 tot aanpassingen in de onderzoeksmethode.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Preventieprogramma's en activiteiten	In 2022 is op diverse thema's ingezet op preventie-activiteiten waarmee bijgedragen wordt aan het vermogen van inwoners om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan. Mentale gezondheid Mede vanuit deze doelstelling is in 2022 is gestart met voorbereidingen voor de ISB-kans mentale gezondheid. Met partners wordt er extra ingezet op het terugdringen van mentale problemen onder jongvolwassenen. Onderdeel hiervan is de aanpak van het jongerenwerk rondom mentale gezondheid en eenzaamheid vanuit het project Samen Sterk. Ook biedt JongJGZ dit jaar psychosociale ondersteuning aan leerlingen van het Omnia College. Overgewicht Om inwoners te stimuleren gezonde keuzes te maken en overgewicht terug te dringen is de Voedselbank eind 2022 gestart met het project 'gezond de winter door'. Met dit project stimuleert de Voedselbank het koken met gezonde voeding door het (meer) aanbieden van groente, fruit en gezonde zuivelproducten. Kansrijke start Met de Kansrijke Start wilden we in 2022 samen met partners uit het medisch en sociaal domein concrete stappen maken ter verbetering van de samenwerking rondom de eerste 1000 dagen van een kind. Hiervoor is - na een intensief werktraject - eind 2022 gezamenlijk een werkplan ontwikkeld, waarmee werkgroepen themagericht kunnen werken aan verbeterpunten. Tot slot is Jong JGZ met ingang van 1 juli 2022 gestart met het prenataal huisbezoek aan gezinnen in een kwetsbare situatie.
Rookvrije schoolpleinen en sportverenigingen	Op 31 mei, op wereld-niet-roken-dag, is de Rookvrije Hoefslag officieel geopend. Op dit scholenterrein is het op slechts een paar aangewezen plekken toegestaan om te roken, voor de rest van het gebied geldt een rookverbod. De Rookvrije Hoefslag is uitgelicht bij de GGD-campagne ZHZ-rookvrij en aanwezige scholen ontvingen een award. We streven ernaar om in 2025 volledig rookvrije sportaccomodaties te bieden. Hiervoor hebben verenigingen in 2022 de keuze gekregen om te werken aan een rookvrije sportvereniging als voorwaarde van de jeugdsportsubsidie. Verenigingen kregen hier indien gewenst ondersteuning bij door Youz preventiewerk.
Leven lang bewegen	De vastgestelde beleidsvisie sport is een ambitieus plan waarin bewegen en meedoen centraal staat. Met de scholen en verenigingen wordt er actief ingezet om het Athletic Skills Model (ASM-model) te introduceren, uit te voeren en de komende jaren verder uit te rollen. Zo hebben op dit moment 18 partners, waaronder buurtsportcoaches, gymdocenten en trainers, de ASM-opleiding gevolgd. Het ASM-model komt daarmee terug in de lessen bewegingsonderwijs op het P.O. en V.O.. Ook zijn er eerste stappen gezet met het inrichten van de gemeentelijke gymzalen met ASM materiaal. Er is naast de reguliere activiteiten binnen het sportbeleid extra ingezet op een gezonde leefstijl. Zo is de campagne Gorinchem Gezond opgezet waarbij inwoners uit Gorinchem middels activiteiten en voorlichting worden geholpen bij (de weg naar) een gezonde leefstijl. Samen met partners hebben we hier tot op heden al meer dan 250 mensen mee bereikt. Ook is bij dit sportbeleid extra aandacht voor de doelgroepen voor wie bewegen niet vanzelfsprekend is. Naast het reguliere aanbod staat ook inclusiviteit op de sportvereniging centraal. Sportvereigingen hebben een ambassadeur Inclusief Sporten naar voren geschoven. Met deze ambassadeurs wordt gekeken hoe sportvereniging nog beter ingericht kunnen worden voor alle doelgroepen zodat daadwerkelijk iedereen mee kan doen. Het programma SeniorenFit is verder uitgerold in de Binnenstad. We

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	nodigen 65-plussers uit deze wijk uit voor een gratis Fittest en bieden vervolgens met samenwerkingspartners uit de wijk passend aanbod aan voor beweging en sociale contacten. In de aandachtswijken Gildenwijk en Haarwijk is SeniorenFit al eerder uitgerold, we zullen het aanbod hier verder gaan updaten en aanvullen.
Inburgering, waaronder statushouders	Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. Sinds deze datum ligt de regie op de uitvoering van de inburgering bij de gemeente. Het landelijke proces liep in het begin stroef, maar dit is inmiddels verholpen. Onderdelen van de nieuwe wet zijn nog steeds in ontwikkeling. Eind 2022 zijn er afspraken gemaakt met taalscholen over één van de leerroutes: de onderwijsroute. Hierdoor kunnen we nog meer maatwerk bieden aan jonge inburgeraars die nog willen studeren. Daarnaast zijn we eind 2022 gestart met een taalverhogingstraject voor inburgeraars die nog onder de oude Wet Inburgering vallen.
Decentralisatie Beschermd Wonen	In 2022 is het lokale transformatieproces BW met de ketenpartners in de Proeftuin Maatwonen voorgezet. De Proeftuin is in 2022 op inhoud en sturing nog verder verbonden aan het ISB proces. Met de ketenpartners is gestart met een Proeftuin ontwikkelagenda 2023-2024. Waarin de 5 transformatie thema's van de Proeftuin met de ketenpartners afgestemd worden op ISB ontwikkelagenda. De innovaties van Wijnkoperstraat 2 en het preventief budgetbeheer zijn gecontinueerd. In 2022 is gewerkt aan de opgave om het aanbod Wmo (BW) dagbesteding en herstelgerichte trainingsaanbod in 2022 beter bereikbaar voor de Proeftuin doelgroep te maken. De start van de innovatie dagbesteding Speelgoedbank en de vestiging van een locatie Regionale Herstelacademie Peerpoint in Gorinchem hebben hierin een bijdrage geleverd.
Maatschappelijke Opvang	Met de opening in 2022 van het Regionale Opvang project dakloze gezinnen Keijzerstraat en het leveren van contingent woningen voor uitstroom Opvang en Housing First heeft Gorinchem samen met de Woningcorporatie Poort6 bijgedragen aan de regionale afspraken uitbreiding capaciteit Opvang plaatsen. Ook is in lijn met de regionale afspraken in 2022 met gemeente Molenlanden een gezamenlijke verkenning uitgevoerd voor een project Merwede Huisjes. Uitkomst hiervan is dat beide gemeenten in 2023 starten met het traject van een haalbaarheidsonderzoek voor de realisatie van een project Merwede Huisjes in hun gemeente. Met de ondertekening van de Regionale Samenwerkingsafspraken 'Preventie Uithuiszetting bij Schulden' en de invoering van de lokale briefadresfunctie voor thuislozen, is bijgedragen aan preventieve maatregelen ter voorkoming van dakloosheid. De regionale Toegangspoort Nieuwe Start voor dak- en thuislozen is in 2022 verder verankerd in de regionale en lokale samenwerking met ketenpartners en lokaal met het Sociaal Team Gorinchem en het Veldwerk Leger des Heils voor Gorinchem en buurgemeenten.
SamenGorinchem	In 2022 heeft SamenGorinchem totaal 31.454 bezoekers mogen verwelkomen. Er zijn 1.510 berichten en 60 hulpvragen geplaatst. Begin oktober 2022 vierden we het 2-jarig bestaan van SamenGorinchem, met workshops voor aanwezige inwoners en maatschappelijke partners. Tot slot is eind 2022 gekozen voor een overzichtelijkere en visuele weergave van de sociale kaart. Dit zorgt, samen met een steeds hoger bezoekersaantal, voor de groei en optimalisering van het platform.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Participatiewet	Net als in 2021 heeft ook 2022 een groot deel van de activiteiten van Avres in het teken gestaan van crisisdienstverlening. Door de oorlog in Oekraïne moest Avres nieuwe taken gaan uitvoeren zoals de Regeling opvang ontheemden Oekraïne en de uitkering van de Energietoeslag. Door de mogelijkheid om energietoeslag aan te vragen zijn ook de minimaregelingen beter bekend geworden. Met als resultaat dat deze regelingen ook vaker aangevraagd zijn dan in voorgaande jaren. Daarnaast zijn voor het einde van het jaar de inkomensgrenzen voor de minimaregelingen met terugwerkende kracht verhoogt van 120% naar 130% van de bijstandsnorm. In april 2022 heeft Avres, na een traject van zienswijzen, het Ambitiedocument vastgesteld. Op basis daarvan heeft Avres ook het uitvoeringskader voor het Ambitiefonds opgesteld en vastgesteld in december 2022.
Preventie	In 2022 hebben we samen met betrokken partners de vastgestelde regionale en lokale preventieprogramma's integraal uitgevoerd, onder andere vanuit het preventie- en handhavingsplan alcohol en het lokale preventieakkoord. Vanuit de gemeente hebben teams die actief zijn in de stad een signalerende en preventieve functie in de wijken van de stad. Daarnaast investeerden we in preventie door het versterken van de buurthuisfunctie, wijkgericht werken en in het bijzonder het versterken van sociaal cultureel werk (inzet opbouwwerker).
Jeugdwet	<u>Wettelijke uitvoering Jeugdwet</u> In 2022 voerde het Sociaal Team Gorinchem de hulp en ondersteuning in het kader van de jeugdwet uit. Daar waar nodig is doorgeleid naar een gespecialiseerde zorgaanbieder. De gemeentelijke taken op het gebied van de inkoop en het contractmanagement van specialistische jeugdhulp zijn regionaal georganiseerd door de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd (GR DG&J). De preventie van jeugdhulp is neergelegd in het ISB van de gemeente. <u>Jeugdzorg: Beweging naar de voorkant</u> Om de transformatie verder vorm te geven, zijn we in 2022 gestart met een aantal maatregelen. We organiseerden in 2022 jeugdhulp dichter bij de inwoner. Dit door lokaal laagdrempelige hulp en ondersteuning in het eigen netwerk te bieden, in de vorm van een algemene voorziening. Hiermee hebben we de kennis en de expertise (eerder) lokaal toegankelijk gemaakt voor jeugdigen en hun ouders. Ook organiseerden we verschillende vormen van ambulante specialistische jeugdhulp meer lokaal en dicht bij de jeugdigen. Hierbij hebben we de verbinding gezocht met onze lokale partners (zoals onderwijs en huisartsen). Op deze manier zorgden we voor een kwalitatieve doorontwikkeling en verbreding van het lokale aanbod. In 2022 zijn we ook gestart met het verbeteren van de regionale veiligheidsketen. Dit in lijn met het landelijk vastgestelde Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Het regionale programmaplan is vastgesteld en de uitwerking moet de komende jaren vorm krijgen. Om beter zicht te krijgen op de effecten van landelijk, regionaal en gemeentelijk beleid, is er in 2022 ingezet op data en monitoring om al deze ontwikkelingen ook datagedreven te kunnen ondersteunen. <u>Jeugdzorg: Regionale samenwerking</u>

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	In Zuid-Holland Zuid kopen we verschillende vormen van jeugdzorg gezamenlijk in. Ook in 2022 hebben we hierin samengewerkt met de Service Organisatie Jeugd (SOJ) dat onderdeel uitmaakt van de Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J). In 2022 is het nieuwe inkoopkader 2022 ingegaan (zie ook Anders sturen op zorginkoop). Om conform het nieuwe inkoopkader te kunnen werken is in 2022 de nieuwe Verordening Jeugdwet, inclusief nadere regels, vastgesteld. Hervormingsagenda Jeugd Om ook in de toekomst goede zorg te kunnen leveren binnen een duurzaam en financieel beheersbaar jeugdhulpstelsel zijn er zowel landelijk als regionaal en lokaal, maatregelen nodig. Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben in 2022 gewerkt aan een gezamenlijke agenda. Deze agenda wordt de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 genoemd. Oplevering van deze agenda werd verwacht in november 2022. Deze deadline heeft men landelijk niet gehaald en oplevering wordt nu in 2023 verwacht. Alle maatregelen die de gemeente Gorinchem in 2022 heeft ingezet zijn echter wel in de geest van deze Hervormingsagenda gestart.
Wet maatschappelijke ondersteuning	Wettelijke taken Wet maatschappelijke Ondersteuning 2015 (Wmo) De uitvoering van de Wmo is een taak van gemeenten. Hoofddoel is ondersteuning bieden bij de zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners zodat zij kunnen (blijven) participeren in de samenleving. Ondersteuning is erop gericht dat inwoners van 18 jaar en ouder zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en functioneren. Wmo toezicht De GGD is sinds 2016 aangewezen als Wmo toezichthouder en heeft in opdracht van de gemeente proactieve onderzoeken uitgevoerd onder een steekproef van zorgaanbieders en pgb-zorgverleners. De GGD heeft één calamiteitenonderzoek uitgevoerd. We zijn in afwachting van de rapportage van de GGD over 2022. MolenHopper Het MolenHopper-vervoer is ook in 2022 uitgevoerd door gecontracteerde vervoerder Juijn. In 2022 was er nog steeds sprake van de nodige beperkingen vanwege corona en is het gebruik nog niet terug op het oude niveau. Ook was er sprake van druk op de dienstverlening vanwege personeelstekorten bij de vervoerder. Huishoudelijke ondersteuning Rond de zomerperiode 2022 werden we geconfronteerd met wachtlijsten voor Huishoudelijke Ondersteuning. Aanbieders hadden te maken met personeelstekorten waardoor zij niet langer konden voldoen aan nieuwe vraag naar huishoudelijke ondersteuning. Ook de bestaande vraag kwam onder druk. Met aanbieders hebben we beheersingsmaatregelen afgesproken. Inmiddels kunnen de meeste aanbieders weer leveren en zijn de wachtlijsten opgelost. Wmo hulpmiddelen Het gebruik van Wmo hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobielen, woonvoorzieningen, traplifften etc.) stijgt licht, mede onder invloed van de vergrijzing.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen	Ieder jaar voert de Inspectie van het Onderwijs een analyse uit over de taken die gemeenten volgens de Wet heeft. De hoogst haalbare status A wordt weer behouden. Binnen onze gemeente is voldoende plaatst voor de zogenaamde doelgroepkinderen (kinderen met een risico op een achterstand).
Jongerenwerk	In 2022 heeft Stichting The Mall het jongerenwerk uitgevoerd. Er zijn 'inlopen' in alle wijken georganiseerd. In Gorinchem Oost zijn extra inlopen georganiseerd binnen het wijkcentrum Dalemplein. Er is veel gebuik gemaakt van het meidenwerk. Samen met de stichting Boukie organiseert The Mall activiteiten in de stad. Vergeleken met voorgaande jaren zijn er meer activiteiten georganiseerd. Op het Omnia en Gomarus zijn jongerenwerkers actief binnen de scholen. In 2022 is samen met scholen (zowel primair- als voortgezet onderwijs) overleg over de inzet van jongerenwerk. The Mall heeft een specifieke aanpak rondom het thema Social Media, waarmee naast de jongeren ook ouders betrokken worden.
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)	De uitvoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening is belegd bij de GR Avres. Sinds 1 januari 2021 leveren alle zorgverzekeraars, woningcorporaties, energie en drinkwaterbedrijven signalen van betaalachterstanden aan bij Avres in het kader van vroegsignalering. Avres benadert inwoners telefonisch, per brief e-mail of door middel van een huisbezoek. Avres doet een aanbod om mensen te helpen met betaalachterstanden. in 2022 is het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening toegenomen van 187 in 2021 naar 227 in 2022.
Gezondheidsbeleid	De gemeente heeft, ondersteund door andere gemeenten, een motie op de VNG ledenvergadering ingediend over het behoud van de spoedeisende hulp (SEH) in streekziekenhuizen (waaronder het Beatrixziekenhuis). Deze motie is aangenomen en heeft ook de Tweede Kamer bereikt die kamerbreed steun heeft uitgesproken voor een motie van het CDA en GroenLinks om voor de Spoedeisende Hulp locaties ook uit te gaan van de leefbaarheid en nabijheid van de zorg voor mensen.

2.7.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	3.849	3.658	7.908	7.486	422 V
TV62 Wijkteams	3.445	2.864	5.114	4.532	582 V
TV63 Inkomensregelingen	21.057	19.298	23.054	23.660	606 N
TV64 Begeleide participatie	8.612	8.236	8.613	8.619	7 N
TV65 Arbeidsparticipatie	2.505	2.141	2.348	2.371	23 N
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.301	1.470	1.470	1.555	85 N
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	6.681	7.125	6.713	6.959	247 N
TV671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	33	33 N
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	9.709	9.011	10.585	10.262	324 V
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	821	1.351	1.903	576	1.328 V
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	561	519	698	698	0 N
TV71 Volksgezondheid	1.646	1.703	1.789	1.746	43 V
Lasten Sociaal domein	**60.187**	**57.376**	**70.195**	**68.496**	**1.698 V**
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	751	475	4.181	5.661	1.480 V
TV62 Wijkteams	331	50	119	155	36 V
TV63 Inkomensregelingen	16.271	14.006	14.665	14.166	499 N
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	254	225	225	259	34 V
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	34	37	3 V
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	879	931	1.483	1.580	97 V
TV71 Volksgezondheid	33	0	36	22	14 N
Baten Sociaal domein	**18.519**	**15.687**	**20.742**	**21.880**	**1.138 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-41.668	-41.689	-49.452	-46.616	2.836 V
Stortingen reserves	297	0	1.042	1.042	0 V
Onttrekkingen reserves	1.258	1.171	1.717	1.717	0 V
Resultaat	**-40.707**	**-40.518**	**-48.778**	**-45.942**	**2.836 V**

TV61 Samenkracht en burgerparticipatie
Bij de MolenHopper is er sprake van een budgetonderschrijding van € 122.000. Het gebruik van de MolenHopper is nog steeds niet terug op het gebruik van vóór corona. Verder vond er in 2022 (in tegenstelling tot 2020 en 2021) geen corona-compensatie plaats.

Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuw Wet Inburgering in werking getreden. In 2022 zijn minder nieuwkomers begonnen met het inburgeringstraject dan verwacht. Dit wordt veroorzaakt door complicaties bij de overgang naar de nieuwe wet. Ook spelen het landelijk woningtekort, grote instroom Oekraïense ontheemden en de vertraagde totstandkoming van de onderwijsroute mee. Hierdoor zijn de inburgeringstrajecten pas laat in 2022 opgestart. De uitgaven zijn lager dan de ontvangen rijksmiddelen waardoor er een onderbesteding op de budgetten Inburgering en Statushouders is van € 363.000. Een gedeelte van de overgebleven rijksmiddelen is een specifieke uitkering en is gekoppeld aan de verwachte inburgeringsplichtigen. De niet bestede middelen kunnen ingezet worden in het volgende jaar. Voor zowel de lasten als de baten is dit € 206.000. Per saldo is het resultaat € 157.000.

Er is een onderbesteding op het budget Bliek in Actie van € 46.000. Een reden hiervoor is het ontbreken van bekendheid, onder inwoners, van het product Bliek in Actie. Ook aarzelen inwoners daarnaast om een aanvraag te doen.

De gemeente heeft voor de opvang van de vluchtelingen een uitkering ontvangen. Deze uitkering is vrij besteedbaar. In Gorinchem is een groot deel van de uitkering ingezet voor het realiseren van onderwijs en een extra medewerker burgerzaken. De uitkering viel echter hoger uit dan begroot. Hierdoor is er een budget over van € 75.000.

Gorinchem heeft in 2022 aan een groot aantal vluchtelingen uit Oekraïne opvang geboden. Daarbij zijn kosten gemaakt op het gebied van huisvesting, beveiliging, exploitatie, leefgeld en het gebruiksklaar maken van geschikte panden. In de tussentijdse rapportage 2022 is, op basis van de toen bekende gegevens, een inschatting gemaakt van de kosten. De werkelijke kosten vallen ruim € 400.000 hoger uit. Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt omdat wij als gemeente meer opvangplaatsen hebben gerealiseerd in de Schelluinsestraat. In de tussentijdse raportage 2022 hebben wij al aangegeven dat de door de gemeente gemaakte kosten door het Rijk worden vergoed op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Deze regeling voorziet in vergoeding van een bedrag per gerealiseerde opvangplek. In de tussentijdse rapportage 2022 is rekening gehouden met de realisatie van 96 opvangplekken (gemiddeld per week). De teller van het werkelijk aantal gerealiseerde opvangplekken is in 2022 op 158 uitgekomen. Op basis van de werkelijk gerealiseerde opvangplekken ontvangen wij ruim € 1,7 mln. meer dan was voorzien in de Tussenrapportage. Per saldo is het resultaat € 1,3 mln.

Verder is er sprake van diverse (kleinere) onderbestedingen. Taakveld 61 omvat veel budgetten, die leiden tot een voordeel van € 215.000 bijvoorbeeld budget Mantelzorg € 28.000, buurthuis Grote Haarsekade € 30.000, Buurthuis de Elzenhof € 22.000, netwerkversterking kwetsbare inwoners € 17.000 en sociaal culturele activiteiten 18.000.

TV62 Wijkteams
Op het budget Wmo algemeen is er een onderbesteding van bijna € 82.000. Bij de administratieve herschikking van de Wmo budgetten in 2022 is dit budget abusievelijk te hoog geraamd.

Er is een voordeel ontstaan ten gunste van de budgetten binnen het Sociaal Domein (SD) van € 259.000. Dit komt omdat de maatstaven in diverse circulaires zijn aangepast. Deze maatstaven zijn niet één op één te vertalen naar de budgetten binnen het SD.

Het traject Wonen-zorg is opgestart in 2022 en loopt door in 2023. De uitvoering van dit traject doen we samen met andere partners in de stad. Deze partners betalen ook mee aan dit traject. De baten (bijdragen van partners) zijn in 2022 binnengekomen terwijl de lasten vooral in 2023 plaats zullen vinden. Hierdoor ontstaat een voordeel aan de lastenkant van ruim € 30.000. Het Rijk heeft in 2022 € 81.000 beschikbaar gesteld om maatregelen te treffen die structureel leiden tot het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities (POK-middelen). Deze middelen zijn beperkt ingezet omdat het Integraal Sociaal beleid (ISB) budget ook inzet op versterken van dienstverlening en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities. Dit levert in 2022 een voordeel op van € 70.000.

Bij het uitvoeren van de opdracht van het Sociaal team hebben er projecten geen doorgang gevonden. Dit heeft te maken met de prioritering van het team waarbij we bewust hebben gekozen om focus te houden op het project Jeugdhulp naar voren en het uitvoeren van de basistaken van het Sociaal team. Hierdoor is er een onderbesteding van het budget van € 123.000. Wel zijn de voorbereidingen van de projecten die gepland stonden in 2022 doorgeschoven naar 2023.

TV63 Inkomensregelingen
De rijksvergoeding die wordt ontvangen voor de gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet (BUIG) wordt rechtstreeks beschikbaar gesteld aan Avres, die deze werkzaamheden in een Gemeenschappelijke Regeling voor o.a. Gorinchem uitvoert. De definitieve vaststelling van de BUIG-vergoeding leidt enerzijds tot lagere baten van € 576.000 en anderzijds dus ook tot lagere lasten van € 576.000. Per saldo geeft dit geen resultaat.

Voor het Minimabeleid is het budget overschreden met € 1.177.000 voor de verstrekking van de energietoeslag. De 1e, 2e en 3e tranche is door Avres verstrekt, die deze regeling voor ons uitvoert. De 3e tranche is voor € 1.066.000 gecompenseerd door een bijdrage van het Rijk in de decembercirculaire. In het budget voor energietoeslag is ook € 500.000 verwerkt die door de raad beschikbaar is gesteld voor de minima met een inkomen tussen de 120% en 130% van de bijstandsnorm. Ten tijde van het reserveren van dit bedrag dreigden zij tussen wal en schip te vallen. Maar door extra landelijke financiële regelingen is dit budget overbodig geworden.

In 2022 zijn er zoals in 2021 minder aanvragen voor kwijtschelding belastingen binnengekomen, hierdoor hebben we € 74.000 minder uitgegeven dan geraamd.

TV66 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
Wmo hulpmiddelen heeft een overschrijding van € 75.000. De overschrijdingen hebben met name betrekking op scootmobielen en overige verplaatsingsmiddelen (o.a. driewielfietsen). Het aantal cliënten wat gebruik maakt van een scootmobiel is toegenomen. En meer cliënten dan gebruikelijk hebben in 2022 een hulpmiddel gevraagd via een pgb. Dit heeft een financieel effect omdat de investering in één keer ten laste van het Wmo budget wordt gebracht in plaats van verspreid via een maandelijks huurbedrag. De hulpmiddelen monitoren we gedurende 2023.

TV671 Maatwerkdienstverlening 18+
Het budget voor Huishoudelijke Ondersteuning is overschreden met € 365.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een verdere toename van het aantal cliënten. Wij verwachten dat deze overschrijding voor € 200.000 structureel is. Bij de prognoses van de tussentijdse rapportage 2022 is het budget naar beneden bijgesteld met € 150.000 op basis van ontvangen declaraties halverwege het jaar. Achteraf bleek er sprake van achterstand in declaraties bij aanbieders, waardoor de grondslag voor deze verwachting onvolledig was.

Het budget voor Individuele Begeleiding kent een onderschrijding van € 123.000, ondanks lichte groei van het aantal cliënten. Dit is een effect van de eerdere bijstelling van de inkoopafspraken vanaf juli 2021. De inschatting is dat deze onderschrijding incidenteel van karakter is. Per 2023 gelden nieuwe inkoopafspraken met nieuwe tarieven. Verwachting is dat de nieuwe afspraken niet leiden tot budgetaanpassingen.

TV672 Maatwerkdienstverlening 18-
In 2022 was er sprake van stijgende kosten in de jeugdzorg. De belangrijkste oorzaken van de hogere kosten zijn hogere tarieven wegens landelijke afspraken over hogere zorgsalarissen, ontwikkelingen en bovenregionale afspraken continuïteitsteun in de Jeugdzorg Plus (gesloten jeugdhulp), het niet halen van de beoogde kostenreducties door gemeenten, het normenkader uit de nieuwe inkoop en de groei van de jeugdhulpuitgaven. De trend van landelijk stijgende jeugdzorg-kosten is door het Rijk erkend en hiervoor werden gemeenten gecompenseerd door een extra rijksbijdrage voor jeugdzorg. De gemeente Gorinchem ontving een extra bijdrage van € 3,1 mln. Uiteindelijk hebben we hierdoor vanuit het Rijk voor jeugdzorg in 2022 in totaal meer ontvangen dan onze kosten voor jeugdzorg waren waardoor er een overschot is ontstaan van € 324.000.

TV681 Geëscaleerde zorg 18+
De Rijksbijdrage 2021 voor Beschermd Wonen is regionaal positief gecorrigeerd omdat de centrumgemeente

Dordrecht alsnog compensatie van het Rijk ontving voor extra opvangmaatregelen tijdens corona. Dit heeft ertoe geleid dat de afrekening 2021 € 550.000 hoger uitkwam. In 2022 zien we vanaf het 2e kwartaal, dat de ketenpartners in de Proeftuin de draad weer oppakten na corona. Er is opnieuw een planning vastgesteld op de 5 transformatie thema's nu vanuit lokale procesregie in samenhang met het Integraal Sociaal Beleid. In werkgroepen zijn innovatieprojecten in voorbereiding genomen, waarvan een aantal eind 2022 gestart is. Op het innovatiebudget 2022 is hierdoor een onderbesteding van € 666.000.

Voor 2022 is bij de centrumgemeente Dordrecht het Regionaal Programma Geweld Hoort Nergens Thuis verlengd. Hierdoor is er lokaal nagenoeg niets uitgegeven en blijft er € 30.000 over op het budget huiselijk geweld.

Doordat we regionaal gebruik konden maken van het budget Bemoeizorg Verslaving is er lokaal een onderbesteding van € 50.000

De subsidie voor meerjarige innovatie voor activiteiten psychisch kwetsbaren is afgerekend voor de periode 2019-2021. Omdat groepsactiviteiten tijdens de coronacrisis beperkt door konden gaan is er € 71.000 minder uitgegeven en terug ontvangen. In 2022 is een verlengingssubsidie vertrekt en zijn de activiteiten opnieuw opgepakt.

Verder is er sprake van diverse kleinere onderbestedingen, die leiden tot een voordeel van € 35.000.

Reserve Sociaal Domein
Conform de afspraak de budgetten van het programma Sociaal Domein te verrekenen met de Reserve Sociaal Domein wordt voorgesteld om het restant van € 2,8 mln. via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein.

Daarnaast heeft het Rijk in de decembercirculaire van het gemeentefonds extra middelen beschikbaar gesteld o.a. voor de uitbetaling van de energietoeslag. Deze middelen zullen bij de vaststelling van de Jaarstukken 2022 (bestemming resultaat) deels beschikbaar worden gesteld in 2023 en deels worden toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein (zie ook toelichting Algemene Dekkingsmiddelen TV07).

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Bliek in actie	24
St. Vivenz Maatschappelijke Dienstverl.	23
Slachtofferhulp Nederland	12
Stichting RADAR	27
Antes Zorg B.V.	33
St. Chris en Voorkom!	4
Ouderenbeleid	26
Platform gehandicapten	8
St. Samen Eén	15
St. Stalkaarsen	4
Speeltuinver.Lingewijk	2
Vrijwilligersvacaturebank	17
St. Boukie	114
St. Rozenobel	17

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
St. Behoud de Bogerd	20
St. Fluxus	18
St. Jeugdhaven Gorcum	33
Gorinchemse Zeeverkenners	10
St. Scouting A.P.V.	10
Careyn Maatschappelijke dienstverlening	44
St. Klussendienst Ouderen	97
Vluchtelingenwerk	500
Humanitas	109
Leger des Heils	23
St. Samenwerkingsverband VO Passend onderwijs	5
Mee Vivenz	61
ASVZ Zuid-West	8
St. Syndion	8
Zorgbelang Inclusief	10
St. Adviesgroep WMO	5
Stichting de Sociale Basis	1223
COC Rotterdam	4
St. de Inspiratiecompagnie	71
St. de Gezel	86
Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid	761
Hospice-vtz Gorinchem & omstreken	12
Yulius	144
Avres	54

2.7.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR DG&J
- GR Regio AV
- GR AVRES

2.8 Programma 8 Duurzaamheid

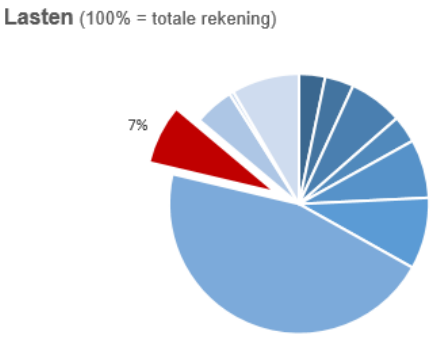
Taakvelden

Riolering

Afval

Milieubeheer

Begraafplaatsen en crematoria

2.8.1 Wat hebben we bereikt met het programma Duurzaamheid?

Doel

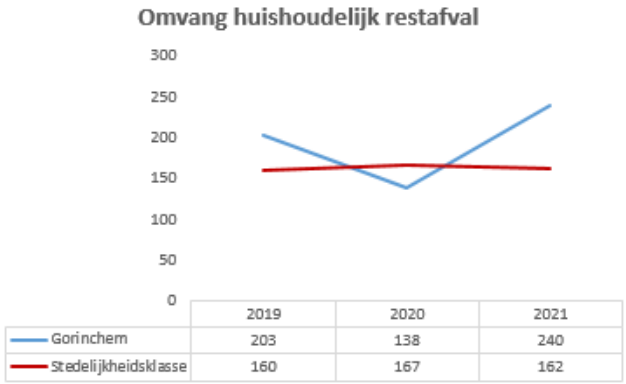
Gorinchem is een schone, duurzame en leefbare stad.

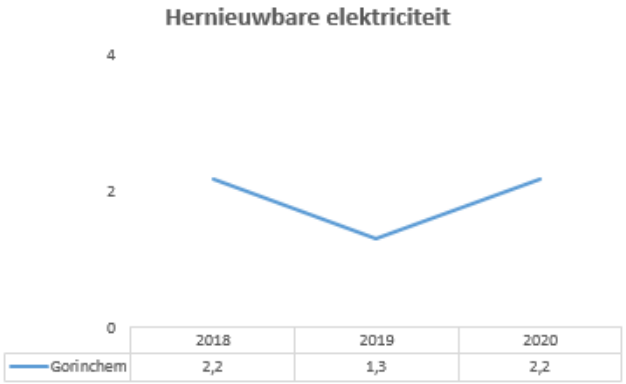
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Beleidsplan Duurzaamheid	2017
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	2020
Afval- en Grondstoffenbeleid	2021
RES 1.0	2021
Transitievisie Warmte	2021

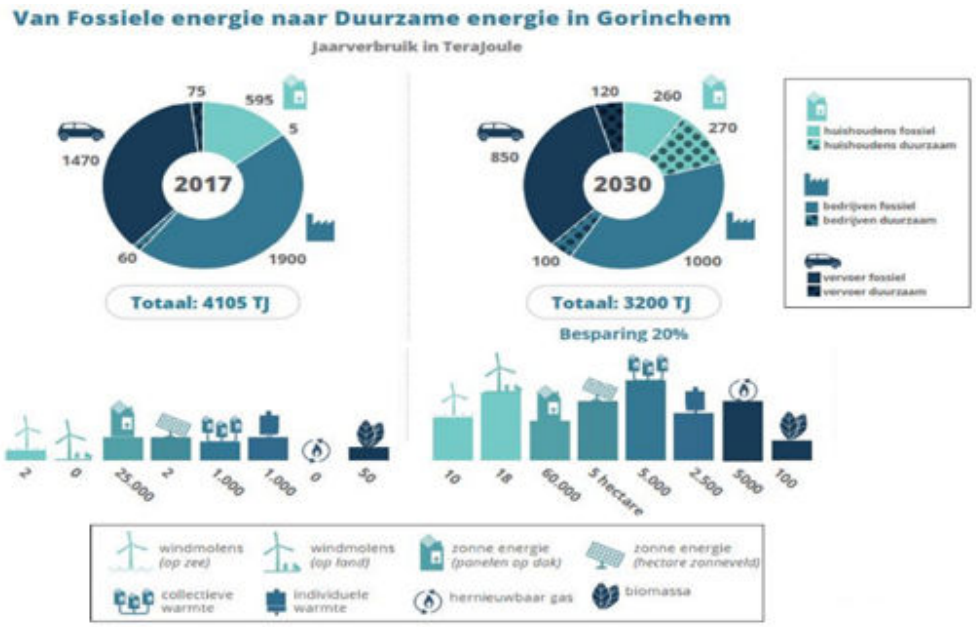
Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Omvang huishoudelijk restafval	B	De hoeveelheid niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval in kg per inwoner	PI
Hernieuwbare elektriciteit	B	% Hernieuwbare elektriciteit van totaal verbruikte elektriciteit	PI

Indicator	Steefwaarde 2022	Hebben we dit bereikt?
Huishoudelijke restafval	196	208 kilo (een daling van 13 kilo ten opzichte van 2021)
Hernieuwbare elektriciteit	0,32 TWh in 2023	20.500 MWh per jaar met 74.900 individuele zonnepanelen op 2.879 daken (14% van de Gorcumse daken), 3.800 ton vermeden CO2 uitstoot. Daarnaast hetgeen HVC voor Gorinchem heeft gerealiseerd.

2.8.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Regionale energiestrategie (RES)	Na de vaststelling van de RES Alblasserwaard 1.0 in april 2021 en aansluitend het Uitvoeringsprogramma in december 2021 is voortvarend gewerkt aan de uitvoering van het bod, gezamenlijk met de gemeente Molenlanden en de andere partners Provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland. Met uitzondering van de pijler Wind zijn de eerste resultaten geboekt. Het zoekgebied Avelingen voor Wind stond volop ter discussie. Allereerst tijdens de gemeenteraadsverkiezingen en aansluitend tijdens diverse vergaderingen in het najaar. Mede ook omdat de provincie Zuid-Holland in haar concept-omgevingsbeleid het zoekgebied expliciet had opgenomen. In oktober is besloten tot een zogenaamd No Go voor Wind op Avelingen. Aansluitend is samen met de gemeente Molenlanden ingesproken tijdens de gehouden hoorzitting bij de provincie, waarna Provinciale Staten heeft besloten om zoekgebied Avelingen voorlopig in de ijskast te zetten. Aansluitend wordt op basis van een gesloten bestuursovereenkomst naar alternatieve locaties voor Wind gezocht, om aan het eerder gedane bod te kunnen voldoen.
Opzet lokaal kenniscentrum Duurzaamheid en Klimaat	In 2022 is prioriteit gegeven aan de uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) en Energiearmoede regeling. Daarbij is veelvuldig gebruik gemaakt van communicatiemiddelen richting onze burgers. Het betrof webinars, mailingen, publicaties in de Stad Gorinchem, wijkbezoeken samen met Poort6 en fysieke bijeenkomsten. Daarnaast zijn de energiecoaches van Het Nieuwe Wonen veelvuldig ingezet voor advies aan huis, maar ook in de bibliotheek en bij de Voedselbank. Aan deze aanpak is de voorkeur gegeven, aangezien het fysiek inrichten van een kenniscentrum en het bemensen daarvan kostbaar is en minder efficiënt. Een mogelijke samenwerking met het i_lab voor duurzame maatregelen aan de woning is nog onder studie.
Subsidies Rijk en provincie	Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) De acties vanuit de RREW-regeling, die vanaf september 2021 hebben gelopen, zijn per 31 december 2022 afgerond. In totaal zijn er vanuit de RREW 3.900 unieke huishoudens bereikt, waar ook budget was aangevraagd voor 3.900 huishoudens. Onderdeel van de acties waren inkoop van isolatiemaatregelen en zonnepanelen voor huiseigenaren en VvE's, infraroodscans van woninggevels, advies aan huis van energiecoaches en cadeaubonnen voor kleine duurzame maatregelen. In totaal zijn 3.300 cadeaubonnen verzilverd voor een bedrag van € 190.000. Bij de inkoopacties is volgens berekening bij de 106 deelnemende huishoudens een jaarlijkse besparing op CO_2-uitstoot van 150 ton gerealiseerd. Naast alle landelijke acties heeft deze regeling ook zeker bijgedragen aan het bewuster omgaan van Gorcummers met hun energiegebruik. Energiearmoede- Regeling Financieel kwetsbare huishoudens hebben in 2022 ondersteuning gekregen voor het verlagen van hun energielasten. De gemeente Gorinchem heeft in samenwerking met verschillende partners zoals de Klussendienst, Poort6 en Avres verschillende acties opgezet. Inwoners zijn door energiecoaches van Het Nieuwe Wonen geïnformeerd en geadviseerd over energiebesparing in hun woning. Daarbij hebben zij kleine energiebesparende producten ontvangen die gebaseerd zijn op hun specifieke

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	woonsituatie en behoefte. De Klussendienst was beschikbaar om deze producten vervolgens gelijk ter plaatste te installeren. De energiecoaches en de Klussendienst hebben op verschillende manieren hun diensten aangeboden: tijdens verschillende wijkacties op een centraal punt in de wijk; door huis aan huis langs te gaan bij inwoners van Poort6 en door aanwezig te zijn bij de Voedselbank. In 2022 is er een bedrag van ca. € 76.000 uitgegeven om uitvoering te geven aan energiearmoede activiteiten. Warmtenet Nadat we de proeftuin subsidie aardgasvrije wijken (PAW) gemist hebben, heeft HVC in samen met de samenwerkende partijen via Kansen voor West 2 wel subsidie van maximaal € 1,5 mln. mogen ontvangen om het warmtenet over te dimensioneren zodat deze bij de aanleg groot genoeg is om toekomstige uitbreidingen mogelijk te maken. HVC heeft in 2022 samen met de gemeente en Poort6 een aanvraag gedaan voor de landelijke subsidie van het Nationaal Groeifonds. De subsidie is voor een bedrag van maximaal € 16 mln. toegewezen. Met de subsidie kan de verdere uitrol van het warmtenet versneld worden uitgevoerd waarbij de “bijdrage aansluitkosten” (BAK) fors verlaagd kunnen worden zodat er een aantrekkelijk aanbod gedaan kan worden door HVC om aan te sluiten op het duurzame warmtenet. De nadere uitwerking hiervan zal in de komende jaren gaan plaats vinden. Europese Elena subsidie In 2022 is er tevens gebruik gemaakt van de Europese subsidie Elena (€ 300.000) om nader onderzoek te doen, projectondersteuning te geven, (gratis) energiescans uit te voeren bij o.a. VvE’s en communicatie rond het warmtenet te bevorderen.
Aanwijzen energiecoaches	De energiecoaches van Het Nieuwe Wonen zijn veelvuldig ingezet bij de respectievelijke acties vanuit de RREW- en Energiearmoede regeling. Ook zijn er met gelden van de RREW in totaal 15 nieuwe coaches opgeleid.
Toegankelijkheid van openbare ruimte en gebouwen	Kansen om onze gebouwen en openbare ruimte toegankelijk te maken pakken we aan op de momenten dat die zich voordoen. Bij de herinrichting van openbaar gebied wordt rekening gehouden met op- en afritten voor rolstoelgebruikers en is het afgelopen jaar de vergeet-me-niet-route aangelegd tussen het verpleeghuis in Hoog Dalem en het winkelcentrum. De plannen voor de gidslijnen van het station naar de binnenstad zijn verder uitgewerkt. In het voorjaar van 2023 zal dit worden uitgevoerd.
Warmtenet Gorinchem	In 2022 is de daadwerkelijke aanleg van het warmtenet in de Gildenwijk gestart. Tot 2025 worden hierop circa 1.000 sociale huurwoningen aangesloten samen met het kantoor van Poort6 en het stadhuis. Daarnaast zijn gesprekken opgestart en energiescans uitgevoerd om VvE’s te ondersteunen om te gaan verduurzamen, waarbij het aansluiten op het warmtenet een reële optie kan zijn. In 2022 is gestart met een verkenning om het warmtenet verder uit te rollen binnen maar ook buiten de Gildenwijk voor aansluitingen van Poort6 woningen, VvE’s, vastgoed en particuliere woningen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Biodiversiteit	Vergroening en het versterken van biodiversiteit zijn belangrijke buffers voor klimaatverandering. In 2022 is gewerkt aan het behoud en het versterken van biodiversiteit. Zoals vastgelegd in het beleid ‘openbare ruimte buitengewoon groen’ wordt in groenbeheer rekening gehouden met behoud en versterken van biodiversiteit in de stad. Dit hebben we gedaan samen met vrijwilligers en organisaties in de stad

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	zoals Prachtlint, Gorcum Natuurlijk Groen en de vrijwillige stadsecoloog. Dit is terug te zien in: deelname aan Operatie Steenbreek, bestendig maaibeheer, bijenmonitor, dagelijks rekening houden met biodiversiteit in beheer (bijvoorbeeld om en om de wilgen knotten), subsidie groene daken, de aanleg van één Tiny Forest, in het voor- en najaar zijn er bomen uitgedeeld aan de inwoners, tuincoachavond bewoners door Gorcum Natuurlijk Groen. Daarbij is biodiversiteit ook centraal meegenomen bij de gebiedsinrichting van de Van Zomerenlaan, het soortenmanagementplan van het warmtenet en het is één van de peilers van de Lokale Adaptatiestrategie. Er is gewerkt aan het vergroten van biodiversiteit-bewustzijn via de gemeentelijke kanalen, zoals aandacht voor diverse items op social media en tijdens de Gorinchem Duurzaam weken in het najaar van 2022.
Global Goals	In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan de focus op de Goals 5, 7, 10 en 11. Dit door verschillende activiteiten, waaronder specifiek vanuit de Global Goals het Wereldsdiner in oktober. Verder is de samenwerking met Bamenda verder uitgewerkt, waar Stichting Dordrecht-Bamenda de trekker van is.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Riolering	We streven naar een schone leefomgeving. Om de kwaliteit van de riolering te behouden, werken we met renovatieplannen voor de riolering en voor de rioolgemalen. Door te renoveren kunnen we het rioolstelsel langer in stand houden. Daarnaast hebben we de riolering geïnspecteerd. De geïnspecteerde riolering verkeert overwegend in goede staat.
Milieubeleid	De wettelijke taken op het gebied van milieu hebben wij via een overeenkomst belegd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De taken die de Omgevingsdienst voor ons uitvoert zijn met name gericht op toezicht en handhaving bij bedrijven binnen het thema milieu. Zo heeft de Omgevingsdienst ons ondersteunt bij de toezicht en handhaving van de geluidbelasting van horeca in 2022. Ook hebben zij klachten en meldingen van bewoners actief en effectief opgepakt. Daarnaast geeft de Omgevingsdienst ook advies bij ruimtelijke plannen en ontwikkelingen. In 2022 heeft de Omgevingsdienst onder andere geadviseerd bij de transformatie van het Wellantcollege en bij het opstellen van onze lokale adaptatiestrategie.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	In het werkprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed is een verdiepingsslag gemaakt voor de verduurzaming van negen gemeentelijke panden. Voor deze geselecteerde panden (bijvoorbeeld die met het grootste energiegebruik) is een meerjarig werkplan opgesteld met concrete acties voor energiebesparing en CO_2-reductie. Waar mogelijk koppelen we CO_2-besparende maatregelen aan natuurlijke momenten. De uitkomst van dit werkprogramma zal in de loop van 2023 worden voorgelegd aan de gemeenteraad.
Transitievisie Warmte	In 2021 is de Transitievisie versie 1.0 uitgekomen. Met die transitievisie maken gemeenten het tijdspad inzichtelijk wanneer kunnen welke wijken of buurten van het aardgas worden afgekoppeld. Vanuit het uitvoeringsprogramma zijn we in 2022 als eerste gestart met de Gildenwijk. Vanuit het uitvoeringsprogramma zullen in komende jaren andere wijken volgen.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Grondstoffenbeleid	Al jaren wordt er landelijk gestreefd naar een 100% circulaire economie in 2050, zoals verwoord in het programma 'Nederland Circulair 2050'. Concreet betekent dit dat er in 2050 geen restafval meer mag vrijkomen en dat al het afval als grondstof moet worden teruggewonnen voor hergebruik en recycling. Onze tussenambitie was om in 2021 nog maximaal 100 kg restafval per inwoner te verbranden en in 2025 zelfs maar 30 kg. In de raadsvergadering van 24 juni 2021 is hiervoor het nieuwe Afval- en Grondstoffenbeleid vastgesteld. Zoals dat ook is gebeurd in de andere aan de GR Waardlanden deelnemende gemeenten. Aansluitend is er voortvarend gestart met de implementatie daarvan. Echter door de algehele crisis door de oorlog in Oekraïne is de levering van diverse grondstoffen en daardoor materialen ernstig vertraagd. Reden voor het bestuur van Waardlanden om de invoering van het zogenaamde DIFTAR-beleid niet per 1 januari 2023, maar een jaar later in te voeren. Uiteraard is de afgelopen jaren wel gewerkt aan het terugdringen van afval. Zo is er intensief, met resultaat, campagne gevoerd om het zwerfafval te verminderen. Ook wordt er volop gecommuniceerd ter voorbereiding op het in te voeren systeem, waarvoor al wel de nodige fysieke maatregelen (zoals het ombouwen van containers) worden uitgevoerd.
Klimaatadaptatie	Vergroening en het versterken van biodiversiteit zijn belangrijke buffers voor klimaatverandering. Klimaatadaptatie en het thema biodiversiteit zijn daarom belangrijke onderwerpen in de regionaal vastgestelde Klimaatadaptatie Strategie (RAS) en zijn opgenomen in het nader vast te stellen plan van aanpak voor de Lokale Adaptatiestrategie (LAS). Voor de LAS hebben we de knelpunten van klimaatverandering voor Gorinchem vastgelegd in een klimaatstresstest. Daarna is via werkateliers met interne en externe specialisten een prioritering gemaakt van deze knelpunten. Eind 2022 is het eindconcept van de LAS voorgelegd aan de specialisten. In het 1e en 2e kwartaal van 2023 wordt de LAS definitief gemaakt en richting college en raad gebracht.

2.8.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV72 Riolering	3.286	3.176	3.133	3.272	139 N
TV73 Afval	4.475	5.504	5.319	5.042	277 V
TV74 Milieubeheer	2.371	1.345	3.375	2.513	862 V
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	485	411	419	401	18 V
Lasten Duurzaamheid	**10.616**	**10.436**	**12.246**	**11.228**	**1.018 V**
TV72 Riolering	3.926	3.857	3.857	3.974	117 V
TV73 Afval	5.139	5.339	5.191	5.217	26 V
TV74 Milieubeheer	443	3	799	379	420 N
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	383	396	396	329	68 N
Baten Duurzaamheid	**9.890**	**9.596**	**10.244**	**9.898**	**346 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-726	-840	-2.002	-1.330	673 V
Stortingen reserves	1.464	368	368	416	48 N
Onttrekkingen reserves	1.038	870	1.474	779	695 N
Resultaat	**-1.153**	**-337**	**-896**	**-967**	**71 N**

TV72 Riolering
Conform het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) werken wij met een meerjarig dekkend tarief rioolrechten. In de bijgestelde begroting 2022 hielden wij rekening met een overdekking uit de tarieven en daarom met een toevoeging van € 143.000 aan de egalisatievoorziening Riolering. In 2022 is sprake van lagere exploitatielasten in de uitvoering, een lagere doorbelasting vanuit de kosten voor straatvegen en lagere kosten voor kwijtschelding (dan geraamd). Ook hebben we in 2022 hogere baten. Per saldo is er sprake van een voordelig saldo op rioolbeheer van € 285.000. Dit betekent een voordelig verschil van € 142.000 ten opzichte van de oorspronkelijke raming.

Over de labeling en verwerking van de verschillen op rioolbeheer hebben wij in 2022 uitvoerig en constructief overleg met de accountant gevoerd. Op basis hiervan voegen wij van deze € 142.000 een bedrag van € 75.000 extra toe aan de egalisatievoorziening Riolering. De storting aan deze voorziening komt hiermee in 2022 op € 218.000. Het bedrag van per saldo € 37.000 aan extra baten uit opbrengsten huishoudens en bedrijven, willen wij na besluitvorming van de raad over een nog te vormen bestemmingsreserve Rioleringsaldi toevoegen aan deze reserve. Ook voor het resterende voordeel van € 30.000 als gevolg van lagere uitgaven voor klein onderhoud stellen wij voor om dit toe te voegen aan deze reserve. Op deze manier blijven de middelen die de huishoudens van Gorinchem via de rioolrechten betaald hebben ook behouden voor uitgaven op het gebied van aanleg en onderhoud riolering.

Als gevolg van een in 2018 aangerichte schade bij bouwwerkzaamheden aan een persleiding, hebben wij en het waterschap € 118.000 kosten moeten maken voor het herstel van deze schade. Deze schade willen wij gezamenlijk verhalen bij de veroorzaker. Het waterschap fungeert bij deze claim als gezamenlijke penvoerder. Omdat deze kwestie al langere tijd loopt, zijn wij wettelijk verplicht om een verliesvoorziening ter hoogte van 50%, i.c. € 59.000, te vormen. Dit leidt tot een eenmalig nadeel in 2022.

Als bouwontwikkelaars binnen hun projecten geen kans of ruimte zien om de verplichte waterbergingscapaciteit aan te leggen, kunnen zij dit afkopen bij ons. De gemeente kan dan - eventueel elders in de stad - zorgdragen voor de noodzakelijke en verplichte waterbergingscapaciteit. Inmiddels hebben wij op diverse plaatsen in de stad bergingscapaciteit aangelegd en deze kosten binnen onze eigen projecten of uit andere budgetten gedekt. De middelen in de 'waterbergingsbank' ad € 106.000 kunnen daarom eenmalig vrijvallen.

TV73 Afval
In 2022 hebben wij het teveel betaalde overschot voor de verwerkingskosten 2022 ad € 460.000 terugontvangen van Waardlanden, dit betekent eenmalig lagere lasten in 2022.

Om de tarieven voor de inwoners in 2022 niet te veel te laten stijgen, ondanks de implementatiekosten van het nieuwe afvalstoffenbeleid, hielden we in de begroting 2022 rekening met een onttrekking van € 445.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging. Door de restitutie van € 460.000 afvalverwerkingskosten en wat overige positieve verschillen die deel uitmaken van de tariefsberekening hoeven we geen € 445.000 te onttrekken, maar kunnen we € 48.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging toevoegen.

Deze niet geraamde storting in de egalisatiereserve Tarieven reiniging leidt wel tot een hogere last van € 48.000 en een lagere baat door de niet benodigde onttrekking aan reserve van € 445.000. Per saldo is er sprake van een budgettaire neutraliteit.

Door een hogere inzet op het verwijderen van bijplaatsingen rond ondergrondse containers (o.a. als gevolg van de coronasituatie aan het begin van 2022), het schoonhouden van de stad, waaronder het frequent legen van de prullenbakken en een substantieel te lage raming, is er sprake van een eenmalige overschrijding van € 195.000 van het budget in 2022.

TV74 Milieubeheer
Van de middelen voor biodiversiteit resteert nog € 78.000, van die voor energiebesparing bedrijven resteert nog € 92.000 en op diverse (duurzaamheids)budgetten die werden gedekt uit de reserve duurzaamheid resteert nog € 81.000. Omdat de kosten voor biodiversiteit, energiebesparing bedrijven en de overige uitgaven op duurzaamheidsprojecten worden gedekt via een onttrekking aan de reserve duurzaamheid, is de werkelijke onttrekking aan de reserve in 2022 € 251.000 lager dan geraamd.

Vanuit het Rijk zijn via een specifieke uitkering middelen ontvangen voor Energiearmoede. Hiervan resteert € 522.000 die wordt meegenomen naar 2023. Deze lagere lasten zorgen ook grotendeels voor het voordeel aan de batenzijde ad € 420.000. Gezien de aard van deze middelen hoeven deze niet te worden bestemd.

Voor het klimaatakkoord zijn middelen ontvangen waarvan nog € 260.000 resteert. De raad wordt voorgesteld om € 260.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om de doelstellingen van het klimaatakkoord en de RES te realiseren. Om de RES te realiseren is € 49.000 meer uitgegeven dan begroot. Ook de kosten voor windenergie zijn € 60.000 hoger uitgekomen dan geraamd.

Voor de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen is bij de tussentijdse rapportage een deel van de subsidie uit 2021 bijgeraamd in 2022. De lasten zijn € 55.000 hoger uitgekomen dan de raming en leiden technisch tot een nadeel. Hier tegenover staat aan de batenkant een voordeel van € 55.000 als gevolg van deze subsidie.

TV75 Begraafplaatsen en crematoria
In 2022 hebben wij minder baten grafrechten en afkoop van onderhoud aan monumenten en beplanting ontvangen dan geraamd. Het is lastig te voorspellen hoeveel mensen jaarlijks overlijden. In 2022 was het sterftecijfer in Gorinchem lager dan in 2021 en lager dan verwacht. Na verrekening met de voorziening afkoopsommen resteert een nadeel van € 68.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
Beschoeiingen 2020	538	428	210	638	100	N Ja
Beschoeiingen 2021	203	20	188	208	5	N Ja
Beschoeiingen 2022	244	-	353	353	109	N Ja
GRP 2020	760	673	86	759	1	V ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	V Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	V Nee
Watercapaciteit	75	-	2	2	73	V Nee
Totaal lasten	**4.070**	**1.781**	**955**	**2.736**	**1.334**	**V**
Baten						
GRP 2020	760	673	86	759	1	N Ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	N Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	N Nee
Totaal baten	**3.010**	**1.333**	**202**	**1.535**	**1.475**	**N**
Totaal investeringen	**1.060**	**448**	**753**	**1.201**	**141**	**N**

Beschoeiingen 2020, 2021 en 2022
Begin 2022 hebben wij een schouw uit laten voeren, waarbij een aantal urgente noodzakelijke vervangings- en onderhoudswerkzaamheden aan de beschoeiingen aan het licht is gekomen. Samen met de fors

toegenomen bouw- en materiaalkosten heeft dit geleid tot substantiële overschrijdingen van de investeringsbudgetten voor de beschoeiingen. Deze budgetten zijn inmiddels afgesloten en de overschrijdingen leiden tot structureel hogere kapitaallasten.

GRP 2020, 2021 en 2022
De werkzaamheden in het kader van de jaarschijf 2020 uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2016-2020 zijn uitgevoerd en afgerond.

Van de in de jaarschijf 2021 van het GRP 2021-2025 opgenomen werkzaamheden hebben wij tweederde uitgevoerd. Het restant van € 467.000 blijft in de vervangingsvoorziening en voeren we in 2023 uit. Ook op de uitvoering van de jaarschijf 2022 hebben wij een achterstand opgelopen. Op dit moment werken wij aan een plan van aanpak om binnen redelijke termijn een inhaalslag te maken op het gebied van de noodzakelijke vervanging van de riolering. Van het investeringsbudget GRP 2022 blijft daardoor € 1 mln. in de vervangingsvoorziening riolering.

Watercapaciteit
Als gevolg van de vervanging van het 4e veld door een kunstgrasveld voor GJS is bestaande waterbergingscapaciteit gedempt en hebben wij de opdracht om te zorgen voor de aanleg van watercompensatie. Hiervoor is een investeringsbudget van € 75.000 beschikbaar. In afwachting van de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring hebben wij deze werkzaamheden nog niet uitgevoerd.

In de onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
EHBO	2
Antes Zorg	9
St. de Inspiratiecompagnie	3
Careyn maatschappelijke dienstverlening	52
Diverse personen groene daken	27
van Andel Spruijtcentrum	48

2.8.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR DG&J
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken
- GR Reinigingsdienst Waardlanden

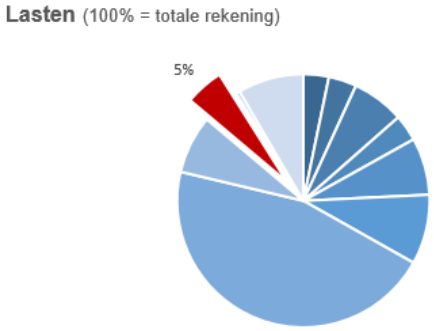
2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Taakvelden

Ruimtelijke ordening

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Wonen en bouwen

2.9.1 Wat hebben we bereikt met het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing?

Doel

Het versterken van de woon- en leefomgeving en het bevorderen van de vitaliteit en de leefbaarheid van de stad.

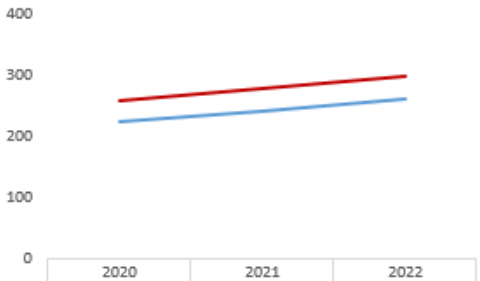
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Waterplan Mollenburg	2017
Welstandsnota gemeente Gorinchem	2018
Woon- en Transformatievisie	2019
VTH-beleid 2019-2022	2019
Nota Vastgoedbeleid 2020 - 2023	2020
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020

Maatschappelijke effecten

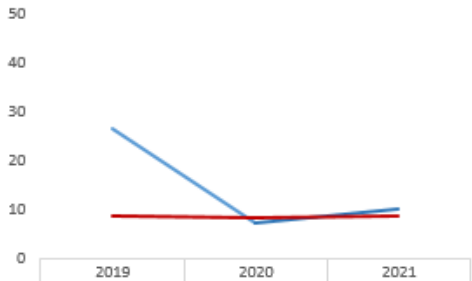
Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Gemiddelde WOZ-waarde	B	€ x 1000	PI
Nieuw gebouwde woningen	B	Aantal per 1.000 woningen	PI
Demografische druk	B	De som van de 0 tot 15-jarigen en 65 jaar of ouder, in verhouding tot de 15 tot 65-jarigen	PI
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	B	€ per jaar	PI
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	B	€ per jaar	PI

Gemiddelde WOZ-waarde

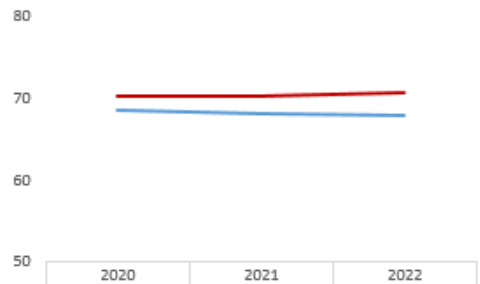
	2020	2021	2022
Gorinchem	225	243	261
Stedelijkheidsklasse	260	280	299

Nieuw gebouwde woningen

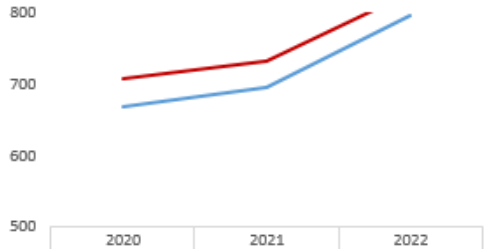
	2019	2020	2021
Gorinchem	26,7	7,5	10,3
Stedelijkheidsklasse	8,8	8,6	8,9

Demografische druk

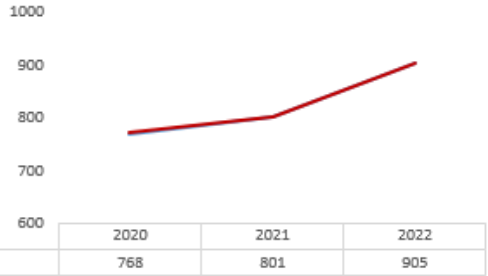
	2020	2021	2022
Gorinchem	68,5	68,1	67,9
Stedelijkheidsklasse	70,2	70,3	70,6

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

	2020	2021	2022
Gorinchem	668	696	797
Stedelijkheidsklasse	709	734	829

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

	2020	2021	2022
Gorinchem	768	801	905
Stedelijkheidsklasse	772	801	904

2.9.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Omgevingswet	Het jaar 2022 is voor het implementatietraject bij de gemeente Gorinchem een spannend jaar geweest. De verwachte invoerdatum is uitgesteld naar 1 januari 2024. Het projectteam heeft vervolgens een nieuwe planning gemaakt en heeft de Dag van de Omgevingswet voor alle medewerkers in de organisatie georganiseerd. Ook zijn de eerste raadsbesluiten genomen, die nodig zijn om straks probleemloos te kunnen werken onder de Omgevingswet. De medewerkers hebben opleidingen gevolgd en met de ketenpartners in de regio zijn de eerste testen gedaan met de nieuwe digitale instrumenten van de Omgevingswet.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Herontwikkelen pleinen	Bij onderhoudswerkzaamheden werk aan de stad houden we rekening met de ontmoetingsfunctie van bepaalde plekken en pleinen. Daar waar kan spelen we in op verzoeken van bewoners of scholen om de aantrekkelijkheid te vergroten. Bijvoorbeeld in Hoog Dalem of bij de sportvelden. De verschillende visies van de stad pleiten voor een toegankelijke stad waar je plezierig in beweegt van A naar B en waar je je thuis voelt. Dit is een gespreksonderwerp in de verschillende wijkplannen en gebiedsvisies, zoals voor de Gildenwijk. De gemeente faciliteert het gesprek met de stad hierover en stimuleert een uitwerking ervan.

Onderwerp	Toelichting overig
Woon- en Transformatievisie	De gemeente, woningcorporatie Poort6 en huurdersvereniging HP6 hebben uitvoering gegeven aan de prestatieafspraken (jaarschijf 2022). Er wordt op wijkniveau goed samengewerkt, de aanleg van het warmtenet en de grootschalige renovatie van de Willem Alexanderflat in de Gildenwijk vordert. Daarnaast zijn mooie stappen gezet in de planvorming voor de herstructureringsgebieden in de Haarwijk en de Gildenwijk en is het bestemmingsplan voor 76 nieuwe sociale huurwoningen aan de Van Zomerenlaan vastgesteld. In 2022 zijn er 9 startersleningen verstrekt en voor de Schelluinsestraat is een intentieovereenkomst getekend om het gebied te ontwikkelen naar een aantrekkelijk gebied om te wonen, werken en verblijven. In het traject van Nationale Woon- en bouwagenda is in samenwerking met de vier zuidelijke woonregio's in Zuid-Holland en provincie en het Rijk gewerkt aan een regionale realisatieagenda (ook genoemd Regionale woondeal). Deze is gericht op de versnelling van de woningbouw en op betaalbaarheid en beschikbaarheid. Deze agenda zal naar verwachting begin 2023 worden getekend. In het kader van de versnelling van de woningbouw is een aanvraag gedaan voor infrastructurele- en bereikbaarheidsmaatregelen bij de woningbouwlocatie aan de Arkelsedijk. Op grond hiervan is hiervoor door het Ministerie van Binnenlandse Zaken een bedrag toegekend van € 8 mln.

Onderwerp	Toelichting overig
vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	In 2022 is het huidige vergunningensysteem in de testomgeving voorbereid en gekoppeld aan het Digitale Stelsel Omgevingswet. Het VTH-jaarverslag, met daarin de geboekte resultaten en doelen, wordt nog aan de gemeenteraad toegestuurd. Hiermee wordt voldaan aan de in 2017 verplicht gestelde kwaliteitscriteria voor VTH (Besluit omgevingsrecht), om op een verantwoorde wijze invulling en uitvoering te geven aan de beleids- en uitvoeringscyclus.
Transformatie Arkelsedijk	De vaststelling van het bestemmingsplan voor de transformatie van de Arkelsedijk is vanwege de nieuwe grondeigenaar vertraagd. Dit is nu voorzien eind 2023 dan wel in het eerste kwartaal van 2024. De ontwikkelaar wil na de inwerkingtreding van het bestemmingsplan zo snel mogelijk starten met fase 1 van de woningbouw.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Vergunningverlening	Gesteld kan worden dat de doelen uit het uitvoeringsprogramma voor het overgrote deel zijn gehaald. In 2022 zijn er 364 aanvragen omgevingsvergunning in behandeling genomen. Op alle aanvragen is binnen de wettelijke termijn beslist. Alle aanvragen in de binnenstad zijn conform de Erfgoedverordening voorgelegd aan de Erfgoedcommissie.
Toezicht en Handhaving	Op alle doelen uit het VTH uitvoeringsprogramma is toezicht uitgevoerd. Bij panden met een gezondheidsfunctie, onderwijsfunctie en/of een functie met een grote bezettingsgraad is specifiek gecontroleerd op brand- en constructieve veiligheid. Met name aan het Van der Valk hotel met bioscoop, amusino en vergaderzalen, het hotel Gorinchem en het appartementencomplex Het Spoel met een zorgplint is veel tijd en aandacht besteed. Eind 2022 is gestart met een proefproject voor toezicht in het kader van de Wet Kwaliteitsborging. Deze zal gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treden.
Grondexploitaties	In 2022 zijn de laatste drie kavels ten behoeve van particulier opdrachtgeverschap geleverd. Daarmee heeft de gemeente de laatste grond voor woningbouw uit de gemeentelijke grondexploitaties geleverd. Net als in het project Lingewijk Noord, richten de laatste werkzaamheden zich op het verder inrichten van de woonwijk. In Hoog Dalem is grond uitgegeven voor realisatie van 76 projectmatigewoningen. Tevens zijn in Hoog Dalem 27 kavels geleverd voor particulier opdrachtgeverschap.
Vastgoed	Het aantal panden in de gemeentelijke vastgoedportefeuille is in 2022 gelijk gebleven. Op het gebied van de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed zijn stappen gezet. Er is een verdiepingsslag gemaakt in het werkprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed voor de eerste 9 panden. De uitkomst wordt in de loop van 2023 voorgelegd aan de gemeenteraad. Eind 2022 heeft de aanbesteding en opdrachtverstrekking plaatsgevonden voor de toekomstvisie van het Caribabad.
Snippergroen	Het project snippergroen, waarbij gebruik van (reststroken) gemeentegrond getoetst wordt en onwenselijke situaties worden opgepakt, is eind 2021 afgerond. Er loopt nog een klein aantal dossiers voor afronding bij de notaris. In totaal zijn ruim 400 dossiers in behandeling genomen. Zo nu en dan komen er nog losse nieuwe aanvragen binnen, die ieder afzonderlijk worden beoordeeld.

2.9.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV81 Ruimtelijke Ordening	912	854	1.399	1.165	235 V
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	10.433	3.390	3.693	4.642	948 N
TV83 Wonen en bouwen	2.972	2.095	2.582	2.664	81 N
Lasten VROSV	**14.317**	**6.338**	**7.675**	**8.470**	**795 N**
TV81 Ruimtelijke Ordening	99	9	292	124	168 N
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	13.487	3.827	4.177	6.022	1.845 V
TV83 Wonen en bouwen	2.719	1.580	1.550	2.860	1.310 V
Baten VROSV	**16.305**	**5.415**	**6.019**	**9.006**	**2.987 V**
Totaal saldo van baten en lasten	1.988	-923	-1.656	536	2.192 V
Stortingen reserves	505	494	458	522	64 N
Onttrekkingen reserves	21	0	299	256	43 N
Resultaat	**1.505**	**-1.417**	**-1.815**	**270**	**2.085 V**

TV81 Ruimtelijke Ordening
Het voordeel wordt met name veroorzaakt door het budget van de vleugels van de stad (€ 82.000) en de vliegende brigade (€ 68.000). Daarnaast is het budget stedelijke vernieuwing van € 66.000 niet benut (dit is gedekt uit de reserve stedelijke vernieuwing). Deze voordelen verklaren samen € 216.000 van de € 235.000.

Omdat de subsidie voor de vliegende brigade en de vleugels van de stad nog niet volledig zijn benut resulteert het voordeel aan de lastenkant in een nadeel aan de batenkant (€ 150.000). Dit nadeel van € 150.000 verklaart het grootste deel van het nadeel ad € 168.000.

TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)
Het taakveld grondexploitaties bevat de lasten en baten van de gemeentelijke grondexploitaties voor woningbouw. De voortgang van de verschillende exploitaties hebben zowel aan de lasten als de batenkant effect. Per saldo wordt op dit taakveld een voordeel gerealiseerd van € 897.000. Dit komt onder andere door winstnemingen op de Kleine Haarsekade (€ 137.000) en op Lingewijk Noord (€ 634.000). Daarnaast zijn de verliesvoorzieningen voor Mollenburg (€ 21.000) en CV Hoog Dalem (€ 41.000) verlaagd. CV Hoog Dalem heeft daarnaast gezorgd voor € 85.000 meer baten dan begroot. Hiervan heeft € 64.000 betrekking op de bovenwijkse voorziening, deze is gestort in de reserve Infrastructuur. In verband met een aanpassing van de methodiek is de rentebijschrijving op de voorziening Mollenburg op dit taakveld verantwoord en niet meer op taakveld 05 (€ 223.000). Voor de Van Zomerenlaan is een stuk grond verkocht dat € 109.000 aan baten heeft opgeleverd. Bovenstaande punten verklaren € 868.000 van het voordeel. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door kleinere mutaties.

In de paragraaf Grondbeleid van deze Jaarstukken wordt het resultaat van de grondexploitaties nader toegelicht.

TV83 Wonen en bouwen
Een aantal grotere bouwprojecten waren niet begroot waardoor een voordeel is gerealiseerd van € 1.081.000 aan hogere legesopbrengsten. Er is daarnaast meer snippergroen verkocht dan begroot, dit heeft gezorgd voor meer baten (€ 87.000). Daarnaast hebben een aantal niet begrote verkopen plaatsgevonden. Deze hebben in combinatie met diverse mee- en tegenvallers gezorgd voor € 142.000 aan baten. Bovenstaande punten verklaren het voordeel van € 1.310.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
Grond Bullekeslaan 5	255	-	255	255	-		Ja
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	V	Nee
Totaal Lasten	**315**	**-**	**255**	**255**	**60**	**V**	
Baten							
Desinvestering Bullekeslaan 5	356	-	356	356	-		Ja
Desinvestering deel gronden Vlietskade	-	-	169	169	169	V	Ja
Desinvestering school Laagdalemseweg 10	66	-	66	66	-		Ja
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	N	Nee
Totaal baten	**482**	**-**	**591**	**591**	**109**	**V**	
Totaal investeringen	**-167**	**-**	**-336**	**-336**	**169**	**V**	

Groote Haar windmolens, bouwrijp maken
De vertraging in het realiseren van de windmolens heeft zowel op de lasten- en batenkant effect.

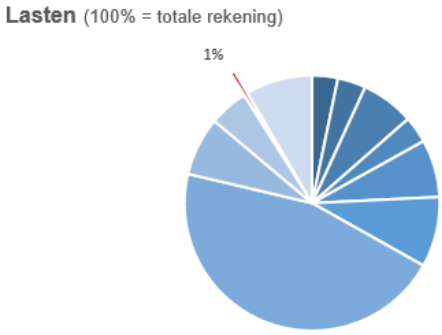
Desinvestering deel gronden Vlietskade
De verkoop van een perceel aan de Vlietskade levert een voordeel op van € 169.000.

2.9.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- Hoog Dalem C.V.

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen staan voor de baten in de jaarstukken die niet gekoppeld zijn aan een specifiek programma en de bijbehorende kosten op die onderdelen. Deze baten dienen als algemeen dekkingsmiddel voor de begroting als geheel. In de paragraaf lokale heffingen vindt u een aantal onderdelen van deze gemeentelijke inkomstenbronnen.

2.10.1 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV011 Resultaat van de rekening baten & lasten	9.552	0	0	0	0 N
TV05 Treasury	-109	153	-119	-586	468 V
TV061 OZB woningen	173	141	141	194	53 N
TV062 OZB- niet woningen	71	107	107	89	17 V
TV063 Parkeerbelasting	157	201	201	200	1 V
TV064 Belasting Overig	228	281	281	248	33 V
TV08 Overige baten en lasten	491	-238	-100	291	391 N
Lasten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	**10.563**	**644**	**511**	**436**	**75 V**
TV05 Treasury	573	379	753	747	6 N
TV061 OZB woningen	4.729	4.832	4.832	4.877	45 V
TV062 OZB- niet woningen	4.937	5.308	5.308	5.217	91 N
TV063 Parkeerbelasting	1.434	1.734	1.631	1.592	39 N
TV064 Belasting Overig	654	390	336	298	38 N
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	79.224	74.544	89.894	92.065	2.172 V
TV08 Overige baten en lasten	1.305	0	279	1.694	1.415 V
Baten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	**92.856**	**87.189**	**103.033**	**106.490**	**3.457 V**
Totaal saldo van baten en lasten	82.294	86.544	102.523	106.054	3.532 V
Stortingen reserves	1.344	26	813	861	48 N
Onttrekkingen reserves	3.427	0	2.855	2.855	0 V
Resultaat	**84.377**	**86.518**	**104.564**	**108.048**	**3.484 V**

TV05 Treasury
Het voordeel aan de lastenkant van het taakveld treasury wordt voornamelijk veroorzaakt door de rentelast die het gevolg is van de voorziening op Mollenburg (€ 223.000), Groote Haar (€ 103.000) en de pensioenvoorziening (€ 88.000) een rentevergoeding op de rekening courant rekening van de gemeente (€ 48.000). Het renteresultaat is gestort in de aflossingsreserve.

TV061 OZB Woningen
De hogere lasten op dit taakveld worden veroorzaakt door kosten die zijn gemaakt aan de belastingapplicatie.

In 2022 zijn er nieuwe koppelingen aangeschaft en geïmplementeerd. Dit heeft gezorgd voor € 43.000 aan hogere lasten.

TV062 OZB- niet woningen
De baten uit hoofde van OZB- niet woningen is € 91.000 lager dan begroot als gevolg van een lager areaal dan verwacht. Het lagere areaal wordt met name veroorzaakt doordat er minder kavels op Oost II zijn verkocht.

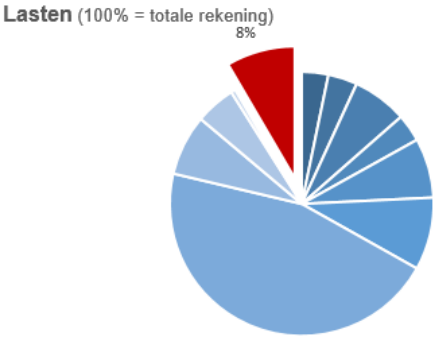
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds
De gemeenteraad is februari 2023 geïnformeerd over de financiële gevolgen van de decembercirculaire 2022. Het kabinet heeft besloten om in 2023 wederom een energietoeslag van € 1.300 uit te keren aan inwoners die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Gorinchem heeft in 2022 een voorschot ontvangen waardoor in 2022 al een voorschot van € 500 uitbetaald kon worden. Daarnaast heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld om gerichte hulp te bieden aan inwoners met lage inkomens die als gevolg van de gestegen energiekosten in financiële problemen dreigen te komen.
Van het Rijk hebben wij, ter compensatie van meerkosten die zijn gemaakt voor jeugd en Wmo als gevolg van de coronapandemie, extra middelen ontvangen. Ook heeft het Rijk extra geld beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan het landelijk actieplan Dichterbij dan je denkt om mensen die nu langs de kant staan naar werk te begeleiden. Tot slot hebben wij middelen ontvangen voor de uitkering van de energietoeslag aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. In totaal gaat het om een extra bijdrage van € 1.651.000. Omdat deze middelen pas laat beschikbaar zijn gesteld stellen wij voor om deze extra middelen via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 conform de oormerking voor een bedrag van € 586.000 beschikbaar te stellen in 2023. Voor de middelen die wij ontvangen hebben voor de uitkering van energietoeslag stellen wij voor om deze middelen (€ 1,06 mln.) via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein.
In de jaarrekening 2021 hebben wij u geïnformeerd over de coronacompensatie vanwege gederfde inkomsten en gemeld dat de compensatie over 2021 pas in 2022 ontvangen zou worden. In december 2022 hebben wij een bedrag van € 641.000 ontvangen.
Afrekeningen over voorgaande jaren en (kleine) bijstellingen van de parameter hebben een financieel nadelig effect van € 120.000.

TV08 Overige baten en lasten
Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat de taakstelling van € 215.000, voor de onderuitputting op de onderhoudsbudgetten voor de gemeentelijke panden, weliswaar gerealiseerd is, maar niet is verrekend op de diverse taakvelden. Bij de jaarrekening blijkt namelijk pas op welke budgetten in welke programma's deze voordelen zich voordoen. Voor de jaarrekening als geheel heeft dit dus geen nadelig effect. Zie de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen voor nadere informatie. Een gerealiseerde verkoop zorgt conform de voorschriften (verwerking van de boekwaarde) voor hogere lasten (€ 170.000) hier staat wel een verkoopopbrengst tegenover. Het resterende verschil betreft kleine voor- en nadelen.

Door diverse verkopen (onder andere aan de Bullekeslaan, Van Zomerenlaan, de Schelluinsestraat en de Vlietskade) zijn extra baten gerealiseerd € 1.415.000. Hiervan heeft € 705.000 betrekking op een verkoop aan de Schelluinsestraat.

2.11 Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Overhead
Kosten van overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadkosten worden integraal opgenomen in het "overzicht overhead" en niet verdeeld naar de verschillende beleidsterreinen in de programma's. De uitzondering hierop is het deel van overhead dat bij investeringen en grondexploitaties hoort. Dit deel wordt wel toegerekend. Het overheadtarief wordt berekend door de totale overheadlasten van het taakveld overhead te delen door de totale directe personeelskosten.

Vennootschapsbelasting
Het taakveld vennootschapsbelasting bevat de lasten van de jaarlijks (eventueel) te betalen vennootschapsbelasting.

Onvoorzien
De post onvoorzien wordt jaarlijks in de begroting opgenomen voor eventuele onvoorziene uitgaven.

2.11.1 Wat heeft dit gekost?

Overhead

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV04 Overhead	12.724	12.140	13.115	12.719	396 V
Lasten Overzicht overhead	**12.724**	**12.140**	**13.115**	**12.719**	**396 V**
TV04 Overhead	476	512	518	586	69 V
Baten Overzicht overhead	**476**	**512**	**518**	**586**	**69 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-12.248	-11.628	-12.597	-12.133	465 V
Stortingen reserves	100	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	715	16	178	177	1 N
Resultaat	**-11.633**	**-11.613**	**-12.419**	**-11.955**	**464 V**

TV04 Overhead
Het voordeel op taakveld 04 is wordt veroorzaakt door het niet of later invullen van vacatures voor een bedrag van € 314.000. Er is een extra dotatie noodzakelijk geweest aan de verlofvoorziening van € 110.000.

Van het budget Wet open overheid resteert € 115.000. De raad wordt voorgesteld om € 115.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om dit plan te realiseren.

Van het budget Rechtsbeschermingssysteem resteert nog € 106.000. De raad wordt voorgesteld om € 106.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om dit plan te realiseren.

Onder andere in verband met het wachten op de aansluiting op het warmtenet is minder aan onderhoud uitgegeven bij het Stadhuisplein € 49.000.

Het voordeel van € 69.000 op de baten wordt veroorzaakt door vergoedingen voor uitlening/detachering van personeel.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
Communicatie 2019	65	5	24	29	36	V	Nee
Herinrichting hal stadhuis 2019	75	55	19	74	1	V	Ja
Informatiebeleid 2018 (ppn 2018)	540	314	209	523	17	V	Ja
Software en hardware 2020	280	25	52	77	203	V	Nee
Software en hardware 2022	180	-	9	9	171	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2021 (1)	75	7	74	81	6	N	Ja
Vervangingsplan inventaris 2021 (2)	121	18	2	20	101	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2022	112	-	-	-	112	V	Nee
Warmtenet stadhuis	186	107	64	171	15	V	Nee
Totaal lasten	**1.634**	**531**	**453**	**984**	**650**	**V**	
Baten							
Software en hardware 2022	-	-	4	4	4	V	Nee
Totaal baten	**-**	**-**	**4**	**4**	**4**	**V**	
Totaal investeringen	**1.634**	**531**	**449**	**980**	**654**	**V**	

Software en hardware 2020 en 2022
De levering van nieuwe servers heeft vertraging opgelopen. Deze zullen in 2023 worden geleverd. De verwachting is dan ook dat de investeringsbudgetten 2020/2022 volledig benodigd zijn.

Vervangingsplan inventaris 2021 (2) en Vervangingsplan inventaris 2022
In verband met de aansluiting op het warmtenet zijn diverse investeringen uitgesteld. In 2023 zullen deze opnieuw worden beoordeeld.

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2020	Begroting primitief 2021	Begroting na wijziging 2021	Jaar-rekening 2021	Verschil
Lasten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**
Baten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**
Totaal saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0 V
Stortingen reserves	0	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0 V
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**

Onvoorzien

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2020	Begroting primitief 2021	Begroting na wijziging 2021	Jaar-rekening 2021	Verschil
TV99 Onvoorzien	0	100	100	0	100 V
Lasten Overzicht onvoorzien	**0**	**100**	**100**	**0**	**100 V**
Baten Overzicht onvoorzien	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**
Totaal saldo van baten en lasten	0	-100	-100	0	100 V
Stortingen reserves	0	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0 V
Resultaat	**0**	**-100**	**-100**	**0**	**100 V**

TV99 Onvoorzien

Het budget voor onvoorziene kosten van € 100.000 is in 2022 niet ingezet en valt daarom vrij.

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Jaarverslag: Paragrafen

3 Jaarverslag: Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Gorinchem toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die zij loopt, op te kunnen vangen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:
1. De beschikbare weerstandscapaciteit: alle middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (zoals voorzieningen) én die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

3.1.2 Vastgesteld beleid

Voor de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is het volgende vastgestelde beleidskader van toepassing:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen	2017

3.1.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel staat hoe de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2023	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022
Algemene reserve	29,6	27,1	28,6	31,1	31,5
Onbenutte belastingcapaciteit	1,6	0,9	1,0	1,0	0,8
Post onvoorzien	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Meerjarige begrotingssaldi	7,5	16,0	3,2	14,3	14,3
Totale weerstandscapaciteit	**38,8**	**44,0**	**32,8**	**46,4**	**46,7**

De totale weerstandscapaciteit is gestegen van € 38,8 mln. bij de jaarrekening 2021 naar € 46,7 mln. bij deze jaarrekening. De septembercirculaire heeft voor de grootste verbetering gezorgd. Het verloop van de algemene reserve staat in onderstaande tabel. Het jaarrekeningresultaat 2022 is hierin nog niet meegenomen.

Saldo algemene reserve (bedragen in € x 1.000)	2022
Stand 1-1-2022	**29.571**
Rekeningresultaat 2021	1.795
Uitvoering motie bomen en kunst	-50
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem (rb 9-12-2021)	-230
Gorinchem Cultuurstad	-2
Verhuiskosten i.v.m. sloop Laagdalemseweg (rb 20 oktober 2022)	-11
Begrotingssaldo 2022	430
Saldo algemene reserve ultimo boekjaar	**31.503**

3.1.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen, zijn allereerst de risico's geïdentificeerd. Vervolgens is gekeken naar de kans van optreden van het risico: erg onwaarschijnlijk, waarschijnlijk, zeer waarschijnlijk of er zijn duidelijke indicatoren die wijzen op optreden. Deze kansen zijn uitgedrukt in procenten. Vervolgens is deze kans vermenigvuldigd met de financiële grondslag voor de berekening van het risico (kolom bedrag). Als het risico meerjarige financiële effecten heeft, wordt het risico voor maximaal vier jaar meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Jaar 1 voor 100%, jaar 2 voor 75%, jaar 3 voor 50% en jaar 4 voor 25%. Dat betekent dat vanaf het jaar van optreden van een risico de gemeente maximaal vier jaar de tijd heeft om het financiële effect voor 100% in de begroting op te vangen.

In deze paragraaf staan eerst de risico's met een incidenteel financieel effect beschreven. Vervolgens bespreken we de risico's met een structureel financieel effect, als laatste bespreken we de risico's waarvoor geen rekening wordt gehouden met een financieel effect voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2023	Kans	Bedrag	2023	2024	2025	2026	Huidig
Incidenteel financieel effect								
1. Gemeentelijke grondexploitaties	2,03		6,80					1,30
2. Hoog Dalem	0,30		0,30					0,30
3. Waarborgen en garanties	4,34	12,5%	26,30					3,29
4. Uitgegeven geldleningen	0,05	12,5%	0,47					0,06
5. Bouwkostenstijgingen investeringen	4,38	87,5%	5,50					4,81
6. SGS	0,00	87,5%	0,80		0,70	0,70	0,70	2,10
Totaal Incidenteel	11,09		40,17					11,86
Structureel financieel effect								
7. Verbonden partijen	0,47	62,5%	2,00	1,25	0,94	0,63	0,31	3,13
8. Gemeentefonds, (normeringssystematiek)	1,36	62,5%	0,91	0,57	0,43	0,28	0,14	1,42
9. Leegstand panden	0,77	87,5%	0,35	0,31	0,23	0,15	0,08	0,77
10. Stijging energiekosten	2,19	87,5%	0,80	0,70	0,53	0,35	0,18	1,75
11. Stijging rentekosten	1,77	62,5%		0,10	0,66	0,93	0,71	2,40
Totaal Structureel	6,55		4,06	2,93	2,78	2,34	1,42	9,46
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	**17,64**		**44,23**	**2,93**	**3,48**	**3,04**	**2,12**	**21,32**

Risico's met een incidenteel financieel effect

1. Gemeentelijke grondexploitaties
De risico's rondom de gemeentelijke grondexploitaties zijn ingeschat op € 1,3 mln. De risico's zijn in de paragraaf Grondbeleid op hoofdlijnen toegelicht en in het MPG uitgesplitst per grondexploitatie. Omdat deze risico's individueel gewogen zijn (conform de voorgeschreven methodiek), is er geen percentage opgenomen in de tabel.

2. Hoog Dalem
De voortgang van het project Hoog Dalem is in zoverre gevorderd dat risico's waarmee in het weerstandsvermogen rekening wordt gehouden zich slechts nog concentreren op de realisatie van het deelplan Middengebied. De risico’s hebben betrekking op de planning; wordt het verwachte afzettempo gehaald op het moment dat de effecten van de coronacrisis op een laatcyclische sector als de woningmarkt en bouwsector duidelijk worden. Met het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan in februari 2021 is het risico op het niet halen van het verwachte start uitgifte moment weggenomen. Het totale risico voor de gemeente is bepaald op € 300.000. De onderliggende risico's zijn individueel gewogen (conform de voorgeschreven methodiek). Daarom is er geen percentage opgenomen in de tabel.

3. Waarborgen en garanties
De gemeente Gorinchem staat voor circa € 26 mln. garant voor leningen van bijvoorbeeld deelnemingen onderwijsinstellingen en verenigingen. Deze € 26 mln. is de basis voor de berekening van het risico. Van dit bedrag heeft € 8 mln. betrekking op Gevudo/HVC en € 5,6 mln op CV Hoog Dalem.

Een onderverdeling van deze garanties staat in de toelichting op de balans bij het onderdeel "Niet uit de balans blijkende verplichtingen". De kans dat de gemeente wordt aangesproken voor leningen van deze instanties is ingeschat als erg onwaarschijnlijk (12,5%).

4. Uitgegeven geldleningen
De gemeente Gorinchem heeft circa € 470.000 aan leningen verstrekt aan bijvoorbeeld stichtingen maar ook de startersleningen vallen onder dit risico. Deze € 470.000 vormt daarmee de financiële grondslag voor de berekening van het risico. Voor een onderverdeling van deze uitgegeven geldleningen verwijzen wij u naar de toelichting op de balans bij het onderdeel 'Overige langlopende leningen'. De kans dat één of meerdere van deze leningen niet terugbetaald kunnen worden, wordt ingeschat op erg onwaarschijnlijk (12,5%).

5. Bouwkostenstijging
De inflatie zit in een dalende trend maar de bouwkostenindex (januari 2023) is ten opzichte van de begrotingsuitgangspunten (8% stijging) alsnog 3% gestegen. De verwachting is dat de inflatie afneemt doordat met name de gasprijs is gedaald. De gasprijs is meer dan gehalveerd en ook de olieprijs is sinds de begrotingsuitgangspunten met 15% gedaald. De komende jaren staan diverse investeringen op de agenda. De investeringen uit hoofde van Kweeklust, realisatie van de brug Arkelsedijk/Spijksedijk, Station Gorinchem Noord, het i_lab en de nieuwbouw van 't Gilde bedragen ruim € 40 mln. Daarnaast lopen staan nog diverse andere investeringen op de planning. Bij de begroting 2023 is € 50 mln. als uitgangspunt genomen om de impact van de bouwkostenstijging te bepalen. Voor de reeds geplande investeringen wordt in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een kostenstijging van 11% en daarmee bedraagt dit risico € 5,5 mln. In de begroting 2023 werd rekening gehouden met een kostenstijging van 10%.

6. Stichting Gorinchemse Sportaccomodaties
In 2022 is het Caribabad geconfronteerd met hogere energieprijzen. De gemeente draagt zoals door de raad is besloten bij aan de hogere energiekosten voor 2023. Momenteel loopt een onderzoek naar de verduurzaming van het Caribabad. Er zijn diverse scenario's mogelijk maar bij de meeste scenario's zal het Caribabad ook in

2024/2025/2026 te maken krijgen met hogere energiekosten. Qua impact wordt uitgegaan van € 800.000 per jaar, met een kans van 87,5% waardoor het risico € 700.000 per jaar bedraagt. Omdat voor 2023 reeds middelen zijn toegezegd is hiervoor geen bedrag meer opgenomen.

Risico's met een structureel financieel effect

7. Verbonden partijen
Gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Het aantal verbonden partijen en het financieel en inhoudelijk belang hiervan neemt de laatste jaren toe. In de paragraaf Verbonden partijen wordt nader ingegaan op deze verbonden partijen met bijvoorbeeld een beschrijving van het publiek belang en de risico's. Niet alle risico's die daar genoemd worden, zijn financieel vertaald. De begrotingen 2023 van de meeste verbonden partijen zijn in het eerste kwartaal van 2022 opgesteld. De snel gestegen inflatie in 2022 is hierdoor niet voldoende meegenomen in de begrotingen 2023. De verwachting is dan ook dat een aantal verbonden partijen een beroep zal doen op de gemeente. Als financiële grondslag voor de berekening van het risico hanteren wij een bedrag van € 2 mln. (begroting 2023, € 1,5 mln.) en schatten wij de kans in op onwaarschijnlijk (62,5%). Bij de begroting 2023 werd deze kans nog inschat op zeer onwaarschijnlijk (12,5%).

In het risico zijn de partners in het Sociaal Domein niet meegenomen. Deze zijn meegenomen bij het risico Sociaal Domein.

8. Gemeentefonds
De hoogte van het Gemeentefonds heeft de afgelopen jaren een fluctuerend verloop gekend. Dit werd met name veroorzaakt door de algemene economische omstandigheden, het uitgangspunt van 'Samen de trap op, samen de trap af' en periodieke herijkingen van de maatstaven. De jaarlijkse groei of krimp van het gemeentefonds staat ook wel bekend als het accres. De normeringssystematiek 'Samen de trap op, samen de trap af' blijft bestaan, maar is verruimd. Met ingang van 2018 is de basis voor deze berekening de totale rijksbegroting. Dit geeft een bredere basis en daarmee een stabielere ontwikkeling van de accrespercentages. Omdat niet exact duidelijk is wat de verschillende opgaven gaan kosten en verdere fluctuaties in het gemeentefonds niet geheel zijn uitgesloten, wordt een risicobedrag opgenomen gelijk aan € 0,91 mln. (1% van algemene uitkering) met een kans van 62,5%.

9. Leegstand panden
In de begroting is ruim € 3 mln. aan huuropbrengsten geraamd. Bij de meeste verhuurde panden is sprake van een meerjarige verhuurovereenkomst en is het risico op leegstand beperkt. Bij enkele panden is het risico groter. Een concreet voorbeeld is het gemeentelijk pand aan het Stadhuisplein, waarin voorheen Avres gehuisvest was. Avres heeft in 2018 het huurcontract opgezegd. Het gemeentelijk pand staat nog leeg, en een concrete huurder is nog niet gevonden. Het bedrag voor de panden waar de gemeente risico loopt is ingeschat op € 350.000 vanaf 2023. Het risico valt in de hoogste categorie (87,5%).

10. Stijging energiekosten
Tot het derde kwartaal zijn de energiekosten, mede door de geopolitieke situatie, verder gestegen. Zowel de olieprijs als de gasprijs zitten inmiddels in een dalende trend. De meeste energie wordt ingekocht bij HVC waarbij de gemeente een contract heeft dat gebaseerd is op een dagelijks kliksysteem waardoor de hogere prijzen vertraagd in rekening worden gebracht. Op basis van het verbruik en op basis van de nieuwe prijzen wordt verwacht dat de energiekosten in 2023 € 0,8 mln. hoger uitkomen dan begroot. Mogelijk wordt voor een deel van deze stijging nog een compensatie ontvangen van het Rijk. De kans dat het risico op hogere energiekosten zich voordoet wordt ingeschat op 87,5%.
Bovenstaande heeft geen betrekking op de energielasten van SGS of andere verenigingen en stichtingen.

11. Stijging rentekosten
De kapitaalmarktrente is ten opzichte van de uitgangspunten in de begroting 2023 weer gestegen. De kapitaalmarkt blijft erg bewegelijk bij gebeurtenissen in de wereld zoals de onrust omtrent Credit Suisse en Silicon Valley Bank. De verwachting is wel dat de snelheid en kracht van de renteverhogingen door de Europese en Amerikaanse centrale banken (ECB/FED) gaat afnemen. In het weerstandsvermogen werd rekening gehouden met een veiligheidsmarge van 1% bij het opstellen van de begroting 2023. Deze veiligheidsmarge is door de stijgende rente benut. Er wordt geen rekening gehouden met een extra veiligheidsmarge omdat het ook mogelijk is om financieringen aan te trekken met een kortere rentevasteperiode. Daarnaast worden vanaf 2027 kasstromen verwacht uit de grondexploitatie Groote Haar waardoor de kredietbehoefte en schuldpositie gaat afnemen. Tot slot kunnen er ook vertragingen ontstaan in het verwezenlijken van de investeringen. Het jaarrekeningsaldo en het achterblijven van de investeringen hebben een positieve impact op de schuldpositie waardoor deze lager is dan verwacht. Indien de investeringsplanning wordt gehaald zullen de rentelasten bij een gelijkblijvende rentestand vanaf 2027 jaarlijks € 1,9 mln. meer bedragen dan nu in de begroting is opgenomen.

Voor de verschillende jaren is bepaald hoe groot het renterisico is, waarbij conform de bestaande berekeningsmethodiek de impact op de weerstandscapaciteit per jaar met 25% lager wordt. Het renterisico is groter geworden ten opzichte van de uitgangspunten voor de begroting 2023.

Risico's waarvoor geen rekening worden gehouden met een financieel effect voor het weerstandsvermogen

1. Sociaal Domein
De reserve Sociaal Domein (€ 5,5 mln.) is op dit moment toereikend om specifieke (incidentele) risico's in het Sociaal Domein af te dekken. Daarom worden de risico's in het Sociaal Domein niet meegenomen in de berekening voor de benodigde weerstandscapaciteit. De financiële ontwikkelingen in het Sociaal Domein zijn niet zonder risico. De
gemeenschappelijke regeling Avres zal voor 2023 naar verwachting geen beroep doen op extra gemeentelijke bijdragen, maar voor de jaren daarna is dit nog niet duidelijk. De gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) die de jeugdwet voor de gemeenten in de regio uitvoert, is vanaf 2021 realistischer gaan begroten. Daarbij is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen. In de begroting 2023 is daarom naast de jaarlijkse indexering, landelijk stijgende zorgsalarissen, stijgende zorgkosten in 2021 en niet eerder bijgestelde taakstellingen (in begroting Gorinchem) - ook rekening gehouden met een autonome groei van (5% in 2022 en) 2,5% in 2023. Vanaf 2023 is er geen sprake meer van solidariteit in de verrekening van de zorgkosten tussen DG&J en de gemeenten. Het kabinet onderkent dat de rijksmiddelen ontoereikend zijn voor de kosten die in het Sociaal domein, in het bijzonder in de jeugdzorg, worden gemaakt. Daarom heeft het kabinet besloten voor 2023 incidenteel extra rijksmiddelen beschikbaar te stellen, voor Gorinchem een bedrag van bijna € 3,5 mln. Het kabinet neemt waarschijnlijk in 2023 een besluit of de extra rijksmiddelen structureel zullen worden en het besluit over de invoering van de hervormingsagenda jeugd. De VNG is echter al een lange tijd in gesprek met het Rijk (en de andere partijen) maar tot op heden zijn ze er met elkaar nog niet uitgekomen. Dit heeft als gevolg dat er voor de gemeente Gorinchem ook nog steeds geen duidelijkheid is over het meerjarige financiële kader. Er zijn een aantal te verwachten ontwikkelingen die een onzekerheid met zich mee kunnen brengen en waarvan we de impact nog niet kunnen kwantificeren. Het gaat dan om het effect van corona, de komst van Oekraïense vluchtelingen, het woonplaatsbeginsel en de landelijke hervormingsagenda. We hebben dan ook de DG&J verzocht om deze ontwikkelingen te monitoren en ons tijdig op de hoogte te brengen van de effecten hiervan zodat we hierop kunnen acteren. Gezien de omvang van het weerstandsvermogen van DG&J is het risico toegenomen.

2. Omgevingswet
De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking, dit heeft een forse impact op de gemeentelijke organisatie en op de wijze waarop met vergunningsplichtige activiteiten wordt omgegaan, ook in financiële zin. Er is een programmaplan opgesteld dat de periode tot 2029 beslaat. Voor het goed implementeren van de Omgevingswet in de organisatie is een projectstructuur opgezet, zodat de wet per 1 januari 2024 kan worden uitgevoerd. Bij de ontwikkeling van de omgevingswet werken wij nauw samen met de regio zodat er voor de essentiële onderdelen van de wet goede werkafspraken liggen. Het risico van de effecten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is nog niet bekend. Het DSO betreft een systeeminrichting (ICT) waarbij verschillende overheden zijn aangesloten. Om dit risico te verkleinen is hier bij de aanbesteding van het VTH-systeem voor zover mogelijk rekening mee gehouden. De leverancier dient ervoor te zorgen dat de aansluiting wordt gegarandeerd. Financieel is het streven om de ontwikkeling van de uitvoeringskosten en inkomsten uit leges in evenwicht te houden. Complicerende factor hierbij is wel het uitgangspunt van het aantal te verstrekken vergunningen. Hoog Dalem zit qua aantallen in de laatste fase waardoor dit aantal zal afnemen. Daarnaast is ook een kentering op de woningmarkt zichtbaar.

3. Waarborggaranties
De huidige boekwaarde van de totale garanties bedraagt iets meer dan € 800 mln. Hiervan bestaat circa € 786 mln. uit de garantstellingen door tussenkomst van waarborgfondsen. Dit zijn stichtingen die garant staan voor leningen die kredietverstrekkers zoals banken hebben uitstaan bij woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties, et cetera. De gemeente fungeert als achtervang voor het waarborgfonds. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken als achtervang is nagenoeg nihil.

4. Station Papland
In de Perspectiefnota 2017-2020 is in het hoofdstuk *Relevante ontwikkelingen* station Papland genoemd: *Met betrekking tot de aanleg van station Gorinchem Noord / Papland op de MLL is besloten dat de aanleg daarvan wordt uitgesteld en in principe 'meeloopt' met de ontwikkeling van bedrijventerrein Groote Haar.* Het streven is om de halte gereed te hebben, zodra de eerste uitgifte van bedrijventerrein Groote Haar een feit is. De verwachting is dat dit 2024 wordt. Momenteel worden diverse varianten bekeken voor aanleg van de halte. Het totale tekort wordt ingeschat op minimaal € 3 mln. en maximaal € 4,5 mln. In het mobiliteitsplan is al rekening gehouden met een tekort van € 2 mln. Voor het overige tekort zal co-financiering gezocht worden in de vorm van subsidies dan wel zal er een beroep worden gedaan op de reserve infrastructuur. Het risico dat het tekort niet middels co-financiering of binnen de gemeentelijke begroting opgevangen kan worden is hiermee nagenoeg nihil.

5. Situatie Oekraïne
Na een maandenlange troepenopbouw en diplomatieke spanningen zijn Russische troepen op 24 februari 2022 Oekraïne binnengetrokken en is er sprake van een oorlogssituatie. Als gevolg daarvan zijn inwoners uit de Oekraïne op de vlucht. Veel vluchtelingen worden opgevangen in de directe buurlanden. Vluchtelingen die naar Nederland reizen, worden hier opgevangen. Het kabinet werkt intensief samen met medeoverheden en maatschappelijke partners om opvang en ondersteuning te bieden. De verwachting is dat het aantal vluchtelingen uit Oekraïne dat naar Nederland komt fors zal toenemen. Dat zal zeker ook gevolgen hebben voor Gorinchem. Op dit moment is lastig in te schatten wat de impact van opvang van vluchtelingen zal zijn voor Gorinchem.

6. Toenemende projectorganisatie en capaciteitsplanning
Het aantal projecten binnen de organisatie is de afgelopen jaren toegenomen. Dit zorgt voor een spanningsveld tussen het aantrekken van medewerkers en de tijdelijke beschikbaarheid van middelen uit hoofde van de projecten. Voor de korte termijn zijn de risico's beperkt maar zodra de voorraad aan projecten kleiner wordt kan dit negatieve impact hebben op het jaarrekeningresultaat als gevolg van onvoldoende dekking voor de personeelskosten. Daarnaast is bij de begroting 2023 ruimte gemaakt voor het uitbreiden van de formatie

gedurende een periode van 3 jaar. De komende jaren wordt bezien of deze extra inzet structureel noodzakelijk is, of dat er ontwikkelingen zijn die maken dat we kunnen volstaan met een intensivering van 3 jaar.

Kans waarvoor geen rekening wordt gehouden met een financieel effect voor het weerstandsvermogen

7. Stedin/Energietransitie
In de Perspectiefnota 2021-2024 is het dividend voor Stedin op nihil gesteld. Er is een kans dat we nog een beperkte dividenduitkering ontvangen de komende jaren. Over de hoogte van dergelijke uitkeringen kan, met de huidige inzichten (energietransitie), geen uitspraak worden gedaan. De benodigde middelen voor de energietransitie zijn nog niet volledig verkregen door Stedin. De kans bestaat dat Stedin wederom een beroep zal doen op haar aandeelhouders. Het Rijk heeft in de miljoenennota € 500 mln. gereserveerd om Stedin te faciliteren bij het verwezenlijken van de energietransitie. Daarnaast lopen overleggen met provincies en gemeenten in het verzorgingsgebied van Stedin die nog geen aandeelhouder zijn. Op dit moment is het niet duidelijk of en voor hoeveel er nog een beroep wordt gedaan op de bestaande aandeelhouders. Voor de dividenduitkering op de preferente aandelen Stedin is afgesproken dat deze worden gebruikt voor afbouw van de schulden.

3.1.5 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (ook wel weerstandsratio) is de deling van de beschikbare weerstandscapaciteit door de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen	Ruim voldoende	Jaarstukken 2021	Jaarstukken 2022
Weerstandsvermogen	1,4 ≤ x < 2,0	2,52	2,19

Het weerstandsvermogen komt uit op 2,19. Dit is boven de gestelde bandbreedte van 1,4 tot 2. De beschikbare weerstandscapaciteit van € 46,7 mln. wordt voor een groter deel dan voorheen bepaald door de meerjarige begrotingssaldi (€ 14,3 mln.). Wanneer deze begrotingssaldi volledig worden gebruikt komt het weerstandsvermogen uit op 1,52.

3.1.6 Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de jaarrekening en/of de balans. Deze kengetallen kunnen behulpzaam zijn bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Elk kengetal lichten we toe en vergelijken we met signaleringswaarden van de provincie Zuid-Holland. De provincie hanteert de volgende drie categorieën: minst risicovol, neutraal en meest risicovol. Wij benadrukken dat we voorzichtig moeten omgaan met conclusies trekken uit individuele kengetallen. De kengetallen moeten altijd in samenhang bekeken worden.

Netto schuldquote

	Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Vaste schulden	99.141	141.089	177.534	189.474	185.910
B	Netto vlottende schuld	5.647	10.000	10.000	10.000	10.000
C	Overlopende passiva	11.198	10.054	274	-1.565	-1.517
D	Financiële vaste activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.917	4.848	5.059	5.059	5.059
E	Uitzettingen < 1 jaar	19.956	7.000	7.000	7.000	7.000
F	Liquide middelen	659	0	0	0	0
G	Overlopende activa	7.394	1.000	1.000	1.000	1.000
H	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	162.749	155.724	143.630	144.260	138.295
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**52%**	**95%**	**122%**	**128%**	**131%**
I	Financiële vaste activa (exclusief uitstaande leningen)	3.444	3.444	3.444	3.444	3.444
	Netto schuldquote (A+B+C-E-F-G-I)/H x 100%	**52%**	**96%**	**123%**	**129%**	**132%**
	Signaleringswaarde provincie: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal en >130% is meest risicovol					

De netto schuldquote is het totaal van de leningenportefeuille verminderd met de eigen middelen. Hierdoor ontstaat een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre de gemeente geld doorleent, is ook de netto schuldquote exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De lage netto schuldquote is met name veroorzaakt door de bestemming van de Eneco-gelden. De netto schuldquote neemt toe in de komende jaren, voornamelijk als gevolg van de geplande nieuwe investeringen. Deze leiden tot een toename van de schulden. De schuldquote bevindt zich met ingang van 2023 boven de bandbreedte van de categorie neutraal en komt daarmee in de categorie meest risicovol. Deze ontwikkeling is in aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 onderkend. Dit is mede de reden geweest dat er maatregelen zijn getroffen om de schuldpositie niet verder op te laten lopen. Op basis van de huidige keuzes, inzichten en prognoses zal de schuld na 2025 afnemen.

Solvabiliteitsratio

	Solvabiliteit (in procent)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	107.924	92.413	93.620	92.437	90.779
B	Balanstotaal	246.010	271.258	304.553	314.114	309.968
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**44%**	**34%**	**31%**	**29%**	**29%**
	Signaleringswaarde provincie: >50% is minst risicovol, 20-50% is neutraal en <20% is meest risicovol					

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de verhouding van het eigen vermogen tot het balanstotaal. Dit laat zien dat we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. De dalende trend wordt met name veroorzaakt door de investeringsplanning en de daarmee verwachte stijging van het balanstotaal. Op basis van de signaleringswaarde is de solvabiliteitsratio neutraal.

Structurele exploitatieruimte

	Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Totale structurele lasten	122.948	136.168	132.419	132.079	132.128
B	Totale structurele baten	141.109	137.932	139.207	140.314	134.841
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	25	25	25	25	25
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	70	95	588	973	1.053
E	Totale baten	162.749	162.904	156.390	149.763	143.472
	Structurele exploitatieruimte ((B-A) +(D-C))/E x 100%	**11%**	**1,1%**	**4,7%**	**6,1%**	**2,6%**
	Signaleringswaarde provincie: >0% is minst risicovol, = 0% is neutraal en <0% is meest risicovol					

Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. De signaleringswaarde komt voor alle jaren uit op minst risicovol.

Grondexploitatie

	Kengetal grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Bouwgronden in exploitatie	47.398	55.740	59.539	61.371	62.010
B	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	162.749	155.724	143.630	144.260	138.295
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**29%**	**36%**	**41%**	**43%**	**45%**
	Signaleringswaarde provincie: <20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal en >35% is meest risicovol					

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van grondexploitatie weer ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Dit kengetal laat twee dingen zien. Allereerst is er een risico dat de gemeente bij verkoop van de gronden niet de gehele boekwaarde kan realiseren. Als tweede kan een hoge boekwaarde wel betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om bijvoorbeeld de leningenportefeuille af te bouwen. Op basis van de signaleringswaarde is het kengetal grondexploitaties neutraal in 2021 en 2022. Vanaf 2023 komt deze waarde uit op meest risicovol. Dit heeft vooral betrekking op de grondexploitatie Groote Haar, waarvoor de investeringen eerst moeten worden gedaan, maar de inkomsten pas later (buiten dit meerjarenperspectief) gerealiseerd zullen worden.

Belastingcapaciteit

	Belastingcapaciteit (in euro's)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	266	266	266	266	266
B	Rioolheffing voor een gezin	207	203	203	203	203
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	337	371	371	371	371
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	810	840	840	840	840
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin (in jaar t -1)	811	811	811	811	811
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	**100%**	**104%**	**104%**	**104%**	**104%**
	Signaleringswaarde provincie: <95% is minst risicovol, 95-105% is neutraal en >105% is meest risicovol					

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%. De komende jaren ligt de belastingdruk rond het landelijk gemiddelde en is op basis van de signaleringswaarde neutraal.

Financiële kengetallen in perspectief

Kengetallen	Jaarstukken 2021	Jaarstukken 2022	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	65%	52%	111%	95%	122%	128%	131%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	65%	52%	112%	96%	123%	129%	132%
Solvabiliteitsratio	40%	44%	29%	34%	31%	29%	29%
Structurele exploitatieruimte	4,0%	11,2%	0,8%	1,1%	4,7%	6,1%	2,6%
Grondexploitatie	30%	29%	34%	36%	41%	43%	45%
Belastingcapaciteit	104%	100%	100%	104%	104%	104%	104%

Signaleringswaarde: groen is minst risicovol, oranje is neutraal en rood is meest risicovol

Kengetallen die op groen of oranje staan, beoordelen we als een gezonde situatie. Kengetallen die op rood staan, geven aanleiding tot zorgen en vragen dus nadere aandacht. Op basis van de kengetallen is de conclusie dat de huidige financiële positie in grote lijnen gezond is. Door de investeringen en het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties nemen de schulden toe. Om grip te houden op de schuldpositie is het investeringsplafond ingevoerd.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1 Inleiding

We maken voor de kapitaalgoederen onderscheid tussen vastgoed (paragraaf 3.2.3) en niet-vastgoed (paragraaf 3.2.4). Zo houden we aansluiting bij de verdeling die in de paragraaf Grondbeleid staat. We lichten de kapitaalgoederen en het bijbehorende onderhoud per categorie toe.

De kosten van het geplande groot onderhoud aan onze kapitaalgoederen worden uitgesmeerd over een periode van 20 jaar en jaarlijks verrekend met de onderhoudsvoorziening. Doel hiervan is het tegengaan van fluctuaties in de (meerjaren)begroting. Voor het kleine dagelijks en jaarlijks onderhoud zijn reguliere exploitatiebudgetten in de begroting opgenomen. Eventuele verschillen hierop vormen onderdeel van het jaarrekeningresultaat

3.2.2 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Meerjarenonderhoudsplannen gemeentelijke kapitaalgoederen	2022
Beleidsplan Openbare Ruimte 2021-2025 Buitengewoon Groen	2020
Nota Vastgoedbeleid 2020-2023	2020
Gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) 2021-2025	2020

3.2.3 Vastgoed

De gemeente heeft alleen een rol als eigenaar van vastgoed als dat nodig is om maatschappelijke of publieke doelen te bereiken. Vastgoed wordt verkocht als het niet meer nodig is om voornoemde doelen te realiseren. De gemeente Gorinchem heeft met name maatschappelijk vastgoed in bezit. De gebouwen die Gorinchem bezit, zijn te verdelen in:

1. Woningen en panden
2. Onderwijspanden
3. Panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
4. Panden voor kunstuitoefening
5. Panden maatschappelijke zorg
6. Gemeentelijk onroerend goed

Het gemeentelijke vastgoed wordt elk jaar tegen het licht gehouden en het feitelijk gebruik en het perspectief van de panden wordt geactualiseerd. In februari 2020 is de nota Vastgoedbeleid 2020-2023 door de raad vastgesteld. Hierin liggen de beleidskaders vast van het vastgoedbeleid en wordt aangegeven op welke wijze gemeentelijk vastgoed wordt ingezet als sturingsmiddel op het effectueren van maatschappelijke en publieke doelstellingen. In dit vastgoedbeleid zijn ook het verkoopbeleid, het exploitatiebeleid en het huurbeleid opgenomen. In 2022 is het Meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd en vastgesteld door de raad.

Gebouwen

In onderstaand overzicht staat per categorie en soort onderhoud een vergelijking tussen de raming en de werkelijke kosten. Deze worden toegelicht.

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Woningen en panden							
- Regulier (klein) onderhoud	59	36	52	-16	-16	N	
- Groot onderhoud 2022	78	309	27	282	26		256
Onderwijspanden							
- Regulier (klein) onderhoud	215	279	249	30	30	V	
- Groot onderhoud 2022	269	981	32	949	1		948
Panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties							
- Regulier (klein) onderhoud	13	21	42	-21	-21	N	
- Groot onderhoud 2022	224	1.109	177	932	5		927
Panden voor kunstuitoefening							
- Regulier (klein) onderhoud	69	70	69	1	1	V	
- Groot onderhoud 2022	29	1.813	40	1.773	-		1.773
Panden maatschappelijke zorg							
- Regulier (klein) onderhoud	2	10	2	8	8	V	
- Groot onderhoud 2022	2	116	2	114	1		113
Gemeentelijk onroerend goed							
- Regulier (klein) onderhoud	485	532	445	87	87	V	
- Groot onderhoud 2022	237	1.371	108	1.263	6		1.257
Totaal	**1.682**	**6.648**	**1.245**	**5.403**	**129**	V	**5.274**

1. Woningen en panden
In 2022 hebben we voor onderhoud gemeentelijk vastgoed het meerjarenonderhoudsplan vastgesteld. Dit heeft een looptijd van 4 jaar. Alle 118 woningen en panden zijn hierin opgenomen.

2. Onderwijspanden
De onderwijspanden zijn een aantal gymzalen, multifunctionele schoolgebouwen en de brede scholen Gildenplein en Schuttersplein. Daar is het Dalemplein bijgekomen in 2022. Het integraal huisvestingsplan (IHP) van de gemeente laat zien op welke manier we deze panden willen onderhouden.

3. Panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
De Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties beheert het subtropisch zwembad Caribabad (inclusief het naastgelegen clubhuis), sporthal De Hoefslag, sporthal De Oosterbliek en sporthal Van Rappardhal. De laatste sporthal is een onderdeel van de brede school Gildenplein. Bij alle sportaccommodaties is sprake geweest van de nodige onderhouds- en vervangingswerkzaamheden. Voor het zwembad Caribabad wordt een toekomstvisie uitgewerkt.

4. Panden voor kunstuitoefening
De voormalige ULO aan de Zusterstraat 31, schouwburg De Nieuwe Doelen en theater ’t Pand aan de Korenbeurs behoren tot deze categorie. Hier heeft regulier beheer en onderhoud plaatsgevonden.

5. Gemeentelijk onroerend goed
Dit onroerend goed omvat het stadhuis, het museum, vijf multifunctionele onderwijslocaties, de openbare bibliotheek, Het Centraalpunt (voorheen PoGo), Dr. Hiemstralaan 77 en het pand Irenelaan 36 in Dalem. Hier heeft regulier beheer- en onderhoud plaatgevonden.

Monumenten

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Monumenten							
- Regulier (klein) onderhoud	68	86	85	1	1	V	
- Groot onderhoud 2022	43	656	89	567	0		567
Totaal	**111**	**742**	**175**	**568**	**1**	**V**	**567**

Onder de monumenten vallen bijzondere panden en gebouwen, kerken en torens en walmuren. In 2022 is de Melkheul gerestaureerd en afgerond. Hetzelfde geldt voor de Viskazemat.

Parkeergarages

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Parkeergarages							
- Regulier (klein) onderhoud	114	141	90	51	51	V	
- Groot onderhoud 2022	197	120	94	26	7		20
Totaal	**310**	**261**	**183**	**77**	**58**	**V**	**20**

In de parkeergarage Kweeklust is in 2022 regulier onderhoud uitgevoerd en is een studie uitgewerkt voor een mogelijke uitbreiding. In de parkeergarage Kazerneplein is regulier onderhoud gepleegd.

Buitensportaccommodaties

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Buitensportaccommodaties							
- Regulier (klein) onderhoud	97	97	93	5	5	V	
- Groot onderhoud 2022 en restant 2021 en 2020	200	316	239	77	90		-13
Totaal	**297**	**413**	**331**	**82**	**95**	**V**	**-13**

In 2022 zijn de sportaccommodaties weer volgens de geldende normeringen gekeurd. Onderhoud en beheer gaat op basis van het meerjarenonderhoudsprogramma voor dit areaal.

Kunst

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Kunst							
- Regulier (klein) onderhoud	22	14	10	4	4	V	
- Groot onderhoud 2022	8	39	-	39	-		39
Totaal	**30**	**54**	**10**	**43**	**4**	**V**	**39**

In 2022 heeft regulier beheer en onderhoud plaatsgevonden bij de verschillende kunstwerken die Gorinchem rijk is.

3.2.4 Niet-vastgoed

Wegen

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Wegen							
- Regulier (klein) onderhoud	975	1.005	436	569	569	V	

Onze stad moet bereikbaar en veilig zijn. Of je nu met de auto, fiets, het OV of de benenwagen reist, iedereen wil zich snel en op het gewenste moment verplaatsen op de manier die daarvoor het meest passend is. Onze wegen moeten daarom van de juiste kwaliteit zijn. De (onderhouds) werkzaamheden die hiervoor zorgen zijn binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

Groen

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Groen							
- Regulier (klein) onderhoud	992	992	893	99	99	V	

Gorinchem groeit; Hoog Dalem heeft veel nieuwe openbare ruimte opgeleverd. Nieuwe plantsoenen, nieuwe watertjes, nieuwe speelplekken, nieuwe bruggen en parken. Allemaal zijn ze aan onderhoud onderhevig. De kwaliteit van het groen moet op orde zijn en daar hebben we in 2022 hard aan gewerkt. We hebben ook gehandeld naar de gevolgen van de opwarming van de aarde wereldwijd en die ook in onze stad effecten laat zien. Ander groen, meer groen. Daar hebben we stappen in gezet, samen met partners die de inrichting van de openbare ruimte bepalen.

Riolering

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Riolering							
- Regulier (klein) onderhoud	228	328	292	36	36	V	

We streven naar een schone leefomgeving. Om de kwaliteit van de riolering te behouden, werken we met renovatieplannen voor de riolering en voor de rioolgemalen. Door te renoveren kunnen we het rioolstelsel langer in stand houden. Daarnaast hebben we de riolering geïnspecteerd. De geïnspecteerde riolering verkeert overwegend in goede staat.

Water

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Water							
- Regulier (klein) onderhoud	21	21	21	0	0		

Het onderhoud watergangen is volgens de vastgestelde uitgangspunten en binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

Veerboten

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Veerboten							
- Regulier (klein) onderhoud	256	258	371	-113	-113	N	

De veerdienst heeft zeven veerboten (twee autoveren en, twee voet-fiets veren en drie snelle veertaxi's). De kosten komen rechtstreeks ten laste van de exploitatiebegroting en worden uiteindelijk verdeeld volgens de verdeelsleutel met de oevergemeentes. De kosten voor de Veren Brakel en Aalst komen volledig voor rekening van de gemeente Zaltbommel. In de businesscase Electrische veerboten is opgenomen dat voor het groot onderhoud aan de elektrische veerboten vanaf 2023 gewerkt gaat worden met meerjarenonderhoudsplannen en een onderhoudsvoorziening.

Havens

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Havens							
- Regulier (klein) onderhoud	71	22	55	-33	-33	N	
- Groot onderhoud 2022	31	154	16	138	-		138
Totaal	**102**	**176**	**72**	**104**	**-33**	**N**	**138**

In 2022 zijn alle werkzaamheden binnen reguliere onderhoudsbudget aan de Lingehaven en de Lingesluis uitgevoerd.

Bruggen, kunstwerken en duikers

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Bruggen, kunstwerken en duikers							
- Regulier (klein) onderhoud	71	71	72	-1	-1	N	
- Groot onderhoud 2022, restant 2021 en 2020	311	318	99	219	-		219
Totaal	**382**	**389**	**171**	**218**	**-1**	**N**	**219**

Het groot onderhoud civiel technische kunstwerken is in 2022 volgens planning uitgevoerd. Er is een goed beeld van de staat van onze civieltechnische kunstwerken en dat is verwerkt in een onderhouds- en beheerplan. In 2023 wordt het meerjarenprogramma vervolgd en worden de areaalgegevens weer geactualiseerd.

Openbare verlichting

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Openbare verlichting							
- Regulier (klein) onderhoud	78	78	68	10	10	V	
- Groot onderhoud 2022 en restant 2021 en 2020	93	95	40	55	-		55
Totaal	**171**	**173**	**108**	**65**	**10**	**V**	**55**

Voor het beheer openbare verlichting werken we met het Beheerplan 2021-2024, waarvan Bureau OpenbareVerlichting de uitvoering verzorgt. Zij onderhouden de 8025 lichtmasten van onze stad.

De kwaliteit en de kwantiteit van onze ondergrondse infrastructuur speelt ook een belangrijke rol bij het beheer van ons elektriciteits- en lichtnet. Hiervoor zijn boringen geïnitieerd.

3.2.5 Meerjaren onderhoudsplannen (MOP's)

Het totale verloop van de onderhoudsvoorziening is hieronder weergegeven.

Voorzieningen groot onderhoud gemeentelijke kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)	Saldo begin 2022	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Saldo ultimo 2022
Gebouwen:					
- woningen en panden	212	88	27	26	247
- onderwijspanden	1.442	310	32	1	1.719
- panden SGS	417	364	177	5	599
- panden t.b.v. kunstuitoefening	1.313	107	40	-	1.380
- panden maatschappelijke zorg	94	14	2	1	105
- gemeentelijk onroerend goed	966	393	108	6	1.246
	4.444	**1.276**	**385**	**38**	**5.297**
Monumenten	232	191	89	0	333
Parkeergarages	354	143	94	7	397
Buitensportaccommodaties	635	356	239	90	663
Kunst	15	15	-	-	30
Havens	110	100	16	-	194
Bruggen, kunstwerken en duikers	515	122	99	-	538
Openbare verlichting	87	27	40	-	74
Egalisatievoorziening MOP	215		-	11	204
Totaal	**6.607**	**2.230**	**962**	**146**	**7.730**

3.3 Financiering

3.3.1 Inleiding

Financiering gaat over de manier waarop de gemeente leningen aangaat en eventueel overtollig geld (tijdelijk) uitzet. Beleidskaders voor financiering zijn nodig om de rentelasten te beperken en de risico's te beheersen.

3.3.2 Vastgesteld beleid

Naast de wettelijke kaders geldt voor de paragraaf Financiering het volgende raadsbeleidskader:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Treasurybeleid	2017

Het Treasurybeleid geeft duidelijkheid over de kader die de gemeente Gorinchem hanteert bij het invullen van de financieringsbehoefte. Ook zijn de kaders voor de beheersing van het renterisico hierin opgenomen.

De feitelijke uitvoering van dit beleid is vertaald in het treasurystatuut. Het treasurystatuut geeft duidelijkheid over de te hanteren regels bij de treasurytaken en geeft inzicht in de wijze waarop de bevoegdheden geregeld zijn.

Beleidskader	Vastgesteld door het college in
Treasurystatuut	2020

3.3.3 Financieringsportefeuille en renteontwikkeling

In onderstaande tabel zijn de wijzingen in onze langlopende leningenportefeuille verwerkt.

Verloop leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)	2022
Stand per 1 januari 2022	111.240
Opgenomen geldleningen	-
Reguliere aflossingen	12.100
Stand per 31 december 2022	**99.141**

Het gewogen gemiddelde rentepercentage over onze langlopende leningenportefeuille was 1,48%.

De aan de taakvelden door te berekenen rente is gebaseerd op de rekenrente. De rekenrente is bij de begroting 2022 vastgesteld op 1,0%. Op basis van de BBV-notitie rente, moet bij de jaarrekening de rekenrente bepaald worden. Als de afwijking ten opzichte van de begroting kleiner is dan 25% mag de rekenrente van de begroting worden gehandhaafd. Bij de jaarrekening is de rekenrente gehandhaafd.

De totale rentelasten bestaan uit de rente over het vreemd vermogen € 1,6 mln. en de rente die aan voorzieningen wordt toegevoegd van € 400.000, in totaal € 2 mln. Op basis van de boekwaarde investeringen per 1-1-2022 (vaste activa) en de rekenrente wordt ca. € 1,7 mln. rente doorberekend aan de taakvelden waar de investeringen betrekking op hebben. Op basis van de boekwaarde grondexploitaties per 1-1-2022 en de rente grondexploitatie (0,87%) wordt € 534.000 rente doorberekend aan de grondexploitaties.
De totaal doorberekende rente ad. € 2 mln. is € 282.000 hoger dan de totale rentelasten waardoor sprake is van een voordelig renteresultaat.

3.3.4 Renterisico's

De gemeente beheerst renterisico's door onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De overheid stelt grenzen aan het totaal van kort opgenomen geld (kasgeld), omdat rentefluctuaties grote gevolgen kunnen hebben voor de rentelasten in de (meerjaren)begroting. De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kasgeldlimiet	12.385	12.385	12.385	12.385
Opgenomen kasgeld	-348	-253	-374	-212
Ruimte onder kasgeldlimiet	**12.733**	**12.638**	**12.759**	**12.597**

Het beleid is om maximaal kort geld (kasgeld) te lenen. Als voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet (ruimte onder kasgeldlimiet is negatief) wordt overschreden, moet de gemeente de provincie op de hoogte stellen en een plan voorleggen. Meestal is de oplossing om kort geld om te zetten in lang geld.

In 2022 is er sprake van een liquiditeitsoverschot omdat er nog liquide middelen beschikbaar waren via schatkistbankieren.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt de omvang van de jaarlijkse aflossingen en de leningen die voor renteherziening in aanmerking komen. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Renterisiconorm	29.141	25.543	27.156	25.744
Aflossingen	12.100	10.051	11.555	10.060
Ruimte onder renterisiconorm	**17.041**	**15.492**	**15.601**	**15.684**

In alle jaren is er ruimte binnen de grenzen van de renterisiconorm.

3.3.5 Schatkistbankieren

In verband met de verkoop van de Eneco aandelen heeft de gemeente in 2020 ca. € 27 mln. ontvangen. Het gevolg hiervan is dat de gemeente overtollige liquide middelen moet onderbrengen bij het Rijk door middel van schatkistbankieren.

Alle financiering verloopt via schatkistbankieren totdat er geen overtollige liquide middelen meer beschikbaar zijn. Ultimo 2022 is het saldo van de overtollige middelen die ondergebracht zijn bij het Rijk € 10,1 mln.

3.3.6 EMU-saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 3% komen. Om tot een goede raming van het EMU-saldo te komen is het van belang dat ook het EMU-saldo van lokale overheden in de cijfers worden opgenomen. Met de vernieuwing van het BBV is het verplicht gesteld om het EMU-saldo te presenteren in zowel de begroting als in de jaarstukken.

	EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2022
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	13.044
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.275
3	Mutatie voorzieningen	2.841
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.547
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-
	EMU-saldo	**15.613**

(Totstandkoming berekening: 1 - 2 + 3 - 4 - 5 = EMU saldo)

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Inleiding

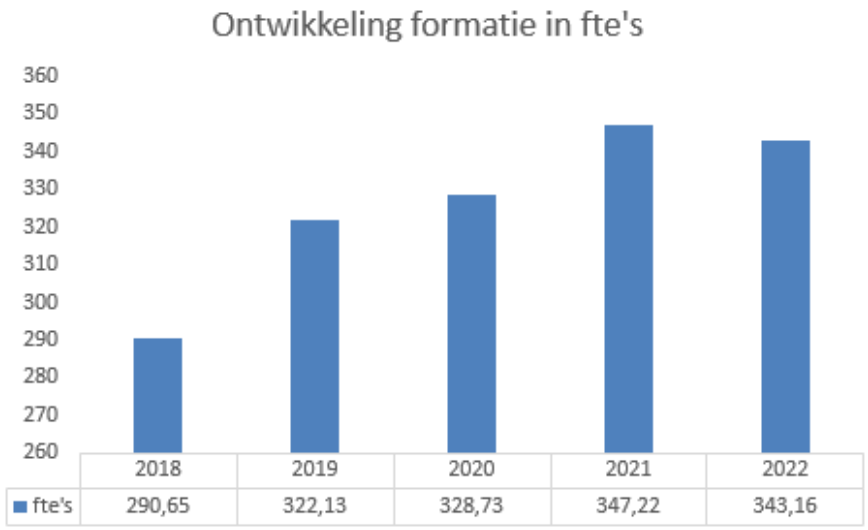
In de paragraaf Bedrijfsvoering staat wat er in 2021 speelde op het gebied van ondersteunende processen als Personeel & Organisatie (P&O), Informatisering en Automatisering (I&A), Financiën, Inkoop en Aanbesteding en Naleving Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en bijbehorende regelingen. De paragraaf gaat ook in op de stand van zaken rekenkameronderzoeken, onderzoeken in het kader van doelmatigheid en de werkzaamheden in het kader van de administratieve organisatie en interne controle. De paragraaf start met informatie over het personeels- en organisatiebeleid.

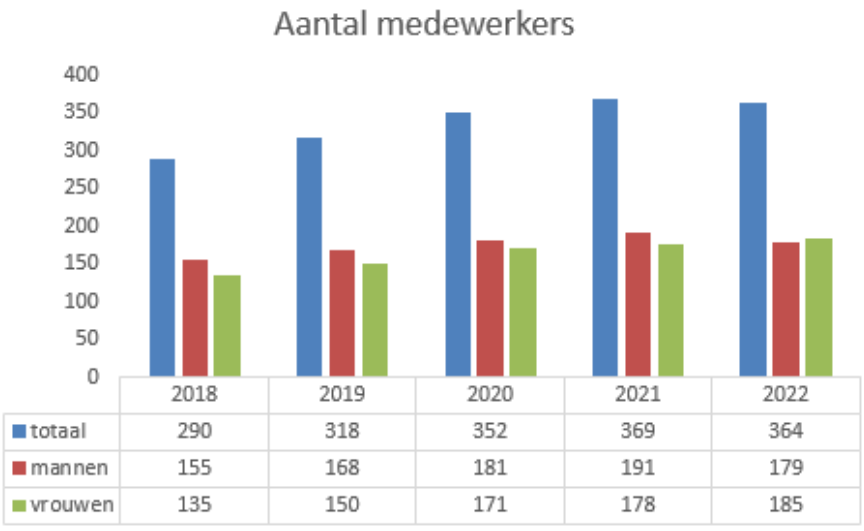
3.4.2 Personeels- en organisatiebeleid

In dit onderdeel presenteren we cijfers over de formatie, het aantal medewerkers onderverdeeld naar mannen en vrouwen en naar leeftijdscategorie en het ziekteverzuim. Daarnaast gaan we in op zaken die met de ontwikkeling van de organisatie te maken hebben. De HR-ontwikkelagenda is de leidraad waarin opgenomen staat welke projecten wanneer opgepakt worden en ondersteunt de totale organisatie- en medewerkersontwikkeling.

Formatie

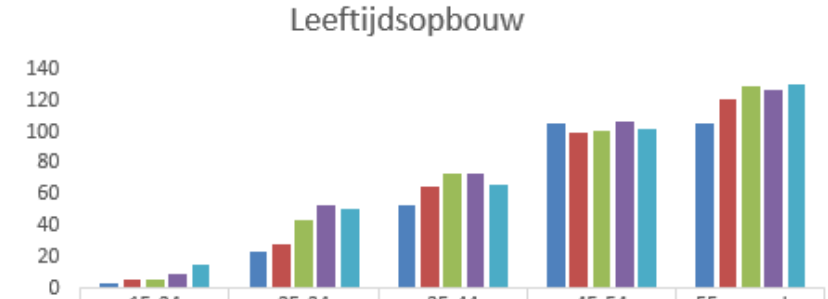
In de formatie zijn de besluiten uit de Perspectiefnota voor 2022 verwerkt en diverse collegebesluiten waarmee binnen de bestaande begroting middelen zijn ingezet voor formatie om capaciteitsknelpunten op te lossen. Ook is hier en daar binnen bestaande formatie geschoven en zijn tijdelijke formatieplaatsen vervallen.

	2018	2019	2020	2021	2022
totaal	290	318	352	369	364
mannen	155	168	181	191	179
vrouwen	135	150	171	178	185

De verdeling mannen en vrouwen binnen de organisatie laat al meerdere jaren zien dat deze in balans is. Ook in 2022 is dat het geval al zien we dat het aantal mannen licht is gedaald en het aantal vrouwen iets is toegenomen.

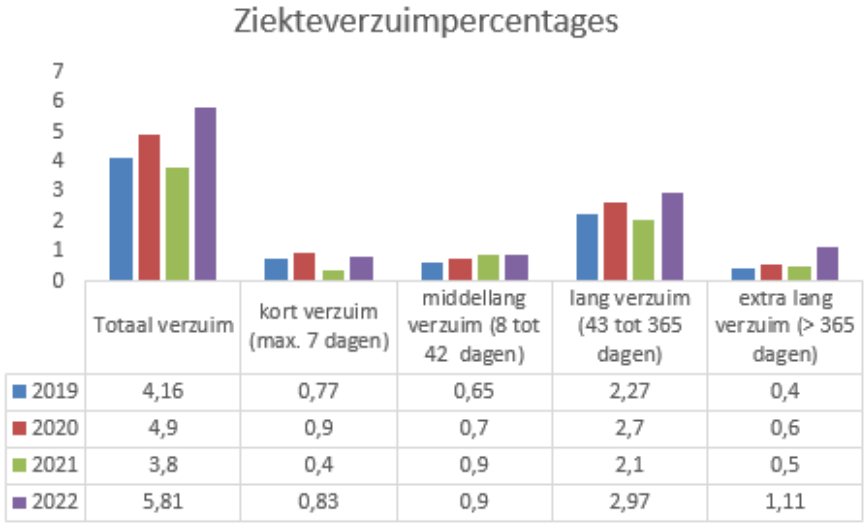
	15-24	25-34	35-44	45-54	55 en ouder
2018	3	23	53	105	106
2019	5	28	65	99	121
2020	6	43	73	101	129
2021	9	53	73	107	127
2022	15	51	66	102	130

Het aantal jongeren in de leeftijdscategorie tot 25 jaar, is in 2022 verder toegenomen en in de categorie tot 35 jaar gestabiliseerd.. Dit past bij de wens tot verjonging binnen de organisatie. De groep medewerkers tot 45 jaar omvat 36% van het personeelsbestand. In de groep 55-67 jaar zit vaste toekomstige uitstroom. In onze strategische personeelsplanning houden we hier rekening mee.

Ziekteverzuim

In 2022 zien we dat het ziekteverzuimcijfer beduidend hoger is dan in 2021 het geval was, nl. 5,81%. Het kort verzuim is verdubbeld en ook het lang en extra lang verzuim zijn gestegen. Hier ligt geen eenduidige oorzaak onder of te wel de oorzaak van het verzuim is per individuele medewerker anders. Vergelijkingscijfers over 2022 zijn er nog niet, omdat de Personeelsmonitor van het A&O-fonds gemeenten pas rond mei 2023 verschijnt. Wel is er het cijfer 5% van het CBS over de stand na het 3e kwartaal 2022. Hieruit mag afgeleid worden dat de uiteindelijke cijfers over 2022 landelijk ook boven de 5% zullen uitkomen.

Bedrijfsarts en bedrijfsverpleegkundige interveniëren tijdig en hebben afstemming met de leidinggevenden om adequate verzuimbegeleiding en -preventie te waarborgen. Ook maakt de arbodienst een verzuim analyse die handvatten kan geven om eventuele acties in te zetten om het verzuim terug te dringen.

	Totaal verzuim	kort verzuim (max. 7 dagen)	middellang verzuim (8 tot 42 dagen)	lang verzuim (43 tot 365 dagen)	extra lang verzuim (> 365 dagen)
2019	4,16	0,77	0,65	2,27	0,4
2020	4,9	0,9	0,7	2,7	0,6
2021	3,8	0,4	0,9	2,1	0,5
2022	5,81	0,83	0,9	2,97	1,11

Organisatie

Belangrijke instrumenten die in 2022 ingezet zijn ter ondersteuning van de ontwikkeling van de organisatie zijn de volgende:

De Strategische Personeels Planning waarmee In 2021 gestart is heeft in 2022 geleid tot een overzicht op concernniveau en op teamniveau. Op basis hiervan voert het management met medewerkers het gesprek over hun ontwikkeling richting de toekomst. Een belangrijke basis zowel voor de individuele ontwikkeling van onze medewerkers als voor het gesteld staan van de hele organisatie voor de toekomst.

De Gorinchem Academie: een online platform waar medewerkers laagdrempelig over allerlei onderwerpen kennis kunnen opdoen. De Gorinchem Academie is verder uitgebouwd met nieuwe leerlijnen.

Hybride werken is gebleven nadat de coronamaatregelen werden losgelaten in 2022. Dit heeft voordelen als het gaat om efficiënt werken, goede werk-privé balans en flexibiliteit. De faciliteiten in de vergaderkamers en op de werkplekken zijn hiervoor uitgebouwd.

Er zijn voor het tweede jaar A3 jaarplannen gemaakt zowel concernbreed als op teamniveau. In deze A3 plannen staan de speerpunten benoemd waarop wordt ingezet. Daarnaast zijn er capaciteitsplanningen opgesteld. Deze zorgen ervoor dat de organisatie meer planmatig werkt en de werkdruk beter beheersbaar is.

Er is een nieuw personeels- en salarissysteem ingevoerd, waarmee een belangrijke stap gezet is in de digitalisering van de processen rondom de personeels- en salarisadministratie.

Onder leiding van een tijdelijke, extra, teammanager is projectmatig werken verder op de kaart gezet. Veel medewerkers zijn geschoold in projectmatig werken via de interne "masterclass projectmatig werken".

Ook is er met behulp van de Peilstok Organisatieontwikkeling een volgende peiling gehouden waar we staan. Het thema dat uitgevraagd is, ging over Leiderschap en bood mooie aanknopingspunten om hier stappen in te zetten.

3.4.3 Informatisering en automatisering

Twee kenmerken van 2022 op ICT-vlak waren ‘dreiging’ en ‘schaarste’. Het aantal cyberdreigingen nam het afgelopen jaar fors toe. Als tegenmaatregel was daardoor veel meer aandacht en inzet nodig voor beveiliging. De schaarste deed zich vooral voelen in het niet voortvarend kunnen uitvoeren van een aantal aanbestedingen en projecten, zeker zodra ze infrastructuur betroffen, zoals netwerkapparatuur, servers, storage en backupvoorzieningen. Levertijden van materiaal lopen uit met maanden tot zelfs een jaar.

Functioneel was er sprake van veel dynamiek: een nieuwe parkeertoepassing is in gebruik genomen, een nieuw systeem voor toezicht en handhaving, meerdere softwarepakketten voor het werken onder de omgevingswet, uitbreiding van het aantal E-diensten, opstarten aanbesteding nieuw financieel systeem.

Ook aan de verdere ‘digitalisering van manieren van werken’ werd gewerkt. Denk daarbij aan het verder digitaliseren van documentstromen (onder andere met behulp van een digitale handtekening), (verder) digitaliseren van financiële processen, etc.

3.4.4 Financiën

Voortdurend wordt gewerkt aan een cyclus waarmee de raad kaders kan stellen en haar controlerende rol kan uitoefenen. Daardoor stellen we het management en het college in staat om tijdig de juiste beslissingen te nemen en hierover verantwoording af te leggen.

In 2022 is een nieuw college gevormd. De Perspectiefnota 2023 is opgesteld door het vorige college, waardoor er gekozen is voor een beleidsarme nota. De eerste uitwerking van het coalitieakkoord vond plaats in de begroting 2023, maar zal verder vooral plaats krijgen in de Perspectiefnota 2024.

We werken continu aan het beheersen van de gemeentelijke schuldpositie. De basis hiervoor is gelegd in de (eerste) Perspectiefnota 2021. Bij alle investeringsvoorstellen beoordelen we of deze kunnen plaatsvinden binnen het afgesproken (investerings)kader, zodat dat de schulden vanaf 2025 worden afgebouwd. Dit is voor een groot deel afhankelijk van het tempo waarmee de geplande investeringen worden gerealiseerd. Mogelijk stijgen de schulden iets langer door, maar naar een minder hoge piek. Een belangrijk en continu aandachtspunt is te voorkomen dat bij een oplopende rente, de begroting de rentedruk niet aankan. Waarbij de focus ligt op het spreiden van het renterisico en het voorkomen van overfinanciering. In 2022 zijn diverse investeringen uitgesteld, de onzekerheid die de coronapandemie gaf, maar ook de gevolgen van de oorlog op de (wereld)economie, maakten dat diverse investeringen vertraging opliepen. We zien nu al dat de piek van de schuldenomvang iets opschuift naar achteren. Helaas zagen we ook een oplopende marktrente. Omdat we beperkt investeringen hebben gedaan, hebben we daar geen directe last van ondervonden. Maar met de omvang van de geplande investeringen, wordt het risico steeds groter dat de rentelasten het opgenomen rentebudget gaan overschrijden. We handelen hierbij conform ons rentebeleid en binnen de kaders van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

In 2020 is een plan opgesteld om de beheersing van de budgetten te verbeteren. Mede op basis van de bevindingen van de accountant bij de controlewerkzaamheden en de steeds striktere voorschriften bij de financiële verslaglegging, is besloten over te gaan tot de aanschaf van een contracten- verplichtingen- en inkoopmodule. Het systeem draagt bij aan het beter zicht krijgen op de diverse inkoopstromen die vanuit de verschillende organisatieonderdelen lopen, het eenduidig registreren van alle inkoopovereenkomsten die door de gemeente worden aangegaan en het daarmee "beklemmen" van een deel van de budgetten, zodat duidelijk is of budgetten toereikend zijn om (nieuwe) opdrachten te verlenen. In 2022 is deze module in gebruik genomen. Hiervoor is een organisatiebreed implementatietraject doorlopen, waarna we aan de slag zijn gegaan met de nieuwe manier van werken. Hierin lopen we tegen de nodige uitdagingen aan, waarbij het vooral de bedoeling

is om alle nieuwe overeenkomsten, contracten en inkooporders goed vast te leggen. Voor de reeds lopende overeenkomsten is gekozen voor een "sterfhuisconstructie", zodat we over enkele jaren een dekkend financieel beeld hebben. De diversiteit aan producten en diensten en grote hoeveelheid aan partners en leveranciers, maken dat het nog de nodige tijd zal kosten voor we onze doelstelling hebben bereikt.

In 2022 zijn we gestart met de aanbesteding van een nieuw financieel pakket, dat ruimte biedt aan de informatiebehoefte van de huidige tijd en optimaal de verschillende processen ondersteunt. We zien tegelijk ook dat een zeer groot aantal gemeenten hetzelfde aanbestedingstraject is gestart (of net heeft afgerond), waardoor er een grote spanning staat op de toch al overspannen arbeidsmarkt. Projectleiders voor dergelijke trajecten worden overal gevraagd en het zijn in de regel geen projecten die met een hoge regelmaat worden uitgevoerd, dus we zien weinig specialisten op dit gebied. Ook wij liepen tegen deze uitdaging aan. De gunning staat gepland voor het tweede kwartaal 2023, waarna het implementatietraject zal starten. We proberen daarbij de administratieve processen te optimaliseren, waar mogelijk te digitaliseren en wellicht te automatiseren. Maar ook de informatievoorziening te verbeteren, de planning- en controlcyclus beter te ondersteunen, systemen aan elkaar te koppelen om handmatig werk te voorkomen en de kans op fouten te verkleinen en projectmatig werken beter te faciliteren.

Financiële continuïteit

Vanuit het Rijk en de VNG is in 2022 gecommuniceerd over een verslechtering van de financiële positie van gemeenten vanaf 2026, mede als gevolg van de wijziging van de financiering van gemeenten via de Algemene Uitkering. Er zijn nog geen concrete cijfers bekend voor de gemeente Gorinchem anders dan dat de meerjarenraming 2023-2026 die structureel sluit met positieve resultaten in alle jaren. Voor de volledigheid van de informatieverstrekking wordt er in deze Paragraaf melding gemaakt van de mogelijkheid dat de financiële positie van onze de gemeente vanaf 2026 mogelijk verslechtert. In de aanloop naar 2026 worden zowel het college als de gemeenteraad over de financiële ontwikkelingen geïnformeerd via de verschillende jaarlijkse P&C-documenten. Wat overigens wel bekend is, is dat op basis van de kengetallen en de verschillende ratio's die in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn opgenomen geconcludeerd kan worden dat de huidige financiële positie in grote lijnen gezond is. Dat maakt dat er op dit moment geen zorgen zijn over de toekomstige financiële positie van de gemeente Gorinchem.

3.4.5 Inkoop en aanbesteding

In 2022 is nog steeds gewerkt aan de professionalisering van de inkoopfunctie waarbij een sterke focus lag op de inkooprechtmatigheid en de nodigde aanbestedingsprocedures zijn doorlopen. Aan het begin van 2023 is een junior inkoopadviseur gestart, contractbeheer wordt centraal gefaciliteerd door inkoop (begin 2023 ca. 60 contracten geregisterd). Daarnaast zijn we aan het nadenken over de beheersing van het inkoopproces en interne borging, mede door het opstellen van een inkoopkalender (wetende dat de eerste versies niet compleet zullen zijn).

3.4.6 Informatiebeveiliging

De gemeente voert jaarlijks de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) zelfevaluatie uit om de stand van zaken te toetsen met betrekking tot de invoering van de maatregelen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

ENSIA structureert verantwoording over de BRP, DigiD, SUWI, BAG, BGT, BRO en de WOZ. De ENSIA resultaten zijn ten opzichte van vorig jaar op hetzelfde niveau.

Een onafhankelijke IT-auditor heeft de verplichte audit over Informatiebeveiliging van DigiD en Suwinet onderzocht en goedgekeurd. Samen met de basisregistraties is verantwoording afgelegd aan zowel de gemeenteraad als de Rijksoverheid.

De doelstelling in 2022 is om te voldoen aan de BIO. Dit betekent waarborgen van beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid van informatie en de informatievoorziening.

In 2022 zijn verdere stappen gezet om de bewustwording te verhogen en zijn maatregelen doorgevoerd om informatievoorziening te waarborgen.

In 2022 zijn dertien datalekken gemeld. Deze datalekken zijn beoordeeld als laag risico voor de betrokkenen waardoor het niet nodig was om deze te melden aan de Autoriteit Persoonsgegeven (AP).

Bedreiging van vertrouwelijke informatie en persoonsgegevens en het afnemen van het vertrouwen in digitale systemen hebben geleid tot verhoogde beveiligingsvereisten. Sinds de start van de oorlog volgt het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) digitale dreigingen die uit het conflict voortvloeien op de voet. Het NCSC geeft aan dat een acht basismaatregelen minimaal noodzakelijk zijn om de gemeente te beschermen tegen actuele digitale dreigingen. Gorinchem heeft alle benodigde maatregelen getroffen en volgt de berichtgeving vanuit de IBD (informatiebeveiligingsdienst) en NCSC.

3.4.7 Naleving Wet Fido en bijbehorende regelingen

In 2022 hebben wij op een juiste wijze uitvoering gegeven aan de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en onderliggende regelingen. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn in 2022 niet overschreden.

3.4.8 Bestuurlijke planning en control

Stand van zaken rekenkameronderzoeken

We rapporteren hieronder over de stand van zaken van de openstaande aanbevelingen uit de rekenkamerrapporten die voor het merendeel in de begroting 2022 zijn opgenomen.

Onderzoek Meldingen openbare ruimte
Het onderzoek is afgewikkeld. De raad heeft op 23 september 2021 de conclusies uit het onderzoeksrapport overgenomen. De gemeente werkt met een nieuw systeem meldingen. De raad is via een informatiebrief op 22 juni 2022 geïnformeerd over de evaluatie van het meldingensysteem Fixi. Hieruit is naar voren gekomen dat Fixi gebruikersvriendelijk is.

Veiligheid
De rekenkamercommissie heeft op 17 mei 2022 de raad geïnformeerd over het onderzoek naar de positie en rol van de raad in het lokale veiligheidsbeleid. De rekenkamercommissie heeft naast het onderzoek de raad een praktische handreiking gegeven om zijn kaderstellende en controlerende rol in het veiligheidsbeleid in te vullen. De raad heeft het rapport ‘’Positie en rol van de raad in het lokale veiligheidsbeleid’’ vastgesteld in de raadsvergadering van 25 mei 2022. De uitkomsten van het rapport zijn betrokken bij het opstellen van het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 dat de raad heeft vastgesteld op 26 januari 2023.

DoeMee-onderzoek Wet Openbaarheid van Bestuur
Gorinchem heeft meegedaan aan het DoeMee-onderzoek naar de praktijk van de Wet openbaarheid bestuur. De onderzoeksvragen hierbij waren hoe de deelnemende gemeenten inhoud gaven aan de afhandeling van Wet openbaarheid bestuur (de opvolger heet: Wet open overheid) -verzoeken, in hoeverre dit rechtmatig gebeurde en hoe hierover verantwoording is afgelegd aan de raad. Het onderzoek is door de raad besproken op 8 december 2022. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen zijn vastgesteld in de raadsvergadering van 26 januari 2023.

Onderzoek huiselijk geweld en kindermishandeling
De rekenkamercommissie heeft een onderzoek opgestart naar Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Het doel is het krijgen van inzicht in de factoren die maken dat er in de regio Zuid-Holland Zuid en in Gorinchem meer meldingen kindermishandeling zijn dan elders. Daarnaast is het van belang om inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de aanpak in Gorinchem van huiselijk geweld in het algemeen en kindermishandeling in het bijzonder. Verder is het van belang inzicht te krijgen in de wijze waarop Gorinchem de regierol invult in relatie tot lokale samenwerkingspartners en te beoordelen welke relatie er bestaat tussen de aanpak en de meldingen. De uitkomsten van het onderzoek worden in de eerste helft van 2023 behandeld in de raad.

Stand van zaken collegeonderzoeken

Onderzoek kostendekkendheid tarieven
Het onderzoek kostendekkendheid tarieven is met uitzondering van de kostendekkendheid tarieven begraafrechten afgewikkeld en is betrokken bij de Perspectiefnota 2022 - 2025. De raad heeft een raadsinformatiebrief in oktober 2022 ontvangen waarin een I&O in 2023 over de beleidslijn kostendekkendheid begraafrechten is aangekondigd.

Burgerpeiling 2021
De burgerpeiling heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd die aan de raad op 7 oktober 2021 zijn

gepresenteerd. De burgerpeiling heeft aandachtspunten over Woon- en leefklimaat, Welzijnsvoorzieningen en Relatie inwoner – gemeente opgeleverd die in 2022 betrokken zijn bij reguliere plannen en acties.

Informatieveiligheid
In 2022 is het onderzoek informatieveiligheid afgerond. In het onderzoek is de aandacht uitgegaan naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid informatieveiligheid. De raad is in september 2022 via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek. De raad wordt over de voortgang van de informatieveiligheid via de planning en controlcyclus, paragraaf Bedrijfsvoering, geïnformeerd.

3.4.9 Administratieve organisatie en interne controle

De inrichting van de administratieve organisatie en interne controle is erop gericht om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen en de risico's te beheersen.

Interne controle
In 2022 zijn de interne controles uitgevoerd op basis van het interne controleplan en het uitvoeringsprogramma 2022. De interne controles dragen bij aan de kwaliteit van de organisatie en sluiten aan op de doelen van de organisatieontwikkeling. Op basis van de belangrijkste geldstromen, risico's en ontwikkelingen is beoordeeld welke processen gecontroleerd worden. Bij de selectie van de processen en de uitvoering van de interne controles heeft afstemming plaatsgevonden met de accountant.

Uit de interne controles vloeien aanbevelingen voort op het gebied van de bedrijfsvoering. In 2022 is er o.a. veel aandacht besteed aan de rechtmatigheid van de inkoop en het optimaliseren van de interne controle in relatie tot de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording.

Fraude
In de inrichting van processen en de interne controle wordt in principe rekening gehouden met het beheersen van frauderisico's.

De directie heeft op 6 oktober 2021 een plan van aanpak voor de fraude-risico-analyse 2021-2022 vastgesteld. In 2023 zal de raad op hoofdlijnen over de uitkomsten van deze analyse worden geïnformeerd.

In 2022 zijn geen fraudes vanuit de eigen organisatie geconstateerd.

Accountantscontrole
De raad is op 15 februari 2022 door middel van een raadsinformatiebrief op hoofdlijnen geïnformeerd over de uitkomsten van de interimcontrole 2021 van de accountant en de reactie van het college daarop.

De accountant heeft op 9 juni 2022 een verslag uitgebracht in het kader van de controle van de jaarstukken 2021. Op 9 juni 2022 is dit verslag nader toegelicht in een I&O-vergadering. Het college heeft in een raadsinformatiebrief van 22 juni 2021 gereageerd op de bevindingen in het verslag. Deze is toegevoegd aan de documenten voor de vaststelling van de jaarstukken 2021 in de raadsvergadering van 23 juni 2022.

De accountant heeft op 13 oktober 2022 in een I&O-vergadering een toelichting gegeven op het controleplan 2022. Daarnaast zijn een aantal aandachtspunten voor de controle besproken. De raad heeft op 20 oktober 2022 ingestemd met het controleplan 2022 en de aandachtspunten voor de controle 2022.

In het najaar is de interimcontrole 2022 uitgevoerd. De raad is op 28 februari 2023 met een raadsinformatiebrief op hoofdlijnen geïnformeerd over de uitkomsten van deze interimcontrole en de reactie van het college daarop.

In het najaar is de aanbesteding van de accountantscontrole vanaf het boekjaar 2023 opgestart. Deze aanbesteding is in het 1e kwartaal 2023 afgerond.

Rechtmatigheidsverantwoording
Op 1 oktober 2020 is in een I&O-B&A-vergadering gesproken over de rechtmatigheidsverantwoording waarvan toen werd aangenomen dat die vanaf de jaarrekening 2021 door het college diende te worden afgegeven. De invoering van deze rechtmatigheidsverantwoording is landelijk uitgesteld tot de jaarrekening 2023. De raad heeft op 20 oktober 2022 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording 2023 vastgesteld.

3.4.10 Interbestuurlijk toezicht

De provincie beoordeelt op basis van een bestuursovereenkomst of gemeenten bepaalde taken volgens de wet uitvoeren. Het doel van deze overeenkomst is om afspraken te maken over de samenwerking, rollen, belangen en verantwoordelijkheden binnen het interbestuurlijke toezicht tussen de provincie en gemeenten.

De raad heeft in april 2022 een raadsinformatiebrief ontvangen met de scores van Gorinchem per toezichtgebied. Gorinchem scoort goed op de gebieden Huisvesting vergunninghouders, monumentenzorg en archeologie, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening. Archief- en informatiebeheer is een aandachtspunt. Wij hebben in 2022 de mogelijkheden van een E-depot onderzocht om hiermee te voldoen aan de Archiefwet. U kunt informatie over 2022 raadplegen op het dashboard Interbestuurlijk toezicht Zuid-Holland (arcgis.com).

3.4.11 Wet open overheid (Woo)

Van passieve naar actieve openbaarmaking
De overheid moet transparanter worden richting burgers. Open en transparant besturen draagt bij aan het maatschappelijk draagvlak voor beleid, vertrouwen in de overheid en een goede werking van de lokale democratie. Om dit te realiseren treedt per 1 mei 2022 de Wet open overheid (Woo) in werking. Deze wet vervangt de huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) waarbij het gaat om passieve openbaarmaking. Bij de Woo heeft actieve openbaarmaking een centrale rol gekregen. Het geeft burgers het wettelijke recht op toegang tot publieke informatie. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar en eenvoudig te ontsluiten is.

Kernpunten Wet open overheid
De Woo bevat de volgende drie kernpunten:
• actieve openbaarmaking van documenten in 11 informatiecategorieën: realisatie binnen 5 jaar;
• aanstellen Woo-contactpersoon: per 1 mei 2022;
• informatiehuishouding op orde hebben en houden: realisatie binnen 8 jaar.

Actieve openbaarmaking documenten
Naast een algemene inspanningsverplichting om informatie actief openbaar te maken, bepaalt de Woo daarnaast dat overheden documenten in 11 informatiecategorieën verplicht actief openbaar moeten maken. Actief openbaar maken betekent: inwoners hoeven niet om allerlei soorten informatie te vragen. We dienen als gemeente de informatie binnen 14 dagen nadat een document de status ‘definitief’ heeft gekregen digitaal te publiceren. Voor het publiceren van documenten moeten alle gemeenten aansluiten op het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Dit is een centraal punt waar alle documenten beschikbaar worden gesteld en voor iedereen zijn te raadplegen. De 11 informatiecategorieën die de Woo benoemt, mogen gefaseerd actief openbaar worden gemaakt. Hiervoor staat een termijn van 5 jaar. Het hoeft dus niet allemaal meteen vanaf 1 mei aanstaande. Voor een aantal informatiecategorieën geldt dat we als gemeente deze momenteel al actief publiceren.

Aanstellen Woo-contactpersoon
Gemeenten zijn verplicht om per 1 mei 2022 één of meer contactpersonen aan te wijzen die vragen van inwoners over de beschikbaarheid van overheidsinformatie kunnen beantwoorden. Deze rol kan bij verschillende personen in de organisatie worden belegd. Op dit moment is er nog geen Woo-contactpersoon aangewezen binnen onze organisatie. Totdat duidelijk is wat deze rol in de praktijk precies betekent en daadwerkelijk ingevuld wordt, fungeert het aangestelde projectteam als ingang en als vraagbaak.

Informatiehuishouding op orde
Net als in de Wob staat ook in de Woo de verplichting om de informatiehuishouding op orde te brengen en het duurzaam toegankelijk maken en houden van documenten omschreven. Door de informatiehuishouding (nog meer) op orde te brengen wordt de basis gelegd voor het efficiënt publiceren en ook duurzaam bewaren van informatie in een digitaal archief. De volledige invoering van de Woo vergt nogal wat. Landelijk is daarom een invoeringstermijn van 8 jaar bepaald voor het volledig op orde brengen van de informatiehuishouding.

3.5 Verbonden partijen

3.5.1 Inleiding

De gemeente heeft relaties met diverse partijen waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Relaties met verbonden partijen komen voort uit maatschappelijke relevantie en politieke motieven. Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft in deze partij: als een lid van het college in het bestuur zit of namens de gemeente stemt. Een financieel belang houdt in dat de gemeente aan deze verbonden partij een bedrag ter beschikking heeft gesteld dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet zou gaan. Of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

3.5.2 Lijst van verbonden partijen

De gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Deze partijen zijn in te delen in drie categorieën:

A. Gemeenschappelijke Regelingen (GR)
B. Vennootschappen en coöperaties
C. Stichtingen

In onderstaand overzicht wordt per categorie aangegeven welke verbonden partijen hiertoe behoren. Per verbonden partij wordt daarna een toelichting gegeven.

A. Gemeenschappelijke Regelingen:
   - GR Dienst Gezondheid & Jeugd
   - GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
   - GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
   - GR Regio AV
   - GR GEVUDO
   - GR AVRES
   - GR Reinigingsdienst Waardlanden
   - GR Bureau Openbare Verlichting

B. Vennootschappen en coöperaties:
   - Hoog Dalem C.V.
   - C.V. ROM-S, Beheer BV ROM-S
   - N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
   - Oasen N.V.
   - Stedin Holding N.V.
   - MLL Beheer B.V.
   - Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.
   - Huisvuil Verbranding Centrale N.V.
   - Coöperatie i_lab

C. Stichtingen:
   - Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
   - Stichting Vestingdriehoek

3.5.3 Gemeenschappelijke regelingen

GR DG&J

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	De GR Dienst Gezondheid & Jeugd (GR DG&J) bestaat uit vier organisatieonderdelen. De GGD ZHZ, Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten, Veilig Thuis en de Service Organisatie Jeugd (SOJ). Daarnaast is er nog de ambulancezorg. Met ingang van 1 januari 2019 is de uitvoering van deze taak ondergebracht in de Coöperatie AmbulanceZorg ZHZ (CAZ-ZHZ), een zelfstandige coöperatie met DG&J en de ziekenhuizen Erasmus Medisch Centrum (EMC) en Albert Schweitzer Ziekenhuis (ASZ) als leden. Conform het eerdere besluit van het Algemeen Bestuur blijven er gescheiden begrotingen voor de uitvoering van de Jeugdwet enerzijds, en de uitvoering van de overige taken van DG&J anderzijds. De GR DG&J verzorgt namens tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid de uitvoering van taken op het gebied van publieke gezondheid, maatschappelijke zorg, leerplicht, jeugdhulp en veilig thuis. Daarnaast is de organisatie verantwoordelijk voor aansturing van de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg (waaronder het Rijksvaccinatieprogramma). Bij rampen en crises, waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd, treedt de DG&J op.
Publiek belang	De DG&J bewaakt, beschermt en bevordert activiteiten gericht op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van ontwikkelingskansen van inwoners van ZHZ.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college (Eva Dansen) neemt deel aan het dagelijks en het algemeen bestuur (10 leden) van de GR. Het algemeen bestuur heeft een 'gewogen' stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur (4 leden) heeft geen gewogen stemrecht. Het stemrecht van het DB is vastgelegd in artikel 21 van de regeling, één stem per lid en een besluit bij volstrekte meerderheid.
Financieel belang	De totale primaire begroting (beleidsarm) voor de Dienst Gezondheid & Jeugd 2022 bedroeg circa € 131 mln., waarvan € 105 mln. voor de Serviceorganisatie Jeugd. De in deze primaire begroting opgenomen bijdragen voor Gorinchem zijn € 8,5 mln. (SOJ) en € 2,2 mln. overig.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 2.297.466 Stand 31 december 2022: € 1.952.424
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 31.584.322 Stand 31 december 2022: € 31.205.456
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € -8.200
Risico's	De verschillende risico’s staan beschreven in de jaarstukken (verplichte paragraaf) van de GR Dienst Gezondheid & Jeugd. We achten het zeer onwaarschijnlijk dat alle risico's zich in hetzelfde jaar zullen voordoen. Om risico’s op te kunnen vangen wordt ook eerst gezocht naar dekking in de lopende begroting. Als dat niet langer houdbaar is, zal de Dienst gebruik maken van een reserve die gemaximeerd is op € 500.000. Wij achten dit afdoende om de meest voorkomende risico’s af te dekken.

GR OZHZ

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) voert wettelijke milieu- en omgevingstaken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) uit namens de Provincie Zuid-Holland en de gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid. De OZHZ geeft ook milieuadvies bij ruimtelijk-economische ontwikkelingen.
Publiek belang	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van omgevingsrecht in het algemeen, en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), in het bijzonder. De OZHZ draagt met zijn kennis en ervaring over omgevingskwaliteit bij aan de veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid van de regio en de gemeente Gorinchem.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR (10 leden). De stemverhoudingen (het belang) in het bestuur sluiten grosso modo aan bij de financiële inbreng van de deelnemers. Gorinchem heeft 3 van de 100 stemmen in het bestuur.
Financieel belang	De totale omzet van de OZHZ bedraagt circa. € 27 mln. De bijdrage van Gorinchem bedraagt afgerond € 0,6 mln. Deze bijdrage bestaat uit een inwonerbijdrage, een bijdrage voor de wettelijke taken en een bijdrage voor taken die op offertebasis worden uitgevoerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.055.628 Stand 31 december 2022: € 2.654.624 (prognose)
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 0 Stand 31 december 2022: € 0
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € -/-401.000 (prognose)
Risico's	OZHZ heeft ook last van de inflatie die zich vertaalt in hogere inhuurtarieven voor personeel. De uitgangspunten voor de begroting 2023 van OZHZ zijn in Q1 2022 vastgelegd. De verwachting is dan ook dat OZHZ in 2023 een negatief exploitatieresultaat zal realiseren. Of dit kan worden opgevangen binnen het weerstandsvermogen van OZHZ is nog niet duidelijk. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

GR Veiligheidsregio ZHZ

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	De veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid (VRZHZ) is opgericht om risico's op het gebied incidenten, rampen en crisis te beheersen. De VRZHZ voert namens de 10 gemeenten in de regio Zuid-Holland-Zuid taken uit voor: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweerzorg en geneeskundige hulpverlening. De regionale brandweer, regionale ambulancevoorziening (RAV) en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR) zijn diensten die in de VRZHZ ondergebracht zijn en nauw samenwerken met andere crisispartners zoals overheidsdiensten en private partners. De VRZHZ is voorbereid op het voorkomen en het bestrijden van incidenten, rampen en crises. De VRZHZ zorgt voor fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing door krachten te bundelen.
Publiek belang	De VRZHZ voorkomt incidenten en rampen door risico's te achterhalen, deze te beperken en hierover te adviseren. De VRZHZ organiseert een daadkrachtige respons voor de bestrijding bij incidenten, rampen en crises. Na een incident, ramp of crisis zorgt zij ervoor dat zo snel mogelijk kan worden teruggekeerd naar de normale situatie.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur (6 leden) en het algemeen bestuur (26 leden) van de GR. In beide besturen is zij vicevoorzitter. In het algemeen bestuur besluiten de leden door elk een stem uit te brengen. Het algemeen bestuur beslist bij een meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem over 2022 bedraagt € 2.949.905
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.308.885 Stand 31 december 2022: € 3.430.748
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 80.116.182 Stand 31 december 2022: € 98.273.520
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 1.541.000
Risico's	De coronacrisis had tot maart 2022, een grote impact op de VRZHZ. Daarnaast heeft de VRZHZ-werkzaamheden verricht voor de Oekraïne-crisis en aanvullende noodopvang. Een aantal beleidsspeerpunten zijn derhalve in 2022 niet volledig gehaald. Door het vertrek uit de VRZHZ van de gemeente Vijfheerenlanden en om de basis op orde te krijgen, is er een structureel tekort ontstaan. De komende jaren wordt er door de VRZHZ een beroep gedaan op de gemeenten om dit structurele tekort van € 2.26 mln. op te vangen middels een verhoging van de bijdrage van de deelnemende gemeenten. Er is nog geen zicht op het einde van de oorlog in de Oekraïne en de vluchtelingentoestroom uit Oekraïne naar Nederland. Zo lang als deze crisis duurt zal inzet vanuit de VRZHZ gevraagd worden. De toestroom van asielzoekers blijft. Er wordt hard gewerkt om dit in goede banen te leiden en voor iedereen onderdak te realiseren. Bij grote toestroom van asielzoekers bestaat de mogelijkheid dat de Rijksoverheid wederom een inspanningsverplichting vraagt van de Veiligheidsregio om crisisnoodopvang te realiseren om drukte op aanmeldcentra te voorkomen zoals dit in juni 2022 heeft plaats gevonden.

GR Regio AV

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	Het vergroten van regionale bestuurskracht en regionale samenwerking in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Het bijdragen aan behartigen van gemeenschappelijke belangen om evenwichtige ontwikkeling van de regio te, bevorderen.
Publiek belang	Gemeenschappelijke regeling. Uitvoering geven aan regionale samenwerking op beleidsterreinen sociaal, fysiek, economie en toerisme samen met de gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling (3 leden). Twee leden van het College van B&W maken deel uit van het algemeen bestuur van de regeling (6 leden). De burgemeester treedt op als voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur van de regeling. Bij de besluitvorming in het algemeen bestuur beschikt elke deelnemende gemeente over één stem per gemeente. Besluiten in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel Gorinchem in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden - verband bedraagt in 2022 op basis van de inwonerbijdrage € 100.000.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 297.000 Stand 31 december 2022: € 394.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 912.000 Stand 31 december 2022: € 676.000
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 109.900
Risico's en overige ontwikkelingen	In 2023 wordt de Regionale Maatschappelijke Agenda (RMA) van de Regio AV geactualiseerd. Hierin worden de ambities van de Regio AV vastgelegd. Voor een verdere toelichting op de ontwikkelingen rondom regionale samenwerking wordt verwezen naar het programma Bestuur en ondersteuning.

GR GEVUDO

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	Gevudo beheert het aandelenpakket van tien gemeenten in de regio ZHZ in de NV Huisvuil Verbranding Centrale (HVC). Het aandelenpakket bestaat uit 529 aandelen. HVC verwerkt voor al deze gemeenten huisafval en voor een aantal ook afvalinzameling. HVC ontwikkelt zich steeds meer als een duurzaam energiebedrijf.
Publiek belang	De belangen van de deelnemende gemeenten behartigen in de aandeelhoudersvergadering van de NV HVC.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur (4 leden) en heeft zitting in het dagelijks bestuur (6 leden). Via de GR is er invloed op het beleid van de HVC. De GR levert een lid in de raad van commissarissen van HVC in de vorm van een onafhankelijk externe. De GR levert ook een lid in de aandeelhoudersvergadering van HVC.
Financieel belang	Het financieel belang is € 75.437
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 30.487 Stand 31 december 2022: € 30.487
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 10 Stand 31 december 2022: € 459.527
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € nihil
Risico's	De schuldpositie van HVC en de te verwachte nettowinst in 2022 is, onveranderd, vergelijkbaar met voorgaande jaren. De schulden nemen vanaf 2020 sterk af, maar blijven afhankelijk van de investeringsbeslissingen zoals warmtelevering. De aandeelhouders hebben eind 2015 in het kader van de vaststelling van het dividendbeleid besloten te streven naar een zodanige solvabiliteit van de onderneming dat er in 2024 een keuzemogelijkheid is om HVC te financiering zonder garantstelling. Om die reden zijn er komende jaren geen dividenduitkeringen voor Gevudo te verwachten.

GR AVRES

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De uitvoeringsorganisatie Avres voert voor aangesloten gemeenten de Participatiewet uit. Dit betekent dat zij de wettelijke taken uitvoeren zoals het verstrekken van uitkeringen en de begeleiding naar werk. Avres heeft ook de werkgeversrol van de sociale werkvoorziening en zij bieden ondersteuning bij re-integratie.
Publiek belang	De GR zorgt voor een goede dienstverlening voor de inwoners die zijn aangewezen op tijdelijke voorzieningen zoals een uitkering en bijzondere bijstand. Het is belangrijk dat er verbindingen gelegd worden tussen Avres en het maatschappelijk middenveld om de inwoners zo goed mogelijk van dienst te zijn.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college maken deel uit van het Algemeen Bestuur. Het bestuur moet erop kunnen vertrouwen dat de gemeentelijke wettelijke taken goed worden uitgevoerd, bewoners goed bediend worden en dat uitvoering wordt gegeven aan bestuurlijke speerpunten.
Financieel belang	De participatiemiddelen worden doeltreffend ingezet en komen ten goede aan de producten en diensten voor onze inwoners.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 15.810.000 Stand 31 december 2022: € 14.867.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 11.566.000 Stand 31 december 2022 € 10.898.000
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 2.185.000
Risico's	Avres is sinds haar oprichting in 2016 verantwoordelijk voor één van de leefgebieden binnen het sociale domein: Werk & Inkomen. De afgelopen jaren heeft Avres vooral ingezet op integraal en lokaal werken; het bieden van maatwerk, een preventieve aanpak en een intensieve samenwerking met partners en stakeholders. De afgelopen jaren zijn er verschillende crisissen geweest waardoor wijzigingen in wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen/trends, nieuwe en andere (accenten in bestaande) opgaven zijn ontstaan. Dit heeft gezorgd voor extra personele inzet en daarbij ook extra kosten. Door de energiecrisis en de energietoeslag zijn er ook meer huishoudens met een laag inkomen in beeld gekomen. De verwachting is dat dit aantal zal toenemen zolang de crisis doorloopt.

GR Reinigingsdienst Waardlanden

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De GR zorgt voor het op milieuverantwoorde manier ophalen van afval en zorgt voor verwerking. Waardlanden heeft via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) taken voor het onderhoud van het openbare gebied.
Publiek belang	Het uitvoeren van gemeentelijke taken op het gebied van afvalinzameling.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het bestuur van de GR. Bij stemming wordt 75% vereist van het aantal (gewogen) stemmen. Het totaal aantal stemmen en het aantal stemmen per deelnemende gemeente in het algemeen bestuur wordt bepaald door het aantal huisaansluitingen van alle gemeenten en het aantal huisaansluitingen per deelnemende gemeente. De stemverhoudingen worden voor een periode van vier jaar vastgesteld. Beslissingen komen tot stand bij een meerderheid van stemmen.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van een verdeelsleutel. De begroting, inclusief het te voeren beleid, wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De verwerkingskosten van HVC worden direct doorgezet naar de gemeenten op basis van de verdeelsleutel. Voor Gorinchem is dit naar verwachting ca. € 1,67 mln. De Reinigingsdienst Waardlanden beschikt over eigen reserves om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1.273.567 Stand 31 december 2022: € 1.999.150
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 16.450.485 Stand 31 december 2022: € 20.797.252
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 725.583
Risico's	**Nieuw Grond- en Afvalstoffenbeleid** Het streven van de Nederlandse overheid naar een 100% circulaire economie in 2050 ligt vast in het programma ‘Nederland Circulair 2050’. Dat betekent concreet dat er in 2050 geen restafval meer mag vrijkomen en dat al het afval als grondstof teruggewonnen moet worden voor hergebruik en recycling. De tussendoelen liggen vast in het Landelijk afvalbeheersplan (LAP). Het was de ambitie in 2020 maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar te verbranden en in 2025 30 kg. In de raadsvergadering van 24 juni 2021 is hiervoor het nieuwe Afval- en Grondstoffenbeleid vastgesteld. Net zoals dit ook bij de andere aan de GR Waardlanden deelnemende gemeenten is gebeurd. Volgens planning is vanaf 2022 gestart met de implementatie daarvan. Echter door externe omstandigheden en te laat leveren van diverse materialen is de invoering van het nieuwe beleid uitgesteld naar 1 januari 2024. Een niet onbelangrijk onderdeel van het beleid is het Waardlanden breed verminderen van het afvaltoerisme en het aantal bijplaatsingen van afval naast de containers. Vooruitlopend hierop is in Gorinchem al gestart met een nieuw communicatietraject om inwoners te attenderen op een juiste wijze van afvalinzameling.

GR Bureau Openbare Verlichting

Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam
Korte omschrijving	De GR Bureau Openbare Verlichting levert een bijdrage aan het beheer van de Openbare Verlichting bij de aangesloten gemeenten.
Publiek belang	Onderhoud van openbare verlichting.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. Een meerderheid van stemmen is nodig voor besluiten van het algemeen bestuur.
Financieel belang	Het financieel aandeel van Gorinchem is bepaald op basis van het aantal lichtobjecten, in 2022 8.025 stuks. In 2022 betalen we € 11,06 per lichtobject, wat leidt tot een bijdrage van € 88.757 voor Gorinchem. Op 1 september 2022 is er een nieuwe algemeen manager aangesteld en vinden er drastische organisatorische wijzigingen ter verbeteringen plaats. Ook de basisovereenkomst (Dienstverleningsovereenkomst) wordt geactualiseerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 139.575 Stand 31 december 2022: € 156.406
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 437.599 Stand 31 december 2022: € 926.251
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 37.441
Risico's	Na de bovengenoemde interventie en de getroffen maatregelen, is er sprake van vertrouwen in de organisatie en de bedrijfsvoering. De financiële gevolgen van de maatregelen (en de gevolgen van de onlangs afgesloten CAO) zijn structureel verwerkt in de begroting 2023 en verder. Wij zien op dit moment geen verdere risico's voor de gemeenschappelijke regeling Bureau OVL. .

3.5.4 Vennootschappen en coöperaties

Hoog Dalem C.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	We voeren voor eigen rekening en risico, samen met de partners verenigd in de C.V., de grondexploitatie Hoog Dalem. We realiseren woningen en voorzieningen op het gewenste kwaliteits- en kwantiteitsniveau in overeenstemming met de vastgestelde ruimtelijke en financiële kaders (grondexploitatie).
Publiek belang	Realiseren woningbouw en voorzieningen in Hoog Dalem.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college treden op als aandeelhouders van Hoog Dalem C.V. Het voorzitterschap in de vergadering van aandeelhouders rouleert per jaar. Besluitvorming van de directie vindt plaats op basis van unanimiteit. In de statuten staat welke directiebesluiten de instemming van de aandeelhouders vragen. Die besluiten vragen een tweederde meerderheid. Andere besluiten vragen om unanimiteit. De burgemeester treedt op als (stille) vennoot in Hoog Dalem C.V.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor de leningen die de CV aangaat. Deze garantstelling bedraagt per 2022 € 15 mln. De gemeente voert samen met Heijmans en AM de grondexploitatie Hoog Dalem. De gemeente neemt voor ongeveer 50% (€ 100.000) deel in het kapitaal van Hoog Dalem C.V. De gemeente is ook voor 50% beherend vennoot in de C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € N.N.B. Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € N.N.B. Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B
Risico's	De ontwikkeling van Hoog Dalem is vergevorderd. Hierdoor nemen de risico's steeds meer af. Door externe factoren zoals het vertrouwen in de woningmarkt bestaat de mogelijkheid dat het afzettempo vertraagd. Daarnaast zijn er nog marktrisico's zoals de rente die effect kunnen hebben op de hoogte van verkoopprijzen en productiekosten.

C.V. ROM-S, Beheer B.V. ROM-S

Vestigingsplaats	Schelluinen
Korte omschrijving	Er zijn drie hoofdactiviteiten, realisatie van het transport- en logistiek centrum Schelluinen-West, realisatie en exploitatie van regionale vrachtwagenparkeerterreinen en herontwikkeling van vertreklocaties.
Publiek belang	Het oplossen van problemen op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu verbetert de leefbaarheid. Daarnaast zetten gemeenten en provincie in op economische ontwikkeling, inclusief de logistieke sector.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de Raad van Commissarissen van Beheer B.V. ROM-S. Besluiten van de Raad van Commissarissen zijn geldig als 60% van de commissarissen aanwezig of vertegenwoordigd is (waaronder de commissaris benoemd op voordracht van het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector b.v. (OPP). Wethouder Financiën, Marjo Molengraaf, vertegenwoordigt Gorinchem als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Vennoten bestaat uit de ambtelijke vertegenwoordigers uit de gemeenten Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden, Vijfheerenlanden en Gorinchem.
Financieel belang	De gemeentelijke deelnemingen en de BNG GO nemen beiden voor 49,5% deel in de C.V. Beheer B.V. ROM-S neemt voor 1% deel.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 8.361.000 Stand 31 december 2022: € 3.542.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 552.000 Stand 31 december 2022: € 4.570.000
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 931.000
Risico's	De verwachting is dat in 2023/2024 deze deelneming niet meer nodig is. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats	Den Haag
Korte omschrijving	De BNG is een intermediair tussen de kapitaalmarkt en decentrale overheden. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens decentrale overheden. De BNG is een naamloze structuurvennootschap, waarvan 50% van de aandelen in handen is van de Staat en de overige 50% in handen is van decentrale overheden.
Publiek belang	De gunstige prijzen van financieringsmiddelen worden doorgegeven aan decentrale overheden. Hierdoor wordt de kredietwaardigheid van gemeenten versterkt en kunnen zij relatief goedkoop lenen.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijke belang (stemrecht) wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,173% in het aandelenkapitaal. De boekwaarde van de aandelen is € 218.000. Van de nettowinst wordt volgens het dividendbeleid van BNG 25% uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 5.620.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 143.955.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B. De ontvangen dividenduitkering in 2022 bedraagt: € 220.000
Risico's	De BNG heeft een solvabiliteitsratio van circa 2%. De BNG is echter een financiële instelling waardoor gegeven de aard van de activiteiten zij verhoudingsgewijs veel vreemd vermogen heeft en een relatief laag eigen vermogen. BNG wordt desondanks als een van de veiligste banken ter wereld wordt beschouwd. De oplopende rente kan invloed hebben op de leningenportefeuille van BNG en daarmee de stabiliteit van BNG maar voor nu wordt dit risico beoordeeld als beperkt.

Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda
Korte omschrijving	Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater. Oasen N.V. realiseert drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland.
Publiek belang	Op duurzame wijze zorgen voor drinkwater.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college heeft stemrecht in de AVA. Het daadwerkelijk bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 4,55% in het aandelenkapitaal van Oasen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 122.185.000 Stand 31 december 2022: € 128.399.000 (prognose)
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 160.810.000 Stand 31 december 2022: € 188.435.000 (prognose)
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 5.874.000 (prognose)
Risico's	Oasen N.V. is een solvabel bedrijf met een beperkt dividend regime. Door het droogtevraagstuk en vervuiling neemt de investeringsopgave voor Oasen toe. De tarieven zijn de ook meer dan normaal verhoogd om deze investeringen op een financieel verantwoorde manier te kunnen realiseren. De risico's nemen wel toe maar worden nog steeds als beperkt ingeschat.

Stedin Holding N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam
Korte omschrijving	Stedin bestaat uit verschillende bedrijfsonderdelen: netbeheerder, infrabedrijf en een netwerkbedrijf. Zij zorgen ervoor dat klanten beschikken over (duurzame) energie om te leven, werken en ondernemen. Stedin verduurzaamt het energiesysteem en zij houdt het robuust en betaalbaar.
Publiek belang	Stedin zorg voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Onderdeel van het beheer is dat uitval of onderbreking van de gas en elektriciteitstoevoer wordt geminimaliseerd.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,68% in het aandelenkapitaal van Stedin. Daarnaast heeft de gemeente in 2021 een cumulent preferente aandelenpakket verworven ad. € 1,36 mln.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.270.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 4.040.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 66.000.000 (prognose) De ontvangen dividenduitkering in 2022 bedraagt: € 62.000.
Risico's	De energietransitie is een grote opgave waardoor de resultaten onder druk kunnen komen te staan. In 2021 zijn hiervoor cumulent preferente aandelen uitgegeven. De gemeente Gorinchem heeft ook deelgenomen aan deze uitgifte. De energietransitie is in volle gang en hiervoor zijn veel middelen nodig. Het Rijk heeft € 500 mln. ter beschikking gesteld in de Miljoenennota 2023. Niettemin is Stedin bezig met een traject om extra middelen op te halen. Het is niet uit te sluiten dat Stedin opnieuw een beroep zal moeten doen op haar aandeelhouders indien het Rijk en andere gemeenten niet verder bereid zijn te participeren.

Merwede Lingelijn Beheer B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De BV MerwedeLingelijn (MLL) is opgericht voor aanleg van de MLL tussen Dordrecht en Geldermalsen om bereikbaarheid en verkeersveiligheid van deelnemende gemeenten te vergroten. De BV is verantwoordelijk voor het beheer van deze lijn.
Publiek belang	Openbaar vervoer.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de AVA. In deze AVA is elke gemeente vertegenwoordigd door één persoon/één stem. Besluiten in de AVA worden genomen bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
Financieel belang	De investering in de MLL bedraagt € 55 mln. Ongeveer € 10 mln. is voor rekening van Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 250.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 39.193 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B.
Risico's	Gorinchem Noord is het laatste onderdeel van dit project. De kosten van dit project zijn nog niet duidelijk maar de bovengemiddelde inflatie gaat hier waarschijnlijk parten spelen. De overige risico's zijn beperkt.

Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De B.V. heeft als doel het oprichten van, het deelnemen in, het besturen van en het toezicht houden op ondernemingen en vennootschappen. Hieronder valt het deelnemen in ROM-S C.V.
Publiek belang	Door de deelneming in ROM-S C.V. wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van het Bedrijventerrein Schelluinen-West.
Bestuurlijk belang	De B.V. is eind 2006 opgericht als onderdeel van de juridische structuur van ROM-S C.V. Het bestuurlijk belang loopt dan ook parallel aan ROM-S C.V. (zie wat bij die verbonden partij is vermeld).
Financieel belang	De B.V. neemt voor 17,3% deel in ROM-S C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1,9 mln. Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € N.N.B Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B.
Risico's	Zoals aangegeven bij ROM-S is het risico beperkt.

Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.

Vestigingsplaats	Alkmaar
Korte omschrijving	HVC N.V. verwerkt huishoudelijk afval en ontwikkelt zich als een producent van duurzame energie voor haar aandeelhouders. Binnen Gevudo-verband wordt een aandelenpakket HVC van de tien deelnemende gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid beheerd. Het gaat om ruim 18% van de gemeentelijke aandelen HVC, waarvoor de Gevudo-gemeenten garant staan. HVC keert hiervoor een jaarlijkse vergoeding uit en zo mogelijk een winstuitkering. Dat laatste is in de afgelopen jaren niet gebeurd, omdat de aandeelhouders ervoor gekozen hebben het aandeel vreemd kapitaal in HVC te reduceren.
Publiek belang	De verwerking van onze huishoudelijke afvalstromen en de productie en distributie van duurzame energie.
Bestuurlijk belang	De realisatie van een circulaire economie en ondersteuning bij de energietransitie.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem staat garant voor € 9,8 mln. van het bedrijfskapitaal van HVC N.V. De jaarlijkse risicogarantie uitkering bedraagt wordt ontvangen via Gevudo.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 168.104.000 Stand 31 december 2022: €
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 833.065.000 Stand 31 december 2022: €
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B Risicogarantie uitkering over 2022 bedraagt: € 76.000
Risico's	Omdat HVC steeds meer afhankelijk wordt van de opbrengsten van de geproduceerde duurzame energie, hebben de energieprijzen grote invloed op het bedrijfsresultaat. Daarnaast heeft ook de verbeterde afvalscheiding effecten op bezettingsgraden en opbrengsten. De vermogenspositie van HVC is nog niet voldoende om zonder garanties van gemeenten te opereren maar is wel aan het verbeteren. Het risico voor HVC wordt beoordeeld als beperkt.

Coöperatie i_lab

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	i_lab is een coöperatief platform voor Gorinchem en de regio waar leren, werken en innoveren samenkomen. i_lab wordt een fysiek centrum op de regionale beroepen- en innovatiecampus in Gorinchem. Het is bovendien een knooppunt in het netwerk van samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid in de regio Gorinchem, het netwerk voor onderlinge verbinding en kennisuitwisseling.
Publiek belang	Het i_lab is een plek en een netwerk waar door samenwerking tussen scholen en bedrijven een krachtig innovatief (beroeps)onderwijs (po, vo, mbo, hbo en wo) wordt gerealiseerd en een Leven Lang Ontwikkelen wordt gestimuleerd; voor een groter vernieuwings- en aanpassingsvermogen van stad en regio.
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente zitten twee leden van het college in het algemeen bestuur van het i_lab. Het onderwijsveld en het bedrijfsleven hebben ook elk twee personen die zitting hebben in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente heeft een budget beschikbaar gesteld van € 6,65 mln. voor de uitwerking en realisatie van het i_lab, waarvan € 1,9 mln. gedekt uit de Regiodeal.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € Stand 31 december 2022: €
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € Stand 31 december 2022: €
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: €
Risico's	Het rapport Samen voor elkaar van Berenschot geeft in haar conclusies aan dat als Gorinchem haar regiofunctie wil behouden en of versterken, ze blijvend moet investeren om een aantrekkelijke onderwijsstad voor de regio te blijven. Het i_lab en de verdere ontwikkeling van de beroepencampus zijn complementair. De ontwikkeling van het i_lab is een taakstellend budget. Door de algemene kostenstijgingen van de afgelopen periode zal de uiteindelijke locatie op de beroepencampus soberder worden uitgevoerd. Het i_lab heeft zich tijdelijk gevestigd in het Da Vinci College in Gorinchem. Planning is om in 2024 te starten met verbouwing van de definitieve locatie. Op deze locatie is nu een school gevestigd. Verhuizing van deze school heeft enige vertraging, waardoor verhuizing van het i_lab ook vertraging geeft. Hierdoor zal besteding van de subsidie over een langere periode worden uitgesmeerd dan aanvankelijk gedacht. Dit tijdpad past nog binnen de regiodeal. De risico’s zijn beperkt.

3.5.5 Stichtingen

Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De stichting heeft tot doel verbetering van: a. De economische positie en uitstraling van de Gorinchemse binnenstad; b. De samenwerking tussen partijen die hierop invloed uitoefenen.
Publiek belang	Een maatschappelijk goed functionerende en voor inwoners en bezoekers aantrekkelijke binnenstad met voldoende faciliteiten.
Bestuurlijk belang	Gemeente, ondernemers en eigenaren commercieel vastgoed hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het functioneren van de binnenstad.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2023: € 72.014 excl. BTW.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 29.291 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 8.906 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B.
Risico's	Zeer beperkt.

Stichting Vestingdriehoek

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De Vestingdriehoek is een toeristisch samenwerkingsverband tussen gemeenten Gorinchem, Altena, West Betuwe, Zaltbommel en Slot Loevestein. De verbindende factor is veerdienst Riveer die de bezoeker van de ene naar de andere locatie vervoert.
Publiek belang	Grensoverschrijdende samenwerking tussen partijen om economische spin-off te realiseren die de locaties afzonderlijk van elkaar niet kunnen bereiken.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Toerisme) neemt zitting in het bestuur en treedt hierbij op als voorzitter.
Financieel belang	Alle deelnemende gemeenten investeren naar rato van het toeristisch belang.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 74.452 Stand 31 december 2022: € 59.452 (prognose)
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1.001 Stand 31 december 2022: € 1.001 (prognose)
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen.

3.6 Grondbeleid

3.6.1 Inleiding

De paragraaf geeft informatie over de gemeentelijke grondexploitaties.

Grondbeleid
Grondbeleid is een kader waarbinnen het ruimtelijke beleid en de ruimtelijke doelstelling vorm krijgen. Het is een middel om de ruimtelijke doelstellingen op een economisch verantwoorde manier te realiseren en geen doel op zich. De nota grondbeleid is geactualiseerd in 2020 voor de periode van 2020-2023. De woonlocaties in de stedelijke vernieuwing en uitleggebieden zijn onderdeel van programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing. Verder is de ontwikkeling van bedrijventerreinen onderdeel van programma 4 Economie.

Voor de jaarafsluiting zijn de exploitatieopzetten geactualiseerd en berekend naar de contante waarde per 1 januari 2023. De financiële consequenties van deze actualisaties zijn cijfermatig in de jaarrekening verwerkt. In deze paragraaf staat een samenvatting van de belangrijkste financiële mutaties in 2022 voor de grondexploitaties. In een aparte rapportage Meerjarenprogramma Grondexploitaties (MPG) staat een uitgebreide beschrijving per grondexploitatie, zowel financieel als beleidsmatig.

3.6.2 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Nota Vastgoedbeleid 2020-2023	2020
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020

In januari 2020 is de nota grondbeleid vastgesteld. De voornaamste verandering is dat het grondbeleid verschuift van faciliterend naar situationeel grondbeleid. Dit houdt in dat per situatie door de gemeenteraad wordt besloten of de rol faciliterend, actief of middels een publiek-private-samenwerking wordt ingevuld. De gekozen rol is een resultante van de integrale afweging van gewenste regie, marktwerking, investeringsbereidheid, en risico bij de ruimtelijke ontwikkeling waarvoor inzet van het gemeentelijk grondbeleid nodig is.

De nota Vastgoedbeleid 2020 – 2023 is begin 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. De afgelopen jaren heeft het accent van het vastgoedbeleid voornamelijk op het afstoten van overtollig vastgoed gelegen. De komende periode zal naast de aandacht voor het afstoten van vastgoed ook aandacht worden besteed aan het efficiënter huisvesten van maatschappelijke partijen en een verdere verduurzaming van het restant (kernvoorraad) aan gemeentelijke gebouwen.

3.6.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De verwachte resultaten van de grondexploitaties worden op netto contante waarde (NCW) berekend. Als uit deze berekening per balansdatum een verlies naar voren komt, wordt tot het volledige bedrag van dit verlies een voorziening gevormd.

Bij een voordelige berekening (winst) vindt een gedeeltelijke winstneming plaats, op basis van de methode 'percentage of completion' (POC) conform het BBV (notitie 2019 grondbeleid in begroting en jaarstukken). Dit betekent dat de winst naar rato van gerealiseerde kosten (en opbrengsten) moet worden genomen.

In de berekeningen van de grondexploitaties zijn de navolgende parameters gehanteerd:

- netto contante waarde (en parameters) per 1 januari 2023;
- rentepercentage 0,92% ;
- disconteringsvoet 2,00%.

Parameters grondexploitaties	2023	2024	2025	2026 e.v.
Kostenstijging	3,5%	3,0%	2,0%	2,0%
Opbrengstenstijging woningbouw	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Opbrengstenstijging sociale woningbouw	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Opbrengstenstijging bedrijventerreinen	1,3%	1,5%	1,5%	1,5%

Voor de prijspeilcorrectie van grondprijzen van prijspeil 1-1-2022 naar prijspeil 1-1-2023 wordt het grondprijzenonderzoek 2023 van een extern adviesbureau aangehouden. Voor indexering van grondproductiekosten wordt 6,0% gehanteerd.

De waarden zijn de te hanteren standaarden bij het herzien van de grondexploitaties. Per exploitatiegebied is bekeken of deze standaarden worden gebruikt of dat afwijkende waarden (uitzonderingen) gelden, vanwege projectspecifieke afspraken.

3.6.4 Prognose verwacht resultaat grondexploitaties

De bouwgronden in exploitatie (BIE) van de gemeente Gorinchem betreffen 3 grondexploitatiecomplexen woningbouw en 2 grondexploitatiecomplexen bedrijventerrein. Naast de gemeentelijke grondexploitaties is er de grondexploitatie Hoog Dalem, die in de CV Hoog Dalem is ondergebracht. Een korte toelichting hierop is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Prognose resultaat BIE (bedragen x € 1.000)	Einddatum	Resultaat EW	Mutatie EW t.o.v. jaarrekening 2021	Resultaat NCW 31-12-2022	Mutatie NCW t.o.v. jaarrekening 2021*
Verliesgevende projecten					
Groote Haar	31-12-2040	-9.651	-2.173	-6.755	-1.520
Mollenburg	31-12-2023	-11.560	253	-11.333	21
Winstgevende projecten					
Oost II	31-12-2023	7.487	-298	7.340	-143
Lingewijk Noord	31-12-2023	4.456	-40	4.369	47
Kleine Haarsekade	31-12-2022	424	13	424	21
Verbonden partijen					
Hoog Dalem (50% aandeel)	31-12-2025	3	-48	3	-44
Totaal			**-2.294**	**-5.952**	**-1.618**

** resultaten op eindwaarde (EW) op netto contante waarde (NCW) 1-1-2023 gebracht om resultaten te vergelijken en op te tellen*

Ontwikkeling resultaat grondexploitaties op hoofdlijnen

Algemeen
Het BBV is leidend voor de financiële verwerking van de grondexploitaties. De gemeentelijke grondexploitaties zijn geactualiseerd per prijspeildatum 1-1-2023 en boekwaarde datum 31-12-2022. Om de jaarlijkse herziening uit te voeren zijn de parameters en grondprijzen geactualiseerd en zijn de nog te realiseren kosten- en opbrengstenbudgetten beoordeeld in relatie tot gerealiseerde kosten en opbrengsten en de voortgang van de projecten. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van vorig jaar zijn (i) een hogere kostenstijging en (ii) de tussentijdse winstnemingen in 2022.

De kostenstijging is naar boven bijgesteld vanwege de opgelopen kosten ten gevolge van de energiecrisis en tekort aan bouwmaterialen en personeel. Verder wordt conform de BBV een tussentijdse winstneming als kostenpost aan de boekwaarde toegevoegd. Dit resulteert in een negatiever resultaat voor de winstgevende grondexploitaties. In totaal is het geconsolideerde resultaat van het MPG 2023 € 2,3 mln. negatiever ten opzichte van het MPG 2022. Zonder de tussentijdse winstneming is het geconsolideerde resultaat van het MPG 2023 € 1,6 mln. negatiever.

Per grondexploitatiecomplex worden hiernavolgend de belangrijkste mutaties aangegeven. Voor een gedetailleerde analyse van de mutaties wordt verwezen naar het MPG 2023.

Groote Haar
Het negatieve financiële resultaat van deze grondexploitatie is per saldo toegenomen met € 1,5 mln. De verliesvoorziening is met dit bedrag verhoogd. De oplopende inflatie, tekorten aan bouwmaterialen en personeel en de stijgende energieprijzen zorgen voor een hogere kostenstijging dan verwacht. De meeste

werkzaamheden voor het project moeten nog starten. De toegenomen kostenstijging heeft daarom een grote impact op het resultaat van Groote Haar. Daarnaast zijn de civiele ramingen aangevuld met onvoorziene flora en faunawerkzaamheden.

Mollenburg
Het negatieve financiële resultaat van deze grondexploitatie is per saldo afgenomen met € 20.000. De verliesvoorziening is met dit bedrag verlaagd. De verbetering van het resultaat is het gevolg van een spoedige verkoop van de laatste vrije zelfbouwkavels. Dit resulteert in een verlaging van de plankosten waardoor het resultaat verbeterd.

Oost II
Door het strikte uitgiftebeleid zijn in 2022 de geplande verkopen vertraagd. Om de vertraging in het project in te halen en de geplande eindtermijn van het project te halen zijn er extra plankosten geraamd. Daarnaast is er een tussentijdse winstneming geboekt van € 64.789. Dit resulteert in een verslechtering van het resultaat met € 88.004.

Lingewijk Noord
Het resultaat van de grondexploitatie neemt af met ca. € 590.000. Dit wordt veroorzaakt door de tussentijdse winstneming van € 634.237. Zonder de tussentijdse winstneming verbetert het resultaat met € 36.000 ten gevolge van een gunstige aanbesteding voor het inrichten van het plangebied.

K**leine Haarsekade**
De laatste 2 kavels zijn begin 2022 geleverd. Hiermee is het project afgerond. In 2022 is de laatste winstneming gedaan van € 135.553 waardoor het resultaat op € 0 uitkomt. In totaal is er € 424.000 winst gerealiseerd.

Verbonden partij Hoog Dalem
Voor het realiseren van de gebiedsontwikkeling Hoog Dalem participeert de gemeente Gorinchem voor 50% in de grondexploitatie Hoog Dalem. Het resultaat van deze grondexploitatie blijft nagenoeg onveranderd ten opzichte van jaarrekening 2021. De geprognosticeerde grondverkopen in 2022 in het middengebied hebben plaatsgevonden. Dit betekent dat er grond is geleverd voor 76 projectmatige woningbouw en 27 zelfbouwkavels. De risico's voor de gemeente die gerelateerd zijn aan de deelname in de verbonden partij Hoog Dalem beperken zich dan ook tot de realisatie van de woningbouw in het Middengebied. De risico's staan toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Een verdere uiteenzetting van Hoog Dalem C.V. is onderdeel van de paragraaf Verbonden Partijen.

3.6.5 Voorzieningen, winstnemingen en risico's grondexploitaties

Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo is een voorziening gevormd.

Mutatie voorzieningen actieve grondexploitaties (bedragen x € 1.000) n.a.v. herziening 2023	Stand 31-12-2021	Rente-toevoeging	Stortingen	Vrijval	Stand 31-12-2022
Mollenburg	11.131		202		11.333
Groote Haar	5.133		1.622	-	6.755
Totaal	**16.264**	**-**	**1.824**	**-**	**18.088**

Uit de bijgestelde grondexploitatie Mollenburg blijkt dat de berekende verliesvoorziening met € 21.000 kan worden verlaagd. Op basis van de bijgestelde grondexploitatie Groote Haar is de berekende verliesvoorziening met € 1,5 mln. toegenomen.

Winstnemingen
Naar rato van de voortgang van zowel gerealiseerde kosten als opbrengsten dient over een positief eindresultaat van een grondexploitatie tussentijdse winst te worden genomen. Deze zogeheten methode Percentage of Completion (POC) wordt voorgeschreven door het BBV. Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel dat op voorhand mogelijk teveel winst wordt genomen, is het toegestaan projectspecifieke risico's in mindering te brengen op het verwachte eindresultaat van de grondexploitatie alvorens de tussentijdse winstneming te bepalen.

Tussentijdse winstnemingen BIE (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde resultaat*	Correctie project- risico	PoC	Tussentijdse winstneming	Tussentijdse winstneming t/m 2021	Tussentijdse winstneming 2022
Oost II	7.487	-	84%	6.261	6.196	65
Lingewijk Noord	4.456	-	90%	4.008	3.379	634
Kleine Haarsekade	424	-	100%	424	289	136
Totaal	**12.367**	**-**		**10.693**	**9.864**	**835**

** Het eindwaarde resultaat is beperkt hoger dan het resultaat dat staat weergegeven in de tabel Prognose verwacht resultaat omdat rente-effecten van de winstneming in 2022 in de bepaling van de winstneming 2022 nog niet (kunnen) zijn meegenomen.*

Drie gemeentelijke grondexploitaties zijn winstgevend. Voor deze grondexploitaties is tot en met de jaarrekening van 2022 reeds € 9,9 mln. winst genomen. De tussentijdse winstneming in 2022 is bepaald op € 0,8 mln. Gezien het verwachte eindresultaat van de grondexploitaties wordt, afhankelijk van het optreden van de risico's, tot einde looptijd nog een totaal van € 1,7 mln. aan winstneming verwacht. De projectspecifieke risico's die tevens in de bepaling van de winstneming zijn meegenomen hebben betrekking op de onzekerheid omtrent de hoogte van de nog te realiseren grondopbrengsten. De gedetailleerde berekeningen van de winstnemingen zijn opgenomen in het MPG.

Risico's gemeentelijke grondexploitaties
De geïdentificeerde risico's zijn niet in de grondexploitaties verwerkt, maar onderdeel van de benodigde weerstandscapaciteit. De risico's zijn berekend aan de hand van dezelfde uitgangspunten als uiteengezet in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing*. Het totaalrisico van € 1,4 mln. voor de gemeentelijke grondexploitaties is tevens opgenomen in deze paragraaf.

Project (bedragen x € 1.000)	Benodigde weerstands-capaciteit 2021	Benodigde weerstands-capaciteit 2022	Verschil	
Woningbouw				
Mollenburg	36	38	2	toename
Lingewijk Noord	-	-	-	afname
Kleine Haarsekade	-	-	-	afname
Totaal woningbouw	**36**	**38**	**2**	**toename**
Bedrijventerrein				
Groote Haar	1.909	1.285	-625	afname
Oost II	89	87	-2	afname
Totaal bedrijventerrein	**1.998**	**1.372**	**-626**	**afname**
Totaal	**2.034**	**1.410**	**-624**	**afname**

Vooral de risico's voor Groote Haar zijn bepalend voor de reservering van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor het totale risico van de grondexploitatie Groote Haar wordt € 1,3 mln. opgenomen in het weerstandsvermogen. De risico's van de grondexploitatie Groote Haar zijn gerelateerd aan de gevoeligheid van de parameters rente en opbrengstenstijging. Deze zijn gezien de lange looptijd van deze exploitatie reëel.

Met uitzondering van de grondexploitatie Groote Haar bevinden de gemeentelijke grondexploitaties zich in de eindfase. Hierdoor zijn bij deze grondexploitaties geen risico's aanwezig voor Lingewijk Noord en Kleine Haarsekade. Het totale risico voor de grondexploitaties Mollenburg en Oost II van € 130.000 heeft betrekking op de hoogte van de grondprijzen en vertraging in het project. In het MPG staat de risicoanalyse per grondexploitatie verder toegelicht.

3.6.6 Balanspositie grondexploitaties

Balanspositie van de grondexploitaties.

Financiële positie (bedragen x € 1.000)	Stand 31-12-2018	Stand 31-12-2019	Stand 31-12-2020	stand 31-12-2021	stand 31-12-2022
Boekwaarde gronden in exploitatie					
1. Woningbouw	12.409	11.997	12.742	8.377	9.408
2. Bedrijventerrein	53.174	53.603	50.997	53.060	54.684
Totaal boekwaarde	*65.583*	*65.600*	63.740	*61.437*	*64.092*
Getroffen voorzieningen grondexploitaties	17.655	18.268	16.970	16.263	18.087
Netto boekwaarde	**47.928**	**47.332**	**46.770**	**45.174**	**46.005**

Over 2022 is de boekwaarde met € 2,7 mln. toegenomen. De netto boekwaarde neemt toe met € 0,8 mln. doordat naast de verlaging van de boekwaarde ook de voorziening (Groote Haar) verhoogd wordt.

Ontwikkeling balanspositie BIE in begrotingsjaar 2023 (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerderingen/ verminderingen in begrotingsjaar	Boekwaarde 31-12-2023	Nog te realiseren 2024-einde project	Eindresultaat project
Woningbouw					
Kosten	32.128	1.595	33.723	-	33.723
Opbrengsten	22.720	-	22.720	-	22.720
Saldo woningbouw	**-9.408**	**-1.595**	**-11.003**	**-**	-11.003
Bedrijventerreinen					
Kosten	95.574	5.234	100.809	38.247	139.056
Opbrengsten	40.890	7.314	48.204	84.799	133.003
Saldo bedrijventerreinen	**-54.684**	**2.079**	**-52.605**	**46.552**	**-6.053**
Saldo BIE	**-64.092**	**484**	**-63.608**	**46.552**	**-17.056**

De verwachting is dat het saldo van vermeerderingen en verminderingen in het begrotingsjaar 2023 leidt tot een lagere boekwaarde per 31-12-2023. Tegenover de kosten die in verband met de werkzaamheden op Groote Haar, het woonrijp maken van Mollenburg en Lingewijk Noord in 2032 worden verwacht, staan de grondopbrengsten die volgen uit bedrijventerrein Oost II. De volledige gronduitgifte van bedrijventerrein Groote Haar staat geprognosticeerd vanaf 2026 tot 2040. Dit verklaart de hoge nog te realiseren grondopbrengsten bij bedrijventerreinen.

3.6.7 Feitelijke gegevens van het gemeentelijk vastgoed

De gemeente bezit 86 panden per peildatum 31 december 2022. Begin 2022 is de woonboot aan de Stationsweg verkocht en is de tijdelijke school aan de Laag Dalemseweg gesloopt. De onderverdeling van de panden is in onderstaande tabel weergegeven.

Soort vastgoed	Sublabel	Aantal
Maatschappelijk vastgoed	Onderwijs	32
	Sport	8
	Welzijn	5
	Cultuur	3
	Economie en Toerisme	3
	Erfgoed/ historie	14
	Intern vastgoed (bestuurlijke en ambtelijke huisvesting)	5
Commercieel vastgoed	Horeca	1
	Kantoor	0
	Detailhandel	0
	Bedrijfsruimte	3
	Kinderdagverblijf/ BSO	1
Overig vastgoed	Woningen	5
	Ontwikkelingsvastgoed	6

3.7 Lokale heffingen

3.7.1 Inleiding

Lokale heffingen zijn te verdelen in heffingen waarvan de besteding gebonden of ongebonden is. De gebonden heffingen worden besteed aan een aanwijsbare taak, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en marktgelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelasting (RZB), parkeerbelasting en precariobelasting worden wel tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. In 2022 behoorde de hondenbelasting ook nog tot deze ongebonden lokale heffingen. Vanaf 2023 wordt de hondenbelasting afgeschaft. De haalbaarheid voor toeristenbelasting gaat worden onderzocht. De besteding van deze heffingen is niet gebonden aan een bepaalde taak.

3.7.2 Vastgesteld beleid

Voor lokale heffingen zijn beleidsuitgangspunten gebruikt. De uitgangspunten zijn:

- voor de ontwikkeling van de gemeentelijke tarieven wordt het gewogen prijsindexcijfer van het Centraal Plan Bureau (CPB) aangehouden;
- er wordt zo veel mogelijk gewerkt met kostendekkende tarieven;
- voor de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden egalisatiereserves of -voorzieningen gebruikt;
- de inkomstenderving door de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting wordt doorberekend in de tarieven;
- tevens wordt een BCF component meegenomen in de afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

3.7.3 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Hieronder wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten 2022 voor deze heffingen. Ook worden de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten kort uitgelegd.

Onroerende zaakbelastingen
De opbrengst van de OZB behoort tot de algemene dekkingsmiddelen en mag vrij worden besteed.
De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Ze worden berekend door de geraamde opbrengst te delen door de te belasten waarde, het heffingsareaal. De waarde wordt getaxeerd conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. De taxaties zijn gebaseerd op het marktniveau op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar. De waardeschommelingen worden vereffend via de tarieven, zodat de hertaxatie zelf niet leidt tot een verhoging van de belastingdruk. Wel is conform de besluitvorming bij de begroting 2022 een inflatiecorrectie toegepast van 3%.

Tarieven onroerende zaakbelasting	2021	2022
Woningen: eigenaar	0,1119%	0,1060%
Niet-woningen: eigenaar	0,3120%	0,3296%
Niet-woningen: gebruiker	0,2539%	0,2650%

Afvalstoffenheffing
De kosten van de afvalinzameling en -verwerking van particuliere huishoudens worden via de

afvalstoffenheffing verhaald. Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. In de tarieven wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Het uitgangspunt is dat de éénpersoonshuishoudens een korting van 20% krijgen op het tarief van meerpersoonshuishoudens.

Tarieven afvalstoffenheffing	2021	2022
Eénpersoonshuishoudens	253	269
Meerpersoonshuishoudens	316	337

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing. De tarieven zijn in 2022 kostendekkkend geweest.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	5.099
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	**5.099**
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	118
Totale kosten	**5.217**
Opbrengst heffingen	**5.217**
Dekkingspercentage	**100%**

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Een gemeente kan rioolbelasting heffen om deze zorgplicht te betalen (artikel 228a van de Gemeentewet). Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. Uit de rioolbelasting worden de kosten voor rioolbeheer en onderhoud betaald, maar ook 50% van de kosten van straatreiniging en 20% van de kosten van waterbeheersing. Net als bij de afvalstoffenheffing wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens en krijgen de éénpersoonshuishoudens een korting van 20% op het meerpersoonstarief. Bedrijven betalen een vast tarief per 150 m^3 water dat gelijk is aan het tarief voor meerpersoonshuishoudens.

Tarieven rioolbelasting	2021	2022
Eénpersoonshuishoudens	171	166
Meerpersoonshuishoudens	213	207
Bedrijven per 150 m^3 waterverbruik	213	207
Grootverbruikers per 150 m^3 waterverbruik	85	85

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de rioolbelasting. De tarieven zijn kostendekkend geweest.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	3.458
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	**3.458**
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	402
Totale kosten	**3.860**
Opbrengst heffingen	**3.860**
Dekkingspercentage	**100%**

Hondenbelasting

Hondenbelasting wordt opgelegd voor het houden van een of meerdere honden. De hondenbelasting is een ongebonden heffing waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. De hondenbelasting is afgeschaft en zal in 2023 niet meer in rekening worden gebracht.

Tarieven hondenbelasting	2021	2022
Per hond	80	81
Kennel	132	134

Roerende Zaakbelasting (RZB)

De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB. De RZB wordt opgelegd voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt en bestaat uit circa 70 woonarken.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen die zich op, onder of boven openbare gemeentegrond bevinden. De tarieven zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 3%.

Leges en overige rechten

Als een gemeente diensten verleent, worden daar leges voor geheven. Denk aan het verlenen van vergunningen of het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen. Sommige tarieven hiervoor, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima. Deze tarieven kunnen alleen worden verhoogd met het percentage dat het Rijk toestaat. De overige tarieven, zoals die voor (omgevings-)vergunningen, huwelijk en voor verstrekkingen uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA), zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 3%.

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de leges.

Dekkingspercentages leges (bedragen x € 1.000)	Omgevingsvergunningen	Publiekszaken	Overige leges	Totaal leges
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	633	1.086	2	1.721
Toe te rekenen lasten (overhead)	239	546		785
Totale kosten	**872**	**1.632**	**2**	**2.506**
Opbrengst heffingen	2.295	489	25	**2.809**
Dekkingspercentage				**112%**

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de overige rechten. Er is hierbij nog geen sprake van 100% kostendekking. De tarieven zijn in 2023 verhoogd om het tekort te laten afnemen.

Dekkingspercentages overige rechten (bedragen x € 1.000)	Begraafrechten	Marktgelden	Totaal overige rechten
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	373	24	397
Toe te rekenen lasten (overhead)	160	12	172
Totale kosten	**533**	**36**	**569**
Opbrengst heffingen	329	31	**360**
Dekkingspercentage			**63%**

Gerealiseerde inkomsten lokale heffingen
In onderstaande tabel staat hoe de werkelijke inkomsten 2022 zich verhouden tot de begrote inkomsten 2022.

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022
Algemene dekkingsmiddelen:				
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	9.666	10.140	10.140	10.094
Roerende-zaakbelasting (RZB)	16	16	16	16
Hondenbelasting	160	168	166	156
Parkeerbelastingen straatparkeren	1.434	1.731	1.631	1.592
Precariobelasting	437	155	110	85
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**11.713**	**12.210**	**12.063**	**11.943**
Gebonden heffingen:				
Afvalstoffenheffing	4.837	5.339	5.191	5.217
Rioolbelasting	3.916	3.824	3.824	3.860
Leges	2.357	1.527	1.735	2.809
Lijkbezorgingsrechten	383	397	397	329
Marktgelden	27	43	25	31
Subtotaal gebonden heffingen	**11.520**	**11.130**	**11.172**	**12.245**
Totaal inkomsten lokale heffingen	**23.233**	**23.340**	**23.235**	**24.188**

Ten opzichte van de bijgestelde begroting vallen de inkomsten uit de lokale heffingen in 2022 € 953.000 hoger uit. Dit komt hoofdzakelijk door de hogere inkomsten uit de bouwleges.

3.7.4 Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) brengt jaarlijks het niveau en de ontwikkeling van de lokale lasten in kaart. Bij het vergelijken van de woonlasten wordt onder andere gekeken naar de OZB, afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

In de editie 2022 van de Atlas van de lokale lasten komen de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Gorinchem op € 905. Gorinchem komt daarmee landelijk gezien op een 165e plaats (oplopend van goedkoop naar duur, 2021: 150ste). Dit komt met name door de toegenomen afvalstoffenheffing.

3.7.5 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige door financiële omstandigheden een belastingaanslag niet of slechts voor een deel kan betalen, kan kwijtschelding worden verleend. De voorwaarden voor kwijtschelding van belastingen en heffingen heeft het Rijk strak omschreven. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer dan 100% van de bijstandsnormen bedragen, wel minder.

Gorinchem gebruikt de maximale normbedragen. Een belastingplichtige met een inkomen op bijstandsniveau komt in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De afvalstoffenheffing, rioolbelasting en de hondenbelasting voor de eerste hond kunnen kwijtgescholden worden.

Als van belastingplichtigen bekend is dat zij een inkomen op bijstandsniveau hebben, wordt kwijtschelding automatisch verleend. In de andere gevallen wordt de aanvraag getoetst.

In 2022 is 1.345 keer gehele of gedeeltelijke kwijtschelding verleend. Dat is een kleine stijging ten opzichte van 2021. In het onderstaande overzicht staat aangegeven hoe de aantallen van 2022 zich verhouden tot die van 2021.

	2022	2021
Aantal aanvragen	645	571
- aanvraag afgewezen	202	185
- aanvraag toegekend	443	386
Automatisch verleend	902	904
Totaal aantal verleende kwijtscheldingen	**1.345**	**1.290**

De gederfde inkomsten door de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden verrekend via de betreffende tarieven. In 2022 gaat het om € 620.000, € 81.000 minder dan begroot.

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Jaarrekening

4 Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit:

1. de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling;
2. het overzicht van baten en lasten;
3. een recapitulatie van het structureel begrotingsevenwicht;
4. het overzicht begrotingsonrechtmatigheid;
5. de balans;
6. toelichting op de balans;
7. Wet Normering bezoldiging Topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT);
8. de bijlagen:
    1. reserves;
    2. voorzieningen;
    3. totaaloverzicht baten en lasten per taakveld;
    4. investeringsoverzicht;
    5. verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa);
    6. rapportage interbestuurlijk toezicht.

In dit hoofdstuk worden bovenstaande onderdelen achtereenvolgens behandeld worden. Bij het overzicht van baten en lasten wordt ook het overzicht van incidentele baten en lasten en het overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves meegenomen.

4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarstukken 2022 zijn opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.
In dit hoofdstuk staat de toelichting op de grondslagen. De afschrijvingstabel is vastgelegd in de Financiële verordening als bijlage bij het afschrijvingsbeleid, zijnde artikel 9 van de Financiële verordening.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva is vastgelegd in het afschrijvingsbeleid in artikel 9 van de Financiële verordening. Hierover is besloten op 20 februari 2020.
De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij hieronder bij de betreffende balanspost anders is vermeld.

Grondslagen voor resultaatbepaling
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Voor de baten uit het gemeentefonds is aangesloten bij de laatste specificatie die wij hiervoor hebben ontvangen. Eventuele restituties van jaarresultaten van verbonden partijen worden als baten genomen op het moment waarop het bestuursbesluit voor de restitutie van het resultaat door de verbonden partij wordt genomen.

Balans

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen en verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Er wordt niet afgeschreven op deze gronden.

Overige investeringen met economisch nut
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de betreffende investering in mindering gebracht, in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

'Levensduurverlengend onderhoud' wordt gedefinieerd als een investering. Criteria hierbij zijn dat er sprake moet zijn van duurzame waardevermeerdering, een kwalitatieve verbetering waarbij het nut zich uitstrekt over meerdere jaren.

Er wordt lineair afgeschreven. Uitzondering hierop zijn de volgende bedrijfsgebouwen: Stadhuisplein 1, Stadhuisplein 2-35, Bedrijfsverzamelgebouw, Kleine Haarsekade. Hierop wordt annuïtair afgeschreven. Op grondbezit (voor onderwijsdoeleinden, niet voor de publieke dienst bestemd en bouwgrondexploitatie) met economisch nut wordt niet afgeschreven.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Onder deze categorie vallen, conform BBV en op grond van de Gemeentewet art. 229 lid 1 a en b, activa die op de volgende heffingen en rechten betrekking hebben: riolering, kadegelden, lijkbezorgingsrechten.

Een naar verwachting duurzame waardevermindering van vaste activa betreft een schattingswijziging die volgens artikel 65, lid 1 BBV onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking wordt genomen.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
De infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen en parken zijn geactiveerd

en worden afgeschreven. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa
Deelnemingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen (categorie: uitgeleend geld) zijn opgenomen tegen nominale waarde.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs dan vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorraden
De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen vaste verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de vaste verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord op prijsverschillen. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs zijn de kosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.
Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden (percentage of completion methode). Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingkosten in mindering gebracht.
Op de balans worden voorraden netto verantwoord. Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo wordt ter hoogte van dit saldo een voorziening gevormd. Onder de categorie 'gereed product' valt de voorraad bedrijfsmiddelen.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen
Voorzieningen worden in beginsel gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorziene verlies.
De pensioenverplichting voor de wethouders is echter op de contante waarde van de (opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
De onderhoudsegalisatie voorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen.
In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' is het beleid nader uiteengezet.
In artikel 76a BBV is een uitzonderingsregime opgenomen voor meerjarige subsidies waarvan de

subsidieperiode vóór 1 januari 2007 begon. De voorziening Stedelijke Vernieuwing is daarom onder de post door derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Vaste schulden
De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar en langer.
De aflossingen die binnen een jaar vervallen staan in de toelichting ook de bijbehorende rentelast.

De onderhandse leningen zijn gesplitst conform art. 36 van het BBV.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans staat meer informatie. Onder de borg- en garantstellingen vallen ook de garanties voor WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) en WEW (Waarborgfonds Eigen Woningen). Deze hebben betrekking op zowel indirecte als directe garantieverlening. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is dit opgenomen bij het onderdeel 'gewaarborgde geldleningen/uitgegeven geldleningen'.

Begrotingsbudgetten en financiële overzichten
De in deze jaarstukken gepresenteerde financiële overzichten en budgetten zijn gebaseerd op de door de raad vastgestelde begroting en de daarna doorgevoerde begrotingswijzigingen.

Onzekerheid eigen bijdrage CAK
Aanvragers van een voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat het CAK de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage uitvoert. Het CAK verstrekt aan de gemeenten een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen. Gemeenten kunnen met deze overzichten van het CAK de aantallen personen, de soort en omvang van de zorgverlening beoordelen in relatie tot de eigen WMO-administratie. Door het ontbreken van inkomensgegevens op de CAK-overzichten hebben gemeenten onvoldoende informatie over de eigen bijdragen om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.
Door de keuze het CAK de berekening, de oplegging en incasso van de eigen bijdragen te laten uitvoeren, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid van de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat de gemeenten geen zekerheid kunnen verkrijgen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen. In overeenstemming met de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV moet de gemeente deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente zelf.

4.2 Overzicht van baten en lasten

In de programmaverantwoording zijn per programma onder het kopje 'Wat heeft dit gekost?', overzichten opgenomen van de baten en lasten inclusief de mutaties reserves. Deze overzichten zijn ook opgenomen voor de Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien.

Het BBV schrijft voor dat ook in het onderdeel jaarrekening van de jaarstukken totaaloverzichten worden opgenomen, waarin van alle programma's inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien alle financiële gegevens worden gepresenteerd. De volgende totaaloverzichten staan hieronder:

1. totaaloverzicht van baten en lasten;
2. totaaloverzicht incidentele baten en lasten;
3. totaaloverzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en het overzicht van het structureel begrotingssaldo.

4.2.1 Totaaloverzicht van baten en lasten

In het onderstaande overzicht zijn alle lasten en baten opgenomen per programma, inclusief de mutaties in de reserves. De algemene dekkingsmiddelen zijn verbijzonderd, conform het voorschrift in het BBV.

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 primitief		Begroting 2022 na wijziging		Jaarrekening 2022		Saldo 2022		
	Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
BATEN EN LASTEN									
Programma Bestuur en Ondersteuning	4.050	1.163	5.143	1.005	4.961	1.489	182	485	666
Programma Veiligheid	4.857	358	5.619	581	5.354	521	265	-60	205
Programma Verkeer en Vervoer	9.464	3.650	10.263	3.983	10.118	4.933	145	950	1.095
Programma Economie	16.549	15.324	4.893	3.053	5.183	2.047	-290	-1.005	-1.295
Programma Onderwijs	9.909	2.569	12.297	4.943	11.150	4.902	1.148	-41	1.107
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	12.954	2.269	14.924	2.577	13.409	2.531	1.515	-45	1.470
Programma Sociaal Domein	57.376	15.687	70.195	20.742	68.496	21.880	1.698	1.138	2.836
Programma Duurzaamheid	10.436	9.596	12.246	10.244	11.228	9.898	1.018	-346	673
Programma VROSV	6.338	5.415	7.675	6.019	8.470	9.006	-795	2.987	2.192
Gerealiseerde baten en lasten	**131.933**	**56.031**	**143.255**	**53.147**	**138.369**	**57.209**	**4.886**	**4.062**	**8.948**

	Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	730	12.265	730	12.107	731	11.984	-1	-123	-125
Dividend	-	363	-	737	-	724	-	-13	-13
Saldo van de financieringsfunctie	153	16	-119	16	-586	23	468	6	474
Algemene uitkeringen	-	74.544	-	89.894	-	92.065	-	2.172	2.172
Overige algemene dekkingsmiddelen	-238	-	-100	279	291	1.694	-391	1.415	1.023
Overzicht overhead	12.140	512	13.115	518	12.719	586	396	69	465
Overzicht heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overzicht onvoorzien	100	-	100	-	-	-	100	-	100
Totaal Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien	**12.885**	**87.700**	**13.725**	**103.551**	**13.155**	**107.076**	**571**	**3.525**	**4.096**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**144.817**	**143.732**	**156.981**	**156.697**	**151.524**	**164.285**	**5.457**	**7.587**	**13.044**

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 primitief		Begroting 2022 na wijziging		Jaarrekening 2022		Saldo 2022		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Totaal
MUTATIES RESERVES									
Programma Bestuur en Ondersteuning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma Veiligheid	-	-	-	11	-	11	-	-	-
Programma Verkeer en Vervoer	-	41	516	656	516	554	-	-101	-101
Programma Economie	-	50	80	280	80	280	-	-	-
Programma Onderwijs	-	1.550	2.034	524	2.034	486	-	-38	-38
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	-	74	2.999	600	2.999	88	-	-512	-512
Programma Sociaal Domein	-	1.171	1.042	1.717	1.042	1.717	-	-	-
Programma Duurzaamheid	368	870	368	1.474	416	779	-48	-695	-744
Programma VROSV	494	-	458	299	522	256	-64	-43	-107
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	26	-	813	2.855	861	2.855	-48	-	-48
Overzicht overhead	-	16	-	178	-	177	-	-1	-1
Overzicht heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overzicht onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**887**	**3.772**	**8.310**	**8.594**	**8.471**	**7.204**	**-160**	**-1.390**	**-1.550**
Gerealiseerd resultaat	**145.705**	**147.504**	**165.291**	**165.291**	**159.994**	**171.488**	**5.297**	**6.197**	**11.494**
Begrotingssaldo	1.799	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat inclusief begrotingssaldo	**147.504**	**147.504**	**165.291**	**165.291**	**159.994**	**171.488**	**-5.297**	**6.197**	**11.494**

Een toelichting op de verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de jaarrekening 2022 staat per programma in de programmaverantwoording.

4.2.2 Totaaloverzicht van incidentele baten en lasten

Om een structureel evenwicht vast te stellen is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel is en welk deel structureel. In het hiervoor gepresenteerde totaaloverzicht van baten en lasten staan zowel de structurele als de incidentele posten. Voor het overzicht incidentele baten en lasten geldt de begroting na wijziging als referentiekader. Op basis van dit overzicht worden de betreffende werkelijke incidentele baten en lasten in de jaarstukken 2022 toegelicht. Daarnaast worden de niet geraamde incidentele posten groter dan € 100.000 en de posten die worden verrekend met de reserves toegelicht.

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	Programma Bestuur en Ondersteuning									
1.	Vrijval voorziening pensioentegoeden bestuurders	-	-	-	-	-	-	-	546	546
	Totaal programma Bestuur en Ondersteuning	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**546**	**546**
	Programma Veiligheid									
2.	Corona toegangsbewijzen	-	-	-	143	143	-	71	71	-
	Totaal programma Veiligheid	**-**	**-**	**-**	**143**	**143**	**-**	**71**	**71**	**-**
	Programma Verkeer en Vervoer									
3.	Onderzoekskosten mobiliteitsinvesteringen	-	-	-	594	-	-594	493	7	-486
4.	Mobiliteitsplan hub station west	25	-	-25	-	-	-	-	-	-
	Totaal programma Verkeer en Vervoer	**25**	**-**	**-25**	**594**	**-**	**-594**	**493**	**7**	**-486**
	Programma Economie									
5.	Versnellen verkleinen winkelgebied	-	-	-	389	20	-369	359	20	-339
6.	Grondexploitatie Groote Haar	5.992	577	-5.415	2.633	39	-2.593	1.522	53	-1.469
6.	Mutatie boekwaarde	577	5.992	5.415	39	2.633	2.594	53	1.522	1.469
6.	Dotatie herziening grondexploitatie Groote Haar	-	-	-	-	-	-	1.520	-	-1.520
6.	Grondexploitatie Oost II	1.442	7.130	5.688	159	16	-143	172	16	-155
6.	Mutatie boekwaarde	7.130	1.442	-5.688	16	**159**	143	16	172	156
6.	Winstneming grondexploitatie Oost II	-	-	-	-	-	-	-	65	65
	Totaal programma Economie	**15.141**	**15.141**	**0**	**3.236**	**2.867**	**-369**	**3.641**	**1.848**	**-1.794**
	Programma Onderwijs									
7.	Realisatie i_lab	1.550	-	-1.550	212	-	-212	276	-	-276
8.	Nationaal programma onderwijs (NPO) 2021-2023	-	-	-	896	896	-	504	504	-
9.	Binnenklimaat onderwijshuisvesting	-	-	-	619	619	-	619	619	-
10.	Arbeidsmarktregio	-	-	-	289	289	-	289	289	-

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
	Totaal programma Onderwijs	**1.550**	**-**	**-1.550**	**2.015**	**1.804**	**-212**	**1.688**	**1.412**	**-276**
	Programma Sport, Cultuur en Recreatie									
11.	Motie Gorinchem cultuurstad	20	-	-20	20	-	-20	2	-	-2
12.	Filmfestival	50	-	-50	50	-	-50	50	-	-50
13.	Corona cultuurpresentaties	-	-	-	420	-	-420	110	-	-110
	Totaal programma Sport, Cultuur en Recreatie	**70**	**-**	**-70**	**490**	**-**	**-490**	**162**	**-**	**-162**
	Programma Sociaal Domein									
14.	Incidentele kosten SD	446	-	-446	-	-	-	-	-	-
15.	Aanpak eenzaamheid	50	-	-50	-	-	-	-	-	-
16.	Noodopvang Oekraïne	-	-	-	3.102	3.102	-	3.492	4.849	1.357
17.	Avres	-	-	-	5	617	612	5	617	612
18.	Energietoeslag	-	-		3.439	-	-3.439	4.616	-	-4.616
	Totaal programma Sociaal Domein	**496**	**-**	**-496**	**6.546**	**3.719**	**-2.827**	**8.113**	**5.466**	**-2.647**
	Programma Duurzaamheid									
19.	Motie een boom voor iedereen	50	-	-	50	-	-50	50	-	-50
20.	Afval en grondstoffenbeleid	663	203	-460	-	-	-	663	203	-460
21.	Mobiliteitsplan/ duurzaamheidsprojecten	-	-	-359	1.505	786	-718	458	340	-118
	Totaal programma Duurzaamheid	**713**	**203**	**-819**	**1.555**	**786**	**-768**	**1.171**	**543**	**-628**
	Programma VROSV									
22.	Stedelijke vernieuwing/vleugels van de stad	-	-	-	396	133	-262	247	51	-196
23.	Vliegende brigade	-	-	-	150	150	-	77	62	-15
24.	Grondexploitatie Mollenburg	1.106	1.033	-73	483	733	250	464	733	269
24.	Mutatie boekwaarde Mollenburg	1.033	1.106	73	733	483	-250	733	464	-269
24.	Vrijval voorziening grondexploitatie Mollenburg	-	-	-	-	-	-	-	21	21
24.	Grondexploitatie Kleine Haarsekade	-	-	-	156	372	216	165	372	207
24.	Winstneming grondexploitatie Kleine Haarsekade	-	-	-	-	-	-	-	137	137
24.	Grondexploitatie Lingewijk Noord	979	-	-979	1.538	-	-1.538	1.507	-	-1.507
24.	Mutatie boekwaarde Lingewijk Noord	-	979	979	-	1.538	1.538	-	1.507	1.507
24.	Winstneming grondexploitatie Lingewijk Noord	-	-	-	-	-	-	-	634	634
24.	Bijdrage CV Hoog Dalem bovenwijkse voorzieningen	-	495	495	-	458	458	-	522	522
24.	Vrijval voorziening Hoog Dalem	-	-	-	-	-	-	-	41	41

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
25.	ISV-stegenproject	-	-	-	37	-	-37	9	-	-9
26.	Verkoop stroken snippergroen	-	-	-	-	75	75	9	168	160
	Totaal programma VROSV	**3.118**	**3.613**	**495**	**3.864**	**4.099**	**234**	**3.584**	**4.878**	**1.294**
	Programma Algemene dekkingsmiddelen									
27.	Compensatie gederfde inkomsten corona	-	-	-	-	574	574	-	909	909
28.	Resultaat (grond-pand) verkopen	-	-	-	115	269	153	284	1.683	1.399
	Totaal programma Algemene Dekkingsmiddelen	**-**	**-**	**-**	**115**	**843**	**727**	**284**	**2.592**	**2.307**
	Programma Overhead, VPB en onvoorzien									
29.	Gorinchem Duurzaam Digitaal	16	-	-16	92	-	-92	91	-	-91
30.	Organisatieontwikkeling	-	-	-	51	-	-51	86	-	-86
	Totaal programma Overhead, VPB en onvoorzien	**16**	**-**	**-16**	**143**	**-**	**-143**	**177**	**-**	**-177**

Mutaties reserves[1]:[1]

	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaatbestemming versnellen verkleinen winkelgebied	-	-	-	-	230	230	-	230	230
Algemene reserve dekking sloop/ verhuiskosten	-	-	-	-	11	11	-	11	11
Algemene reserve motie Gorinchem Cultuurstad	-	20	20	-	20	20	-	2	2
Algemene reserve voor iedereen een boom	-	50	50	-	50	50	-	50	50
Algemene reserve storting begrotingssaldo	-	-	-	430		-430	430	-	-430
Reserve infrastructuur(fonds)	-	25	25	431	639	208	431	538	107
Reserve infra storting i.v.m. Hoog Dalem	494	-	-494	458	-	-458	458	-	-458
Reserve tarieven reiniging	364	459	95	368	445	77	416	-	-416
Reserve ISV-stegenproject	-	-	-	-	37	37	-	9	9
Reserve sociaal domein	-	1.171	1.171	1.042	1.717	675	1.042	1.717	675
Reserve duurzaamheid	-	-	-	-	200	200	-	200	200
Reserve duurzaamheid	-	364	364	-	979	979	-	729	729
Aflossingsreserve	-	-	-	383	-	-383	383	-	-383
Reserve organisatieontwikkeling	-	-	-	-	86	86	-	86	86
Reserve ICT	-	16	16	-	92	92	-	91	91
Reserve IFFG	-	50	50	-	50	50	-	50	50
Reserve stedelijke ontwikkeling	-		-	-	262	262	-	247	247
Dekkingsreserve i_lab	-	1.550	-	-	313	313	-	276	276

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
	Dekkingsreserve i_lab, verhuizing Hippos	-	-	-	-	500	500	-	6	6
	Vorming afschrijvingsreserve versneld uitvoeringsprogramma IHP	-	-	-	1.332	-	-1.332	1.332	-	-1.332
	Reserve energielasten SGS	-	-	-	2.500	-	-2.500	2.500	-	-2.500
	Afschrijvingsreserve gymzaal J. van Egmond	-	-	-	200	-	-200	200	-	-200
	Vorming afschrijvingsreserve stadsafsluitingen	-	-	-	85	-	-85	85	-	-85
	Vormen afschrijvingsreserve 't Gilde	-	-	-	502	-	-502	502	-	-502
	Vormen afschrijvingsreserve Gorcums warenhuis	-	-	-	80	-	-80	80	-	-80
	Vormen afschrijvingsreserve meekoppelkans Ravelijn	-	-	-	311	-	-311	311	-	-311
	Vormen afschrijvingsreserve meekoppelkans Woelse Waard	-	-	-	104	-	-104	104	-	-104
	Vrijval afschrijvingsreserve camera's i.v.m. lagere boekwaarde	-	-	-	-	7	7	-	7	7
	Reserve perspectief Jeugd en Jongeren	-	-	-	84	30	-55	84	29	-55
	Totaal mutaties reserves	**858**	**3.705**	**1.297**	**8.310**	**5.668**	**-2.642**	**8.359**	**4.279**	**-4.080**
	Totaal incidentele baten en lasten	**21.987**	**22.662**	**-1.184**	**27.011**	**19.929**	**-7.082**	**27.743**	**21.641**	**-6.102**
	Begrotingssaldo	1.799	-	-1.799	-	-	-	-	-	-
	Totaal inclusief begrotingssaldo	**23.786**	**22.662**	**-2.983**	**27.011**	**19.929**	**-7.082**	**27.743**	**21.641**	**-6.102**

1. Een toelichting op de mutaties in de reserves staat in de bijlage reserves

Programma Bestuur en Ondersteuning

1. Vrijval voorziening pensioentegoeden bestuurders
De verplichting voor pensioenen zijn lager en dus kan een gedeelte van de voorziening vrijvallen.

Programma Veiligheid

2. Corona toegangsbewijzen
Voor coronatoegangsbewijzen is er voor ondersteuning voor de ondernemers incidenteel € 143.000 ontvangen van het Rijk, waarvan € 72.000 is uitgegeven.

Programma Verkeer en Vervoer

3. Onderzoekskosten mobiliteitsinvesteringen
De beschikbare middelen voor de diverse onderzoeksbudgetten Verkeer en Mobiliteit zijn niet volledig besteed. De kosten worden gedekt door een onttrekking aan de reserve Infrastructuur en zijn zodoende incidenteel.

4. Mobiliteitsplan hub station west
Het onderzoeksbudget naar een HUB station West is vertraagd en bij de tussentijdse rapportage 2022 af geraamd.

Programma Economie

5. Versnellen verkleinen winkelgebied
Aan subsidies en activiteiten hebben we ruim € 230.000 uitgegeven in 2022. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking aan de betreffende reserve. Verder zijn voor economie en toerisme € 115.000 aan kosten gemaakt en hebben we een eenmalige Provinciale subsidie van € 20.000 ontvangen.

6. Grondexploitaties, mutaties en winstneming
Dit betreffen de lasten en baten van de grondexploitaties bedrijventerrein met per saldo een dotatie aan uit de verliesvoorziening Groote en een op de winstneming Oost II. De lasten en baten van deze grondexploitaties zijn incidenteel.

Programma Onderwijs

7. Realisatie i_lab
De uitwerking, implementatie en exploitatie van het i_lab vindt stapsgewijs plaats. De geraamde (bijgestelde) exploitatiebedragen voor 2022 ad € 313.000 zijn niet geheel uitgegeven. De werkelijke lasten in 2022 zijn ad € 276.000. Deze dekken wij via een onttrekking aan de dekkingsreserve i_lab.

8. Nationaal programma onderwijs (NPO) 2021-2023
Nationaal Programma Onderwijs is een Specifieke Uitkering Corona die tot eind juli 2025 uitgegeven mag worden. In 2022 is hiervoor € 896.000 ontvangen.

9. Binnenklimaat onderwijshuisvesting
Voor het op orde krijgen van het binnenklimaat in schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs in verband met de uitbraak van corona heeft de gemeente voor een aantal scholen een specifieke uitkering gekregen en deze doorbetaald aan de betreffende schoolbesturen.

10. Arbeidsmarktregio
De gemeente Gorinchem ontvangt als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio voor corona € 322.000 van het Rijk om de regionale aanpak van jeugdwerkeloosheid te coördineren.

Programma Sport, Cultuur en Recreatie

11. Motie Gorinchem cultuurstad
Bij de behandeling van de Persepectiefnota 2022-2025 is de motie Gorinchem cultuurstad aangenomen. In 2021 is een bedrag van € 20.000 uit het budget Restant coalitieakkoord 2021 aan de algemene reserve toegevoegd. Om uitvoering te kunnen geven aan deze motie wordt dit bedrag van € 20.000 in 2022 beschikbaar gesteld en onttrokken aan de algemene reserve.

12. Filmfestival
Voor de subsidiëring van het Internationaal FilmFestival Gorinchem is in 2020 € 180.000 in een bestemmingsreserve gestort. De subsidie voor 2022 ad € 50.000 is verstrekt. Hiervoor is € 50.000 aan deze reserve IFFG onttrokken.

13. Corona cultuurpresentaties
In 2021 hebben we van het Rijk vanuit de coronasteunpakketten budget ontvangen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur. Het restant (inclusief de bestemming van het resultaat 2020 van € 206.000) is via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2021 beschikbaar gesteld voor 2022 voor de borging van de lokale culturele infrastructuur na corona. Hiervan is in 2022 € 110.000 besteed.

Programma Sociaal Domein

14. Incidentele kosten SD
Er is een onttrekking uit de reserve Sociaal Domein gedaan van € 446.000 voor toegenomen uitgaven in 2022 voor begeleiding en voor heronderzoek voor de huishoudelijke hulp.

15. Aanpak eenzaamheid
Voor lokale aanpak eenzaamheid is er incidenteel € 50.000 voor 2022 beschikbaar.

16. Noodopvang Oekraïne
Gorinchem heeft in 2022 aan een groot aantal vluchtelingen uit Oekraïne opvang geboden. Daarbij zijn kosten gemaakt op het gebied van huisvesting, beveiliging, exploitatie, leefgeld en het gebruiksklaar maken van geschikte panden. De door de gemeente gemaakte kosten worden door het Rijk vergoed op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Deze regeling voorziet in vergoeding van een bedrag per gerealiseerde opvangplek.

17. Avres
Avres, die voor ons de inkomensregelingen uitvoert had een positief jaarresultaat over 2021, dit is in 2022 uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

18. Energietoeslag
Er is van het Rijk totaal € 3,4 mln. ontvangen voor energietoeslag en er is € 4,6 mln. uitgegeven.

Programma Duurzaamheid

19. Motie een boom voor iedereen
Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2022-2025 is de motie Een boom voor iedereen aangenomen. Om uitvoering te kunnen geven aan deze motie is in 2022 een bedrag van € 50.000 opgenomen, dat gedekt wordt via een onttrekking aan de algemene reserve.

20. Afval en grondstoffenbeleid
Onder andere door de restitutie van € 460.000 afvalverwerkingskosten en wat overige positieve verschillen die deel uitmaken van de tariefsberekening, hoeven we geen € 445.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging te onttrekken, maar kunnen we € 48.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging toevoegen.

21. Milieubeleidsplan/Duurzaamheidsprojecten
Dit betreft middelen die ter beschiking zijn gesteld voor diverse projecten die gedekt zijn uit de reserve Duurzaamheid en in 2022 niet allemaal (volledig) zijn uitgevoerd. Dit betreft incidentele projecten en incidentele onttrekking.

Programma VROSV

22. Stedelijke vernieuwing / vleugels v.d. stad
Dit betreft enerzijds een budget dat is onttrokken aan de reserve Stedelijke vernieuwing en anderzijds een subsidie die is verkrijgen voor ontwikkelen van de vleugels van de stad. Beide zijn incidenteel.

23. Vliegende brigade
Ook deze subsidie houdt verband met het ontwikkelen van stedelijke projecten in de stad en is incidenteel.

24. Grondexploitaties (niet bedrijventerrein)
De winstneming op Lingewijk Noord, Kleine Haarsekade en de lagere verliesvoorziening voor Mollenburg zorgen voor incidentele baten. Ook CV Hoog Dalem zorgt voor een incidentele baat als gevolg een hogere bijdrage in de bovenwijkse voorzieningen. De lasten en baten van de grondexploitaties zijn incidenteel.

25. ISV-stegenproject
De uitgaven in het kader van het ISV stegenplan worden gedekt door een onttrekking aan een reserve.

26. Verkoop stroken snippergroen
Als gevolg van de in de beleidsnota Snippergroen 2019 genoemde uitgangspunten is overgegaan tot de verkoop van reststroken snippergroen. De lasten en baten van dit project zijn incidenteel.

Programma Algemene Dekkingsmiddelen

27. Compensatie gederfde inkomsten corona
Van het Rijk hebben wij in 2022 coronacompensatie ontvangen vanwege gederfde inkomsten over 2021.

28. Resultaat (grond-pand) verkopen
Dit betreft de verkoopopbrengt van een pand alsmede de afboeking van het actief als last. De lasten en baten zijn incidenteel.

Programma Overhead, VPB en onvoorzien

29. Gorinchem Duurzaam Digitaal
De uitgaven voor het project Gorinchem Duurzaam Digitaal worden gedekt door een onttrekking aan de reserve ICT.

30. Organisatieontwikkeling
Voor de doorontwikkeling van personeel, gericht op management, medewerkers, kwaliteit, processen en systemen, houding en gedrag, is een bedrag van € 86.000 aan de reserve Organisatieontwikkeling onttrokken.

4.2.3 Totaaloverzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Om te kunnen vaststellen of sprake is van een structureel evenwicht, is het van belang om aan te geven welke mutaties in de reserves structureel van aard zijn. In 2022 is er sprake van enkele structurele onttrekkingen aan reserves. Deze treft u in onderstaand overzicht aan. Het betreft hier onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten, die - conform de notitie van het BBV over incidentele en structurele baten en lasten - als structureel worden aangemerkt.

Bijzonderheid is de opname van de resultaatbestemming 2021. Deze is om technische redenen toegevoegd aan het overzicht, zodat een juiste conclusie getrokken kan worden over het (structureel) evenwicht.

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief		Begroting 2022 na wijziging		Jaarrekening 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma Veiligheid						
Afschrijvingsreserve camera's	-	-	-	4		4
Programma Verkeer en Vervoer						
Afschrijvingsreserve Tracé Oost II	-	16	-	16	-	16
Programma Economie						
Afschrijvingsreserve Avelingen	-	50	-	50	-	50
Programma Sport, cultuur en recreatie						
Afschrijvingsreserve 10e penninglaan	-	4	-	-	-	-
Programma Algemene dekkingsmiddelen						
Rekening resultaat 2021	-	-	-	2.855	-	2.855
Totaal structurele mutaties reserves	**-**	**70**	**-**	**2.925**	**-**	**2.925**

Structurele reservemutaties met afschrijvingsverloop investeringen

Reserve (Bedragen x € 1.000)	Restant levensduur 1-1-2022	Boekwaarde 1-1-22	afschrijving	Boekwaarde 31-12-22	Afschrijvings-reserve 1-1-22	vrijval ter dekking afschrijving	Afschrijvings-reserve 31-12-2022
Twee 360 graden camera's	10	43	4	39	43	4	39
Tracé Oost II	38	2.979	78	2.901	620	16	604
Avelingen	18	1.119	62	1.057	891	50	841
		4.141	145	3.996	1.554	70	1.484

Twee 360 graden camera's
In 2021 is voor de investering ten behoeve van de aanschaf van twee 360 graden camera's € 50.000 beschikbaar gesteld ter dekking van de afschrijvingslasten. De aanschaf van deze camera's was lager dan de geraamde € 50.000 en derhalve is ook het budget van de afschrijvingsreserve te hoog. Circa € 7.000 van deze afschrijvingsreserve is vrijgevallen in 2022 bij de tussentijdse rapportage.

Tracé Oost II
In 2020 is voor de investering Tracé Oost II € 653.000 beschikbaar gesteld ter dekking van afschrijvingslasten. Deze investering wordt in 40 jaar afgeschreven. De jaarlijkse dekking bedraagt € 16.000.

Avelingen
Voor de investering Avelingen is € 990.000 beschikbaar gesteld ter dekking van afschrijvingslasten. Deze investering wordt in 20 jaar afgeschreven. De jaarlijkse dekking bedraagt € 50.000.

4.3 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht

In het overzicht hieronder staan per programma de incidentele en structurele baten en lasten. Dit onderscheid is van belang bij het bepalen van het structurele evenwicht van de begroting 2022 en de jaarstukken 2022. In het overzicht met incidentele lasten zoals in de vorige paragraaf zijn de bijzonderheden of uitschieters van incidentele lasten of baten opgenomen. De overige lasten en baten worden beschouwd als structureel.

Resultaat (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022			Verschil		
	Totaal	Inc.	Struct.	Totaal	Inc.	Struct.	Totaal	Inc.	Struct.
Programma Bestuur en Ondersteuning	-4.138	-	-4.138	-3.471	546	-4.018	666	546	120
Programma Veiligheid	-5.038	-	-5.038	-4.833	-	-4.833	205	-	205
Programma Verkeer en Vervoer	-6.280	-594	-5.686	-5.186	-486	-4.700	1.095	108	987
Programma Economie	-1.840	-369	-1.471	-3.135	-1.794	-1.342	-1.295	-1.425	130
Programma Onderwijs	-7.355	-212	-7.143	-6.248	-276	-5.972	1.107	-64	1.171
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	-12.348	-490	-11.858	-10.878	-162	-10.716	1.470	328	1.142
Programma Sociaal Domein	-49.452	-2.827	-46.625	-46.616	-2.647	-43.970	2.836	180	2.656
Programma Duurzaamheid	-2.002	-768	-1.234	-1.330	-628	-701	673	140	533
Programma VROSV	-1.656	234	-1.890	536	1.294	-758	2.192	1.059	1.133
Totaal programma's	**-90.109**	**-5.025**	**-85.084**	**-81.161**	**-4.153**	**-77.008**	**8.948**	**872**	**8.076**
Totaal Alg. dekking, overhead en Onvoorzien	**89.825**	**584**	**89.241**	**93.922**	**2.130**	**91.791**	**4.096**	**1.546**	**2.550**
Mutaties reserves	**283**	**-2.642**	**2.925**	**-1.267**	**-4.080**	**2.813**	**-1.550**	**-1.438**	**-112**
Totaal	**0**	**-7.082**	**7.082**	**11.494**	**-6.102**	**17.596**	**11.494**	**980**	**10.514**
Begrotingssaldo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal incl. begrotingssaldo	**0**	**-7.082**	**7.082**	**11.494**	**-6.102**	**17.596**	**11.494**	**980**	**10.514**

Het genormaliseerd rekeningsaldo (= het rekeningsaldo op basis van structurele/reguliere budgetten) is ultimo 2022 ca. € 10 mln. voordelig. Dat betekent dat er veel zaken op reguliere budgetten niet tot uitvoering zijn gekomen. Dat geldt met name voor de budgetten binnen het Sociaal Domein en de corona-gerelateerde budgetten. Ook is sprake van extra inkomsten op reguliere begrotingsonderdelen zoals de bouwleges en het gemeentefonds (decembercirculaire).

Vanwege het bijzondere verloop van het jaar, is het lastig om hier een eenduidige conclusie aan te verbinden. Het beeld over het structureel begrotingsevenwicht wordt dan ook beter in beeld gebracht door de cijfers vanuit de meerjarenbegroting.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	12.761	**2.433**	**5.040**	**7.099**	**1.996**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.267	789	-1.207	1.183	1.658
Begrotingssaldo na bestemming	**11.494**	**3.222**	**3.833**	**8.282**	**3.654**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-6.102	10	3.467	462	-430
Structureel begrotingssaldo	**17.596**	**3.212**	**366**	**7.820**	**4.084**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er nog ruimte in de meerjarenbegroting beschikbaar is.

4.4 Overzicht begrotingsonrechtmatigheid

Begrotingsonrechtmatigheid
In de begroting staan budgetten voor lasten/bestedingen en baten/opbrengsten. Bestedingen boven het begrotingsbedrag op programmaniveau zijn onrechtmatige uitgaven, ook wel begrotingsonrechtmatigheid genoemd. Ook overschrijdingen op investeringskredieten zijn onrechtmatig. Volgens het geldende afwijkingenbeleid, worden beïnvloedbare afwijkingen boven de € 50.000 (en nieuw beleid) vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad. Voor investeringen ligt deze grens ook op € 50.000. Overige afwijkingen worden achteraf verantwoord door het college. Voor zover de budgetten voor laatstgenoemde afwijkingen niet bij de tussentijds rapportage zijn bijgesteld, wordt hierover verantwoording afgelegd in de jaarrekening. In de hieronder opgenomen overzichten staat voor welke programma's en bij welke investeringen sprake is van een overschrijding. Deze overschrijdingen worden afzonderlijk toegelicht. Afhankelijk van de oorzaak van de overschrijding en de mate van beïnvloedbaarheid ervan, tellen de overschrijdingen wel of niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. In het geval dat de overschrijding niet meetelt, dan is dit expliciet vermeld. Met het vaststellen van de jaarrekening autoriseert de gemeenteraad deze onrechtmatigheden.

Begrotingsonrechtmatigheid (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022	Begrotings-afwijking
	Lasten	Lasten	Lasten
Programma Bestuur en Ondersteuning	5.143	4.961	182
Programma Veiligheid	5.619	5.354	265
Programma Verkeer en Vervoer	10.263	10.118	145
Programma Economie	4.893	5.183	-290
Programma Onderwijs	12.297	11.150	1.148
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	14.924	13.409	1.515
Programma Sociaal Domein	70.195	68.496	1.698
Programma Duurzaamheid	12.246	11.228	1.018
Programma VROSV	7.675	8.470	-795
Totaal programma's	**143.255**	**138.369**	**4.886**
Algemene dekkingsmiddelen Overhead, VPB en Onvoorzien	*13.725*	*13.155*	571
Totaal	**156.981**	**151.524**	**5.457**
Begrotingssaldo	-	-	-
Totaal incl. begrotingssaldo	**156.981**	**151.524**	**5.457**

Programma Economie
Op taakveld 32 (fysieke bedrijfsinfrastructuur) worden de gemeentelijke grondexploitaties voor bedrijventerreinen gerealiseerd. Door de hogere bouwkosten is de voorziening voor de Groote Haar met € 1.522.000 verhoogd. Deze overschrijding telt dan ook niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

Begrotingsonrechtmatigheid investeringen
In de hieronder opgenomen overzicht staat voor welke investeringen sprake is van een overschrijding. Deze overschrijdingen worden afzonderlijk toegelicht. De afwijkingen van de investeringen van € 50.000 of groter worden toegelicht.

Begrotingsonrechtmatigheid (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroot	Gerealiseerd	Verschil
Investering	**Lasten**	**Lasten**	**Saldo**
Fietsroutes Gorinchem-Oost	230	247	-17
Illuminatieplan binnenstad 2019	94	99	-5
Openbare verlichting 2021	36	37	-1
Vervanging straatmeubilair 2021	92	94	-2
Vervanging straatmeubilair 2022	92	111	-19
Herinrichting park 10e Penninglaan	420	457	-37
Ransomes maaier 2022	75	96	-21
Vestingplan, vervangen meubilair	55	56	-1
Voorbereiding kades stationsweg	50	53	-3
Beschoeiingen 2020	538	638	-100
Beschoeiingen 2021	203	208	-5
Beschoeiingen 2022	244	353	-109
Vervangingsplan inventaris 2021 (1)	75	81	-6
Totaal	**2.204**	**2.530**	**-326**

Beschoeiingen 2020 en 2022

Begin 2022 hebben wij een schouw uit laten voeren, waarbij een aantal urgente noodzakelijke vervangings- en onderhoudswerkzaamheden aan de beschoeiingen aan het licht is gekomen. Samen met de fors toegenomen bouw- en materiaalkosten heeft dit geleid tot substantiële overschrijdingen van de investeringsbudgetten voor de beschoeiingen. Deze budgetten zijn bij de tussenrapportage 2022 niet bijgesteld en inmiddels afgesloten. Er is derhalve sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. De overschrijdingen leiden tot structureel hogere kapitaallasten.

4.5 Balans per 31 december 2022

ACTIVA (bedragen x € 1.000)		31-12-2022		31-12-2021
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		172		284
Kosten sluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio	52		63	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	120		221	
Materiële vaste activa		166.514		167.676
In erfpacht uitgegeven gronden	5.680		5.680	
Overige investeringen met een economisch nut	119.336		120.248	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	22.714		23.348	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	18.784		18.400	
Financiële vaste activa		3.917		3.865
Kapitaalverstrekkingen aan				
- deelnemingen	3.442		3.444	
Overige langlopende leningen	475		421	
Totaal vaste activa		**170.603**		**171.825**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		47.398		45.851
Grond- en hulpstoffen	-		2	
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	46.836		45.172	
Gereed product en handelsgoederen	562		677	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		19.956		15.176
Vorderingen op openbare lichamen	5.912		5.696	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	10.144		7.263	
Overige vorderingen	3.900		2.217	
Liquide middelen		659		684
Kassaldi	51		40	
Banksaldi	608		644	
Overlopende activa		7.394		4.285
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	3.137		963	
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.003		554	
Nog te ontvangen bedragen	3.254		2.768	
Totaal vlottende activa		**75.407**		**65.996**
TOTAAL ACTIVA		**246.010**		**237.821**

PASSIVA (bedragen x € 1.000)		31-12-2022		31-12-2021
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		107.924		95.164
Algemene reserve	31.503		29.571	
Bestemmingsreserves	64.927		56.041	
Gerealiseerde resultaat	11.494		9.552	
Voorzieningen		22.100		19.259
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.640		6.023	
Onderhoudsvoorzieningen	7.730		6.609	
Door derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	5.356		5.146	
Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen	2.374		1.481	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar		99.141		111.240
Onderhandse leningen van				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	88.641		99.740	
- openbare lichamen	5.000		6.000	
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	5.500		5.500	
Waarborgsommen	-		-	
Totaal vaste passiva		**229.165**		**225.663**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		5.647		3.365
Banksaldi	-		-	
Overige schulden	5.647		3.365	
Overlopende passiva		11.198		8.793
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.869		6.912	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	3.175		1.672	
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	154		209	
Totaal vlottende passiva		**16.845**		**12.158**
TOTAAL PASSIVA		**246.010**		**237.821**
Gewaarborgde geldleningen		772.491		801.121
Gewaarborgde garantstellingen		13.750		12.323

4.6 Toelichting op de balans per 31 december 2022

ACTIVA

Aan de activazijde van de balans staan de bezittingen van de gemeente Gorinchem.

VASTE ACTIVA

Vaste activa zijn bezittingen die meerjarig hun nut en waarde behouden. Uitgaven aan deze bezittingen worden in beginsel geactiveerd en vervolgens gedurende de gebruiksduur afgeschreven ten laste van de rekening van baten en lasten. Bij nieuwe investeringen wordt alleen de lineaire afschrijvingsmethode gehanteerd. Er wordt onderscheid gemaakt in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn kosten, gemaakt voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De materiële activa zijn stoffelijk, bijvoorbeeld gebouwen, computers, sportvelden en voertuigen. De financiële vaste activa tenslotte omvatten geldleningen, beleggingen en vorderingen op lange termijn.

Immateriële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

Verloop boekwaarde immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Kosten sluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio	63	-	-	11	-	-	52
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	221	-	-	101	-	-	120
Totaal	**284**	**-**	**-**	**112**	**-**	**-**	**172**

Bij de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven conform de afschrijvingstermijnen van de betreffende scholen.

Materiële vaste activa

Bij materiële vaste activa wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met een economische nut en investeringen met een maatschappelijk nut. Het uitgangspunt is dat alle vaste activa worden geactiveerd, ook de maatschappelijke investeringen.

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
In erfpacht uitgegeven gronden	5.680	5.680
Overige investeringen met een economisch nut	120.248	119.336
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	23.348	22.714
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	18.400	18.784
Totaal	**167.676**	**166.514**

Overige investeringen met economisch nut

De investeringen met een economisch nut bestaan uit de volgende onderdelen:

Overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	16.382	16.429
Bedrijfsgebouwen	90.551	88.765
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.217	4.015
Vervoermiddelen	3.561	3.812
Machines, apparaten en installaties	1.596	1.670
Overige materiële vaste activa	4.941	4.645
Totaal	**120.248**	**119.336**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Verloop boekwaarde overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Waarde-correctie	Boek-waarde 31-12-2022
Gronden en terreinen bruto	*18.958*	*255*	*168*	*74*	-	-	*18.971*
Voorziening afwaardering gronden en terreinen	*2.576-*	-	-	-	-	*-34*	*2.542-*
Gronden en terreienen netto	16.382	255	168	74	-	-34	16.429
Bedrijfsgebouwen bruto	*90.682*	*2.128*	*661*	*3.384*	-	-	*88.765*
Voorziening afwaardering bedrijfsgebouwen	*131-*	-	*65-*	*66-*	-	-	-
Bedrijfsgebouwen netto	90.551	2.128	596	3.318	-	-	88.765
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.217	1.016	82	136	-	-	4.015
Vervoermiddelen	3.561	813	430	132	-	-	3.812
Machines, apparaten en installaties	1.596	253	-	179	-	-	1.670
Overige materiële vaste activa	4.941	347	19	624	-	-	4.645
Totaal	**120.248**	**4.812**	**1.295**	**4.463**	**-**	**34-**	**119.336**

Onder de waardecorrecties staan de correcties vermeld wegens duurzame waardeverminderingen. De netto-boekwaarde van de investeringen met economisch nut bedraagt per 31-12-2022 € 119.336.000. In dit bedrag is een voorziening opgenomen van € 2.542.000 vanwege het risico op waardevermindering. De hoogte van deze voorziening was op 31-12-2021 € 2.797.000.

Correctie verloop machines, apparaten en installaties (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-21 conform rekening 2021	Correcties investeringen	Correcties desinvesteringen	Gecorrigeerde boekwaarde 31-12-2021
Machines, apparaten en installaties	1.596	-619	-619	1.596

In 2021 zijn de bijdragen en doorbetalingen voor aanpassing van het binnenklimaat in diverse scholen (SUVIS) op de investeringen verwerkt, beide voor € 619.000. In 2022 is dit gecorrigeerd naar de exploitatie, deze correctie heeft geen saldo tot gevolg.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met economisch nut zijn:

Belangrijkste overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Grond Bullekeslaan 5	255	255	255
IHP Gorinchem Oost	10.309	650	10.266
Twee elektrische veerboten	7.956	813	2.750
Beschoeiingen 2020	538	210	638
Beschoeiingen 2021	203	188	208
Beschoeiingen 2022	244	353	353
Accupakketten electrische veerboten	900	93	280
Uitbreiding Fortis lyceum/sporthal OKK	1.490	1.290	1.490
Fietsroutes Gorinchem Oost	230	242	247
Informatiebeleid 2021	540	209	523
Totaal	**22.665**	**4.303**	**17.010**

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Verloop boekwaarde overige investeringen met een economisch nut m.b.t. heffingen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Riolering	22.619	202	202	591	-	-	22.028
Overige heffingen	729	-	-	43	-	-	686
Totaal	**23.348**	**202**	**202**	**634**	**-**	**-**	**22.714**

De investeringen bij overige heffingen bestaan uit investeringen in steigers (kadegelden) en begraafplaatsen (lijkbezorging).

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met economisch nut, waarvoor ter dekking van de kosten een heffing kan worden geheven zijn:

Belangrijkste investeringen met een economisch nut m.b.t. heffingen (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
GRP 2020	760	86	759
GRP 2021	1.175	48	708
GRP 2022	1.075	68	68
Totaal	**3.010**	**202**	**1.535**

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut weer:

Verloop boekwaarde investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	8.381	-	-	471	-	-	7.910
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken investeringen vanaf 2017	6.083	620	-	103	-	-	6.600
Overige materiële vaste activa	2.412	-	-	166	-	-	2.246
Overige materiële vaste activa investeringen vanaf 2017	1.524	584	-	80	-	-	2.028
Totaal	**18.400**	**1.204**	**-**	**820**	**-**	**-**	**18.784**

In de kolom bijdragen van derden zijn de bijdragen opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moeten sinds 2017 gesplitst worden in investeringen voor 2017 en investeringen vanaf 2017.
De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met maatschappelijk nut zijn:

Belangrijkste investeringen in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Herinrichting Banneweg	2.348	13	891
Werkzaamheden Bastion II	425	62	423
Illuminatie kerktoren	468	344	344
Vervanging straatmeubilair 2022	92	111	111
Speelruimteplan 2022	293	151	151
Totaal	**3.626**	**681**	**1.920**

Financiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Aflossing en afschrijving	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan						
- Deelnemingen	3.444	-	2	-	-	3.442
Overige langlopende leningen	421	199	145	-	-	475
Totaal	**3.865**	**199**	**147**	**-**	**-**	**3.917**

In 2022 zijn aandelen Dataland verkocht voor € 1.700. Aan SVN is aan duurzaamheidsleningen € 35.000 uitgegeven en aan startersleningen € 150.000. Overige mutaties leiden per saldo tot een totaal van investeringen van € 199.000 en van desinvesteringen van € 145.000.

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen worden als volgt onderverdeeld:

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	219	219
Aandelen Oasen	15	15
Aandelen Stedin Holding NV	2.344	2.344
Certificaten Dataland	2	-
Deelneming ROM-S beheer BV	12	12
Gemeente Gorinchem deelneming BV	801	801
Deelneming MerwedeLingelijn BV	51	51
Totaal	**3.444**	**3.442**

De kapitaalverstrekking aan Gorinchem Deelneming B.V. betreft een kapitaalverstrekking en een lening zonder specifiek aflossingsritme - voor de vermogensdeelname en kapitaalverstrekking aan Rom-S C.V. - waarbij op basis van de vermogenssituatie wordt bezien of terugbetaling aan de gemeente mogelijk is.

De overige langlopende leningen worden als volgt onderverdeeld:

Overige langlopende leningen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
GKV	40	36
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	168	331
SVW 2006	76	72
SVW 2010	37	36
Stichting van Andel-Spruijt Natuurcentrum	100	-
Totaal	**421**	**475**

VLOTTENDE ACTIVA

Vlottende activa zijn bezittingen waarin het vermogen in principe voor een periode korter dan een jaar is vastgelegd, zoals voorraden, vorderingen en liquide middelen.

Voorraden De voorraden worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

Voorraden (bedragen x € 1.000)	Bruto boekwaarde 31-12-2021	Bruto boekwaarde 31-12-2022	Netto boekwaarde 31-12-2021	Netto boekwaarde 31-12-2022
Grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraad)	2	-	2	-
Totaal	**2**	**-**	**2**	**-**
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie				
- Woonlocaties uitleggebieden	10.770	10.501	-361	-
- Woonlocaties stedelijke vernieuwing	-2.394	-1.094	-2.394	-1.094
- Bedrijventerrein	53.060	54.685	47.927	47.930
Totaal	**61.436**	**64.092**	**45.172**	**46.836**
Voorraad bedrijfsmiddelen	1.039	1.025	677	562
Totaal	**62.477**	**65.117**	**45.851**	**47.398**

In het overzicht staat het verloop van de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden. Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. De bruto voorraden zijn voorraden exclusief voorzieningen; de netto voorraden zijn voorraden inclusief deze voorzieningen. Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo per ultimo 2022, is ter hoogte van dit saldo een voorziening gevormd.

Verloopoverzicht in exploitatie genomen bouwgronden (bedragen x € 1.000)	Bruto boekwaarde 31-12-2021	Netto boekwaarde 31-12-2021	Naar voorraad bedrijfs-middelen	Investe-ringen	Op-brengsten	Af-wikkeling	Bruto boekwaarde 31-12-2022	Voorziening verlies-latend complex	Netto boekwaarde 31-12-2022
Uitleggebieden									
Mollenburg	10.770	361-	-	464	733	-	10.501	10.501	-
Stedelijke Vernieuwing									
Lingewijk Noord	2.602-	2.602-	-	1.530	22	-	1.094-	-	1.094-
Kleine Haarsekade	208	208	-	164	372	-	-	-	-
Bedrijventerrein									
Groote Haar	47.804	42.671	-	1.506	37	-	49.273	6.755	42.518
Oost II	5.256	5.256	-	172	16	-	5.412	-	5.412
Totaal	**61.436**	**45.172**	**-**	**3.836**	**1.180**	**-**	**64.092**	**17.256**	**46.836**

Nog te maken kosten	48.613
Nog te verwachten opbrengsten	96.191
Het verwachte nominale eindresultaat	14.162

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de voorzieningen grondexploitaties per grondexploitatie:

Verloopoverzicht Voorzieningen grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Rente toe-voeging	Toevoeging	Vrijval	Aan-wending	Boekwaarde 31-12-2022
Mollenburg	11.131	-	202	-	-	11.333
Groote Haar	5.133	-	1.622	-	-	6.755
Totaal	**16.264**	**-**	**1.824**	**-**	**-**	**18.088**

De toevoeging aan de voorziening is gebaseerd op de netto contante waarde berekening en is inclusief 2% rente over de stand van de voorziening per 1-1-2022.

De verwachte resultaten van de grondexploitaties worden op netto contante waarde (NCW) berekend. Als uit de berekening per balansdatum een verlies naar voren komt, wordt tot het volledige bedrag van dit verlies een voorziening gevormd.

In de berekeningen van de grondexploitaties zijn de volgende parameters gehanteerd:
- netto contante waarde (en paramaters) per 1 januari 2023
- rentepercentage 0,92%
- kostenstijging 2023, 2024, 2025 en verder resp. 3,5%, 3,0%, en 2,0%
- opbrengstenstijging woningbouw 2023 en verder 1,5%
- opbrengstenstijding sociale woningbouw 2023 en verder 1,0%
- opbrengstenstijging bedrijventerrein 2023 1,3% en 2024 en verder 1,5%
- disconteringsvoet 2,0%

Op 28 mei 2020 is het MPG Groote Haar vastgesteld door de raad. Voor dit project is een looptijd langer dan de voorgeschreven maximale looptijd van tien jaar vastgesteld. De totale looptijd van grondexploitatie Groote Haar is op dit moment gepland tot en met het jaar 2040. De risico's van de grondexploitaties zijn toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Uitzettingen < 1 jaar
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar worden als volgt onderverdeeld:

Uitzettingen < 1 jaar (bedragen x € 1.000)	Gecorrigeerd saldo 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	5.696	5.912	-	5.912
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	7.263	10.144	-	10.144
Overige vorderingen	2.217	4.082	182	3.900
Totaal	**15.176**	**20.138**	**182**	**19.956**

Voor verwachte oninbaarheid van debiteuren is een voorziening opgenomen van € 182.000. De omvang van deze voorziening is bepaald op basis van geschatte inningskansen.

Onderstaand wordt voor ieder kwartaal van het jaar weergegeven, het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid van de Wet financiering, decentrale overheden, dat in het kader van het drempelbedrag door de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Het drempelbedrag was voor alle kwartalen in 2022 € 2.915.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren in het verslagjaar (bedragen x € 1000)		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1	Drempelbedrag	2.915	2.915	2.915	2.915
2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	248	235	299	197
3a =	1 > 2 Ruimte onder het drempelbedrag	2.668	2.681	2.617	2.719
3b =	2 > 1 Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
1 Berekening drempelbedrag					
4a	Begrotingstotaal verslagjaar	145.768	145.768	145.768	145.768
4b	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 mln.	145.768	145.768	145.768	145.768
4c	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln. te boven gaat	-	-	-	-
(1) =	(4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1 mln. als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan € 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 mln. is, dan is het drempelbedrag gelijk aan € 10 mln. vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln. te boven gaat.	2.915	2.915	2.915	2.915
2 Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
5a	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	22.293	21.362	27.476	18.107
5b	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
2 - 5a / 5b	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	248	235	299	197

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit de volgende onderdelen:

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Kassaldi	40	51
Banksaldi	644	608
Totaal	**684**	**659**

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	963	3.137
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	554	1.003
Nog te ontvangen bedragen	2.768	3.254
Totaal	**4.285**	**7.394**

Vooruitbetaalde bedragen zijn bedragen die voor 31 december 2022 betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op latere jaren. Nog te ontvangen bedragen zijn opbrengsten die betrekking hebben op 2022, maar pas in een volgend jaar daadwerkelijk tot een ontvangst leiden.

Onder de nog te ontvangen bedragen is een vordering van € 117.382 uit een claim richting een externe partij opgenomen. In 2018 heeft deze partij bij bouwwerkzaamheden schade veroorzaakt aan een persleiding, waardoor de gemeente en het waterschap kosten hebben moeten maken voor het herstel van deze schade. Deze schade willen zij gezamenlijk verhalen bij de veroorzaker. Het waterschap fungeert bij deze claim als gezamenlijke penvoerder. De gemeente en het waterschap zijn van mening dat de claim aantoonbaar gerechtvaardigd is, en de veroorzaker financieel draagkrachtig genoeg is om de schade te vergoeden.

De in de balans opgenomen nog te ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk en provincies die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, worden als volgt gespecificeerd:

Van Nederlandse en Europese overheden nog te ontvangen bedragen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Ontvangen bijdragen	Saldo 31-12-2022
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk				
Ministerie I&W, Verkeerslawaai	2	-	2	-
Ministerie VWS, Stimulering sport 2021	386	-	2	384
Ministerie SZW, TOZO 2021	96	-	96	-
Ministerie SZW, Arbeidsmarktregio	56	-	-	56
Ministerie BZK, Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	9	-	-	9
Ministerie van Financiën, Toeslagenaffaire	199	-	198	1
Ministerie van V&J, Opvangplekken	-	1.628	-	1.628
Ministerie van V&J, Transitiekosten	-	151	-	151
Ministerie SZW, Uitvoeringskoten publieke schulden	-	16	-	16
Ministerie BZK, Afwikkeling toeslagenaffaire	-	16	-	16
Ministerie BZK, Uitvoeringskosten toeslagenaffaire	-	7	-	7
Rijksdienst voor cultureel erfgoed, Dalems kerkje	-	3	-	3
Ministerie VWS, Stimulering sport 2022	-	22	-	22
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheidslichamen				
Prov ZH, Sociale veiligheid MerwedeLingelijn	54	-	36	18
Prov ZH, Reizigerstunnel	100	-	100	-
Prov ZH, Fietsroute Componistenstraat	-	82	-	82
Prov ZH, Melkheul	-	10	-	10
Prov ZH, Vliegende brigade Gorinchem-West	-	5	-	5
ZonMw, Netwerksversterking ouderen	8	-	-	8
Gemeente Dordrecht, RegioDeal	53	56	53	56
Gemeente Altena, Bijdrage veerboten	-	430	-	430
Gemeente Altena, Exploitatie veerdiensten	-	131	-	131
Gemeente Zaltbommel, Exploitatie veerdiensten	-	87	-	87
Gemeente Hardinxveld-Giessendam, Exploitatie veerdienst	-	17	-	17
Totaal	963	2.661	487	3.137

PASSIVA

Aan de passivazijde van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente Gorinchem.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat. Over de verdeling van het resultaat beslist de raad bij het vaststellen van de jaarstukken.

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	29.571	31.503
Gerealiseerde resultaat	9.552	11.494
Bestemmingsreserves	56.041	64.927
Totaal	**95.164**	**107.924**

Onderstaand overzicht geeft het verloop per reserve weer:

Verloopoverzicht Reserves (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2021	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	29.571	430	3.148	4.650	31.503
Bestemmingsreserves					
Infrastructuur	16.253	953	538	2.900	19.568
Tarieven reiniging	499	416	-	-	915
Stegen binnenstad	37	-	9	-	28
Station Papland	1.800	-	-	-	1.800
Sociaal domein	4.139	1.042	1.717	2.002	5.466
Duurzaamheid	4.539	-	929	-	3.610
Stimuleringsregeling woningbouw	59	-	-	-	59
Sloopkosten Lange Slagenstraat	226	-	-	-	226
Organisatie-ontwikkeling	134	-	86	-	48
ICT	633	-	91	-	542
IFFG	100	-	50	-	50
Stedelijke ontwikkeling	1.600	-	247	-	1.353
Aflossingsreserve	13.239	431	-	-	13.670
Dekkingsreserve i_lab	1.865	-	282	-	1.583
Reserve Perspectief jeugd en jongeren	-	84	29	-	55
Reserve energielasten SGS	-	2.500	-	-	2.500
Reserve Gorcums Warenhuis	-	80	-	-	80
Afschrijvingsreserve					
Station Papland	600	-	-	-	600
Avelingen	890	-	50	-	840
Herinrichting Banneweg	1.795	-	-	-	1.795
Tracé Oost II	621	-	16	-	605
Warmtenet Stadhuis	955	-	-	-	955
Verbouwing hoefslag 6 tbv i_lab	811	-	-	-	811
Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab	150	-	-	-	150
Openbare ruimte tbv i_lab	540	-	-	-	540
Herinrichting Haarsekades	2.350	-	-	-	2.350
Versnelde uitvoering IHP	-	1.332	-	-	1.332
't Gilde	1.468	502	-	-	1.970
Gymzaal J. van Egmond	300	200	-	-	500
Bruggen en kunstwerken 2022	288	-	-	-	288
Twee 360 graden camera's	50	-	12	-	38
Meekoppelkans Ravelijn	-	311	-	-	311
Meekoppelkans Woelse Waard	-	104	-	-	104
Stadsafsluitingen	-	85	-	-	85
Herinrichting park 10e Penninglaan	100	-	-	-	100
Totaal	**85.612**	**8.470**	**7.204**	**9.552**	**96.430**

Onder bestemming resultaat staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar.

Nieuw in 2022 zijn de reserves Perspectief jeugd en jongeren, Energielasten SGS en Gorcums Warenhuis. Ook nieuw zijn de afschrijvingsreserves Versnelde uitvoering IHP, Meekoppelkans Ravelijn, Meekoppelkans Woelse Waard en Stadsafsluitingen.
Voor verdere informatie over de reserves wordt verwezen naar paragraaf 5.1 Reserves van de Jaarrekening-bijlagen. Van het rekeningresultaat 2021 is in 2022 € 2.855.000 toegevoegd aan de exploitatie.

Voorzieningen
Onder de voorzieningen worden verplichtingen en verliezen als gevolg van risico's opgenomen, waarvan de omvang onzeker, maar redelijkerwijze in te schatten is.

Onderstaand overzicht geeft het verloop per voorziening weer:

Verloopoverzicht voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Pensioentegoeden bestuurders	4.383	88	546	140	3.785
Wachtgelden	542	904	60	252	1.134
Overmatig verlof/spaarsaldo	475	110	39	-	546
Reparatie WW	52	14	-	11	55
Hoog Dalem	448	-	41	251	156
Vervanging spiltrap Caribabad	123	-	-	50	73
Mollenburg	-	832	-	-	832
Calamiteiten persleiding	-	59	-	-	59
Onderhoudsvoorzieningen					
Meerjarenonderhoudsplan	6.609	2.230	146	963	7.730
Door derden verkregen middelen met een specifieke aanwendingsrichting					
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	10	-	-	10	-
Rioolheffing	2.839	218	-	-	3.057
Afkoopsommen grafrechten	2.297	185	183	-	2.299
Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen					
Vervangingsvoorzieningen riolering	1.481	1.075	-	182	2.374
Totaal	**19.259**	**5.715**	**1.015**	**1.859**	**22.100**

In de kolom Vrijval staan de bedragen die ten gunste van de exploitatie zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

De voorziening Pensioentegoeden bestuurders heeft als doel het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van politiek ambtsdragers van het college van B&W te kunnen voldoen.

De voorziening Wachtgelden is ingesteld om over voldoende vermogen te beschikken voor de financiering van de wachtgeldverplichtingen van voormalige bestuurders en medewerkers.

De voorziening Overmatig verlof/spaarsaldo is ingesteld om voldoende vermogen te hebben voor de financiering van de verlofsaldi van het personeel.

De voorziening Hoog Dalem dient ter dekking van (geprognotiseerde) verliezen op de ontwikkeling van dit gebied.

De voorziening Vervanging spiltrap Caribabad is gevormd voor de vervanging van deze trap.

De voorziening Mollenburg is nieuw in 2022. Deze is ingesteld omdat de voorziening Mollenburg die onder de Vlottende activa is opgenomen, niet hoger mocht zijn dan de boekwaarde per 31-12-2022. Voor dit verschil is een verliesvoorziening ingesteld.

De voorziening Calamiteiten persleiding is nieuw in 2022. Deze is ingesteld omdat het niet zeker is dat we de vordering ook daadwerkelijk in z'n gehaal gaan ontvangen.

Het Meerjarenonderhoudsplan is ingesteld om de kosten van groot onderhoud te egaliseren over een periode van 20 jaar. Het doel hiervan is schommelingen tegen te gaan in de begroting. In dit plan zijn o.a. kunstwerken en bruggen opgenomen, evenals openbare verlichting, buitensportaccommodaties, het stadhuis, schoolgebouwen en diverse voorzieningen in de openbare ruimte.

De voorziening Rioolheffing heeft als doel het opvangen en egaliseren van ongewenste schommelingen in riooltarieven. De niet aangewende middelen van derden blijven op die manier beschikbaar voor de rioolheffing.

In de voorziening Afkoopsommen grafrechten worden de afkoopsommen gestort die vooruit betaald zijn voor het onderhouden van de begraafplaatsen.

Voor verdere informatie over de voorzieningen wordt verwezen naar paragraaf 3.2 Onderhoud kapitaalgoederen van het Jaarverslag en paragraaf 5.2 Voorzieningen van de Jaarrekening-bijlagen.

Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar
Onder de vaste schulden staan schulden met een looptijd ≥ 1 jaar en waarborgsommen. Langlopende leningen worden aangegaan om in de eigen financieringsbehoefte van de gemeente te voorzien. Waarborgsommen betreffen bedragen die door huurders zijn betaald bij de aanvang van de huur van een gemeentelijk pand. Langlopende schulden worden als volgt onderverdeeld:

Langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Onderhandse leningen van		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	99.740	88.641
- openbare lichamen	6.000	5.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	5.500	5.500
Waarborgsommen	-	-
Totaal	**111.240**	**99.141**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de vaste schulden ≥ 1 jaar over 2022 weer:

Verloop overzicht langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Af-lossingen	Saldo 31-12-2022
Onderhandse leningen	111.240	-	12.099	99.141
Waarborgsommen	-	-	-	-
Totaal	**111.240**	**-**	**12.099**	**99.141**

In 2022 zijn geen nieuwe leningen aangegaan. Op de opgenomen geldleningen is in 2022 bij de BNG voor totaal € 6,1 mln. afgelost, bij de ASN € 5 mln. en bij de provincie Flevoland € 1 mln. De totale rentelast voor het jaar 2022 voor vaste schulden is € 1,6 mln.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

Vlottende passiva (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	3.365	5.647
Overlopende passiva	8.793	11.198
Totaal	**12.158**	**16.845**

Kortlopende schulden < 1 jaar

De kortlopende schulden < 1 jaar bestaan uit de volgende onderdelen:

Kortlopende schulden < 1 jaar (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	-	-
Overige schulden	3.365	5.647
Totaal	**3.365**	**5.647**

Per 31 december 2022 had Gorinchem geen uitstaande schuldpositie op de betaalrekening van de BNG en ook geen kasgeldlening uitstaan.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	6.912	7.869
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	1.672	3.175
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	209	154
Totaal	**8.793**	**11.198**

Verplichtingen zijn posten die ten laste van het dienstjaar 2022 zijn gebracht, maar waarvan de facturen in de loop van 2023 zijn ontvangen. Onder de post Vooruit ontvangen bedragen zijn bedragen opgenomen die in 2022 al zijn ontvangen maar betrekking hebben op latere jaren

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

De van Nederlandse en Europese overheden vooruitontvangen bedragen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Bestedingen	Saldo 31-12-2022
Vooruitontvangen bijdragen van het Rijk				
Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022	111	1.407	1.398	120
Educatie	13	454	447	20
Reductie energiegebruik	139	-	-	139
TOZO	4	-	4	-
Stimulering sport	12	181	190	3
Sportakkoord	80	38	80	38
Preventieakkoorden	16	23	22	17
Tijdelijke ondersteuning Toezicht & Handhaving	41	-	-	41
Huurderving sportaccommodaties Q1 2021	25	-	25	-
Arbeidstoeleiding Pro-Vso	112	121	112	121
Nationaal Programma Onderwijs	264	632	505	391
Aanpak energiearmoede	-	598	76	522
Naleving controle toegangsbewijzen	-	143	71	72
Wet inburgering	-	241	29	212
Onderwijsroute	-	32	-	32
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	-	405	-	405
Circulair ambachtscentrum	-	46	-	46
Vooruitontvangen bijdragen van overige overheid				
Sociale veiligheid MerwedeLingelijn	38	107	114	31
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	3	-	3	-
Regeling Reductie Energiegebruik Woningen	159	-	135	24
Erfgoedlijnen	13	-	13	-
Knelpunt van Zomerenlaan	304	-	-	304
Vleugels van de stad	41	55	51	45
Beweegroutes	37	-	16	21
Handhaving coronapas	31	-	-	31
Herontwikkeling Wellantcollege	100	100	-	200
Laadarm electrificatie veerdienst	129	-	15	114
Ventilatie scholen	-	114	-	114
Knelpunt Haarwijk Oost	-	100	-	100
RegioDeal Lingeoevers	-	12	-	12
Totaal	**1.672**	**4.809**	**3.306**	**3.175**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
De niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor komende jaren is verbonden worden uitgesplitst in gewaarborgde geldleningen en garantstellingen.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen wordt als volgt gespecificeerd:

Geldnemer (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Borgstelling %	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Onderwijsinstellingen	11.798	100	5.638	5.343
Deelnemingen CV's	35.000	100	13.534	5.609
Zorginstellingen	341	100	136	125
Diverse verenigingen	4.107	100	3.075	1.505
Via Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw - Poort6	279.648	50	192.238	194.609
Via Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen	592.000	50	586.000	565.000
Hypotheken zonder Nationale Hypotheek Garantie	5.900	50	500	300
Totaal	**928.794**		**801.121**	**772.491**

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:

Geldnemer (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Borgstelling %	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
GR Gevudo	10.799	100	8.069	8.366
GR Waardlanden	6.121	100	4.254	5.384
Totaal	**16.920**		**12.323**	**13.750**

De gemeente Gorinchem vervult een achtervangfunctie bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).

Sinds de jaarrekening 2020 hanteert de gemeente de volgende criteria voor de niet uit de balans blijkende verplichtingen:

- Minimale restant looptijd 2 jaar;
- Minimale verplichtingwaarde € 40.000;
- Geen mogelijke verplichtingen uit raamovereenkomsten, alleen onherroepelijke harde verplichtingen.

Op basis van deze criteria is de totale harde verplichting voor de komende 4 jaar € 347.000 volgend uit 2 contracten die beiden Europees zijn aanbesteed. Ten tijde van het samenstellen van de jaarrekening 2022 is verder nog een Europese aanbesteding afgerond waaruit vanaf 1 april 2023 voor de betreffende 4 jaars-periode een verplichting volgt van € 342.000.

In de vorige jaarrekening werd een verplichting gemeld van € 1.295.000. Dit verschil wordt veroorzaakt door mutaties in de contractenportefeuille. Door het hanteren van een inkoopbeleid waarbij veel gewerkt wordt met raamovereenkomsten die alleen leiden tot kosten indien daadwerkelijk materialen of diensten worden afgenomen op basis van het raamcontract, is het bedrag aan langlopende verplichtingen bij de gemeente Gorinchem relatief laag.

Gebeurtenissen na balansdatum
De oorlog in Oekraïne heeft ook economische gevolgen. Door de oorlog zijn de prijzen van allerlei producten fors gestegen. Niet alleen de prijzen van gas, olie en benzine, maar ook van een groot aantal voedingsmiddelen. Sectoren die relatief veel energie verbruiken hebben deze stijgingen verwerkt in de kostprijs van de producten. Met name in de industrie, transport en agrarische sector zijn de prijzen gestegen.

Als gevolg van de record-inflatie in 2022 is er sprake van een loongolf in 2023. Met een gemiddelde van 7,0% zijn de loonafspraken in februari 2023 op een nieuwe recordhoogte uitgekomen. De loonafspraken gaan al sinds begin 2021 omhoog met een sterke versnelling begin 2022. De huidige niveaus van loonafspraken zijn

sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw niet voorgekomen. Ook voor medewerkers van gemeenten is een CAO afgesloten met een gemiddelde loonstijging van 9,1%. Dit heeft grote financiële gevolgen voor Gorinchem. De precieze omvang is op dit moment lastig aan te geven omdat nog onduidelijk is in welke mate gemeenten door het Rijk worden gecompenseerd.

4.7 Wet Normering bezoldiging Topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT heeft tot doel om:

- De bezoldiging van topfunctionarissen te maximeren (bezoldigingsmaximum, verbod op bonussen of variabele beloningen en een verbod op hoge beëindigingsvergoedingen).
- Te zorgen voor transparantie door publicatie en verantwoording in de jaarrekening van a) de bezoldiging van topfunctionarissen en b) de bezoldiging van overige functionarissen voor zover deze meer is dan de algemene bezoldigingsnorm.

De functies gemeentesecretaris, directeur en griffier vallen onder de WNT. In onderstaande tabel treft staat de publicatie van de verplichte gegevens aan.

Functiegegevens 2022	Kromkamp, H.	Fillekes - Brand, MJ	Sepers, H.
	Gemeentesecretaris / algemeen directeur	Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01.01 t/m 31.12	01.01 t/m 31.12	01.01 t/m 31.12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.458,80	103.289,44	103.959,49
Beloningen betaalbaar op termijn	21.104,64	18.242,64	17.006,28
Subtotaal	*138.563,44*	*121.532,08*	*120.965,77*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000,00	216.000,00	216.000,00
-/-Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	138.563,44	121.532,08	120.965,77
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Functiegegevens 2021	Bos, CE	Fillekes - Brand, MJ	Fillekes - Brand, MJ	Sepers, H.	Kromkamp, H.	Hania, J.
	Gemeentesecretaris / algemeen directeur	Directeur	Tijdelijk vervangend gemeentesecretaris	Griffier	Gemeentesecretaris / algemeen directeur	Tijdelijk vervangend algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01-31/03	01/01-31/3 en 01/09-31/12	01/04-31/08	01/01-31/12	16/08-31/12	1/4-30/09
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00		1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja		Ja	Ja	Ja
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	32.344,00		99.836,36	98.598,91	40.552,62	49.177,12
Beloningen betaalbaar op termijn	5.208,18		18.607,56	18.313,32	7.719,90	8.279,76
Subtotaal	37.552,18	118.443,92		116.912,23	48.272,52	57.456,88
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	51.534,25	209.000,00		209.000,00	79.019,18	104.786,30
-/-Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
Bezoldiging	37.552,18	118.443,92		116.912,23	48.272,52	57.456,88

5 Jaarrekening - Bijlagen

5.1 Reserves

Inleiding

De toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves in de jaarstukken worden verwerkt voor de bedragen gelijk aan de werkelijke inkomsten en uitgaven van de daarmee in de begroting(swijzigingen) samenhangende posten.

In deze bijlage treft u de informatie aan over de reserves per 31 december 2022. Dit vergelijken wij met de jaarrekening 2021 inclusief resultaatbestemming.

5.1.1 Verloopoverzicht saldo reserves

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	2021	2022
Algemene reserve:		
Algemene reserve	29.571	31.503
Subtotaal algemene reserve	**29.571**	**31.503**
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserves algemeen:		
Infrastructuur	16.253	19.568
Tarieven reiniging	499	915
Stegen binnenstad	37	28
Station Papland	1.800	1.800
Sociaal Domein	4.139	5.466
Duurzaamheid	4.539	3.610
Stimuleringsregeling woningbouw	59	59
Sloopkosten Lange Slagenstraat	226	226
Organisatie-ontwikkeling	134	48
ICT	633	542
IFFG	100	50
Stedelijke ontwikkeling	1.600	1.353
Aflossing	13.239	13.670
Dekkingsreserve I-lab	1.865	1.583
Perspectief Jeugd en Jongeren		55
Energielasten SGS		2.500
Gorcums warenhuis		80
Subtotaal bestemmingsreserves	**45.123**	**51.553**
Afschrijvingsreserve		
Infra halte Papland	600	600
Avelingen	890	840

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	2021	2022
Banneweg	1.795	1.795
Trace Oost II	621	605
Herinrichting park10e Penninglaan	100	100
Warmtenet Stadhuis	955	955
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I-Lab	811	811
Inrichting Hoefslag 6 tbv I-Lab	150	150
Openbare ruimte tbv I-Lab	540	540
Herinrichting Haarse Kades	2.350	2.350
't Gilde	1.468	1.970
Versneld uitvoeringsprogramma IHP		1.332
Gymzaal J. van Egmond	300	500
Bruggen en kunstwerken 2022	288	288
Twee 360 graden camera's	50	38
Meekoppelkans Ravelijn		311
Meekoppelkans Woelsewaard		104
Stadsafsluitingen		85
Subtotaal afschrijvingsreserves	**10.918**	**13.374**
Totaal reserves	**85.612**	**96.430**

Het doel van de reserves staan hieronder nader toegelicht.

Algemene reserve
De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's (zoals vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) in de exploitatie in de toekomst te kunnen opvangen.

Infrastructuur
De reserve is voor aanpassingen in de hoofdinfrastructuur.

Tarieven reiniging
De reserve dient ter voorkoming van al te grote schommelingen in de afvalstoffenheffing.

Stegen binnenstad
Opwaardering stegen om zo de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad te verbeteren.

Station Papland
Dekking investering halte station Papland.

Sociaal Domein
Inzet voor noodzakelijke/nuttige/incidentele uitgaven voor de transformatie van het Sociaal Domein, die niet uit de reguliere exploitatiebudgetten bekostigd kunnen worden. Hiermee is het doel in grote mate een egalisatiefunctie.

Duurzaamheid
Dekking van het beleidsplan duurzaamheid 2017-2021.

Stimuleringsregeling woningbouw
Dekking voor diverse projecten, zoals een woonlastenfonds en groenvoorzieningen Lingewijk Zuid.

Sloopkosten Lange Slagenstraat
Dekking van de toekomstige sloopkosten van het onderwijspand Lange Slagenstraat.

Organisatie-ontwikkeling
De doorontwikkeling van de organisatie richt zicht op management, medewerkers, kwaliteit, processen en systemen, houding en gedrag en op de structuur van de organisatie.

ICT
Het doorontwikkelen van ICT over de volle breedte (systemen, hardware en software, medewerkers).

IFFG
Beschikbaar stellen van budget voor het Internationaal Film Festival Gorinchem ten behoeve van de professionalisering, cultuureducatie en doorlopende programma ontwikkeling.

Stedelijke ontwikkeling
Dient als startkapitaal voor het thema "stedelijke ontwikkeling". Uit deze reserve wordt verkennend onderzoek gedekt, maar mogelijk ook (een gedeelte van) de kosten van projecten die hieruit voortkomen.

Aflossing
Reserve die gevormd is als maatregel in de reducering van de gemeentelijke schuldpositie.

Dekkingsreserve i_lab
Dekking van de exploitatiekosten van de realisatie van het i_lab.

Perspectief Jeugd en Jongeren
Dekking van activiteiten in het kader van het coronasteunpakket Perspectief Jeugd en Jongeren.

Energielasten SGS
Dekking ter dekking van de hogere energielasten van objecten die worden beheerd door SGS; het Caribabad en de sporthallen De Oosterbliek, Van Rappardhal en de Hoefslag.

Gorucms warenhuis
Dekking van het 5-jarenplan van Hartje Gorkum om de binnenstad als een warenhuis te kunnen starten.

Infra halte Papland
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de aanleg/aanpassingen infra ten behoeve van de aanleg van halte Papland.

Avelingen
Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van uitvoering Avelingen Oost en Avelingen West.

Banneweg
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van de Banneweg.

Tracé Oost II
Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van de aansluiting A15 / Tracé Oost II.

Herinrichting park 10e Penninglaan
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van het park 10e Penninglaan.

Warmtenet stadhuis
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering om het stadhuis aan te sluiten op het warmtenet.

Verbouwing Hoefslag 6 tbv i_lab
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de verbouwing Hoefslag 6 om het i_lab te realiseren.

Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab
Dekking van toekomstige afschrijvingslasten van de inrichting van de Hoefslag 6 bij de realisatie van het i_lab.

Openbare ruimte tbv i_lab
Dekking van een deel van toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van de openbare ruimte van de Hoefslag 6.

Herinrichting Haarse Kades
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van de Haarsekades.

't Gilde
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering voor vervangende nieuwbouw voor 't Gilde.

Versneld uitvoeringsprogramma IHP
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering van het versneld uitvoeren van het IHP.

Gymzaal J van Egmond
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de renovatie van de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat.

Bruggen en kunstwerken 2022
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering in enkele vissteigers en bruggen in 2022.

Twee 360 graden camera's
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van twee camera's tbv toezicht Buiten de Waterpoort.

Meekoppelkans Ravelijn
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering meekoppelkans Ravelijn.

Meekoppelkans Woelsewaard
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering meekoppelkans Woelsewaard.

Stadsafsluitingen
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de plaatsing van twee stadsafsluitingen.

5.1.2 Mutaties reserves 2022 uitgesplitst

Mutaties reserves (bedragen x € 1.000 / - = onttrekking)	2021	2022	Mutatie 2022
Algemene reserve:			
Algemene reserve	29.571	31.503	1.932
Subtotaal algemene reserve	**29.571**	**31.503**	**1.932**
Bestemmingsreserves:			
Bestemmingsreserves algemeen	45.123	51.553	6.430
Subtotaal bestemmingsreserves	**45.123**	**51.553**	**6.430**
Afschrijvingsreserve			
Afschrijvingsreserve algemeen	10.918	13.374	2.456
Subtotaal afschrijvingsreserve	**10.918**	**13.374**	**2.456**
Totaal reserves	**85.612**	**96.430**	**10.818**

Mutaties 2022 algemene reserve

Algemene reserve (bedragen in € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
Mutaties algemene reserve:			
Algemene reserve	Rekeningresultaat 2021	1.795	
	Motie bomen en kunst		50
	Kernwinkelgebied		230
	Gorinchem cultuurstad		2
	Begrotingssaldo	430	
	Verhuiskosten ivm sloop Laagdalemseweg		11
Totaal mutaties algemene reserve		**2.225**	**293**
	Totaal mutaties		**1.932**

Mutaties 2022 bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
Mutaties bestemmingsreserves:			
Infrastructuur	Bijdrage bovenwijks CV Hoog Dalem	522	
	Vrijval stelpost mobiliteit	431	
	Rekeningresultaat 2021	2.900	
	Onderzoekskosten Banneweg		153
	Parkeerbeleid parkeerprogramma binnenstad		39
	Brug Arkelsedijk-Spijksedijk		150
	Onderzoeksbudget Arkelsedijk Onderweg		19
	Onderzoeksbudget opwaarderen haltes OV		3
	Onderzoeksbudget Haarsekade		9
	Onderzoeksbudget Noord Infrastructuur		45
	Voorbereiding Kweeklust		35
	Vorming afschrijvingsreserve stadsafsluitingen		85
	Openbare ruimte tbv I-Lab		
Tarieven reiniging	Stortingsaldo reiniging conform tarieven	52	
	Bijdrage duurzaamheid	364	
Stegen binnenstad	Overige mutaties		9
Sociaal Domein	Rekeningresultaat 2021	2.002	
	Resultaat Avres 2021	527	
	PPN 2021-2 uitbreiding fte's		397
	PPN 2021 jeugd		278
	PPN22 aanpassingen arrangementen en tarieven begeleiding		326
	Energietoeslag raad oktober 2022		500
	Turap 2020, aanpak eenzaamheid		50
	Turap 2021, diverse mutaties		120
	Turap 2022, diverse mutaties	515	
	Subsidie de Gezel		46
Duurzaamheid	Bijdrage egalisatiereserve afval		364

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
	Energiebesparing bedrijven		75
	Subsidie groene daken		25
	Plan van aanpak windenergie Avelingen		129
	Onderzoek warmtenet		50
	Verduurzaming gymzaal J van Egmond		200
	Transitievisie warmte		86
Organisatieontwikkeling	Overige mutaties		86
ICT	Dekking online dienstverlening		16
	Gorinchem Duurzaam Digitaal		75
IFFG	Overige mutaties		50
Aflossing	Saldo renteomslag	405	
	Resultaat preferente aandelen Stedin	26	
Stedelijke ontwikkeling	Startnotitie stedelijke vernieuwing		247
Perspectief Jeugd en Jongeren	Vorming reserve	84	
	Subsdie Grote Haarsekade 120		29
Energielasten SGS	Vorming reserve	2.500	
Gorcums warenhuis	Vorming reserve	80	
Dekkingsreserve I-lab	Verhuiskosten Hippos		6
	Exploitatiekosten realisatie I-lab		276
Totaal mutaties bestemmingsreserves		**10.408**	**3.978**
	Totaal mutaties		**6.430**

Mutaties 2022 afschrijvingsreserves

Afschrijvingsreserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
Mutaties afschrijvingsreserve			
Avelingen	Dekking afschrijvingslasten		50
Trace Oost II	Dekking afschrijvingslasten		16
Versneld uitvoeringsprogramma IHP	Vorming reserve	1.332	
Meekoppelkans Ravelijn	Vorming reserve	311	
Meekoppelkans Woelse Waard	Vorming reserve	104	
Stadsaflsuitingen	Vorming reserve	85	
Verduurzaming gymzaal J van Egmond 2022	Vorming reserve	200	
't Gilde	Vorming reserve	502	
Twee 360 graden camera's	Dekking afschrijvingslasten en vrijval		12
Totaal mutaties afschrijvingsreserves		**2.534**	**78**
	Totaal mutaties		**2.456**

5.2 Voorzieningen

Inleiding

In deze bijlage staat informatie over de voorzieningen per 31 december 2022. Dit vergelijken wij met de jaarrekening 2021.

5.2.1 Verloopoverzicht saldo voorzieningen

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	2021	2022
Voorzieningen:		
Algemene voorzieningen		
Pensioenverplichtingen bestuurders	4.383	3.785
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	542	1.134
Verlofsaldi	475	546
Reparatie WW	52	56
Vervanging spiltrap Caribabad	123	73
Dubieuze debiteuren	178	182
Rioolheffing	2.839	3.057
Vervanging riolering	1.481	2.375
Afwaardering (bedrijfsgebouwen, woningen, gronden, erfpacht en voorraden)	3.069	3.004
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing	10	0
Afkoopsommen grafrechten	2.297	2.299
Meerjaren onderhoudsplannen	6.609	7.730
Hoog Dalem	448	155
Mollenburg	0	832
Calamiteiten persleiding	0	59
Subtotaal algemene voorzieningen	**22.506**	**25.287**
Voorzieningen grondexploitaties		
Mollenburg	11.131	10.501
Bedrijventerrein Gorinchem Noord/ Groote Haar	5.133	6.755
Subtotaal voorzieningen grondexploitaties	**16.264**	**17.256**
Totaal voorzieningen	**38.770**	**42.543**

De voorzieningen € 42,5 mln. zijn inclusief de gevormde verliesvoorzieningen van grondexploitaties € 17,3 mln., de voorziening dubieuze debiteuren € 0,2 mln. en de voorziening afwaardering vastgoed € 3,0 mln. Deze drie genoemde voorzieningen mogen echter niet op de post Voorziening op de balans worden opgenomen, maar moeten conform de verslaggevingsregels worden verwerkt in de balansposten voorraden, debiteuren en activa.

5.2.2 Mutaties voorzieningen 2022 uitgesplitst

Mutaties voorzieningen (bedragen x € 1.000 / - = onttrekking of besteding)	2021	2022	Mutatie 2022
Voorzieningen:			
Voorzieningen algemeen	22.506	25.287	2.781
Voorzieningen grondexploitaties	16.264	17.256	992
Totaal voorzieningen	**38.770**	**42.543**	**3.773**

Mutaties 2022 voorzieningen

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Dotatie 2022	Besteding 2022
Mutaties voorzieningen algemeen:			
Pensioenverplichtingen bestuurders	Rentetoevoeging	88	
	Bijstellen voorziening op basis van meerjarige prognose		546
	Uitbetaling pensioenen		140
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	Bijstellen voorziening op basis van meerjarige prognose	904	60
	Uitbetaling wachtgelden		252
Verlofsaldi	Restant overmatig verlof 2022	110	
	Vrijval overig verlof		39
Reparatie WW	Ontvangsten en betalingen	15	11
Dubieuze debiteuren	Dotatie	6	
	Afboeking		2
Vervanging spiltrap Caribabad	Besteding		50
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing	Besteding		10
Rioolheffing	Egalisatie tarieven rioolheffing	218	
Vervanging riolering	Begrote investering GRP 2022	1.075	
	Besteding GRP 2020, 2021 en 2022		182
Afwaardering bedrijfsgebouwen	Vrijval		131
Afwaardering gronden	Vrijval		35
Àfwaardering voorraden	Dotatie ivm Bullekeslaan 5	101	
Afkoopsommen grafrechten	Vooruitontvangen afkoopsommen grafrechten 2022	186	
	Vrijval		183
Meerjaren onderhoudsplannen	Dotaties	2.230	
	Bestedingen		963
	Vrijval		146
Hoog Dalem	Regeling middengebied 76 woningen		251
	Vrijval		42
Mollenburg		832	
Calamiteiten persleiding	Dotatie	59	
Subtotaal mutaties voorzieningen algemeen		**5.824**	**3.043**
Mutaties voorzieningen grondexploitaties:			
Mollenburg	Herziening 1-1-2023		630
Bedrijventerrein Gorinchem Noord / Groote Haar	Herziening 1-1-2023	1.622	
Subtotaal mutaties voorzieningen grondexploitaties		**1.622**	**630**
Totaal mutaties voorzieningen		**7.446**	**3.673**
	Totaal mutaties		**3.773**

5.3 Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld

Overzicht Lasten en Baten per taakveld 2022 (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten
TV01 Bestuur	3.079	-546
TV02 Burgerzaken	1.259	-547
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	622	-396
Totaal programma Bestuur en ondersteuning	**4.961**	**-1.489**
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.344	-
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.010	-521
Totaal programma Veiligheid	**5.354**	**-521**
TV21 Verkeer en vervoer	5.101	-1.210
TV22 Parkeren	1.098	-603
TV23 Recreatieve Havens	596	-109
TV24 Economische Havens en waterwegen	26	-294
TV25 Openbaar vervoer	3.298	-2.718
Totaal programma Verkeer en vervoer	**10.118**	**-4.933**
TV31 Economische ontwikkeling	915	-39
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.561	-1.828
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	28	-181
TV34 Economische promotie	678	-
Totaal programma Economie	**5.183**	**-2.047**
TV41 Openbaar basisonderwijs	284	-
TV42 Onderwijshuisvesting	3.226	-375
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.639	-4.527
Totaal programma Onderwijs	**11.150**	**-4.902**
TV51 Sportbeleid en activering	1.314	-149
TV52 Sportaccommodaties	3.701	-1.668
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.682	-144
TV54 Musea	1.384	-142
TV55 Cultureel erfgoed	1.050	-191
TV56 Media	753	-116
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.525	-122
Totaal programma Sport, cultuur en recreactie	**13.409**	**-2.531**
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	7.486	-5.661
TV62 Wijkteams	4.532	-155
TV63 Inkomensregelingen	23.660	-14.166
TV64 Begeleide participatie	8.619	-
TV65 Arbeidsparticipatie	2.371	-
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.555	-

Overzicht Lasten en Baten per taakveld 2022 (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	6.992	-259
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	10.262	-37
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	576	-1.580
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	698	-
TV71 Volksgezondheid	1.746	-22
Totaal programma Sociaal domein	**68.496**	**-21.880**
TV72 Riolering	3.272	-3.974
TV73 Afval	5.042	-5.217
TV74 Milieubeheer	2.513	-379
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	401	-329
Totaal programma Duurzaamheid	**11.228**	**-9.898**
TV81 Ruimtelijke Ordening	1.165	-124
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	4.642	-6.022
TV83 Wonen en bouwen	2.664	-2.860
Totaal programma VROSV	**8.470**	**-9.006**
TV05 Treasury	-586	-747
TV061 OZB woningen	194	-4.877
TV062 OZB- niet woningen	89	-5.217
TV063 Parkeerbelasting	200	-1.592
TV064 Belasting Overig	248	-298
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	-	-92.065
TV08 Overige baten en lasten	291	-1.694
Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen	**436**	**-106.490**
TV04 Overhead	12.719	-586
Totaal programma Overhead	**12.719**	**-586**
TV010 Mutaties reserves	8.471	-7.204
Totaal Lasten en Baten	**159.995**	**-171.488**

5.4 Investeringsoverzicht

Hieronder het overzicht van alle lopende investeringen. De investeringen die een overschrijding van de lasten hebben van € 50.000 of meer worden onder dit overzicht toegelicht.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
CUR hard- en software	44	-	-	-	44	V	Nee
CUR vaste camera 2018	26	-	-	-	26	V	Nee
Totaal Lasten	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**	
Totaal Veiligheid	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**	

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
1e elektrische veerboot 2018	4.171	1.120	421	1.541	2.630	V	Nee
2e elektrische veerboot 2018	3.785	817	392	1.209	2.576	V	Nee
Aanpassingen walvoorzieningen veerboten	150	41	23	64	86	V	Nee
Accupakketten elektrische veerboten	900	187	93	280	620	V	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	400	73	37	110	290	V	Nee
Station Gorinchem-Noord	8.843	2.084	17	2.101	6.742	V	Nee
Aanpassen groenmarkt 2017	448	444	4	448	-		Ja
Dynamische stadsafsluiting 2022	85	-	70	70	15	V	Nee
Fietsparkeren binnenstad 2019	200	48	-	48	152	V	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	230	5	242	247	17	N	Ja
Havens geleidewerken 2019	136	24	-	24	112	V	Nee
Herinrichting Banneweg 2019	2.348	878	13	891	1.457	V	Nee
Herinrichting Haarsekades	2.350	6	55	61	2.289	V	Nee
Illuminatie kerktoren	468	-	344	344	124	V	Nee
Illuminatieplan 2020	29	21	8	29	-		Ja
Illuminatieplan binnenstad 2019	94	94	5	99	5	N	Ja
Infra aanpassingen i.v.m. OV concessie	100	21	-	21	79	V	Nee
Mobiliteit 2020	450	-	-	-	450	V	Nee
Mobiliteit 2021	1.360	-	-	-	1.360	V	Nee
Mobiliteit 2022	5.490	-	-	-	5.490	V	Nee
Openbare verlichting 2020	17	17	-17	-	17	V	Ja
Openbare verlichting 2021	36	1	36	37	1	N	Ja
Openbare verlichting 2022	158	-	29	29	129	V	Nee
Straatmeubilair vsp binnenstad 2018	-	-	-4	-4	4	V	Ja
Vergroten parkeercapaciteit 2019	80	22	9	31	49	V	Nee
Vervangen auto 18 Renault kangoo	30	-	-	-	30	V	Nee
Vervanging straatmeubilair 2021	92	39	55	94	2	N	Ja
Vervanging straatmeubilair 2022	92	-	111	111	19	N	Ja
Vervanging verkeersborden 2021	40	18	8	26	14	V	Ja
Vervanging verkeersborden 2022	40	-	29	29	11	V	Nee
Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	215	21	17	38	177	V	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	425	361	62	423	2	V	Ja
Totaal lasten	**33.262**	**6.342**	**2.059**	**8.401**	**24.861**	**V**	
Baten							
1e elektrische veerboot 2018	2.150	430	430	860	1.290	N	Nee
2e elektrische veerboot 2018	2.150	430	-	430	1.720	N	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	197	28	15	43	154	N	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	82	-	83	83	1	V	Ja
Herinrichting Banneweg 2019	553	-	-	-	553	N	Nee
Station Gorinchem-Noord	264	-	-	-	264	N	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	-	2	-	2	2	V	Ja

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Totaal baten	**5.396**	**890**	**528**	**1.418**	**3.978**	**N**	
Totaal Verkeer en vervoer	**27.866**	**5.452**	**1.531**	**6.983**	**20.883**	**V**	
Lasten							
Het verhaal v.d. vesting	72	-	3	3	69	V	Nee
Stadspromotie	-	34	-34	-	-		Ja
Welkom in de mooiste vesting	124	-	46	46	78	V	Nee
Totaal Lasten	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	
Totaal Economie	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	
Lasten							
Brede school Hoog Dalem	10.309	9.616	650	10.266	43	V	Ja
Herhuisvesting locatie De Burcht	1.146	-	-	-	1.146	V	Nee
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	2.025	-	-	-	2.025	V	Nee
IHP 2020 binnenklimaat	500	806	-619	187	313	V	Nee
Inrichting Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	125	-	-	-	125	V	Nee
Openbare ruimte t.b.v. I_lab	450	-	-	-	450	V	Nee
Renovatie gymzaal J van Egmond	500	-	-	-	500	V	Nee
Uitbreiding Fortis lyceum en sporthal OKK incl Technasium	1.490	200	1.290	1.490	-		Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	2.576	10	56	66	2.510	V	Nee
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	16.500	725	-	725	15.775	V	Nee
Yulius aanpassing Merwedekanaal 8a IHP 2014	150	-	-	-	150	V	Nee
Yulius renovatie Dr. HIemstralaan 24-24a	250	-	-	-	250	V	Nee
Totaal lasten	**36.021**	**11.357**	**1.377**	**12.734**	**23.287**	**V**	
Baten							
IHP 2020 binnenklimaat	-	619	-619	-	-		
Brede school Hoog Dalem	-	383	183	566	566	V	Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	1.900	10	56	66	1.834	N	Nee
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a	114	-	-	-	114	N	Nee
Totaal baten	**2.014**	**1.012**	**-380**	**632**	**1.382**	**N**	
Totaal Onderwijs	**34.007**	**10.345**	**1.757**	**12.102**	**21.905**	**V**	
Lasten							
Aanleg sportveld GJS 2022	140	-	-	-	140	V	Nee
Boemer Tractor 2022	50	-	-	-	50	V	Nee
Bruggen en visssteigers	288	-	59	59	229	V	Nee
Caribabad chloor- en zuurvat	150	-	-	-	150	V	Nee
Cultuurhuis 2019	7.000	13	-	13	6.987	V	Nee
Hardware audiovisiuele middelen museum-RAG	70	-	-	-	70	V	Nee
Herinrichting park 10e Penninglaan	420	446	11	457	37	N	Ja
Inventaris (plus verlichting) museum	45	-	4	4	41	V	Nee
Kademuren J. Bloempad en Krabsteeg	260	-	9	9	251	V	Nee

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Maaiarm heggensnoeier 2022	28	-	-	-	28	V	Nee
Meekoppelkans Ravelijn	311	-	3	3	308	V	Nee
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren	68	-	-	-	68	V	Nee
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad	36	-	-	-	36	V	Nee
Nieuw Holland tractor sportvelden	67	-	-	-	67	V	Nee
Ransomes maaier 2022	75	-	96	96	21	N	Ja
Ravelijn Oostgracht	50	-	-	-	50	V	Nee
Speelruimteplan 2020	103	59	44	103	-		Ja
Speelruimteplan 2021	63	2	61	63	-		Ja
Speelruimteplan 2022	293	-	151	151	142	V	Nee
Speelveld Hoog Dalem	260	-	-	-	260	V	Nee
Vervangen Renault trafic 2022	35	-	-	-	35	V	Nee
Vervangen VW transporter 1 2022	44	-	-	-	44	V	Nee
Vestingplan, vervangen meubilair	55	46	10	56	1	N	Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	250	-	-	-	250	V	Nee
Voertuigen en materieel 2021 actiewagen	30	-	-	-	30	V	Nee
Voorbereiding kades stationsweg	50	18	35	53	3	N	Ja
Waterbus buitendienst	58	-	-	-	58	V	Nee
Totaal Lasten	**10.299**	**584**	**483**	**1.067**	**9.232**	**V**	
Baten							
Vestingplan, vervangen meubilair	-	7	-	7	7	V	Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	100	-	-	-	100	N	Nee
Totaal baten	**100**	**7**	**-**	**7**	**93**	**N**	
Totaal Sport, Cultuur en Recreatie	**10.199**	**577**	**483**	**1.060**	**9.139**	**V**	
Lasten							
Beschoeiingen 2020	538	428	210	638	100	N	Ja
Beschoeiingen 2021	203	20	188	208	5	N	Ja
Beschoeiingen 2022	244	-	353	353	109	N	Ja
GRP 2020	760	673	86	759	1	V	ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	V	Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	V	Nee
Watercapaciteit	75	-	2	2	73	V	Nee
Totaal lasten	**4.070**	**1.781**	**955**	**2.736**	**1.334**	**V**	
Baten							
GRP 2020	760	673	86	759	1	N	Ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	N	Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	N	Nee
Totaal baten	**3.010**	**1.333**	**202**	**1.535**	**1.475**	**N**	
Totaal Duurzaamheid	**1.060**	**448**	**753**	**1.201**	**141**	**N**	
Lasten							
Grond Bullekeslaan 5	255	-	255	255	-		Ja

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	V	Nee
Totaal Lasten	**315**	**-**	**255**	**255**	**60**	**V**	
Baten							
Desinvestering Bullekeslaan 5	356	-	356	356	-		Ja
Desinvestering deel gronden Vlietskade	-	-	169	169	169	V	Ja
Desinvestering school Laagdalemseweg 10	66	-	66	66	-		Ja
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	N	Nee
Totaal baten	**482**	**-**	**591**	**591**	**109**	**V**	
Totaal VROSV	**-167**	**-**	**-336**	**-336**	**169**	**V**	
Lasten							
Communicatie 2019	65	5	24	29	36	V	Nee
Herinrichting hal stadhuis 2019	75	55	19	74	1	V	Ja
Informatiebeleid 2018 (ppn 2018)	540	314	209	523	17	V	Ja
Software en hardware 2020	280	25	52	77	203	V	Nee
Software en hardware 2022	180	-	9	9	171	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2021 (1)	75	7	74	81	6	N	Ja
Vervangingsplan inventaris 2021 (2)	121	18	2	20	101	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2022	112	-	-	-	112	V	Nee
Warmtenet stadhuis	186	107	64	171	15	V	Nee
Totaal lasten	**1.634**	**531**	**453**	**984**	**650**	**V**	
Baten							
Software en hardware 2022	-	-	4	4	4	V	Nee
Totaal baten	**-**	**-**	**4**	**4**	**4**	**V**	
Totaal Overhead, VPB en Onvoorzien	**1.634**	**531**	**449**	**980**	**654**	**V**	
TOTAAL INVESTERINGEN	**74.865**	**17.387**	**4.652**	**22.039**	**52.826**	**V**	

Programma Verkeer en Vervoer

1e en 2e elektrische veerboot 2018, aanpassingen walvoorzieningen veerboten, accupakketten elektrische veerboten en stroompunten elektrische veerboten

De bouw en de oplevering van de elektrische veerboten, inclusief de accupakketten, de walvoorzieningen en de stroompunten hebben als gevolg van oorlog Oekraïne, corona, de marktomstandigheden die alle opzichten zeer uitdagend, enige vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de boten in Q3 in de vaart genomen kunnen worden. De benodigde investeringsbudgetten schuiven we daarom door naar 2023.

Station Gorinchem-Noord

De ontwikkeling van het stationin Gorinchem-Noord i sgekoppeld aan de ontwikkeling van het bedrijventerrein Groote Haar. Door de inmiddels aangescherpte wet- en regelgeving rond de locatie van overwegen, vooral met betrekking tot de verkeerveiligheid, is de ontwikkeling vertraagd. Met de samenwerkende partijen (ProRail, Gemeente Gorinchem, Provincie Zuid-Hollandende MLL Beheer BV) wordtgekekennaaralternatieven. Naar verwachtingzullen in de toekomst weer activiteiten plaatsvinden voor dit project. Het investeringsbudget blijft

daarom voor 2023 beschikbaar.

Fietsparkeren binnenstad 2019
Een betere faciliteit blijft een wens in de binnenstad. Zodoende is dit budget nog nodig om in 2023 vervolgstappen te kunnen zetten.

Havens geleidewerken 2019
Wij hebben de voorbereidingen voor de renovatie van geleidewerken in de Lingehaven in 2022 getroffen en de werkzaamheden vinden in 2023 plaats.

Herinrichting Banneweg 2019
De raad heeft ingestemd met fase 2 van de Banneweg. Daarom blijft dit investeringsbudget voor 2023 beschikbaar

Herinrichting Haarsekades
De verwachting is dat in 2023 gestart gaat worden met de inrichting van de Haarsekades. Zodoende blijft dit investeringsbudget beschikbaar voor 2023.

Illuminatie kerktoren
Voor de illuminatie van de Grote kerk, de toren en de directe omgeving hebben wij de investeringsbudgetten voor illuminatie 2019 en 2020, delen van de investeringsbudgetten voor openbare verlichting 2020 en 2021 en het restant van het investeringsbudget Herinrichting Groenmarkt samengevoegd tot 1 investeringsbudget Aanlichten Grote Toren, kerk en Groenmarkt van € 468.000. De laatste werkzaamheden vinden in het eerste half jaar van 2023

Infra aanpassingen i.v.m. OV-concessie
Bij drukke haltes heeft de provincie plannen om de kwaliteit en de uitstraling te verbeteren. Om dubbel werk te voorkomen willen wij onze werkzaamheden met die van de provincie combineren. Helaas duurt de provinciale besluitvorming langer dan verwacht.

Mobiliteit 2020, 2021 en 2022
Bij het vaststellen van de begroting 2020/2021 zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van quick win maatregelen. Het beschikbaar gestelde budget is nog niet ingezet omdat een deel van de maatregelen nog niet voldoende zijn uitgewerkt. In 2023 bekijken wij hoe we deze investeringsbudgetten zo praktisch mogelijk in kunnen zetten om het beoogde doel uit de Mobiliteitsvisie te realiseren.

Openbare verlichting 2022
Het investeringsbudget voor de reguliere vervanging van lichtmasten armaturen voor de openbare verlichting 2022 is niet volledig uitgegeven en het restant betrekken we bij het openbare verlichtingsplan waar we in 2023 aan werken.

Voorzieningengebouw Kriekenmarkt
Dit project heeft vertraging opgelopen in verband met de manier van verduurzamen in de Lingehaven. Het bedrag dient beschikbaar te blijven voor 2023.

<u>Progamma Economie</u>

Het verhaal van de vesting en Welkom in de mooiste vesting
Beide investeringen zijn gestart en worden in 2023 gerealiseerd. Deze investeringsbudgetten zijn dan ook nodig om de reeds gemaakte plannen te verwezenlijken.

Programma Onderwijs

Brede school Hoog Dalem
De brede school Dalemplein is opgeleverd en in januari 2022 in gebruik genomen door de scholen, de kinderopvang en overige gebruikers. De laatste afrondende werkzaamheden aan de school, de gymzaal (waaronder de inrichting), het wijkcentrum en het buitensportveld zijn verricht en het project is binnen de beschikbaar gestelde middelen van ruim € 10 mln. uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2022 sluiten wij het (samengestelde) investeringsbudget af. De terug ontvangen btw in het kader van de Regeling specifieke uitkering Sport ad € 383.000 en de bijdragen van de schoolbesturen van per saldo € 566.000 waren niet geraamd en leiden tot een voordeel op het investeringsbudget.

Herhuisvesting bso Beatrix de Burcht/IHP 2017 uitbreiding Retranchement
De investeringsbudgetten voor de uitbreiding Retranchement ad. € 2.025.000 en de nieuwbouw De Burcht ad € 1.146.000 maken deel uit van de nieuwbouwplannen voor bso Beatrix de Burcht en de Regenboogschool op de locatie Retranchement 3. De onderzoeken en voorbereidingen vinden tweede halfjaar 2023 en voorjaar 2024 plaats, zodat de daadwerkelijke bouw in 2024 en 2025 ter hand genomen kan worden. Wij verwachten dat de nieuwbouw voor bso Beatrix de Burcht/De Regenboog in het voorjaar 2026 in gebruik genomen kan worden. De investeringsbudgetten blijven benodigd en schuiven daarom door naar 2024 en 2025.

Renovatie gymzaal J. van Egmond
Wij bereiden op dit moment (tweede kwartaal 2023) de aanbesteding voor de renovatie van de gymzaal voor. Nadat het project gegund is, zullen we de renovatiewerkzaamheden voor de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat zo spoedig mogelijk ter hand te nemen.

IHP 2020 binnenklimaat
Voor het optimaliseren van het binnenklimaat in de schoolgebouwen voor het primair onderwijs is een investeringsbudget van € 500.000 beschikbaar gesteld. Voor diverse schoolgebouwen hebben wij maatregelen als (decentrale) mechanische ventilatie en CO_2-monitoring met signalering en rapportage getroffen, om te voldoen aan de norm Frisse scholen Klasse B. Wij voeren overleg met het bestuur van de Stichting OVO over de mogelijke inzet van het restantbudget van € 300.000 voor De Tweemaster en de locatie Dr. Hiemstralaan in 2023.

Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v i_lab, inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab en Openbare ruimte t.b.v. i_lab
Voor de realisatie van het i_lab heeft de gemeenteraad een bedrag van € 6,65 mln. beschikbaar gesteld en hiervoor €1,9 mln. een bijdrage uit de Regiodeal ontvangen. In 2021 is een coöperatie met leden uit het onderwijsveld, het bedrijfsleven en de gemeente opgericht, die verantwoordelijk is voor de huisvesting, de bedrijfsvoering en de exploitatie van het i_lab. In afwachting van het vrijkomen van de beoogde locatie Hoefslag 6 heeft het i_lab haar activiteiten gestart in ruimten van het naastgelegen daVinci. Door de opgelopen vertraging schuiven de investeringsbudgetten voor de renovatie en inrichting van Hoefslag 6 en de openbare ruimte door naar 2023 en 2024.

Uitbreiding Fortes lyceum en sporthal OKK in Technasium
De uitbreiding van het Fortes lyceum met het Technasium (aanpassing van de inpandige gymzaal tot Technasium) is gerealiseerd. De sporthal voor het Fortes lyceum en OKK is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek
In verschillende raadsvergaderingen heeft de raad voor de vervangende nieuwbouw per saldo een investeringsbudget van € 18,5 mln. en een exploitatiebudget ter hoogte van € 2 mln. beschikbaar gesteld. De aanbesteding en de gunning hebben inmiddels plaatsgevonden en de werkzaamheden zijn gestart in maart

2023. Samen met het schoolbestuur hopen wij dat het Gilde in het voorjaar van 2025 kan verhuizen naar de nieuwe locatie.

Yulius aanpassingen Merwedekanaal 8a IHP 2014
De toekomstige huisvesting van Yulius Lingewaal College wordt meegenomen in het Integrale Huisvestingsplan. In afwachting hiervan worden de voorgenomen aanpassingen in de locatie Merwedekanaal 8a (nog) niet uitgevoerd. Het investeringsbudget van € 150.000 wordt integraal ingezet voor de dekking van het uitvoeringsplan IHP, inclusief huisvesting voor Yulius.

Renovatie Dr. Hiemstralaan24/24a
De renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a wordt na de zomervakantie 2023 uitgevoerd. Voor de noodzakelijke maatregelen ten aanzien van het binnenklimaat hebben we een Rijksbijdrage van € 114.000 ontvangen. Bso Beatrix de Burcht kanhetgebouw vervolgens inhet voorjaar van 2024 betrekken, waarnaderenovatievandelocatie Hoefslag 6 voor het i_lab ter hand kan worden genomen

Programma Sport, Cultuur en Recreatie

Aanleg sportveld GJS 2022
De voetbalvereniging GJS heeft op basis van de beleidsregel Aanleg sportvelden in 2022 aangetoond dat zij aanspraak kan makenopeenkunstgrasveld. Deuitvoeringvindtplaats in de zomerstop 2023. Hetinvesteringsbudget 2022 is hiervoor benodigd.

Bruggen en vissteigers
De houten fiets- en voetgangersbrug tussen de Grote Schelluinsekade en Kleine Schelluinsekade, de fietsbrug aan het Annie van Bentumpad tussen het park Het Haagje en de Dr. Willem Dreesstraat en de vissteigers aan de Grote Schelluinsekade West en Oost worden in het voorjaar 2023 opgeleverd. Wij hebben dit binnen het beschikbaar gestelde middelen gerealiseerd.

Caribabad chloor- en zuurvat
Het chloor-enzuurvat vanhet Caribabaddientopbasis vanaangescherpte wet-enregelgevingvervangente worden. In overleg met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hebben wij deze vervanging on hold gezet in afwachting van de uitwerking van de verschillende scenario's voor het Caribabad. Het investeringsbudget schuift als gevolg hiervan door naar 2023.

Toekomstperspectief Nieuwe Doelen
De besluitvorming over het groot podium is in 2022 opgeschort tot na de gemeenteraadsverkiezingen. Wij hebben het dossier De Nieuwe Doelen na de zomer van 2022 weer opgepakt en streven naar definitieve besluitvorming over hetproces in2023. Dedaadwerkelijkeuitvoeringisafhankelijk van de definitieve plannen en de investeringsbudgetten voor renovatie/nieuwbouw en de inrichting schuiven daarom door.

Hardware audiovisuele middel museum-RAG
De verbouwing van de begane grond van het museum is afgerond. In 2022 hebben wij de herinrichting van de historische collectie verder uitgewerkt en opgepakt en in 2023 zullen wij dit project afronden. Hiervoor hebben wij het investeringsbudget voor de hardware en audiovisuele middelen van € 70.000 nog nodig.

Herinrichting park Tiende Penninglaan
De herinrichting van het park gelegen aan de Tiende Penninglaan is afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Kademuren Jacques Bloempad en Krabsteeg
De vervanging van de kademuur aan het Jacques Bloempad voeren wij op een alternatieve wijze uit met oog voor natuurvriendelijkere beschoeiingen en meer groen in plaats van steen en voor de integraliteit met het herstel van het fietspad en riolering in dat gebied. Dit heeft geleid tot enige vertraging, maar inmiddels heeft de aanbesteding plaatsgevonden en verwachten wij de uitvoering eind 2023/begin 2024 ter hand te nemen. De vervanging van de kademuur aan de Krabsteeg hebben wij nog niet uitgevoerd, omdat wij momenteel de nut en noodzaak om deze (geheel) te vervangen onderzoeken en op welke wijze we hier het beste invulling aan kunnen geven.

Meekoppelkans Ravelijn
De werkzaamheden voor de aanpassing van de Bastion Ravelijn bereiden we in 2023 voor, waarna we deze in 2024 uit willen gaan voeren.

Meekoppelkans Woelsewaard parkeren
Ook de voorbereidingen voor de meekoppelkansen in de Woelsewaard, waaronder een struinpad en de parkeerplekken aan de dijk, worden in 2023 getroffen. Uitvoering is mede afhankelijk van de werkzaamheden en de planning van de Alliantie. Wij verwachten deze in 2024 of 2025 ter hand te nemen.

Nieuw Holland tractor sportvelden
De tractor die de sportveldbeheerder gebruikt voor het onderhoud aan de buitensportvelden gaan wij in 2023 vervangen.

Ravelijn Oostgracht
Dit investeringsbudget ad € 50.000 betrekken wij bij de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring en de meekoppelkansen die wij hierbij zien voor de toegankelijkheid en de aantrekkelijkheid van de mooiste vestingstad van Nederland.

Speelruimteplan 2022
De plannen voor de Haarwijk worden op dit moment uitgevoerd, met uitzondering van de centrale speelplek. Deze was oorspronkelijk beoogd op de locatie Lange Slagenstraat. Voor deze locatie wordt een toekomstvisie opgesteld, waarvan deze centrale speelplek ook deel uitmaakt. Het restant van de voor het Speelruimteplan 2022 beschikbare middelen schuiven wij daarvoor door naar 2023.

Speelveld Hoog Dalem
De aanleg van het speelveld in Hoog Dalem heeft plaatsgevonden binnen de in de begroting beschikbare middelen. Bij de tussenrapportage 2023 zullen wij de raad informeren over de afwikkeling van het restant van € 260.000.

Vestingplan 2020 bastion VIII
De voorbereiding, het onderzoek (o.a. archeologie en flora en fauna) en het opschonen van het binnenterrein Bastion VIII en het in profiel brengen van de wallen en bijbehorende werkzaamheden van Bastion VIII, betrekken wij bij de integrale aanpak van de vesting in het kader van de Mooiste vestingstad van Nederland. Het investeringsbudget ad € 250.000 schuift daarom door naar 2023.

Waterbus buitendienst
Door onverwacht lange levertijden is de waterbus nog niet vervangen. Het investeringsbudget schuift daarom door naar 2023.

Programma Duurzaamheid

Beschoeiingen 2020, 2021 en 2022
Begin 2022 hebben wij een schouw uit laten voeren, waarbij een aantal urgente noodzakelijke vervangings- en onderhoudswerkzaamheden aan de beschoeiingen aan het licht is gekomen. Samen met de fors toegenomen bouw en materiaalkosten heeft dit geleid tot substantiële overschrijdingen van de investeringsbudgetten voor de beschoeiingen. Deze budgetten zijn inmiddels afgesloten en de overschrijdingen leiden tot structureel hogere kapitaallasten.

GRP 2020, 2021 en 2022
De werkzaamheden in het kader van de jaarschijf 2020 uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2016-2020 zijn uitgevoerd en afgerond.

Van de in de jaarschijf 2021 van het GRP 2021-2025 opgenomen werkzaamheden hebben wij tweederde uitgevoerd. Het restant van € 467.000 blijft in de vervangingsvoorziening en voeren we in 2023 uit. Ook op de uitvoering van de jaarschijf2022hebben wijeenachterstandopgelopen. Opdit moment werken wijaaneenplanvanaanpakom binnen redelijke termijn een inhaalslag te maken op het gebied van de noodzakelijke vervanging van de riolering. Van het investeringsbudget GRP 2022 blijft daardoor € 1 mln. in de vervangingsvoorziening riolering.

Watercapaciteit
Als gevolg van de vervanging van het 4e veld door een kunstgrasveld voor GJS is bestaande waterbergingscapaciteit gedempt en hebben wij de opdracht om te zorgen voor de aanleg van watercompensatie. Hiervoor is een investeringsbudget van € 75.000 beschikbaar. Inafwachting van de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring hebben wij deze werkzaamheden nog niet uitgevoerd.

Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Groote Haar windmolens, bouwrijp maken
De vertraging in het realiseren van de windmolens heeft zowel op de lasten- en batenkant effect.

Desinvestering deel gronden Vlietskade
De verkoop van een perceel aan de Vlietskade levert een voordeel op van € 169.000.

Overhead, Vernootschapsbelasting en Onvoorzien

Software en hardware 2020 en 2022
De levering van nieuwe servers heeft vertraging opgelopen. Deze zullen in 2023 worden geleverd. De verwachting is dan ook dat de investeringsbudgetten 2020/2022 volledig benodigd zijn.

Vervangingsplan inventaris 2021 (2) en Vervangingsplan inventaris 2022
In verband met de aansluiting op het warmtenet zijn diverse investeringen uitgesteld. In 2023 zullen deze opnieuw worden beoordeeld.

5.5 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet ziinde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 70.788	Ja	€ 0	€ 70.788	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 3.262.000	€ 1.246.245	€ 0	€ 330.226	€ 0	€ 115.270
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 26.670	€ 4.980.411	€ 4.980.411	Ja	
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			3	110	3	28	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van ondersteuning (jaar T) (artikel 3) **Keuze werkeliike kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkeliike kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 1.140	€ 41.800	€ 10.404	€ 97.104	€ 4.488	€ 20.196
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 16.032	
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-2-02195540 A. Kehrerstr	-€ 3.548	€ 72.217	Ja	Afgerond in 2022	Ja
		2	SUVIS21-01725580 Gomarus	€ 0	€ 217.814	Ja		Nee
		3	SUVIS21-01730937 Koelmanschool	€ 0	€ 76.435	Ja		Nee
		4	SUVIS21-2-02192074 Oude Hoven	-€ 85.850	€ 0	Nee	Ingetrokken	Ja
		5	SUVIS21-2-02195525 Noordhoek	€ 0	€ 100.756	Ja		Nee
		6	SUVIS21-2-02195550 Tamboerijn beneden	€ 0	€ 25.710	Ja		Nee
		7	SUVIS21-01139650 Tamboerijn boven	€ 0	€ 36.331	Ja		Nee
		8	SUVIS21-2-02775118 Lyceum	€ 233.591	€ 233.591	Ja	Nieuw in 2022	Nee
		9	SUVIS21-2-02390407 Beatrix De Burcht	€ 0	€ 0	Ja	Nieuw in 2022	Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-2-02195540 A. Kehrerstr	Ja				
		2	SUVIS21-01725580 Gomarus	Ja				
		3	SUVIS21-01730937 Koelmanschool	Ja				
		4	SUVIS21-2-02192074 Oude Hoven	Nee	Aanvraag is ingetrokken			
		5	SUVIS21-2-02195525 Noordhoek	Ja				
		6	SUVIS21-2-02195550 Tamboerijn beneden	Ja				
		7	SUVIS21-01139650 Tamboerijn boven	Ja				
		8	SUVIS21-2-02775118 Lyceum	Ja				
		9	SUVIS21-2-02390407 Beatrix De Burcht	Ja				
BZK	C41B	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 61.618	€ 61.618	€ 15.405	2	2
		2	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 51.258	€ 67.078	€ 13.416	1	1
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	0	Nee			
		2	030008 Provincie Zuid-Holland	2.000	Nee			
BZK	C43	**Regeling reductie energiegebruik woningen**	Beschikkingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)

		Gemeenten	*Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01*	*Aard controle R Indicator: C43/02*	*Aard controle R Indicator: C43/03*	*Aard controle D1 Indicator: C43/04*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06*
			RREW2020-00449271	€ 135.496	€ 354.239	4.080		Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?				
			Aard controle D1 Indicator: C43/07	*Aard controle n.v.t. Indicator: C43/08*				
			2.354	Ja				
BZK	C55	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	*Aard controle R Indicator: C55/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04*	*Aard controle R Indicator: C55/05*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06*
			236	€ 66.188	€ 66.188	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	*Aard controle R Indicator: C55/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09*			
			236	€ 9.573	€ 9.573			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15*
			1.637	1.097	0	0	236	94
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/03	*Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04*				
			€ 0	Nee				
BZK	C75B	**Regiodeals 3e tranche**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikkingsnummer	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)	
		SiSa tussen medeoverheden			Een pijler per regel			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/03*	*Aard controle R Indicator: C75B/04*	*Aard controle R Indicator: C75B/05*	
	1	060512 Gemeente Gorinchem	DGNVLG/20208595	b. Toegepaste Innovatie	€ 55.559	€ 70.569		
	2	060512 Gemeente Gorinchem	DGNVLG/20208595	c. Dynamiek aan de Oevers	€ 0	€ 16.871		
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/06	*Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/09*		
	1	*060512 Gemeente Gorinchem*	€ 68.860	€ 70.569	In overleg met de mede-overheid wordt afgeweken van de definities uit de invulwijzer. In de SiSa bijlage 2022 is een correctie over 2021 verwerkt.			
	2	*060512 Gemeente Gorinchem*	€ 40.590	€ 16.871	In overleg met de mede-overheid wordt afgeweken van de definities uit de invulwijzer. In de SiSa bijlage 2022 is een correctie over 2021 verwerkt.			
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/10	*Aard controle R Indicator: C75B/11*	*Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/12*			
			€ 0	€ 12.067	Nee			
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R Indicator: D8/01*	*Aard controle R Indicator: D8/02*	*Aard controle R Indicator: D8/03*	*Aard controle R Indicator: D8/04*	*Aard controle R Indicator: D8/05*	
			€ 1.195.089	€ 63.697	€ 139.655	€ 9.877	€ 111.311	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode	
				Bedrag		**Bedrag**		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	*Aard controle R Indicator: D8/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08*	*Aard controle R Indicator: D8/09*	*Aard controle R Indicator: D8/10*	
	1						€ 119.877	
OCW	D10	**Volwasseneneducatie**	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
		Contactgemeenten					Bij lagere besteding dan beschikbare middelen	Bij hogere besteding dan beschikbare middelen
			Aard controle R Indicator: D10/01	*Aard controle R Indicator: D10/02*	*Aard controle R Indicator: D10/03*	*Aard controle R Indicator: D10/04*	*Aard controle R Indicator: D10/05*	*Aard controle R Indicator: D10/06*
			€ 453.729	€ 7.513	€ 461.242	€ 446.632	€ 14.610	€ 0
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	*Aard controle R Indicator: D14/02*	*Aard controle R Indicator: D14/03*	*Aard controle R Indicator: D14/04*	*Aard controle R Indicator: D14/05*	
			€ 490.527	€ 0	€ 13.839	€ 0	€ 263.500	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	*Aard controle R Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08*	*Aard controle R Indicator: D14/09*		
	1							
OCW	D19	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01	*Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02*	*Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
lenW	E21	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)

		Gemeenten en GR'en	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/01*	*Aard controle R* *Indicator: E21/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/03*	*Aard controle R* *Indicator: E21/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/06*
			1 5000005857	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/07*	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/08*	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/09*			
			1 5000005857	Ja	project eind 2022 gestart			
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Riik) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Riik) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Riik) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				
SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 11.490.404	€ 218.364	€ 647.392	€ 5.048	€ 70.376
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 0	€ 145.521	€ 8.845	€ 0	€ 737.684
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 0	€ 97.899	€ 36.273		
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	G3A	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) totaal 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 34.500	€ 6.440	€ 5.682	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 13.390	€ 64.785	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
			6	Totaal	0	0			
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	0	0	0		
SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) totaal 2021** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.		Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 4.792	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.064	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 762.202	€ 56.979	€ 9.103	€ 0	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 474.610	€ 24.157	€ 6.346	€ 0	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 334.637	€ 7.000	€ 5.466	€ 27.398	
				Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*		
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	59	11		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	126	5		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	84	2		
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*		
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
				€ 28.669	€ 240.988	Ja			
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*			
				€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G12A	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen**		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) , jaar T-1.		

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G12A/04*		
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 291	€ 0	60		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 181.331	€ 177.941				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	1.3 stimulering sport - onroerende zaken SPUKSPRT22246	€ 80.910	€ 80.910	€ 0	€ 0	
		2	2.3 stimulering sport - roerende zaken SPUKSPRT22246	€ 47.986	€ 0	€ 47.986	€ 0	
		3	3.1 stimulering sport - overige kosten SPUKSPRT22246	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	3.3 stimulering sport - overige kosten SPUKSPRT22246	€ 49.045	€ 0	€ 0	€ 49.045	
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1033927 sportakkoord 2021	€ 85.142	€ 0	€ 80.172	€ 0	€ 85.142
		2	1042119 sportakkoord 2022	€ 37.717	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1033927 sportakkoord 2021	Ja				
		2	1042119 sportakkoord 2022	Nee				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			
			€ 21.950	Ja	Ja			
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	*SPUKUZ21-22009*	*-€ 152.691*	€ 152.691	€ 152.691	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Caribabad*	*Nov + dec 2021*	€ 65.878	€ 65.878	€ 65.878	€ 65.878
		2	*Caribabad*	*44562*	€ 86.813	€ 86.813	€ 86.813	€ 86.813

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Afkortingenlijst

6 Afkortingenlijst

A

- **AD:** Algemene dekkingsmiddelen
- **AP**: Autoriteit Persoonsgegevens
- **APV**: Algemene Plaatselijke Verordening
- **ASM:** Athletic Skills Model
- **ASZ**: Albert Schweitzer Ziekenhuis
- **AV**: Ablasserwaard-Vijfheerenlanden
- **AVA**: Algemene Vergadering van Aandeelhouders
- **AZC**: Asielzoekerscentrum

B

- **BBV**: Besluit Begroting en Verantwoording
- **BCF:** Btw-compensatiefonds
- **BIE:** Bouwgronden In Exploitatie
- **BIO**: Baseline Informatiebeveiliging Overheid
- **BLVS**: Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
- **BNG**: Bank Nederlandse Gemeenten
- **BOA**: Buitengewoon Opsporingsambtenaar
- **BRE**: Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem
- **BRP**: Basisregistratie Personen
- **BSM**: Binnenstadsmanagement
- **BV**: Besloten Vennootschap
- **BW**: Beschermd Wonen
- **BZK:** Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
- **B&W:** Burgemeester en Wethouders

C

- **CAK:** Centraal Administratie Kantoor
- **CAZ**: Cooperatie AmbulanceZorg
- **CBS:** Centraal Bureau voor de Statistiek
- **COA:** Centraal Orgaan Asielzoekers
- **COELO**: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
- **CPB**: Centraal Plan Bureau
- **CTB** Corona toegangsbewijs
- **CUR**: Camera Uitleesruimte
- **CV:** Commanditaire Vennootschap

D

- **DB**: Dagelijks bestuur
- **DDO:** Donkere Dagen Offensief
- **DG&J**: Dienst Gezondheid en Jeugd
- **DSO:** Digitaal Stelsel Omgevingswet
- **DVO***:* Dienstverleningsovereenkomst

E

- **ECB:** Europese Centrale Bank
- **EMC**: Erasmus Medisch Centrum
- **EMU:** Europese Economische en Monetaire Unie
- **ENG:** Energieneurtraal Bouwen
- **ENSIA**: Eenduidige Normatiek Single Information Audit
- **EOG**: Economische Ontwikkeling Gorinchem
- **ESF:** Europees Sociaal Fonds

F

- **FED**: Federal Reserve
- **Fido:** Financiering decentrale overheden

G

- **GBA**: Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens
- **GCM**: Gorinchem Citymarketing
- **Gevudo**: Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken
- **GGD**: Gemeentelijke Gezondheidsdienst
- **GIDS**: Gezond in de Stad
- **GKV:** Gorinchemse Korfbal Vereniging
- **GR**: Gemeenschappelijke Regeling
- **GRIP:** Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdingsprocedure
- **GRP**: Gemeentelijk Rioleringsplan
- **GHOR**: Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie

H

- **Hbo**: Hoger beroepsonderwijs
- **HKG:** Huisvesting Kwetsbare Groepen
- **HRM**: Human resource management
- **HVC**: Huisvuil Verbranding Centrale

I

- **IAC**: Innovatie- en AfstudeerCentrum
- **IBD**: informatiebeveiligingsdienst
- **IBT**: Interbestuurlijk Toezicht
- **IFFG:** Internationaal Film Festival Gorinchem
- **IHP**: Integrale Huisvestingsplan
- **ISB**: Integraal Sociaal Domein
- **ISK**: Internationale Schakelklas
- **ISV:** Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
- **IVP**: Intergraal Veiligheisplan
- **I&A**: Informatisering en Automatisering
- **I&O**: Informatie en Ontmoeting
- **I&W:** Infrastructuur en Waterstaat

K

- **KCC**: Klant Contact Centrum
- **KPI**: Kritieke prestatie-indicator

L

- **LAA**: Landelijke Aanpak Adresfraude
- **LAP:** Landelijk Afvalbeheersplan
- **LAS:** Lokale Adaptatiestrategie

M

- **MBO**: Middelbaar beroepsonderwijs
- **ME**: Maatschappelijke Effecten
- **MIRT:** Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
- **MLL**: MerwedeLingelijn
- **MOP**: Meerjaren Onderhoudsplan
- **MPG**: Meerjaren Progamma Grondbedrijf

N

- **NCSC**: Nationaal Cyber Security Centrum
- **NCW**: Netto Contante Waarde
- **NHW**: Nieuwe Hollandse Waterlinie
- **NNB**: Nog Niet Bekend
- **NPO**: Nationaal Programma Onderwijs
- **NV**: Naamloze Vennootschap

O

- **OAB:** Onderwijs Achterstanden Beleid
- **OHW**: Oude Hollandse Waterlinie
- **OPP**: Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector
- **OVO**: Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien
- **OZB**: Onroerende zaak belasting
- **OZHZ**: Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

P

- **PAW:** Proeftuin Aardgasvrije Wijken
- **PGB**: Persoonsgebonden Budget
- **PI**: Prestatie Indicator
- **Po**: Primair onderwijs
- **PLOOI**: Platform Open Overheidsinformatie
- **POC**: Percentage of Completion
- **POH**: Praktijkondersteuner
- **POK**: Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen
- **PPN**: Perspectiefnota
- **P&O**: Personeel & Organisatie

R

- **RAG:** Regionaal Archief Gorinchem
- **RAS:** Regionale Adaptatiestrategie
- **RAV**: Regionale Ambulancevoorziening
- **RBIC**: Regionale Beroepen en Innovatiecampus
- **RES**: Regionale Energietransitie
- **RIEC**: Regionale Informatie-en Expertise Centra
- **RMA**: Regionale Maatschappelijke Agenda
- **ROM-S**: Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen
- **ROR**: Rijksopleidingsinstituut tegegengaan Radicalisering
- **RRE:** Regeling Reductie Energiegebruik
- **RREW:** Regeling Reductie Energiegebruik Woningen
- **RWS**: Rijkswaterstaat
- **RZB**: Roerende zaak belasting

S

- **Sbo:** Speciaal basisonderwijs
- **SD**: Sociaal Domein
- **SEH:** Spoedeisende Hulp
- **SGS**: Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
- **SIMAV**: Stichting tot instandhouding van molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden
- **SiSa**: Single information Single audit
- **SOJ**: Serviceorganisatie Jeugd
- **SPUK:** Specifieke Uitkering voor gemeenten
- **SV:** Sociale Veiligheid
- **SZW**: Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T

- **Tozo:** Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers
- **TV:** Taakveld

U

- **UWV:** Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

V

- **VNG**: Vereniging van Nederlandse gemeenten
- **Vo**: Voortgezet onderwijs
- **VPB**: Vennootschapsbelasting
- **VRZHZ**: Veiligheidsregio Zuid-Holland zuid
- **VSV**: Vroegtijdig schoolverlaters
- **VTH**: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
- **VVE:** Voor- en Vroegschoolse Educatie
- **VWS**: Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- **V&J**: Veligheid en Justitie

W

- **Wabo**: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- **WEB**: Wet Educatie en Beroepsonderwijs
- **WEW**: Waarborgfonds Eigen Woningen
- **Wgs:** Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- **Wmo**: Wet maatschappelijke ondersteuning
- **WNT**: Wet Normering Topinkomens
- **WOB:** Wet Openbaarheid van Bestuur
- **Woo**: Wet open overheid
- **WOZ:** Wet onroerende zaak belasting
- **WSW**: Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Z

- **ZHZ**: Zuid-Holland Zuid

Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

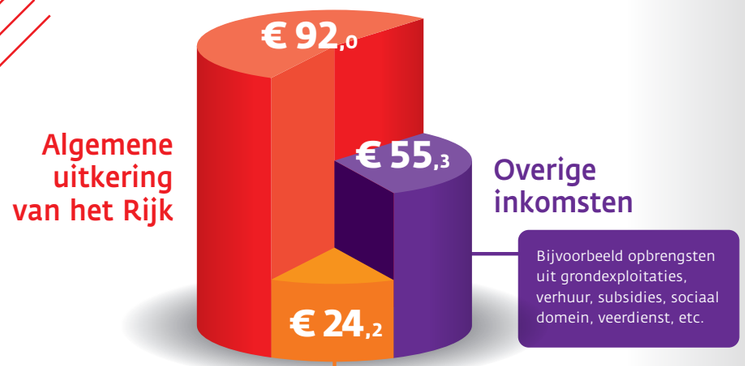
gorinchem.nl

Het jaar 2022 in één oogopslag

bedragen
in € x 1 mln.

Gemeente Gorinchem

Hoe komt de gemeente aan haar geld?

Algemene uitkering van het Rijk

Overige inkomsten

Bijvoorbeeld opbrengsten uit grondexploitaties, verhuur, subsidies, sociaal domein, veerdienst, etc.

Lokale heffingen

Woonlasten
Bij een WOZ-waarde in Gorinchem van € 261.000 horen de onderstaande woonlasten. Dit zijn de woonlasten Onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

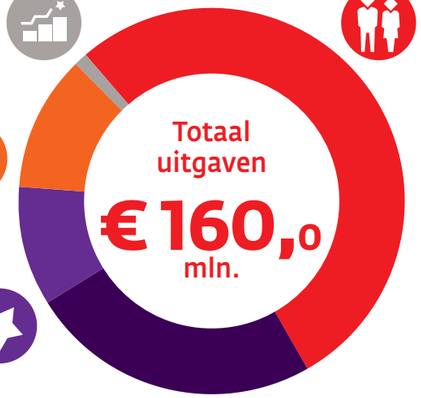
Meerpersoonshuishouden	€	810
Eénpersoonshuishouden	€	701

(bedragen per jaar)

Totaal inkomsten
€ 171,5 mln.

Waar geeft de gemeente haar geld aan uit?

Overige uitgaven € 1,3
Uitvoering van belastingen en financiering.

Bestuur en dienstverlening € 17,7
Dienstverlening, burgerzaken, burgerparticipatie, organisatie.

Samenwerken, ondernemen en stadspromotie € 5,3
Regionale samenwerking, economie, citymarketing.

Leven, leren en werken € 99,1
Sociaal domein, onderwijs, sport en cultuur, recreatie.

Wonen en leefomgeving € 35,4
Stedelijke vernieuwing, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, duurzaamheid, veiligheid, verkeer en vervoer.

Balans

ACTIVA € 246,0 mln.

Vaste activa (bezittingen)	170,6
Vlottende activa (voorraden, grond en liquide middelen)	75,4

2021: € 237,8 mln.

PASSIVA € 246,0 mln.

Eigen vermogen	107,3
Voorzieningen	22,1
Langlopende schulden	107,9
Kortlopende schulden	16,9

2021: € 237,8 mln.

Kijk op jaarstukken.gorinchem.nl voor het volledige jaaroverzicht.

Stresstest Jaarstukken 2022

Gorinchem

Gemeente Gorinchem

FINANCIËLE KENGETALLEN

Netto schuldquote

Gorinchem 2022	51,9 %
Stedelijkheidsklasse 2021	52,7 %
Nederland 2021	49,7 %

Signaleringswaarde provincie
>130 % meest risicovol
90-130 % neutraal
<90 % minst risicovol

Solvabiliteitsratio

Gorinchem 2022	43,9 %
Stedelijkheidsklasse 2021	30,9 %
Nederland 2021	37,5 %

Signaleringswaarde provincie
<20 % meest risicovol
20-50 % neutraal
>50 % minst risicovol

Grondexploitaties

Rekening 2022	29 %
Rekening 2021	30 %
Rekening 2020	27 %

Signaleringswaarde provincie
> 35 % meest risicovol
20-35 % neutraal
<20 % minst risicovol

Structureel exploitatieruimte

Rekening 2022	11,2 %
Rekening 2021	4,0 %
Rekening 2020	3,0 %

Signaleringswaarde provincie
< 0 % meest risicovol
0 % neutraal
> 0 % minst risicovol

Belastingcapaciteit

Rekening 2022	100%
Rekening 2021	104 %
Rekening 2020	106 %

Signaleringswaarde provincie
>105 % meest risicovol
95-105 % neutraal
<95 % minst risicovol

Gemeente Gorinchem

VASTE ACTIVA & SCHULDEN

Legenda

Slechter dan beide voorgaande jaren
Tussen beide voorgaande jaren in
Beter dan beide voorgaande jaren

Boekwaarde netto activa

Rekening 2022	€ 166,5 mln.
Rekening 2021	€ 167,7 mln.
Rekening 2020	€ 162,5 mln.

Totale boekwaarde netto grondexploitaties

Rekening 2022	€ 47,4 mln.
Rekening 2021	€ 45,9 mln.
Rekening 2020	€ 47,3 mln.

Schuld per inwoner

Rekening 2022	€ 2.635
Rekening 2021	€ 2.955
Rekening 2020	€ 3.322

Ontwikkeling rentelasten

Rekening 2022	€ 1,6 mln.
Rekening 2021	€ 1,8 mln.
Rekening 2020	€ 2,2 mln.

Reserves en voorzieningen (x € 1000)	**Rekening 2022**	**Rekening 2021**	**Rekening 2020**
Algemene reserve	31.503	29.571	27.666
Overige reserves	64.927	56.041	50.892
Voorzieningen	22.100	19.259	18.211
Weerstandsratio	2,19	2,52	1,92

* Groen: > 2,0 Oranje: 1,4 – 2,0 Rood: < 1,4

Gemeente Gorinchem

LOKALE LASTEN

Legenda

Hoger dan vergelijking
Tussen beide vergelijkingen in
Lager dan vergelijking

Eénpersoonshuishouden

Gorinchem 2022	€ 797
Stedelijkheidsklasse 2022	€ 830
Nederland 2022	€ 823

Meerpersoonshuishouden

Gorinchem 2022	€ 905
Stedelijkheidsklasse 2022	€ 905
Nederland 2022	€ 905

OZB tarief eigenaar niet-woning

Gorinchem 2022	0,33 %
Stedelijkheidsklasse 2022	0,37 %
Nederland 2022	0,31 %

OZB tarief gebruiker niet-woning

Gorinchem 2022	0,27 %
Stedelijkheidsklasse 2022	0,24 %
Nederland 2022	0,22 %

OZB tarief woningen

Gorinchem 2022	0,11 %
Stedelijkheidsklasse 2022	0,11 %
Nederland 2022	0,10 %

Gemeente Gorinchem

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Aan de raad van
gemeente Gorinchem
Postbus 108
4200 AC GORINCHEM

Datum	Behandeld door	Ons kenmerk
21 juni 2023	W. Kalkman RA (06 – 2127 2977)	312019010.23.187

Onderwerp
Controleverklaring bij de jaarrekening 2022

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u onze controleverklaring d.d. 21 juni 2023 bij de jaarrekening 2022 van uw gemeente.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een beveiligde persoonlijke handtekening. Dit exemplaar is bestemd voor uw eigen archief. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening, en is tevens beveiligd met een zegel.

Wij verzoeken u bij openbaarmaking van de controleverklaring gebruik te maken van het exemplaar van de controleverklaring dat niet is voorzien van een persoonlijke handtekening. Dit conform het advies van de beroepsorganisatie NBA ter vermijding van fraude met handtekeningen van accountants. Daarnaast hebben wij de jaarstukken 2022 gewaarmerkt.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat de bijgevoegde controleverklaring, die is voorzien van de naam van de tekenend accountant zonder persoonlijke handtekening, wordt opgenomen in de jaarstukken die u openbaar maakt. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept (c.q. de laatste drukproef, rekening houdend met de aangegeven wijzigingen), waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd. Overigens wijzen wij u erop dat onze hiervoor genoemde toestemming vervalt in de situatie dat de jaarrekening niet ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad.

Indien u deze jaarstukken inclusief controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken inclusief controleverklaring goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat (“u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening”).

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot het moment van de vergadering van de raad omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog vóór deze vergadering moet worden gemaakt. Uiteraard vervalt in die situatie onze genoemde toestemming.

Publieke Sector Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 69411409.

Over onze overige bevindingen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening brengen wij u separaat verslag uit.

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Publieke Sector Accountants B.V.

W. Kalkman RA

Bijlagen:
- Controleverklaring bij de jaarrekening 2022 met persoonlijke beveiligde handtekening
- Controleverklaring bij de jaarrekening 2022 zonder persoonlijke handtekening
- De door ons gewaarmerkte jaarstukken 2022

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

Accountantsverslag 2022

Gemeente Gorinchem

GEMEENTE GORINCHEM

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Aan de gemeenteraad van
gemeente Gorinchem
Postbus 108
4200 AC GORINCHEM

Onderwerp
Accountantsverslag 2022

Datum
21 juni 2023

Kenmerk
312019010.23.188

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van uw gemeente afgerond. De jaarrekening van gemeente Gorinchem is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Met dit accountantsverslag informeren wij u over onze belangrijkste controlebevindingen. Op 11 mei 2023 hebben wij een aantal controlebevindingen reeds besproken met uw concerncontroller en uw teammanager Financiën. Op 22 mei 2023 zijn de controlebevindingen besproken met uw directie en met de wethouder met de portefeuille Financiën en op 22 juni 2023 zullen wij onze bevindingen toelichten aan uw gemeenteraad

Bij de jaarrekening 2022 zijn wij voornemens om op 21 juni 2023 een goedkeurende controleverklaring afgegeven voor het aspect getrouwheid en een verklaring met beperking voor het aspect rechtmatigheid.

Ons accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2022. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden en diverse besprekingen die wij met uw medewerkers hebben gevoerd. Voor de goede orde vermelden wij dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. Wij geven u toestemming om dit accountantsverslag (zonder de persoonlijke handtekening) te publiceren via de agenda's van de raadscommissies en de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

ValidSigned door W. Kalkman RA
op 21-06-2023

Was getekend: W. Kalkman RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot dit accountantsverslag:

Wouter Kalkman

06 – 2127 2977

wkalkman@psa-ra.nl

Amar Iqbal

06 – 4003 1051

aiqbal@psa-ra.nl

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij 1
2. Financiële positie en resultaat 6
3. Bevindingen eindejaarscontrole 11
4. Interne beheersing 21
5. Overige aangelegenheden 26
6. Bijlage: Verplichte tabel SiSa 37

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 21 oktober 2022 (kenmerk 312019010.22.268) heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van gemeente Gorinchem.

In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de beleidsregels toepassing Wet normering topinkomens (WNT).

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2022 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Materialiteitsbepaling is overeenkomstig het vastgestelde controleprotocol

De wijze waarop wij de materialiteit bepaald hebben, sluit aan op de door de gemeenteraad op 20 oktober 2022 vastgestelde ”Controleprotocol, normenkader rechtmatigheid gemeente Gorinchem 2022”. De maximaal toe te passen marges voor de accountantscontrole zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). De bij onze controle van de jaarrekening 2022 toegepaste goedkeuringstoleranties bedragen derhalve:

Bron: jaarrekening 2022	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringsmaterialiteit	€ 1.599.000	€ 4.797.000

De gemeenteraad heeft in het controleprotocol de rapporteringstolerantie vastgesteld op € 100.000.

Onze aanpak is gericht op risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2022 onderkennen wij een aantal risico's en aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. De risico's en aandachtspunten zijn hieronder weergegeven. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze opsomming betekent niet dat er sprake is van risico's die zich daadwerkelijk voordoen, maar zijn enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan hebben besteed.

Risico's voor deze jaarrekening

- De naleving van de (Europese) aanbestedingsregels.
- Bestaan en waardering van activa als gevolg van schattingselementen (inschatting van levensduur en restwaarden).
- De waardering en risico inschatting met betrekking tot lopende grondexploitaties, inclusief de geldende regels rondom het tussentijds winstnemen.
- Verwerking van reservemutaties als gevolg van wijzigingen in de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV in 2018.
- De verantwoording en waardering van voorzieningen in relatie tot de aanwezigheid van actuele beheerplannen en/ of andere onderbouwingen.
- "Management override of controls". Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor Gorinchem.
- Risico's en onzekerheden in het sociaal domein, waaronder prestatielevering Wmo.
- De actualiteit van de gevoerde administratie(s), gericht op de betrouwbaarheid van de (tussentijdse) informatievoorziening.
- Uw fiscale positie in het kader van de vennootschapsbelasting (Vpb).

Risico's voor de komende jaarrekeningen

- De voortgang en status van de (noodzakelijke en gewenste) verbeteringen met betrekking tot de kwaliteit van de interne beheersing in relatie tot de af te geven collegeverklaring rechtmatigheid (vanaf 2023).
- De follow-up ten aanzien van eerder gerapporteerde aandachtspunten vanuit de interne en externe controle.
- De kwaliteit van de IT-beheersomgeving.

Het inschatten als significant risico is inherent aan deze posten en is niet direct een gevolg van verwachte leemten in de interne beheersing van uw gemeente. Ook is sprake van inschattingen van bruto risico's, alvorens eventuele beheersmaatregelen zijn genomen.

Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons bij de controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Voor een toelichting op een aantal onderkende risico's en aandachtpunten verwijzen wij naar het hoofdstuk 'belangrijke bevindingen'. Daarnaast verwijzen wij u naar onze bevindingen in het hoofdstuk 'Interne beheersing'.

De baten en lasten, alsmede balansmutaties, zijn niet volledig rechtmatig

Op basis van uw controleprotocol en normenkader hebben wij de naleving van het financieel rechtmatigheidskader voor uw gemeente gecontroleerd. Hierbij zijn geen materiële bijzonderheden geconstateerd. Op het programma Economie en VROSV is sprake van een overschrijding van de begroting (lasten). Deze begrotingsrechtmatigheidsfouten werken niet door in ons rechtmatigheidsoordeel. Tevens is sprake van overschrijdingen op 13 investeringskredieten die op 2 kredieten na ook niet meewegen in ons oordeel. Het totaal aan kredietoverschrijdingen bedraagt € 326.000, hiervan weegt € 209.000 mee in ons oordeel. Voorts hebben wij onrechtmatigheden geïdentificeerd bij de naleving van de aanbestedingswet. Deze onrechtmatigheden zijn grotendeels ook intern gesignaleerd. Wij gaan hier elders in dit verslag nader op in.

Onze conclusie is derhalve dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig zijn weergegeven in de jaarrekening 2022, met uitzondering van rechtmatigheidsfouten bij het onderdeel Europese aanbesteding voor een bedrag van € 2.177.000, onjuist verantwoorde lasten voor een bedrag van € 255.000, de onzekerheden rondom PGB Wmo 2.0 voor een bedrag van € 169.000 en kredietoverschrijdingen voor een bedrag van € 209.000. De totale rechtmatigheidsfout bedraagt derhalve € 2.641.000 en is daarmee hoger dan de goedkeuringsmaterialiteit van € 1.580.000. De totale onzekerheid bedraagt €169.000.

De jaarrekening voldoet aan het BBV

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van gemeente Gorinchem. Daarnaast vereisen zij van het college van burgemeester en wethouders het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van gemeente Gorinchem zijn uiteengezet in de jaarstukken 2022 in het onderdeel 4.1 ‘Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling’.

Wij hebben het door het college van burgemeester en wethouders toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt: de jaarstukken voldoen aan het BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Geen geïdentificeerde materiële fouten en tekortkomingen met uitzondering van Europese aanbesteding

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole resteren enkele ongecorrigeerde afwijkingen. Door ons gerapporteerde bevindingen zijn niet materieel (en hebben dus geen invloed op de strekking getrouwheid van onze controleverklaring). De overige bevindingen zijn naar onze mening van belang voor uw beoordeling van de jaarstukken en de verdere kwaliteitsverbetering van de administratieve organisatie en interne beheersing.

Voor de fouten en tekortkomingen in de jaarstukken verwijzen wij u naar de diverse onderdelen van dit rapport.

Goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en een controleverklaring met beperking voor rechtmatigheid

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2022 van gemeente Gorinchem een getrouw beeld geeft van het eigen vermogen op 31 december 2022 en het resultaat over 2022. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 niet in alle van materieel belang zijnde aspecten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 20 oktober 2022, gezien de rechtmatigheidsfouten bij het onderdeel Europese aanbesteding voor een bedrag van € 2.177.000, onjuist verantwoorde lasten voor een bedrag van € 255.000 en kredietoverschrijdingen voor een bedrag van € 209.000.

Dit betekent dat wij vinden dat uw jaarrekening voldoet aan de rechtmatigheidscriteria, met uitzondering van de fouten bij de onderdelen Europese aanbesteding, onjuist verantwoorde lasten en kredietoverschrijdingen.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door voorzitter en de griffier ondertekend besluit van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken.

Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

2. Financiële positie en resultaat

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

2. Financiële positie en resultaat

De vermogenspositie van uw gemeente neemt in absolute zin toe

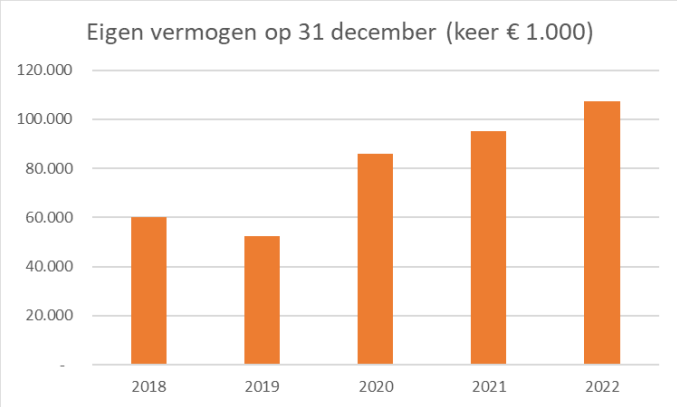
In het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen (dat bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves) worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten in 2022 bedraagt € 12,8 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 1,3 miljoen gestort in de reserves, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2022 € 11,5 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Eigen vermogen per 1 januari	**95.164**	**86.054**	**52.460**	**52.469**	**60.000**
Tussentijdse resultaatbestemming	1.266	-/- 442	26.098	-/- 200	-/- 12.204
Gerealiseerd resultaat	11.494	9.551	7.496	191	4.673
Totaal (‘gerealiseerd *saldo van baten en lasten’*)	**12.760**	**9.110**	**33.594**	**-/- 9**	**-/- 7.531**
Eigen vermogen per 31 december	**107.924**	**95.164**	**86.054**	**52.460**	**52.469**

De tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, in overeenstemming met de besluiten van uw gemeenteraad. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2022 44% van het balanstotaal (op 1 januari 2022: 40% van het balanstotaal). In de toelichting op balans bij het onderdeel eigen vermogen van de jaarrekening geeft het college een nadere toelichting op de mutaties in het eigen vermogen over het jaar 2022. Wij verwijzen u naar deze toelichting.

Het verloop van het eigen vermogen over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt volgens de VNG een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. In de begroting 2022 heeft de gemeenteraad de solvabiliteit bepaald op 29%. De solvabiliteit in de jaarrekening 2022 komt uit op 44% en is derhalve 15 procentpunten hoger dan begroot. Ter vergelijking hebben wij de solvabiliteit van een aantal gemeenten opgenomen. Daaruit blijkt dat de solvabiliteit van uw gemeente per 31 december 2021 (40%) boven het gemiddelde van Nederland ligt. In 2022 is de solvabiliteit met 4 procentpunten gestegen.

Ter vergelijking over 2021:

Gemeente	**Solvabiliteit 2021**
Nederland	38%
Zuid-Holland	44%
25.000 tot 50.000 inwoners (gemiddeld)	37%
Molenlanden	64%
Hardinxveld-Giessendam	48%
Papendrecht	44%
Alblasserdam	38%
Krimpenerwaard	33%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Resultaat 2022 is beïnvloed door reservemutatie(s)

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van de door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de bestuurlijke besluitvorming.

Exploitatieresultaat (in € 1.000)		
Totale baten	164.285	
Totale lasten	151.525	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten voordelig		**12.760**
Af: stortingen in reserves	8.470	
Bij: onttrekkingen aan reserves	7.204	
Saldo mutaties reserves, per saldo storting		**1.266**
Gerealiseerd resultaat (voordelig)		**11.494**

Concreet betekent dit voor uw gemeente het volgende:

De exploitatie over 2022 laat een voordelig gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten van € 12,8 miljoen zien, ten opzichte van een begroot (na wijziging) nadelig saldo van € 0,3 miljoen. Dit is een voordeel van € 13,1 miljoen. Tussentijds is voor circa € 1,3 miljoen toegevoegd aan de reserves wat per saldo leidt tot een gerealiseerd resultaat van circa € 11,5 miljoen. Het gerealiseerde voordelig resultaat ad € 11,5 miljoen is afzonderlijk op de balans onder het eigen vermogen opgenomen. In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard. Wij verwijzen u naar deze toelichtingen.

Het voordelige exploitatieresultaat 2022 (vóór bestemming) is mede ontstaan na een aantal incidentele baten en lasten. Door het effect van de incidentele baten en lasten buiten beschouwing te laten, ontstaat meer inzicht in de reguliere baten en lasten. Het inzicht in de reguliere baten en lasten is van belang, omdat het een betere indicatie geeft van de toekomstige baten en lasten,

overigens zonder rekening te houden met beleidswijzigingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is eveneens inzicht in de incidentele baten en lasten gegeven. Deze bedragen circa € 6 miljoen nadeel, waarmee het resultaat op structurele posten circa € 18 miljoen voordeel bedraagt. Dat betekent dat er veel zaken op reguliere budgetten niet tot uitvoering zijn gekomen (onder andere Integraal Sociaal Beleid en de corona-gerelateerde budgetten). Ook is sprake van extra inkomsten op reguliere begrotingsonderdelen zoals de bouwleges en het gemeentefonds (decembercirculaire). Kortheidshalve verwijzen wij u naar de uiteenzetting van de incidentele baten en lasten in de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders kwalificeert het weerstandsvermogen als goed

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's. De beschikbare weerstandscapaciteit heeft het college bepaald op € 46,7 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft het college een opsomming gegeven van ingeschatte risico's. Deze cumuleren voor 2022 tot een bedrag van € 21,3 miljoen. De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit in de jaarrekening is 2,19. Dit is hoger dan de gestelde bandbreedte voor "ruim voldoende" (van 1,4 tot 2,0).

Conform het jaarverslag blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit van € 46,7 miljoen wordt voor een groter deel dan voorheen bepaald door de meerjarige begrotingssaldi (€ 14,3 miljoen). Wanneer deze begrotingssaldi volledig worden gebruikt komt het weerstandsvermogen uit op 1,52.

Wij verwijzen u voor de onderkende risico's en de kwantificering daarvan naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Overigens merken wij hierbij op dat deze cijfers niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

3. Bevindingen eindejaarscontrole

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

3. Bevindingen eindejaarscontrole

Oplevering is beter dan voorgaand jaar

Bij de start van de controle zijn de jaarstukken 2022 volledig aangeleverd en is de oplevering in verder verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Wij hebben bij de controle van de jaarrekening de volledige en constructieve medewerking van uw organisatie gehad.

De controle van de jaarrekening 2022 betekent voor ons het einde voor de samenwerking met uw gemeente. Wij bedanken de gemeenteraad, het college en de organisatie voor het in ons gestelde vertrouwen.

Europese aanbestedingen: rechtmatigheidsfouten van € 2.177.000 en daarmee lager dan 2021

In het kader van de verbijzonderde interne controle heeft uw organisatie een grondige analyse van de opdrachtverleningen uitgevoerd, met als doel om vast te stellen of uw gemeente aan de richtlijnen rondom Europese aanbesteding heeft voldaan. Wij hebben vooraf met uw medewerkers afspraken gemaakt op welke wijze de spendanalyse dient te worden geanalyseerd.

De commissie BBV beveelt aan om meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese aanbestedingsregels maar dat niet doen, in de toelichting op de jaarrekening op te nemen bij de 'niet in de balans opgenomen verplichtingen' voor het volledige bedrag waarover het contract is afgesloten. Uw gemeente heeft ervoor gekozen om dit niet te doen. Wij hebben de verplichtingen dan ook niet meegewogen in ons oordeel. Het nadeel hiervan is dat de bedragen van de betreffende overeenkomsten gedurende de looptijd nog meetellen in de beoordeling van latere jaarrekeningen.

Het totaal aan onrechtmatigheden bedraagt € 2.177.000 en komen grotendeels voort uit financiële beheershandelingen van voor 2022 (24 dossiers). Voor 1 dossier is sprake van ontoereikend contractbeheer, waardoor een Europees aanbesteed contract niet tijdig is verlengd. Sinds de jaarrekening 2019 is er bij de gemeente Gorinchem sprake van rechtmatigheidsfouten die hoger zijn dan de goedkeuringsmaterialiteit. De omvang van deze fouten is sindsdien gedaald, maar blijft boven de goedkeuringsgrens en heeft daarom invloed op de strekking van de controleverklaring. Over 2021 ging het over 44 dossiers met een opdrachtwaarde in 2021 van € 3.156.000. Het betreft de volgende inkopen:

Soort	Rechtmatigheidsfout	Aantal dossiers en bijzonderheden
Overige dienstverlening	1.089.000	8
Vastgoed, waaronder schoonmaak	595.000	10
ICT	395.000	4; waarvan 1 dossier ontoereikend contractbeheer
Riolering	89.000	1
Inhuur	9.000	1
TOTAAL	**2.177.000**	**24**

Wij hebben uw college in onze managementletter geadviseerd over de stappen die u kunt zetten in het proces rondom de rechtmatigheid van aanbestedingen. Zie ook het onderdeel aandachtspunten van de raad in dit accountantsverslag.

Op basis van onze werkzaamheden bij de jaarrekening en eerdere accountantsverslagen hebben wij nog enkele adviezen ter verbetering van de huidige analyse en gebruiksvriendelijkheid ten behoeve van de controle.

- De bestedingen per contract over de relevante periode (4 jaar) zijn niet standaard onderdeel van de analyse die het college laat uitvoeren. Deze zijn echter wel noodzakelijk voor het inzicht in de uitnutting van uw contracten.
- Wij adviseren u om het college te verzoeken om ook na het uitvoeren van Europese aanbestedingen de raamcontracten te blijven monitoren en voldoende aandacht te hebben voor contractbeheer.
- Om uw huidige analyse verder te verbeteren adviseren wij u om het college een spendanalyse op te laten stellen die in overeenstemming is met de SDO-notitie inzake aanbestedingsrechtmatigheid. Via het expertisecentrum aanbesteden PIANOo van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is inmiddels een voorbeeldbestand beschikbaar gesteld. In dit voorbeeld is vervat hoe het college handen en voeten geeft aan hetgeen is opgenomen in de SDO-notitie, waaronder de opdeling naar opdrachten en het onderbouwen van subsidies en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Grondexploitaties: een aantal aandachtspunten bij de onderbouwing van uw schattingen

Een belangrijke post in de jaarrekening van de gemeente Gorinchem is de voorraad grondexploitaties. Door de invloed van parameters (o.a. indexering, fasering, rente, prijs), die bepalend zijn voor toekomstige kosten en opbrengsten, hebben wij tijdens de controle bijzondere aandacht besteed aan de grondexploitaties.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot de zogenoemde vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in woningbehoefte en vraag naar bedrijventerrein. Is er een kritische analyse van de 'mix' van aanbod van bedrijventerrein en woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen zijn momenteel enorm hoog. Hoe vertaalt dit zich in grondprijzen en wat zijn de verwachtingen op de (middel-)lange termijn, bijvoorbeeld door ontwikkelingen in de hypotheekrente(aftrek) en de COVID-19 crisis.
- **Plankosten:** zijn de geraamde kosten die voor de grondexploitaties gemaakt moeten worden realistisch. U kunt hierbij denken aan de totstandkoming van de ramingen van bijvoorbeeld civieltechnische werken en interne plankosten.
- **Parameters:** zijn de gehanteerde kosten- en opbrengstenindexaties in lijn met de actuele marktontwikkelingen en zijn de renteparameter en disconteringsvoet in overeenstemming met de voorschriften in het BBV.

De onzekerheden die met de resultaten van grondexploitaties samenhangen ontstaan doordat de waardering (en daarmee de te nemen winsten en verliezen) gebaseerd zijn op schattingen. De omvang van de in de toekomst nog te realiseren opbrengsten en

kosten is hier een belangrijk factor in. Gedurende de controle hebben wij deze risico's met uw medewerkers besproken. Tijdens deze gesprekken hebben wij uw medewerkers kritisch bevraagd over de uitgangspunten. De grondexploitaties zijn door uw gemeente voor de jaarrekening 2022 met deze uitgangspunten opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door uw college de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Hieronder onze belangrijkste bevindingen hierbij.

- Ten aanzien van de renteberekening voor de actualisatie grondexploitaties per 1-1-2023 kiest de gemeente Gorinchem ervoor om deze berekening te baseren op de perspectiefnota 2022. Dit past dan ook binnen de gestelde kaders van de Commissie BBV. Echter is er sprake van een lange looptijd van het project Groote Haar en is het eindresultaat van dit project gevoelig voor schommelingen in het rentepercentage. Wij verzoeken uw college om voor de komende jaren blijvend de renteberekening bij de perspectiefnota te onderbouwen en ter toetsing aan te bieden aan Concerncontrol.
- Op basis van een gevoeligheidsanalyse bij project Grote Haar blijkt dat 0,5 procentpunt rentestijging leidt tot een toename van het verlies met € 3,3 miljoen. Wij adviseren u om in de komende jaren dergelijke analyses te blijven uitvoeren en bij de waardering van de grondexploitaties hiermee rekening te houden en dit mee te nemen in de risicoanalyse van de betreffende post.

Grondslagen waardering voorziening verliesgevende grondexploitaties

De commissie BBV beveelt aan om de keuze om de voorziening voor verliesgevende grondexploitaties of tegen nominale waarde of tegen contante waarde te waarderen vast te leggen in de financiële verordening. Wij constateren dat dit nog niet is opgenomen in de huidige financiële verordening. Wij adviseren u om dit op te nemen bij de volgende actualisatie van uw financiële verordening.

U bent bezig met het verder op orde brengen en het verbeteren van de informatiebeveiliging – u heeft nog stappen te zetten

Op basis van onze gesprekken met uw medewerkers blijkt dat u nog niet geheel voldoet aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), maar dat u wel in beeld heeft welke stappen u dient te zetten om naar niveau 3,0 van het volwassenheidsmodel te kunnen doorgroeien. Op basis van de Informatiebeveiligingsdienst wordt gesteld dat een organisatie in control is op het gebied van informatiebeveiliging bij beveiligingsniveau BBN2. Dit staat gelijk aan niveau 3,0 volgens het volwassenheidsmodel.

Collegeonderzoek Informatieveiligheid

In het kader van de verdere verbetering van uw informatiebeveiliging is er een collegeonderzoek Informatieveiligheid uitgevoerd eind 2021. Het onderzoek was gericht op de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het strategisch informatiebeveiligingsbeleid. Naar aanleiding van het onderzoek is een adviesrapport opgesteld door een externe partij (mei 2022). Op basis van het onderzoek blijken diverse aandachtspunten en adviezen ten aanzien van informatiebeveiliging. Zo zijn er adviezen gegeven in het kader van bewustwording, eenduidige werkwijze, inrichting managementsysteem informatiebeveiliging en opzetten van een controleframework inclusief PDCA- cyclus (Plan Do Check Act). De opvolging van deze adviezen vinden wij tevens relevant voor de jaarrekeningcontrole. Het college heeft naar aanleiding van dit advies een besluit genomen en zorggedragen dat de stand

van zaken van deze adviespunten worden gevolgd via de AO/IC-lijst. Wij adviseren u om de adviespunten adequaat op te laten pakken door het college.

Logging van accounts met hogere rechten
Op basis van onze gesprekken met uw medewerkers blijkt dat uw college niet in alle gevallen logging heeft aan staan in de systemen en een toetsing hierop doet. Wij adviseren u om het college te verzoeken om beleid op te stellen zorg te dragen voor de juiste tooling om logging te kunnen uitlezen.

Autorisatiebeheer
Verder vragen wij aandacht voor het autorisatiebeheer in de diverse applicaties. Op basis van gesprekken met uw medewerkers blijkt dat dit beheer qua verantwoordelijkheid bij de diverse teammanagers ligt. Om die reden en gezien de technische aard achten wij het noodzakelijk om periodiek controles uit te laten voeren door een onafhankelijke medewerker in de 2e lijn op de juistheid en volledigheid van bevoegdheden in de applicaties.

Privacy
Uit het plan van aanpak privacy van de gemeente Gorinchem blijkt dat uw gemeente aantoonbaar wil voldoen aan de AVG. De gemeente heeft de ambitie om aan volwassenheidsniveau 3 te voldoen. Uit de rapportage van de Functionaris Gegevensbescherming (FG) blijkt dat het huidige volwassenheidsniveau nog niet voldoende is. Uw gemeente is bezig met het opstellen van een privacyplan om te voldoen aan de privacynormen. Wij adviseren u om adequate maatregelen te treffen om de risico's naar een acceptabel niveau te brengen, gedurende het jaar dit periodiek te monitoren en hier tijdig op bij te sturen (plan, do, check, act).

Belastingopbrengsten: nadere analyse nodig om constateringen interne controle verder te kunnen duiden

Op basis van de bevindingen bij uw interne controlewerkzaamheden op de belastingopbrengsten constateren wij dat er meerdere malen een onjuiste hantering van het type huishouden (één- en meerpersoonshuishoudens) is gehanteerd. Wij hebben het college bij de interim-controle 2022 verzocht om een aanvullende data-analyse uit te laten voeren.

Op basis van deze aanvullende analyse op de lokale belastingen en heffingen is gebleken dat er adressen zijn waar de gehanteerde huishoudsamenstelling in de belastingadministratie afwijkt van de huishoudsamenstelling in de Basisregistratie Personen (BRP). De huishoudsamenstelling is de grondslag voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. Daarnaast waren er adressen waar de gehanteerde grondslag voor de afvalstoffenheffing anders bleek dan de gehanteerde grondslag voor het rioolrecht. Beide constateringen kunnen duiden op fouten in de gehanteerde grondslagen, en daarmee fouten in de opgelegde heffingen. Er zijn echter bijzondere situaties mogelijk waarin de gedane constateringen wel een juiste weergave van de praktijk blijken, en dus de gehanteerde grondslagen wel juist zijn. Dit is niet eenvoudig op totaalniveau te analyseren, maar dit dient op dossierniveau te worden beoordeeld. Een nadere analyse is daarom nodig voordat conclusies kunnen worden getrokken.

De gemeente heeft aangegeven deze vervolganalyse momenteel uit te voeren en dat uiterlijk 1 september 2023 de uitkomsten bekend zullen zijn. Dan zal ook duidelijk zijn of er inderdaad foute grondslagen zijn gehanteerd, en of ze doorwerken naar 2023 en verder. De nader te onderzoeken onzekerheden raken in totaal ongeveer 2% van de aanslagen afvalstoffenheffing en rioolrecht.

SiSa: nog geen inhoudelijke 3e-lijnscontrole

De SiSa-bijlage is een verplicht onderdeel van de jaarrekening (artikel 24 lid 3c) en betreft een format voor de verantwoording van meerdere specifieke uitkeringen tegelijk. De afgelopen jaren is een trend te zien dat er steeds meer (incidentele) specifieke uitkeringen worden verstrekt aan gemeenten vanuit het Rijk. U heeft daarom net als meerdere gemeenten moeite om een volledig dossier aan te leveren bij de verantwoording van al deze regelingen.

Om de verantwoording en de onderbouwing hiervan in betere banen te leiden hebben wij de volgende aandachtspunten voor u:

- Draag zorg voor voldoende inzicht in de stand van zaken per specifieke uitkering. Idealiter zijn de vakinhoudelijke teams op de hoogte van de subsidievereisten en sturen zij bij gedurende het jaar.
- Draag zorg voor voldoende kennis omtrent de werkwijze en verwachtingen vanuit het Rijk en uw accountant inzake de SiSa-bijlage, bij uw SiSa-coördinator en betrokken financieel consulenten. Betrek hierbij ook de 2e en 3e lijn die een zichtbare inhoudelijke controle gaan uitvoeren, voordat de gegevens aan de accountant worden overgedragen.

PGB 2.0: bestedingen ad € 169.000 zijn onzeker door afkeurend oordeel ISAE 3402 type 2 accountant SVB

In Nederland zijn een zestal gemeenten onderdeel van een pilot van het nieuwe systeem voor de persoonsgebondenbudgetten: PGB 2.0. Dit systeem betreft een verdere verbetering van het huidige systeem PGB 1.0. en heeft als doel dat de budgethouder voortaan sneller, gemakkelijker, overzichtelijker en veiliger zijn PGB-administratie kan regelen. Sinds 14 juni 2022 kunnen budgethouders, vertegenwoordigers en zorgverleners van de gemeenten Westland, Drimmelen, Gorinchem, Nederweert, Opmeer en Veere het PGB-Portaal gebruiken.

Op basis van de jaarlijkse verantwoording van de accountant van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) blijkt dat de bestedingen ten aanzien van PGB 2.0 niet zijn betrokken bij het oordeel. Ten aanzien van het systeem PGB 2.0 heeft een IT-auditor wel werkzaamheden uitgevoerd. Op basis van de rapportage (ISAE 3402 type 2) blijkt voor verschillende maatregelen in het systeem een afkeurend oordeel. De lasten in de jaarrekening 2022 van de gemeente Gorinchem zijn derhalve onzeker. De totale lasten bedragen € 169.000. Wij nemen dit mee in onze foutenevaluatie.

Begrotingsrechtmatigheid is adequaat toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota van de Commissie BBV. Een belangrijk uitgangspunt is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat de gemeenteraad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen, waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de gemeenteraad deze nog dient te autoriseren, in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de gemeenteraad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig en tellen mee in het oordeel van de accountant. Dit is bij uw gemeente overigens niet aan de orde.

Begrotingsafwijkingen werken niet door in de controleverklaring, met uitzondering van enkele kredietoverschrijdingen

In totaal heeft uw gemeente € 157 miljoen aan lasten begroot na wijziging (excl. reservemutaties), tegenover € 152 miljoen aan werkelijke lasten in 2022. Dit is in totaal een onderschrijding van € 5 miljoen (3%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van eveneens € 157 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 164 miljoen aan werkelijke baten in 2022. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten komt daarmee op € 12,8 miljoen voordelig.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen op het niveau waarop de gemeenteraad de begroting autoriseert. In uw geval is dat op programmaniveau, waarbij er sprake is van hogere lasten op het programma Economie ad € 187.000 en het programma VROSV ad €795.000. Deze begrotingsafwijkingen werken niet door in de controleverklaring, omdat tegenover de hoger lasten ook direct gerelateerde hoger baten staan.

Naast overschrijdingen van lasten op dit programma, zijn ook op onderdelen meer baten gerealiseerd dan begroot. Over de baten rapporteren wij in deze paragraaf niet, omdat dit geen onderdeel uitmaakt van het criterium begrotingsrechtmatigheid zoals de richtlijnen voorschrijven. De overschrijdingen op de lasten zijn onrechtmatig, maar tellen niet mee in het oordeel van de accountant.

De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. Deze hebben zich in 2022 voorgedaan bij zes investeringen ad € 326.000, hiervan tellen voor € 209.000 aan kredietoverschrijding mee voor het oordeel.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de toelichtingen die zijn opgenomen in de jaarrekening en in paragraaf Bedrijfsvoering, waarin een analyse van de (begrotings-)afwijkingen en de begrotingsrechtmatigheid 2022 is opgenomen.

Te betalen vennootschapsbelasting: uw extern deskundige adviseert om de Vpb-positie af te stemmen met de belastingdienst

In het kader van de vennootschapsbelasting wordt uw gemeente bijgestaan door een extern deskundige. Wij hebben van het college vernomen dat op basis van de inventarisatie van de externe deskundige blijkt dat er geen sprake is van een fiscaal winststreven. De activiteiten grondexploitaties en CV Hoogdalem kwalificeren zich niet als fiscale onderneming.

Op basis van de ingediende aangifte 2020 blijkt dat ook een resultaat van nihil. Uw deskundige adviseert om de Vpb-positie van de grondexploitaties af te stemmen met de Belastingdienst. Wij adviseren u om dit adequaat op te pakken.

Verder wijst uw deskundige nog op het risico rondom het betalen van belastingrente indien “reclame uitingen” definitief als ondernemingsactiviteit kwalificeert. Op dit moment is door diverse gemeente hoger beroep aangetekend op uitspraken van de Rechtbank Denk Haag en Rechtbank Gelderland.

Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet normering topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging over € 216.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenten het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. In 2022 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

In het kader van de WNT attenderen wij u erop dat u de plicht heeft om uiterlijk 1 juli 2023 uw WNT-verantwoording over het kalenderjaar 2022 via internet op een algemeen toegankelijke wijze openbaar te maken. Indien op grond van andere op de verantwoordelijke van toepassing zijnde regelgeving of een besluit een later tijdstip waarop het financieel verslaggevingsdocument openbaar moet worden gemaakt geldt, is die latere datum de uiterlijke datum van openbaarmaking.

Geen fouten en onzekerheden met betrekking tot de SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2022 onder SiSa vallen. Wij doen dit met een tabel, die ook opgenomen moet worden als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Wij hebben deze tabel in de bijlage opgenomen. Wij merken op dat wij geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die groter zijn dan € 125.000 (of groter dan de rapporteringsgrens) zoals voorgeschreven via de nota verwachtingen accountantscontrole (en het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol).

M&O-beleid inzake TOZO en Wet Inburgering 2021: geen formeel vastgesteld M&O-beleid, maar wel intern controleplan Avres 2022

De uitvoering van de regeling Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) is belegd bij de gemeenschappelijke regeling Avres middels delegatie. Bij de uitvoering in delegatie geldt in principe dat het M&O-beleid van de gemeenschappelijke regeling van toepassing is.

Op basis van gesprekken met uw medewerkers en het accountantsverslag van de accountant van de gemeenschappelijke regeling stellen wij vast dat geen sprake is van specifiek en vastgesteld beleid op het gebied van M&O. De accountant van Avres heeft vastgesteld dat de gemeenschappelijk regeling maatregelen heeft getroffen op het gebied van M&O en dat de gemeenschappelijke regeling beschikt over een ‘intern controleplan Avres 2022’. Onderdeel hiervan is het werkprogramma interne controle sociaal domein (W&I). De gemeenschappelijke regeling Avres verwerkt maandelijks de IB-signalen van het inlichtingenbureau.

Ook de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 is belegd bij de gemeenschappelijke regeling Avres middels delegatie. Uit navraag blijkt dat er geen sprake is van specifiek en vastgesteld beleid inzake M&O. Echter worden in de diverse processen rondom toelating en uitvoering werkzaamheden uitgevoerd in het kader van M&O.

Vierogen-principe bij het goedkeuren van uw facturen verbeterd na actie in januari 2023

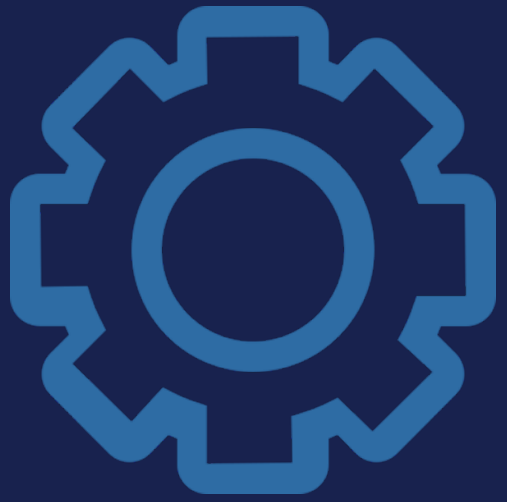
In onze managementletter 2023 hebben wij het college verzocht om een aantal controle uit te voeren en ons te informeren over de resultaten hiervan. De uit te voeren controles waren:

- Testen of het mogelijk is dat twee dezelfde medewerkers zowel als budgetbeheerder (prestatieverklaarder) en als budgethouder de factuur goed keuren. Leg de uitkomsten van deze test zichtbaar vast.
- Beoordeel de instellingen in Spendcloud qua ongewenste vermenging bij budgetbeheerders, vervangers en budgethouders. Leg deze controle zichtbaar vast.
- Onderzoek de door ons voorgelegde facturen en leg dit zichtbaar vast.

Wij hebben vastgesteld dat bovenstaande controles zijn uitgevoerd. In het systeem zaten mogelijkheden dat er geen vierogen-principe was tussen budgetbeheer en budgethouder. Uiteindelijk zijn alle facturen alsnog voorgelegd voor akkoord en is door de

gemeente vastgesteld dat de facturen op het juiste rekeningnummer zijn betaald en er voldoende onderbouwende prestatieverklaringen aanwezig zijn. Wij hebben vernomen dat uw gemeente inmiddels mitigerende maatregelen heeft getroffen.

4. Interne beheersing

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

4. Interne beheersing

Kernboodschappen interim-controle

Naar aanleiding van de interim-controle hebben wij een managementletter uitgebracht. Deze managementletter is besproken met uw algemeen directeur, uw controller en met het college. Hieronder treft u de bestuurssamenvatting aan, waar u als gemeenteraad reeds kennis van heeft kunnen nemen.

Bestuurssamenvatting

Inleiding

De samenwerking met uw organisatie verloopt goed en met voldoende betrokkenheid van uw medewerkers. De oplevering van de documentatie conform onze werkafspraken voor de interim-controle was beter dan voorgaand jaar, maar nog niet volledig.

Overkoepelend zien wij dat uw gemeente meerdere stappen in de goede richting heeft gezet het afgelopen jaar, maar dat meerdere ambities voor de verdere verbetering van uw interne beheersing zijn doorgeschoven naar 2023 en verder. De kracht voor het doorvoeren van verbetering van de interne beheersing is een aandachtspunt voor uw gemeente.

De opvolging van onze eerdere adviezen en actiepunten zijn voor het grootste deel nog onderhanden. Een aantal adviezen heeft u nog niet opgepakt in verband met de aanbesteding van een nieuw financieel pakket. Verder zien wij dat bij een aantal adviezen de zichtbare vastlegging van de implementatie ontbreekt. Ten aanzien van de zichtbare vastlegging van de prestatielevering in de workflow zien wij dat uw organisatie wel de software heeft geïmplementeerd, maar dat deze niet of onvoldoende wordt gebruikt.

Status rechtmatigheidsverantwoording

U bent bezig met de voorbereiding en heeft goede stappen gezet. De wetswijziging gaat in vanaf het boekjaar 2023. Hierbij zijn de volgende elementen van belang:

- Het doorvertalen van een normenkader naar een concreet toetsingskader.
- Aanpassen van de verordeningen 212, 213 op basis van de modelverordeningen VNG.
- Uitbreiden (fraude)risicoanalyse (wat kan er misgaan en wat is de impact hiervan).
- Actualiseren van uw IC-uitvoeringsprogramma 2023;
- Actualiseren van de onderliggende interne controleprogramma's aan de hand van het toetsingskader.

De manier waarop u nu de interne controle heeft opgezet en de ambities die u hierin heeft, biedt een goede basis voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording in 2023.

Interne beheersomgeving (hoofdstuk 2)

- Onderstaand enkele aandachtspunten op het gebied van de interne beheersing. U bent bezig met het verder op orde brengen en het verbeteren van de informatiebeveiliging en privacy– u heeft nog stappen te zetten om op gewenst niveau te komen.
- Logging van accounts met hogere rechten en de beoordeling hiervan.
- Het in staat stellen van concerncontrol om de onafhankelijke 3e lijnsrol uit te voeren door de 1e en 2e lijnsrol op de juiste plek in de organisatie te beleggen.
- De actualisering van uw processen en het beleggen van de juiste plek in de organisatie hiervan.
- Het verder uitwerken van uw (fraude)risicoanalyse en aandacht hierbij voor risico's ten aanzien van de financiële verslaggeving en rechtmatigheid.

Procesbevindingen en adviezen(hoofdstuk 3)

Op het gebied van de processen hebben wij de volgende bevindingen en adviezen:

- Zet verdere stappen in het kader van zichtbare prestatielevering in verband met de beheersing van frauderisico's rondom prestatielevering.
- Richt interne controles in rondom uitgaven creditcards (kas&pas) en mutatie crediteurenstamgegevens.
- Facturen inzake vervoerspassen Wmo worden nog niet gecontroleerd op rechtmatigheid.
- Er is nader onderzoek nodig of vierogen-principe bij het goedkeuren van uw facturen is doorbroken.
- Er zijn fouten geconstateerd bij de interne controlewerkzaamheden op belastingopbrengsten en WABO-leges Voer verdere analyse hierop uit.

Op weg naar de rechtmatigheids-verantwoording 2023

In de meicirculaire 2018 (en de daarna verschenen informatie en besluiten) heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna ministerie BZK) aangegeven dat met ingang van het boekjaar 2023 het college een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening moet afgeven. Tot en met de jaarrekening 2022 geeft de accountant bij de jaarrekening van uw gemeente een controleverklaring af, met daarin een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid. Dat tweede oordeel, de rechtmatigheid, verdwijnt vanaf de jaarrekening 2023. Het ministerie van BZK heeft via de nieuwsbrief IBI (nummer 109, juni 2022) aangegeven dat de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording uitgesteld wordt tot in ieder geval de jaarrekening 2023. Inmiddels is duidelijk dat dit ook het definitieve invoeringsjaar is. Dit betekent dat vanaf dan onze controleverklaring alleen een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief de rechtmatigheidsverantwoording die door het college in de jaarrekening wordt opgenomen) bevat.

Vanaf het verslagjaar 2023 moet het college zichzelf over rechtmatigheid verantwoorden. In de jaarrekening dient daartoe de rechtmatigheidsverantwoording te worden opgenomen. In de paragraaf Bedrijfsvoering kan een uitgebreidere toelichting op rechtmatigheidsbevindingen door het college worden gegeven.

In onze managementletter zijn wij ingegaan op wat dit allemaal voor uw gemeente betekent. De belangrijkste punten hebben wij hierna samengevat en, waar noodzakelijk, aangevuld met recente ontwikkelingen:

- Voor de rechtmatigheidsverantwoording heeft de commissie BBV een model tekst ontwikkeld. Met dit verplichte model moet het college zich verantwoorden over de rechtmatigheid, eventuele afwijkingen en onduidelijkheden. Relevant hiervoor is de “verantwoordingsgrens”. Dit is het bedrag, dat ligt tussen 0% en 3% van de lasten, inclusief toevoegingen aan reserves, waarboven afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden gerapporteerd door het college. Fouten en onduidelijkheden (zie verderop in dit onderdeel) worden niet bij elkaar opgesteld.

- In de paragraaf Bedrijfsvoering moet vervolgens een toelichting worden gegeven op de afwijkingen en de maatregelen die het college neemt om deze in de toekomst te voorkomen. Een rapporteringsgrens kan gebruikt worden om geconstateerde fouten die onder de verantwoordingsgrens vallen toch inzichtelijk te maken voor de gemeenteraad. De gemeenteraad zou bijvoorbeeld kunnen bepalen dat deze afwijkingen door het college moeten worden vermeld in de paragraaf Bedrijfsvoering. Door deze laatste afwijkingen in de paragraaf Bedrijfsvoering te rapporteren, informeert het college de gemeenteraad over de kwaliteit van de interne beheersing en de uitkomsten daarvan. Meer hierover kunt u ook lezen in de Notitie Bedrijfsvoering van de commissie BBV.

- Een belangrijke wijziging met betrekking tot het normenkader is dat vanaf 2023, het normenkader expliciet door de gemeenteraad moet worden vastgesteld.

- De commissie BBV heeft inmiddels de herziene kadernota uitgebracht (hierna Kadernota rechtmatigheid 2023), waarin zij haar visie geeft over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. Het doel is uiteindelijk dat de

gemeente zelfstandig de in de Kadernota rechtmatigheid 2023 benoemde rechtmatigheidscriteria (het begrotingscriterium, het M&O-criterium en het voorwaardencriterium) afdekt. In paragraaf 1.4 van de Kadernota rechtmatigheid 2023 is een tiental stellige uitspraken gedaan en zijn zeven aanbevelingen gedaan. Deze worden in de Kadernota rechtmatigheid 2023 verder uitgewerkt. Deze stellige uitspraken en aanbevelingen kunnen u helpen bij de verdere implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording binnen uw gemeente. Een aantal van deze stellige uitspraken en aanbevelingen willen wij graag onder de aandacht brengen:

  - De kadernota 2023 introduceert het begrip ‘onduidelijkheden’. Dit begrip geeft aan dat er situaties zijn waarin het ook voor het college niet duidelijk is of er rechtmatig gehandeld is. Deze moeten dan worden toegelicht en worden gewogen door het college.
  - In de Kadernota wordt ook ingegaan op de toepassing van tolerantiegrenzen, afwijkingen en de weging hiervan. Deze begrippen zijn vooral van belang voor uw intern controleplan.

- De commissie adviseert ook fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf Bedrijfsvoering. Hierover heeft de commissie BBV in de Notitie Bedrijfsvoering meer geschreven.

- De invoering betekent eveneens dat de verordeningen 212, 213 en het normenkader moeten worden geactualiseerd. Ook moeten afspraken worden gemaakt of herzien met de accountant. Hierbij moet u vooral denken aan de scope van de interne controle (getrouwheid versus rechtmatigheid), de documentatie van de uitgevoerde interne controles en de planning van de interne controle. U beschikt over een Intern Controleplan 2022. Het intern controleplan, de daarin opgenomen risicoanalyse en de tijdige uitvoering van de geplande interne controles, zijn belangrijke randvoorwaarden om in 2024 een rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen met betrekking tot boekjaar 2023.

- Bij aan derden uitbestede werkzaamheden is het belangrijk als gemeente zelf zekerheid te krijgen over de rechtmatigheid. De wijze waarop dat kan is in de Kadernota uitgewerkt. Uw gemeente heeft overigens in dit verband geen werkzaamheden aan derden uitbesteed.

Wij adviseren u overigens om (voor zover u dit nog niet heeft gedaan) kennis te nemen van de Kadernota rechtmatigheid 2023. Deze kadernota kan ondersteunend zijn aan het verder vormgeven aan de invulling van de rol van verschillende actoren binnen uw gemeente.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording stelt hogere eisen aan het college om voldoende en actief toezicht te houden op de interne beheersing, tijdig en adequaat bij te sturen aan de hand van bevindingen en hierover zich te verantwoorden aan de raad. Dat betekent dat de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording het moment is om het gehele systeem van interne beheersing (de 'checks and balances') naar een hoger niveau te tillen. Dit heeft mogelijk ook gevolgen voor de inrichting van de organisatie en de inzet van medewerkers.

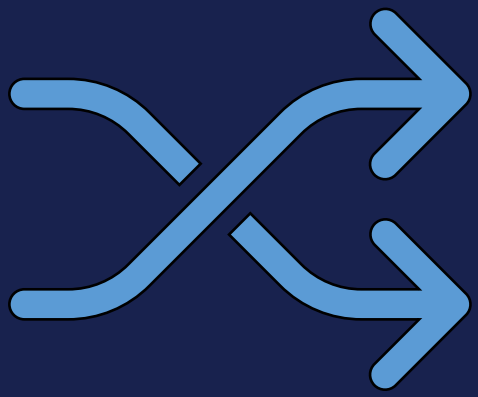
Een goede onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording is ons gedeeld belang. De accountant moet straks immers verklaren dat de door het college afgegeven rechtmatigheidsverantwoording getrouw is. Uw accountant is dus in belangrijke mate afhankelijk van de (interne controle) werkzaamheden van het college. Wij adviseren dan ook om samen optrekken met uw accountant om tot een goede invulling van de rechtmatigheidsverantwoording te komen.

Het doel is uiteindelijk dat de gemeente geheel zelfstandig de 3 rechtmatigheidscriteria (het begrotingscriterium, het M&O-criterium en het voorwaardencriterium) afdekt en dat door goede afspraken aan de voorkant de accountant zou kunnen volstaan met een marginale review achteraf. De manier waarop u nu de interne controle uitvoert, biedt hiervoor een goede basis.

U bent bezig met het zetten van de noodzakelijke vervolgstappen. In dit kader hebben wij in de managementletter de volgende tabel opgenomen.

Stappen in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2023	Gereed	Onderhanden
Voorbereiden besluitvorming gemeenteraad (verantwoordingsgrens, rapporteringsgrens en normenkader)	✓	
Uitwerking rechtmatigheidscriteria en het opstellen van een intern controleplan	✓	
In kaart brengen relevante wet- en regelgeving en het doorvertalen naar een zichtbaar uitgewerkt toetsingskader		⏳
Uitvoeren (fraude)risicoanalyse inclusief risico's ten aanzien van de financiële verslaggeving en rechtmatigheid (wat kan er misgaan en wat is de impact hiervan).		⏳
Aanpassen van de verordeningen 212 en 213		⏳
Relevante beheersmaatregelen identificeren en kritisch beoordelen van de processen		⏳
Bepalen van gegevensgerichte detailcontroles (afdekken restrisico) en actualiseren van werkprogramma's.		⏳

5. Overige aangelegenheden

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

5. Overige aangelegenheden

Aandachtspunten gemeenteraad

In de vergadering I&O van uw gemeenteraad op 28 oktober 2022 stonden de algemene aandachtspunten vanuit de gemeenteraad bij de controle 2022 op de agenda. In dit overleg zijn tevens specifieke aandachtspunten meegegeven voor de controle van de jaarrekening. Deze specifieke aandachtspunten zijn tevens opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst 2022. De onderwerpen betreffen: rechtmatigheidsverantwoording, EU-aanbestedingsregels bij nieuwe contracten en de IT-omgeving.

Status invoering rechtmatigheidsverantwoording in 2023

Zie onderstaand overzicht omtrent de voortgang van de status invoering rechtmatigheidsverantwoording bij de controle van de jaarrekening.

Stappen in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2023	Gereed	Onderhanden
Voorbereiden besluitvorming gemeenteraad (verantwoordingsgrens, rapporteringsgrens en normenkader)	✓	
Uitwerking rechtmatigheidscriteria en het opstellen van een intern controleplan	✓	
In kaart brengen relevante wet- en regelgeving en het doorvertalen naar een zichtbaar uitgewerkt toetsingskader		⏳
Uitvoeren (fraude)risicoanalyse inclusief risico's ten aanzien van de financiële verslaggeving en rechtmatigheid (wat kan er misgaan en wat is de impact hiervan).		⏳
Aanpassen van de verordeningen 212 en 213	✓	
Relevante beheersmaatregelen identificeren en kritisch beoordelen van de processen		⏳
Bepalen van gegevensgerichte detailcontroles (afdekken restrisico) en actualiseren van werkprogramma's.		⏳

Waarborgen voldoen aan EU-aanbestedingsregels bij nieuwe contracten
Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen nieuwe contracten aangetroffen die in 2022 zijn aanbesteed en niet voldoen aan de EU-aanbestedingsregels. De onrechtmatig aanbestede dossiers (24) betreffen bestaande contracten uit eerdere jaren. Over 2021 was nog spraken van 44 dossiers. Voor 1 dossier is sprake van ontoereikend contractbeheer, waardoor een Europees aanbesteed contract niet tijdig is verlengd.

Welke stappen onderneemt het college om aan te tonen dat sprake is van een betrouwbare IT-omgeving?
Zie hiervoor onze bevinding op pagina 12 van dit accountantsverslag “U bent bezig met het verder op orde brengen en het verbeteren van de informatiebeveiliging – u heeft nog stappen te zetten”.

Hoe waarborgt het college de kwaliteit van het risicobeheer?
Op basis van navraag bij het college blijkt dat de gemeente Gorinchem niet werkt met één integraal en structureel proces / systeem voor risicomanagement. De gemeente heeft in diverse processen, projecten, systemen beheersmaatregelen genomen voor het beheersen van risico’s en daarmee het borgen van de kwaliteit van het risicobeheer. Hieronder een aantal voorbeelden.

Paragraaf weerstandsvermogen
In het kader van de risicoanalyse die opgenomen is in de paragraaf weerstandsvermogen voert team Financiën gesprekken met de teams en wordt de paragraaf beoordeeld door de financieel adviseurs, de teammanager Financiën en de concerncontroller. Deze paragraaf geeft een overzicht van financiële risico’s van materieel belang en vormt daarmee ook de input voor het gesprek over beheersmaatregelen.

Bestuursvoorstellen
In het format voor de bestuursvoorstellen is een verplichte paragraaf opgenomen over risico’s. Bestuursvoorstellen worden:

a) integraal opgesteld door de verschillende disciplines in de organisatie;
b) beoordeeld en van advies voorzien door een breed samengestelde adviesgroep (hiervan zijn onder andere lid de directeur en een senior adviseur Financiën);
c) beoordeeld door de betreffende teammanager;
d) beoordeeld door de teammanager Financiën en de concerncontroller voor de portefeuillehouder Financiën en gemeentesecretaris.

Frauderisico-analyse
In 2023 wordt een nieuwe frauderisico-analyse afgerond met als doel zicht te hebben op de risico’s en het vervolgens hiervoor treffen van beheersmaatregelen. Hierin is tevens aandacht voor het onderwerp misbruik en oneigenlijk gebruik.

Geen meningsverschil met het college van burgemeester en wethouders

Er zijn geen meningsverschillen met het college van burgemeester en wethouders geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het college en de medewerkers van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bevestigingen van het college van burgemeester en wethouders ontvangen

Wij hebben namens het college van burgemeester en wethouders een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen d.d. 21 juni 2023.

Naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving met uitzondering van de bevindingen die elders in het rapport zijn opgenomen ten aanzien van met name EU-aanbestedingen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.

Er is intern aandacht bij uw gemeente om de betrouwbaarheid en continuïteit van de IT-omgeving verder te verbeteren. Belangrijke onderdelen hierbij zijn de opvolging van de bevindingen vanuit de BIO-analyse. Vanwege de snel veranderde IT-omgeving en de ontwikkelingen zoals de BIO is het belangrijk om voldoende aandacht voor de IT-omgeving te hebben. Wij hebben onze concrete bevindingen opgenomen in de managementletter en hebben vernomen dat u als gemeente aan de slag bent om onze aanbevelingen op te volgen.

Bij SaaS-oplossingen bent u in belangrijke mate afhankelijk van de juiste en tijdige service van de softwareleverancier. Wij achten het daarom van belang dat u SLA's (serviceniveau overeenkomst) sluit met uw softwareleveranciers. Op basis van de gesprekken die wij met u voeren blijkt dat deze overeenkomsten heeft afgesloten met uw leveranciers, maar dat u nog niet periodiek op de naleving ervan controleert. In theorie kan het dus voorkomen dat u afspreekt met de leverancier dat er periodiek een back-up wordt gemaakt en getest. Echter weet u niet of dit daadwerkelijk is gebeurd. Wij hebben uw college geadviseerd om zogenoemde ISAE 3402 type 2 rapportages (een assurance rapport)op te vragen bij uw softwareleveranciers en deze te beoordelen op de relevante elementen. In deze rapportages wordt gerapporteerd over de daadwerkelijke werking van de systemen en de maatregelen hierin gedurende het jaar. Deze rapportages zouden wat ons betreft dan ook een onderdeel van uw interne beheersing dienen te vormen.

Geen aanwijzingen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het financieel management en de directie van de gemeente Gorinchem, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management en directie hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben middels gegevensanalyses onderzocht of sprake is van significante en ongebruikelijke transacties.

Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Tot slot merken wij op dat het college nog niet beschikt over een geactualiseerde en geformaliseerde frauderisicoanalyse. Wel hebben wij inmiddels een plan van aanpak hiervoor ontvangen dat inmiddels in uitvoering is genomen. Diverse afdelingen zijn inmiddels geïnterviewd. Wij adviseren de frauderisicoanalyse verder in procedure te brengen.

Inzicht in onze tijdsbesteding

In het rapport "In het publieke belang" van de NBA, de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountant, zijn maatregelen opgenomen die de kwaliteit en onafhankelijkheid van de controlerend accountant moeten waarborgen of verbeteren. Op basis van één van de maatregelen rapporteren wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u. Hieronder treft u de opgave van onze tijdsbesteding aan., inclusief een schatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole (waaronder het voeren van besprekingen en het archiveren van ons dossier).

	Uren geraamd	Uren realisatie
Tekenend accountant	140	119
Overige teamleden	564	705

Het hogere aantal bestede uren wordt voor een belangrijk deel verklaard doordat het aantal SiSa-regelingen, waarover u met de jaarrekening 2022 verantwoording moet afleggen, significant is gestegen. Met onze brief van 14 februari 2023 hebben wij u daarover geïnformeerd. In de “geraamde tijdsbesteding” zijn hiervoor geen uren geraamd. Daarnaast zijn er bijzondere onderwerpen zoals lokale heffingen en voorzieningen waar meer tijd aan besteed is dan begroot.

Bevestiging onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van gemeente Gorinchem in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico’s ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Publieke Sector Accountants.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.

- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen de gemeenteraad of de auditcommissie te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie
Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen. Wij merken op dat er in het kader van onze controleopdracht geen sprake is geweest van een dergelijke bedreiging.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties
Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar partners en haar medewerkers en de gemeente Gorinchem, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid
De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Publieke Sector Accountants, een bestuurder of interne toezichthouder van Publieke Sector Accountants of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente Gorinchem of een bij de gemeente Gorinchem betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels. Wij zijn van mening dat de verstrekte en ontvangen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid gepast zijn en derhalve niet tot een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht hebben geleid. Volledigheidshalve merken wij op dat wij geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid hebben verstrekt/ontvangen die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.

Aanvullende dienstverlening
Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

- Geen

Conclusie onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed. Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Gorinchem in 2022 voldoende is gewaarborgd.

Controleverschillen

Overzicht van de controleverschillen:

Aard van de fouten en onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Fouten		
Onvolledigheid verantwoorde lasten	255	255
(Sub)**totaal getrouwheidsfouten en rechtmatigheidsfouten**	**255**	**255**
Rechtmatigheidsfout vanuit externe regels (Europees aanbesteden)	2.177	
Rechtmatigheidsfout vanuit interne regels (kredietoverschrijdingen)	209	
Totaal rechtmatigheidsfouten	**2.641**	
Totaal fouten	**2.641**	**255**
Goedkeuringstolerantie voor fouten	**1.599**	**1.599**
Onzekerheden		
Onzekerheden PGB 2.0	169	169
Totaal onzekerheden	**169**	**169**
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden	**4.797**	**4.797**

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn.

Daarnaast is in de jaarrekening een aantal correcties doorgevoerd naar aanleiding van onze controle. Uw organisatie beschikt over een overzicht van deze correcties.

Verplichte rapportering door accountants over fraude en continuïteit in de controleverklaring

Op 13 september 2022 publiceerde de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (“NBA”) een consultatiedocument waarin werd voorgesteld dat accountants verplicht worden om altijd in aparte secties over fraude en continuïteit te rapporteren in de controleverklaring. Met ingang van verslagjaar 2022 is deze verplichting al voor wettelijke controles, waar uw gemeente onder valt, al van toepassing.

Fraude

In 2022 heeft de NBA de notitie ‘Frauderisicobeheersing: aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders’ uitgebracht. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen, zoals de gemeenteraad en het college, bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude, kunnen de gelegenheden die tot fraude leiden, afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico’s en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude.

Van het bestuur, in uw geval zowel de gemeenteraad als het college, wordt daarom verwacht dat u frauderisico’s in kaart brengt en adequate maatregelen neemt om deze te beheersen. Omdat bij fraude sprake is van bewust handelen van personeel of management, is een goede frauderisicoanalyse ook in uw belang, ter voorkoming van daadwerkelijke fraude. Een door u zelf uitgevoerde frauderisicoanalyse vormt voor controlerend accountants ook het startpunt van hun werkzaamheden ten aanzien van frauderisco’s.

Wij constateren dat fraude en fraudepreventie een onderdeel is waar uw gemeente actief mee bezig is. Het college heeft een gedragscode geïmplementeerd. Ook beschikt het college over een Intern controleplan, waarin aandacht wordt besteed aan fraude en integriteit. In dit controleplan is ook opgenomen dat bij het plannen en uitvoeren van Verbijzonderde Interne Controlewerkzaamheden (VIC) aandacht wordt besteed aan frauderisico’s door in gesprekken met teams aandacht te vragen voor deze risico’s en bij de uitvoering van de VIC aandacht te besteden aan beheersmaatregelen die frauderisico’s moeten beperken.

U bent bezig om uw huidige frauderisicoanalyse te actualiseren. In het plan van aanpak is opgenomen dat na de vaststelling van de frauderisicoanalyse de gemeenteraad via de klankbordgroep Financiën op hoofdlijnen wordt geïnformeerd over de uitkomsten daarvan. Het plan van aanpak richt zich voor nu op de harde controls op de financiële stromen. Hiermee heeft uw gemeente een belangrijke stap genomen in het kader van fraudepreventie en beheersing. In het plan van aanpak is opgenomen dat in de volgende fases aandacht wordt besteed aan de datastromen en de soft controls. Wij onderschrijven het belang hiervan. De verwachting is dat de analyse in september 2023 wordt afgerond.

Uit onze werkzaamheden zijn, voor zover wij hebben kunnen vaststellen op basis van de verstrekte controle-informatie, overigens geen gevallen of vermoedens van fraude van materieel belang gebleken.

Rapportage over continuïteit

Een aanleiding voor het verplicht rapporteren over continuïteit is de toenemende behoefte aan transparante informatie over bijvoorbeeld organisatie-specifieke inzichten en langetermijnperspectieven. Omdat bij het opstellen van de jaarrekening wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling, is continuïteit ook een belangrijk aandachtspunt voor accountants bij de controle van de jaarrekening.
Meer aandacht van de accountant voor continuïteitsrisico's leidt er mogelijk toe dat organisaties vaker stilstaan bij hun continuïteitsveronderstelling, hierop acteren en er (uitgebreider) over rapporteren in het jaarverslag. De accountant kan hierop steunen en in de controleverklaring verwijzen naar de desbetreffende passages. Als sprake is van continuïteitsrisico's, bent u verantwoordelijk voor het maken van een gedetailleerde beoordeling in hoeverre de organisatie haar continuïteit kan handhaven, inclusief een kasstroom- en/of convenantenprognose. De accountant beoordeelt deze plannen en maatregelen en evalueert de prognoses.

Uiteraard hebben gemeenten en andere decentrale overheden een bijzondere positie als het gaat om het aspect continuïteit. Wel dient er ook bij gemeenten, zij het in mindere mate, aandacht te zijn voor dit onderwerp, omdat deze verplichting geldt voor alle wettelijke controles. Uit onze controlewerkzaamheden zijn ons geen bijzonderheden gebleken. Onze werkzaamheden bestonden uit het kennis nemen van de begroting 2023 (met een meerjarige doorkijk tot en met 2026), de financiële resultaten zoals deze blijken uit de financiële administratie tot het moment van afgifte van onze controleverklaring en het kennis nemen van de uitkomsten van het financieel toezicht regime door de Provincie Zuid-Holland op basis van haar beoordeling van uw begroting.

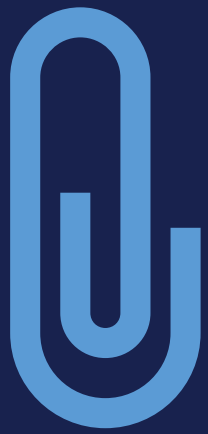
Wij verwijzen u verder naar de, verplicht in de controleverklaring opgenomen, passages omtrent fraude en continuïteit.

Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.
De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel. Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

6. Bijlage

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

6. Bijlage: Verplichte tabel SiSa

Verplichte tabel fouten en onzekerheden SiSa-bijlage: geen fouten en onzekerheden geconstateerd

In overeenstemming met de Nota verwachtingen accountantscontrole is de tabel in de kolommen “Financiële omvang in euro's” en “Toelichting fout/onzekerheid” leeg als er geen bevindingen zijn. Wij merken op dat wij geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die groter zijn dan € 125.000 (of groter dan de rapporteringsgrens) zoals voorgeschreven via de nota verwachtingen accountantscontrole (en het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol).

Strekking getrouwheid: goedkeurend.
Strekking rechtmatigheid: verklaring met beperking.

Nr.	Volgnr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A13	1	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Fout		
A13	2	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Onzekerheid		
A16	1	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout		
A16	2	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid		
B2	1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout		
B2	2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid		
C32	1	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout		
C32	2	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid		
C41B	1	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Fout		

C41B	2	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Onzekerheid		
C43	1	Regeling reductie energiegebruik woningen	Fout		
C43	2	Regeling reductie energiegebruik woningen	Onzekerheid		
C55	1	Aanpak energiearmoede	Fout		
C55	2	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid		
C62	1	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout		
C62	2	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid		
C75B	1	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	Fout		
C75B	2	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid		
D8	1	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Fout		

D8	2	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Onzekerheid		
D10	1	Volwasseneneducatie	Fout		
D10	2	Volwasseneneducatie	Onzekerheid		
D14	1	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout		
D14	2	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid		
D19	1	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Fout		
D19	2	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Onzekerheid		
E21	1	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	Fout		
E21	2	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	Onzekerheid		
G2	1	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Fout		
G2	2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		

G2	3	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G2	4	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G2A	1	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021	Fout		
G2A	2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021	Onzekerheid		
G2A	3	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet_totaal 2021	Fout		
G2A	4	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet_totaal 2021	Onzekerheid		
G3	1	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	2	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3	3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	4	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		

G3	5	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	6	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3	7	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	8	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3	9	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	10	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3A	1	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004_totaal 2021	Fout		
G3A	2	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004_totaal 2021	Onzekerheid		
G3A	3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden	Fout		

		levensonderhoud BBZ in jaar 2021 (exclusief BOB)_ totaal 2021			
G3A	4	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar 2021 (exclusief BOB)_ totaal 2021	Onzekerheid		
G3A	5	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar 2021 (exclusief BOB)_ totaal 2021	Fout		
G3A	6	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar 2021 (exclusief BOB)_totaal 2021	Onzekerheid		
G3A	7	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar 2021	Fout		
G3A	8	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar 2021	Onzekerheid		
G3A	9	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar 2021	Fout		
G3A	10	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar 2021	Onzekerheid		

G4	1	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Fout		
G4	2	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	3	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Fout		
G4	4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	5	Tozo 2_ gemeentedeel 2022	Fout		
G4	6	Tozo 2_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	7	Tozo 3_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	8	Tozo 3_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	9	Tozo 4_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	10	Tozo 4_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	11	Tozo 5_gemeentedeel 2022	Fout		

G4	12	Tozo 5_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	13	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	14	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	15	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	16	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4A	1	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_totaal 2021	Fout		
G4A	2	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_totaal 2021	Onzekerheid		
G4A	3	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_totaal 2021	Fout		

G4A	4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_totaal 2021	Onzekerheid		
G4A	5	Tozo 2_totaal 2021	Fout		
G4A	6	Tozo 2_totaal 2021	Onzekerheid		
G4A	7	Tozo 3_totaal 2021	Fout		
G4A	8	Tozo 3_totaal 2021	Onzekerheid		
G4A	9	Tozo 4_totaal 2021	Fout		
G4A	10	Tozo 4_totaal 2021	Onzekerheid		
G4A	11	Tozo 5_totaal 2021	Fout		
G4A	12	Tozo 5_totaal 2021	Onzekerheid		
G4A	13	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2021	Fout		

G4A	14	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2021	Onzekerheid		
G4A	15	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar 2021	Fout		
G4A	16	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar 2021	Onzekerheid		
G10	1	Wet inburgering_ gemeentedeel 2022	Fout		
G10	2	Wet inburgering_ gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G12	1	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_ gemeentedeel 2022	Fout		
G12	2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G12	3	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G12	4	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		

G12 A	1	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar 2021	Fout		
G12 A	2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar 2021	Onzekerheid		
G12 A	3	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar 2021	Fout		
G12 A	4	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar 2021	Onzekerheid		
G12 A	5	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)_2021	Fout		
G12 A	6	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)_2021	Onzekerheid		
G13	1	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2022	Fout		
G13	2	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		

G13	3	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2022	Fout		
G13	4	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
H4	1	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout		
H4	2	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid		
H8	1	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Fout		
H8	2	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Onzekerheid		
H12	1	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Fout		
H12	2	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Onzekerheid		
H25	1	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Fout		
H25	2	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Onzekerheid		

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Gorinchem

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2022

Ons goedkeurend oordeel met betrekking tot de getrouwheid en ons oordeel met beperking met betrekking tot de rechtmatigheid

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Gorinchem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Gorinchem op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022, uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf “De basis voor ons oordeel met beperking inzake de rechtmatigheid”, in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022 dat is vastgesteld door de raad op 20 oktober 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten over 2022
- De balans per 31 december 2022
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen
- De bijlage met Reserves, Voorzieningen, Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld en Investeringsoverzicht

De basis voor ons goedkeurend oordeel met betrekking tot de getrouwheid en ons oordeel met beperking inzake de rechtmatigheid

In de jaarrekening zijn lasten verantwoord voor een bedrag van € 2.177.000, waarvan de opdrachtwaarde boven de drempelbedragen voor Europese aanbestedingen uitkomt, maar waar ten onrechte geen Europese aanbestedingen hebben plaatsgevonden. De Europese aanbestedingsregels zijn derhalve niet nageleefd. Daarmee zijn deze lasten niet rechtmatig tot stand gekomen. Daarnaast is er sprake van het onvolledig opnemen van de lasten in de jaarrekening voor een totaalbedrag van € 255.000 en is er sprake van een begrotingsonrechtmatigheid bij investeringen voor een bedrag van € 209.000. De totale afwijking in het kader van rechtmatigheid bedraagt derhalve € 2.641.000.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen

Publieke Sector Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 69411409.

accountantscontrole 2022, het controleprotocol zoals op 20 oktober 2022 door de raad is vastgesteld (hierna: het controleprotocol), het normenkader en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Gorinchem, zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.599.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Op basis van hoofdstuk 4 van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.
Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management. Het frauderisico ten aanzien van de opbrengstenverantwoording is weerlegd. Dit risico is naar onze mening niet zodanig groot dat wij hieraan significante aandacht hebben besteed.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen materieel frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengststroom vast kan zijn, waarop de gemeente Gorinchem geen invloed heeft (zoals een rijksbijdrage of bijdrage van derden), dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria. Hierop hebben wij

detailcontroles uitgevoerd. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders. Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd.

Uit onze werkzaamheden komt naar voren dat het college belang hecht aan het treffen van maatregelen om fraude te voorkomen. Het college van burgemeester en wethouders beschikt over een analyse van frauderisico's waarbij ook beheersmaatregelen zijn benoemd die onderkende risico's moeten mitigeren. Gelet op de mogelijke impact van fraudes die zich voor kunnen doen, hebben wij in ons accountantsverslag opgemerkt dat de gemeente bezig is met het actualiseren van de frauderisicoanalyse. De gemeente Gorinchem is daarbij ook bezig om de onderkende risico's meer expliciet te verbinden met de uit te voeren interne controlewerkzaamheden. Wij hebben daarnaast geadviseerd om bij onderkende risico's de kans (dat een risico zich voordoet) en de impact (het mogelijke schadedrag) in te schatten, wat kan helpen bij het maken van keuzes om de risico's te beheersen.

De uitkomsten van de in deze alinea genoemde werkzaamheden, voor zover wij hebben kunnen vaststellen op basis van de verstrekte controle-informatie, geven geen signalen van een vermoeden van fraude van materieel belang.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode tot en met eind 2026, ofwel de termijn waarvoor de laatst vastgestelde begroting is opgesteld. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- Het overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis van hebben kunnen nemen, door het college van burgemeester en wethouders te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten bij het maken van haar beoordeling, het kennis nemen van de begroting 2023 – 2026 alsmede de financiële resultaten zoals deze blijken uit de financiële administratie tot het moment van afgifte van onze controleverklaring en het kennis nemen van de uitkomsten van het financieel toezicht regime door de Provincie Zuid-Holland op basis van haar beoordeling van de begroting 2023 – 2026.

- Het nagaan of het college van burgemeester en wethouders gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de gemeente om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).

- Het inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over haar kennis van continuïteitsrisico's met betrekking tot de periode van de door haar verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Inleiding
- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeente, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022, het controleprotocol, het normenkader voor de financiële rechtmatigheid, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,

  het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 21 juni 2023

Publieke Sector Accountants B.V.

ValidSigned door W. Kalkman RA
op 21-06-2023

Was getekend: W. Kalkman RA

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022

Publieke Sector
Accountants B.V.
Voor
identificatiedoeleinden
Behorende bij de
controleverklaring
d.d. 21 juni 2023 met
kenmerk
312019010.23.187

W.K.R.

Inhoudsopgave

1	Inleiding		3
	1.1	Voorwoord	3
	1.2	Beleidsmatige verantwoording	4
	1.3	Financiële verantwoording	5
	1.4	Ontwikkelingen corona	14
	1.5	Leeswijzer	17
2	Jaarverslag: Programmaverantwoording		21
	2.1	Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	21
	2.2	Programma 2 Veiligheid	26
	2.3	Programma 3 Verkeer en Vervoer	33
	2.4	Programma 4 Economie	42
	2.5	Programma 5 Onderwijs	49
	2.6	Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	58
	2.7	Programma 7 Sociaal Domein	69
	2.8	Programma 8 Duurzaamheid	85
	2.9	Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	94
	2.10	Algemene dekkingsmiddelen	100
	2.11	Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	102
3	Jaarverslag: Paragrafen		107
	3.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	107
	3.2	Onderhoud kapitaalgoederen	117
	3.3	Financiering	123
	3.4	Bedrijfsvoering	126
	3.5	Verbonden partijen	136
	3.6	Grondbeleid	154
	3.7	Lokale heffingen	162
4	Jaarrekening		169
	4.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	169
	4.2	Overzicht van baten en lasten	173
	4.3	Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht	185
	4.4	Overzicht begrotingsonrechtmatigheid	186
	4.5	Balans per 31 december 2022	188
	4.6	Toelichting op de balans per 31 december 2022	190
	4.7	Wet Normering bezoldiging Topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT)	208
5	Jaarrekening - Bijlagen		210
	5.1	Reserves	210
	5.2	Voorzieningen	217
	5.3	Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld	220

5.4 Investeringsoverzicht 221
5.5 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa) 230

1 Inleiding

1.1 Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken van gemeente Gorinchem over 2022. In de jaarstukken leest u wat de gemeente het afgelopen jaar allemaal heeft gedaan. Daarnaast legt het college via de jaarstukken verantwoording af aan de gemeenteraad over de financiën en het gevoerde beleid in 2022.

Afgelopen jaar was een bijzonder jaar. Het is bijna niet meer voor te stellen, maar 2022 begon met een lockdown als maatregel tegen het coronavirus. Gelukkig konden vanaf maart de meeste coronamaatregelen vervallen. Onze samenleving ging weer open. Ook in Gorinchem ging het weer bruisen. Tegelijkertijd blijft het goed om stil te staan bij mensen die zijn getroffen door het coronavirus en de effecten hiervan. Om dit blijvend te herinneren, realiseerden we begin 2023 een corona-gedenkteken.

In 2022 werden we opgeschrikt door de oorlog die uitbrak door de inval van Rusland in Oekraïne. Onze stad vangt mensen op die moesten vluchten vanuit Oekraïne of vanuit andere delen van de wereld. Deze opvang van mensen die hun eigen land noodgedwongen moesten verlaten, laat zien hoe we als stad van Tolerantie omzien naar wie in nood is.

Het afgelopen jaar kenmerkte zich ook door flinke prijsstijgingen. We hebben samen met onze partner Avres werk gemaakt van ons armoedebeleid om inwoners die het niet breed hebben te ondersteunen. Zo zijn we aan de slag gegaan met energie- en menstruatiearmoede en is het energienoodfonds voor sociale ontmoetingsplaatsen gestart. Daarnaast kunnen meer inwoners gebruik maken van minimaregelingen. Afgelopen jaar verhoogden we de inkomensgrens van 120 naar 130% van de bijstandsnorm.

In deze tijd waarin crises elkaar in hoog tempo op lijken te volgen en maatschappelijke polarisatie toeneemt, is omzien naar elkaar van groot belang. We zijn dan ook trots op de grote maatschappelijke betrokkenheid en de vele initiatieven die we in onze Gorcumse samenleving zien.

Gorinchem 30 mei 2023
Het college van burgemeester en wethouders

1.2 Beleidsmatige verantwoording

Het afgelopen jaar stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en de daarop volgende collegewisseling. Met respect voor de bestuurlijke continuïteit zijn we als nieuw college aan de slag gegaan. In de zomer van 2022 presenteerden we het coalitieakkoord *Voor Gorinchem!* Daarin gaven we aan verder te bouwen aan eerder geformuleerde visies en plannen. In de begroting voor 2023 hebben we de eerste punten voor de uitvoering van het coalitieakkoord opgenomen.

In 2022 waren er gelukkig weer mogelijkheden om elkaar op te zoeken, te ontmoeten en na te denken over de ontwikkeling van onze stad. We zien veel energie bij ondernemers en inwoners. We werken graag met hen samen. Bouwen aan een leefbare, veilige, duurzame en Allermooiste Vestingstad kunnen we immers niet alleen. We werken samen met inwoners en organisaties in en vanuit de wijken van onze stad. En we werken natuurlijk ook samen met onze omgeving. We koesteren de banden met onze regio, buurgemeenten, provincie Zuid-Holland en vergelijkbare gemeenten in de rest van ons land. Op onderwerpen als economie, mobiliteit, wonen en duurzaamheid kunnen we niet zonder elkaar.

We staan in deze bestuursperiode voor verschillende grote opgaven. In 2022 hebben we deze opgaven verkend en zijn we gestart met de aanpak hiervan. De financiële armslag is daarbij soms minder dan gewenst. Het is duidelijk dat we hier in deze bestuursperiode nog werk in te verzetten hebben. Dat pakken we graag samen met de gemeenteraad op.

En nu aan de slag!
Begin 2023 presenteerden wij het collegeprogramma. Een overzicht van acties waar we in deze bestuursperiode aan willen werken. In 2022 hebben we al verschillende stappen gezet. De jaarstukken geven daar een uitgebreid beeld van. Zo hebben we samen met regio en provincie gewerkt aan een bestuursovereenkomst om een andere plek dan Avelingen te zoeken voor de windopgave vanuit de Regionale Energiestrategie (RES). We zijn aan de slag gegaan met de verduurzaming van onze gemeentelijke gebouwen en het opstellen van een toekomstvisie voor het zwembad. We hebben gewerkt aan een nieuw Integraal Veiligheidsplan. We werkten aan de aanpak van mobiliteitsvraagstukken, van de Banneweg en de Haarsekade tot de A15 en de A27. We zetten in op toegankelijke en laagdrempelige voorzieningen voor kunst, cultuur en sport. We koesteren ons (wereld)erfgoed. Zetten volop in op de kansen die dit biedt voor toerisme en recreatie. En we blijven werken aan de ontwikkeling van de binnenstad waar inwoners en bezoekers trots op kunnen zijn. Niet voor niets zijn en blijven we de Allermooiste Vestingstad van Nederland.

Het afgelopen jaar was dynamisch. Er is een stevige basis gelegd voor het vervolg van deze bestuursperiode. We zien er naar uit verder aan de slag te gaan met en voor onze stad. Met de gemeenteraad, met inwoners, bedrijven, de regio om ons heen en met iedereen die zich betrokken voelt bij Gorinchem. Om zo samen te bouwen aan onze stad.

1.3 Financiële verantwoording

In deze paragraaf wordt in hoofdlijnen ingegaan op de financiële ontwikkelingen over 2022. Hierbij wordt het resultaat gepresenteerd ten opzichte van de "bijgestelde begroting". Dat is de begroting inclusief de door de gemeenteraad geaccordeerde begrotingswijzigingen. Daarna wordt ingegaan op de ontwikkelingen in de algemene reserve en de belangrijkste oorzaken daarvan. Tot slot gaan we kort in op het verloop van de investeringen in 2022.

Ontwikkeling resultaat
De jaarrekening 2022 sluit met een positief resultaat na bestemming van € 3,5 mln. Voorgesteld wordt om dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. In de tussentijdse rapportage 2022 hebben wij de verwachting uitgesproken dat het jaarrekeningresultaat 2022 € 1,3 mln. positief uit zou komen. Het definitieve resultaat 2022 na bestemming is dus € 2,2 mln. hoger uitgevallen. Voor een belangrijk deel komt dit omdat in de tweede helft van het jaar de vraag naar vergunningen onverminderd hoog is gebleven (€ 1,0 mln.). In de tussentijdse rapportage was ook geen rekening gehouden met een meevaller op de voorziening pensioenverplichtingen bestuurders (€ 0,8 mln.). Verder zijn in de tweede helft van 2022 een aantal gemeentelijke objecten verkocht (€ 1,4 mln.). Voor een nadere toelichting op de verschillen verwijzen we naar de toelichting in de verschillende programma's.

Het resultaat voor bestemming komt uit op € 11,5 mln. positief. Dit positieve resultaat wordt onder andere veroorzaakt door het positieve saldo van € 2,8 mln. op de budgetten voor de uitvoering van het Integraal Sociaal Beleid (ISB). Dit wordt o.a. veroorzaakt doordat diverse initiatieven en projecten, vanwege de corona-situatie, geen doorgang konden vinden, maar ook doordat het Rijk de gemeenten extra gecompenseerd heeft voor de kosten van de Jeugdzorg. Voor een deel worden deze middelen in latere jaren besteed. Voor een uitgebreide toelichting op de budgetten van het Sociaal Domein verwijzen we naar de toelichting op het programma. Conform het bestaande beleid stellen wij voor om het positieve saldo toe te voegen aan de reserve Sociaal domein.

Daarnaast hebben wij van het Rijk in december € 1,7 mln. ontvangen waaronder € 1,1 mln. voor de uitkering van energietoeslag aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder.

Verder is er vooral sprake van eenmalige onderbesteding op diverse incidentele budgetten met een specifiek bestedingsdoel. Hiervoor stellen we – in overeenstemming met de financiële verordening - voor om de restanten beschikbaar te houden voor 2023, zodat de beoogde werkzaamheden kunnen worden afgerond. Een nadere uitsplitsing van het resultaat voor bestemming en de voorstellen tot resultaatbestemming is opgenomen in onderstaande tabellen.

Voor een uitgebreidere toelichting op de oorzaken van de verschillen verwijzen we naar de programmaverantwoording van het jaarverslag, in de paragrafen "wat heeft het gekost".

Nr.	Ontwikkeling resultaat (bedragen x € 1.000)		
1	Voorziening pensioenverplichtingen bestuurders (prog. 1)	846	V
2	Herinrichting Vissersdijk noodzakelijk achterstallig asfaltonderhoud (prog. 3)	475	V
3	Vrijval degeneratiemiddelen (prog.3)	527	V
3	Havengelden (prog. 3)	117	V
4	Exploitatie Veerdiensten (prog. 3)	-139	N
5	Platform ondernemerschap en innovatie (prog. 4)	124	V
6	Resultaat grondexploitaties (prog. 4-9)	-401	N
7	Onderzoek haalbaarheid unilocatie Regenboog en speciaal basisonderwijs (sbo) (prog. 5)	200	V
8	Huisvestingsvoorzieningen voor basisonderwijs aan asielzoekers (prog. 5)	268	V
9	"Dichterbij dan je Denkt" (prog. 5)	478	V
10	Aanpak laaggeletterdheid (prog. 5)	102	V
11	Borging lokale culturele infrastructuur (prog. 6)	302	V
12	Project Linielandschap in de dijkversterking Gorinchem-Waardenburg (prog. 6)	103	V
13	Sociaal Domein (prog. 7)	2.798	V
14	Bestrijding energiearmoede (prog. 9)	522	V
15	Uitvoering maatregelen klimaatakkoord (prog. 9)	260	V
16	Bouwleges (prog. 9)	1.081	V
17	Algemene Uitkering (AD)	2.172	V
18	Verkoopopbrengst diverse objecten (AD)	1.415	V
19	Maatregelen Wet Open Overheid en Rechtsbeschermingssysteem (OVO)	221	V
20	Overig	23	V
	Totaal resultaat voor bestemming	**11.494**	**V**

Voorstellen tot resultaatbestemming
Zoals hiervoor aangegeven geldt voor diverse begrotingsonderdelen dat er specifieke (incidentele) middelen beschikbaar zijn gesteld voor de uitvoering van een project of het realiseren van een bepaald doel. Indien die middelen ultimo 2022 nog niet besteed zijn, er nog wel kosten worden gemaakt in 2023 en er geen mogelijkheid is om die kosten op te vangen binnen de reguliere begrotingsbudgetten van 2023, dan stellen we voor om het restantbudget te bestemmen voor 2023. Voor de volgende onderdelen wordt een voorstel tot resultaatbestemming gedaan:

Nr.	Resultaatbestemming (bedragen x € 1.000)	
1	**Corona gerelateerde resultaatbestemmingen**	**412**
1.1	Klaar voor de start na Corona (prog. 4)	50
1.2	Steunmaatregelen cultuur (prog. 6)	302
1.3	Herinrichting historische collectie (prog. 6)	60
2	**Resultaatbestemmingen ter uitvoering van vastgesteld beleid**	**3.095**
2.1	Aanpak ondermijning (prog. 2)	51
2.2	Ontmanteling CUR (prog. 2)	89
2.3	Herinrichting Vissersdijk (prog. 3)	275
2.4	Asfaltonderhoud (prog. 3)	200
2.5	Platform ondernemerschap & Innovatie (prog. 4)	124
2.6	Tijdelijke huisvesting internationale schakelklas (prog. 5)	268
2.7	Dichterbij dan je denkt/arbeidsmarktregio (prog. 5)	478
2.8	Versneld uitvoeringsprogramma IHP (nieuwbouw Beatrix/De Burcht en Regenboogschool locatie Retranchement (prog. 5)	200
2.9	Educatie (prog. 5)	102
2.10	Projectleiding De Nieuwe Doelen (prog. 6)	108
2.11	Erfgoedcommissie (prog. 6)	30
2.12	Meekoppelkansen (prog. 6)	103
2.13	Klimaatakkoord (prog. 8)	260
2.14	Decembercirculaire 2022 gemeentefonds (AD)	586
2.15	WOO (OVO)	115
2.16	Rechtsbeschermingssysteem (OVO)	106
3	**Toevoeging exploitatieresultaten aan reserves**	**4.496**
3.1	Toevoeging resultaat Programma Sociaal Domein aan reserve Sociaal Domein	3.901
3.2	Toevoeging exploitatiesaldo taakveld riolering aan bestemmingsreserve Riolering	68
3.3	Toevoeging resultaat een voorziening "Degeneratiekosten"	527
	Totaal bestemmingsvoorstellen	**8.003**

1. Corona gerelateerde resultaatbestemmingen

1.1 "Klaar voor de start na Corona" (prog. 4)
Het budget "Klaar voor de start na corona" is in 2022 niet benut (€ 50.000). De raad wordt voorgesteld om € 50.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 voor het uitvoeren van gemaakte plannen.

1.2 Steunmaatregelen cultuur (prog. 6)
Van de beschikbaar gestelde middelen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur (coronasteunpakketten van het Rijk en onderuitputting cultuurbudgetten door corona in 2021) ad € 370.000,

resteert in 2022 een bedrag van € 302.000. Wij stellen u voor om deze cultuurmiddelen via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te houden voor de lokale culturele infrastructuur in 2023.

1.3 Herinrichting historische collectie (prog. 6)
Na de coronabeperkingen, waaronder de sluiting van het Museum, hebben wij ons in 2022 vooral gericht op het weer opstarten van het museum en het organiseren van tentoonstellingen. Nadat de herinrichting van de historische collectie van het museum hierdoor even on hold heeft gestaan, hebben wij deze eind 2022 weer ter hand genomen. De herinrichting vormt een belangrijk element in het concept 'Mooiste vestingstad' en de toeristische aantrekkelijkheid van de binnenstad. Wij stellen u daarom voor het budget van € 60.000 wat hiervoor in 2022 beschikbaar was, via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

2. Resultaatbestemmingen ter uitvoering van vastgesteld beleid

2.1 Aanpak ondermijning (prog. 2)
Voor de aanpak van ondermijning is in de tweede helft van 2022 van het Regionale Informatie-en Expertise Centra (RIEC) Rotterdam een incidenteel budget van € 51.000 ontvangen. Met het vaststellen van een nieuw IVP begin 2023, zijn de ambities op de aanpak van ondermijning concreet geworden. Voor het laten slagen van de lokale aanpak van ondermijning is het belangrijk om in te zetten op (strategische) communicatie over het onderwerp en het hebben van een communicatieplan. Deze middelen worden in lijn met de ambities van het IVP ingezet om de bewustwording over ondermijning bij inwoners en ondernemers een extra impuls te geven. De raad wordt voorgesteld om € 51.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.2 Ontmanteling CUR (prog. 2)
Bij de vaststelling van de jaarstukken 2021 is een bedrag beschikbaar gesteld van € 102.000. Eind 2022 is gestart met de ontmanteling van de CUR. De ontmanteling zal volledig worden afgerond in 2023. De raad wordt daarom voorgesteld om het restantsaldo van het in 2022 beschikbaar gesteld budget voor een bedrag van € 89.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.3 Herinrichting Vissersdijk (prog. 3)
Vooral door inzet op andere projecten openbare verharding zijn de herinrichting Vissersdijk (€ 275.000) en diverse deelprojecten op het gebied van noodzakelijk achterstallig asfaltonderhoud (€200.000) niet conform planning in 2022 uitgevoerd. De herinrichting van de Vissersdijk is een reconstructieproject dat in 2022 is gestart en in 2023 zal worden afgerond. Het achterstallig asfaltonderhoud willen wij toevoegen aan het asfaltonderhoudsbestek 2023 om hier in 2023 een forse slag in te kunnen maken. Wij stellen de raad voor om de budgetten voor de herinrichting Visserdijk en asfaltonderhoud van respectievelijk € 275.000 en € 200.000 via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.4 Asfaltonderhoud (prog. 3)
Voor een toelichting verwijzen wij naar punt 2.3.

2.5 Platform ondernemerschap & Innovatie (prog. 4)
Het budget voor het platform ondernemerschap en innovatie is nog niet volledig benut (€ 124.000). De raad wordt voorgesteld om € 124.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 voor het uitvoeren van de reeds gemaakte plannen.

2.6 Tijdelijke huisvesting internationale schakelklas (prog. 5)
Eind 2022 is de vaststelling van de vergoeding over 2022 ontvangen van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) ten behoeve van huisvestingsvoorzieningen voor basisonderwijs aan asielzoekers die in Gorinchem in

het opvangcentrum verblijven. Dit betrof een bedrag van € 268.000. Omdat de gemeenteraad in zijn vergadering van 23 februari 2023 heeft besloten om deze middelen na ontvangst toe te voegen aan het budget voor de tijdelijke onderwijshuisvesting voor de Internationale Schakelklas, stellen wij de raad voor om deze middelen via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 hiervoor in 2023 beschikbaar te stellen.

2.7 Dichterbij dan je denkt/arbeidsmarktregio (prog. 5)
Van het Rijk hebben wij, als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio, € 478.000 ontvangen voor "Dichterbij dan je Denkt". Dit zijn aanvullende middelen om werkloosheid te bestrijden. Omdat het programmamanagement van de arbeidsmarktregio belegd is bij de gemeente Vijfheerenlanden, wordt dit bedrag in 2023 aan Vijfheerenlanden overgemaakt. De raad wordt voorgesteld om hiervoor via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 € 478.000 beschikbaar te stellen in 2023.

2.8 Versneld uitvoeringsprogramma IHP (nieuwbouw Beatrix/De Burcht en Regenboogschool locatie Retranchement (prog. 5)
Voor onder andere het onderzoek naar de haalbaarheid en het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor een unilocatie voor de Regenboog en de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) Beatrix de Burcht op de locatie Retranchement, heeft de raad voor 2022 een incidenteel bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld. Deze ontwikkeling is gekoppeld aan de renovatie van de Hoefslag voor het i_lab en de renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a. Omdat deze renovaties pas in 2023 worden uitgewerkt en uitgevoerd, is het project Retranchement ook vertraagd. Daarom stellen wij voor om de genoemde € 200.000 via een bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.9 Educatie (prog. 5)
Wij hebben extra middelen ontvangen voor de aanpak van laaggeletterdheid (onderdeel Wet educatie en beroepsonderwijs, WEB). Het budget is specifiek bedoeld ter ondersteuning van de regierol van gemeenten en voor het bereiken van laaggeletterden door deze van een passend aanbod te voorzien. Mede door de coronacrisis kon de uitkering niet volledig worden besteed. Daarnaast zijn in de 2e helft van 2022 middelen ontvangen ter compensatie van prijsstijgingen en extra aandacht voor laaggeletterdheid. Sommige activiteiten konden niet opgestart worden, waardoor het budget voor € 102.000 niet benut is. Omdat de aanpak laaggeletterheid een meerjarig regionaal project is met de gemeenten Vijfheerenlanden en Molenlanden, stellen wij de raad voor om € 102.000 via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

2.10 Projectleiding De Nieuwe Doelen (prog. 6)
Voor de projectleiding voor de renovatie en ontwikkeling van De Nieuwe Doelen heeft de raad in 2020 € 160.000 beschikbaar gesteld. Door het aanbestedingstraject zijn in 2022 nauwelijks concrete acties op het gebied van projectleiding verricht, waardoor er een bedrag van € 108.000 resteert. We stellen voor om het restant van € 108.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023 voor de continuering van het project.

12.11 Erfgoedcommissie (prog. 6)
Omdat het aanwijzingstraject met betrekking tot de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in 2022 nog niet helemaal is afgerond, is ook het structurele budget voor de erfgoedcommissie in 2022 niet volledig uitgegeven. Afronding van de nog lopende trajecten staat gepland voor 2023. Wij verwachten dat we hier incidenteel extra budget voor nodig hebben en daarom stellen we de raad voor om hiervoor € 30.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

2.12 Meekoppelkansen (prog. 6)
In de raadsvergadering van 29 september 2022 heeft de raad besloten om de ontvangen Rijkssubsidie Erfgoed Deal van € 103.000 in te zetten voor het project Linielandschap in de dijkversterking Gorinchem-Waardenburg.

Dit project wordt in 2023 uitgevoerd, waardoor deze specifieke middelen voor de financiering van de (extra) meekoppelkansen bij het dijkversterkingsproject in 2022 nog niet zijn uitgegeven. De uitvoering door de GraafReinaldAlliantie loopt mee met de dijkverzwaring. Wij stellen de raad voor om het budget van € 103.000 hiervoor via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 in 2023 beschikbaar te stellen.

2.13 Klimaatakkoord (prog. 8)

Voor het klimaatakkoord zijn middelen ontvangen waarvan nog € 260.000 resteert. De raad wordt voorgesteld om € 260.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om de doelstellingen van het klimaatakkoord en de RES te realiseren.

2.14 Decembercirculaire 2022 gemeentefonds (AD)

Van het Rijk hebben wij, ter compensatie van meerkosten die zijn gemaakt voor jeugd en Wmo als gevolg van de coronapandemie, extra middelen ontvangen. Ook heeft het Rijk extra geld beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan het landelijk actieplan 'Dichterbij dan je denkt' om mensen die nu langs de kant staan naar werk te begeleiden. In totaal gaat het om een extra bijdrage van €. 586.000. Omdat deze middelen pas laat beschikbaar zijn gesteld stellen wij voor om deze extra middelen conform de oormerking mee te nemen naar 2023.

2.15 WOO (OVO)

Begin 2021 heeft de Tweede Kamer een initiatiefwet aangenomen om de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Hiervoor heeft het Rijk geld beschikbaar gesteld. Van het door het Rijk beschikbare budget resteert € 115.000. De raad wordt voorgesteld om € 115.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om dit plan te realiseren.

2.16 Rechtsbeschermingssysteem (OVO)

Voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities hebben wij € 106.000 ontvangen. In 2023 gaan wij hiermee aan de slag. De raad wordt voorgesteld om € 106.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

3. Toevoeging exploitatieresultaten aan reserves en voorzieningen

3.1 Toevoeging resultaat Sociaal Domein aan de reserve Sociaal Domein

In 2022 hebben we een overschot van € 2,8 mln. op de uitvoering van het Sociaal Domein. Daarnaast hebben wij van het Rijk in december € 1,1 mln. ontvangen voor de uitkering van energietoeslag aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. De uitbetaling van de energietoeslagen is verantwoord op programma 7. De rijksbijdrage is via de algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangen en verantwoord op Algemene Dekkingsmiddelen. In lijn met de afspraken die zijn gemaakt met betrekking tot tekorten en overschotten binnen het Sociaal Domein stellen wij u voor om € 3,9 mln. via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein.

3.2 Toevoeging resultaten aan de bestemmingsreserve Riolering

Het bedrag van per saldo € 37.000 aan extra baten uit opbrengsten huishoudens en bedrijven, willen wij na besluitvorming van de raad over een nog te vormen bestemmingsreserve Riolering toevoegen aan deze reserve. Ook stellen wij voor om het voordeel van € 30.000 als gevolg van lagere uitgaven voor klein onderhoud toe te voegen aan deze reserve. Met de invoering van deze reserve beogen we de tarieven of baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Pieken en dalen in de exploitatie kunnen zodoende worden vermeden. Ongewenste schommelingen in tarieven worden door middel van deze reserve opgevangen.

3.3 Toevoeging degeneratiemiddelen aan voorziening Degeneratiekosten

Als de openbare verharding door NUTSbedrijven e.a. is opengelegd voor werkzaamheden en het leggen van

kabels en leidingen, ontvangen wij een zogenaamde degeneratievergoeding voor de kosten van het herstel hiervan. Deze vergoeding werd voorheen rechtstreeks op de balans geboekt. Het moment van het herstel en de hoogte van de degeneratiekosten zijn echter niet altijd vooraf te voorspellen, omdat deze werkzaamheden zoveel mogelijk worden geïntegreerd in gemeentelijke projecten als vervanging van riolering of het reguliere wegenonderhoud. Om die reden hebben wij de al ontvangen degeneratiemiddelen ad. € 527.000 van de balans vrij te laten vallen en stelen voor via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 deze middelen toe te voegen aan een nog te vormen voorziening Degeneratiekosten.

Verloop resultaat Jaarrekening 2022 (bedragen x € 1.000)	
Jaarrekeningresultaat 2022	11.494
Bestemmingsvoorstellen exploitatie 2023	-3.507
Toevoeging resultaat Programma Sociaal Domein aan reserve Sociaal Domein	-3.901
Toevoeging exploitatiesaldo taakveld riolering aan bestemmingsreserve Riolering	-68
Toevoeging aan voorziening "Degeneratiekosten"	-527
Resultaat na bestemming	**3.491**

Voorgesteld wordt om het jaarrekeningresultaat na bestemming toe te voegen aan de algemene reserve.

Ontwikkeling algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve in 2022 ziet er als volgt uit:

Saldo algemene reserve (bedragen in € x 1.000)	2022
Stand 1-1-2022	**29.571**
Rekeningresultaat 2021	1.795
Uitvoering motie bomen en kunst	-50
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem (rb 9-12-2021)	-230
Gorinchem Cultuurstad	-2
Verhuiskosten i.v.m. sloop Laagdalemseweg (rb 20 oktober 2022)	-11
Begrotingssaldo 2022	430
Saldo algemene reserve ultimo boekjaar	**31.503**

De verschillende mutaties zijn het gevolg van eerdere besluitvorming. Het (onbestemde) begrotingssaldo 2022 is op basis van het raadsbesluit in december toegevoegd aan de algemene reserve.

Het saldo van de algemene reserve bedraagt ultimo 2022 € 31,5 mln. Hierin is het resultaat over 2022 nog niet meegenomen. De algemene reserve vormt een belangrijk deel van het weerstandsvermogen. De weerstandsratio in de jaarstukken komt uit op 2,19 hetgeen boven de door de raad vastgestelde bandbreedte valt. Bij de perspectiefnota zal een voorstel worden opgenomen over de ruimte die dit biedt. Wanneer deze begrotingssaldi volledig worden gebruikt komt het weerstandsvermogen overigens uit op 1,52.

Ontwikkelingen investeringen

In 2022 bedroeg het totaal aan geautoriseerde (zowel lopende als nieuwe) investeringen € 85,9 mln. Hiertegenover staat € 20,6 mln. aan baten die direct aan de investeringen kunnen worden toegeschreven. Het saldo komt via afschrijving de komende jaren in de begrotingen en jaarrekeningen terecht. Van de € 85,9 mln. beschikbaar gestelde budgetten was tot en met 2022 € 26,2 mln. besteed. Er is tot en met 2022 € 4,1 mln. aan baten gerealiseerd.

Het grootste deel van de onderbesteding komt doordat de planning van de investeringen is bijgesteld. Het gaat hierbij voornamelijk om de investeringen voor de aanschaf van elektrische veerboten (€ 3,2 mln.), het station Gorinchem Noord (€ 6,8 mln.), vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV (€ 15,8 mln.), De Nieuwe Doelen (€ 7 mln.). Voor de bedragen die genoemd zijn geldt dat dit de nog beschikbare budgetten zijn op 31 december 2022.

Enkele investeringen die in 2022 afgerond zijn:

Fietsroutes Gorinchem-Oost
Het veiliger maken van fietsroute en oversteek bij de Componistenstraat is gerealiseerd.

Openbare verlichting 2020 - 2021
De voorziene vervanging van de openbare verlichting in de jaren 2020 en 2021 is in 2022 volledig gerealiseerd.

Vervanging straatmeubilair 2021 en 2022
De voorgenomen vervanging van het straatmeubilair is in 2022 volledig gerealiseerd.

Werkzaamheden infrastructuur Bastion II
Het project Bastion II, waaronder de aanleg van riolering en de herinrichting van de openbare verharding, is afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Brede school Hoog Dalem
De brede school Dalemplein is opgeleverd en in januari 2022 in gebruik genomen door de scholen, de kinderopvang en overige gebruikers. De laatste afrondende werkzaamheden aan de school, de gymzaal (waaronder de inrichting), het wijkcentrum en het buitensportveld zijn verricht en het project is binnen de beschikbaar gestelde middelen van ruim € 10 mln. uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2022 sluiten wij het (samengestelde) investeringsbudget af. De terug ontvangen btw in het kader van de Regeling specifieke uitkering Sport ad. € 383.000 en de bijdragen van de schoolbesturen van per saldo € 566.000 waren niet geraamd en leiden tot een voordeel op het investeringsbudget.

Uitbreiding Fortis lyceum en sporthal OKK incl. Technasium
De uitbreiding van het Fortes lyceum met het Technasium (aanpassing van de inpandige gymzaal tot Technasium) is gerealiseerd. De sporthal voor het Fortes lyceum en OKK is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Herinrichting park Tiende Penninglaan
De aanleg van een speelpark, groenvoorzieningen en extra waterbergingscapaciteit hebben wij afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Vestingplan, vervangen meubilair
Om de stadswallen weer een authentieke uitstraling te geven, hebben wij - naast het terugplaatsen van de historische meidoornhagen - ook het meubilair op de stadswallen zoveel mogelijk vervangen. Het investeringsbudget hebben we afgesloten.

Voorbereiding kades Stationsweg
Wij hebben de noodzakelijke werkzaamheden aan de kademuur van de Stationsweg uitgevoerd en de verzakking nabij de Stationsweg aangepakt. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Voorgesteld wordt om de nog beschikbare investeringsruimte voor die investeringen die nog niet gereed zijn (€ 59,7 mln.), beschikbaar te houden voor de verdere afronding in de komende jaren. In de Perspectiefnota

2024 zal de planning van de investeringen worden geactualiseerd en worden de financiële consequenties daarvan inzichtelijk gemaakt. Een nadere toelichting op de investeringen staat in de toelichting bij de diverse programma's.

1.4 Ontwikkelingen corona

Na het vervallen van bijna alle maatregelen eind maart 2022 speelt corona een steeds kleinere in het dagelijks leven. In mei verviel de tijdelijke coronawet. Er kwam een grotere focus op het lange termijnbeleid en het herstel van corona, bijvoorbeeld in de cultuursector.

De gemeente Gorinchem heeft in 2020 en 2021 noodsteunmaatregelen en compenserende maatregelen getroffen om de gevolgen van corona voor de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk op te vangen. Ook in de eerste maanden van 2022 zijn maatregelen getroffen, zoals bijvoorbeeld controles op en ondersteuning van de naleving van de coronatoegangsbewijzen. Samen met het onderwijs, opvang en maatschappelijke partners is gesproken over de inzet van middelen die zijn ondervangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Deze middelen worden ingezet ten behoeve van:
• Herstel van de corona-gerelateerde vertraging in de leergroei en ontwikkeling van leerlingen (cognitief, sociaalemotioneel, welbevinden);
• Herstel van de corona-gerelateerde toegenomen kansenongelijkheid;
• Het leggen van een stevigere basis voor goed onderwijs (duurzaam leereffect).

Financiële gevolgen
Onderstaand overzicht met de financiële gevolgen van de coronacrisis is opgesteld In onderstaande tabel staan die onderdelen opgenomen die invloed hebben op het begrotingssaldo, dan wel doordat de uitgaven hoger of juist lager zijn uitvallen, dan wel doordat de inkomsten zijn tegengevallen of doordat het Rijk een compensatie bood voor de geleden schade.

Financiële gevolgen door corona (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Voorziene meerlasten 2022	Werkelijke meerlasten 2022	Voorziene lagere baten 2022	Werkelijke lagere baten 2022	Compen-satie Rijk	Nummer
Programma 3	**Verkeer en Vervoer**						
2.2	Parkeren			150	143	175	1
2.5	Openbaar vervoer					197	2
Totaal programma 3				150	143	372	
Algemene dekkingsmiddelen							
0.63	Parkeerbelasting			103	86	269	3
Totaal algemene dekkingsmiddelen				103	86	269	
Totaal programma's				**253**	**229**	**641**	

1. De lockdown leidde ook in het eerste kwartaal van 2022 tot minder bezoekers aan de binnenstad. Van het Rijk hebben wij een deel van de gemiste inkomsten over 2021 gecompenseerd gekregen.
2. In 2021 zijn wij inkomsten misgelopen omdat onze veren als gevolg van corona niet volgens de dienstregelingen konden varen. Het Rijk heeft ons hier in 2022 voor gecompenseerd.
3. Als gevolg van corona zijn de opbrengsten van het straatparkeren in het eerste kwartaal van 2022 lager uitgevallen. In 2022 zijn wij door het Rijk (gedeeltelijk) gecompenseerd voor de lagere parkeeropbrengsten die wij als gevolg van corona in 2021 zijn misgelopen.

Er zijn diverse begrotingsposten die beïnvloed zijn door de coronacrisis, maar waarvoor geldt dat het Rijk de gemeenten compenseert, of dat deze betaald worden vanuit de budgetten die vorig jaar beschikbaar zijn gesteld. Die zijn via de resultaatbestemming doorgezet van 2021 naar 2022, of worden gefinancierd vanuit de reserve Sociaal Domein. Daarom hebben ze geen invloed op het begrotingssaldo, maar voor de volledigheid hebben we ze toch opgenomen.

Financiële gevolgen door corona (bedragen x € 1.000)	Omschrijving	Voorziene meerlasten 2022	Werkelijke meerlasten 2022	Voorziene lagere baten 2022	Werkelijke lagere baten 2022	Compen-satie Rijk	Nummer
Programma 1	**Bestuur en Ondersteuning**						
0.2	Burgerzaken*	90	39			90	1
Totaal programma 1		90	39			90	
Programma 2	**Veiligheid**						
1.2	Openbare orde en Veiligheid	123	66			71	2
Totaal programma 2		123	66			71	
Programma 4	**Economie**						
3.1	Economische ontwikkeling*	300	114				3
Totaal programma 4		300	114				
Programma 5	**Onderwijs**						
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.507	1.194			1.218	4
Totaal rogramma 5		1.507	1.194			1.218	
Programma 6	**Sport, Cultuur en Recreatie**						
5.1	Sportbeleid en activering	40	40			40	5
5.3	Cultuurpresentatie, productie en participatie*	389	86			420	6
5.4	Musea	31	24				6
Totaal programma 6		460	150			460	
Programma 7	**Sociaal Domein**						
6.3	Inkomensregelingen	30	-			30	7
6.5	Arbeidsparticipatie*	110	123			287	8
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+*	111	119			111	9
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-*	64	-			64	10
Totaal programma 7		315	242			492	
Totaal programma's		**2.795**	**1.806**	**-**	**-**	**2.331**	

*Bij de gemarkeerde posten is sprake van overheveling van budgetten uit 2021. In totaal gaat het om een bedrag van € 1,06 mln.

1. Extra kosten zijn gemaakt om de gemeenteraadsverkiezingen op een veilige manier te kunnen laten verlopen. Er zijn maatregelen getroffen in de stemlokalen zoals het borgen van een veilige afstand en hygiënemaatregelen. Het Rijk heeft ook voor de verkiezingen in 2022 geld beschikbaar gesteld.
2. In de eerste maanden van 2022 is toegezien op de naleving van de controleplicht van het coronatoegangsbewijs (CTB) in onder meer horecagelegenheden. Voor de door ons gemaakte kosten hebben wij van het Rijk, via de Veiligheidsregio, een bijdrage ontvangen.
3. In 2022 werkten we verder aan projecten en investeringen die op lange termijn de lokale economie versterken. Dit deden we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren.

4. Voor het inhalen van (corona) gerelateerde onderwijsvertragingen bij kinderen en jongeren hebben wij, uit het Nationaal Programma Onderwijs voor 2022 € 896.000 ontvangen. In overleg met alle schoolrelevante partners in de stad worden deze middelen zo gericht mogelijk ingezet. Als arbeidsmarktregio ontvingen we net als in 2020 en 2021 een uitkering € 322.000 om de verschuiving van werkgelegenheid van de ene naar de andere sector te begeleiden. Als centrumgemeente traden wij hierbij op in onze rol als regievoerder voor de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio.
5. Het Rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld om steun te kunnen verlenen aan groepen die extra geraakt worden door de coronacrisis. Het doel van deze extra bijdrage was om de negatieve gezondheidseffecten van de coronacrisis zoveel mogelijk tegen te gaan om verdere schade te voorkomen Gorinchem heeft eenmalig € 40.000 ontvangen voor sport- en leefstijlinterventies.
6. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2021 is € 420.000 gereserveerd voor compensatie van de gevolgen door corona aan diverse verenigingen en culturele instellingen en om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding.
7. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand gericht op het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die als gevolg van de crisis te maken krijgen met (dreigende) armoedeproblematiek.
8. Voor het opvangen van exploitatietekorten van het sociaal werkbedrijf (Avres) hebben wij van het Rijk een bijdrage van € 177.000 ontvangen. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden (€ 28.000). Daarnaast hebben we € 82.000 ontvangen om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen, te intensiveren.
9. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet extra middelen beschikbaar gesteld voor gemeentelijk schuldenbeleid gericht op het bieden van snelle hulp en ondersteuning aan mensen die als gevolg van de crisis te maken krijgen met (dreigende) schuldenproblematiek (€ 60.000). Van het Rijk is € 51.000 aan compensatie ontvangen voor de meerkosten die worden gemaakt bij de uitvoering van de Wmo.
10. Van het Rijk is compensatie ontvangen voor de meerkosten die worden gemaakt op het gebied van de jeugdzorg.

1.5 Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit een beleidsmatig en uit een financieel gedeelte, respectievelijk het jaarverslag en de jaarrekening.

Het jaarverslag
De jaarstukken 2022 volgen in opzet de Begroting 2022. De financiële informatie is binnen die programma's op het niveau van taakvelden opgenomen. Deze taakvelden zijn voorgeschreven vanuit het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Naast de negen beleidsprogramma's is er een 'programma' algemene dekkingsmiddelen en zijn er overzichten van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Het overzicht overhead geeft inzicht in de kosten van alle overhead die niet rechtstreeks aan de uitvoeringsprogramma's toe te rekenen zijn. Onder de overhead vallen (o.a.) kosten voor directie, management, financiën, Human Resoure Management (HRM), facilitaire zaken, informatievoorziening en communicatie.

Indicatoren en streefwaarden
Gekoppeld aan de eerder genoemde uniforme taakvelden is vanuit het BBV een basisset van 34 beleids- of prestatieindicatoren voorgeschreven, die gemeenten in de begroting en jaarrekening moeten gebruiken. De indicatoren geven inzicht in (de vergelijkbaarheid tussen gemeenten van) de beleidsprestaties en zijn objectief meetbaar. De gegevens zijn via landelijke bronnen voor alle gemeenten beschikbaar en vragen dus niet om een eigen/nieuw registratiesysteem. Al deze gegevens zijn te raadplegen via www.waarstaatjegemeente.nl en op peildatum 3 maart 2023 zijn de gegevens overgenomen. De indicatoren bevatten voor het college en de gemeenteraad belangrijke informatie om te kunnen sturen. Per programma staan de verplichte indicatoren in een tabel, aangeduid met een 'B'. De indicatoren worden vergelijken met gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse. We hebben de meest actueel beschikbare gegevens opgenomen, maar voor een aantal indicatoren zijn geen recente gegevens beschikbaar.
Naast de basisset indicatoren zijn op een aantal programma's facultatieve indicatoren opgenomen, waarvoor landelijke data (nog) ontbreken. Gemeenten moeten hiervoor zelf de registratie organiseren. In tegenstelling tot de verplichte indicatoren zijn de facultatieve indicatoren wat minder feitelijk te meten. Ze hebben een bepaalde subjectiviteit in zich, zoals een gevoel of waardering. Deze gegevens komen uit de Gorcumse burgerpeiling. Voorbeelden zijn de mate waarin de gemeentelijke dienstverlening wordt gewaardeerd door ondernemers en inwoners en het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Per programma staan de facultatieve indicatoren in een tabel, aangeduid met een 'F'. Voor een aantal indicatoren is gekozen om de resultaten uit te drukken in een getal en niet gevisualiseerd in een tabel.

Programmaverantwoording
De programmaverantwoording bestaat per programma uit de beantwoording van de zogenaamde ‘3 W-vragen’. De gebruikelijke 3 W-vragen zijn gehandhaafd omdat dit een goede verdiepingsslag aanbrengt van abstract naar concreet niveau.
1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we daarvoor gedaan?
3. Wat heeft dit gekost?
Per programma is een overkoepelend doel geformuleerd. Hier staat ook welke beleidskaders een rol hebben gespeeld bij het realiseren van dat doel. Wat we in 2022 hebben gedaan om het programmadoel te bereiken, staat in de overzichten met concrete acties en reguliere taken. Onder het kopje 'Wat heeft dit gekost' worden de baten en lasten per taakveld gepresenteerd. De afwijkingen van € 50.000 of groter (baten en lasten afzonderlijk) worden toegelicht. Ook de aan het programma gerelateerde investeringen en subsidies worden hier gepresenteerd. Investeringen met een budget boven de € 500.000, afwijkingen boven de € 50.000 en politiek relevante investeringen worden nader toegelicht. In elk programma zijn alleen de verbonden partijen opgenomen die hebben bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van dat programma.

Paragrafen
Na de programmaverantwoording volgen de paragrafen. Deze geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken, bezien vanuit een bepaald beleidsterrein. Het gaat vooral om beheersmatige aspecten die grote (financiële) gevolgen hebben gehad en/of van belang zijn geweest voor het realiseren van de programma's.

De onderdelen Interbestuurlijk Toezicht (IBT) en Wet open overheid (Woo) zijn toegevoegd aan de paragraaf bedrijfsvoering.

De jaarrekening
Het financiële gedeelte gaat in op de grondslagen voor de jaarrekening. Dit hoofdstuk geeft diverse financiële overzichten, zoals het totaaloverzicht van baten en lasten, het overzicht met incidentele baten en lasten, het structurele begrotingsevenwicht, het overzicht begrotingsonrechtmatigheid, de balans en de toelichtingen op de balans. Tot slot volgt de balans met een toelichting op de balansposten en een overzicht volgens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Bijlagen
In de bijlagen zijn de meerjarige overzichten van reserves en voorzieningen, baten en lasten per taakveld, investeringsoverzicht en de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa). Een lijst met gehanteerde afkortingen maakt deze jaarstukken compleet.

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Jaarverslag: Programmaverantwoording

2 Jaarverslag: Programmaverantwoording

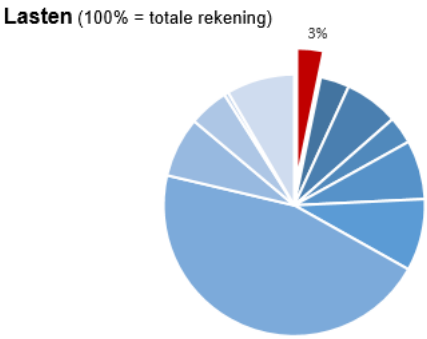
2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Taakvelden

Bestuur

Burgerzaken

Beheer overige gebouwen en gronden

2.1.1 Wat hebben we bereikt met het programma Bestuur en Ondersteuning?

Doel

De gemeente zet zich ervoor in dat Gorinchem een levendige en zorgzame stad is waar het goed wonen, werken en verblijven is voor jong en oud. Daarbij zal de gemeente de (inwoners van de) stad betrekken en faciliteren, de dienstverlening op de klant afstemmen en zorgen voor een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering waarbij het gemeentelijke huishoudboekje op orde is.

Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Burgerinitiatieven	2016
Inwoners aan zet	2016
Informatiebeleid	2017
Zienswijze koersdocument Grenzeloos samenwerken	2017
Participatiebeleid Gorcums samenspel 2022 - 2026	2021

Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Eenheid	Gerealiseerd	Soort
Formatie	B	Fte per 1.000 inwoners	8,9	PI
Bezetting	B	Fte per 1.000 inwoners	8,3	PI
Apparaatskosten	B	Kosten per inwoner in €	781	PI
Externe inhuur	B	%	14,3	PI
Overhead	B	%	7,9	PI
Waardering inwoners algehele dienstverlening:				
-Balie	F	1-10	7,8	ME
-Telefoon	F	1-10	7,5	ME
-Schriftelijk	F	1-10	7,3	ME
-Digitaal	F	1-10	7,2	ME

Verklaringen afkorting: B = Basisset indicator, F = Facultatieve indicator, PI = Prestatie Indicator, ME = Maatschappelijk Effect.

2.1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Contacten in de regio	In 2022 hebben we weer actief bijgedragen aan de uitvoering van de Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA) van de Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV), aan de hand van het uitvoeringsplan RMA. In 2022 heeft de Regio AV een proces gestart om de RMA te actualiseren, zodat deze aansluit op maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen in onze regio. De Regio AV doet in 2023 dan ook een voorstel voor een actualisatie van de RMA. In het afgelopen jaar hebben we uiteraard ook verder uitvoering gegeven aan de Regiodeal Drechtsteden-Gorinchem, met daarin de Gorinchemse projecten i_lab en het toevoegen van leefkwaliteit aan de Lingeoevers (Arkelsedijk). In 2022 hebben Berenschot en de Rijksuniversiteit Groningen een onderzoek uitgevoerd naar het Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem (BRE) Zuid-Holland Zuid. In dit onderzoek werd bevestigd dat Zuid-Holland Zuid een open ecosysteem is, met verschillende schalen voor samenwerking, afhankelijk van de opgaven. Het onderzoek sluit aan bij de ontwikkeling van Smart Delta Drechtsteden tot een open verband en het rapport 'Samen voor elkaar' over de regiofunctie van onze gemeente. Dit onderzoek biedt dan ook een verdere basis om de samenwerking met Smart Delta verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld op thema's als bereikbaarheid, economie, arbeidsmarkt en onderwijs en wonen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Participatie	Het afgelopen jaar was het weer mogelijk om participatie te organiseren met fysieke bijeenkomsten. Dat heeft ertoe bijgedragen dat we inwoners en partners in de stad voor diverse informatiemarkten hebben uitgenodigd (projecten zoals Banneweg, Waaldijk, Arkelsedijk). Ook bij klankbordgroepen en andere bijeenkomsten waar inwoners kunnen meepraten, meedenken of meedoen hebben we actief ingezet op participatie. Inwoners gaven regelmatig aan dit als zeer prettig te ervaren. Het afgelopen jaar hebben we ons 'werkboek Participatie' opgesteld. Dit is een praktische dynamische uitwerking van het eind 2021 vastgestelde participatiebeleid en biedt handvatten voor de gemeentelijke organisatie en initiatiefnemers in de stad, op welke wijze je aan de slag kunt met participatie. In 2023 zullen we het werkboek verder ontwikkelen en ons ook richten op de mogelijkheden voor overheidsparticipatie (initiatief vanuit inwoners, overheid wordt uitgenodigd deel te nemen).
Bedrijfsteam cofinanciering	In 2022 is voor een bedrag van € 2,5 mln. aan subsidies toegekend (inclusief lobby bovenregionale financiering). Zo zijn subsidies verworven voor de woningbouwprojecten Stedelijke vernieuwing Haarwijk Oost, voor de versnelling van woningbouw en midden huur, en de inzet van externe capaciteit en expertise voor de stedelijke ontwikkeling 3.0 Gorinchem West. Daarnaast is subsidie toegekend voor meekoppelkansen dijkversterking Gorinchem – Waardenburg vanuit de erfgoedlijn Oude Hollandsche Waterlinie / erfgoeddeal en restauratie van het schilderij in het Gorcums museum ‘Kwartierstaat der Arkels’ door de Vereniging Rembrandt. Voor het onderwijs zijn subsidies toegekend voor de onderwijshuisvesting van leerlingen uit Oekraïne en voor verbetering van het binnenklimaat in bestaande schoolgebouwen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	Ook is een subsidie toegekend voor de realisatie van een circulair ambachtscentrum door Waardlanden. Voor de verdere inzet van externe capaciteit en expertise voor woningbouwontwikkeling en de herinrichting van Buiten de Waterpoort gericht op inspannen en ontspannen, zijn eind 2022 subsidies aangevraagd. Voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed is in 2022 een aanvraag ingediend. Door uitputting van de eerste tranche is de aanvraag afgewezen en nu wordt een aanvraag overwogen in de volgende tranche die naar verwachting in 2023 wordt opengesteld. Voor versnelling van de woningbouw rond de Arkelsedijk is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken een reservering gemaakt van € 8 mln. voor infrastructurele en bereikbaarheidsmaatregelen. In 2023 wordt voor deze middelen een formele subsidieaanvraag ingediend. Het beheer van de provinciale subsidies voor de regio AV is voortgezet en deze subsidies worden in 2023 met de provincie afgewikkeld.
Lobby bovenregionale financiering	In 2022 zijn REACT EU-gelden (‘Europese subsidie om uit de coronacrisis te komen’) toegevoegd aan de ESF-subsidieregelingen (Europees Sociaal Fonds). Hieruit is een subsidie toegekend voor Actieve Inclusie door Avres. Daarnaast is een eerste subsidie toegekend uit het nieuwe ESF+ programma voor arbeidstoeleiding van leerlingen in het PrO/vso voor de praktijkscholen.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Klant Contact Centrum (KCC)	Het KCC is de eerste toegang voor inwoners voor telefoon, social media en live chat. In 2022 is WhatsApp weer toegevoegd aan onze dienstverleningskanalen. Contacten en dienstverlening via online dienstverlening en live-chat zijn toegenomen. In 2022 hebben we bijvoorbeeld 2797 chatberichten ontvangen. Desondanks blijft telefonie ook populair en blijft het aantal telefoontjes bij het KCC gelijk. Aan de hand van managementinformatie en nieuwe kennisbank hebben we onze dienstverlening verder kunnen ontwikkelen. Met als doel de dienstverlening toegankelijker, begrijpelijker en efficiënter te maken. De medewerkers van het KCC merken dat de directe digitale contacten een goede communicatie bewerkstelligt.
Adres- en identiteitsfraude	De Rijksoverheid zet in op adres-en identiteitsfraude en ondersteunt dit ook vanuit de Landelijke Aanpak Adresfraude (LAA). Dit vraagt extra inzet van gemeenten zoals het opstarten van adresonderzoeken. De gemeente krijgt maandelijks risicosignalen door en deze adressen moeten worden onderzocht. Het is een intensief maar noodzakelijk traject. Het aantal onderzoeken op het gebied van huisvesting van arbeidsmigranten en huurtoeslagen- en zorgtoeslagenfraude neemt verder toe. In 2022 zijn er 270 zaken opgestart t.o.v. 200 in 2021.
Toename controle brondocumenten	Gorinchem heeft te maken met een sterke toename van inwoners die niet afkomstig zijn uit Nederland. In 2022 hebben we 434 afspraken gehad voor inschrijving uit het buitenland. Deze burgers moeten vanuit de wet Basisregistratie Personen (BRP) brondocumenten inleveren. In 2022 zijn er 281 brondocumenten ingeleverd. Deze documenten worden op echtheid gecontroleerd en daarna verwerkt in de BRP. Deze controle is bewerkelijk vanwege de diversiteit in documenten en de landen van herkomst. De grote toename komt onder andere doordat er 277 gevluchte Oekraïners zijn ingeschreven in de BRP.
Visie dienstverlening	Om aan te sluiten bij de wensen en verwachtingen van onze inwoners zijn wij gemotiveerd om onze dienstverlening verder verbeteren. De ambities op het gebied van

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	dienstverlening zijn vastgelegd in de visie Dienstverlening 'Gastvrij Gorinchem'. In 2022 hebben we gewerkt aan de activiteiten uit deze Visie zoals de herinvoer van WhatsApp en het steeds meer inzetten van live-chat. Ook werken we aan onze digitale dienstverlening. Zo is in 2022 18% van de rijbewijzen digitaal aangevraagd met behulp van de landelijke pilot Digitaal Aanvragen Rijbewijs.
Fixi	Vanaf 1 januari 2021 werkt de gemeente Gorinchem met een nieuw meldingssysteem voor de openbare ruimte 'Fixi'. In 2022 zijn er in totaal 7.151 meldingen binnengekomen. In 2022 hebben we een Fixi-gebruikersonderzoek gehouden. Wij vroegen inwoners een rapportcijfer te geven voor Fixi. Voor het gebruiksgemak gaf men een gemiddeld rapportcijfer 7,5 en voor de app in het algemeen een 7,3. De Fixi-app is zeker van toegevoegde waarde.
Burgerpeiling	Met de tweejaarlijkse monitor wordt de tevredenheid onder de inwoners gemeten ten aanzien van het woon- en leefklimaat, de relatie inwoner - gemeente, de gemeentelijke dienstverlening en zorg & welzijn. In 2022 is gewerkt aan de aandachtspunten uit de Burgerpeiling 2021. Zo is het punt "Relatie inwoner -gemeente" betrokken bij het participatiebeleid. Het aandachtspunt "Woon- en leefklimaat" is betrokken bij Kijk op de Wijk en het doorontwikkelen van de welzijnsvoorzieningen.

2.1.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV01 Bestuur	1.816	2.277	3.220	3.079	141 V
TV02 Burgerzaken	1.173	1.156	1.290	1.259	31 V
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	525	617	632	622	10 V
Lasten Bestuur en Ondersteuning	**3.514**	**4.050**	**5.143**	**4.961**	**182 V**
TV01 Bestuur	131	3	3	546	544 V
TV02 Burgerzaken	509	495	549	547	2 N
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	419	666	453	396	57 N
Baten Bestuur en Ondersteuning	**1.058**	**1.163**	**1.005**	**1.489**	**485 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-2.456	-2.887	-4.138	-3.471	666 V
Stortingen reserves	285	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0 V
Resultaat	**-2.741**	**-2.887**	**-4.138**	**-3.471**	**666 V**

TV01 Bestuur

De gemeente draagt de pensioenlasten van de gewezen wethouders. Hiervoor is een voorziening gevormd, waarop jaarlijks rente wordt bijgeschreven. Doordat de rente stijgt wordt er meer bijgeschreven op de voorziening, hoeft er niet te worden bijgestort en kan een deel van de voorziening vrijvallen. Dit leidt tot een voordeel van € 240.000 aan de lastenkant en € 544.000 aan de batenkant.

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen en de vorming van een nieuw college zijn extra kosten gemaakt tot een bedrag van € 38.000.

De voorziening wachtgelden voor bestuurders is geactualiseerd. Hieruit is gebleken dat er € 59.000 extra moest worden toegevoegd aan de voorziening.

TV03 Beheer overige gebouwen en gronden
De leegstand in de vastgoedportefeuille heeft als gevolg dat de gerealiseerde baten € 57.000 lager zijn uitgevallen dan aanvankelijk begroot. Er lopen gesprekken met diverse partijen om een oplossing voor dit probleem te vinden.

2.1.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

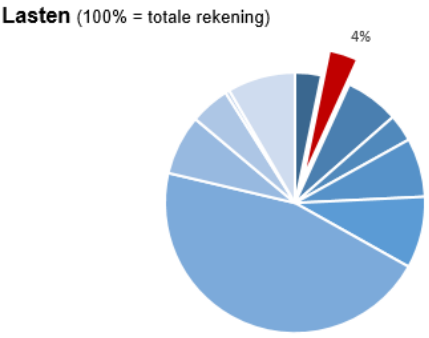
- GR Regio AV

2.2 Programma 2 Veiligheid

Taakvelden

Crisisbeheersing en brandweer

Openbare orde en veiligheid

2.2.1 Wat hebben we bereikt met het programma Veiligheid?

Doel

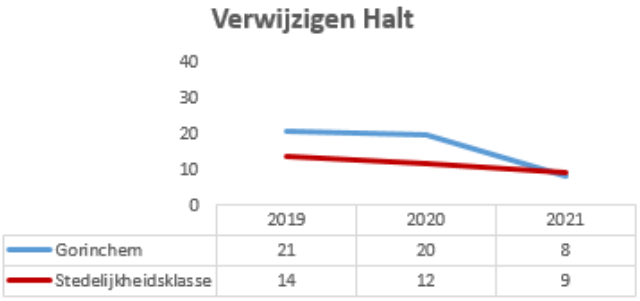
Gorinchem is een schone, veilige en leefbare stad waarin bewoners zich veilig en prettig voelen. Dat doen we door een veilige en door burgers gewaardeerde sociale en fysiek leefomgeving te creëren. Aan de hand van de speerpunten uit het integraal veiligheidsprogramma 2019-2022 gaan we met inwoners, ondernemers en partners aan de slag. Daarnaast gaan we aan de slag met wijkgericht werken, op basis van vertrouwen en maatwerk stimuleren we bewoners om een eigen bijdrage aan de leefomgeving te leveren en stimuleren we bewonersparticipatie. Samen in de regio en met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid beheersen we de veiligheidsrisico's van onder andere transport en opslag van gevaarlijke stoffen en zorgen we voor een adequate voorbereiding op de bestrijding van incidenten en crisissen door een goede verbinding met hulpdiensten en een slagvaardige organisatie van gemeentelijke processen bij ernstige incidenten.

Vastgesteld beleid

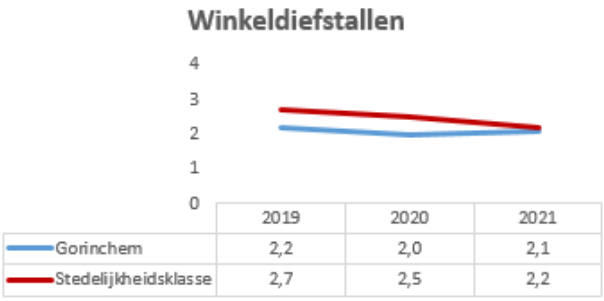
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Prostitutiebeleid	2007
Drank - en Horecaverordening	2014
Beleid Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH)	2019
Evenementenbeleid	2019
Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2019-2022	2019
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	2022

Maatschappelijke effecten

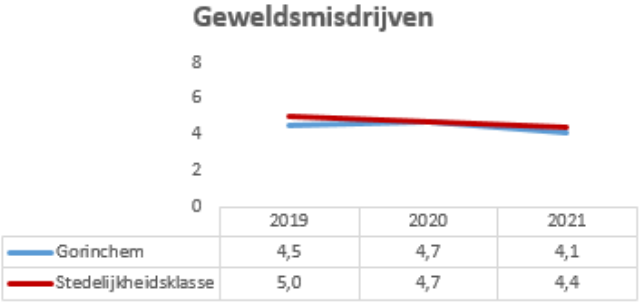
Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Verwijzingen Halt	B	Per 1.000 jongeren	PI
Winkeldiefstallen	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Geweldsmisdrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Diefstallen uit woning	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI
Aandeel dat zich veilig voelt in de buurt	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI
Mate van overlast van buurtbewoners *Ten minste enige mate van overlast*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI

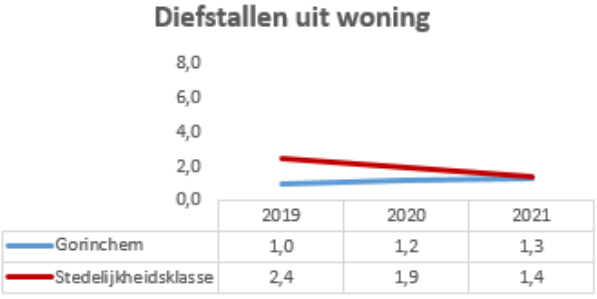
	2019	2020	2021
Gorinchem	21	20	8
Stedelijkheidsklasse	14	12	9

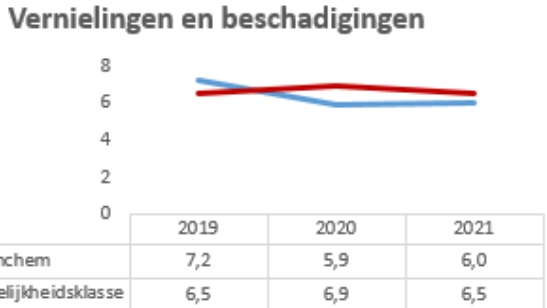
	2019	2020	2021
Gorinchem	2,2	2,0	2,1
Stedelijkheidsklasse	2,7	2,5	2,2

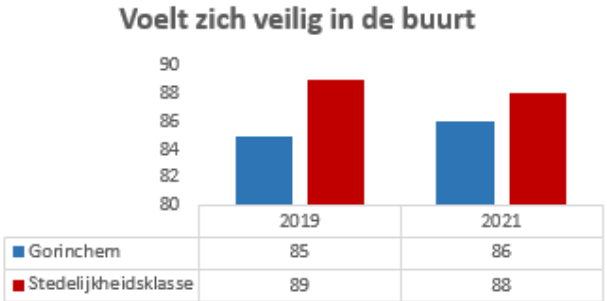
	2019	2020	2021
Gorinchem	4,5	4,7	4,1
Stedelijkheidsklasse	5,0	4,7	4,4

	2019	2020	2021
Gorinchem	1,0	1,2	1,3
Stedelijkheidsklasse	2,4	1,9	1,4

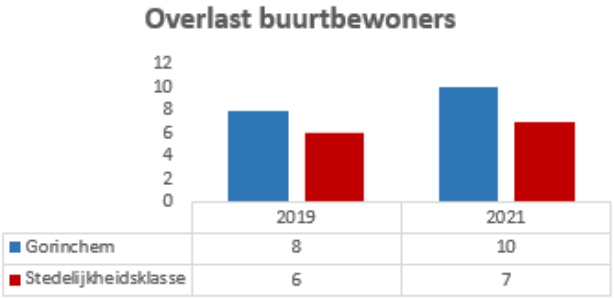

	2019	2020	2021
Gorinchem	7,2	5,9	6,0
Stedelijkheidsklasse	6,5	6,9	6,5

	2019	2021
Gorinchem	85	86
Stedelijkheidsklasse	89	88

Indicator	Steefwaarde 2022	Hebben we dit bereikt?
Voelt zich veilig in de buurt	89%	Ondanks externe ontwikkelingen, zoals de maatregelen rondom corona en de oorlog in Oekraïne, voelen de meeste inwoners van Gorinchem zich veilig (86%).

2.2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Startnotitie Integraal Veiligheidsplan (IVP)	De startnotitie Integraal Veiligheidsplan is op 19 mei 2022 door de gemeenteraad vastgesteld en diende als vertrekpunt voor het opstellen van het Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026. Het Integraal Veiligheidsplan is vastgesteld op 26 januari 2023.
Wijkgericht werken	De kerngroep Wijkgericht werken is het begin om als gemeentelijke organisatie (meer) wijkgericht te werken, met het doel om eind 2023 wijkgericht werken bij alle collega's bij nieuwe projecten/plannen/ideeën aan de basis te laten staan. In 2022 nam buurtbemiddeling ElkWelzijn 38 casussen in behandeling: - 19 casussen zijn afgerond met een positief resultaat; - op 9 casussen is geadviseerd en geïnformeerd; - 8 casussen zijn niet opgelost. De aanmeldingen voor buurtbemiddeling kwamen van Poort6 (34%), inwoners zelf (42%), politie (16%) en de gemeente (8%).

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Buurtpreventieteams	In Gorinchem is Buurtpreventieteam Oost actief in de wijken Dalem, Laag Dalem en Hoog Dalem. In 2022 is er een schoonmaakactie in het Haagje gehouden en in oktober een regionaal Donkere Dagen Offensief (DDO).
Preventieteam Gorinchem	Het preventieteam Gorinchem zakkenrollen is, in overleg met alle betrokkenen, per 30 juni 2022 gestopt. Er was een zeer beperkt aantal aangiften van zakkenrollerij. Ondanks wervingsacties bleek er geen belangstelling meer om lid te worden van het inmiddels kleine team. De politie, gemeente en winkeliers zijn unaniem van mening dat er geen noodzaak meer is om het team in stand te houden.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Veilige wijken	Aan wijkveiligheid is integraal samengewerkt met politie, (wijk)boa's, jongerenwerkers en woningcorporatie Poort6. In 2022 zijn er 17 verwijzingen naar HALT geweest. Er is zowel preventief als repressief ingezet op onze jeugd, onder andere door het gemeentelijk risico-jongeren-overleg en de inzet van HALT.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	In september 2021 zijn 27 leerlingen van verschillende basisscholen in de Gildewijk gestart met het project Politiekids, waarin zij trainingen in weerbaarheid krijgen. De tweede helft van de opleiding is vanwege de corona-maatregelen afgerond in het voorjaar van 2022. De Politiekids zijn na het behalen van de opleiding met de wijkagent preventief aan de slag gegaan in de eigen wijk en namen deel aan Boef in de Wijk in oktober. Op de inwonersavond in de Lingewijk is informatie gegeven over verschillende veiligheidsonderwerpen en is input verzameld ten behoeve van het nieuwe Integraal Veiligheidsplan. Tijdens de jaarwisseling 2022-2023 had Gorinchem twee vuurwerkvrije zones.
Zorg en veiligheid	In samenwerking met de zorg- en veiligheidspartners zoals de politie, Veilig Thuis en het Zorg- en Veiligheidshuis ZHZ hebben we ingezet op een gezamenlijke aanpak van complexe casuïstiek, waarbij de belanghebbende centraal stond. Daarbij is aandacht voor de kwetsbare inwoners, zoals de van aanpak onbegrepen gedrag en is ingezet in op tijdige signalering om (verdere) escalaties en crisissituaties zoveel mogelijk te voorkomen.
Vermogens- en geweldscriminaliteit	De gemeente zette onverminderd in op een verdere daling van vermogens- en geweldscriminaliteit. Hierbij zetten we vooral in op de versterking van de eigen rol van de inwoners en ondernemers. Zo was het preventieteam van de Stichting Aanpak Fietsendiefstal in april 2022 aanwezig en zijn inwoners tijdens het Donkere Dagen Offensief in de winterperiode gewezen op het nemen van maatregelen om woninginbraak te voorkomen. In het voorjaar van 2022 is lokaal aandacht gegeven aan de landelijke campagne Senioren en veiligheid. Tijdens de Week van de Veiligheid in oktober organiseerden we in regionaal verband een succesvolle steekwapen-inleveractie en in december was er de vuurwerk-inleveractie met positief resultaat. De boa's controleerden op de in- en verkoopregisters van bedrijven die handelen in tweedehandsgoederen.
Ondermijning	Ondermijning is niet altijd goed zichtbaar, maar heeft wel zichtbare gevolgen voor de inwoners en bedrijven in de gemeente Gorinchem. In 2022 is, in navolging van 2021, verder uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak Ondermijning. Vanuit deze doelstelling is de basis verder op orde gebracht en is de organisatie voorgelicht. Daarnaast is de gemeenteraad door Pieter Tops meegenomen in het onderwerp tijdens een speciale themabijeenkomst. Ten behoeve van de voorlichting aan inwoners en ondernemers zijn diverse voorlichtingsactiviteiten georganiseerd. Zo organiseerden we in maart in samenwerking met Comensha de expositie 'Open je ogen voor mensenhandel' bij Buiten de Waterpoort. Daarnaast vonden er mei (in de Gildenwijk) en november (in de binnenstad) veiligheidsmarkten plaats, waar inwoners naast een drugslab-escaperoom en het Mobile Media Lab van de politie, een nagebootste hennepkwekerij bezochten. In juni en december 2022 reed de 'Ondermijningsbus' door Gorinchem, meerde op 4 november de escapeboot aan en organiseerden de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden op 1 november een thema-avond voor de vastgoedondernemers.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	Het lokale multidisciplinaire ondermijningsoverleg vond regelmatig plaats en er vonden integrale (bedrijfs-)controles plaats in Gorinchem. Begin 2022 heeft de gemeenteraad de APV vastgesteld met daarin aandacht voor de aanpak van ondermijning.
Sociale stabiliteit	Door voortdurend onze netwerken te onderhouden investeren we in sociale stabiliteit. Daarmee wordt voorkomen dat sociale spanningen en maatschappelijke onrust ontstaat. Concrete signalen van polarisatie en radicalisering worden zorgvuldig bekeken. Om die signalen te herkennen werd in oktober 2022 een (incompany)training georganiseerd voor onze medewerkers en belangrijkste samenwerkingspartners door het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering (ROR). In 2022 zijn geen meldingen voor een demonstratie (Wet openbare manifestaties) bij de gemeenten ingediend.
Fysieke veiligheid	Om incidenten, slachtoffers en schade op het gebied van fysieke veiligheid zoveel mogelijk te voorkomen is de gemeente Gorinchem actief betrokken bij de diverse thema's uit het Beleidsplan 2021-2023 van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Daarnaast hebben meer dan 40 collega's van de gemeentelijke crisisorganisatie in mei deelgenomen aan een geslaagde oefening.
Digitale Veiligheid	Bij de aanpak van cybercrime zetten we in op de versterking van de eigen rol van inwoners en ondernemers. Met onze partners monitoren we de aard, omvang en trends van digitale criminaliteit. In 2022 is, net zoals in 2021, voorlichting gegeven over cyberpesten en veilig omgaan met sociale media.
Wijkbeheer	Wijkbeheer draagt bij aan leefbare wijken, zowel op sociaal als fysiek gebied. Ieder kwartaal zijn er wijkoverstijgende overleggen met partners (politie, Poort6, sociaal team, jongerenwerk, Gorinchem Beweegt, opbouwwerk). Wijkbeheer organiseert voor iedere wijk raadsbezoeken aan buurtinitiatieven in de wijken. Ook worden dan de belangrijkste ontwikkelingen in de wijk bezocht en besproken. Wijkbeheer sluit regelmatig aan bij belangrijke verbindende evenementen in de wijk. Om de straat of buurt groener te maken, kunnen bewoners via wijkbeheer een adoptiegroenaanvraag doen. In 2022 ontvingen we 31 aanvragen. Wijkbeheer was in 2022 betrokken bij de realisering van twee Tiny Forests. Om inwoners te attenderen zijn er in 2022 zijn weer anti-hondenpoepvlaggen uitgedeeld. In 2022 is besloten om de maandelijkse spreekuren in de wijken definitief te blijven houden en het project te continueren omdat steeds meer inwoners er gebruik van maken. Zo zijn de wijkcoördinatoren laagdrempelig te benaderen voor inwoners en makkelijk te vinden. We intensiveerden de samenwerking door meer en regelmatig overleg met Poort6 en de politie. Er zijn 4 maandelijkse spreekuren in de Lingewijk, Stalkaarsen en Gildenwijk (2x). Er is regelmatig een wijkcoördinator aanwezig bij het wekelijkse sociale spreekuur in de Haarwijk.
Bewonersinitiatieven	In 2022 zijn financiële bijdragen verstrekt aan bewonersinitiatieven gericht op versterking van de sociale samenhang en leefbaarheid. Van de 35 aanvragen voor een "Bliek in Actiebijdrage" is 30 maal subsidie verleend. De groei van het aantal verleende subsidies t.o.v. 2021 is 10. T.b.v. de buurt- en straatactiviteiten is in 2022 60 maal subsidie verleend. Na de coronaperiode in voorgaande jaren is dit een stijging van 28 subsidies t.o.v. 2021.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Cameratoezicht	We beoordelen met onze partners de noodzaak van, en behoefte aan cameratoezicht in de stad. Zo is in 2022 het aanwijzingsbesluit voor de openbare-orde-camera's bij Buiten de Waterpoort verlengd voor 2 jaar.
Platform Sociale Veiligheid Merwede Lingelijn (MLL)	Het Platform Sociale Veiligheid (SV) zette zich ook in 2022 in om van de Merwede Lingelijn een veilige treinverbinding te maken. In de trein, op het station en in de omgeving van het station. Tijdens de Zomerfeesten gold een tijdelijk alcoholverbodsgebied rondom het station om eventuele openbare orde verstoringen door alcoholgebruik te voorkomen.
Horeca, evenementen en veilig uitgaan	De gemeente verleent vergunningen voor evenementen en zorgt in samenwerking met veiligheidspartners en organisatoren voor een veilig verloop van (grootschalige) evenementen. Na twee jaren van beperkingen vanwege de coronacrisis, was er in 2022 weer een vol evenementenseizoen. Er zijn in 2022 42 evenementenvergunningen verleend (31 A-evenementen, 9 B-evenementen en 2 C-evenementen). Ook de beperkingen vanwege de coronacrisis voor de (nacht)horeca kwamen in het voorjaar van 2022 te vervallen. Er vond regelmatig overleg plaats met de (horeca-)ondernemers.
Toezicht en handhaving	Toezichthouders en boa's geven uitvoering aan de aanpak van de thema's waaraan binnen het VTH-beleidsplan prioriteit is toegekend. Ze zijn ingezet voor wijkveiligheid (inclusief kleine ergernissen), adresfraude, overlast, tijdens (grote) evenementen en voor de aanpak van ondermijning. Daarnaast vervulden ze een rol bij het marktmeesterschap, de controles op de (stations) MLL en op de naleving van APV en de Alcoholwet. Per 2022 zijn de boa's uitgerust met handboeien.
Drugsaanpak	Gemeenten hebben te maken met de aanwezigheid van handelshoeveelheden (hard)drugs, hennepkwekerijen en drugslaboratoria in woningen en bedrijfspanden. De burgemeester treedt streng op tegen drugshandel vanuit het oogpunt van openbare orde en veiligheid, het beschermen van het wonen, het leefklimaat en de volksgezondheid. Het beleid van de burgemeester is verankerd in de beleidsregel voor de toepassing van artikel 13b Opiumwet. De burgemeester is in 2022 in vier gevallen daadwerkelijk overgegaan tot een (tijdelijke) sluiting van een woning vanwege drugshandel. Er is daarnaast op grond van de APV in 9 gevallen een last onder dwangsom opgelegd voor de drugshandel op straat.

2.2.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.104	3.203	3.371	3.344	27 V
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.318	1.654	2.248	2.010	238 V
Lasten Veiligheid	**5.422**	**4.857**	**5.619**	**5.354**	**265 V**
TV12 Openbare orde en Veiligheid	1.040	358	581	521	60 N
Baten Veiligheid	**1.040**	**358**	**581**	**521**	**60 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-4.382	-4.499	-5.038	-4.833	205 V
Stortingen reserves	0	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	11	11	0 V
Resultaat	**-4.382**	**-4.499**	**-5.027**	**-4.822**	**205 V**

TV12 Openbare orde en Veiligheid
Voor de aanpak van ondermijning ontvingen we in de tweede helft 2022 van het Regionale Informatie-en Expertise Centra (RIEC) Rotterdam een incidenteel budget van € 51.000. Het budget is in 2022 nog niet besteed met het oog op de nieuw vast te stellen ambities in het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023 – 2026. Met het vaststellen van een nieuw IVP begin 2023, zijn de ambities op de aanpak van ondermijning concreet geworden. Voor het laten slagen van de lokale aanpak van ondermijning is het belangrijk om in te zetten op (strategische) communicatie over het onderwerp en het hebben van een communicatieplan. Deze middelen worden in lijn met de ambities van het IVP ingezet om de bewustwording over ondermijning bij inwoners en ondernemers een extra impuls te geven. De raad wordt voorgesteld om € 51.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

In januari 2023 hebben wij u geïnformeerd over de ontmanteling van de Camera Uitlees Ruimte (CUR). Bij de vaststelling van de jaarstukken 2021 is hiervoor in 2022 een bedrag beschikbaar gesteld van € 102.000. Eind 2022 is gestart met de ontmanteling van de CUR. De ontmanteling zal volledig worden afgerond in 2023. De Raad wordt daarom voorgesteld om het restantsaldo van het in 2022 beschikbaar gesteld budget tot een bedrag van € 89.000 via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

In januari 2022 ontving de gemeente een Specifieke Uitkering Coronatoegangsbewijzen van het Rijk van € 143.000. De gemeente mocht deze tijdelijke gelden inzetten tot eind maart 2022. De gemeente gaf hier uitvoering aan door ondernemers een aanvraag in te laten dienen. Alle rechtmatig ingediende aanvragen zijn gehonoreerd. Het resterende bedrag € 72.000 (zie ook baten taakveld 12) dient te worden terugbetaald aan het Rijk. Per saldo geeft dit geen resultaat.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
CUR hard- en software	44	-	-	-	44	V Nee
CUR vaste camera 2018	26	-	-	-	26	V Nee
Totaal Lasten	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**
Totaal investeringen	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Stichting Halt	19
Dierenambulance Vianen	45
Dierenasiel Gorinchem	23

2.2.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.3 Programma 3 Verkeer en Vervoer

Taakvelden

Verkeer en Vervoer

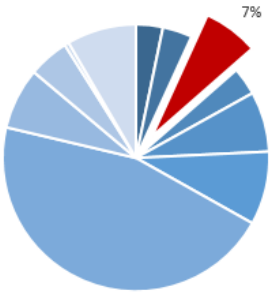
Parkeren

Recreatieve havens

Economische havens en waterwegen

Openbaar vervoer

Lasten (100% = totale rekening)

2.3.1 Wat hebben we bereikt met het programma Verkeer en Vervoer?

Doel

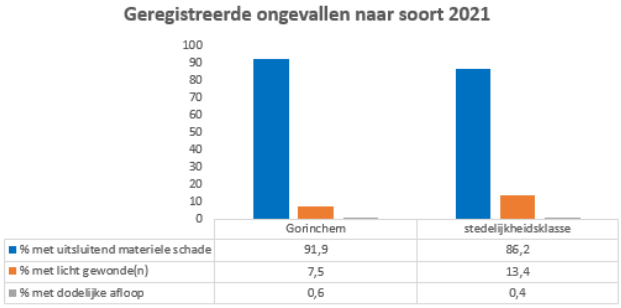
Bewoners, ondernemers en bezoekers zijn tevreden over de bereikbaarheid, (verkeers)veiligheid en bruikbaarheid van wegen, water- en spoorwegen binnen de gemeente.

Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Kadernota Infrastructuur	2007
Fietsplan	2013
Regionaal verkeers- en vervoersplan	2014
Verkeersstructuurplan Binnenstad	2016
Raadsopdracht Mobiliteit	2017
Fietsparkeren 2018	2018
Parkeerverordening Gemeente Gorinchem	2019
Beleid Openbare ruimte Buitengewoon Groen 2021-2025	2020
Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040	2020
Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2020-2023	2020

Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Eenheid	Soort
Geregistreerde ongevallen naar soort 2018	F	in %	ME

2.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Mobiliteitsvisie en -plan	In 2022 hebben we gewerkt aan de “Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2020-2023”, waarmee we de bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid van Gorinchem verbeteren. Hieronder is beschreven wat we in 2022 hebben gedaan: *Haarsekades* We hebben het definitieve ontwerp van de Haarsekade afgerond. Op 29 november was er een informatieavond waar wij dit ontwerp hebben gedeeld met betrokkenen. In 2023 starten we met de aanbesteding van de realisatie. *Brug over de Linge van de Arkelsedijk naar de Spijksedijk* Eind 2022 is er door de gemeenteraad extra budget beschikbaar gesteld om nader onderzoek te kunnen doen naar een goede inpassing van de brug. Een terugkoppeling voor een voorkeursvariant vindt plaats in het voorjaar 2023 waarna wij het ontwerp en engineering van de brug gaan aanbesteden. Samen met de ontwikkelaar van de Lingeoever hebben wij een informatieavond voor beide plannen gehouden. Er volgen meerdere informatiebijeenkomsten in 2023. Voor de zomervakantie moet een definitief stedenbouwkundig plan voor Lingeoever worden vastgesteld. *Herinrichting Banneweg en ontsluiting Piazza* In 2022 hebben we met behulp van een uitgebreid participatietraject een schetsontwerp uitgewerkt. Op 30 januari 2023 heeft de raad besloten om ten behoeve van de verdere uitwerking en realisatie van het project een investeringskrediet beschikbaar te stellen. *Station Gorinchem Noord* In 2022 hebben we samen met Prorail gewerkt aan een integraal schetsontwerp. In 2023 werken we dit verder uit tot een voorkeursontwerp. Zodra hierover meer bekend is, zullen wij uw raad nader informeren. *Parkeergarage Kweeklust*

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	In 2022 hebben we de variantenstudie van parkeergarage Kweeklust afgerond. De meest kansrijke variant is een uitbreiding van de parkeergarage aan de zuidzijde. Vanwege de hoge kosten van een uitbreiding en vanwege een verzoek van het binnenstadmanagement (BSM) om na de coronaperiode een goed onderbouwde keuze te kunnen maken, hebben we een extra onderzoek gedaan naar de parkeerdruk in de binnenstad. *Deelfietsen in Gorinchem* In 2022 hebben zijn we een overeenkomst aangegaan voor de komst van een deelfietsensysteem naar Gorinchem. *Fietsknelpunten top 10* In 2022 hebben we een fietsknelpunten top 10 vastgesteld, inclusief mogelijke maatregelen en daarmee gemoeide kosten. De raad is hierover per brief geïnformeerd.
Fietsparkeerplekken	In 2022 hebben we verder gewerkt aan voorgenomen acties ten behoeve van fietsparkeren in lijn met het parkeerprogramma.
Vergroten parkeercapaciteit	In 2022 zijn we overgegaan op een digitaal loket. Onze belangrijkste parkeerproducten zijn nu digitaal te verkrijgen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Creëren parkeergelegenheid	De uitbreiding van parkeercapaciteit in de binnenstad is een van onze prioriteiten. De realisatie van parkeergarage Kweeklust is een van de belangrijkste projecten.
Inrichting E-laad infrastructuur	In 2022 zijn wij aangesloten bij een samenwerkingsverband van Zuid-Hollandse gemeenten ten behoeve van de plaatsing van laadpalen in de openbare ruimte. Voor de plaatsing verlenen wij concessie aan concessiehouder EQUANS. Zij plaatsen de komende jaren openbare laadpalen (tot 22kV) in de openbare ruimte van Gorinchem. In 2022 hebben we ca. 9 openbare laadpalen bijgeplaatst. Eind december hebben wij de gemeenteraad over de voortgang geïnformeerd.
Intergemeentelijke lobby's	Wij nemen deel aan de Mirt-verkenning A15 en brengen daar samen met onze buurgemeenten onze belangen in. In december 2022 is de realisatie van de A27 voorlopig gegund aan bouwcombinatie ALSÉÉN. De eerste zichtbare werkzaamheden aan de weg staan gepland voor medio 2024. Samen met Rijkswaterstaat (RWS) en andere wegbeheerders langs de A27 werken wij aan plannen om de overlast van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. De intentieovereenkomst verbetering OV Breda – Gorinchem – Utrecht is getekend. Wij worden hierbij vertegenwoordigd door de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Planologie	In 2022 hebben we verkeerskundige inbreng geleverd bij planologische ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld bij de transformatie aan de Arkelsedijk. Dit moet bijdragen aan een toegankelijke en verkeersveilige openbare ruimte.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Inrichting Openbare ruimte	In 2022 hebben we een verkeerskundige bijdrage geleverd aan een kwalitatief goede inrichting van de openbare ruimte.
Regionale samenwerking	In 2022 is er regionaal samengewerkt op het gebied van de veerdienst, de verkeersveiligheid, de bereikbaarheid, het verkeersbeleid en de afstemming van werkzaamheden. Het regionaal actieprogramma verkeersveiligheid loopt nog tot en met 2024.
Verkeersveiligheid	We zorgen voor een verkeersveilige inrichting van de openbare ruimte en besteden aandacht aan verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding om de verkeersveiligheid verder te verhogen. In 2022 is gewerkt aan het regionaal actieprogramma verkeersveiligheid. Verder hebben we een herinrichting van de Componistenstraat gerealiseerd.
Evenementen en activiteiten	In 2022 hebben we nog enige invloed van corona ondervonden. Bij evenementen en activiteiten is er rekening gehouden met het veilig geleiden van bezoekersstromen en het waarborgen van voldoende parkeervoorzieningen.
Veerdienst	De stap digitalisering bij Riveer loopt. Hier is volop op ingezet in 2022 en dit traject loopt door in 2023 om verder te ontwikkelen en te optimaliseren. Nieuwbouw van de elektrische schepen is gestart in 2022. Met ook de daarbij behorende ontwikkelingen en aanpassingen bij de diverse afmeerlocaties, een oplaadlocatie met traforuimte, het ticketsysteem, etc. De schepen worden opgeleverd in 2023. Werkzaamheden aan de A27 zullen leiden tot verkeerhinder. Riveer zal in opdracht van RWS vervoer over water aanbieden tijdens deze werkzaamheden. In 2022 is besloten dat Riveer deze opdracht gaat uitvoeren. De eerste zichtbare werkzaamheden aan de A27 staan gepland voor medio 2024. In 2002 is, in samenwerking met veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid, een besluit genomen over de toekomst van de calamiteitenbestrijding op water. De veiligheidsregio en Riveer willen zich samen blijven inzetten en vaartuigen kunnen gebruiken bij incidenten op het water. Voor de veervloot levert deze koers helderheid met betrekking tot de vaartuigen die in onze veervloot zullen moeten blijven.
Lingehaven	In 2022 waait opnieuw de Blauwe Vlag in de Lingehaven, vergezeld van de groene wimpel. De Blauwe Vlag is een internationaal milieuonderscheiding voor havens en stranden die bewezen hebben veilig en schoon te zijn. Om het kwaliteitskeurmerk te verdienen wordt een haven jaarlijks gekeurd en bezocht. In Nederland zijn er circa 25 havens die bovenop de Blauwe Vlag erkenning ook de Groene Wimpel hebben. Deze wimpel wordt toegekend aan havens die een extra inspanning leveren op het gebied van duurzaamheid. In 2022 moest de verbouwing van het sanitair uitgesteld worden omdat er geen steun kwam voor het ontwerp. Het ontwerp is in 2022 aangepast en krijgt in 2023 een vervolg.
Parkeren	In 2022 zijn we overgegaan op een digitaal loket. Onze belangrijkste parkeerproducten zijn nu digitaal te verkrijgen. Hiermee hebben we in 2022 onze dienstverlening verbeterd.

2.3.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV21 Verkeer en vervoer	4.881	5.192	5.500	5.101	399 V
TV22 Parkeren	1.131	947	1.080	1.098	18 N
TV23 Recreatieve Havens	580	598	553	596	42 N
TV24 Economische Havens en waterwegen	30	25	30	26	4 V
TV25 Openbaar vervoer	2.589	2.702	3.100	3.298	197 N
Lasten Verkeer en vervoer	**9.211**	**9.464**	**10.263**	**10.118**	**145 V**
TV21 Verkeer en vervoer	345	328	441	1.210	769 V
TV22 Parkeren	514	689	539	603	64 V
TV23 Recreatieve Havens	107	116	116	109	7 N
TV24 Economische Havens en waterwegen	107	177	177	294	117 V
TV25 Openbaar vervoer	2.206	2.341	2.710	2.718	7 V
Baten Verkeer en vervoer	**3.279**	**3.650**	**3.983**	**4.933**	**950 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-5.932	-5.814	-6.280	-5.186	1.095 V
Stortingen reserves	3.619	0	516	516	0 V
Onttrekkingen reserves	3.317	41	656	554	101 N
Resultaat	**-6.234**	**-5.773**	**-6.141**	**-5.147**	**994 V**

TV21 Verkeer en Vervoer
Vooral door inzet op andere projecten openbare verharding zijn de Herinrichting Vissersdijk (€ 275.000) en diverse deelprojecten op het gebied van noodzakelijk achterstallig asfaltonderhoud (€200.000) niet conform planning in 2022 uitgevoerd. De herinrichting van de Vissersdijk hebben wij nu voor Q2 2023 in de planning en het achterstallig asfaltonderhoud willen wij toevoegen aan het asfaltonderhoudsbestek 2023 om hier in 2023 een forse slag in te kunnen maken. Verder is in 2022 door de beperkte beschikbaarheid van capaciteit en materiaal niet het gehele onderhoudsbudget besteed. Dit leidt eenmalig tot lagere lasten van € 100.000. Wij stellen de raad voor om de budgetten voor de herinrichting Visserdijk en asfaltonderhoud van respectievelijk € 275.000 en € 200.000 via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

Wij hebben de middelen voor onderzoeken in het kader van de mobiliteitsprojecten in 2022 niet volledig uitgegeven. Dit betekent eenmalig lagere kosten van € 101.000 in 2022. Omdat de kosten gedekt worden door een onttrekking aan de reserve Infrastructuur, is deze onttrekking ook € 101.000 lager dan geraamd.

Voor o.a. de kosten voor projectleiding, toezicht en degeneratie ontvangen wij van de partij die glasvezel aanlegt in Gorinchem in fasen een vergoeding van € 800.000. In 2022 hebben we voor € 165.000 kosten gemaakt voor advisering en begeleidingsuren, wat € 51.000 meer is dan de raming. De kosten worden volledig gedekt door de ontvangen baten, die ook € 51.000 hoger zijn dan geraamd.

De werkzaamheden die Waardlanden voor ons op basis van dienstverleningsovereenkomsten uitvoert op het gebied van straatvegen, niet chemische onkruidbestrijding en gladheidbestrijding vielen in 2022 € 80.000 incidenteel hoger uit, dan geraamd. Dit werd vooral veroorzaakt door de € 120.000 hogere kosten als gevolg van noodzakelijk intensievere onkruidbestrijding. De kosten voor gladheidsbestrijding hangen af van het winterweer en het aantal strooibeurten. Dit heeft voor 2022 incidenteel geleid tot € 20.000 hogere lasten. Voor het straatvegen bleken de lasten juist eenmalig € 60.000 lager dan geraamd.

De in het voorjaar aangevaren en beschadigde autosteiger aan de Buiten de Waterpoort is in december 2022 teruggeplaatst. De kosten ad € 173.000 worden volledig vergoed door de verzekeraar van de veroorzaker van de schade. Dit leidt zowel aan de lasten- als aan de batenzijde tot een eenmalige afwijking van € 173.000 in 2022.

Omdat het onderhoud en aanschaf niet noodzakelijk bleek, hebben wij in 2022 eenmalig € 36.000 minder uitgegeven aan automatiseringskosten voor verkeer en vervoer dan geraamd. Ook aan onderhoud en energielasten voor de openbare verlichting en het aanlichten van openbare gebouwen hebben wij in 2022 € 28.000 minder besteed. Dit voordeel zullen wij bezien in het kader van openbare verlichtingsplan, dat wij in 2023 uitwerken.

Als de openbare verharding door NUTS-bedrijven e.a. is opengelegd voor werkzaamheden en het leggen van kabels en leidingen, ontvangen wij een zogenaamde degeneratievergoeding voor de kosten van het herstel hiervan. Deze vergoeding werd voorheen rechtstreeks op de balans geboekt. Het moment van het herstel en de hoogte van de degeneratiekosten zijn echter niet altijd vooraf te voorspellen, omdat deze werkzaamheden zoveel mogelijk worden geïntegreerd in gemeentelijke projecten als vervanging van riolering of het reguliere wegenonderhoud. Om die reden stellen wij voor om de al ontvangen degeneratiemiddelen ad. € 527.000 van de balans vrij te laten vallen en via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 toe te voegen aan een nog te vormen voorziening Degeneratiekosten.

TV22 Parkeren
Bij de tussentijdse rapportage zijn de parkeerbaten verlaagd in verband met het achterblijven van de parkeeropbrengsten. Gedurende het jaar is dit hersteld en zijn de parkeerbaten hoger uitgevallen dan de aangepaste begrote baten (€ 64.000).

TV24 Economische Havens en waterwegen
Nadat we de afgelopen jaren een substantieel deel van de geplande riviercruises door corona geannuleerd zagen worden, wisten de rederijen en de passagiers ons in 2022 weer te vinden. Dit leidde in 2022 tot een toename van de havengelden van € 117.000. Wij verwachten dat dit grotendeels structureel van aard is.

TV 25 Openbaar Vervoer
Ten opzichte van de bij de tussentijdse rapportage 2022 bijgestelde ramingen is er sprake van een nadelig saldo van € 222.000 op de Veerdienst in 2022. Dit tekort wordt deels gecompenseerd oor de coronacompensatie van het Rijk voor gederfde veergelden e.a. van € 76.000, die verantwoord wordt op het programma Algemene dekkingsmiddelen (algemene uitkering).

Het verschil van € 222.000 wordt verklaard door € 200.000 aan hogere onderhoudskosten voor de verschillende veerboten en € 128.000 aan hogere personeelskosten. De brandstofprijzen zijn in het tweede deel van 2022 tegen de verwachting in toch licht gedaald ten opzichte van de bijgestelde brandstofprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Dit betekent € 66.000 aan lagere brandstofkosten. Verder zorgt het saldo van diverse kleine posten voor een positief saldo van € 55.000. Na verrekening met de oevergemeenten resteert per saldo in 2022 een hogere last voor de gemeente Gorinchem van € 139.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
1e elektrische veerboot 2018	4.171	1.120	421	1.541	2.630 V	Nee
2e elektrische veerboot 2018	3.785	817	392	1.209	2.576 V	Nee

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed	
Aanpassingen walvoorzieningen veerboten	150	41	23	64	86	V	Nee
Accupakketten elektrische veerboten	900	187	93	280	620	V	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	400	73	37	110	290	V	Nee
Station Gorinchem-Noord	8.843	2.084	17	2.101	6.742	V	Nee
Aanpassen groenmarkt 2017	448	444	4	448	-		Ja
Dynamische stadsafsluiting 2022	85	-	70	70	15	V	Nee
Fietsparkeren binnenstad 2019	200	48	-	48	152	V	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	230	5	242	247	17	N	Ja
Havens geleidewerken 2019	136	24	-	24	112	V	Nee
Herinrichting Banneweg 2019	2.348	878	13	891	1.457	V	Nee
Herinrichting Haarsekades	2.350	6	55	61	2.289	V	Nee
Illuminatie kerktoren	468	-	344	344	124	V	Nee
Illuminatieplan 2020	29	21	8	29	-		Ja
Illuminatieplan binnenstad 2019	94	94	5	99	5	N	Ja
Infra aanpassingen i.v.m. OV concessie	100	21	-	21	79	V	Nee
Mobiliteit 2020	450	-	-	-	450	V	Nee
Mobiliteit 2021	1.360	-	-	-	1.360	V	Nee
Mobiliteit 2022	5.490	-	-	-	5.490	V	Nee
Openbare verlichting 2020	17	17	-17	-	17	V	Ja
Openbare verlichting 2021	36	1	36	37	1	N	Ja
Openbare verlichting 2022	158	-	29	29	129	V	Nee
Straatmeubilair vsp binnenstad 2018	-	-	-4	-4	4	V	Ja
Vergroten parkeercapaciteit 2019	80	22	9	31	49	V	Nee
Vervangen auto 18 Renault kangoo	30	-	-	-	30	V	Nee
Vervanging straatmeubilair 2021	92	39	55	94	2	N	Ja
Vervanging straatmeubilair 2022	92	-	111	111	19	N	Ja
Vervanging verkeersborden 2021	40	18	8	26	14	V	Ja
Vervanging verkeersborden 2022	40	-	29	29	11	V	Nee
Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	215	21	17	38	177	V	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	425	361	62	423	2	V	Ja
Totaal lasten	**33.262**	**6.342**	**2.059**	**8.401**	**24.861**	**V**	
Baten							
1e elektrische veerboot 2018	2.150	430	430	860	1.290	N	Nee
2e elektrische veerboot 2018	2.150	430	-	430	1.720	N	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	197	28	15	43	154	N	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	82	-	83	83	1	V	Ja
Herinrichting Banneweg 2019	553	-	-	-	553	N	Nee
Station Gorinchem-Noord	264	-	-	-	264	N	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	-	2	-	2	2	V	Ja
Totaal baten	**5.396**	**890**	**528**	**1.418**	**3.978**	**N**	
Totaal investeringen	**27.866**	**5.452**	**1.531**	**6.983**	**20.883**	**V**	

1e en 2e elektrische veerboot 2018, aanpassingen walvoorzieningen veerboten, accupakketten elektrische veerboten en **stroompunten elektrische veerboten**

De bouw en de oplevering van de elektrische veerboten, inclusief de accupakketten, de walvoorzieningen en de stroompunten hebben als gevolg van oorlog Oekraïne, corona, de marktomstandigheden die alle opzichten zeer uitdagend, enige vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de boten in Q3 in de vaart genomen kunnen worden. De benodigde investeringsbudgetten schuiven we daarom door naar 2023.

Station Gorinchem-Noord
De ontwikkeling van het station in Gorinchem-Noord is gekoppeld aan de ontwikkeling van het bedrijventerrein Groote Haar. Door de inmiddels aangescherpte wet- en regelgeving rond de locatie van overwegen, vooral met betrekking tot de verkeerveiligheid, is de ontwikkeling vertraagd. Met de samenwerkende partijen (ProRail, Gemeente Gorinchem, Provincie Zuid-Holland en de MLL Beheer BV) wordt gekeken naar alternatieven. Naar verwachting zullen in de toekomst weer activiteiten plaatsvinden voor dit project. Het investeringsbudget blijft daarom voor 2023 beschikbaar.

Fietsparkeren binnenstad 2019
Een betere faciliteit blijft een wens in de binnenstad. Zodoende is dit budget nog nodig om in 2023 vervolgstappen te kunnen zetten.

Havens geleidewerken 2019
Wij hebben de voorbereidingen voor de renovatie van geleidewerken in de Lingehaven in 2022 getroffen en de werkzaamheden vinden in 2023 plaats.

Herinrichting Banneweg 2019
De raad heeft ingestemd met fase 2 van de Banneweg. Daarom blijft dit investeringsbudget voor 2023 beschikbaar.

Herinrichting Haarsekades
De verwachting is dat in 2023 gestart gaat worden met de inrichting van de Haarsekades. Zodoende blijft dit investeringsbudget beschikbaar voor 2023.

Illuminatie kerktoren
Voor de illuminatie van de Grote kerk, de toren en de directe omgeving hebben wij de investeringsbudgetten voor illuminatie 2019 en 2020, delen van de investeringsbudgetten voor openbare verlichting 2020 en 2021 en het
restant van het investeringsbudget Herinrichting Groenmarkt samengevoegd tot 1 investeringsbudget Aanlichten
Grote Toren, kerk en Groenmarkt van € 468.000. De laatste werkzaamheden vinden in het eerste half jaar van 2023.

Infra aanpassingen i.v.m. OV concessie
Bij drukke haltes heeft de provincie plannen om de kwaliteit en de uitstraling te verbeteren. Om dubbel werk te voorkomen willen wij onze werkzaamheden met die van de provincie combineren. Helaas duurt de provinciale besluitvorming langer dan verwacht.

Mobiliteit 2020, 2021 en 2022
Bij het vaststellen van de begroting 2020 en 2021 zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van quick win maatregelen. Het beschikbaar gestelde budget is nog niet ingezet omdat een deel van de maatregelen nog niet voldoende zijn uitgewerkt. In 2023 bekijken wij hoe we deze investeringsbudgetten zo praktisch mogelijk in kunnen zetten om het beoogde doel uit de Mobiliteitsvisie te realiseren.

Openbare verlichting 2022
Het investeringsbudget voor de reguliere vervanging van lichtmasten armaturen voor de openbare verlichting 2022 is niet volledig uitgegeven en het restant betrekken we bij het openbare verlichtingsplan waar we in 2023 aan werken.

Voorzieningengebouw Kriekenmarkt
Dit project heeft vertraging opgelopen in verband met de manier van verduurzamen in de Lingehaven. Het bedrag dient beschikbaar te blijven voor 2023.

2.3.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Bureau Openbare Verlichting
- GR Regio AV
- MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.4 Programma 4 Economie

Taakvelden

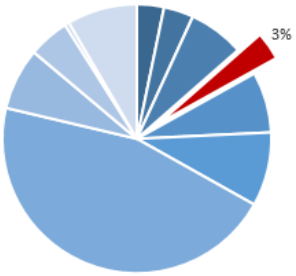
Economische ontwikkeling

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Economische promotie

Lasten (100% = totale rekening)

2.4.1 Wat hebben we bereikt met het programma Economie?

Doel

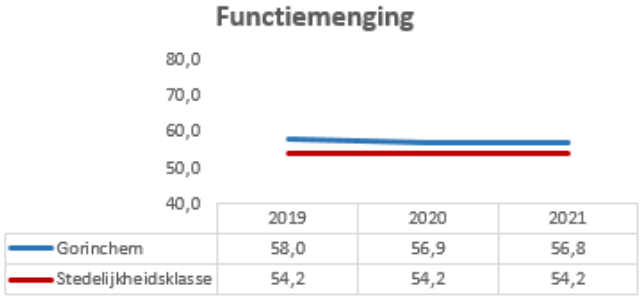
Gorinchem is een economisch vitale stad, aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

Vastgesteld beleid

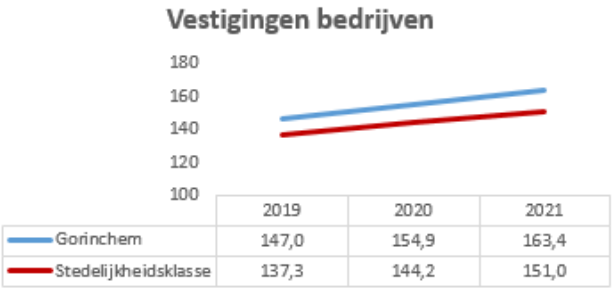
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Economische visie	2021
Re-activatieplan economie	2020
Strategie citymarketing	2017
Winkeltijdenverordening	2017
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem	2021
Verordening BI-zone binnenstad Gorinchem 2023-2027	2022

Maatschappelijke effecten

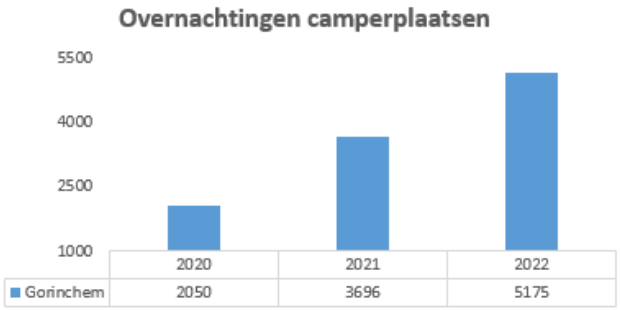
Indicator	B/F	Eenheid	Resultaat	Soort
Functiemenging *Verhouding tussen woningen en banen*	B	in % 0=alleen woningen, 100= alleen banen		PI
Vestigingen van bedrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar		PI
Waardering vestigingsklimaat gemeente	F	Score 1-10	Onbekend	ME
Waardering ondernemingsklimaat gemeente	F	Score 1-10	Onbekend	ME
Overnachtingen op camperplaatsen	F	Aantal per jaar	5175	PI

	2019	2020	2021
Gorinchem	58,0	56,9	56,8
Stedelijkheidsklasse	54,2	54,2	54,2

	2019	2020	2021
Gorinchem	147,0	154,9	163,4
Stedelijkheidsklasse	137,3	144,2	151,0

	2020	2021	2022
Gorinchem	2050	3696	5175

2.4.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Verbetering ondernemers en vestigingsklimaat	In 2022 hebben we de contacten tussen gemeente en bedrijfsleven verder kunnen intensiveren, mede doordat de coronamaatregelen werden afgeschaald. Dit heeft onder andere geleid tot meer bedrijfsbezoeken van de gemeente, ook in samenwerking met Innovation Quarter rondom de maritieme sector en toeleveranciers. In lijn met de economische visie hebben we de regionale samenwerking in de Maritieme Delta voortgezet. De bedrijven in de Schelluinsestraat zijn bezocht. Zij zijn geïnformeerd over de ambities van de transformatie van dit terrein in het kader van de ontwikkeling van de Vleugels van de Stad. In dit stadium ging het om verkennende gesprekken. De projecten uit de Herstel- en Investeringsagenda Economie, die volgden op het re-activatieplan, zijn samen met de ondernemers verder uitgewerkt en hebben met name voor de binnenstad concrete vorm en inhoud gekregen. Mondjesmaat is nog gebruik gemaakt van de regeling uit het re-activatieplan voor het organiseren en opzetten van activiteiten. Van de voucherregeling is geen gebruik gemaakt. Het platform Gorkum Next, dat in 2021 is gestart, heeft in 2022 tot diverse matches en bijeenkomsten geleid. Zo zijn ondernemers gekoppeld aan mentoren en zijn kennis- en netwerkbijeenkomsten georganiseerd rondom marketing, leiderschap en financiën. De naamsbekendheid van Gorkum Next en Gorinchem in de directe omgeving is verbeterd en met name startups worden beter bereikt. Samen met IKG en Gorkum Next zijn ondernemers in het zonnetje gezet tijdens de Dag van de Ondernemer 2022. In het kader van de circulaire economie zijn de afvalstromen in beeld gebracht voor de grotere bedrijventerreinen in de regio, waaronder Avelingen-Oost en West. Over de uitgifte van de laatste percelen bedrijfsgrond op Oost II, is besloten deze voorlopig in eigendom te houden, zodat schuifruimte geboden kan worden aan bedrijven die verplaatst moeten of kunnen worden vanwege transformatieprojecten op andere

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	locaties. Als dergelijke transacties aan de orde komen, moeten wij rekening houden met de gevolgen van het Didam arrest. Dit houdt grofweg in dat een overheidsorgaan kopers moet selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria.
Economische vitale binnenstad	In de binnenstad zetten we ons in voor verbetering van het vestigingsklimaat, investeren we in de fysieke ruimte en faciliteren we ondernemersinitiatief. Het project Verkleining kernwinkelgebied met de bijbehorende stimuleringssubsidies: verhuis-, transformatie-, planvormings- en gevelsubsidie verloopt succesvol met in 2022 totaal 27 subsidieaanvragen. Daarnaast hebben we in 2022 gewerkt aan het uitvoeringsplan Mooiste Vesting en o.a. bloembakken aan de lichtmasten en banieren op de toegangswegen gerealiseerd. Dit plan richt zich op het toevoegen van extra kwaliteit in de fysieke ruimte, aan het toeristisch aanbod en de informatievoorziening aan bezoekers van de stad. Verder zijn we in gesprek met Hartje Gorkum en ondernemers hoe we als gemeente het ondernemersinitiatief voor het project Plan Warenhuis kunnen faciliteren. Het idee achter Plan Warenhuis is dat de Gorcumse binnenstad het mooiste warenhuis van Nederland is en dat moet iedereen weten. Het plan zet in op eenheid in uitstraling voor de binnenstad, bijvoorbeeld door eenduidige communicatie via social media, een website waar de belangen van horeca en retail goed vertegenwoordigd worden, fysieke aankleding van de winkelstraten én een koppeling van stegen met cultuurhistorisch erfgoed.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Samenwerking ondernemers, overheid en onderwijs	Coöperatie i_lab U.A. richtte zich in 2022 op de planvorming, ontwikkeling en huisvesting. Daarnaast lag de focus op de ontwikkeling van de programmering. i_lab verbindt leren, werken en innoveren en maakt werknemers, leerlingen én studenten vertrouwd met technologische ontwikkelingen. i_lab biedt bovendien een omgeving om te ontdekken, te experimenteren, nieuwe technologische toepassingen te ontwikkelen en om beroepen en bedrijven te leren kennen. Samen met alle partners maakt i_lab Gorinchem en de regio nog sterker, slimmer en schoner. Met talenten die weten wat ze willen en trots zijn op wat ze doen. De doelen van i_lab zijn: Meer geschoold personeel voor de regio én een veerkrachtigere arbeidsmarkt. Meer talenten uit de regio die bij in de regio gevestigde bedrijven werken. Vernieuwend onderwijs stimuleren, dat aansluit op (de innovaties in) het bedrijfsleven. Meer jongeren die kiezen voor beroepen in de regio Gorinchem. Een krachtig en innovatief mkb en meer startende ondernemers in de regio. Een betere balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.
DOE-agenda	Op de DOE-agenda van 2022 stonden al drie lopende projecten: WIJIJ, SitY en Zorg voor je toekomst. WIJIJ heeft zich als innovatief platform doorontwikkeld om de match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te verbeteren. Met aandacht voor drijfveren en vaardigheden van werkzoekenden en met advisering aan werkgevers over hun zoekgedrag, past het platform binnen de vernieuwingen op de arbeidsmarkt. WIJIJ heeft in 2022 toegewerkt naar een positie en is vanaf 1 januari 2023 op eigen benen verder gegaan. SitY heeft een mooi technisch cursusaanbod ontwikkeld waardoor er een breed aanbod van praktijkgerichte cursussen voor mensen uit deze arbeidsmarktregio is neergezet. Het merendeel van de kandidaten kan bij de aangesloten werkgevers aan de slag in een betaalde baan. Per 1 januari 2023 is ook SitY zelfstandig.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	Zorg voor je toekomst is een opleiding voor anderstaligen in de zorg. Dit jaar is een deel van de cursisten gaan werken in de zorg na afronding van de opleiding. Een klein aantal is gestart met een vervolgopleiding op MBO 2 niveau. Ook heeft een aantal deelnemers een certificaat behaald binnen het traject Individuele basiszorg (MBO 2). Dit traject loopt tot en met het eerste kwartaal van 2023. Vanuit Avres wordt nog drie maanden nazorg gegeven aan deelnemers om terugval te voorkomen.
Economische Visie	Zie onder Verbetering ondernemers en vestigingsklimaat.
Digitale bereikbaarheid	Het nieuwe glasvezelnetwerk wordt door E-Fiber aangelegd, zodat ook bedrijven beschikken over sneller internet.

Onderwerp	Toelichting overig
Investeringsagenda Economie	De Investeringsagenda Economie is ontstaan vanuit de coronacrisis met als doel om de lokale economie te versterken. We werken verder aan projecten en investeringen die op de lange termijn de lokale economie versterken. Dit doen we samen met ondernemers en vastgoedeigenaren. Een project is 'Verkleining kernwinkelgebied' waarbij vastgoedeigenaren en de stichting Binnenstadsmanagement (BSM) samenwerken om te komen tot een levendig en compact centrum. Ook wordt er gewerkt aan een ondernemersinitiatief 'Plan Warenhuis': het ontwikkelen van een fysiek warenhuis in de binnenstad, bijvoorbeeld door eenduidige communicatie via social media, een website waar de belangen van horeca en retail goed vertegenwoordigd worden, fysieke aankleding van de winkelstraten én een koppeling van stegen met cultuurhistorisch erfgoed.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Toerisme	In samenwerking met lokale partners zoals Gorinchem Citymarketing en (boven)regionale samenwerkingsverbanden, zoals de Vestingdriehoek en de Hollandse Waterlinies hebben we in 2022 de benoeming tot de ‘Allermooiste vestingstad van Nederland’ verder benut. De belevingswaarde van Gorinchem is verder versterkt. Er is ingezet op het aantrekken van meer bezoekers en het binden van (nieuwe) inwoners en bedrijven. Uit het NBTC Stedenonderzoek blijkt dat tot en met september 2022 zo'n 950.000 vrijetijdsbezoeken aan Gorinchem zijn geweest (de jaarrapportage 2022 komt in maart 2023).
Detailhandel en horeca	We hebben met de detailhandel en horeca gesprekken gevoerd om zo de vinger aan de pols te houden na corona. Na bezoek en gesprekken per winkelgebied zijn diverse concrete acties uitgevoerd. We hebben veelvuldig contact gehad over de aanstaande veranderingen in Winkelcentrum Nieuw Dalem en houden zicht op de plannen voor de verplaatsing van een supermarkt naar de Arkelsedijk. Specifieke aandacht is gegaan naar kleinschalige bedrijven (met name detailhandel in de foodsector en horeca) die mogelijk problemen ervaren vanwege de oplopende energierekening. Dit heeft geleid tot gesprekken met zo’n 35 bedrijven, een informatiefolder over energiebesparing en het gratis aanbieden van energiescans. Als onderdeel van een bredere visie op de toekomst van de binnenstad werken we in samenwerking met alle relevante partijen actief en in partnerschap aan een toekomstgericht beleid voor de detailhandel en horeca. Ondernemerschap wordt in brede zin gefaciliteerd en gestimuleerd. Samen met ondernemers werken we aan een uitvoeringsagenda waarbij de lokale economie centraal staat.
Gorinchem Citymarketing (GCM)	In 2022 heeft de gemeente een dienstverleningsovereenkomst gesloten met Stichting Gorinchem Citymarketing voor de uitvoering van citymarketing, VVV-functie en een algemene adviesfunctie. Daarnaast is samen met het bestuur van Gorinchem Citymarketing gewerkt aan de doorontwikkeling richting een toekomstbestendige organisatie. Hiervoor is een nieuw bestuursmodel ontworpen en een raad van toezicht aangesteld.
Regionaal Maatschappelijke Agenda	In 2022 vond voor de opgave Vrijtetijdseconomie afstemming plaats over de ontwikkelingen in de deelnemende gemeenten. Er is specifiek gekeken naar de thema’s Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie, het Groene Hart, fiets-, wandel- en vaarroutes, verbinding en toegankelijkheid van toeristische voorzieningen en riviercruisevaart. Voor de opgave Economie & Innovatie heeft het accent in 2022 gelegen op de regionale bedrijventerreinenvisie 2022-2030 van geheel Zuid Holland Zuid. Deze visie is in concept gereed en is een vertaalslag van reeds door de raad vastgestelde bedrijventerrein-ontwikkelingen. Verder is kennis gedeeld rondom de Maritieme Delta, verduurzaming, detailhandel, etc.
Oude Hollandse Waterlinie (OHW)	Gorinchem neemt deel aan de erfgoedlijn OHW van de provincie Zuid-Holland. Daarbij is verbinding gerealiseerd tussen lokale partners en partners in het Oude Hollandse Waterlinie-gebied. Onder andere met het oog op de herdenking van het Rampjaar 1672.
Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW)	Door deelname aan het Pact van Loevestein, een initiatief van de provincie Gelderland, is samengewerkt met partners in het zuidelijke deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Binnen dit samenwerkingsverband is opdracht gegeven voor de overkoepelende marketing van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en gewerkt aan het verbeteren van het behoud en de benutting van het erfgoed.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Stichting Vestingdriehoek	Gorinchem maakt onderdeel uit van een toeristisch samenwerkingsverband tussen Gorinchem, Woudrichem, Slot Loevestein, Fort Vuren en Zaltbommel. In die samenwerking is gezamenlijk ingezet op het bereiken van een grotere economische spin-off en het verwerven van een sterkere positie in (boven)regionale samenwerkingsverbanden als de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Dutch Delta Cruise Port. De focus in 2022 lag op de uitvoering van de online marketingstrategie van de Vestingdriehoek. De Vestingdriehoekdagen konden net als in 2021 niet plaatsvinden vanwege de coronacrisis.
NLDelta	Het programmateam van NLDelta heeft in 2021 laten weten dat zij om diverse redenen een pas op de plaats maken omtrent de aanvraag voor de status van Nationaal Park. Wij volgen de ontwikkelingen.
Grondexploitaties	Op Groote Haar zijn in 2022 flora en fauna maatregelen getroffen ter voorbereiding van de voorbelasting. Verder zijn er watergangen gegraven op Groote Haar en Oost II.
Riviercruisevaart	In 2022 is gestart met de promotie van Gorinchem en omgeving binnen de nationale en internationale riviercruisesector, door het vertegenwoordigen van Gorinchem op internationale beurzen en het uitnodigen van touroperators. Daarbij is samengewerkt met regiopartners en het netwerk van de Dutch Delta Cruise Port. Deze inzet heeft geleid tot diverse boekingen voor 2023 en de komende jaren.

2.4.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV31 Economische ontwikkeling	559	446	1.109	915	194 V
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.830	15.317	3.023	3.561	538 N
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	91	114	28	28	0 N
TV34 Economische promotie	650	671	732	678	54 V
Lasten Economie	**4.129**	**16.549**	**4.893**	**5.183**	**290 N**
TV31 Economische ontwikkeling	18	0	36	39	2 V
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.620	15.141	2.847	1.828	1.020 N
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	179	183	169	181	12 V
Baten Economie	**3.817**	**15.324**	**3.053**	**2.047**	**1.005 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-313	-1.224	-1.840	-3.135	1.295 N
Stortingen reserves	65	0	80	80	0 V
Onttrekkingen reserves	50	50	280	280	0 V
Resultaat	**-328**	**-1.175**	**-1.640**	**-2.935**	**1.295 N**

TV 31 Economische Ontwikkeling
Het budget voor het platform ondernemerschap en innovatie is nog niet volledig benut (€ 124.000). Dit geldt ook voor het budget Klaar voor de start na corona (€ 50.000). Hiermee wordt € 174.000 verklaard, het resterende verschil betreft kleine voor- en nadelen op diverse budgetten.

De raad wordt voorgesteld om beide bedragen via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 voor het uitvoeren van de reeds gemaakte plannen.

TV 32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Onder dit taakveld vallen de grondexploitaties Groote Haar en Oost II. Door de hogere bouwkosten is de voorziening van Groote Haar met € 1.522.000 toegenomen (dotatie aan de voorziening). Daarnaast zorgt een langzamere fasering voor minder lasten. Deze lagere lasten leiden tot het minder toenemen van de boekwaarde en daardoor minder baten. Op Oost II heeft een winstneming plaatsgevonden van € 65.000. In verband met een aanpassing van de methodiek is de rentebijschrijving op de voorziening Groote Haar op dit taakveld verantwoord en niet meer op taakveld 05 (€ 103.000).

De nadelen op dit taakveld (lasten en baten) van € 538.000 en € 1.020.000 (totaal € 1.558.000) worden dus veroorzaakt door een nadeel van € 1.522.000 plus € 103.000 minus € 65.000 voordeel.

In de paragraaf Grondbeleid van deze Jaarstukken wordt het resultaat van de grondexploitaties nader toegelicht.

TV 34 Economische Promotie
Het voordeel wordt voor € 40.000 veroorzaakt door het budget toeristisch beleid.. Dit budget was met name bestemd voor de verhuizing van de VVV en is in 2022 niet ingezet.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
Het verhaal v.d. vesting	72	-	3	3	69	V	Nee
Stadspromotie	-	34	-34	-	-		Ja
Welkom in de mooiste vesting	124	-	46	46	78	V	Nee
Totaal Lasten	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	
Totaal investeringen	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	

Het verhaal van de vesting en Welkom in de mooiste vesting
Beide investeringen zijn gestart en worden in 2023 gerealiseerd. Deze investeringsbudgetten zijn dan ook nodig om de reeds gemaakte plannen te verwezenlijken.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Stichting BIZ Hartje Gorinchem	140
Stichting Hendrick Hamel Foundation	35
Stichting Slot Loevestein	18
diverse bedrijven, verkleinen kernwinkelgebied	275

2.4.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Regio AV
- C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer B.V. ROM-S
- Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
- Gorkum Next (Stichting Economische Ontwikkeling Gorinchem, EOG)

2.5 Programma 5 Onderwijs

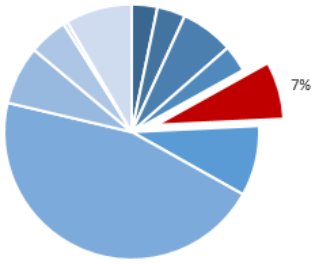
Taakvelden

Openbaar basisonderwijs

Onderwijshuisvesting

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Lasten (100% = totale rekening)

2.5.1 Wat hebben we bereikt met het programma Onderwijs?

De gemeente wil een maximaal innovatief, duurzaam en kansrijk onderwijsklimaat in Gorinchem faciliteren dat bijdraagt aan een meer inclusieve samenleving en het verhogen van de brede welvaart van de stad en de regio.

Doel

Gorinchem is een economisch vitale stad, aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers.

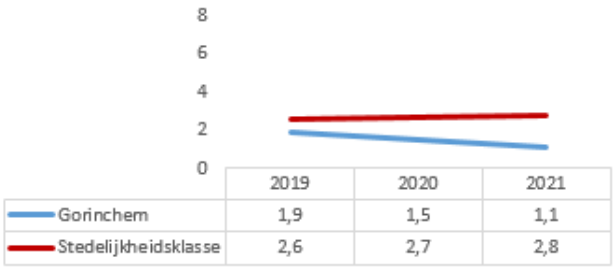
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Beleidsnota Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)	2012
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	
- IHP Gorinchem-Oost	2017
Beleidsnota Brede Scholen	2019
1e fase RBIC Gilde en I_lab	2020
IHP-uitgangspunten	2021

Maatschappelijke effecten

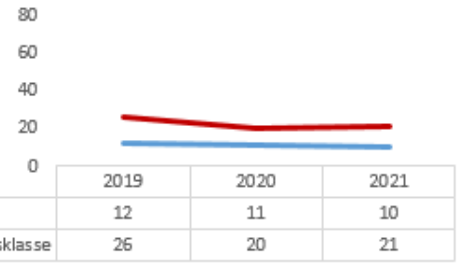
Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Absoluut verzuim *Leerplichtigen die niet staan ingeschreven op een school*	B	Aantal per 1.000 leerlingen in de leeftijd van 15-18 jaar	PI
Relatief verzuim *Leerplichtigen die zijn ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig*	B	Aantal per 1.000 leerlingen in de leeftijd van 15-18 jaar	PI
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSV-ers)	B	% van het aantal leerlingen in de leeftijd van 12-23 jaar	PI

Absoluut verzuim

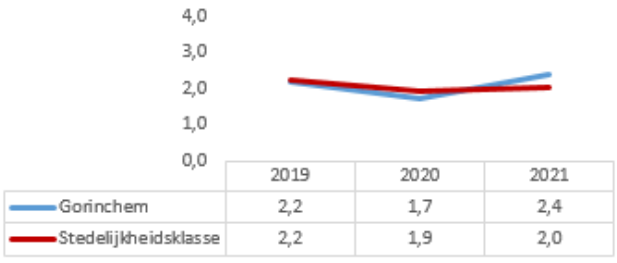
	2019	2020	2021
Gorinchem	1,9	1,5	1,1
Stedelijkheidsklasse	2,6	2,7	2,8

Relatief verzuim

	2019	2020	2021
Gorinchem	12	11	10
Stedelijkheidsklasse	26	20	21

Voortijdige schoolverlaters

	2019	2020	2021
Gorinchem	2,2	1,7	2,4
Stedelijkheidsklasse	2,2	1,9	2,0

2.5.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Taalpact	In 2022 is ingezet op de campagne 'Huh? Wat bedoelt u? Met de campagne is bij inwoners en bij scholieren opgehaald wat voor hun onbegrijpelijke zaken zijn. Al deze resultaten worden verzameld bij het Meldpunt van Onbegrijpelijke Zaken. De deelnemers aan de campagne worden vervolgens gemotiveerd om eens wat vaker Huh? te zeggen zodat organisaties weten dat ze begrijpelijker moeten communiceren. Bij de formele taalaanbieder IVIO zijn wachtlijsten ontstaan voor het volwassenenonderwijs (niet inburgeraars). De Bibliotheek AanZet organiseert een speciaal aanbod voor de deelnemers op de wachtlijst, zodat er een doorlopende leerlijn is en mensen niet hoeven te wachten.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	Het IHP is een plan waarin staat hoe de gemeente de komende 16 jaren blijft zorgen voor schoolgebouwen in Gorinchem. In samenwerking met de schoolbesturen bouwt de gemeente aan kwalitatieve en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. In de raadsvergadering van juni 2021 is ingestemd met een aantal kaders voor toekomstig op te stellen IHP's. De vastgestelde kaders zijn onder andere: het verduurzamen van de schoolgebouwen naar de ambitie Energie neutrale gebouwen (ENG) en/of frisse scholen B en de aansluiting op meer inclusief onderwijs. Een frisse school is een schoolgebouw met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu (klasse B is het uitgangspunt). Er is ook ingestemd met een versneld uitvoeringsprogramma voor een unilocatie van basisscholen De Regenboog Retranchement en Beatrix/De Burcht. Verder wordt een IHP voorbereid vanuit de vastgestelde IHP-kaders. Tijdens de I&O van februari en oktober 2022 is de raad tussentijds op de hoogte gebracht van de vorderingen om te komen tot een IHP. De quick scans van diverse schoolgebouwen zijn gereed. Voor een aantal schoolgebouwen is aanvullend een duurzaamheidsscan opgesteld. De voorbereidingen voor het nog door de raad vast te stellen IHP zijn hiermee zo goed als afgerond.
Regionale beroepen- en innovatiecampus (RBIC)	In 2022 is een aanvullende gemeentelijke bijdrage van € 1 mln. beschikbaar gesteld voor de vervangende nieuwbouw van het Gilde Vakcollege Techniek. Daarnaast is een bijdrage van € 2 mln. opgenomen voor diverse kosten gerelateerd aan het te bebouwen kavel. Vervangende nieuwbouw is onderdeel van de 1e fase RBIC. Op basis van de huidige inzichten wordt de nieuwbouw begin 2025 in gebruik genomen. In 2022 is zowel de bestemmingsplanwijziging als de omgevingsvergunning vastgesteld. De omwonenden zijn en worden op de hoogte gehouden. Informatieavonden zijn georganiseerd om de inwoners over de plannen te informeren. Zowel de gemeente als CVO-AV hebben een dergelijke avond verzorgd.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Leerplicht	We zien toe op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS) is belast met de uitvoering. Daarnaast informeert het

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	bureau de scholen via nieuwsbrieven actief over actuele onderwerpen als leerplicht en corona.
Onderwijshuisvesting	De nieuwbouw van de brede school Dalemplein is in gebruik genomen. In overleg met CVO-AV werden de voorbereidingen voor de vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek afgerond om te komen tot het aanbesteden van dit project. In 2022 zijn voorbereidingen getroffen voor de reeds ingezette/voorbereide renovaties en nieuwbouw, zoals de renovatie van de onderwijslocatie Dr. Hiemstralaan 24-24a. Het project, voor realisatie van de unilocatie voor De Regenboog Retranchement en Beatrix de Burcht is gestart. Voor een aantal schoolbesturen zijn diverse rijkssubsidies aangevraagd en toegekend ten behoeve van het optimaliseren van het binnenklimaat.
Leerlingenvervoer	De verordening leerlingenvervoer is in juni 2022 vastgesteld door de raad.
Onderwijs aan anderstaligen	Het aantal leerlingen bij het voortgezet onderwijs van de Internationale Schakelklas (ISK vo) is afgelopen jaar fors gestegen. ISK vo is van 60 leerlingen in oktober 2021 gegroeid naar 230 leerlingen in november 2022. Naast het onderwijs aan de leerlingen uit het asielzoekerscentrum (AZC) is er een grote toename van het aantal Oekraïense leerlingen uit Gorinchem en de regio. De leerlingen zijn nu verdeeld over de drie locaties Omina College, Da Vinci College en Stadhuisplein. De locaties zijn tijdelijk. Gezocht wordt naar meer passende onderwijshuisvesting voor vijf jaar. 60 leerlingen krijgen onderwijs op de ISK-po (primair onderwijs). Deze leerlingen zijn nu tijdelijk gehuisvest op het Gildenplein en het AZC zelf.
Onderwijsachter-standenbeleid	Met maatschappelijke partners in de stad, waaronder de onderwijs-, kinder- en peuteropvanginstellingen, jongerenwerk, de bibliotheek, Centraal Punt, ouders en andere maatschappelijke organisaties werken we samen binnen het Gelijke Kansenbeleid. In onze stad hebben ruim 200 peuters een risico op een achterstand. 84% van deze kinderen maken gebruik van een voor- of vroegschool. In 2021 was dit 66% (landelijk 60%). Daarmee hebben we steeds meer kinderen in beeld. Binnen het onderwijs zijn extra interventies geweest gericht op achterstanden opgelopen door de Corona.
Brede scholen	Door de gebruikers is het overleg over de doorlopende leerlijn tussen opvang en onderwijs geïntensiveerd. Het Gildenplein heeft een extra subsidie ontvangen om de bibliotheekfunctie te versterken (maatschappelijke buurtfunctie). Op het Gildenplein hebben jonge vluchtelingen onderwijs ontvangen.

2.5.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV41 Openbaar basisonderwijs	232	202	264	284	20 N
TV42 Onderwijshuisvesting	3.020	4.402	3.406	3.226	180 V
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.174	5.305	8.627	7.639	988 V
Lasten Onderwijs	**10.425**	**9.909**	**12.297**	**11.150**	**1.148 V**
TV42 Onderwijshuisvesting	247	333	357	375	18 V
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.285	2.236	4.585	4.527	59 N
Baten Onderwijs	**3.532**	**2.569**	**4.943**	**4.902**	**41 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-6.893	-7.340	-7.355	-6.248	1.107 V
Stortingen reserves	4.832	0	2.034	2.034	0 V
Onttrekkingen reserves	3.302	1.550	524	486	38 N
Resultaat	**-8.423**	**-5.790**	**-8.864**	**-7.795**	**1.069 V**

TV42 Onderwijshuisvesting
De kosten van de noodlokalen voor Yulius bij het Omnia College aan de W. de Vries Robbeweg zijn als gevolg van de eenmalige plaatsingskosten € 20.000 hoger uitgevallen dan geraamd.

Voor onder andere het onderzoek naar de haalbaarheid en het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor een unilocatie voor de Regenboog en de school voor speciaal basisonderwijs (sbo) Beatrix de Burcht op de locatie Retranchement, heeft de raad voor 2022 een incidenteel bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld. Deze ontwikkeling is gekoppeld aan de renovatie van de Hoefslag voor het i_lab en de renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a. Omdat deze renovaties pas in 2023 worden uitgewerkt en uitgevoerd, is het project Retranchement ook vertraagd. Daarom stellen wij voor om de genoemde € 200.000 via een bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023.

De uitwerking, implementatie en exploitatie van het i_lab vindt stapsgewijs plaats. De geraamde (bijgestelde) exploitatiebedragen voor 2022 ad € 313.000 zijn niet geheel uitgegeven. De werkelijke lasten in 2022 zijn ad € 276.000. Deze dekken wij via een onttrekking aan de dekkingsreserve i_lab. Op programma Onderwijs leidt dit tot lagere lasten van € 37.000, maar ook tot een lagere onttrekking aan de dekkingsreserve van € 37.000.

Voor de nieuwbouw voor Gilde Vakcollege Techniek is de huidige locatie van de paardensportvereniging Hippos benodigd. Om de noodzakelijke vaart in het project te houden hebben wij eind 2022 de nodige onderzoeken en werkzaamheden uit laten voeren voor de verhuizing naar de nieuwe locatie aan de Haarweg, het schoon opleveren van de locatie, etc. Deze waren, inclusief financiële middelen, in het voorjaar 2023 voorzien. Dit heeft in 2022 geleid tot incidenteel hogere lasten van € 34.000.

TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Wij hebben eind 2022 de vaststelling van de vergoeding over 2022 ontvangen van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) ten behoeve van huisvestingsvoorzieningen voor basisonderwijs aan asielzoekers die in Gorinchem in het opvangcentrum verblijven. Dit betrof een bedrag van € 268.000, dat wij in 2022 niet geraamd hadden. Omdat de gemeenteraad in zijn vergadering van 23 februari 2023 heeft besloten om deze middelen na ontvangst toe te voegen aan het budget voor de tijdelijke onderwijshuisvesting voor de Internationale Schakelklas, stellen wij de raad voor om deze middelen via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 hiervoor in 2023 beschikbaar te stellen.

In de begroting 2022 is een eenmalig € 60.000 geraamd voor een subsidie aan de Stichting Hoger Onderwijs Gorinchem voor de ontwikkelfase en eerste uitvoeringsfase van de nieuwe hbo-opleiding. De stichting heeft als gevolg van de onhaalbaarheid het initiatief niet verder uitgevoerd, waardoor er in 2022 een incidenteel lagere last van € 60.000 ontstaat.

Onder andere door het sluiten van de locatie voor het Kleurenlint aan de Laag Dalemseweg en het beperkte beroep op de middelen voor vandalisme zijn de exploitatielasten voor de multifunctionele schoolgebouwen in 2022 € 60.000 lager dan geraamd. Omdat een aantal gemeentelijke gymzalen onlangs is opgeknapt, hebben wij in 2022 incidenteel € 40.000 minder aan onderhoud uitgegeven dan geraamd.

De gemeente ontvangt extra geld voor de aanpak van laaggeletterdheid (onderdeel Wet educatie en beroepsonderwijs, WEB). Deze middelen zijn specifiek bedoeld ter ondersteuning van de regierol van gemeenten en voor het bereiken van laaggeletterden door deze van een passend aanbod te voorzien. In 2022 is er om verschillende redenen minder besteed. Mede door de coronacrisis kon de uitkering niet volledig worden besteed. Daarnaast heeft de gemeente in de tweede helft van 2022 extra middelen ontvangen als gevolg van de prijsstijging en extra aandacht voor laaggeletterdheid. Een deel is direct ingezet voor de prijsstijgingen. Sommige activiteiten konden niet opgestart worden o.a. omdat het in aanvang moeilijk was om gekwalificeerde docenten aan te trekken. Daardoor kon € 102.000 niet benut worden. Omdat de aanpak laaggeletterheid een meerjarig regionaal project is met de gemeenten Vijfheerenlanden en Molenlanden, stellen wij de raad voor om € 102.000 via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 hiervoor in 2023 beschikbaar te stellen.

Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) is een meerjarige subsidie. De Rijksbijdrage 2022 was € 1.477.700 waarvan bijna € 1.400.000 is uitgegeven. De niet bestede middelen blijven beschikbaar voor inzet in latere jaren. Er blijft zowel bij de lasten als de baten € 79.000 over. Dit geeft per saldo geen resultaat.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een Specifieke Uitkering Corona die tot eind juli 2025 uitgegeven mag worden. In 2022 zijn deze middelen besteed aan interventies gericht op achterstanden opgelopen door de coronapandemie. De niet bestede middelen blijven beschikbaar tot eind juli 2025. Voor zowel de lasten als de baten is dit € 392.000. Dit geeft per saldo geen resultaat.

Er is € 66.000 minder uitgegeven aan peuter- en kinderopvang omdat de zomerschool voor kinderopvang uit de middelen voor het Nationaal Programma Onderwijs is bekostigd. Wat er niet besteed wordt bij het NPO moet nl. worden terugbetaald aan het Rijk in 2025.

Leerlingenvervoer is een zogenaamde openeinderegeling en uitgaven kunnen fluctueren. In 2022 is er € 52.000 meer uitgegeven door toename van het aantal (dure) individuele ritten naar verder weg gelegen scholen waarvoor aangepast vervoer nodig is.

Het Rijk heeft via de septembercirculaire € € 478.000 overgemaakt voor "Dichterbij dan je Denkt" aan de gemeente Gorinchem, als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio. Dit zijn aanvullende middelen om werkloosheid te bestrijden. Omdat het programmamanagement van de arbeidsmarktregio belegd is bij de gemeente Vijfheerenlanden, wordt dit bedrag in 2023 aan Vijfheerenlanden overgemaakt. De raad wordt voorgesteld om hiervoor via een bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 € 478.000 beschikbaar te stellen in 2023. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) heeft € 102.600 meer verstrekt dan geraamd voor bestrijding van werkloosheid als gevolg van corona, deze gelden zijn overgemaakt naar de arbeidsmarktregio. Per saldo geeft dit geen resultaat.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
Brede school Hoog Dalem	10.309	9.616	650	10.266	43 V	Ja
Herhuisvesting locatie De Burcht	1.146	-	-	-	1.146 V	Nee
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	2.025	-	-	-	2.025 V	Nee
IHP 2020 binnenklimaat	500	806	-619	187	313 V	Nee
Inrichting Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	125	-	-	-	125 V	Nee
Openbare ruimte t.b.v. I_lab	450	-	-	-	450 V	Nee
Renovatie gymzaal J van Egmond	500	-	-	-	500 V	Nee
Uitbreiding Fortis lyceum en sporthal OKK incl. Technasium	1.490	200	1.290	1.490	-	Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	2.576	10	56	66	2.510 V	Nee
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	16.500	725	-	725	15.775 V	Nee
Yulius aanpassing Merwedekanaal 8a IHP 2014	150	-	-	-	150 V	Nee
Yulius renovatie Dr. Hlemstralaan 24-24a	250	-	-	-	250 V	Nee
Totaal lasten	**36.021**	**11.357**	**1.377**	**12.734**	**23.287 V**	
Baten						
IHP 2020 binnenklimaat	-	619	-619	-	-	
Brede school Hoog Dalem	-	383	183	566	566 V	Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	1.900	10	56	66	1.834 N	Nee
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a	114	-	-	-	114 N	Nee
Totaal baten	**2.014**	**1.012**	**-380**	**632**	**1.382 N**	
Totaal investeringen	**34.007**	**10.345**	**1.757**	**12.102**	**21.905 V**	

Brede school Hoog Dalem
De brede school Dalemplein is opgeleverd en in januari 2022 in gebruik genomen door de scholen, de kinderopvang en overige gebruikers. De laatste afrondende werkzaamheden aan de school, de gymzaal (waaronder de inrichting), het wijkcentrum en het buitensportveld zijn verricht en het project is binnen de beschikbaar gestelde middelen van ruim € 10 mln. uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2022 sluiten wij het (samengestelde) investeringsbudget af. De terug ontvangen btw in het kader van de Regeling specifieke uitkering Sport ad € 383.000 en de bijdragen van de schoolbesturen van per saldo € 566.000 waren niet geraamd en leiden tot een voordeel op het investeringsbudget.

Herhuisvesting bso Beatrix de Burcht/Ihp 2017 uitbreiding Retranchement
De investeringsbudgetten voor de uitbreiding Retranchement ad. € 2.025.000 en de nieuwbouw Beatrix de Burcht ad € 1.146.000 maken deel uit van de nieuwbouwplannen van voornoemde scholen op de locatie Retranchement 3. De onderzoeken en voorbereidingen vinden tweede halfjaar 2023 en voorjaar 2024 plaats, zodat de daadwerkelijke bouw in 2024 en 2025 ter hand genomen kan worden. Wij verwachten dat de nieuwbouw voor bso Beatrix de Burcht/De Regenboog in het voorjaar 2026 in gebruik genomen kan worden. De investeringsbudgetten blijven benodigd en schuiven daarom door naar 2024 en 2025.

Renovatie gymzaal J. van Egmond
Wij bereiden op dit moment de aanbesteding voor de renovatie van de gymzaal voor. Nadat het project gegund is, zullen we de renovatiewerkzaamheden voor de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat zo spoedig mogelijk ter hand te nemen.

IHP 2020 binnenklimaat
Voor het optimaliseren van het binnenklimaat in de schoolgebouwen voor het primair onderwijs is een investeringsbudget van € 500.000 beschikbaar gesteld. Voor diverse schoolgebouwen hebben wij maatregelen als (decentrale) mechanische ventilatie en CO2-monitoring met signalering en rapportage getroffen, om te voldoen aan de norm Frisse scholen Klasse B. Wij voeren overleg met het bestuur van de Stichting OVO over de mogelijke inzet van het restantbudget van € 300.000 voor De Tweemaster en de locatie Dr. Hiemstralaan in 2023.

Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v i_lab/Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab en Openbare ruimte t.b.v. i_lab
Voor de realisatie van het i_lab heeft de gemeenteraad een bedrag van € 6,65 mln. beschikbaar gesteld en hiervoor € 1,9 mln. een bijdrage uit de Regiodeal ontvangen. In 2021 is een coöperatie met leden uit het onderwijsveld, het bedrijfsleven en de gemeente opgericht, die verantwoordelijk is voor de huisvesting, de bedrijfsvoering en de exploitatie van het i_lab. In afwachting van het vrijkomen van de beoogde locatie Hoefslag 6 heeft het i_lab haar activiteiten gestart in ruimten van het naastgelegen da Vinci.college Door de opgelopen vertraging schuiven de investeringsbudgetten voor de renovatie en inrichting van Hoefslag 6 en de openbare ruimte door naar 2023 en 2024.

Uitbreiding Fortes lyceum en sporthal OKK in Technasium
De uitbreiding van het Fortes lyceum met het Technasium (aanpassing van de inpandige gymzaal tot Technasium) is gerealiseerd. De sporthal voor het Fortes lyceum en OKK is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek
In verschillende raadsvergaderingen heeft de raad voor de vervangende nieuwbouw per saldo een investeringsbudget van € 18,5 mln. en een exploitatiebudget ter hoogte van € 2 mln. beschikbaar gesteld. De aanbesteding en de gunning hebben inmiddels plaatsgevonden en de werkzaamheden zijn gestart in maart 2023. Samen met het schoolbestuur hopen wij dat het Gilde in het voorjaar van 2025 kan verhuizen naar de nieuwe locatie.

Yulius aanpassingen Merwedekanaal 8a IHP 2014
De toekomstige huisvesting van Yulius Lingewaal College wordt meegenomen in het Integrale Huisvestingsplan. In afwachting hiervan worden de voorgenomen aanpassingen in de locatie Merwedekanaal 8a (nog) niet uitgevoerd. Het investeringsbudget van € 150.000 wordt integraal ingezet voor de dekking van het uitvoeringsplan IHP, inclusief huisvesting voor Yulius.

R**enovatie Dr. Hiemstralaan24/24a**
De renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a wordt na de zomervakantie 2023 uitgevoerd. Voor de noodzakelijke maatregelen ten aanzien van het binnenklimaat hebben we een rijksbijdrage van € 114.000 ontvangen. Bso Beatrix de Burcht kan het gebouw vervolgens in het voorjaar van 2024 betrekken, waarna de renovatie van de locatie Hoefslag 6 voor het i_lab ter hand kan worden genomen.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Da Vinci College (volwasseneneducatie)	153
Stichting Kindercentra Gorinchem	1200
Stichting Bibliotheek AanZet	3
Stichting Regiobibliotheek Lek en Ijssel	31
Stichting Jeugdhaven Gorcum	80
Stichting Prago	25
Stichting OVO	40
Careyn Maatschappelijke dienstverlening	4
SWV Driegang	98
Stichting Zieke docenten	51
Stichting de Inspiratiecompagnie	30
Stichting Logos	62
Stichting School en bedrijf	20
Diverse instanties, coronabijdragen vanuit nationaal programma onderwijs	478

2.5.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR DG&J
- GR AVRES
- Coöperatie i_lab

2.6 Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Taakvelden

Sportbeleid en activering

Sportaccommodaties

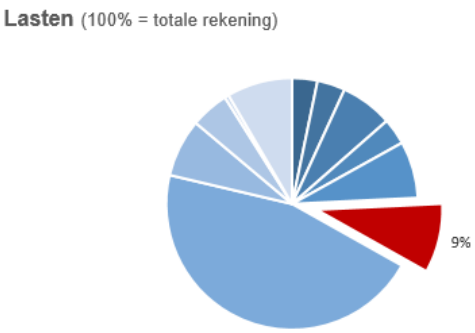
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Musea

Cultureel erfgoed

Media

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

2.6.1 Wat hebben we bereikt met het programma Sport, Cultuur en Recreatie?

Doel

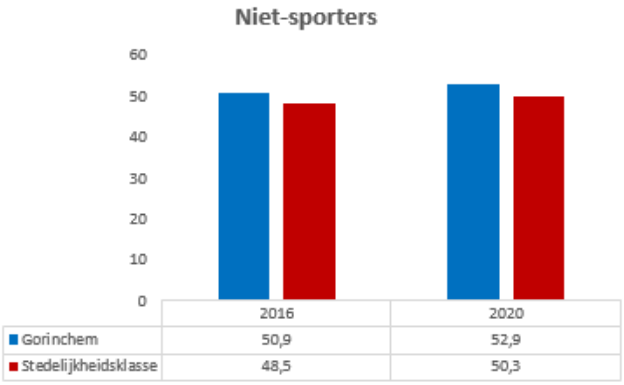
Gorinchem is een aantrekkelijke stad waarin veel te doen en te beleven is op het gebied van sport, cultuur en recreatie.

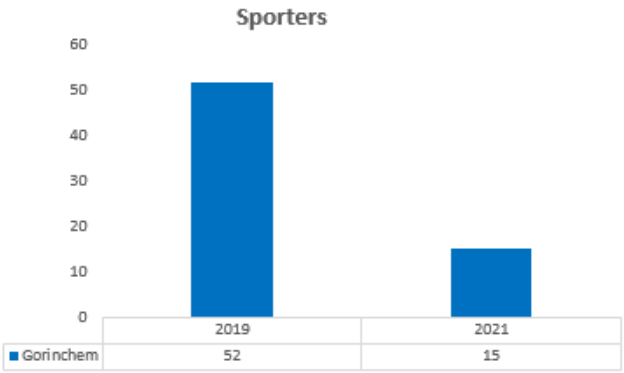
Vastgesteld beleid

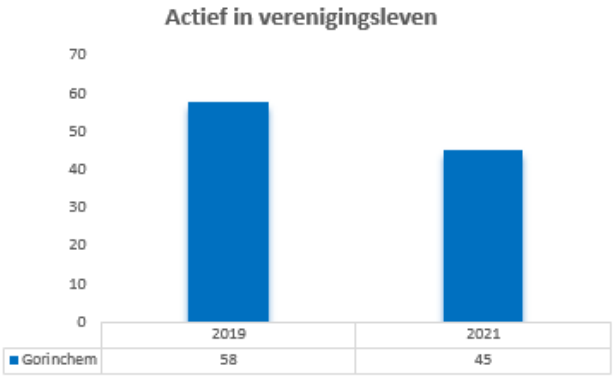
Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Archeologiebeleid	2010
Vestingplan	2017
Speelruimteplan Een leven lang plezier 2018-2027	2018
Emancipatie- en diversiteitsbeleid 2018-2023	2018
Cultuurvisie Ambities Cultuur 2019-2023	2019
Tarievennota binnen- en buitensport	2019
Subsidieverordening	2020
Beleidsregel aanleg buitensportvelden	2020
De Kracht van Sport 2022-2025	2022

Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Niet-sporters 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet	B	in %	PI
Sporters *In georganiseerd en niet georganiseerd verband*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI
Actieve deelname verenigingsleven afgelopen 12 maanden	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	PI

Niet-sporters
60
50
40
30
20
10
0
2016
2020
Gorinchem
50,9
52,9
Stedelijkheidsklasse
48,5
50,3

Sporters
60
50
40
30
20
10
0
2019
2021
Gorinchem
52
15

Actief in verenigingsleven
70
60
50
40
30
20
10
0
2019
2021
Gorinchem
58
45

2.6.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Capaciteit en tarieven binnensport	Begin 2022 zijn de sporthal Fortes en sportzaal Dalemplein in gebruik genomen. Deze uitbreiding zorgt op dit moment voor voldoende capaciteit in Gorinchem om het bewegingsonderwijs en binnensport te faciliteren. In de wintermaanden blijft de bezetting van alle binnensportaccommodaties hoog en is het een uitdaging om alle wensen te vervullen. Er is een goede samenwerking en afstemming tussen gemeente, SGS en verenigingen. Voor het gebruik van alle gemeentelijke gymzalen worden sinds 2022 dezelfde binnensporttarieven gehanteerd, waarbij de regeling en de berekening ook overzichtelijker is gemaakt.
Subsidiebeleid Sport	Met de amateursportverenigingen is het eerste jaar themagericht werken geëvalueerd en afgerond. De thema's voor de jeugdsport zijn: 'rookvrij sportterrein en positief coachen'. Door corona en de opstart van de amateursport verenigingen was volledige focus op de verschillende thema's lastig. Hierdoor is de uitwerking niet altijd volledig geweest. Voor het seizoen 2022/2023 zijn voorlopige subsidies uitgekeerd en zijn de thema's weer bepaald. Ondersteuning door de buurtsportcoach wordt als essentieel gezien. De buurtsportcoaches van Gorinchem Beweegt blijven daarom actief ondersteunen in de uitvoering van de thema's.
De Nieuwe Doelen	Voor de verkiezingen is besluitvorming door het voormalige college opgeschort. Het college heeft het dossier De Nieuwe Doelen na de zomer van 2022 weer opgepakt, met als doel definitieve besluitvorming over het proces in 2023.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Gorcumse geschiedenis en erfgoed	Het Gorcums Museum stond in 2022 in het teken van het jaarthema 'Boeiend?!'. Aanleiding voor dit thema was de herdenking van het jaar 1572 waarin zich het verhaal van de Martelaren van Gorcum afspeelde, en het jaar 1672 waarin de Hollandse Waterlinie zijn intrede deed. In de expositie Boeiend?! 1572 blikte het Gorcums Museum terug op de lokale geschiedenis uit het verre en recente verleden. Uitgelicht werd dat een thema als verdraagzaamheid van alle tijden is. In de exposities Boeiend?! 1672 en Gorcums Goed reflecteerden - veelal lokale - kunstenaars op de wereld om ons heen. Daarnaast is in 2022 gestart met plannen voor de herinrichting van de historische afdeling van het Gorcums Museum. Het auditorium krijgt als eerste een nieuwe uitstraling. In december was deze ruimte gesloten vanwege de werkzaamheden.
Gorinchem Inspireert	Onder de noemer van *Gorinchem Inspireert* zijn in 2022 diverse culturele activiteiten en projecten ontwikkeld, gecoördineerd en gestimuleerd. Binnen het stadsthema Boeiend zijn dit onder andere het educatief fotografieproject Ooggetuige, het selfie project van Bibliotheek AanZet en Gorcums Museum en het lespakket Oude Hollandse Waterlinie mét Gorcumse helden. De Spreekkamer, die een van de kerntaken van Gorinchem Inspireert vervult, heeft onder andere de verkiezing van de stadsdichter en het slotakkoord van de Maand van Respect georganiseerd. Daarnaast heeft Gorinchem Inspireert culturele instellingen en initiatieven op verschillende manieren ondersteund. Het sport- en cultuurplatform maakt activiteiten zichtbaar. Er zijn cultuurcafés georganiseerd om partijen te verbinden en om te horen welke behoefte er leeft in de stad. Met de in november 2022 gelanceerde website

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	gorincheminspireert.nl biedt de gemeente een platform waar inwoners, ondernemers, scholen en verenigingen worden geïnspireerd voor en door cultuur.
Bevordering deelname sport	In 2022 zijn samen met het verenigingsleven en het onderwijs diverse projecten ingezet die sportdeelname door jong en oud bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn Sjors Sportief, Gorcum Sportmaand in september-oktober 2022, Sportspektakel, SeniorenFit, beweegroutes en sportpunten in diverse wijken en vakantie-activiteiten voor de jeugd. Via het sportplatform Sjors Sportief kan iedereen gemakkelijk zien wat Gorinchem te bieden heeft op het gebied van sport en bewegen.
Speelruimteplan	In 2022 zijn meerdere beweegroutes gerealiseerd in de Gildenwijk, Haarwijk en Hoog Dalem. Het Speelruimteplan en het lokale sportakkoord vormen hierbij de basis. Het speelruimteplan in de wijk Wijdschild is gerealiseerd. De realisatie van Haarwijk-Oost is eind 2022 gestart en wordt afgerond in het eerste kwartaal van 2023. Eind 2022 is gestart met de eerste participatieronde voor de uitvoering van het speelruimteplan in de Binnenstad. Tijdens de wijkschouw Binnenstad is dit plan gepresenteerd.
Emancipatie en diversiteit	Begin 2022 zijn er verschillende dialogen georganiseerd over de Stad van Tolerantie. Verder zijn de uitkomsten van het onderzoek naar discriminatie bekend gemaakt. De gemeente is samen met RADAR en maatschappelijke partners in gesprek over meldingsbereidheid. In september was in het kader van Regenboogstad de tentoonstelling 'legale liefde' te zien. De maand november stond weer in het teken van de Maand van Respect. Met onder andere gastlessen door wethouders en een Tweede Kamerlid, gastsprekers, filmspecial, wandelingen, dialogen en een slotakkoord.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Lokaal sport- en beweegaanbod	Nadat de coronamaatregelen waren afgeschaald is er in 2022 weer veel gebeurd op het gebied van sport en bewegen. Evenementen die eerder stil waren gelegd, zijn weer opgepakt en georganiseerd. Denk hierbij aan schoolsporttoernooien, een nieuwe versie van het sportgala, sportpunten weer in de oude vorm, etc. SeniorenFit is uitgerold in de Binnenstad en wordt nu aangeboden in 5 wijken. Daarnaast is er tijdens de Gorcum Sportmaand in september-oktober 2022 wederom aandacht gevraagd voor sportdeelname. Hier is door inwoners weer goed gebruik van gemaakt. De beweegroutes zijn verder ontwikkeld. Er is een nieuwe boost gegeven aan de vrijwilligerscampagne en er is nog meer aandacht gegeven aan de leefstijlcampagne Gorinchem Gezond.
Gezonde leefstijl	In juni 2022 heeft de eerste Gorinchem Gezond week plaatsgevonden met 22 activiteiten en 250 deelnemers. Er is een community opgebouwd met 22 Gorinchem Gezond partners. De campagne hebben we naar de inwoners toegebracht (in de verschillende wijkcentra) met de boodschap: start jouw gezonde leefstijl samen met Gorinchem Gezond. We stimuleren en faciliteren gezonde keuzes rondom voeding, beweging, zingeving, sociaal, ontspanning en slaap.
Sportverenigingen	Vanuit Gorinchem Beweegt zijn met name sport- en beweegaanbieders op maat ondersteund. Zeker na de coronaperiode was het voor een aantal verenigingen lastig om weer op te starten. Er is een duidelijk beeld van hoe de verenigingen er nu voor staan. De gezamenlijke binnensport- en buitensportoverleggen zijn weer fysiek

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	georganiseerd, waarbij ervaringen, goede ideeën en uitleg van ondersteuning worden gedeeld.
Sportaccommodaties	De energiecrisis in 2022 heeft een grote impact op de binnen- en buitensportaccommodaties in Gorinchem. Vooral het zwembad Caribabad is een grootverbruiker qua energie. Eind oktober is het voorstel aangenomen om het zwembad inclusief de grote sporthallen in 2023 financieel te ondersteunen vanwege de stijgende energielasten. Parallel hieraan wordt versneld een toekomstvisie voor het zwembad ontwikkeld. De buitensportverenigingen met een eigen accommodatie ervaren ook problemen met de huidige energielasten. Zowel lokaal als landelijk worden deze aanbieders gedeeltelijk financieel ondersteund. Eind 2022 is de realisatie van ledverlichting voor de buitensportaccommodaties versneld uitgevoerd, zodat de energielasten voor verlichting verminderen. De binnensportverenigingen ervaren weinig tot geen hinder van de hoge energielasten. Reden hiervoor is dat deze verenigingen een sportaccommodatie huren. De hogere energielasten worden niet doorberekend in de huur.
Burgerinitiatieven	Zie programma 2.
Cultuureducatie	Vanuit de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit is gewerkt aan het duurzaam versterken van de kwaliteit van de cultuureducatie mede door intensievere samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector. De cultuurcoaches adviseerden en ondersteunden scholen op het gebied van cultuureducatie. In 2022 is ingezet op het zichtbaar maken van het cultuur(educatief) aanbod op sportencultuur.gorinchem.nl en gorincheminspireert.nl. Via deze platforms vinden scholen en inwoners het culturele aanbod. Ook is ingezet op erfgoededucatie via lokale erfgoedprojecten. Verder zagen ruim 4.000 leerlingen van 4-14 jaar een theatervoorstelling en brachten alle groepen 4 en 5 (circa 900 leerlingen) een bezoek aan het Winterfestijn. De samenwerking met Centraal Punt is verder verstevigd rondom cultuureducatie en -participatie voor en door jongeren in Gorinchem.
Amateurkunst-verenigingen	Met de subsidie voor amateurkunst bevorderen wij een ruim, gevarieerd en laagdrempelig aanbod van amateurkunst, actieve cultuurparticipatie van inwoners met een focus op jongeren en stimuleren we cultuureducatie. In 2019 is de doelgroep die subsidie kan aanvragen voor amateurkunst verbreed. De verwachting was dat daardoor het aantal subsidieaanvragen zou toenemen. Door de coronacrisis is het aantal deelnemers aan amateurkunst afgenomen. Daardoor is de verwachtte toename van subsidieaanvragen vooralsnog uitgebleven. De jaarlijkse IkToon-maand in juni was wederom succesvol. Tijdens deze maand biedt de gemeente de amateurkunst een podium om hun activiteiten op een creatieve wijze te promoten.
Evenementen en culturele voorstellingen	Na afloop van de coronamaatregelen in februari 2022 ontwikkelde de evenementensector zich weer als vanouds. Veel jaarlijks terugkerende evenementen hebben een subsidie ontvangen, zoals het Zomerfeest, Festiwal, Hippiefestival, Timmerdorp en Lingehavenconcert. Daarnaast zijn nieuwe evenementen gesubsidieerd, zoals de Matthäus Passion en Spoken in de stad. Een aantal grote subsidieontvangers heeft in verband met het achterwege blijven van sponsorbijdragen en/of prijsstijgingen vanuit de Rijks coronamiddelen voor cultuur een hogere subsidie ontvangen dan gebruikelijk.
Archeologie	In 2022 zijn voorbereidingen getroffen om het archeologiebeleid te herzien. Eerder is opdracht gegeven om recente kennis van de bodem te verwerken in het beleid en het

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	uit te breiden met de onderdelen conflictarcheologie en onderwaterarcheologie. De aangepaste beleidsstukken en de begeleidende kaarten zijn in december aan de raad voorgelegd ter vaststelling. Uitgevoerd archeologisch onderzoek betrof onder andere de locatie van de Dalemsedijk in het kader van de dijkversterking, het voormalige Wellantcollege, Abraham Kemplaan e.o. en de Helmsteeg 11.

2.6.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV51 Sportbeleid en activering	1.215	1.156	1.839	1.314	525 V
TV52 Sportaccommodaties	3.369	3.640	3.665	3.701	36 N
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.479	1.647	2.256	1.682	574 V
TV54 Musea	1.392	1.488	1.461	1.384	76 V
TV55 Cultureel erfgoed	783	905	1.186	1.050	136 V
TV56 Media	662	672	772	753	19 V
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.144	3.445	3.746	3.525	221 V
Lasten Sport, cultuur en recreatie	**12.046**	**12.954**	**14.924**	**13.409**	**1.515 V**
TV51 Sportbeleid en activering	215	113	317	149	167 N
TV52 Sportaccommodaties	1.174	1.491	1.551	1.668	118 V
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	96	79	117	144	27 V
TV54 Musea	123	126	132	142	10 V
TV55 Cultureel erfgoed	163	142	204	191	13 N
TV56 Media	102	107	107	116	9 V
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	68	212	149	122	28 N
Baten Sport, cultuur en recreatie	**1.941**	**2.269**	**2.577**	**2.531**	**45 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-10.105	-10.685	-12.348	-10.878	1.470 V
Stortingen reserves	288	0	2.999	2.999	0 V
Onttrekkingen reserves	111	74	600	88	512 N
Resultaat	**-10.281**	**-10.611**	**-14.747**	**-13.789**	**958 V**

TV51 Sportbeleid en activering
De verwachte btw-restitutie van € 181.000 als gevolg van ons beroep op de regeling Stimulering Sport is volledig geraamd op taakveld 51. De definitieve afrekening 2022 ad € 177.000 hebben we gespecificeerd verantwoord op de betreffende taakvelden 43 (gymnastiekzalen: € 13.000), taakveld 51 (combinatiefuncties: € 33.000), taakveld 52 (sportaccommodaties: € 107.000) en € 22.000 op het investeringsbudget Gymzaal brede school Dalemplein. Op taakveld 51 ontstaat hierdoor een verschil aan baten van € 148.000. Zie ook de toelichting op taakveld 52 Sportaccommodaties.

TV52 Sportaccommodaties
In het kader van de regeling Stimulering Sport heeft de gemeente Gorinchem overall € 181.000 aan betaalde btw over sportuitgaven terugontvangen van het Rijk. Hiervan heeft € 107.000 betrekking op de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, welke bedragen niet waren geraamd.

TV53 Cultuurpres. productie en participatie
De culturele partijen in Gorinchem hebben na corona nog weinig ruimte voor extra initiatieven en ook zijn de

subsidies voor cultuureducatie en cultuurparticipatie deels door corona in 2022 niet volledig uitgegeven. Een rechtstreeks gevolg van corona is de vermindering van het aantal amateurkunstverenigingen en de terugloop van het aantal leden. Dit alles heeft geleid tot een eenmalige onderuitputting van de subsidiebudgetten cultuur van € 80.000.

Voor de projectleiding voor de renovatie en ontwikkeling van De Nieuwe Doelen heeft de raad in 2020 € 160.000 beschikbaar gesteld. Van dit bedrag resteert € 108.000. We stellen voor om het restant van € 108.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023 voor de continuering van het project.

Van de beschikbaar gestelde middelen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur (coronasteunpakketten van het Rijk en onderuitputting cultuurbudgetten door corona in 2021) ad € 370.000, resteert in 2022 een bedrag van € 302.000. Wij stellen u voor om deze cultuurmiddelen via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 beschikbaar te houden voor de lokale culturele infrastructuur in 2023.

TV54 Musea
Na de coronabeperkingen, waaronder de sluiting van het Museum, hebben wij ons in 2022 vooral gericht op het weer opstarten van het museum en het organiseren van tentoonstellingen. Nadat de herinrichting van de historische collectie van het museum hierdoor even on hold heeft gestaan, hebben wij deze eind 2022 weer pro actief ter hand genomen en inmiddels de nodige opdrachten in de markt gezet. De herinrichting vormt een belangrijk element in het concept ‘Mooiste vestingstad’ en de toeristische aantrekkelijkheid van de binnenstad. Wij stellen u daarom voor deze € 60.000 uit 2022, via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

TV55 Cultuur erfgoed
De Stichting tot instandhouding van molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (SIMAV) heeft de vier Gorinchemse molens overgenomen. Hierbij hebben wij afspraken gemaakt over het onderhoud en de restauratie, waarvoor wij tot en met 2022 middelen in de begroting hebben opgenomen. Over de jaren 2019-2022 is een totaalbedrag van € 723.000 uitgekeerd. De overgangsperiode is hiermee afgerond en het restant 2022 ad € 58.000 kan eenmalig vrijvallen.

Omdat het aanwijzingstraject met betrekking tot de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in 2022 nog niet helemaal is afgerond, is ook het structurele budget voor de erfgoedcommissie in 2022 niet volledig uitgegeven. Afronding van de nog lopende trajecten staat gepland voor 2023. Wij verwachten dat we hier incidenteel extra middelen voor nodig hebben en daarom stellen we de raad voor om hiervoor € 30.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen voor 2023.

TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
In de raadsvergadering van 29 september 2022 heeft de raad besloten om de ontvangen Rijkssubsidie Erfgoed Deal van € 103.000 in te zetten voor het project Linielandschap in de dijkversterking Gorinchem-Waardenburg. Dit project vindt in 2023 plaats, waardoor deze specifieke middelen voor de financiering van de (extra) meekoppelkansen bij het dijkversterkingsproject in 2022 nog niet zijn uitgegeven. De uitvoering door de GraafReinaldAlliantie loopt mee met de dijkverzwaring. Wij stellen de raad voor om deze € 103.000 hiervoor via de bestemming van het rekeningresultaat 2022 in 2023 beschikbaar te stellen.

De corona-versoepelingen kwamen voor ons te laat om in 2022 nog een Open Havendag te organiseren. Wel hebben we in september de traditionele Botenbeurs weer kunnen organiseren. Zowel de organisatiekosten als de verwachte baten blijven door de afzegging van de Open Havendag € 25.000 incidenteel achter bij de raming.

Aanleg, beheer en onderhoud van het openbaar groen integreren wij waar mogelijk in de projecten voor b.v. riolering en openbare verharding. Omdat wij in 2022 minder van dergelijke projecten hebben uitgevoerd, resteert eenmalig een bedrag van € 50.000.

De overige positieve en negatieve afwijkingen op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie zorgen voor een incidenteel positief saldo van € 73.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
Aanleg sportveld GJS 2022	140	-	-	-	140	V Nee
Boemer Tractor 2022	50	-	-	-	50	V Nee
Bruggen en visssteigers	288	-	59	59	229	V Nee
Caribabad chloor- en zuurvat	150	-	-	-	150	V Nee
Cultuurhuis 2019	7.000	13	-	13	6.987	V Nee
Hardware audiovisiuele middelen museum-RAG	70	-	-	-	70	V Nee
Herinrichting park 10e Penninglaan	420	446	11	457	37	N Ja
Inventaris (plus verlichting) museum	45	-	4	4	41	V Nee
Kademuren J. Bloempad en Krabsteeg	260	-	9	9	251	V Nee
Maaiarm heggensnoeier 2022	28	-	-	-	28	V Nee
Meekoppelkans Ravelijn	311	-	3	3	308	V Nee
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren	68	-	-	-	68	V Nee
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad	36	-	-	-	36	V Nee
Nieuw Holland tractor sportvelden	67	-	-	-	67	V Nee
Ransomes maaier 2022	75	-	96	96	21	N Ja
Ravelijn Oostgracht	50	-	-	-	50	V Nee
Speelruimteplan 2020	103	59	44	103	-	Ja
Speelruimteplan 2021	63	2	61	63	-	Ja
Speelruimteplan 2022	293	-	151	151	142	V Nee
Speelveld Hoog Dalem	260	-	-	-	260	V Nee
Vervangen Renault trafic 2022	35	-	-	-	35	V Nee
Vervangen VW transporter 1 2022	44	-	-	-	44	V Nee
Vestingplan, vervangen meubilair	55	46	10	56	1	N Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	250	-	-	-	250	V Nee
Voertuigen en materieel 2021 actiewagen	30	-	-	-	30	V Nee
Voorbereiding kades stationsweg	50	18	35	53	3	N Ja
Waterbus buitendienst	58	-	-	-	58	V Nee
Totaal Lasten	**10.299**	**584**	**483**	**1.067**	**9.232**	**V**
Baten						
Vestingplan, vervangen meubilair	-	7	-	7	7	V Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	100	-	-	-	100	N Nee
Totaal baten	**100**	**7**	**-**	**7**	**93**	**N**
Totaal investeringen	**10.199**	**577**	**483**	**1.060**	**9.139**	**V**

Aanleg sportveld GJS 2022
De voetbalvereniging GJS heeft op basis van de beleidsregel Aanleg sportvelden in 2022 aangetoond dat zij aanspraak kan maken op een kunstgrasveld. De uitvoering vindt plaats in de zomerstop 2023. Het investeringsbudget 2022 is hiervoor benodigd.

Bruggen en vissteigers
De houten fiets- en voetgangersbrug tussen de grote Schelluinse kade en kleine Schelluinse kade, de fietsbrug aan het Annie van Bentumpad tussen het park Het Haagje en de Dr. Willem Dreesstraat en de vissteigers aan de Grote Schelluinsekade West en Oost worden in het voorjaar 2023 opgeleverd. Wij hebben dit binnen het beschikbaar gestelde middelen gerealiseerd.

Caribabad chloor- en zuurvat
Het chloor- en zuurvat van het Caribabad dient op basis van aangescherpte wet- en regelgeving vervangen te worden. In overleg met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hebben wij deze vervanging on hold gezet in afwachting van de uitwerking van de verschillende scenario's voor het Caribabad. Het investeringsbudget schuift als gevolg hiervan door naar 2023.

Toekomstperspectief Nieuwe Doelen
De besluitvorming over het groot podium is in 2022 opgeschort tot na de gemeenteraadsverkiezingen. Wij hebben het dossier De Nieuwe Doelen na de zomer van 2022 weer opgepakt en streven naar definitieve besluitvorming over het proces in 2023. De daadwerkelijke uitvoering is afhankelijk van de definitieve plannen en de investeringsbudgetten voor renovatie/nieuwbouw en de inrichting schuiven daarom door.

Hardware audiovisuele middel museum-RAG
De verbouwing van de begane grond van het museum is afgerond. In 2022 hebben wij de herinrichting van de historische collectie verder uitgewerkt en opgepakt en in 2023 zullen wij dit project afronden. Hiervoor hebben wij het investeringsbudget voor de hardware en audiovisuele middelen van € 70.000 nog nodig.

Herinrichting park Tiende Penninglaan
De herinrichting van het park gelegen aan de Tiende Penninglaan is afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Kademuren Jacques Bloempad en Krabsteeg
De vervanging van de kademuur aan het Jacques Bloempad voeren wij op een alternatieve wijze uit met oog voor natuurvriendelijkere beschoeiingen en meer groen in plaats van steen en voor de integraliteit met het herstel van het fietspad en riolering in dat gebied. Dit heeft geleid tot enige vertraging, maar inmiddels heeft de aanbesteding plaatsgevonden en verwachten wij de uitvoering eind 2023/begin 2024 ter hand te nemen. De vervanging van de kademuur aan de Krabsteeg hebben wij nog niet uitgevoerd, omdat wij momenteel de nut en noodzaak om deze (geheel) te vervangen onderzoeken en op welke wijze we hier het beste invulling aan kunnen geven.

Meekoppelkans Ravelijn
De werkzaamheden voor de aanpassing van de Bastion Ravelijn bereiden we in 2023 voor, waarna we deze in 2024 uit willen gaan voeren.

Meekoppelkans Woelsewaard parkeren
Ook de voorbereidingen voor de meekoppelkansen in de Woelsewaard, waaronder een struinpad en de parkeerplekken aan de dijk, worden in 2023 getroffen. Uitvoering is mede afhankelijk van de werkzaamheden en de planning van de Alliantie. Wij verwachten deze in 2024 of 2025 ter hand te nemen.

Nieuw Holland tractor sportvelden
De tractor die de sportveldbeheerder gebruikt voor het onderhoud aan de buitensportvelden gaan wij in 2023 vervangen.

Ravelijn Oostgracht
Dit investeringsbudget ad € 50.000 betrekken wij bij de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring en de meekoppelkansen die wij hierbij zien voor de toegankelijkheid en de aantrekkelijkheid van de mooiste vestingstad van Nederland.

Speelruimteplan 2022
De plannen voor de Haarwijk worden op dit moment uitgevoerd, met uitzondering van de centrale speelplek. Deze was oorspronkelijk beoogd op de locatie Lange Slagenstraat. Voor deze locatie wordt een toekomstvisie opgesteld, waarvan deze centrale speelplek ook deel uitmaakt. Het restant van de voor het Speelruimteplan 2022 beschikbare middelen schuiven wij daarvoor door naar 2023.

Speelveld Hoog Dalem
De aanleg van het speelveld in Hoog Dalem heeft plaatsgevonden binnen de in de begroting beschikbare middelen. Bij de tussenrapportage 2023 zullen wij de raad informeren over de afwikkeling van het restant van € 260.000.

Vestingplan 2020 bastion VIII
De voorbereiding, het onderzoek (o.a. archeologie en flora en fauna) en het opschonen van het binnenterrein Bastion VIII en het in profiel brengen van de wallen en bijbehorende werkzaamheden van Bastion VIII, betrekken wij bij de integrale aanpak van de vesting in het kader van de Mooiste vestingstad van Nederland. Het investeringsbudget ad € 250.000 schuift daarom door naar 2023.

Waterbus buitendienst
Door onverwacht lange levertijden is de waterbus nog niet vervangen. Het investeringsbudget schuift daarom door naar 2023.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Diverse sportverenigingen, jeugdsportsubsidies	57
Diverse sportverenigingen, subsidies gehandicapten en 55+	17
Sportgala	9
St.Gorinchemse Sportaccommodaties	1707
COC Rotterdam	6
Stichting Bibliotheek AanZet	666
Stichting Studio Peer	55
Cultuureducatie	25
St. de Spreekkamer	50
Stichting Boukie	65
St. IFFG	50
Amateurkunst	42
Stg. Centraal Theater 't Pand	54
St.Goedemorgen Theaterproducties	3
St.Podium Pandemonium	10
overige culturele evenementen	155
Diverse stichtingen en instellingen, coronacompensatie	106

2.6.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

• GR Regio AV

2.7 Programma 7 Sociaal Domein

Taakvelden

Samenkracht en burgerparticipatie

Wijkteams

Inkomensregelingen

Begeleide participatie

Arbeidsparticipatie

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Maatwerkdienstverlening 18+

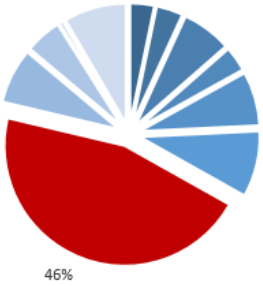
Maatwerkdienstverlening 18-

Geëscaleerde zorg 18+

Geëscaleerde zorg 18-

Volksgezondheid

Lasten (100% = totale rekening)

2.7.1 Wat hebben we bereikt met het programma Sociaal Domein?

Doel

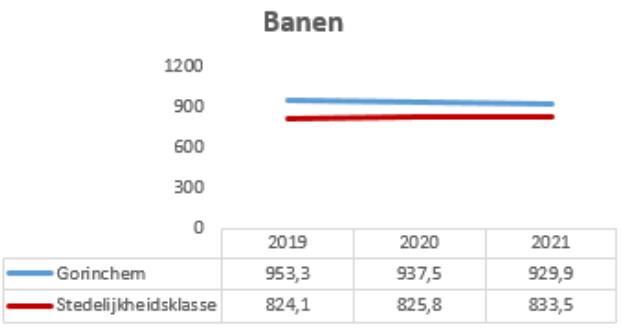
Gorinchem is een stad waar iedereen meedoet, zich kan ontplooien en verantwoordelijkheid neemt voor zichzelf, elkaar en de leefomgeving.

Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Uitvoeringsdocument transities sociaal domein	2014
Jeugdhulp	2014
Beleidsvoornemens Participatiewet	2014
Beleidskader Beschermd wonen en opvang 2015-2018	2014
Lokaal maatwerk Jeugdhulp	2016
Transformatie van Sociaal cultureel werk naar Meedoen	2016
Meerjarenperspectief Jeugdhulp 2018-2022	2018
Integraal Sociaal Beleid Gorinchem 2019-202	2019
Ontmoetingsplek van de Toekomst	2022
Verordening Jeugdhulp	2022

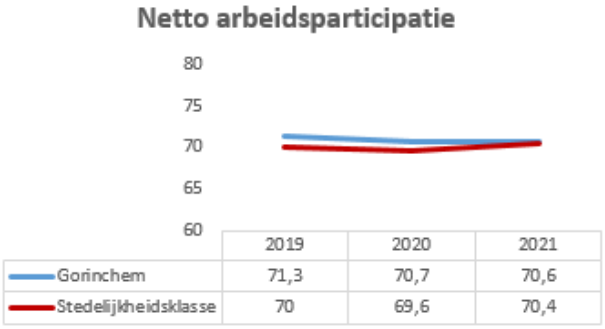
Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Banen	B	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	PI
Jongeren met een delict voor de rechter	B	% van de jongeren in de leeftijd van 12-21 jaar	PI
Kinderen in uitkeringsgezinnen	B	% van de kinderen tot 18 jaar	PI
Netto Participatiegraad	B	% mensen tussen 15-67 jaar dat een baan heeft	PI
Werkloze jongeren	B	% werkloze jongeren 16-22 jaar	PI
Personen met een bijstandsuitkering	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI
Personen met een lopend re-integratietraject	B	Aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	PI
Jongeren met jeugdhulp	B	% jongeren tot 18 jaar	PI
Jongeren met jeugdbescherming	B	% jongeren tot 18 jaar	PI
Jongeren met jeugdreclassering	B	% jongeren in de leeftijd van 12-23 jaar	PI
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI
Waardering algehele persoonlijke gezondheid	F	Score 1-10	ME

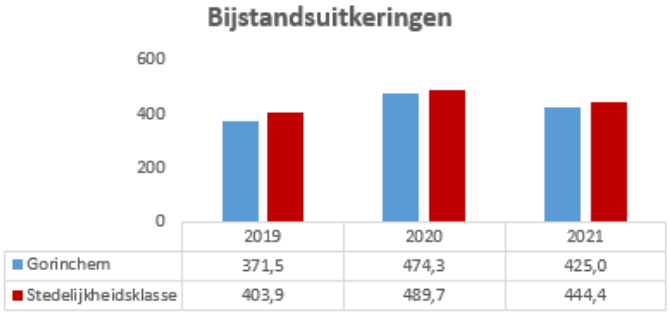

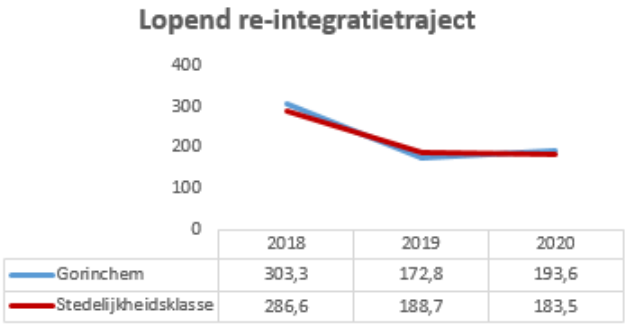

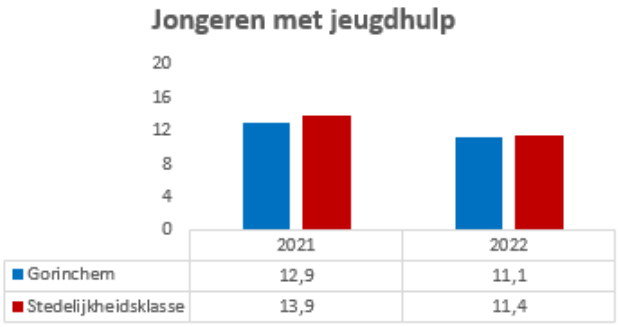

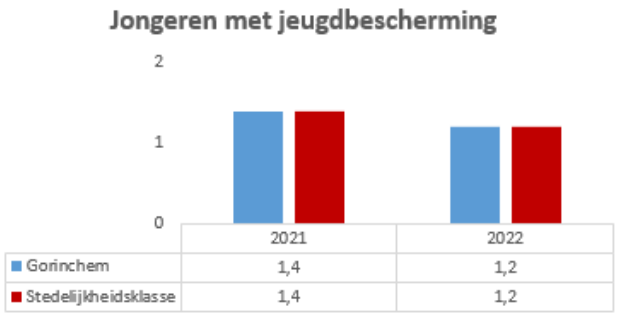

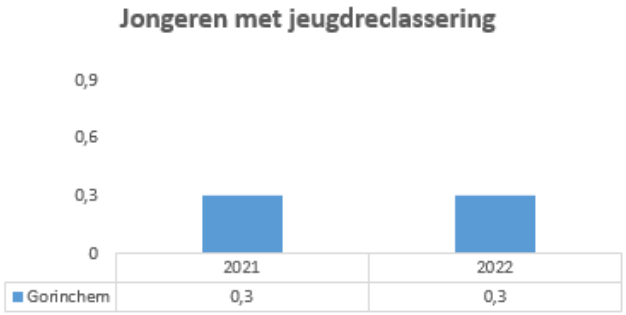

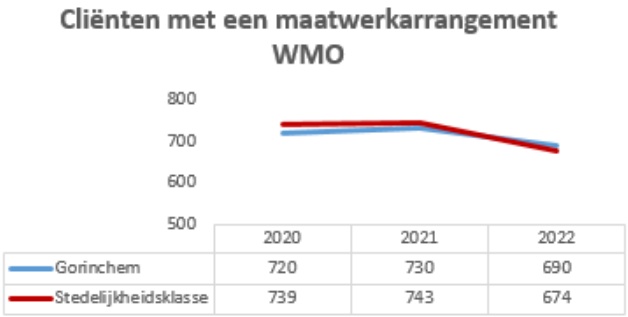

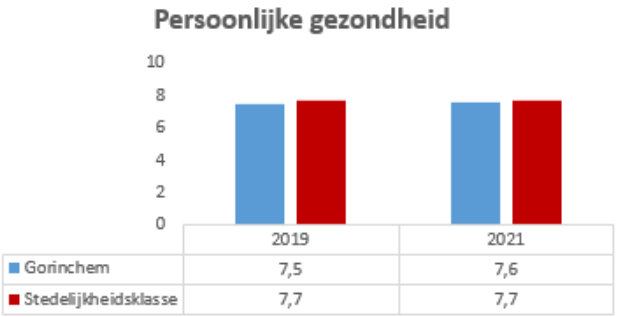

Indicator	Steefwaarde 2022	Hebben we dit bereikt?
Jongeren met Jeugdhulp	12,5	Ja, we hebben de streefwaarde gehaald. Let op het betreft hier alleen jeugdhulp en geen jeugdreclassering, jeugdbescherming of zorg door middel van een persoongebonden budget. Daarnaast wordt het aantal jeugdigen met jeugdhulp in percentage afgezet tegen het totaal aan jeugdigen tot 18 jaar. Dit geeft mogelijk een iets vertekend beeld omdat de inzet van jeugdhulp door kan lopen tot 23 jaar.

2.7.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Voorkomen overbelasting mantelzorgers	In 2022 is verder gebouwd aan een centraal gemeentelijk mantelzorgsteunpunt waar mantelzorgers met hulpvragen in beeld zijn en passend ondersteund worden. Het aantal mantelzorgers dat in beeld is bij het mantelzorgsteunpunt is in twee jaar tijd gestegen van 650 mantelzorgers in 2020 naar ruim 880 mantelzorgers in 2022. De pilot

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	Respijtzorg Thuis wordt per 1 januari 2023 structureel onderdeel van het respijtaanbod. Uit de eindevaluatie kwam naar voren dat mantelzorgers deze vormen van respijt in de thuissituatie als prettig en laagdrempelig ervaren. We organiseerden informatiebijeenkomsten over Verlies en Rouw en het (levens)testament. In samenwerking met het Steunpunt Molenlanden organiseerden we in de Week van de jonge mantelzorger diverse activiteiten. Scholen en andere partnerorganisaties ontvingen flyers met de tips over het signaleren en ondersteunen van jonge mantelzorgers.
Opvang vluchtelingen	Eind 2021 is er een noodopvang voor asielzoekers geopend in Gorinchem. De opvang is eind 2022 verlengd voor maximaal 2 jaar (1 + 1 jaar). De gemeente Gorinchem onderzoekt samen met het COA de mogelijkheden voor een nieuwe alternatieve asielopvang. Vanaf 10 maart 2022 bood de gemeente Gorinchem crisisnoodopvang voor Oekraïense vluchtelingen aan. Deze eerste opvang met eten, onderdak en een bed was in sporthal De Hoefslag waar 100 mensen terecht konden. Daarnaast is er opvang gerealiseerd waar mensen langer kunnen verblijven. In 20 toekomstige sloopwoningen van woningcorporatie Poort6 worden vluchtelingen opgevangen. Hier is plek voor 90-100 vluchtelingen. Daarnaast is het voormalig kantoorpand aan de Schelluinsestraat van Delihome geschikt gemaakt voor langdurig verblijf. Deze locatie biedt sinds eind juni 2022 plek aan 100 vluchtelingen uit Oekraïne.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Integraal Sociaal Beleid	In 2022 is gewerkt aan de vier doelen binnen het Integraal Sociaal Beleid (ISB): een gezonde leefstijl, een prettige leefomgeving, iedereen kan meedoen en passende ondersteuning en zorg. Onder deze vier doelen liggen tal van subdoelen en acties. We hebben extra inzet gepleegd op de kansen vroegsignalering, wijkgericht werken, investeren in welzijnsfunctie, taalvaardigheid, integrale aanpak schulden en het aan het werk helpen van werkzoekenden. Deze kansen zijn geëvalueerd en er is bekeken wat dit heeft opgeleverd en of het van meerwaarde is om de kansen door te zetten. Daarnaast hebben we gekeken of en hoe kansen eventueel geborgd kunnen worden in de reguliere werkwijze. Voor de kans aan het werk helpen is de conclusie dat het goed in de reguliere werkzaamheden zit en dat het benoemen tot kans geen meerwaarde biedt. Voor de kansen vroegsignalering en wijkgericht werken is de conclusie dat deze integraal onderdeel zouden moeten zijn van al ons werk. Daarom zijn deze niet meer bestempeld als kans, maar een uitgangspunt van werken geworden. Voor de kansen investeren in welzijnsfuncties, integrale aanpak schulden en taalvaardigheid is extra inzet ín de komende twee jaar nog nodig. De 5 kansen voor 2023 en 2024 zijn in september 2022 door het college vastgesteld. We zetten in op: Bestaanszekerheid, Basisvaardigheden, Investeren in welzijnsfuncties, Mentale gezondheid en Betrokken Gorinchem. Ook in 2022 is de gemeenteraad in een halfjaarlijkse parallelsessie Informatie & Ontmoeting (I&O) bijgepraat over en meegenomen met de werkzaamheden in het kader van het Integraal Sociaal Beleid. Daarnaast is de raad in mei 2022 aan de hand van de beleidsmonitor geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de doelen en zijn vervolgacties besproken.
Aandacht voor eenzaamheid	Na twee jaar corona zijn er in de aanpak tegen eenzaamheid in 2022 weer meer mogelijkheden voor ontmoeting geweest. Het reguliere aanbod is geanalyseerd per wijk en per cluster om eventuele gebreken in ondersteuning op te kunnen merken. Naast de

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	ondersteuning van het reguliere aanbod heeft de focus gelegen op het bereiken van de inwoners die nog niet van het aanbod afweten. Het welzijnsnetwerk is versterkt door bijeenkomsten en gepromoot door middel van het welzijnspunt om een beter vangnet te kunnen vormen voor de eenzame inwoner. In de Kom Erbij week werden inwoners gestimuleerd om laagdrempelig kennis te maken met het aanbod en nieuwe mensen te ontmoeten. Eind 2022 zijn de signalerende huisbezoeken weer van start gegaan. Daarnaast is er in 2022 gestart met een specifieke aanpak 'Samen Sterk' op mentale gezondheid en eenzaamheid onder jongeren.
Anders sturen op zorg-inkoop	Jeugd: Per 1 januari 2022 is het nieuwe inkoopkader jeugd ingegaan met daaraan gekoppeld een normenkader. Een inkoopkader waarbij drie doelen centraal staan: 1) Een beweging naar de voorkant (lokaal) met als doel minder jongeren in de jeugdhulp; 2) Meer overzicht, grip en verbinding met als doel een betere kwaliteit van zorg met meer sturing en 3) Een resultaat gerichte inkoop van zorg met als doel om de duur van een behandeling te laten afnemen. Wmo: Per 1 januari 2022 zijn nieuwe overeenkomsten gesloten met aanbieders Huishoudelijke Ondersteuning. Dit was het resultaat van een gezamenlijke inkoopprocedure met de gemeente Molenlanden op basis van Open House waarin elke aanbieder die voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen in aanmerking kon komen voor een contract. Als gevolg van rechterlijke uitspraken is de financiering niet langer resultaatgericht, maar betalen we voor de daadwerkelijke geleverde inspanning in tijd (PxQ). 2022 was een overgangsjaar want ook de bestaande overeenkomsten liepen nog een jaar door. Voor de maatwerkvoorzieningen Begeleiding is in 2022 een nieuwe inkoopprocedure doorlopen, ook op basis van Open House. Dit deden we samen met de gemeente Molenlanden. De nieuwe overeenkomsten zijn ingegaan per 1 januari 2023. De nieuwe inkoopafspraken zijn eveneens gebaseerd op PxQ en dus in lijn met de laatste rechterlijke uitspraken. Voor de inkoop van trapliften is een Europese aanbestedingsprocedure doorlopen. Ook hier werkten we samen met de gemeente Molenlanden. De opdracht voor een periode van 4 jaar is medio augustus gegund aan de bestaande leverancier.
Inrichting dementievriendelijke gemeenschap	In Gorinchem leven zo'n 580 mensen met dementie. Daarvan wonen 440 mensen zelfstandig (Woonzorgwijzer, jaar 2020). De mantelzorgers van mensen met dementie verlenen intensieve zorg en voelen zich veelal zwaar belast. In 2022 is er aandacht geweest voor het signaleren en diagnosticeren van dementie bij mensen met een migratieachtergrond. Met verschillende partners is bekeken op welke manier we deze doelgroep beter kunnen bereiken en ondersteunen. In 2023 wordt hier een vervolg aan gegeven. Onder regie van de gemeente is er een initiatiefgroep van inwoners aan de slag gegaan met de realisatie van een Odensehuis. Uit onderzoek naar de maatschappelijke opbrengsten voor bezoekers en mantelzorgers blijkt dat een Odensehuis bijdraagt aan vermindering van de belasting en eenzaamheid en bijdraagt aan het mentaal welbevinden van mantelzorgers. De initiatiefgroep is bezig met de afronding van het ondernemingsplan en streeft ernaar het Odensehuis in het tweede kwartaal 2023 te openen. Het aanvullende mantelzorgbudget van € 49.000 (motie van 23 juni 2022 op de jaarstukken 2021) zal in 2023 worden benut voor een bijdrage in de exploitatiekosten van het Odensehuis.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	In september is de dementievriendelijke route nabij Het Gastenhuis in Hoog Dalem geopend.
Eigen bijdrage Wmo	Wij voeren het abonnementstarief uit binnen de kaders van de Wmo verordening 2020. Het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor huishoudelijke ondersteuning in de Wmo die op termijn weer inkomensafhankelijk kan worden. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2025. Vooralsnog gaan we ervan uit dat deze wijziging budgettair neutraal is. In afwachting van de wetswijziging hebben we een verkenning gedaan naar invoering van een inkomenstoets voor huishoudelijke ondersteuning. De raad heeft ermee ingestemd om het inkomen van nieuwe cliënten mee te mogen wegen bij de uitvoering van eventueel wachtlijstbeheer.
Sociaal team	Door de pilot Jeugdhulp naar voren zijn er 6 fte toevoegt aan het sociaal team. Jeugdhulp naar voren biedt ambulante begeleiding in de direct leefomgeving. Dit is ingezet om ondersteuning lokaal aan te bieden en wachttijden voor een passend traject te minimaliseren. In 2022 zijn de KPI's bijgesteld met het doel om meer grip te krijgen en kansen te signaleren. Elk half jaar worden de resultaten besproken. Op deze manier combineren we data met de ervaringen van de professionals. Zo herkennen we patronen en passen we de dienstverlening aan wanneer noodzakelijk. De opdracht jeugdhulp naar voren is op deze manier ontwikkeld. Het activeren van zorgdomein, een verwijstool gebruikt door huisartsen, zien we een stijging in de aanmelding naar het sociaal team. Door een uitbreiding van de POH-jeugd GGZ van 1 fte naar 2 fte is er meer aandacht voor de samenwerking met de huisartsen. In de samenwerking met de scholen is er ingezet op vindbaarheid en laagdrempeligheid van schoolmaatschappelijk werk en de jeugdprofessionals in de scholen. Door de aanwezigheid van wmo-consulenten in het sociaal team (Spijksedijk) groeit de integraliteit. Eenvoud is het resultaat voor de inwoner. Gezamenlijk op huisbezoek en het bespreken van mogelijkheden binnen de drie wetten in casuïstiek overleg. Verbinding maken tussen het sociaal team en voorliggende voorziening draagt bij aan de af- en opschaling van casussen. Net als ieder jaar zit het succes hiervan in elkaar weten te vinden. De inspiratiesessies en trainingen hebben hierin een grote bijdrage.
Cliëntervarings-onderzoek Jeugd en Wmo	Net als voorgaande jaren is er ook in 2022 vanuit de Wmo en de Jeugdwet een cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd met als doel om te achterhalen hoe inwoners de hulp en ontvangen zorg en/of ondersteuning ervaren hebben. De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek Jeugd en Wmo 2021 zijn begin oktober 2022 middels een raadsinformatiebrief gedeeld met de raad. De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek hebben geleid tot een aantal aandachtspunten, waaronder het verbeteren van de bekendheid van de onafhankelijk clientondersteuner. Dit is opgepakt door via diverse kanalen (gemeente website, Wmo meldingsformulier) nadrukkelijker te verwijzen naar de mogelijkheden van clientondersteuning. Daarnaast zijn de uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek Jeugd zowel lokaal als regionaal gebruikt om de kwaliteit van de dienstverlening c.q. hulpverlening te verbeteren. Zo zijn onder andere resultaten met betrekking tot wachttijden besproken met het sociaal team. In het tweede kwartaal van 2022 is er vanuit de Jeugdwet gestart om, naast cijfermatige gegevens, ook het persoonlijke verhaal van ouders en jeugdigen op te halen (Narratief cliëntervaringsonderzoek Jeugd). Voor het cliëntervaringsonderzoek Wmo wordt bekeken of kwalitatief en kwantitatief onderzoek kan worden gecombineerd. Mogelijk leidt dit in de loop van 2023 tot aanpassingen in de onderzoeksmethode.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Preventieprogramma's en activiteiten	In 2022 is op diverse thema's ingezet op preventie-activiteiten waarmee bijgedragen wordt aan het vermogen van inwoners om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan. Mentale gezondheid Mede vanuit deze doelstelling is in 2022 is gestart met voorbereidingen voor de ISB-kans mentale gezondheid. Met partners wordt er extra ingezet op het terugdringen van mentale problemen onder jongvolwassenen. Onderdeel hiervan is de aanpak van het jongerenwerk rondom mentale gezondheid en eenzaamheid vanuit het project Samen Sterk. Ook biedt JongJGZ dit jaar psychosociale ondersteuning aan leerlingen van het Omnia College. Overgewicht Om inwoners te stimuleren gezonde keuzes te maken en overgewicht terug te dringen is de Voedselbank eind 2022 gestart met het project 'gezond de winter door'. Met dit project stimuleert de Voedselbank het koken met gezonde voeding door het (meer) aanbieden van groente, fruit en gezonde zuivelproducten. Kansrijke start Met de Kansrijke Start wilden we in 2022 samen met partners uit het medisch en sociaal domein concrete stappen maken ter verbetering van de samenwerking rondom de eerste 1000 dagen van een kind. Hiervoor is - na een intensief werktraject - eind 2022 gezamenlijk een werkplan ontwikkeld, waarmee werkgroepen themagericht kunnen werken aan verbeterpunten. Tot slot is Jong JGZ met ingang van 1 juli 2022 gestart met het prenataal huisbezoek aan gezinnen in een kwetsbare situatie.
Rookvrije schoolpleinen en sportverenigingen	Op 31 mei, op wereld-niet-roken-dag, is de Rookvrije Hoefslag officieel geopend. Op dit scholenterrein is het op slechts een paar aangewezen plekken toegestaan om te roken, voor de rest van het gebied geldt een rookverbod. De Rookvrije Hoefslag is uitgelicht bij de GGD-campagne ZHZ-rookvrij en aanwezige scholen ontvingen een award. We streven ernaar om in 2025 volledig rookvrije sportaccomodaties te bieden. Hiervoor hebben verenigingen in 2022 de keuze gekregen om te werken aan een rookvrije sportvereniging als voorwaarde van de jeugdsportsubsidie. Verenigingen kregen hier indien gewenst ondersteuning bij door Youz preventiewerk.
Leven lang bewegen	De vastgestelde beleidsvisie sport is een ambitieus plan waarin bewegen en meedoen centraal staat. Met de scholen en verenigingen wordt er actief ingezet om het Athletic Skills Model (ASM-model) te introduceren, uit te voeren en de komende jaren verder uit te rollen. Zo hebben op dit moment 18 partners, waaronder buurtsportcoaches, gymdocenten en trainers, de ASM-opleiding gevolgd. Het ASM-model komt daarmee terug in de lessen bewegingsonderwijs op het P.O. en V.O.. Ook zijn er eerste stappen gezet met het inrichten van de gemeentelijke gymzalen met ASM materiaal. Er is naast de reguliere activiteiten binnen het sportbeleid extra ingezet op een gezonde leefstijl. Zo is de campagne Gorinchem Gezond opgezet waarbij inwoners uit Gorinchem middels activiteiten en voorlichting worden geholpen bij (de weg naar) een gezonde leefstijl. Samen met partners hebben we hier tot op heden al meer dan 250 mensen mee bereikt. Ook is bij dit sportbeleid extra aandacht voor de doelgroepen voor wie bewegen niet vanzelfsprekend is. Naast het reguliere aanbod staat ook inclusiviteit op de sportvereniging centraal. Sportvereigingen hebben een ambassadeur Inclusief Sporten naar voren geschoven. Met deze ambassadeurs wordt gekeken hoe sportvereniging nog beter ingericht kunnen worden voor alle doelgroepen zodat daadwerkelijk iedereen mee kan doen. Het programma SeniorenFit is verder uitgerold in de Binnenstad. We

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	nodigen 65-plussers uit deze wijk uit voor een gratis Fittest en bieden vervolgens met samenwerkingspartners uit de wijk passend aanbod aan voor beweging en sociale contacten. In de aandachtswijken Gildenwijk en Haarwijk is SeniorenFit al eerder uitgerold, we zullen het aanbod hier verder gaan updaten en aanvullen.
Inburgering, waaronder statushouders	Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. Sinds deze datum ligt de regie op de uitvoering van de inburgering bij de gemeente. Het landelijke proces liep in het begin stroef, maar dit is inmiddels verholpen. Onderdelen van de nieuwe wet zijn nog steeds in ontwikkeling. Eind 2022 zijn er afspraken gemaakt met taalscholen over één van de leerroutes: de onderwijsroute. Hierdoor kunnen we nog meer maatwerk bieden aan jonge inburgeraars die nog willen studeren. Daarnaast zijn we eind 2022 gestart met een taalverhogingstraject voor inburgeraars die nog onder de oude Wet Inburgering vallen.
Decentralisatie Beschermd Wonen	In 2022 is het lokale transformatieproces BW met de ketenpartners in de Proeftuin Maatwonen voorgezet. De Proeftuin is in 2022 op inhoud en sturing nog verder verbonden aan het ISB proces. Met de ketenpartners is gestart met een Proeftuin ontwikkelagenda 2023-2024. Waarin de 5 transformatie thema's van de Proeftuin met de ketenpartners afgestemd worden op ISB ontwikkelagenda. De innovaties van Wijnkoperstraat 2 en het preventief budgetbeheer zijn gecontinueerd. In 2022 is gewerkt aan de opgave om het aanbod Wmo (BW) dagbesteding en herstelgerichte trainingsaanbod in 2022 beter bereikbaar voor de Proeftuin doelgroep te maken. De start van de innovatie dagbesteding Speelgoedbank en de vestiging van een locatie Regionale Herstelacademie Peerpoint in Gorinchem hebben hierin een bijdrage geleverd.
Maatschappelijke Opvang	Met de opening in 2022 van het Regionale Opvang project dakloze gezinnen Keijzerstraat en het leveren van contingent woningen voor uitstroom Opvang en Housing First heeft Gorinchem samen met de Woningcorporatie Poort6 bijgedragen aan de regionale afspraken uitbreiding capaciteit Opvang plaatsen. Ook is in lijn met de regionale afspraken in 2022 met gemeente Molenlanden een gezamenlijke verkenning uitgevoerd voor een project Merwede Huisjes. Uitkomst hiervan is dat beide gemeenten in 2023 starten met het traject van een haalbaarheidsonderzoek voor de realisatie van een project Merwede Huisjes in hun gemeente. Met de ondertekening van de Regionale Samenwerkingsafspraken 'Preventie Uithuiszetting bij Schulden' en de invoering van de lokale briefadresfunctie voor thuislozen, is bijgedragen aan preventieve maatregelen ter voorkoming van dakloosheid. De regionale Toegangspoort Nieuwe Start voor dak- en thuislozen is in 2022 verder verankerd in de regionale en lokale samenwerking met ketenpartners en lokaal met het Sociaal Team Gorinchem en het Veldwerk Leger des Heils voor Gorinchem en buurgemeenten.
SamenGorinchem	In 2022 heeft SamenGorinchem totaal 31.454 bezoekers mogen verwelkomen. Er zijn 1.510 berichten en 60 hulpvragen geplaatst. Begin oktober 2022 vierden we het 2-jarig bestaan van SamenGorinchem, met workshops voor aanwezige inwoners en maatschappelijke partners. Tot slot is eind 2022 gekozen voor een overzichtelijkere en visuele weergave van de sociale kaart. Dit zorgt, samen met een steeds hoger bezoekersaantal, voor de groei en optimalisering van het platform.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Participatiewet	Net als in 2021 heeft ook 2022 een groot deel van de activiteiten van Avres in het teken gestaan van crisisdienstverlening. Door de oorlog in Oekraïne moest Avres nieuwe taken gaan uitvoeren zoals de Regeling opvang ontheemden Oekraïne en de uitkering van de Energietoeslag. Door de mogelijkheid om energietoeslag aan te vragen zijn ook de minimaregelingen beter bekend geworden. Met als resultaat dat deze regelingen ook vaker aangevraagd zijn dan in voorgaande jaren. Daarnaast zijn voor het einde van het jaar de inkomensgrenzen voor de minimaregelingen met terugwerkende kracht verhoogt van 120% naar 130% van de bijstandsnorm. In april 2022 heeft Avres, na een traject van zienswijzen, het Ambitiedocument vastgesteld. Op basis daarvan heeft Avres ook het uitvoeringskader voor het Ambitiefonds opgesteld en vastgesteld in december 2022.
Preventie	In 2022 hebben we samen met betrokken partners de vastgestelde regionale en lokale preventieprogramma's integraal uitgevoerd, onder andere vanuit het preventie- en handhavingsplan alcohol en het lokale preventieakkoord. Vanuit de gemeente hebben teams die actief zijn in de stad een signalerende en preventieve functie in de wijken van de stad. Daarnaast investeerden we in preventie door het versterken van de buurthuisfunctie, wijkgericht werken en in het bijzonder het versterken van sociaal cultureel werk (inzet opbouwwerker).
Jeugdwet	<u>Wettelijke uitvoering Jeugdwet</u> In 2022 voerde het Sociaal Team Gorinchem de hulp en ondersteuning in het kader van de jeugdwet uit. Daar waar nodig is doorgeleid naar een gespecialiseerde zorgaanbieder. De gemeentelijke taken op het gebied van de inkoop en het contractmanagement van specialistische jeugdhulp zijn regionaal georganiseerd door de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd (GR DG&J). De preventie van jeugdhulp is neergelegd in het ISB van de gemeente. <u>Jeugdzorg: Beweging naar de voorkant</u> Om de transformatie verder vorm te geven, zijn we in 2022 gestart met een aantal maatregelen. We organiseerden in 2022 jeugdhulp dichter bij de inwoner. Dit door lokaal laagdrempelige hulp en ondersteuning in het eigen netwerk te bieden, in de vorm van een algemene voorziening. Hiermee hebben we de kennis en de expertise (eerder) lokaal toegankelijk gemaakt voor jeugdigen en hun ouders. Ook organiseerden we verschillende vormen van ambulante specialistische jeugdhulp meer lokaal en dicht bij de jeugdigen. Hierbij hebben we de verbinding gezocht met onze lokale partners (zoals onderwijs en huisartsen). Op deze manier zorgden we voor een kwalitatieve doorontwikkeling en verbreding van het lokale aanbod. In 2022 zijn we ook gestart met het verbeteren van de regionale veiligheidsketen. Dit in lijn met het landelijk vastgestelde Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Het regionale programmaplan is vastgesteld en de uitwerking moet de komende jaren vorm krijgen. Om beter zicht te krijgen op de effecten van landelijk, regionaal en gemeentelijk beleid, is er in 2022 ingezet op data en monitoring om al deze ontwikkelingen ook datagedreven te kunnen ondersteunen. <u>Jeugdzorg: Regionale samenwerking</u>

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
	In Zuid-Holland Zuid kopen we verschillende vormen van jeugdzorg gezamenlijk in. Ook in 2022 hebben we hierin samengewerkt met de Service Organisatie Jeugd (SOJ) dat onderdeel uitmaakt van de Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J). In 2022 is het nieuwe inkoopkader 2022 ingegaan (zie ook Anders sturen op zorginkoop). Om conform het nieuwe inkoopkader te kunnen werken is in 2022 de nieuwe Verordening Jeugdwet, inclusief nadere regels, vastgesteld. Hervormingsagenda Jeugd Om ook in de toekomst goede zorg te kunnen leveren binnen een duurzaam en financieel beheersbaar jeugdhulpstelsel zijn er zowel landelijk als regionaal en lokaal, maatregelen nodig. Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben in 2022 gewerkt aan een gezamenlijke agenda. Deze agenda wordt de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 genoemd. Oplevering van deze agenda werd verwacht in november 2022. Deze deadline heeft men landelijk niet gehaald en oplevering wordt nu in 2023 verwacht. Alle maatregelen die de gemeente Gorinchem in 2022 heeft ingezet zijn echter wel in de geest van deze Hervormingsagenda gestart.
Wet maatschappelijke ondersteuning	Wettelijke taken Wet maatschappelijke Ondersteuning 2015 (Wmo) De uitvoering van de Wmo is een taak van gemeenten. Hoofddoel is ondersteuning bieden bij de zelfredzaamheid van kwetsbare inwoners zodat zij kunnen (blijven) participeren in de samenleving. Ondersteuning is erop gericht dat inwoners van 18 jaar en ouder zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en functioneren. Wmo toezicht De GGD is sinds 2016 aangewezen als Wmo toezichthouder en heeft in opdracht van de gemeente proactieve onderzoeken uitgevoerd onder een steekproef van zorgaanbieders en pgb-zorgverleners. De GGD heeft één calamiteitenonderzoek uitgevoerd. We zijn in afwachting van de rapportage van de GGD over 2022. MolenHopper Het MolenHopper-vervoer is ook in 2022 uitgevoerd door gecontracteerde vervoerder Juijn. In 2022 was er nog steeds sprake van de nodige beperkingen vanwege corona en is het gebruik nog niet terug op het oude niveau. Ook was er sprake van druk op de dienstverlening vanwege personeelstekorten bij de vervoerder. Huishoudelijke ondersteuning Rond de zomerperiode 2022 werden we geconfronteerd met wachtlijsten voor Huishoudelijke Ondersteuning. Aanbieders hadden te maken met personeelstekorten waardoor zij niet langer konden voldoen aan nieuwe vraag naar huishoudelijke ondersteuning. Ook de bestaande vraag kwam onder druk. Met aanbieders hebben we beheersingsmaatregelen afgesproken. Inmiddels kunnen de meeste aanbieders weer leveren en zijn de wachtlijsten opgelost. Wmo hulpmiddelen Het gebruik van Wmo hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobielen, woonvoorzieningen, traplifften etc.) stijgt licht, mede onder invloed van de vergrijzing.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen	Ieder jaar voert de Inspectie van het Onderwijs een analyse uit over de taken die gemeenten volgens de Wet heeft. De hoogst haalbare status A wordt weer behouden. Binnen onze gemeente is voldoende plaatst voor de zogenaamde doelgroepkinderen (kinderen met een risico op een achterstand).
Jongerenwerk	In 2022 heeft Stichting The Mall het jongerenwerk uitgevoerd. Er zijn 'inlopen' in alle wijken georganiseerd. In Gorinchem Oost zijn extra inlopen georganiseerd binnen het wijkcentrum Dalemplein. Er is veel gebuik gemaakt van het meidenwerk. Samen met de stichting Boukie organiseert The Mall activiteiten in de stad. Vergeleken met voorgaande jaren zijn er meer activiteiten georganiseerd. Op het Omnia en Gomarus zijn jongerenwerkers actief binnen de scholen. In 2022 is samen met scholen (zowel primair- als voortgezet onderwijs) overleg over de inzet van jongerenwerk. The Mall heeft een specifieke aanpak rondom het thema Social Media, waarmee naast de jongeren ook ouders betrokken worden.
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)	De uitvoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening is belegd bij de GR Avres. Sinds 1 januari 2021 leveren alle zorgverzekeraars, woningcorporaties, energie en drinkwaterbedrijven signalen van betaalachterstanden aan bij Avres in het kader van vroegsignalering. Avres benadert inwoners telefonisch, per brief e-mail of door middel van een huisbezoek. Avres doet een aanbod om mensen te helpen met betaalachterstanden. in 2022 is het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening toegenomen van 187 in 2021 naar 227 in 2022.
Gezondheidsbeleid	De gemeente heeft, ondersteund door andere gemeenten, een motie op de VNG ledenvergadering ingediend over het behoud van de spoedeisende hulp (SEH) in streekziekenhuizen (waaronder het Beatrixziekenhuis). Deze motie is aangenomen en heeft ook de Tweede Kamer bereikt die kamerbreed steun heeft uitgesproken voor een motie van het CDA en GroenLinks om voor de Spoedeisende Hulp locaties ook uit te gaan van de leefbaarheid en nabijheid van de zorg voor mensen.

2.7.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	3.849	3.658	7.908	7.486	422 V
TV62 Wijkteams	3.445	2.864	5.114	4.532	582 V
TV63 Inkomensregelingen	21.057	19.298	23.054	23.660	606 N
TV64 Begeleide participatie	8.612	8.236	8.613	8.619	7 N
TV65 Arbeidsparticipatie	2.505	2.141	2.348	2.371	23 N
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.301	1.470	1.470	1.555	85 N
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	6.681	7.125	6.713	6.959	247 N
TV671D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	33	33 N
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	9.709	9.011	10.585	10.262	324 V
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	821	1.351	1.903	576	1.328 V
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	561	519	698	698	0 N
TV71 Volksgezondheid	1.646	1.703	1.789	1.746	43 V
Lasten Sociaal domein	**60.187**	**57.376**	**70.195**	**68.496**	**1.698 V**
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	751	475	4.181	5.661	1.480 V
TV62 Wijkteams	331	50	119	155	36 V
TV63 Inkomensregelingen	16.271	14.006	14.665	14.166	499 N
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	254	225	225	259	34 V
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	34	37	3 V
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	879	931	1.483	1.580	97 V
TV71 Volksgezondheid	33	0	36	22	14 N
Baten Sociaal domein	**18.519**	**15.687**	**20.742**	**21.880**	**1.138 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-41.668	-41.689	-49.452	-46.616	2.836 V
Stortingen reserves	297	0	1.042	1.042	0 V
Onttrekkingen reserves	1.258	1.171	1.717	1.717	0 V
Resultaat	**-40.707**	**-40.518**	**-48.778**	**-45.942**	**2.836 V**

TV61 Samenkracht en burgerparticipatie
Bij de MolenHopper is er sprake van een budgetonderschrijding van € 122.000. Het gebruik van de MolenHopper is nog steeds niet terug op het gebruik van vóór corona. Verder vond er in 2022 (in tegenstelling tot 2020 en 2021) geen corona-compensatie plaats.

Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuw Wet Inburgering in werking getreden. In 2022 zijn minder nieuwkomers begonnen met het inburgeringstraject dan verwacht. Dit wordt veroorzaakt door complicaties bij de overgang naar de nieuwe wet. Ook spelen het landelijk woningtekort, grote instroom Oekraïense ontheemden en de vertraagde totstandkoming van de onderwijsroute mee. Hierdoor zijn de inburgeringstrajecten pas laat in 2022 opgestart. De uitgaven zijn lager dan de ontvangen rijksmiddelen waardoor er een onderbesteding op de budgetten Inburgering en Statushouders is van € 363.000. Een gedeelte van de overgebleven rijksmiddelen is een specifieke uitkering en is gekoppeld aan de verwachte inburgeringsplichtigen. De niet bestede middelen kunnen ingezet worden in het volgende jaar. Voor zowel de lasten als de baten is dit € 206.000. Per saldo is het resultaat € 157.000.

Er is een onderbesteding op het budget Bliek in Actie van € 46.000. Een reden hiervoor is het ontbreken van bekendheid, onder inwoners, van het product Bliek in Actie. Ook aarzelen inwoners daarnaast om een aanvraag te doen.

De gemeente heeft voor de opvang van de vluchtelingen een uitkering ontvangen. Deze uitkering is vrij besteedbaar. In Gorinchem is een groot deel van de uitkering ingezet voor het realiseren van onderwijs en een extra medewerker burgerzaken. De uitkering viel echter hoger uit dan begroot. Hierdoor is er een budget over van € 75.000.

Gorinchem heeft in 2022 aan een groot aantal vluchtelingen uit Oekraïne opvang geboden. Daarbij zijn kosten gemaakt op het gebied van huisvesting, beveiliging, exploitatie, leefgeld en het gebruiksklaar maken van geschikte panden. In de tussentijdse rapportage 2022 is, op basis van de toen bekende gegevens, een inschatting gemaakt van de kosten. De werkelijke kosten vallen ruim € 400.000 hoger uit. Deze overschrijding wordt vooral veroorzaakt omdat wij als gemeente meer opvangplaatsen hebben gerealiseerd in de Schelluinsestraat. In de tussentijdse raportage 2022 hebben wij al aangegeven dat de door de gemeente gemaakte kosten door het Rijk worden vergoed op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Deze regeling voorziet in vergoeding van een bedrag per gerealiseerde opvangplek. In de tussentijdse rapportage 2022 is rekening gehouden met de realisatie van 96 opvangplekken (gemiddeld per week). De teller van het werkelijk aantal gerealiseerde opvangplekken is in 2022 op 158 uitgekomen. Op basis van de werkelijk gerealiseerde opvangplekken ontvangen wij ruim € 1,7 mln. meer dan was voorzien in de Tussenrapportage. Per saldo is het resultaat € 1,3 mln.

Verder is er sprake van diverse (kleinere) onderbestedingen. Taakveld 61 omvat veel budgetten, die leiden tot een voordeel van € 215.000 bijvoorbeeld budget Mantelzorg € 28.000, buurthuis Grote Haarsekade € 30.000, Buurthuis de Elzenhof € 22.000, netwerkversterking kwetsbare inwoners € 17.000 en sociaal culturele activiteiten 18.000.

TV62 Wijkteams
Op het budget Wmo algemeen is er een onderbesteding van bijna € 82.000. Bij de administratieve herschikking van de Wmo budgetten in 2022 is dit budget abusievelijk te hoog geraamd.

Er is een voordeel ontstaan ten gunste van de budgetten binnen het Sociaal Domein (SD) van € 259.000. Dit komt omdat de maatstaven in diverse circulaires zijn aangepast. Deze maatstaven zijn niet één op één te vertalen naar de budgetten binnen het SD.

Het traject Wonen-zorg is opgestart in 2022 en loopt door in 2023. De uitvoering van dit traject doen we samen met andere partners in de stad. Deze partners betalen ook mee aan dit traject. De baten (bijdragen van partners) zijn in 2022 binnengekomen terwijl de lasten vooral in 2023 plaats zullen vinden. Hierdoor ontstaat een voordeel aan de lastenkant van ruim € 30.000. Het Rijk heeft in 2022 € 81.000 beschikbaar gesteld om maatregelen te treffen die structureel leiden tot het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities (POK-middelen). Deze middelen zijn beperkt ingezet omdat het Integraal Sociaal beleid (ISB) budget ook inzet op versterken van dienstverlening en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities. Dit levert in 2022 een voordeel op van € 70.000.

Bij het uitvoeren van de opdracht van het Sociaal team hebben er projecten geen doorgang gevonden. Dit heeft te maken met de prioritering van het team waarbij we bewust hebben gekozen om focus te houden op het project Jeugdhulp naar voren en het uitvoeren van de basistaken van het Sociaal team. Hierdoor is er een onderbesteding van het budget van € 123.000. Wel zijn de voorbereidingen van de projecten die gepland stonden in 2022 doorgeschoven naar 2023.

TV63 Inkomensregelingen
De rijksvergoeding die wordt ontvangen voor de gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet (BUIG) wordt rechtstreeks beschikbaar gesteld aan Avres, die deze werkzaamheden in een Gemeenschappelijke Regeling voor o.a. Gorinchem uitvoert. De definitieve vaststelling van de BUIG-vergoeding leidt enerzijds tot lagere baten van € 576.000 en anderzijds dus ook tot lagere lasten van € 576.000. Per saldo geeft dit geen resultaat.

Voor het Minimabeleid is het budget overschreden met € 1.177.000 voor de verstrekking van de energietoeslag. De 1e, 2e en 3e tranche is door Avres verstrekt, die deze regeling voor ons uitvoert. De 3e tranche is voor € 1.066.000 gecompenseerd door een bijdrage van het Rijk in de decembercirculaire. In het budget voor energietoeslag is ook € 500.000 verwerkt die door de raad beschikbaar is gesteld voor de minima met een inkomen tussen de 120% en 130% van de bijstandsnorm. Ten tijde van het reserveren van dit bedrag dreigden zij tussen wal en schip te vallen. Maar door extra landelijke financiële regelingen is dit budget overbodig geworden.

In 2022 zijn er zoals in 2021 minder aanvragen voor kwijtschelding belastingen binnengekomen, hierdoor hebben we € 74.000 minder uitgegeven dan geraamd.

TV66 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
Wmo hulpmiddelen heeft een overschrijding van € 75.000. De overschrijdingen hebben met name betrekking op scootmobielen en overige verplaatsingsmiddelen (o.a. driewielfietsen). Het aantal cliënten wat gebruik maakt van een scootmobiel is toegenomen. En meer cliënten dan gebruikelijk hebben in 2022 een hulpmiddel gevraagd via een pgb. Dit heeft een financieel effect omdat de investering in één keer ten laste van het Wmo budget wordt gebracht in plaats van verspreid via een maandelijks huurbedrag. De hulpmiddelen monitoren we gedurende 2023.

TV671 Maatwerkdienstverlening 18+
Het budget voor Huishoudelijke Ondersteuning is overschreden met € 365.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een verdere toename van het aantal cliënten. Wij verwachten dat deze overschrijding voor € 200.000 structureel is. Bij de prognoses van de tussentijdse rapportage 2022 is het budget naar beneden bijgesteld met € 150.000 op basis van ontvangen declaraties halverwege het jaar. Achteraf bleek er sprake van achterstand in declaraties bij aanbieders, waardoor de grondslag voor deze verwachting onvolledig was.

Het budget voor Individuele Begeleiding kent een onderschrijding van € 123.000, ondanks lichte groei van het aantal cliënten. Dit is een effect van de eerdere bijstelling van de inkoopafspraken vanaf juli 2021. De inschatting is dat deze onderschrijding incidenteel van karakter is. Per 2023 gelden nieuwe inkoopafspraken met nieuwe tarieven. Verwachting is dat de nieuwe afspraken niet leiden tot budgetaanpassingen.

TV672 Maatwerkdienstverlening 18-
In 2022 was er sprake van stijgende kosten in de jeugdzorg. De belangrijkste oorzaken van de hogere kosten zijn hogere tarieven wegens landelijke afspraken over hogere zorgsalarissen, ontwikkelingen en bovenregionale afspraken continuïteitsteun in de Jeugdzorg Plus (gesloten jeugdhulp), het niet halen van de beoogde kostenreducties door gemeenten, het normenkader uit de nieuwe inkoop en de groei van de jeugdhulpuitgaven. De trend van landelijk stijgende jeugdzorg-kosten is door het Rijk erkend en hiervoor werden gemeenten gecompenseerd door een extra rijksbijdrage voor jeugdzorg. De gemeente Gorinchem ontving een extra bijdrage van € 3,1 mln. Uiteindelijk hebben we hierdoor vanuit het Rijk voor jeugdzorg in 2022 in totaal meer ontvangen dan onze kosten voor jeugdzorg waren waardoor er een overschot is ontstaan van € 324.000.

TV681 Geëscaleerde zorg 18+
De Rijksbijdrage 2021 voor Beschermd Wonen is regionaal positief gecorrigeerd omdat de centrumgemeente

Dordrecht alsnog compensatie van het Rijk ontving voor extra opvangmaatregelen tijdens corona. Dit heeft ertoe geleid dat de afrekening 2021 € 550.000 hoger uitkwam. In 2022 zien we vanaf het 2e kwartaal, dat de ketenpartners in de Proeftuin de draad weer oppakten na corona. Er is opnieuw een planning vastgesteld op de 5 transformatie thema's nu vanuit lokale procesregie in samenhang met het Integraal Sociaal Beleid. In werkgroepen zijn innovatieprojecten in voorbereiding genomen, waarvan een aantal eind 2022 gestart is. Op het innovatiebudget 2022 is hierdoor een onderbesteding van € 666.000.

Voor 2022 is bij de centrumgemeente Dordrecht het Regionaal Programma Geweld Hoort Nergens Thuis verlengd. Hierdoor is er lokaal nagenoeg niets uitgegeven en blijft er € 30.000 over op het budget huiselijk geweld.

Doordat we regionaal gebruik konden maken van het budget Bemoeizorg Verslaving is er lokaal een onderbesteding van € 50.000

De subsidie voor meerjarige innovatie voor activiteiten psychisch kwetsbaren is afgerekend voor de periode 2019-2021. Omdat groepsactiviteiten tijdens de coronacrisis beperkt door konden gaan is er € 71.000 minder uitgegeven en terug ontvangen. In 2022 is een verlengingssubsidie vertrekt en zijn de activiteiten opnieuw opgepakt.

Verder is er sprake van diverse kleinere onderbestedingen, die leiden tot een voordeel van € 35.000.

Reserve Sociaal Domein
Conform de afspraak de budgetten van het programma Sociaal Domein te verrekenen met de Reserve Sociaal Domein wordt voorgesteld om het restant van € 2,8 mln. via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein.

Daarnaast heeft het Rijk in de decembercirculaire van het gemeentefonds extra middelen beschikbaar gesteld o.a. voor de uitbetaling van de energietoeslag. Deze middelen zullen bij de vaststelling van de Jaarstukken 2022 (bestemming resultaat) deels beschikbaar worden gesteld in 2023 en deels worden toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein (zie ook toelichting Algemene Dekkingsmiddelen TV07).

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
Bliek in actie	24
St. Vivenz Maatschappelijke Dienstverl.	23
Slachtofferhulp Nederland	12
Stichting RADAR	27
Antes Zorg B.V.	33
St. Chris en Voorkom!	4
Ouderenbeleid	26
Platform gehandicapten	8
St. Samen Eén	15
St. Stalkaarsen	4
Speeltuinver.Lingewijk	2
Vrijwilligersvacaturebank	17
St. Boukie	114
St. Rozenobel	17

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
St. Behoud de Bogerd	20
St. Fluxus	18
St. Jeugdhaven Gorcum	33
Gorinchemse Zeeverkenners	10
St. Scouting A.P.V.	10
Careyn Maatschappelijke dienstverlening	44
St. Klussendienst Ouderen	97
Vluchtelingenwerk	500
Humanitas	109
Leger des Heils	23
St. Samenwerkingsverband VO Passend onderwijs	5
Mee Vivenz	61
ASVZ Zuid-West	8
St. Syndion	8
Zorgbelang Inclusief	10
St. Adviesgroep WMO	5
Stichting de Sociale Basis	1223
COC Rotterdam	4
St. de Inspiratiecompagnie	71
St. de Gezel	86
Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid	761
Hospice-vtz Gorinchem & omstreken	12
Yulius	144
Avres	54

2.7.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR DG&J
- GR Regio AV
- GR AVRES

2.8 Programma 8 Duurzaamheid

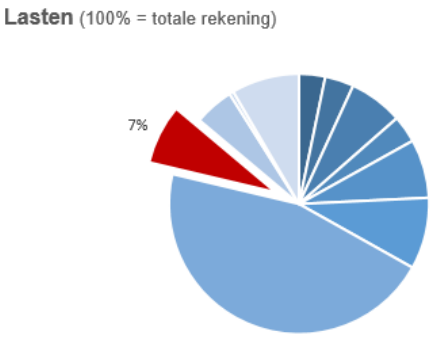
Taakvelden

Riolering

Afval

Milieubeheer

Begraafplaatsen en crematoria

2.8.1 Wat hebben we bereikt met het programma Duurzaamheid?

Doel

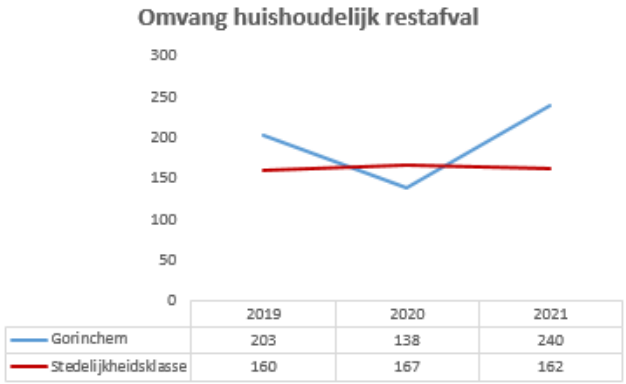
Gorinchem is een schone, duurzame en leefbare stad.

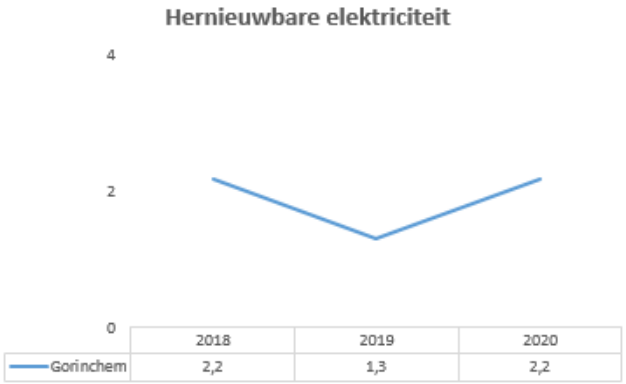
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Beleidsplan Duurzaamheid	2017
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	2020
Afval- en Grondstoffenbeleid	2021
RES 1.0	2021
Transitievisie Warmte	2021

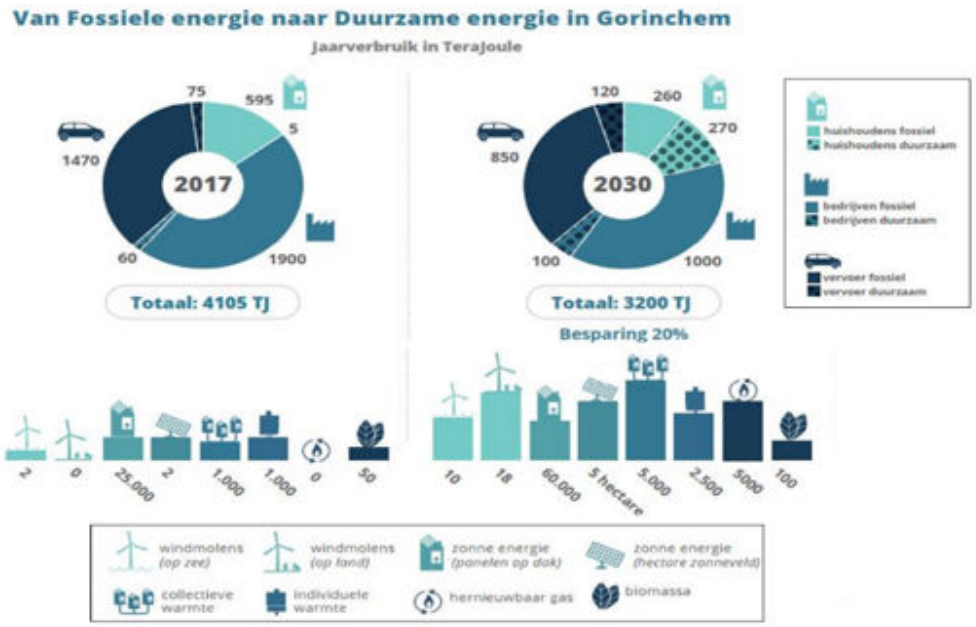
Maatschappelijke effecten

Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Omvang huishoudelijk restafval	B	De hoeveelheid niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval in kg per inwoner	PI
Hernieuwbare elektriciteit	B	% Hernieuwbare elektriciteit van totaal verbruikte elektriciteit	PI

Indicator	Steefwaarde 2022	Hebben we dit bereikt?
Huishoudelijke restafval	196	208 kilo (een daling van 13 kilo ten opzichte van 2021)
Hernieuwbare elektriciteit	0,32 TWh in 2023	20.500 MWh per jaar met 74.900 individuele zonnepanelen op 2.879 daken (14% van de Gorcumse daken), 3.800 ton vermeden CO2 uitstoot. Daarnaast hetgeen HVC voor Gorinchem heeft gerealiseerd.

2.8.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Regionale energiestrategie (RES)	Na de vaststelling van de RES Alblasserwaard 1.0 in april 2021 en aansluitend het Uitvoeringsprogramma in december 2021 is voortvarend gewerkt aan de uitvoering van het bod, gezamenlijk met de gemeente Molenlanden en de andere partners Provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland. Met uitzondering van de pijler Wind zijn de eerste resultaten geboekt. Het zoekgebied Avelingen voor Wind stond volop ter discussie. Allereerst tijdens de gemeenteraadsverkiezingen en aansluitend tijdens diverse vergaderingen in het najaar. Mede ook omdat de provincie Zuid-Holland in haar concept-omgevingsbeleid het zoekgebied expliciet had opgenomen. In oktober is besloten tot een zogenaamd No Go voor Wind op Avelingen. Aansluitend is samen met de gemeente Molenlanden ingesproken tijdens de gehouden hoorzitting bij de provincie, waarna Provinciale Staten heeft besloten om zoekgebied Avelingen voorlopig in de ijskast te zetten. Aansluitend wordt op basis van een gesloten bestuursovereenkomst naar alternatieve locaties voor Wind gezocht, om aan het eerder gedane bod te kunnen voldoen.
Opzet lokaal kenniscentrum Duurzaamheid en Klimaat	In 2022 is prioriteit gegeven aan de uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) en Energiearmoede regeling. Daarbij is veelvuldig gebruik gemaakt van communicatiemiddelen richting onze burgers. Het betrof webinars, mailingen, publicaties in de Stad Gorinchem, wijkbezoeken samen met Poort6 en fysieke bijeenkomsten. Daarnaast zijn de energiecoaches van Het Nieuwe Wonen veelvuldig ingezet voor advies aan huis, maar ook in de bibliotheek en bij de Voedselbank. Aan deze aanpak is de voorkeur gegeven, aangezien het fysiek inrichten van een kenniscentrum en het bemensen daarvan kostbaar is en minder efficiënt. Een mogelijke samenwerking met het i_lab voor duurzame maatregelen aan de woning is nog onder studie.
Subsidies Rijk en provincie	Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) De acties vanuit de RREW-regeling, die vanaf september 2021 hebben gelopen, zijn per 31 december 2022 afgerond. In totaal zijn er vanuit de RREW 3.900 unieke huishoudens bereikt, waar ook budget was aangevraagd voor 3.900 huishoudens. Onderdeel van de acties waren inkoop van isolatiemaatregelen en zonnepanelen voor huiseigenaren en VvE's, infraroodscans van woninggevels, advies aan huis van energiecoaches en cadeaubonnen voor kleine duurzame maatregelen. In totaal zijn 3.300 cadeaubonnen verzilverd voor een bedrag van € 190.000. Bij de inkoopacties is volgens berekening bij de 106 deelnemende huishoudens een jaarlijkse besparing op CO_2-uitstoot van 150 ton gerealiseerd. Naast alle landelijke acties heeft deze regeling ook zeker bijgedragen aan het bewuster omgaan van Gorcummers met hun energiegebruik. Energiearmoede- Regeling Financieel kwetsbare huishoudens hebben in 2022 ondersteuning gekregen voor het verlagen van hun energielasten. De gemeente Gorinchem heeft in samenwerking met verschillende partners zoals de Klussendienst, Poort6 en Avres verschillende acties opgezet. Inwoners zijn door energiecoaches van Het Nieuwe Wonen geïnformeerd en geadviseerd over energiebesparing in hun woning. Daarbij hebben zij kleine energiebesparende producten ontvangen die gebaseerd zijn op hun specifieke

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
	woonsituatie en behoefte. De Klussendienst was beschikbaar om deze producten vervolgens gelijk ter plaatste te installeren. De energiecoaches en de Klussendienst hebben op verschillende manieren hun diensten aangeboden: tijdens verschillende wijkacties op een centraal punt in de wijk; door huis aan huis langs te gaan bij inwoners van Poort6 en door aanwezig te zijn bij de Voedselbank. In 2022 is er een bedrag van ca. € 76.000 uitgegeven om uitvoering te geven aan energiearmoede activiteiten. Warmtenet Nadat we de proeftuin subsidie aardgasvrije wijken (PAW) gemist hebben, heeft HVC in samen met de samenwerkende partijen via Kansen voor West 2 wel subsidie van maximaal € 1,5 mln. mogen ontvangen om het warmtenet over te dimensioneren zodat deze bij de aanleg groot genoeg is om toekomstige uitbreidingen mogelijk te maken. HVC heeft in 2022 samen met de gemeente en Poort6 een aanvraag gedaan voor de landelijke subsidie van het Nationaal Groeifonds. De subsidie is voor een bedrag van maximaal € 16 mln. toegewezen. Met de subsidie kan de verdere uitrol van het warmtenet versneld worden uitgevoerd waarbij de “bijdrage aansluitkosten” (BAK) fors verlaagd kunnen worden zodat er een aantrekkelijk aanbod gedaan kan worden door HVC om aan te sluiten op het duurzame warmtenet. De nadere uitwerking hiervan zal in de komende jaren gaan plaats vinden. Europese Elena subsidie In 2022 is er tevens gebruik gemaakt van de Europese subsidie Elena (€ 300.000) om nader onderzoek te doen, projectondersteuning te geven, (gratis) energiescans uit te voeren bij o.a. VvE’s en communicatie rond het warmtenet te bevorderen.
Aanwijzen energiecoaches	De energiecoaches van Het Nieuwe Wonen zijn veelvuldig ingezet bij de respectievelijke acties vanuit de RREW- en Energiearmoede regeling. Ook zijn er met gelden van de RREW in totaal 15 nieuwe coaches opgeleid.
Toegankelijkheid van openbare ruimte en gebouwen	Kansen om onze gebouwen en openbare ruimte toegankelijk te maken pakken we aan op de momenten dat die zich voordoen. Bij de herinrichting van openbaar gebied wordt rekening gehouden met op- en afritten voor rolstoelgebruikers en is het afgelopen jaar de vergeet-me-niet-route aangelegd tussen het verpleeghuis in Hoog Dalem en het winkelcentrum. De plannen voor de gidslijnen van het station naar de binnenstad zijn verder uitgewerkt. In het voorjaar van 2023 zal dit worden uitgevoerd.
Warmtenet Gorinchem	In 2022 is de daadwerkelijke aanleg van het warmtenet in de Gildenwijk gestart. Tot 2025 worden hierop circa 1.000 sociale huurwoningen aangesloten samen met het kantoor van Poort6 en het stadhuis. Daarnaast zijn gesprekken opgestart en energiescans uitgevoerd om VvE’s te ondersteunen om te gaan verduurzamen, waarbij het aansluiten op het warmtenet een reële optie kan zijn. In 2022 is gestart met een verkenning om het warmtenet verder uit te rollen binnen maar ook buiten de Gildenwijk voor aansluitingen van Poort6 woningen, VvE’s, vastgoed en particuliere woningen.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Biodiversiteit	Vergroening en het versterken van biodiversiteit zijn belangrijke buffers voor klimaatverandering. In 2022 is gewerkt aan het behoud en het versterken van biodiversiteit. Zoals vastgelegd in het beleid ‘openbare ruimte buitengewoon groen’ wordt in groenbeheer rekening gehouden met behoud en versterken van biodiversiteit in de stad. Dit hebben we gedaan samen met vrijwilligers en organisaties in de stad

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
	zoals Prachtlint, Gorcum Natuurlijk Groen en de vrijwillige stadsecoloog. Dit is terug te zien in: deelname aan Operatie Steenbreek, bestendig maaibeheer, bijenmonitor, dagelijks rekening houden met biodiversiteit in beheer (bijvoorbeeld om en om de wilgen knotten), subsidie groene daken, de aanleg van één Tiny Forest, in het voor- en najaar zijn er bomen uitgedeeld aan de inwoners, tuincoachavond bewoners door Gorcum Natuurlijk Groen. Daarbij is biodiversiteit ook centraal meegenomen bij de gebiedsinrichting van de Van Zomerenlaan, het soortenmanagementplan van het warmtenet en het is één van de peilers van de Lokale Adaptatiestrategie. Er is gewerkt aan het vergroten van biodiversiteit-bewustzijn via de gemeentelijke kanalen, zoals aandacht voor diverse items op social media en tijdens de Gorinchem Duurzaam weken in het najaar van 2022.
Global Goals	In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan de focus op de Goals 5, 7, 10 en 11. Dit door verschillende activiteiten, waaronder specifiek vanuit de Global Goals het Wereldsdiner in oktober. Verder is de samenwerking met Bamenda verder uitgewerkt, waar Stichting Dordrecht-Bamenda de trekker van is.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Riolering	We streven naar een schone leefomgeving. Om de kwaliteit van de riolering te behouden, werken we met renovatieplannen voor de riolering en voor de rioolgemalen. Door te renoveren kunnen we het rioolstelsel langer in stand houden. Daarnaast hebben we de riolering geïnspecteerd. De geïnspecteerde riolering verkeert overwegend in goede staat.
Milieubeleid	De wettelijke taken op het gebied van milieu hebben wij via een overeenkomst belegd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De taken die de Omgevingsdienst voor ons uitvoert zijn met name gericht op toezicht en handhaving bij bedrijven binnen het thema milieu. Zo heeft de Omgevingsdienst ons ondersteunt bij de toezicht en handhaving van de geluidbelasting van horeca in 2022. Ook hebben zij klachten en meldingen van bewoners actief en effectief opgepakt. Daarnaast geeft de Omgevingsdienst ook advies bij ruimtelijke plannen en ontwikkelingen. In 2022 heeft de Omgevingsdienst onder andere geadviseerd bij de transformatie van het Wellantcollege en bij het opstellen van onze lokale adaptatiestrategie.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	In het werkprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed is een verdiepingsslag gemaakt voor de verduurzaming van negen gemeentelijke panden. Voor deze geselecteerde panden (bijvoorbeeld die met het grootste energiegebruik) is een meerjarig werkplan opgesteld met concrete acties voor energiebesparing en CO_2-reductie. Waar mogelijk koppelen we CO_2-besparende maatregelen aan natuurlijke momenten. De uitkomst van dit werkprogramma zal in de loop van 2023 worden voorgelegd aan de gemeenteraad.
Transitievisie Warmte	In 2021 is de Transitievisie versie 1.0 uitgekomen. Met die transitievisie maken gemeenten het tijdspad inzichtelijk wanneer kunnen welke wijken of buurten van het aardgas worden afgekoppeld. Vanuit het uitvoeringsprogramma zijn we in 2022 als eerste gestart met de Gildenwijk. Vanuit het uitvoeringsprogramma zullen in komende jaren andere wijken volgen.

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Grondstoffenbeleid	Al jaren wordt er landelijk gestreefd naar een 100% circulaire economie in 2050, zoals verwoord in het programma 'Nederland Circulair 2050'. Concreet betekent dit dat er in 2050 geen restafval meer mag vrijkomen en dat al het afval als grondstof moet worden teruggewonnen voor hergebruik en recycling. Onze tussenambitie was om in 2021 nog maximaal 100 kg restafval per inwoner te verbranden en in 2025 zelfs maar 30 kg. In de raadsvergadering van 24 juni 2021 is hiervoor het nieuwe Afval- en Grondstoffenbeleid vastgesteld. Zoals dat ook is gebeurd in de andere aan de GR Waardlanden deelnemende gemeenten. Aansluitend is er voortvarend gestart met de implementatie daarvan. Echter door de algehele crisis door de oorlog in Oekraïne is de levering van diverse grondstoffen en daardoor materialen ernstig vertraagd. Reden voor het bestuur van Waardlanden om de invoering van het zogenaamde DIFTAR-beleid niet per 1 januari 2023, maar een jaar later in te voeren. Uiteraard is de afgelopen jaren wel gewerkt aan het terugdringen van afval. Zo is er intensief, met resultaat, campagne gevoerd om het zwerfafval te verminderen. Ook wordt er volop gecommuniceerd ter voorbereiding op het in te voeren systeem, waarvoor al wel de nodige fysieke maatregelen (zoals het ombouwen van containers) worden uitgevoerd.
Klimaatadaptatie	Vergroening en het versterken van biodiversiteit zijn belangrijke buffers voor klimaatverandering. Klimaatadaptatie en het thema biodiversiteit zijn daarom belangrijke onderwerpen in de regionaal vastgestelde Klimaatadaptatie Strategie (RAS) en zijn opgenomen in het nader vast te stellen plan van aanpak voor de Lokale Adaptatiestrategie (LAS). Voor de LAS hebben we de knelpunten van klimaatverandering voor Gorinchem vastgelegd in een klimaatstresstest. Daarna is via werkateliers met interne en externe specialisten een prioritering gemaakt van deze knelpunten. Eind 2022 is het eindconcept van de LAS voorgelegd aan de specialisten. In het 1e en 2e kwartaal van 2023 wordt de LAS definitief gemaakt en richting college en raad gebracht.

2.8.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV72 Riolering	3.286	3.176	3.133	3.272	139 N
TV73 Afval	4.475	5.504	5.319	5.042	277 V
TV74 Milieubeheer	2.371	1.345	3.375	2.513	862 V
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	485	411	419	401	18 V
Lasten Duurzaamheid	**10.616**	**10.436**	**12.246**	**11.228**	**1.018 V**
TV72 Riolering	3.926	3.857	3.857	3.974	117 V
TV73 Afval	5.139	5.339	5.191	5.217	26 V
TV74 Milieubeheer	443	3	799	379	420 N
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	383	396	396	329	68 N
Baten Duurzaamheid	**9.890**	**9.596**	**10.244**	**9.898**	**346 N**
Totaal saldo van baten en lasten	-726	-840	-2.002	-1.330	673 V
Stortingen reserves	1.464	368	368	416	48 N
Onttrekkingen reserves	1.038	870	1.474	779	695 N
Resultaat	**-1.153**	**-337**	**-896**	**-967**	**71 N**

TV72 Riolering
Conform het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) werken wij met een meerjarig dekkend tarief rioolrechten. In de bijgestelde begroting 2022 hielden wij rekening met een overdekking uit de tarieven en daarom met een toevoeging van € 143.000 aan de egalisatievoorziening Riolering. In 2022 is sprake van lagere exploitatielasten in de uitvoering, een lagere doorbelasting vanuit de kosten voor straatvegen en lagere kosten voor kwijtschelding (dan geraamd). Ook hebben we in 2022 hogere baten. Per saldo is er sprake van een voordelig saldo op rioolbeheer van € 285.000. Dit betekent een voordelig verschil van € 142.000 ten opzichte van de oorspronkelijke raming.

Over de labeling en verwerking van de verschillen op rioolbeheer hebben wij in 2022 uitvoerig en constructief overleg met de accountant gevoerd. Op basis hiervan voegen wij van deze € 142.000 een bedrag van € 75.000 extra toe aan de egalisatievoorziening Riolering. De storting aan deze voorziening komt hiermee in 2022 op € 218.000. Het bedrag van per saldo € 37.000 aan extra baten uit opbrengsten huishoudens en bedrijven, willen wij na besluitvorming van de raad over een nog te vormen bestemmingsreserve Rioleringsaldi toevoegen aan deze reserve. Ook voor het resterende voordeel van € 30.000 als gevolg van lagere uitgaven voor klein onderhoud stellen wij voor om dit toe te voegen aan deze reserve. Op deze manier blijven de middelen die de huishoudens van Gorinchem via de rioolrechten betaald hebben ook behouden voor uitgaven op het gebied van aanleg en onderhoud riolering.

Als gevolg van een in 2018 aangerichte schade bij bouwwerkzaamheden aan een persleiding, hebben wij en het waterschap € 118.000 kosten moeten maken voor het herstel van deze schade. Deze schade willen wij gezamenlijk verhalen bij de veroorzaker. Het waterschap fungeert bij deze claim als gezamenlijke penvoerder. Omdat deze kwestie al langere tijd loopt, zijn wij wettelijk verplicht om een verliesvoorziening ter hoogte van 50%, i.c. € 59.000, te vormen. Dit leidt tot een eenmalig nadeel in 2022.

Als bouwontwikkelaars binnen hun projecten geen kans of ruimte zien om de verplichte waterbergingscapaciteit aan te leggen, kunnen zij dit afkopen bij ons. De gemeente kan dan - eventueel elders in de stad - zorgdragen voor de noodzakelijke en verplichte waterbergingscapaciteit. Inmiddels hebben wij op diverse plaatsen in de stad bergingscapaciteit aangelegd en deze kosten binnen onze eigen projecten of uit andere budgetten gedekt. De middelen in de 'waterbergingsbank' ad € 106.000 kunnen daarom eenmalig vrijvallen.

TV73 Afval
In 2022 hebben wij het teveel betaalde overschot voor de verwerkingskosten 2022 ad € 460.000 terugontvangen van Waardlanden, dit betekent eenmalig lagere lasten in 2022.

Om de tarieven voor de inwoners in 2022 niet te veel te laten stijgen, ondanks de implementatiekosten van het nieuwe afvalstoffenbeleid, hielden we in de begroting 2022 rekening met een onttrekking van € 445.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging. Door de restitutie van € 460.000 afvalverwerkingskosten en wat overige positieve verschillen die deel uitmaken van de tariefsberekening hoeven we geen € 445.000 te onttrekken, maar kunnen we € 48.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging toevoegen.

Deze niet geraamde storting in de egalisatiereserve Tarieven reiniging leidt wel tot een hogere last van € 48.000 en een lagere baat door de niet benodigde onttrekking aan reserve van € 445.000. Per saldo is er sprake van een budgettaire neutraliteit.

Door een hogere inzet op het verwijderen van bijplaatsingen rond ondergrondse containers (o.a. als gevolg van de coronasituatie aan het begin van 2022), het schoonhouden van de stad, waaronder het frequent legen van de prullenbakken en een substantieel te lage raming, is er sprake van een eenmalige overschrijding van € 195.000 van het budget in 2022.

TV74 Milieubeheer
Van de middelen voor biodiversiteit resteert nog € 78.000, van die voor energiebesparing bedrijven resteert nog € 92.000 en op diverse (duurzaamheids)budgetten die werden gedekt uit de reserve duurzaamheid resteert nog € 81.000. Omdat de kosten voor biodiversiteit, energiebesparing bedrijven en de overige uitgaven op duurzaamheidsprojecten worden gedekt via een onttrekking aan de reserve duurzaamheid, is de werkelijke onttrekking aan de reserve in 2022 € 251.000 lager dan geraamd.

Vanuit het Rijk zijn via een specifieke uitkering middelen ontvangen voor Energiearmoede. Hiervan resteert € 522.000 die wordt meegenomen naar 2023. Deze lagere lasten zorgen ook grotendeels voor het voordeel aan de batenzijde ad € 420.000. Gezien de aard van deze middelen hoeven deze niet te worden bestemd.

Voor het klimaatakkoord zijn middelen ontvangen waarvan nog € 260.000 resteert. De raad wordt voorgesteld om € 260.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om de doelstellingen van het klimaatakkoord en de RES te realiseren. Om de RES te realiseren is € 49.000 meer uitgegeven dan begroot. Ook de kosten voor windenergie zijn € 60.000 hoger uitgekomen dan geraamd.

Voor de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen is bij de tussentijdse rapportage een deel van de subsidie uit 2021 bijgeraamd in 2022. De lasten zijn € 55.000 hoger uitgekomen dan de raming en leiden technisch tot een nadeel. Hier tegenover staat aan de batenkant een voordeel van € 55.000 als gevolg van deze subsidie.

TV75 Begraafplaatsen en crematoria
In 2022 hebben wij minder baten grafrechten en afkoop van onderhoud aan monumenten en beplanting ontvangen dan geraamd. Het is lastig te voorspellen hoeveel mensen jaarlijks overlijden. In 2022 was het sterftecijfer in Gorinchem lager dan in 2021 en lager dan verwacht. Na verrekening met de voorziening afkoopsommen resteert een nadeel van € 68.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil	Gereed
Lasten						
Beschoeiingen 2020	538	428	210	638	100	N Ja
Beschoeiingen 2021	203	20	188	208	5	N Ja
Beschoeiingen 2022	244	-	353	353	109	N Ja
GRP 2020	760	673	86	759	1	V ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	V Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	V Nee
Watercapaciteit	75	-	2	2	73	V Nee
Totaal lasten	**4.070**	**1.781**	**955**	**2.736**	**1.334**	**V**
Baten						
GRP 2020	760	673	86	759	1	N Ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	N Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	N Nee
Totaal baten	**3.010**	**1.333**	**202**	**1.535**	**1.475**	**N**
Totaal investeringen	**1.060**	**448**	**753**	**1.201**	**141**	**N**

Beschoeiingen 2020, 2021 en 2022
Begin 2022 hebben wij een schouw uit laten voeren, waarbij een aantal urgente noodzakelijke vervangings- en onderhoudswerkzaamheden aan de beschoeiingen aan het licht is gekomen. Samen met de fors

toegenomen bouw- en materiaalkosten heeft dit geleid tot substantiële overschrijdingen van de investeringsbudgetten voor de beschoeiingen. Deze budgetten zijn inmiddels afgesloten en de overschrijdingen leiden tot structureel hogere kapitaallasten.

GRP 2020, 2021 en 2022
De werkzaamheden in het kader van de jaarschijf 2020 uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2016-2020 zijn uitgevoerd en afgerond.

Van de in de jaarschijf 2021 van het GRP 2021-2025 opgenomen werkzaamheden hebben wij tweederde uitgevoerd. Het restant van € 467.000 blijft in de vervangingsvoorziening en voeren we in 2023 uit. Ook op de uitvoering van de jaarschijf 2022 hebben wij een achterstand opgelopen. Op dit moment werken wij aan een plan van aanpak om binnen redelijke termijn een inhaalslag te maken op het gebied van de noodzakelijke vervanging van de riolering. Van het investeringsbudget GRP 2022 blijft daardoor € 1 mln. in de vervangingsvoorziening riolering.

Watercapaciteit
Als gevolg van de vervanging van het 4e veld door een kunstgrasveld voor GJS is bestaande waterbergingscapaciteit gedempt en hebben wij de opdracht om te zorgen voor de aanleg van watercompensatie. Hiervoor is een investeringsbudget van € 75.000 beschikbaar. In afwachting van de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring hebben wij deze werkzaamheden nog niet uitgevoerd.

In de onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	
EHBO	2
Antes Zorg	9
St. de Inspiratiecompagnie	3
Careyn maatschappelijke dienstverlening	52
Diverse personen groene daken	27
van Andel Spruijtcentrum	48

2.8.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR DG&J
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken
- GR Reinigingsdienst Waardlanden

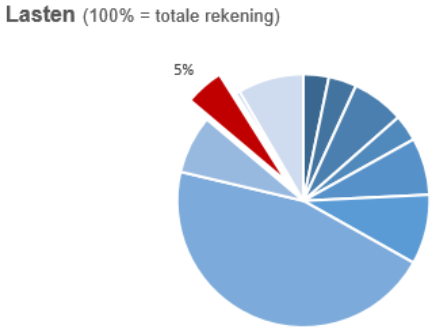
2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Taakvelden

Ruimtelijke ordening

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Wonen en bouwen

2.9.1 Wat hebben we bereikt met het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing?

Doel

Het versterken van de woon- en leefomgeving en het bevorderen van de vitaliteit en de leefbaarheid van de stad.

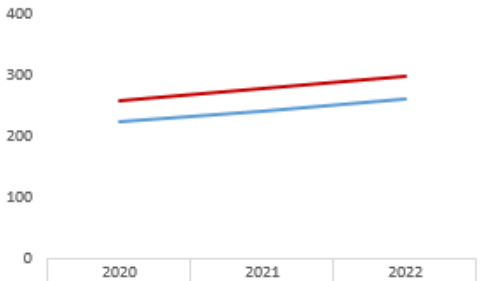
Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Waterplan Mollenburg	2017
Welstandsnota gemeente Gorinchem	2018
Woon- en Transformatievisie	2019
VTH-beleid 2019-2022	2019
Nota Vastgoedbeleid 2020 - 2023	2020
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020

Maatschappelijke effecten

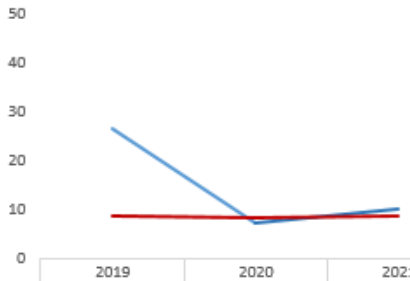
Indicator	B/F	Gerealiseerd	Soort
Gemiddelde WOZ-waarde	B	€ x 1000	PI
Nieuw gebouwde woningen	B	Aantal per 1.000 woningen	PI
Demografische druk	B	De som van de 0 tot 15-jarigen en 65 jaar of ouder, in verhouding tot de 15 tot 65-jarigen	PI
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	B	€ per jaar	PI
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	B	€ per jaar	PI

Gemiddelde WOZ-waarde

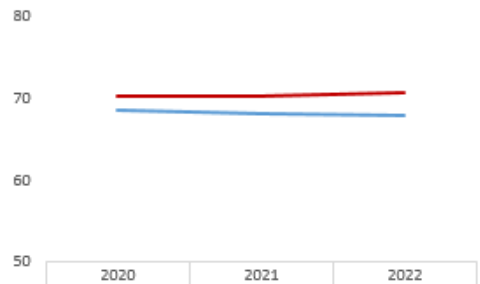
	2020	2021	2022
Gorinchem	225	243	261
Stedelijkheidsklasse	260	280	299

Nieuw gebouwde woningen

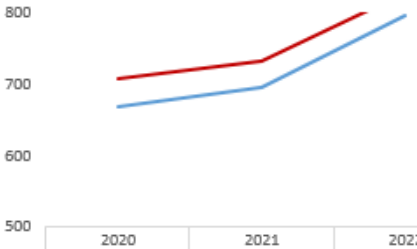
	2019	2020	2021
Gorinchem	26,7	7,5	10,3
Stedelijkheidsklasse	8,8	8,6	8,9

Demografische druk

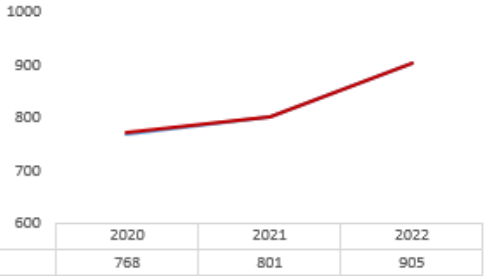
	2020	2021	2022
Gorinchem	68,5	68,1	67,9
Stedelijkheidsklasse	70,2	70,3	70,6

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

	2020	2021	2022
Gorinchem	668	696	797
Stedelijkheidsklasse	709	734	829

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

	2020	2021	2022
Gorinchem	768	801	905
Stedelijkheidsklasse	772	801	904

2.9.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting prioriteiten
Omgevingswet	Het jaar 2022 is voor het implementatietraject bij de gemeente Gorinchem een spannend jaar geweest. De verwachte invoerdatum is uitgesteld naar 1 januari 2024. Het projectteam heeft vervolgens een nieuwe planning gemaakt en heeft de Dag van de Omgevingswet voor alle medewerkers in de organisatie georganiseerd. Ook zijn de eerste raadsbesluiten genomen, die nodig zijn om straks probleemloos te kunnen werken onder de Omgevingswet. De medewerkers hebben opleidingen gevolgd en met de ketenpartners in de regio zijn de eerste testen gedaan met de nieuwe digitale instrumenten van de Omgevingswet.

Onderwerp	Toelichting aandachtspunten
Herontwikkelen pleinen	Bij onderhoudswerkzaamheden werk aan de stad houden we rekening met de ontmoetingsfunctie van bepaalde plekken en pleinen. Daar waar kan spelen we in op verzoeken van bewoners of scholen om de aantrekkelijkheid te vergroten. Bijvoorbeeld in Hoog Dalem of bij de sportvelden. De verschillende visies van de stad pleiten voor een toegankelijke stad waar je plezierig in beweegt van A naar B en waar je je thuis voelt. Dit is een gespreksonderwerp in de verschillende wijkplannen en gebiedsvisies, zoals voor de Gildenwijk. De gemeente faciliteert het gesprek met de stad hierover en stimuleert een uitwerking ervan.

Onderwerp	Toelichting overig
Woon- en Transformatievisie	De gemeente, woningcorporatie Poort6 en huurdersvereniging HP6 hebben uitvoering gegeven aan de prestatieafspraken (jaarschijf 2022). Er wordt op wijkniveau goed samengewerkt, de aanleg van het warmtenet en de grootschalige renovatie van de Willem Alexanderflat in de Gildenwijk vordert. Daarnaast zijn mooie stappen gezet in de planvorming voor de herstructureringsgebieden in de Haarwijk en de Gildenwijk en is het bestemmingsplan voor 76 nieuwe sociale huurwoningen aan de Van Zomerenlaan vastgesteld. In 2022 zijn er 9 startersleningen verstrekt en voor de Schelluinsestraat is een intentieovereenkomst getekend om het gebied te ontwikkelen naar een aantrekkelijk gebied om te wonen, werken en verblijven. In het traject van Nationale Woon- en bouwagenda is in samenwerking met de vier zuidelijke woonregio's in Zuid-Holland en provincie en het Rijk gewerkt aan een regionale realisatieagenda (ook genoemd Regionale woondeal). Deze is gericht op de versnelling van de woningbouw en op betaalbaarheid en beschikbaarheid. Deze agenda zal naar verwachting begin 2023 worden getekend. In het kader van de versnelling van de woningbouw is een aanvraag gedaan voor infrastructurele- en bereikbaarheidsmaatregelen bij de woningbouwlocatie aan de Arkelsedijk. Op grond hiervan is hiervoor door het Ministerie van Binnenlandse Zaken een bedrag toegekend van € 8 mln.

Onderwerp	Toelichting overig
vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	In 2022 is het huidige vergunningensysteem in de testomgeving voorbereid en gekoppeld aan het Digitale Stelsel Omgevingswet. Het VTH-jaarverslag, met daarin de geboekte resultaten en doelen, wordt nog aan de gemeenteraad toegestuurd. Hiermee wordt voldaan aan de in 2017 verplicht gestelde kwaliteitscriteria voor VTH (Besluit omgevingsrecht), om op een verantwoorde wijze invulling en uitvoering te geven aan de beleids- en uitvoeringscyclus.
Transformatie Arkelsedijk	De vaststelling van het bestemmingsplan voor de transformatie van de Arkelsedijk is vanwege de nieuwe grondeigenaar vertraagd. Dit is nu voorzien eind 2023 dan wel in het eerste kwartaal van 2024. De ontwikkelaar wil na de inwerkingtreding van het bestemmingsplan zo snel mogelijk starten met fase 1 van de woningbouw.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting reguliere taken
Vergunningverlening	Gesteld kan worden dat de doelen uit het uitvoeringsprogramma voor het overgrote deel zijn gehaald. In 2022 zijn er 364 aanvragen omgevingsvergunning in behandeling genomen. Op alle aanvragen is binnen de wettelijke termijn beslist. Alle aanvragen in de binnenstad zijn conform de Erfgoedverordening voorgelegd aan de Erfgoedcommissie.
Toezicht en Handhaving	Op alle doelen uit het VTH uitvoeringsprogramma is toezicht uitgevoerd. Bij panden met een gezondheidsfunctie, onderwijsfunctie en/of een functie met een grote bezettingsgraad is specifiek gecontroleerd op brand- en constructieve veiligheid. Met name aan het Van der Valk hotel met bioscoop, amusino en vergaderzalen, het hotel Gorinchem en het appartementencomplex Het Spoel met een zorgplint is veel tijd en aandacht besteed. Eind 2022 is gestart met een proefproject voor toezicht in het kader van de Wet Kwaliteitsborging. Deze zal gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treden.
Grondexploitaties	In 2022 zijn de laatste drie kavels ten behoeve van particulier opdrachtgeverschap geleverd. Daarmee heeft de gemeente de laatste grond voor woningbouw uit de gemeentelijke grondexploitaties geleverd. Net als in het project Lingewijk Noord, richten de laatste werkzaamheden zich op het verder inrichten van de woonwijk. In Hoog Dalem is grond uitgegeven voor realisatie van 76 projectmatigewoningen. Tevens zijn in Hoog Dalem 27 kavels geleverd voor particulier opdrachtgeverschap.
Vastgoed	Het aantal panden in de gemeentelijke vastgoedportefeuille is in 2022 gelijk gebleven. Op het gebied van de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed zijn stappen gezet. Er is een verdiepingsslag gemaakt in het werkprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed voor de eerste 9 panden. De uitkomst wordt in de loop van 2023 voorgelegd aan de gemeenteraad. Eind 2022 heeft de aanbesteding en opdrachtverstrekking plaatsgevonden voor de toekomstvisie van het Caribabad.
Snippergroen	Het project snippergroen, waarbij gebruik van (reststroken) gemeentegrond getoetst wordt en onwenselijke situaties worden opgepakt, is eind 2021 afgerond. Er loopt nog een klein aantal dossiers voor afronding bij de notaris. In totaal zijn ruim 400 dossiers in behandeling genomen. Zo nu en dan komen er nog losse nieuwe aanvragen binnen, die ieder afzonderlijk worden beoordeeld.

2.9.3 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV81 Ruimtelijke Ordening	912	854	1.399	1.165	235 V
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	10.433	3.390	3.693	4.642	948 N
TV83 Wonen en bouwen	2.972	2.095	2.582	2.664	81 N
Lasten VROSV	**14.317**	**6.338**	**7.675**	**8.470**	**795 N**
TV81 Ruimtelijke Ordening	99	9	292	124	168 N
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	13.487	3.827	4.177	6.022	1.845 V
TV83 Wonen en bouwen	2.719	1.580	1.550	2.860	1.310 V
Baten VROSV	**16.305**	**5.415**	**6.019**	**9.006**	**2.987 V**
Totaal saldo van baten en lasten	1.988	-923	-1.656	536	2.192 V
Stortingen reserves	505	494	458	522	64 N
Onttrekkingen reserves	21	0	299	256	43 N
Resultaat	**1.505**	**-1.417**	**-1.815**	**270**	**2.085 V**

TV81 Ruimtelijke Ordening
Het voordeel wordt met name veroorzaakt door het budget van de vleugels van de stad (€ 82.000) en de vliegende brigade (€ 68.000). Daarnaast is het budget stedelijke vernieuwing van € 66.000 niet benut (dit is gedekt uit de reserve stedelijke vernieuwing). Deze voordelen verklaren samen € 216.000 van de € 235.000.

Omdat de subsidie voor de vliegende brigade en de vleugels van de stad nog niet volledig zijn benut resulteert het voordeel aan de lastenkant in een nadeel aan de batenkant (€ 150.000). Dit nadeel van € 150.000 verklaart het grootste deel van het nadeel ad € 168.000.

TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)
Het taakveld grondexploitaties bevat de lasten en baten van de gemeentelijke grondexploitaties voor woningbouw. De voortgang van de verschillende exploitaties hebben zowel aan de lasten als de batenkant effect. Per saldo wordt op dit taakveld een voordeel gerealiseerd van € 897.000. Dit komt onder andere door winstnemingen op de Kleine Haarsekade (€ 137.000) en op Lingewijk Noord (€ 634.000). Daarnaast zijn de verliesvoorzieningen voor Mollenburg (€ 21.000) en CV Hoog Dalem (€ 41.000) verlaagd. CV Hoog Dalem heeft daarnaast gezorgd voor € 85.000 meer baten dan begroot. Hiervan heeft € 64.000 betrekking op de bovenwijkse voorziening, deze is gestort in de reserve Infrastructuur. In verband met een aanpassing van de methodiek is de rentebijschrijving op de voorziening Mollenburg op dit taakveld verantwoord en niet meer op taakveld 05 (€ 223.000). Voor de Van Zomerenlaan is een stuk grond verkocht dat € 109.000 aan baten heeft opgeleverd. Bovenstaande punten verklaren € 868.000 van het voordeel. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door kleinere mutaties.

In de paragraaf Grondbeleid van deze Jaarstukken wordt het resultaat van de grondexploitaties nader toegelicht.

TV83 Wonen en bouwen
Een aantal grotere bouwprojecten waren niet begroot waardoor een voordeel is gerealiseerd van € 1.081.000 aan hogere legesopbrengsten. Er is daarnaast meer snippergroen verkocht dan begroot, dit heeft gezorgd voor meer baten (€ 87.000). Daarnaast hebben een aantal niet begrote verkopen plaatsgevonden. Deze hebben in combinatie met diverse mee- en tegenvallers gezorgd voor € 142.000 aan baten. Bovenstaande punten verklaren het voordeel van € 1.310.000.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen:

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
Grond Bullekeslaan 5	255	-	255	255	-		Ja
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	V	Nee
Totaal Lasten	**315**	**-**	**255**	**255**	**60**	**V**	
Baten							
Desinvestering Bullekeslaan 5	356	-	356	356	-		Ja
Desinvestering deel gronden Vlietskade	-	-	169	169	169	V	Ja
Desinvestering school Laagdalemseweg 10	66	-	66	66	-		Ja
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	N	Nee
Totaal baten	**482**	**-**	**591**	**591**	**109**	**V**	
Totaal investeringen	**-167**	**-**	**-336**	**-336**	**169**	**V**	

Groote Haar windmolens, bouwrijp maken
De vertraging in het realiseren van de windmolens heeft zowel op de lasten- en batenkant effect.

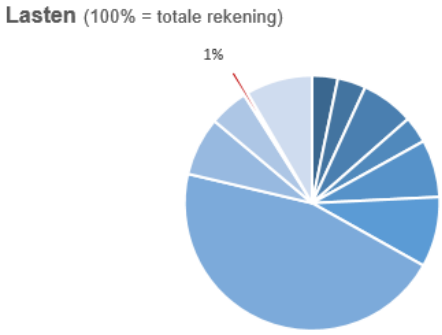
Desinvestering deel gronden Vlietskade
De verkoop van een perceel aan de Vlietskade levert een voordeel op van € 169.000.

2.9.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Regio AV
- Hoog Dalem C.V.

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen staan voor de baten in de jaarstukken die niet gekoppeld zijn aan een specifiek programma en de bijbehorende kosten op die onderdelen. Deze baten dienen als algemeen dekkingsmiddel voor de begroting als geheel. In de paragraaf lokale heffingen vindt u een aantal onderdelen van deze gemeentelijke inkomstenbronnen.

2.10.1 Wat heeft dit gekost?

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV011 Resultaat van de rekening baten & lasten	9.552	0	0	0	0 N
TV05 Treasury	-109	153	-119	-586	468 V
TV061 OZB woningen	173	141	141	194	53 N
TV062 OZB- niet woningen	71	107	107	89	17 V
TV063 Parkeerbelasting	157	201	201	200	1 V
TV064 Belasting Overig	228	281	281	248	33 V
TV08 Overige baten en lasten	491	-238	-100	291	391 N
Lasten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	**10.563**	**644**	**511**	**436**	**75 V**
TV05 Treasury	573	379	753	747	6 N
TV061 OZB woningen	4.729	4.832	4.832	4.877	45 V
TV062 OZB- niet woningen	4.937	5.308	5.308	5.217	91 N
TV063 Parkeerbelasting	1.434	1.734	1.631	1.592	39 N
TV064 Belasting Overig	654	390	336	298	38 N
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	79.224	74.544	89.894	92.065	2.172 V
TV08 Overige baten en lasten	1.305	0	279	1.694	1.415 V
Baten Overzicht algemene dekkingsmiddelen	**92.856**	**87.189**	**103.033**	**106.490**	**3.457 V**
Totaal saldo van baten en lasten	82.294	86.544	102.523	106.054	3.532 V
Stortingen reserves	1.344	26	813	861	48 N
Onttrekkingen reserves	3.427	0	2.855	2.855	0 V
Resultaat	**84.377**	**86.518**	**104.564**	**108.048**	**3.484 V**

TV05 Treasury
Het voordeel aan de lastenkant van het taakveld treasury wordt voornamelijk veroorzaakt door de rentelast die het gevolg is van de voorziening op Mollenburg (€ 223.000), Groote Haar (€ 103.000) en de pensioenvoorziening (€ 88.000) een rentevergoeding op de rekening courant rekening van de gemeente (€ 48.000). Het renteresultaat is gestort in de aflossingsreserve.

TV061 OZB Woningen
De hogere lasten op dit taakveld worden veroorzaakt door kosten die zijn gemaakt aan de belastingapplicatie.

In 2022 zijn er nieuwe koppelingen aangeschaft en geïmplementeerd. Dit heeft gezorgd voor € 43.000 aan hogere lasten.

TV062 OZB- niet woningen
De baten uit hoofde van OZB- niet woningen is € 91.000 lager dan begroot als gevolg van een lager areaal dan verwacht. Het lagere areaal wordt met name veroorzaakt doordat er minder kavels op Oost II zijn verkocht.

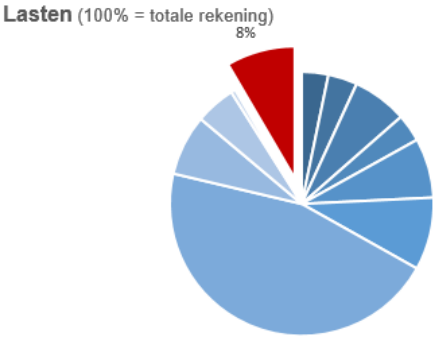
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds
De gemeenteraad is februari 2023 geïnformeerd over de financiële gevolgen van de decembercirculaire 2022. Het kabinet heeft besloten om in 2023 wederom een energietoeslag van € 1.300 uit te keren aan inwoners die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Gorinchem heeft in 2022 een voorschot ontvangen waardoor in 2022 al een voorschot van € 500 uitbetaald kon worden. Daarnaast heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld om gerichte hulp te bieden aan inwoners met lage inkomens die als gevolg van de gestegen energiekosten in financiële problemen dreigen te komen.
Van het Rijk hebben wij, ter compensatie van meerkosten die zijn gemaakt voor jeugd en Wmo als gevolg van de coronapandemie, extra middelen ontvangen. Ook heeft het Rijk extra geld beschikbaar gesteld om uitvoering te kunnen geven aan het landelijk actieplan Dichterbij dan je denkt om mensen die nu langs de kant staan naar werk te begeleiden. Tot slot hebben wij middelen ontvangen voor de uitkering van de energietoeslag aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. In totaal gaat het om een extra bijdrage van € 1.651.000. Omdat deze middelen pas laat beschikbaar zijn gesteld stellen wij voor om deze extra middelen via bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 conform de oormerking voor een bedrag van € 586.000 beschikbaar te stellen in 2023. Voor de middelen die wij ontvangen hebben voor de uitkering van energietoeslag stellen wij voor om deze middelen (€ 1,06 mln.) via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein.
In de jaarrekening 2021 hebben wij u geïnformeerd over de coronacompensatie vanwege gederfde inkomsten en gemeld dat de compensatie over 2021 pas in 2022 ontvangen zou worden. In december 2022 hebben wij een bedrag van € 641.000 ontvangen.
Afrekeningen over voorgaande jaren en (kleine) bijstellingen van de parameter hebben een financieel nadelig effect van € 120.000.

TV08 Overige baten en lasten
Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat de taakstelling van € 215.000, voor de onderuitputting op de onderhoudsbudgetten voor de gemeentelijke panden, weliswaar gerealiseerd is, maar niet is verrekend op de diverse taakvelden. Bij de jaarrekening blijkt namelijk pas op welke budgetten in welke programma's deze voordelen zich voordoen. Voor de jaarrekening als geheel heeft dit dus geen nadelig effect. Zie de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen voor nadere informatie. Een gerealiseerde verkoop zorgt conform de voorschriften (verwerking van de boekwaarde) voor hogere lasten (€ 170.000) hier staat wel een verkoopopbrengst tegenover. Het resterende verschil betreft kleine voor- en nadelen.

Door diverse verkopen (onder andere aan de Bullekeslaan, Van Zomerenlaan, de Schelluinsestraat en de Vlietskade) zijn extra baten gerealiseerd € 1.415.000. Hiervan heeft € 705.000 betrekking op een verkoop aan de Schelluinsestraat.

2.11 Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Overhead
Kosten van overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadkosten worden integraal opgenomen in het "overzicht overhead" en niet verdeeld naar de verschillende beleidsterreinen in de programma's. De uitzondering hierop is het deel van overhead dat bij investeringen en grondexploitaties hoort. Dit deel wordt wel toegerekend. Het overheadtarief wordt berekend door de totale overheadlasten van het taakveld overhead te delen door de totale directe personeelskosten.

Vennootschapsbelasting
Het taakveld vennootschapsbelasting bevat de lasten van de jaarlijks (eventueel) te betalen vennootschapsbelasting.

Onvoorzien
De post onvoorzien wordt jaarlijks in de begroting opgenomen voor eventuele onvoorziene uitgaven.

2.11.1 Wat heeft dit gekost?

Overhead

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2021	Begroting primitief 2022	Begroting na wijziging 2022	Jaar-rekening 2022	Verschil
TV04 Overhead	12.724	12.140	13.115	12.719	396 V
Lasten Overzicht overhead	**12.724**	**12.140**	**13.115**	**12.719**	**396 V**
TV04 Overhead	476	512	518	586	69 V
Baten Overzicht overhead	**476**	**512**	**518**	**586**	**69 V**
Totaal saldo van baten en lasten	-12.248	-11.628	-12.597	-12.133	465 V
Stortingen reserves	100	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	715	16	178	177	1 N
Resultaat	**-11.633**	**-11.613**	**-12.419**	**-11.955**	**464 V**

TV04 Overhead
Het voordeel op taakveld 04 is wordt veroorzaakt door het niet of later invullen van vacatures voor een bedrag van € 314.000. Er is een extra dotatie noodzakelijk geweest aan de verlofvoorziening van € 110.000.

Van het budget Wet open overheid resteert € 115.000. De raad wordt voorgesteld om € 115.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om dit plan te realiseren.

Van het budget Rechtsbeschermingssysteem resteert nog € 106.000. De raad wordt voorgesteld om € 106.000 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 beschikbaar te stellen in 2023 om dit plan te realiseren.

Onder andere in verband met het wachten op de aansluiting op het warmtenet is minder aan onderhoud uitgegeven bij het Stadhuisplein € 49.000.

Het voordeel van € 69.000 op de baten wordt veroorzaakt door vergoedingen voor uitlening/detachering van personeel.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
Communicatie 2019	65	5	24	29	36	V	Nee
Herinrichting hal stadhuis 2019	75	55	19	74	1	V	Ja
Informatiebeleid 2018 (ppn 2018)	540	314	209	523	17	V	Ja
Software en hardware 2020	280	25	52	77	203	V	Nee
Software en hardware 2022	180	-	9	9	171	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2021 (1)	75	7	74	81	6	N	Ja
Vervangingsplan inventaris 2021 (2)	121	18	2	20	101	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2022	112	-	-	-	112	V	Nee
Warmtenet stadhuis	186	107	64	171	15	V	Nee
Totaal lasten	**1.634**	**531**	**453**	**984**	**650**	**V**	
Baten							
Software en hardware 2022	-	-	4	4	4	V	Nee
Totaal baten	**-**	**-**	**4**	**4**	**4**	**V**	
Totaal investeringen	**1.634**	**531**	**449**	**980**	**654**	**V**	

Software en hardware 2020 en 2022
De levering van nieuwe servers heeft vertraging opgelopen. Deze zullen in 2023 worden geleverd. De verwachting is dan ook dat de investeringsbudgetten 2020/2022 volledig benodigd zijn.

Vervangingsplan inventaris 2021 (2) en Vervangingsplan inventaris 2022
In verband met de aansluiting op het warmtenet zijn diverse investeringen uitgesteld. In 2023 zullen deze opnieuw worden beoordeeld.

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2020	Begroting primitief 2021	Begroting na wijziging 2021	Jaar-rekening 2021	Verschil
Lasten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**
Baten Overzicht heffing vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**
Totaal saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0 V
Stortingen reserves	0	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0 V
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**

Onvoorzien

Exploitatie (bedragen x € 1.000 V = voordeel en N = nadeel)	Jaar-rekening 2020	Begroting primitief 2021	Begroting na wijziging 2021	Jaar-rekening 2021	Verschil
TV99 Onvoorzien	0	100	100	0	100 V
Lasten Overzicht onvoorzien	**0**	**100**	**100**	**0**	**100 V**
Baten Overzicht onvoorzien	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 V**
Totaal saldo van baten en lasten	0	-100	-100	0	100 V
Stortingen reserves	0	0	0	0	0 V
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0 V
Resultaat	**0**	**-100**	**-100**	**0**	**100 V**

TV99 Onvoorzien

Het budget voor onvoorziene kosten van € 100.000 is in 2022 niet ingezet en valt daarom vrij.

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Jaarverslag: Paragrafen

3 Jaarverslag: Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Gorinchem toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die zij loopt, op te kunnen vangen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:
1. De beschikbare weerstandscapaciteit: alle middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (zoals voorzieningen) én die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

3.1.2 Vastgesteld beleid

Voor de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is het volgende vastgestelde beleidskader van toepassing:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen	2017

3.1.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel staat hoe de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2021	Begroting 2023	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022
Algemene reserve	29,6	27,1	28,6	31,1	31,5
Onbenutte belastingcapaciteit	1,6	0,9	1,0	1,0	0,8
Post onvoorzien	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Meerjarige begrotingssaldi	7,5	16,0	3,2	14,3	14,3
Totale weerstandscapaciteit	**38,8**	**44,0**	**32,8**	**46,4**	**46,7**

De totale weerstandscapaciteit is gestegen van € 38,8 mln. bij de jaarrekening 2021 naar € 46,7 mln. bij deze jaarrekening. De septembercirculaire heeft voor de grootste verbetering gezorgd. Het verloop van de algemene reserve staat in onderstaande tabel. Het jaarrekeningresultaat 2022 is hierin nog niet meegenomen.

Saldo algemene reserve (bedragen in € x 1.000)	2022
Stand 1-1-2022	**29.571**
Rekeningresultaat 2021	1.795
Uitvoering motie bomen en kunst	-50
Kernwinkelgebied binnenstad Gorinchem (rb 9-12-2021)	-230
Gorinchem Cultuurstad	-2
Verhuiskosten i.v.m. sloop Laagdalemseweg (rb 20 oktober 2022)	-11
Begrotingssaldo 2022	430
Saldo algemene reserve ultimo boekjaar	**31.503**

3.1.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen, zijn allereerst de risico's geïdentificeerd. Vervolgens is gekeken naar de kans van optreden van het risico: erg onwaarschijnlijk, waarschijnlijk, zeer waarschijnlijk of er zijn duidelijke indicatoren die wijzen op optreden. Deze kansen zijn uitgedrukt in procenten. Vervolgens is deze kans vermenigvuldigd met de financiële grondslag voor de berekening van het risico (kolom bedrag). Als het risico meerjarige financiële effecten heeft, wordt het risico voor maximaal vier jaar meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Jaar 1 voor 100%, jaar 2 voor 75%, jaar 3 voor 50% en jaar 4 voor 25%. Dat betekent dat vanaf het jaar van optreden van een risico de gemeente maximaal vier jaar de tijd heeft om het financiële effect voor 100% in de begroting op te vangen.

In deze paragraaf staan eerst de risico's met een incidenteel financieel effect beschreven. Vervolgens bespreken we de risico's met een structureel financieel effect, als laatste bespreken we de risico's waarvoor geen rekening wordt gehouden met een financieel effect voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Begroting 2023	Kans	Bedrag	2023	2024	2025	2026	Huidig
Incidenteel financieel effect								
1. Gemeentelijke grondexploitaties	2,03		6,80					1,30
2. Hoog Dalem	0,30		0,30					0,30
3. Waarborgen en garanties	4,34	12,5%	26,30					3,29
4. Uitgegeven geldleningen	0,05	12,5%	0,47					0,06
5. Bouwkostenstijgingen investeringen	4,38	87,5%	5,50					4,81
6. SGS	0,00	87,5%	0,80		0,70	0,70	0,70	2,10
Totaal Incidenteel	11,09		40,17					11,86
Structureel financieel effect								
7. Verbonden partijen	0,47	62,5%	2,00	1,25	0,94	0,63	0,31	3,13
8. Gemeentefonds, (normeringssystematiek)	1,36	62,5%	0,91	0,57	0,43	0,28	0,14	1,42
9. Leegstand panden	0,77	87,5%	0,35	0,31	0,23	0,15	0,08	0,77
10. Stijging energiekosten	2,19	87,5%	0,80	0,70	0,53	0,35	0,18	1,75
11. Stijging rentekosten	1,77	62,5%		0,10	0,66	0,93	0,71	2,40
Totaal Structureel	6,55		4,06	2,93	2,78	2,34	1,42	9,46
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	**17,64**		**44,23**	**2,93**	**3,48**	**3,04**	**2,12**	**21,32**

Risico's met een incidenteel financieel effect

1. Gemeentelijke grondexploitaties
De risico's rondom de gemeentelijke grondexploitaties zijn ingeschat op € 1,3 mln. De risico's zijn in de paragraaf Grondbeleid op hoofdlijnen toegelicht en in het MPG uitgesplitst per grondexploitatie. Omdat deze risico's individueel gewogen zijn (conform de voorgeschreven methodiek), is er geen percentage opgenomen in de tabel.

2. Hoog Dalem
De voortgang van het project Hoog Dalem is in zoverre gevorderd dat risico's waarmee in het weerstandsvermogen rekening wordt gehouden zich slechts nog concentreren op de realisatie van het deelplan Middengebied. De risico's hebben betrekking op de planning; wordt het verwachte afzettempo gehaald op het moment dat de effecten van de coronacrisis op een laatcyclische sector als de woningmarkt en bouwsector duidelijk worden. Met het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan in februari 2021 is het risico op het niet halen van het verwachte start uitgifte moment weggenomen. Het totale risico voor de gemeente is bepaald op € 300.000. De onderliggende risico's zijn individueel gewogen (conform de voorgeschreven methodiek). Daarom is er geen percentage opgenomen in de tabel.

3. Waarborgen en garanties
De gemeente Gorinchem staat voor circa € 26 mln. garant voor leningen van bijvoorbeeld deelnemingen onderwijsinstellingen en verenigingen. Deze € 26 mln. is de basis voor de berekening van het risico. Van dit bedrag heeft € 8 mln. betrekking op Gevudo/HVC en € 5,6 mln op CV Hoog Dalem.

Een onderverdeling van deze garanties staat in de toelichting op de balans bij het onderdeel "Niet uit de balans blijkende verplichtingen". De kans dat de gemeente wordt aangesproken voor leningen van deze instanties is ingeschat als erg onwaarschijnlijk (12,5%).

4. Uitgegeven geldleningen
De gemeente Gorinchem heeft circa € 470.000 aan leningen verstrekt aan bijvoorbeeld stichtingen maar ook de startersleningen vallen onder dit risico. Deze € 470.000 vormt daarmee de financiële grondslag voor de berekening van het risico. Voor een onderverdeling van deze uitgegeven geldleningen verwijzen wij u naar de toelichting op de balans bij het onderdeel 'Overige langlopende leningen'. De kans dat één of meerdere van deze leningen niet terugbetaald kunnen worden, wordt ingeschat op erg onwaarschijnlijk (12,5%).

5. Bouwkostenstijging
De inflatie zit in een dalende trend maar de bouwkostenindex (januari 2023) is ten opzichte van de begrotingsuitgangspunten (8% stijging) alsnog 3% gestegen. De verwachting is dat de inflatie afneemt doordat met name de gasprijs is gedaald. De gasprijs is meer dan gehalveerd en ook de olieprijs is sinds de begrotingsuitgangspunten met 15% gedaald. De komende jaren staan diverse investeringen op de agenda. De investeringen uit hoofde van Kweeklust, realisatie van de brug Arkelsedijk/Spijksedijk, Station Gorinchem Noord, het i_lab en de nieuwbouw van 't Gilde bedragen ruim € 40 mln. Daarnaast lopen staan nog diverse andere investeringen op de planning. Bij de begroting 2023 is € 50 mln. als uitgangspunt genomen om de impact van de bouwkostenstijging te bepalen. Voor de reeds geplande investeringen wordt in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een kostenstijging van 11% en daarmee bedraagt dit risico € 5,5 mln. In de begroting 2023 werd rekening gehouden met een kostenstijging van 10%.

6. Stichting Gorinchemse Sportaccomodaties
In 2022 is het Caribabad geconfronteerd met hogere energieprijzen. De gemeente draagt zoals door de raad is besloten bij aan de hogere energiekosten voor 2023. Momenteel loopt een onderzoek naar de verduurzaming van het Caribabad. Er zijn diverse scenario's mogelijk maar bij de meeste scenario's zal het Caribabad ook in

2024/2025/2026 te maken krijgen met hogere energiekosten. Qua impact wordt uitgegaan van € 800.000 per jaar, met een kans van 87,5% waardoor het risico € 700.000 per jaar bedraagt. Omdat voor 2023 reeds middelen zijn toegezegd is hiervoor geen bedrag meer opgenomen.

Risico's met een structureel financieel effect

7. Verbonden partijen
Gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Het aantal verbonden partijen en het financieel en inhoudelijk belang hiervan neemt de laatste jaren toe. In de paragraaf Verbonden partijen wordt nader ingegaan op deze verbonden partijen met bijvoorbeeld een beschrijving van het publiek belang en de risico's. Niet alle risico's die daar genoemd worden, zijn financieel vertaald. De begrotingen 2023 van de meeste verbonden partijen zijn in het eerste kwartaal van 2022 opgesteld. De snel gestegen inflatie in 2022 is hierdoor niet voldoende meegenomen in de begrotingen 2023. De verwachting is dan ook dat een aantal verbonden partijen een beroep zal doen op de gemeente. Als financiële grondslag voor de berekening van het risico hanteren wij een bedrag van € 2 mln. (begroting 2023, € 1,5 mln.) en schatten wij de kans in op onwaarschijnlijk (62,5%). Bij de begroting 2023 werd deze kans nog inschat op zeer onwaarschijnlijk (12,5%).

In het risico zijn de partners in het Sociaal Domein niet meegenomen. Deze zijn meegenomen bij het risico Sociaal Domein.

8. Gemeentefonds
De hoogte van het Gemeentefonds heeft de afgelopen jaren een fluctuerend verloop gekend. Dit werd met name veroorzaakt door de algemene economische omstandigheden, het uitgangspunt van 'Samen de trap op, samen de trap af' en periodieke herijkingen van de maatstaven. De jaarlijkse groei of krimp van het gemeentefonds staat ook wel bekend als het accres. De normeringssystematiek 'Samen de trap op, samen de trap af' blijft bestaan, maar is verruimd. Met ingang van 2018 is de basis voor deze berekening de totale rijksbegroting. Dit geeft een bredere basis en daarmee een stabielere ontwikkeling van de accrespercentages. Omdat niet exact duidelijk is wat de verschillende opgaven gaan kosten en verdere fluctuaties in het gemeentefonds niet geheel zijn uitgesloten, wordt een risicobedrag opgenomen gelijk aan € 0,91 mln. (1% van algemene uitkering) met een kans van 62,5%.

9. Leegstand panden
In de begroting is ruim € 3 mln. aan huuropbrengsten geraamd. Bij de meeste verhuurde panden is sprake van een meerjarige verhuurovereenkomst en is het risico op leegstand beperkt. Bij enkele panden is het risico groter. Een concreet voorbeeld is het gemeentelijk pand aan het Stadhuisplein, waarin voorheen Avres gehuisvest was. Avres heeft in 2018 het huurcontract opgezegd. Het gemeentelijk pand staat nog leeg, en een concrete huurder is nog niet gevonden. Het bedrag voor de panden waar de gemeente risico loopt is ingeschat op € 350.000 vanaf 2023. Het risico valt in de hoogste categorie (87,5%).

10. Stijging energiekosten
Tot het derde kwartaal zijn de energiekosten, mede door de geopolitieke situatie, verder gestegen. Zowel de olieprijs als de gasprijs zitten inmiddels in een dalende trend. De meeste energie wordt ingekocht bij HVC waarbij de gemeente een contract heeft dat gebaseerd is op een dagelijks kliksysteem waardoor de hogere prijzen vertraagd in rekening worden gebracht. Op basis van het verbruik en op basis van de nieuwe prijzen wordt verwacht dat de energiekosten in 2023 € 0,8 mln. hoger uitkomen dan begroot. Mogelijk wordt voor een deel van deze stijging nog een compensatie ontvangen van het Rijk. De kans dat het risico op hogere energiekosten zich voordoet wordt ingeschat op 87,5%.
Bovenstaande heeft geen betrekking op de energielasten van SGS of andere verenigingen en stichtingen.

11. Stijging rentekosten
De kapitaalmarktrente is ten opzichte van de uitgangspunten in de begroting 2023 weer gestegen. De kapitaalmarkt blijft erg bewegelijk bij gebeurtenissen in de wereld zoals de onrust omtrent Credit Suisse en Silicon Valley Bank. De verwachting is wel dat de snelheid en kracht van de renteverhogingen door de Europese en Amerikaanse centrale banken (ECB/FED) gaat afnemen. In het weerstandsvermogen werd rekening gehouden met een veiligheidsmarge van 1% bij het opstellen van de begroting 2023. Deze veiligheidsmarge is door de stijgende rente benut. Er wordt geen rekening gehouden met een extra veiligheidsmarge omdat het ook mogelijk is om financieringen aan te trekken met een kortere rentevasteperiode. Daarnaast worden vanaf 2027 kasstromen verwacht uit de grondexploitatie Groote Haar waardoor de kredietbehoefte en schuldpositie gaat afnemen. Tot slot kunnen er ook vertragingen ontstaan in het verwezenlijken van de investeringen. Het jaarrekeningsaldo en het achterblijven van de investeringen hebben een positieve impact op de schuldpositie waardoor deze lager is dan verwacht. Indien de investeringsplanning wordt gehaald zullen de rentelasten bij een gelijkblijvende rentestand vanaf 2027 jaarlijks € 1,9 mln. meer bedragen dan nu in de begroting is opgenomen.

Voor de verschillende jaren is bepaald hoe groot het renterisico is, waarbij conform de bestaande berekeningsmethodiek de impact op de weerstandscapaciteit per jaar met 25% lager wordt. Het renterisico is groter geworden ten opzichte van de uitgangspunten voor de begroting 2023.

Risico's waarvoor geen rekening worden gehouden met een financieel effect voor het weerstandsvermogen

1. Sociaal Domein
De reserve Sociaal Domein (€ 5,5 mln.) is op dit moment toereikend om specifieke (incidentele) risico's in het Sociaal Domein af te dekken. Daarom worden de risico's in het Sociaal Domein niet meegenomen in de berekening voor de benodigde weerstandscapaciteit. De financiële ontwikkelingen in het Sociaal Domein zijn niet zonder risico. De
gemeenschappelijke regeling Avres zal voor 2023 naar verwachting geen beroep doen op extra gemeentelijke bijdragen, maar voor de jaren daarna is dit nog niet duidelijk. De gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) die de jeugdwet voor de gemeenten in de regio uitvoert, is vanaf 2021 realistischer gaan begroten. Daarbij is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen. In de begroting 2023 is daarom naast de jaarlijkse indexering, landelijk stijgende zorgsalarissen, stijgende zorgkosten in 2021 en niet eerder bijgestelde taakstellingen (in begroting Gorinchem) - ook rekening gehouden met een autonome groei van (5% in 2022 en) 2,5% in 2023. Vanaf 2023 is er geen sprake meer van solidariteit in de verrekening van de zorgkosten tussen DG&J en de gemeenten. Het kabinet onderkent dat de rijksmiddelen ontoereikend zijn voor de kosten die in het Sociaal domein, in het bijzonder in de jeugdzorg, worden gemaakt. Daarom heeft het kabinet besloten voor 2023 incidenteel extra rijksmiddelen beschikbaar te stellen, voor Gorinchem een bedrag van bijna € 3,5 mln. Het kabinet neemt waarschijnlijk in 2023 een besluit of de extra rijksmiddelen structureel zullen worden en het besluit over de invoering van de hervormingsagenda jeugd. De VNG is echter al een lange tijd in gesprek met het Rijk (en de andere partijen) maar tot op heden zijn ze er met elkaar nog niet uitgekomen. Dit heeft als gevolg dat er voor de gemeente Gorinchem ook nog steeds geen duidelijkheid is over het meerjarige financiële kader. Er zijn een aantal te verwachten ontwikkelingen die een onzekerheid met zich mee kunnen brengen en waarvan we de impact nog niet kunnen kwantificeren. Het gaat dan om het effect van corona, de komst van Oekraïense vluchtelingen, het woonplaatsbeginsel en de landelijke hervormingsagenda. We hebben dan ook de DG&J verzocht om deze ontwikkelingen te monitoren en ons tijdig op de hoogte te brengen van de effecten hiervan zodat we hierop kunnen acteren. Gezien de omvang van het weerstandsvermogen van DG&J is het risico toegenomen.

2. Omgevingswet
De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking, dit heeft een forse impact op de gemeentelijke organisatie en op de wijze waarop met vergunningsplichtige activiteiten wordt omgegaan, ook in financiële zin. Er is een programmaplan opgesteld dat de periode tot 2029 beslaat. Voor het goed implementeren van de Omgevingswet in de organisatie is een projectstructuur opgezet, zodat de wet per 1 januari 2024 kan worden uitgevoerd. Bij de ontwikkeling van de omgevingswet werken wij nauw samen met de regio zodat er voor de essentiële onderdelen van de wet goede werkafspraken liggen. Het risico van de effecten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is nog niet bekend. Het DSO betreft een systeeminrichting (ICT) waarbij verschillende overheden zijn aangesloten. Om dit risico te verkleinen is hier bij de aanbesteding van het VTH-systeem voor zover mogelijk rekening mee gehouden. De leverancier dient ervoor te zorgen dat de aansluiting wordt gegarandeerd. Financieel is het streven om de ontwikkeling van de uitvoeringskosten en inkomsten uit leges in evenwicht te houden. Complicerende factor hierbij is wel het uitgangspunt van het aantal te verstrekken vergunningen. Hoog Dalem zit qua aantallen in de laatste fase waardoor dit aantal zal afnemen. Daarnaast is ook een kentering op de woningmarkt zichtbaar.

3. Waarborggaranties
De huidige boekwaarde van de totale garanties bedraagt iets meer dan € 800 mln. Hiervan bestaat circa € 786 mln. uit de garantstellingen door tussenkomst van waarborgfondsen. Dit zijn stichtingen die garant staan voor leningen die kredietverstrekkers zoals banken hebben uitstaan bij woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties, et cetera. De gemeente fungeert als achtervang voor het waarborgfonds. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken als achtervang is nagenoeg nihil.

4. Station Papland
In de Perspectiefnota 2017-2020 is in het hoofdstuk *Relevante ontwikkelingen* station Papland genoemd: *Met betrekking tot de aanleg van station Gorinchem Noord / Papland op de MLL is besloten dat de aanleg daarvan wordt uitgesteld en in principe 'meeloopt' met de ontwikkeling van bedrijventerrein Groote Haar.* Het streven is om de halte gereed te hebben, zodra de eerste uitgifte van bedrijventerrein Groote Haar een feit is. De verwachting is dat dit 2024 wordt. Momenteel worden diverse varianten bekeken voor aanleg van de halte. Het totale tekort wordt ingeschat op minimaal € 3 mln. en maximaal € 4,5 mln. In het mobiliteitsplan is al rekening gehouden met een tekort van € 2 mln. Voor het overige tekort zal co-financiering gezocht worden in de vorm van subsidies dan wel zal er een beroep worden gedaan op de reserve infrastructuur. Het risico dat het tekort niet middels co-financiering of binnen de gemeentelijke begroting opgevangen kan worden is hiermee nagenoeg nihil.

5. Situatie Oekraïne
Na een maandenlange troepenopbouw en diplomatieke spanningen zijn Russische troepen op 24 februari 2022 Oekraïne binnengetrokken en is er sprake van een oorlogssituatie. Als gevolg daarvan zijn inwoners uit de Oekraïne op de vlucht. Veel vluchtelingen worden opgevangen in de directe buurlanden. Vluchtelingen die naar Nederland reizen, worden hier opgevangen. Het kabinet werkt intensief samen met medeoverheden en maatschappelijke partners om opvang en ondersteuning te bieden. De verwachting is dat het aantal vluchtelingen uit Oekraïne dat naar Nederland komt fors zal toenemen. Dat zal zeker ook gevolgen hebben voor Gorinchem. Op dit moment is lastig in te schatten wat de impact van opvang van vluchtelingen zal zijn voor Gorinchem.

6. Toenemende projectorganisatie en capaciteitsplanning
Het aantal projecten binnen de organisatie is de afgelopen jaren toegenomen. Dit zorgt voor een spanningsveld tussen het aantrekken van medewerkers en de tijdelijke beschikbaarheid van middelen uit hoofde van de projecten. Voor de korte termijn zijn de risico's beperkt maar zodra de voorraad aan projecten kleiner wordt kan dit negatieve impact hebben op het jaarrekeningresultaat als gevolg van onvoldoende dekking voor de personeelskosten. Daarnaast is bij de begroting 2023 ruimte gemaakt voor het uitbreiden van de formatie

gedurende een periode van 3 jaar. De komende jaren wordt bezien of deze extra inzet structureel noodzakelijk is, of dat er ontwikkelingen zijn die maken dat we kunnen volstaan met een intensivering van 3 jaar.

Kans waarvoor geen rekening wordt gehouden met een financieel effect voor het weerstandsvermogen

7. Stedin/Energietransitie
In de Perspectiefnota 2021-2024 is het dividend voor Stedin op nihil gesteld. Er is een kans dat we nog een beperkte dividenduitkering ontvangen de komende jaren. Over de hoogte van dergelijke uitkeringen kan, met de huidige inzichten (energietransitie), geen uitspraak worden gedaan. De benodigde middelen voor de energietransitie zijn nog niet volledig verkregen door Stedin. De kans bestaat dat Stedin wederom een beroep zal doen op haar aandeelhouders. Het Rijk heeft in de miljoenennota € 500 mln. gereserveerd om Stedin te faciliteren bij het verwezenlijken van de energietransitie. Daarnaast lopen overleggen met provincies en gemeenten in het verzorgingsgebied van Stedin die nog geen aandeelhouder zijn. Op dit moment is het niet duidelijk of en voor hoeveel er nog een beroep wordt gedaan op de bestaande aandeelhouders. Voor de dividenduitkering op de preferente aandelen Stedin is afgesproken dat deze worden gebruikt voor afbouw van de schulden.

3.1.5 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (ook wel weerstandsratio) is de deling van de beschikbare weerstandscapaciteit door de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen	Ruim voldoende	Jaarstukken 2021	Jaarstukken 2022
Weerstandsvermogen	1,4 ≤ x < 2,0	2,52	2,19

Het weerstandsvermogen komt uit op 2,19. Dit is boven de gestelde bandbreedte van 1,4 tot 2. De beschikbare weerstandscapaciteit van € 46,7 mln. wordt voor een groter deel dan voorheen bepaald door de meerjarige begrotingssaldi (€ 14,3 mln.). Wanneer deze begrotingssaldi volledig worden gebruikt komt het weerstandsvermogen uit op 1,52.

3.1.6 Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de jaarrekening en/of de balans. Deze kengetallen kunnen behulpzaam zijn bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Elk kengetal lichten we toe en vergelijken we met signaleringswaarden van de provincie Zuid-Holland. De provincie hanteert de volgende drie categorieën: minst risicovol, neutraal en meest risicovol. Wij benadrukken dat we voorzichtig moeten omgaan met conclusies trekken uit individuele kengetallen. De kengetallen moeten altijd in samenhang bekeken worden.

Netto schuldquote

	Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Vaste schulden	99.141	141.089	177.534	189.474	185.910
B	Netto vlottende schuld	5.647	10.000	10.000	10.000	10.000
C	Overlopende passiva	11.198	10.054	274	-1.565	-1.517
D	Financiële vaste activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.917	4.848	5.059	5.059	5.059
E	Uitzettingen < 1 jaar	19.956	7.000	7.000	7.000	7.000
F	Liquide middelen	659	0	0	0	0
G	Overlopende activa	7.394	1.000	1.000	1.000	1.000
H	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	162.749	155.724	143.630	144.260	138.295
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**52%**	**95%**	**122%**	**128%**	**131%**
I	Financiële vaste activa (exclusief uitstaande leningen)	3.444	3.444	3.444	3.444	3.444
	Netto schuldquote (A+B+C-E-F-G-I)/H x 100%	**52%**	**96%**	**123%**	**129%**	**132%**
	Signaleringswaarde provincie: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal en >130% is meest risicovol					

De netto schuldquote is het totaal van de leningenportefeuille verminderd met de eigen middelen. Hierdoor ontstaat een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre de gemeente geld doorleent, is ook de netto schuldquote exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De lage netto schuldquote is met name veroorzaakt door de bestemming van de Eneco-gelden. De netto schuldquote neemt toe in de komende jaren, voornamelijk als gevolg van de geplande nieuwe investeringen. Deze leiden tot een toename van de schulden. De schuldquote bevindt zich met ingang van 2023 boven de bandbreedte van de categorie neutraal en komt daarmee in de categorie meest risicovol. Deze ontwikkeling is in aanloop naar de Perspectiefnota 2021-2024 onderkend. Dit is mede de reden geweest dat er maatregelen zijn getroffen om de schuldpositie niet verder op te laten lopen. Op basis van de huidige keuzes, inzichten en prognoses zal de schuld na 2025 afnemen.

Solvabiliteitsratio

	Solvabiliteit (in procent)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	107.924	92.413	93.620	92.437	90.779
B	Balanstotaal	246.010	271.258	304.553	314.114	309.968
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**44%**	**34%**	**31%**	**29%**	**29%**
	Signaleringswaarde provincie: >50% is minst risicovol, 20-50% is neutraal en <20% is meest risicovol					

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de verhouding van het eigen vermogen tot het balanstotaal. Dit laat zien dat we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. De dalende trend wordt met name veroorzaakt door de investeringsplanning en de daarmee verwachte stijging van het balanstotaal. Op basis van de signaleringswaarde is de solvabiliteitsratio neutraal.

Structurele exploitatieruimte

	Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Totale structurele lasten	122.948	136.168	132.419	132.079	132.128
B	Totale structurele baten	141.109	137.932	139.207	140.314	134.841
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	25	25	25	25	25
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	70	95	588	973	1.053
E	Totale baten	162.749	162.904	156.390	149.763	143.472
	Structurele exploitatieruimte ((B-A) +(D-C))/E x 100%	**11%**	**1,1%**	**4,7%**	**6,1%**	**2,6%**
	Signaleringswaarde provincie: >0% is minst risicovol, = 0% is neutraal en <0% is meest risicovol					

Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. De signaleringswaarde komt voor alle jaren uit op minst risicovol.

Grondexploitatie

	Kengetal grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Bouwgronden in exploitatie	47.398	55.740	59.539	61.371	62.010
B	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	162.749	155.724	143.630	144.260	138.295
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**29%**	**36%**	**41%**	**43%**	**45%**
	Signaleringswaarde provincie: <20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal en >35% is meest risicovol					

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van grondexploitatie weer ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Dit kengetal laat twee dingen zien. Allereerst is er een risico dat de gemeente bij verkoop van de gronden niet de gehele boekwaarde kan realiseren. Als tweede kan een hoge boekwaarde wel betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om bijvoorbeeld de leningenportefeuille af te bouwen. Op basis van de signaleringswaarde is het kengetal grondexploitaties neutraal in 2021 en 2022. Vanaf 2023 komt deze waarde uit op meest risicovol. Dit heeft vooral betrekking op de grondexploitatie Groote Haar, waarvoor de investeringen eerst moeten worden gedaan, maar de inkomsten pas later (buiten dit meerjarenperspectief) gerealiseerd zullen worden.

Belastingcapaciteit

	Belastingcapaciteit (in euro's)	Jaarstukken 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	266	266	266	266	266
B	Rioolheffing voor een gezin	207	203	203	203	203
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	337	371	371	371	371
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	810	840	840	840	840
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin (in jaar t -1)	811	811	811	811	811
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	**100%**	**104%**	**104%**	**104%**	**104%**
	Signaleringswaarde provincie: <95% is minst risicovol, 95-105% is neutraal en >105% is meest risicovol					

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%. De komende jaren ligt de belastingdruk rond het landelijk gemiddelde en is op basis van de signaleringswaarde neutraal.

Financiële kengetallen in perspectief

Kengetallen	Jaarstukken 2021	Jaarstukken 2022	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	65%	52%	111%	95%	122%	128%	131%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	65%	52%	112%	96%	123%	129%	132%
Solvabiliteitsratio	40%	44%	29%	34%	31%	29%	29%
Structurele exploitatieruimte	4,0%	11,2%	0,8%	1,1%	4,7%	6,1%	2,6%
Grondexploitatie	30%	29%	34%	36%	41%	43%	45%
Belastingcapaciteit	104%	100%	100%	104%	104%	104%	104%

Signaleringswaarde: groen is minst risicovol, oranje is neutraal en rood is meest risicovol

Kengetallen die op groen of oranje staan, beoordelen we als een gezonde situatie. Kengetallen die op rood staan, geven aanleiding tot zorgen en vragen dus nadere aandacht. Op basis van de kengetallen is de conclusie dat de huidige financiële positie in grote lijnen gezond is. Door de investeringen en het geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties nemen de schulden toe. Om grip te houden op de schuldpositie is het investeringsplafond ingevoerd.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

3.2.1 Inleiding

We maken voor de kapitaalgoederen onderscheid tussen vastgoed (paragraaf 3.2.3) en niet-vastgoed (paragraaf 3.2.4). Zo houden we aansluiting bij de verdeling die in de paragraaf Grondbeleid staat. We lichten de kapitaalgoederen en het bijbehorende onderhoud per categorie toe.

De kosten van het geplande groot onderhoud aan onze kapitaalgoederen worden uitgesmeerd over een periode van 20 jaar en jaarlijks verrekend met de onderhoudsvoorziening. Doel hiervan is het tegengaan van fluctuaties in de (meerjaren)begroting. Voor het kleine dagelijks en jaarlijks onderhoud zijn reguliere exploitatiebudgetten in de begroting opgenomen. Eventuele verschillen hierop vormen onderdeel van het jaarrekeningresultaat

3.2.2 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Meerjarenonderhoudsplannen gemeentelijke kapitaalgoederen	2022
Beleidsplan Openbare Ruimte 2021-2025 Buitengewoon Groen	2020
Nota Vastgoedbeleid 2020-2023	2020
Gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) 2021-2025	2020

3.2.3 Vastgoed

De gemeente heeft alleen een rol als eigenaar van vastgoed als dat nodig is om maatschappelijke of publieke doelen te bereiken. Vastgoed wordt verkocht als het niet meer nodig is om voornoemde doelen te realiseren. De gemeente Gorinchem heeft met name maatschappelijk vastgoed in bezit. De gebouwen die Gorinchem bezit, zijn te verdelen in:

1. Woningen en panden
2. Onderwijspanden
3. Panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
4. Panden voor kunstuitoefening
5. Panden maatschappelijke zorg
6. Gemeentelijk onroerend goed

Het gemeentelijke vastgoed wordt elk jaar tegen het licht gehouden en het feitelijk gebruik en het perspectief van de panden wordt geactualiseerd. In februari 2020 is de nota Vastgoedbeleid 2020-2023 door de raad vastgesteld. Hierin liggen de beleidskaders vast van het vastgoedbeleid en wordt aangegeven op welke wijze gemeentelijk vastgoed wordt ingezet als sturingsmiddel op het effectueren van maatschappelijke en publieke doelstellingen. In dit vastgoedbeleid zijn ook het verkoopbeleid, het exploitatiebeleid en het huurbeleid opgenomen. In 2022 is het Meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd en vastgesteld door de raad.

Gebouwen

In onderstaand overzicht staat per categorie en soort onderhoud een vergelijking tussen de raming en de werkelijke kosten. Deze worden toegelicht.

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Woningen en panden							
- Regulier (klein) onderhoud	59	36	52	-16	-16	N	
- Groot onderhoud 2022	78	309	27	282	26		256
Onderwijspanden							
- Regulier (klein) onderhoud	215	279	249	30	30	V	
- Groot onderhoud 2022	269	981	32	949	1		948
Panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties							
- Regulier (klein) onderhoud	13	21	42	-21	-21	N	
- Groot onderhoud 2022	224	1.109	177	932	5		927
Panden voor kunstuitoefening							
- Regulier (klein) onderhoud	69	70	69	1	1	V	
- Groot onderhoud 2022	29	1.813	40	1.773	-		1.773
Panden maatschappelijke zorg							
- Regulier (klein) onderhoud	2	10	2	8	8	V	
- Groot onderhoud 2022	2	116	2	114	1		113
Gemeentelijk onroerend goed							
- Regulier (klein) onderhoud	485	532	445	87	87	V	
- Groot onderhoud 2022	237	1.371	108	1.263	6		1.257
Totaal	**1.682**	**6.648**	**1.245**	**5.403**	**129**	V	**5.274**

1. Woningen en panden
In 2022 hebben we voor onderhoud gemeentelijk vastgoed het meerjarenonderhoudsplan vastgesteld. Dit heeft een looptijd van 4 jaar. Alle 118 woningen en panden zijn hierin opgenomen.

2. Onderwijspanden
De onderwijspanden zijn een aantal gymzalen, multifunctionele schoolgebouwen en de brede scholen Gildenplein en Schuttersplein. Daar is het Dalemplein bijgekomen in 2022. Het integraal huisvestingsplan (IHP) van de gemeente laat zien op welke manier we deze panden willen onderhouden.

3. Panden Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
De Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties beheert het subtropisch zwembad Caribabad (inclusief het naastgelegen clubhuis), sporthal De Hoefslag, sporthal De Oosterbliek en sporthal Van Rappardhal. De laatste sporthal is een onderdeel van de brede school Gildenplein. Bij alle sportaccommodaties is sprake geweest van de nodige onderhouds- en vervangingswerkzaamheden. Voor het zwembad Caribabad wordt een toekomstvisie uitgewerkt.

4. Panden voor kunstuitoefening
De voormalige ULO aan de Zusterstraat 31, schouwburg De Nieuwe Doelen en theater ’t Pand aan de Korenbeurs behoren tot deze categorie. Hier heeft regulier beheer en onderhoud plaatsgevonden.

5. Gemeentelijk onroerend goed
Dit onroerend goed omvat het stadhuis, het museum, vijf multifunctionele onderwijslocaties, de openbare bibliotheek, Het Centraalpunt (voorheen PoGo), Dr. Hiemstralaan 77 en het pand Irenelaan 36 in Dalem. Hier heeft regulier beheer- en onderhoud plaatgevonden.

Monumenten

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Monumenten							
- Regulier (klein) onderhoud	68	86	85	1	1	V	
- Groot onderhoud 2022	43	656	89	567	0		567
Totaal	**111**	**742**	**175**	**568**	**1**	**V**	**567**

Onder de monumenten vallen bijzondere panden en gebouwen, kerken en torens en walmuren. In 2022 is de Melkheul gerestaureerd en afgerond. Hetzelfde geldt voor de Viskazemat.

Parkeergarages

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Parkeergarages							
- Regulier (klein) onderhoud	114	141	90	51	51	V	
- Groot onderhoud 2022	197	120	94	26	7		20
Totaal	**310**	**261**	**183**	**77**	**58**	**V**	**20**

In de parkeergarage Kweeklust is in 2022 regulier onderhoud uitgevoerd en is een studie uitgewerkt voor een mogelijke uitbreiding. In de parkeergarage Kazerneplein is regulier onderhoud gepleegd.

Buitensportaccommodaties

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Buitensportaccommodaties							
- Regulier (klein) onderhoud	97	97	93	5	5	V	
- Groot onderhoud 2022 en restant 2021 en 2020	200	316	239	77	90		-13
Totaal	**297**	**413**	**331**	**82**	**95**	**V**	**-13**

In 2022 zijn de sportaccommodaties weer volgens de geldende normeringen gekeurd. Onderhoud en beheer gaat op basis van het meerjarenonderhoudsprogramma voor dit areaal.

Kunst

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Kunst							
- Regulier (klein) onderhoud	22	14	10	4	4	V	
- Groot onderhoud 2022	8	39	-	39	-		39
Totaal	**30**	**54**	**10**	**43**	**4**	**V**	**39**

In 2022 heeft regulier beheer en onderhoud plaatsgevonden bij de verschillende kunstwerken die Gorinchem rijk is.

3.2.4 Niet-vastgoed

Wegen

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Wegen							
- Regulier (klein) onderhoud	975	1.005	436	569	569	V	

Onze stad moet bereikbaar en veilig zijn. Of je nu met de auto, fiets, het OV of de benenwagen reist, iedereen wil zich snel en op het gewenste moment verplaatsen op de manier die daarvoor het meest passend is. Onze wegen moeten daarom van de juiste kwaliteit zijn. De (onderhouds) werkzaamheden die hiervoor zorgen zijn binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

Groen

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Groen							
- Regulier (klein) onderhoud	992	992	893	99	99	V	

Gorinchem groeit; Hoog Dalem heeft veel nieuwe openbare ruimte opgeleverd. Nieuwe plantsoenen, nieuwe watertjes, nieuwe speelplekken, nieuwe bruggen en parken. Allemaal zijn ze aan onderhoud onderhevig. De kwaliteit van het groen moet op orde zijn en daar hebben we in 2022 hard aan gewerkt. We hebben ook gehandeld naar de gevolgen van de opwarming van de aarde wereldwijd en die ook in onze stad effecten laat zien. Ander groen, meer groen. Daar hebben we stappen in gezet, samen met partners die de inrichting van de openbare ruimte bepalen.

Riolering

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Riolering							
- Regulier (klein) onderhoud	228	328	292	36	36	V	

We streven naar een schone leefomgeving. Om de kwaliteit van de riolering te behouden, werken we met renovatieplannen voor de riolering en voor de rioolgemalen. Door te renoveren kunnen we het rioolstelsel langer in stand houden. Daarnaast hebben we de riolering geïnspecteerd. De geïnspecteerde riolering verkeert overwegend in goede staat.

Water

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Water							
- Regulier (klein) onderhoud	21	21	21	0	0		

Het onderhoud watergangen is volgens de vastgestelde uitgangspunten en binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

Veerboten

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Veerboten							
- Regulier (klein) onderhoud	256	258	371	-113	-113	N	

De veerdienst heeft zeven veerboten (twee autoveren en, twee voet-fiets veren en drie snelle veertaxi's). De kosten komen rechtstreeks ten laste van de exploitatiebegroting en worden uiteindelijk verdeeld volgens de verdeelsleutel met de oevergemeentes. De kosten voor de Veren Brakel en Aalst komen volledig voor rekening van de gemeente Zaltbommel. In de businesscase Electrische veerboten is opgenomen dat voor het groot onderhoud aan de elektrische veerboten vanaf 2023 gewerkt gaat worden met meerjarenonderhoudsplannen en een onderhoudsvoorziening.

Havens

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Havens							
- Regulier (klein) onderhoud	71	22	55	-33	-33	N	
- Groot onderhoud 2022	31	154	16	138	-		138
Totaal	**102**	**176**	**72**	**104**	**-33**	**N**	**138**

In 2022 zijn alle werkzaamheden binnen reguliere onderhoudsbudget aan de Lingehaven en de Lingesluis uitgevoerd.

Bruggen, kunstwerken en duikers

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Bruggen, kunstwerken en duikers							
- Regulier (klein) onderhoud	71	71	72	-1	-1	N	
- Groot onderhoud 2022, restant 2021 en 2020	311	318	99	219	-		219
Totaal	**382**	**389**	**171**	**218**	**-1**	**N**	**219**

Het groot onderhoud civiel technische kunstwerken is in 2022 volgens planning uitgevoerd. Er is een goed beeld van de staat van onze civieltechnische kunstwerken en dat is verwerkt in een onderhouds- en beheerplan. In 2023 wordt het meerjarenprogramma vervolgd en worden de areaalgegevens weer geactualiseerd.

Openbare verlichting

Onderhoudsresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2021 primitief	Begroting 2021 na wijziging	Realisatie	Verschil	Vrijval/ resultaat	V/N	Doorge-schoven
Openbare verlichting							
- Regulier (klein) onderhoud	78	78	68	10	10	V	
- Groot onderhoud 2022 en restant 2021 en 2020	93	95	40	55	-		55
Totaal	**171**	**173**	**108**	**65**	**10**	**V**	**55**

Voor het beheer openbare verlichting werken we met het Beheerplan 2021-2024, waarvan Bureau OpenbareVerlichting de uitvoering verzorgt. Zij onderhouden de 8025 lichtmasten van onze stad.

De kwaliteit en de kwantiteit van onze ondergrondse infrastructuur speelt ook een belangrijke rol bij het beheer van ons elektriciteits- en lichtnet. Hiervoor zijn boringen geïnitieerd.

3.2.5 Meerjaren onderhoudsplannen (MOP's)

Het totale verloop van de onderhoudsvoorziening is hieronder weergegeven.

Voorzieningen groot onderhoud gemeentelijke kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)	Saldo begin 2022	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Saldo ultimo 2022
Gebouwen:					
- woningen en panden	212	88	27	26	247
- onderwijspanden	1.442	310	32	1	1.719
- panden SGS	417	364	177	5	599
- panden t.b.v. kunstuitoefening	1.313	107	40	-	1.380
- panden maatschappelijke zorg	94	14	2	1	105
- gemeentelijk onroerend goed	966	393	108	6	1.246
	4.444	**1.276**	**385**	**38**	**5.297**
Monumenten	232	191	89	0	333
Parkeergarages	354	143	94	7	397
Buitensportaccommodaties	635	356	239	90	663
Kunst	15	15	-	-	30
Havens	110	100	16	-	194
Bruggen, kunstwerken en duikers	515	122	99	-	538
Openbare verlichting	87	27	40	-	74
Egalisatievoorziening MOP	215		-	11	204
Totaal	**6.607**	**2.230**	**962**	**146**	**7.730**

3.3 Financiering

3.3.1 Inleiding

Financiering gaat over de manier waarop de gemeente leningen aangaat en eventueel overtollig geld (tijdelijk) uitzet. Beleidskaders voor financiering zijn nodig om de rentelasten te beperken en de risico's te beheersen.

3.3.2 Vastgesteld beleid

Naast de wettelijke kaders geldt voor de paragraaf Financiering het volgende raadsbeleidskader:

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Treasurybeleid	2017

Het Treasurybeleid geeft duidelijkheid over de kader die de gemeente Gorinchem hanteert bij het invullen van de financieringsbehoefte. Ook zijn de kaders voor de beheersing van het renterisico hierin opgenomen.

De feitelijke uitvoering van dit beleid is vertaald in het treasurystatuut. Het treasurystatuut geeft duidelijkheid over de te hanteren regels bij de treasurytaken en geeft inzicht in de wijze waarop de bevoegdheden geregeld zijn.

Beleidskader	Vastgesteld door het college in
Treasurystatuut	2020

3.3.3 Financieringsportefeuille en renteontwikkeling

In onderstaande tabel zijn de wijzingen in onze langlopende leningenportefeuille verwerkt.

Verloop leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)	2022
Stand per 1 januari 2022	111.240
Opgenomen geldleningen	-
Reguliere aflossingen	12.100
Stand per 31 december 2022	**99.141**

Het gewogen gemiddelde rentepercentage over onze langlopende leningenportefeuille was 1,48%.

De aan de taakvelden door te berekenen rente is gebaseerd op de rekenrente. De rekenrente is bij de begroting 2022 vastgesteld op 1,0%. Op basis van de BBV-notitie rente, moet bij de jaarrekening de rekenrente bepaald worden. Als de afwijking ten opzichte van de begroting kleiner is dan 25% mag de rekenrente van de begroting worden gehandhaafd. Bij de jaarrekening is de rekenrente gehandhaafd.

De totale rentelasten bestaan uit de rente over het vreemd vermogen € 1,6 mln. en de rente die aan voorzieningen wordt toegevoegd van € 400.000, in totaal € 2 mln. Op basis van de boekwaarde investeringen per 1-1-2022 (vaste activa) en de rekenrente wordt ca. € 1,7 mln. rente doorberekend aan de taakvelden waar de investeringen betrekking op hebben. Op basis van de boekwaarde grondexploitaties per 1-1-2022 en de rente grondexploitatie (0,87%) wordt € 534.000 rente doorberekend aan de grondexploitaties.
De totaal doorberekende rente ad. € 2 mln. is € 282.000 hoger dan de totale rentelasten waardoor sprake is van een voordelig renteresultaat.

3.3.4 Renterisico's

De gemeente beheerst renterisico's door onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De overheid stelt grenzen aan het totaal van kort opgenomen geld (kasgeld), omdat rentefluctuaties grote gevolgen kunnen hebben voor de rentelasten in de (meerjaren)begroting. De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kasgeldlimiet	12.385	12.385	12.385	12.385
Opgenomen kasgeld	-348	-253	-374	-212
Ruimte onder kasgeldlimiet	**12.733**	**12.638**	**12.759**	**12.597**

Het beleid is om maximaal kort geld (kasgeld) te lenen. Als voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet (ruimte onder kasgeldlimiet is negatief) wordt overschreden, moet de gemeente de provincie op de hoogte stellen en een plan voorleggen. Meestal is de oplossing om kort geld om te zetten in lang geld.

In 2022 is er sprake van een liquiditeitsoverschot omdat er nog liquide middelen beschikbaar waren via schatkistbankieren.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt de omvang van de jaarlijkse aflossingen en de leningen die voor renteherziening in aanmerking komen. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Renterisiconorm	29.141	25.543	27.156	25.744
Aflossingen	12.100	10.051	11.555	10.060
Ruimte onder renterisiconorm	**17.041**	**15.492**	**15.601**	**15.684**

In alle jaren is er ruimte binnen de grenzen van de renterisiconorm.

3.3.5 Schatkistbankieren

In verband met de verkoop van de Eneco aandelen heeft de gemeente in 2020 ca. € 27 mln. ontvangen. Het gevolg hiervan is dat de gemeente overtollige liquide middelen moet onderbrengen bij het Rijk door middel van schatkistbankieren.

Alle financiering verloopt via schatkistbankieren totdat er geen overtollige liquide middelen meer beschikbaar zijn. Ultimo 2022 is het saldo van de overtollige middelen die ondergebracht zijn bij het Rijk € 10,1 mln.

3.3.6 EMU-saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 3% komen. Om tot een goede raming van het EMU-saldo te komen is het van belang dat ook het EMU-saldo van lokale overheden in de cijfers worden opgenomen. Met de vernieuwing van het BBV is het verplicht gesteld om het EMU-saldo te presenteren in zowel de begroting als in de jaarstukken.

	EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2022
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	13.044
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.275
3	Mutatie voorzieningen	2.841
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.547
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-
	EMU-saldo	**15.613**

(Totstandkoming berekening: 1 - 2 + 3 - 4 - 5 = EMU saldo)

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Inleiding

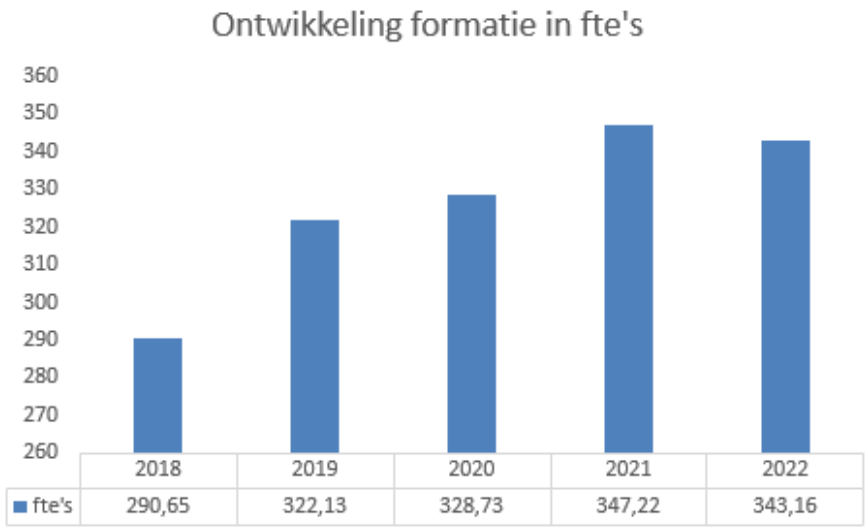
In de paragraaf Bedrijfsvoering staat wat er in 2021 speelde op het gebied van ondersteunende processen als Personeel & Organisatie (P&O), Informatisering en Automatisering (I&A), Financiën, Inkoop en Aanbesteding en Naleving Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en bijbehorende regelingen. De paragraaf gaat ook in op de stand van zaken rekenkameronderzoeken, onderzoeken in het kader van doelmatigheid en de werkzaamheden in het kader van de administratieve organisatie en interne controle. De paragraaf start met informatie over het personeels- en organisatiebeleid.

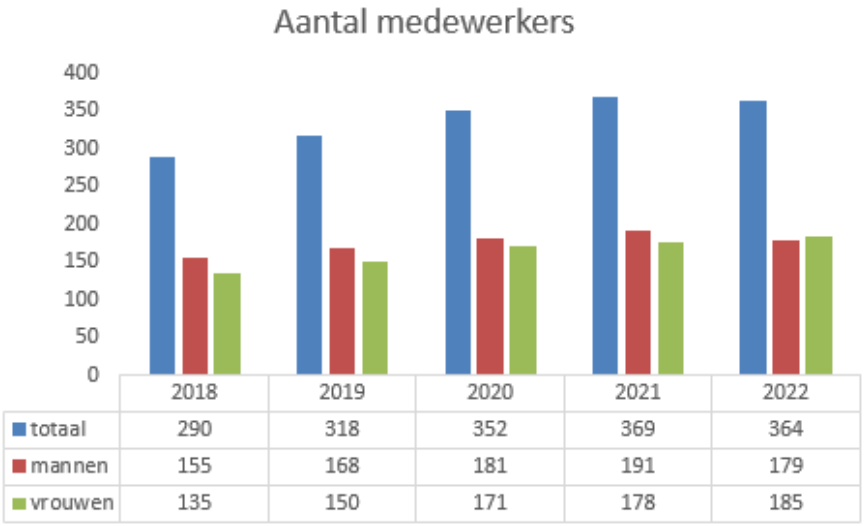
3.4.2 Personeels- en organisatiebeleid

In dit onderdeel presenteren we cijfers over de formatie, het aantal medewerkers onderverdeeld naar mannen en vrouwen en naar leeftijdscategorie en het ziekteverzuim. Daarnaast gaan we in op zaken die met de ontwikkeling van de organisatie te maken hebben. De HR-ontwikkelagenda is de leidraad waarin opgenomen staat welke projecten wanneer opgepakt worden en ondersteunt de totale organisatie- en medewerkersontwikkeling.

Formatie

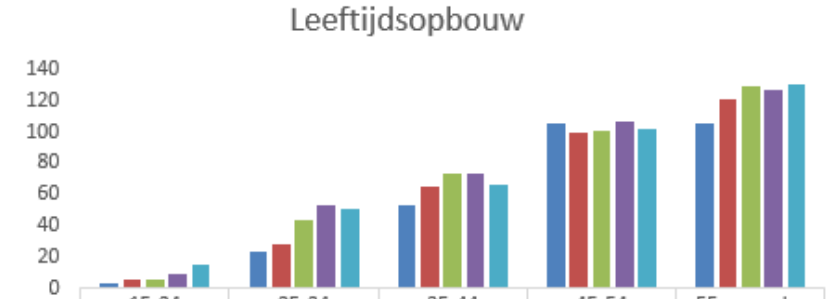
In de formatie zijn de besluiten uit de Perspectiefnota voor 2022 verwerkt en diverse collegebesluiten waarmee binnen de bestaande begroting middelen zijn ingezet voor formatie om capaciteitsknelpunten op te lossen. Ook is hier en daar binnen bestaande formatie geschoven en zijn tijdelijke formatieplaatsen vervallen.

	2018	2019	2020	2021	2022
totaal	290	318	352	369	364
mannen	155	168	181	191	179
vrouwen	135	150	171	178	185

De verdeling mannen en vrouwen binnen de organisatie laat al meerdere jaren zien dat deze in balans is. Ook in 2022 is dat het geval al zien we dat het aantal mannen licht is gedaald en het aantal vrouwen iets is toegenomen.

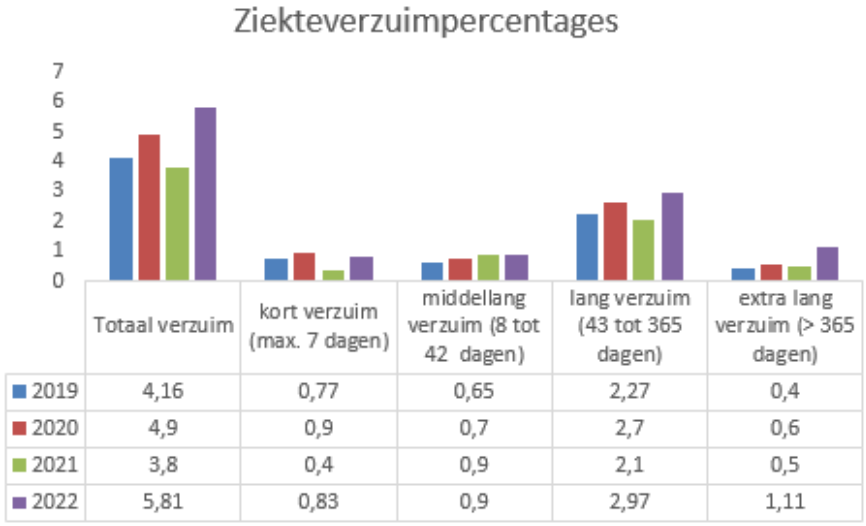
	15-24	25-34	35-44	45-54	55 en ouder
2018	3	23	53	105	106
2019	5	28	65	99	121
2020	6	43	73	101	129
2021	9	53	73	107	127
2022	15	51	66	102	130

Het aantal jongeren in de leeftijdscategorie tot 25 jaar, is in 2022 verder toegenomen en in de categorie tot 35 jaar gestabiliseerd.. Dit past bij de wens tot verjonging binnen de organisatie. De groep medewerkers tot 45 jaar omvat 36% van het personeelsbestand. In de groep 55-67 jaar zit vaste toekomstige uitstroom. In onze strategische personeelsplanning houden we hier rekening mee.

Ziekteverzuim

In 2022 zien we dat het ziekteverzuimcijfer beduidend hoger is dan in 2021 het geval was, nl. 5,81%. Het kort verzuim is verdubbeld en ook het lang en extra lang verzuim zijn gestegen. Hier ligt geen eenduidige oorzaak onder of te wel de oorzaak van het verzuim is per individuele medewerker anders. Vergelijkingscijfers over 2022 zijn er nog niet, omdat de Personeelsmonitor van het A&O-fonds gemeenten pas rond mei 2023 verschijnt. Wel is er het cijfer 5% van het CBS over de stand na het 3e kwartaal 2022. Hieruit mag afgeleid worden dat de uiteindelijke cijfers over 2022 landelijk ook boven de 5% zullen uitkomen.

Bedrijfsarts en bedrijfsverpleegkundige interveniëren tijdig en hebben afstemming met de leidinggevenden om adequate verzuimbegeleiding en -preventie te waarborgen. Ook maakt de arbodienst een verzuim analyse die handvatten kan geven om eventuele acties in te zetten om het verzuim terug te dringen.

	Totaal verzuim	kort verzuim (max. 7 dagen)	middellang verzuim (8 tot 42 dagen)	lang verzuim (43 tot 365 dagen)	extra lang verzuim (> 365 dagen)
2019	4,16	0,77	0,65	2,27	0,4
2020	4,9	0,9	0,7	2,7	0,6
2021	3,8	0,4	0,9	2,1	0,5
2022	5,81	0,83	0,9	2,97	1,11

Organisatie

Belangrijke instrumenten die in 2022 ingezet zijn ter ondersteuning van de ontwikkeling van de organisatie zijn de volgende:

De Strategische Personeels Planning waarmee In 2021 gestart is heeft in 2022 geleid tot een overzicht op concernniveau en op teamniveau. Op basis hiervan voert het management met medewerkers het gesprek over hun ontwikkeling richting de toekomst. Een belangrijke basis zowel voor de individuele ontwikkeling van onze medewerkers als voor het gesteld staan van de hele organisatie voor de toekomst.

De Gorinchem Academie: een online platform waar medewerkers laagdrempelig over allerlei onderwerpen kennis kunnen opdoen. De Gorinchem Academie is verder uitgebouwd met nieuwe leerlijnen.

Hybride werken is gebleven nadat de coronamaatregelen werden losgelaten in 2022. Dit heeft voordelen als het gaat om efficiënt werken, goede werk-privé balans en flexibiliteit. De faciliteiten in de vergaderkamers en op de werkplekken zijn hiervoor uitgebouwd.

Er zijn voor het tweede jaar A3 jaarplannen gemaakt zowel concernbreed als op teamniveau. In deze A3 plannen staan de speerpunten benoemd waarop wordt ingezet. Daarnaast zijn er capaciteitsplanningen opgesteld. Deze zorgen ervoor dat de organisatie meer planmatig werkt en de werkdruk beter beheersbaar is.

Er is een nieuw personeels- en salarissysteem ingevoerd, waarmee een belangrijke stap gezet is in de digitalisering van de processen rondom de personeels- en salarisadministratie.

Onder leiding van een tijdelijke, extra, teammanager is projectmatig werken verder op de kaart gezet. Veel medewerkers zijn geschoold in projectmatig werken via de interne "masterclass projectmatig werken".

Ook is er met behulp van de Peilstok Organisatieontwikkeling een volgende peiling gehouden waar we staan. Het thema dat uitgevraagd is, ging over Leiderschap en bood mooie aanknopingspunten om hier stappen in te zetten.

3.4.3 Informatisering en automatisering

Twee kenmerken van 2022 op ICT-vlak waren ‘dreiging’ en ‘schaarste’. Het aantal cyberdreigingen nam het afgelopen jaar fors toe. Als tegenmaatregel was daardoor veel meer aandacht en inzet nodig voor beveiliging. De schaarste deed zich vooral voelen in het niet voortvarend kunnen uitvoeren van een aantal aanbestedingen en projecten, zeker zodra ze infrastructuur betroffen, zoals netwerkapparatuur, servers, storage en backupvoorzieningen. Levertijden van materiaal lopen uit met maanden tot zelfs een jaar.

Functioneel was er sprake van veel dynamiek: een nieuwe parkeertoepassing is in gebruik genomen, een nieuw systeem voor toezicht en handhaving, meerdere softwarepakketten voor het werken onder de omgevingswet, uitbreiding van het aantal E-diensten, opstarten aanbesteding nieuw financieel systeem.

Ook aan de verdere ‘digitalisering van manieren van werken’ werd gewerkt. Denk daarbij aan het verder digitaliseren van documentstromen (onder andere met behulp van een digitale handtekening), (verder) digitaliseren van financiële processen, etc.

3.4.4 Financiën

Voortdurend wordt gewerkt aan een cyclus waarmee de raad kaders kan stellen en haar controlerende rol kan uitoefenen. Daardoor stellen we het management en het college in staat om tijdig de juiste beslissingen te nemen en hierover verantwoording af te leggen.

In 2022 is een nieuw college gevormd. De Perspectiefnota 2023 is opgesteld door het vorige college, waardoor er gekozen is voor een beleidsarme nota. De eerste uitwerking van het coalitieakkoord vond plaats in de begroting 2023, maar zal verder vooral plaats krijgen in de Perspectiefnota 2024.

We werken continu aan het beheersen van de gemeentelijke schuldpositie. De basis hiervoor is gelegd in de (eerste) Perspectiefnota 2021. Bij alle investeringsvoorstellen beoordelen we of deze kunnen plaatsvinden binnen het afgesproken (investerings)kader, zodat dat de schulden vanaf 2025 worden afgebouwd. Dit is voor een groot deel afhankelijk van het tempo waarmee de geplande investeringen worden gerealiseerd. Mogelijk stijgen de schulden iets langer door, maar naar een minder hoge piek. Een belangrijk en continu aandachtspunt is te voorkomen dat bij een oplopende rente, de begroting de rentedruk niet aankan. Waarbij de focus ligt op het spreiden van het renterisico en het voorkomen van overfinanciering. In 2022 zijn diverse investeringen uitgesteld, de onzekerheid die de coronapandemie gaf, maar ook de gevolgen van de oorlog op de (wereld)economie, maakten dat diverse investeringen vertraging opliepen. We zien nu al dat de piek van de schuldenomvang iets opschuift naar achteren. Helaas zagen we ook een oplopende marktrente. Omdat we beperkt investeringen hebben gedaan, hebben we daar geen directe last van ondervonden. Maar met de omvang van de geplande investeringen, wordt het risico steeds groter dat de rentelasten het opgenomen rentebudget gaan overschrijden. We handelen hierbij conform ons rentebeleid en binnen de kaders van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

In 2020 is een plan opgesteld om de beheersing van de budgetten te verbeteren. Mede op basis van de bevindingen van de accountant bij de controlewerkzaamheden en de steeds striktere voorschriften bij de financiële verslaglegging, is besloten over te gaan tot de aanschaf van een contracten- verplichtingen- en inkoopmodule. Het systeem draagt bij aan het beter zicht krijgen op de diverse inkoopstromen die vanuit de verschillende organisatieonderdelen lopen, het eenduidig registreren van alle inkoopovereenkomsten die door de gemeente worden aangegaan en het daarmee "beklemmen" van een deel van de budgetten, zodat duidelijk is of budgetten toereikend zijn om (nieuwe) opdrachten te verlenen. In 2022 is deze module in gebruik genomen. Hiervoor is een organisatiebreed implementatietraject doorlopen, waarna we aan de slag zijn gegaan met de nieuwe manier van werken. Hierin lopen we tegen de nodige uitdagingen aan, waarbij het vooral de bedoeling

is om alle nieuwe overeenkomsten, contracten en inkooporders goed vast te leggen. Voor de reeds lopende overeenkomsten is gekozen voor een "sterfhuisconstructie", zodat we over enkele jaren een dekkend financieel beeld hebben. De diversiteit aan producten en diensten en grote hoeveelheid aan partners en leveranciers, maken dat het nog de nodige tijd zal kosten voor we onze doelstelling hebben bereikt.

In 2022 zijn we gestart met de aanbesteding van een nieuw financieel pakket, dat ruimte biedt aan de informatiebehoefte van de huidige tijd en optimaal de verschillende processen ondersteunt. We zien tegelijk ook dat een zeer groot aantal gemeenten hetzelfde aanbestedingstraject is gestart (of net heeft afgerond), waardoor er een grote spanning staat op de toch al overspannen arbeidsmarkt. Projectleiders voor dergelijke trajecten worden overal gevraagd en het zijn in de regel geen projecten die met een hoge regelmaat worden uitgevoerd, dus we zien weinig specialisten op dit gebied. Ook wij liepen tegen deze uitdaging aan. De gunning staat gepland voor het tweede kwartaal 2023, waarna het implementatietraject zal starten. We proberen daarbij de administratieve processen te optimaliseren, waar mogelijk te digitaliseren en wellicht te automatiseren. Maar ook de informatievoorziening te verbeteren, de planning- en controlcyclus beter te ondersteunen, systemen aan elkaar te koppelen om handmatig werk te voorkomen en de kans op fouten te verkleinen en projectmatig werken beter te faciliteren.

Financiële continuïteit

Vanuit het Rijk en de VNG is in 2022 gecommuniceerd over een verslechtering van de financiële positie van gemeenten vanaf 2026, mede als gevolg van de wijziging van de financiering van gemeenten via de Algemene Uitkering. Er zijn nog geen concrete cijfers bekend voor de gemeente Gorinchem anders dan dat de meerjarenraming 2023-2026 die structureel sluit met positieve resultaten in alle jaren. Voor de volledigheid van de informatieverstrekking wordt er in deze Paragraaf melding gemaakt van de mogelijkheid dat de financiële positie van onze de gemeente vanaf 2026 mogelijk verslechtert. In de aanloop naar 2026 worden zowel het college als de gemeenteraad over de financiële ontwikkelingen geïnformeerd via de verschillende jaarlijkse P&C-documenten. Wat overigens wel bekend is, is dat op basis van de kengetallen en de verschillende ratio's die in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn opgenomen geconcludeerd kan worden dat de huidige financiële positie in grote lijnen gezond is. Dat maakt dat er op dit moment geen zorgen zijn over de toekomstige financiële positie van de gemeente Gorinchem.

3.4.5 Inkoop en aanbesteding

In 2022 is nog steeds gewerkt aan de professionalisering van de inkoopfunctie waarbij een sterke focus lag op de inkooprechtmatigheid en de nodigde aanbestedingsprocedures zijn doorlopen. Aan het begin van 2023 is een junior inkoopadviseur gestart, contractbeheer wordt centraal gefaciliteerd door inkoop (begin 2023 ca. 60 contracten geregisterd). Daarnaast zijn we aan het nadenken over de beheersing van het inkoopproces en interne borging, mede door het opstellen van een inkoopkalender (wetende dat de eerste versies niet compleet zullen zijn).

3.4.6 Informatiebeveiliging

De gemeente voert jaarlijks de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) zelfevaluatie uit om de stand van zaken te toetsen met betrekking tot de invoering van de maatregelen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

ENSIA structureert verantwoording over de BRP, DigiD, SUWI, BAG, BGT, BRO en de WOZ. De ENSIA resultaten zijn ten opzichte van vorig jaar op hetzelfde niveau.

Een onafhankelijke IT-auditor heeft de verplichte audit over Informatiebeveiliging van DigiD en Suwinet onderzocht en goedgekeurd. Samen met de basisregistraties is verantwoording afgelegd aan zowel de gemeenteraad als de Rijksoverheid.

De doelstelling in 2022 is om te voldoen aan de BIO. Dit betekent waarborgen van beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid van informatie en de informatievoorziening.

In 2022 zijn verdere stappen gezet om de bewustwording te verhogen en zijn maatregelen doorgevoerd om informatievoorziening te waarborgen.

In 2022 zijn dertien datalekken gemeld. Deze datalekken zijn beoordeeld als laag risico voor de betrokkenen waardoor het niet nodig was om deze te melden aan de Autoriteit Persoonsgegeven (AP).

Bedreiging van vertrouwelijke informatie en persoonsgegevens en het afnemen van het vertrouwen in digitale systemen hebben geleid tot verhoogde beveiligingsvereisten. Sinds de start van de oorlog volgt het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) digitale dreigingen die uit het conflict voortvloeien op de voet. Het NCSC geeft aan dat een acht basismaatregelen minimaal noodzakelijk zijn om de gemeente te beschermen tegen actuele digitale dreigingen. Gorinchem heeft alle benodigde maatregelen getroffen en volgt de berichtgeving vanuit de IBD (informatiebeveiligingsdienst) en NCSC.

3.4.7 Naleving Wet Fido en bijbehorende regelingen

In 2022 hebben wij op een juiste wijze uitvoering gegeven aan de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en onderliggende regelingen. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn in 2022 niet overschreden.

3.4.8 Bestuurlijke planning en control

Stand van zaken rekenkameronderzoeken

We rapporteren hieronder over de stand van zaken van de openstaande aanbevelingen uit de rekenkamerrapporten die voor het merendeel in de begroting 2022 zijn opgenomen.

Onderzoek Meldingen openbare ruimte
Het onderzoek is afgewikkeld. De raad heeft op 23 september 2021 de conclusies uit het onderzoeksrapport overgenomen. De gemeente werkt met een nieuw systeem meldingen. De raad is via een informatiebrief op 22 juni 2022 geïnformeerd over de evaluatie van het meldingensysteem Fixi. Hieruit is naar voren gekomen dat Fixi gebruikersvriendelijk is.

Veiligheid
De rekenkamercommissie heeft op 17 mei 2022 de raad geïnformeerd over het onderzoek naar de positie en rol van de raad in het lokale veiligheidsbeleid. De rekenkamercommissie heeft naast het onderzoek de raad een praktische handreiking gegeven om zijn kaderstellende en controlerende rol in het veiligheidsbeleid in te vullen. De raad heeft het rapport ‘’Positie en rol van de raad in het lokale veiligheidsbeleid’’ vastgesteld in de raadsvergadering van 25 mei 2022. De uitkomsten van het rapport zijn betrokken bij het opstellen van het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 dat de raad heeft vastgesteld op 26 januari 2023.

DoeMee-onderzoek Wet Openbaarheid van Bestuur
Gorinchem heeft meegedaan aan het DoeMee-onderzoek naar de praktijk van de Wet openbaarheid bestuur. De onderzoeksvragen hierbij waren hoe de deelnemende gemeenten inhoud gaven aan de afhandeling van Wet openbaarheid bestuur (de opvolger heet: Wet open overheid) -verzoeken, in hoeverre dit rechtmatig gebeurde en hoe hierover verantwoording is afgelegd aan de raad. Het onderzoek is door de raad besproken op 8 december 2022. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen zijn vastgesteld in de raadsvergadering van 26 januari 2023.

Onderzoek huiselijk geweld en kindermishandeling
De rekenkamercommissie heeft een onderzoek opgestart naar Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Het doel is het krijgen van inzicht in de factoren die maken dat er in de regio Zuid-Holland Zuid en in Gorinchem meer meldingen kindermishandeling zijn dan elders. Daarnaast is het van belang om inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de aanpak in Gorinchem van huiselijk geweld in het algemeen en kindermishandeling in het bijzonder. Verder is het van belang inzicht te krijgen in de wijze waarop Gorinchem de regierol invult in relatie tot lokale samenwerkingspartners en te beoordelen welke relatie er bestaat tussen de aanpak en de meldingen. De uitkomsten van het onderzoek worden in de eerste helft van 2023 behandeld in de raad.

Stand van zaken collegeonderzoeken

Onderzoek kostendekkendheid tarieven
Het onderzoek kostendekkendheid tarieven is met uitzondering van de kostendekkendheid tarieven begraafrechten afgewikkeld en is betrokken bij de Perspectiefnota 2022 - 2025. De raad heeft een raadsinformatiebrief in oktober 2022 ontvangen waarin een I&O in 2023 over de beleidslijn kostendekkendheid begraafrechten is aangekondigd.

Burgerpeiling 2021
De burgerpeiling heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd die aan de raad op 7 oktober 2021 zijn

gepresenteerd. De burgerpeiling heeft aandachtspunten over Woon- en leefklimaat, Welzijnsvoorzieningen en Relatie inwoner – gemeente opgeleverd die in 2022 betrokken zijn bij reguliere plannen en acties.

Informatieveiligheid
In 2022 is het onderzoek informatieveiligheid afgerond. In het onderzoek is de aandacht uitgegaan naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid informatieveiligheid. De raad is in september 2022 via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek. De raad wordt over de voortgang van de informatieveiligheid via de planning en controlcyclus, paragraaf Bedrijfsvoering, geïnformeerd.

3.4.9 Administratieve organisatie en interne controle

De inrichting van de administratieve organisatie en interne controle is erop gericht om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen en de risico's te beheersen.

Interne controle
In 2022 zijn de interne controles uitgevoerd op basis van het interne controleplan en het uitvoeringsprogramma 2022. De interne controles dragen bij aan de kwaliteit van de organisatie en sluiten aan op de doelen van de organisatieontwikkeling. Op basis van de belangrijkste geldstromen, risico's en ontwikkelingen is beoordeeld welke processen gecontroleerd worden. Bij de selectie van de processen en de uitvoering van de interne controles heeft afstemming plaatsgevonden met de accountant.

Uit de interne controles vloeien aanbevelingen voort op het gebied van de bedrijfsvoering. In 2022 is er o.a. veel aandacht besteed aan de rechtmatigheid van de inkoop en het optimaliseren van de interne controle in relatie tot de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording.

Fraude
In de inrichting van processen en de interne controle wordt in principe rekening gehouden met het beheersen van frauderisico's.

De directie heeft op 6 oktober 2021 een plan van aanpak voor de fraude-risico-analyse 2021-2022 vastgesteld. In 2023 zal de raad op hoofdlijnen over de uitkomsten van deze analyse worden geïnformeerd.

In 2022 zijn geen fraudes vanuit de eigen organisatie geconstateerd.

Accountantscontrole
De raad is op 15 februari 2022 door middel van een raadsinformatiebrief op hoofdlijnen geïnformeerd over de uitkomsten van de interimcontrole 2021 van de accountant en de reactie van het college daarop.

De accountant heeft op 9 juni 2022 een verslag uitgebracht in het kader van de controle van de jaarstukken 2021. Op 9 juni 2022 is dit verslag nader toegelicht in een I&O-vergadering. Het college heeft in een raadsinformatiebrief van 22 juni 2021 gereageerd op de bevindingen in het verslag. Deze is toegevoegd aan de documenten voor de vaststelling van de jaarstukken 2021 in de raadsvergadering van 23 juni 2022.

De accountant heeft op 13 oktober 2022 in een I&O-vergadering een toelichting gegeven op het controleplan 2022. Daarnaast zijn een aantal aandachtspunten voor de controle besproken. De raad heeft op 20 oktober 2022 ingestemd met het controleplan 2022 en de aandachtspunten voor de controle 2022.

In het najaar is de interimcontrole 2022 uitgevoerd. De raad is op 28 februari 2023 met een raadsinformatiebrief op hoofdlijnen geïnformeerd over de uitkomsten van deze interimcontrole en de reactie van het college daarop.

In het najaar is de aanbesteding van de accountantscontrole vanaf het boekjaar 2023 opgestart. Deze aanbesteding is in het 1e kwartaal 2023 afgerond.

Rechtmatigheidsverantwoording
Op 1 oktober 2020 is in een I&O-B&A-vergadering gesproken over de rechtmatigheidsverantwoording waarvan toen werd aangenomen dat die vanaf de jaarrekening 2021 door het college diende te worden afgegeven. De invoering van deze rechtmatigheidsverantwoording is landelijk uitgesteld tot de jaarrekening 2023. De raad heeft op 20 oktober 2022 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording 2023 vastgesteld.

3.4.10 Interbestuurlijk toezicht

De provincie beoordeelt op basis van een bestuursovereenkomst of gemeenten bepaalde taken volgens de wet uitvoeren. Het doel van deze overeenkomst is om afspraken te maken over de samenwerking, rollen, belangen en verantwoordelijkheden binnen het interbestuurlijke toezicht tussen de provincie en gemeenten.

De raad heeft in april 2022 een raadsinformatiebrief ontvangen met de scores van Gorinchem per toezichtgebied. Gorinchem scoort goed op de gebieden Huisvesting vergunninghouders, monumentenzorg en archeologie, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening. Archief- en informatiebeheer is een aandachtspunt. Wij hebben in 2022 de mogelijkheden van een E-depot onderzocht om hiermee te voldoen aan de Archiefwet. U kunt informatie over 2022 raadplegen op het dashboard Interbestuurlijk toezicht Zuid-Holland (arcgis.com).

3.4.11 Wet open overheid (Woo)

Van passieve naar actieve openbaarmaking
De overheid moet transparanter worden richting burgers. Open en transparant besturen draagt bij aan het maatschappelijk draagvlak voor beleid, vertrouwen in de overheid en een goede werking van de lokale democratie. Om dit te realiseren treedt per 1 mei 2022 de Wet open overheid (Woo) in werking. Deze wet vervangt de huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) waarbij het gaat om passieve openbaarmaking. Bij de Woo heeft actieve openbaarmaking een centrale rol gekregen. Het geeft burgers het wettelijke recht op toegang tot publieke informatie. De wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar en eenvoudig te ontsluiten is.

Kernpunten Wet open overheid
De Woo bevat de volgende drie kernpunten:
• actieve openbaarmaking van documenten in 11 informatiecategorieën: realisatie binnen 5 jaar;
• aanstellen Woo-contactpersoon: per 1 mei 2022;
• informatiehuishouding op orde hebben en houden: realisatie binnen 8 jaar.

Actieve openbaarmaking documenten
Naast een algemene inspanningsverplichting om informatie actief openbaar te maken, bepaalt de Woo daarnaast dat overheden documenten in 11 informatiecategorieën verplicht actief openbaar moeten maken. Actief openbaar maken betekent: inwoners hoeven niet om allerlei soorten informatie te vragen. We dienen als gemeente de informatie binnen 14 dagen nadat een document de status ‘definitief’ heeft gekregen digitaal te publiceren. Voor het publiceren van documenten moeten alle gemeenten aansluiten op het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Dit is een centraal punt waar alle documenten beschikbaar worden gesteld en voor iedereen zijn te raadplegen. De 11 informatiecategorieën die de Woo benoemt, mogen gefaseerd actief openbaar worden gemaakt. Hiervoor staat een termijn van 5 jaar. Het hoeft dus niet allemaal meteen vanaf 1 mei aanstaande. Voor een aantal informatiecategorieën geldt dat we als gemeente deze momenteel al actief publiceren.

Aanstellen Woo-contactpersoon
Gemeenten zijn verplicht om per 1 mei 2022 één of meer contactpersonen aan te wijzen die vragen van inwoners over de beschikbaarheid van overheidsinformatie kunnen beantwoorden. Deze rol kan bij verschillende personen in de organisatie worden belegd. Op dit moment is er nog geen Woo-contactpersoon aangewezen binnen onze organisatie. Totdat duidelijk is wat deze rol in de praktijk precies betekent en daadwerkelijk ingevuld wordt, fungeert het aangestelde projectteam als ingang en als vraagbaak.

Informatiehuishouding op orde
Net als in de Wob staat ook in de Woo de verplichting om de informatiehuishouding op orde te brengen en het duurzaam toegankelijk maken en houden van documenten omschreven. Door de informatiehuishouding (nog meer) op orde te brengen wordt de basis gelegd voor het efficiënt publiceren en ook duurzaam bewaren van informatie in een digitaal archief. De volledige invoering van de Woo vergt nogal wat. Landelijk is daarom een invoeringstermijn van 8 jaar bepaald voor het volledig op orde brengen van de informatiehuishouding.

3.5 Verbonden partijen

3.5.1 Inleiding

De gemeente heeft relaties met diverse partijen waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Relaties met verbonden partijen komen voort uit maatschappelijke relevantie en politieke motieven. Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft in deze partij: als een lid van het college in het bestuur zit of namens de gemeente stemt. Een financieel belang houdt in dat de gemeente aan deze verbonden partij een bedrag ter beschikking heeft gesteld dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet zou gaan. Of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

3.5.2 Lijst van verbonden partijen

De gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Deze partijen zijn in te delen in drie categorieën:

A. Gemeenschappelijke Regelingen (GR)
B. Vennootschappen en coöperaties
C. Stichtingen

In onderstaand overzicht wordt per categorie aangegeven welke verbonden partijen hiertoe behoren. Per verbonden partij wordt daarna een toelichting gegeven.

A. Gemeenschappelijke Regelingen:
   - GR Dienst Gezondheid & Jeugd
   - GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
   - GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
   - GR Regio AV
   - GR GEVUDO
   - GR AVRES
   - GR Reinigingsdienst Waardlanden
   - GR Bureau Openbare Verlichting

B. Vennootschappen en coöperaties:
   - Hoog Dalem C.V.
   - C.V. ROM-S, Beheer BV ROM-S
   - N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
   - Oasen N.V.
   - Stedin Holding N.V.
   - MLL Beheer B.V.
   - Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.
   - Huisvuil Verbranding Centrale N.V.
   - Coöperatie i_lab

C. Stichtingen:
   - Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
   - Stichting Vestingdriehoek

3.5.3 Gemeenschappelijke regelingen

GR DG&J

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	De GR Dienst Gezondheid & Jeugd (GR DG&J) bestaat uit vier organisatieonderdelen. De GGD ZHZ, Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten, Veilig Thuis en de Service Organisatie Jeugd (SOJ). Daarnaast is er nog de ambulancezorg. Met ingang van 1 januari 2019 is de uitvoering van deze taak ondergebracht in de Coöperatie AmbulanceZorg ZHZ (CAZ-ZHZ), een zelfstandige coöperatie met DG&J en de ziekenhuizen Erasmus Medisch Centrum (EMC) en Albert Schweitzer Ziekenhuis (ASZ) als leden. Conform het eerdere besluit van het Algemeen Bestuur blijven er gescheiden begrotingen voor de uitvoering van de Jeugdwet enerzijds, en de uitvoering van de overige taken van DG&J anderzijds. De GR DG&J verzorgt namens tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid de uitvoering van taken op het gebied van publieke gezondheid, maatschappelijke zorg, leerplicht, jeugdhulp en veilig thuis. Daarnaast is de organisatie verantwoordelijk voor aansturing van de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg (waaronder het Rijksvaccinatieprogramma). Bij rampen en crises, waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd, treedt de DG&J op.
Publiek belang	De DG&J bewaakt, beschermt en bevordert activiteiten gericht op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van ontwikkelingskansen van inwoners van ZHZ.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college (Eva Dansen) neemt deel aan het dagelijks en het algemeen bestuur (10 leden) van de GR. Het algemeen bestuur heeft een 'gewogen' stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur (4 leden) heeft geen gewogen stemrecht. Het stemrecht van het DB is vastgelegd in artikel 21 van de regeling, één stem per lid en een besluit bij volstrekte meerderheid.
Financieel belang	De totale primaire begroting (beleidsarm) voor de Dienst Gezondheid & Jeugd 2022 bedroeg circa € 131 mln., waarvan € 105 mln. voor de Serviceorganisatie Jeugd. De in deze primaire begroting opgenomen bijdragen voor Gorinchem zijn € 8,5 mln. (SOJ) en € 2,2 mln. overig.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 2.297.466 Stand 31 december 2022: € 1.952.424
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 31.584.322 Stand 31 december 2022: € 31.205.456
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € -8.200
Risico's	De verschillende risico’s staan beschreven in de jaarstukken (verplichte paragraaf) van de GR Dienst Gezondheid & Jeugd. We achten het zeer onwaarschijnlijk dat alle risico's zich in hetzelfde jaar zullen voordoen. Om risico’s op te kunnen vangen wordt ook eerst gezocht naar dekking in de lopende begroting. Als dat niet langer houdbaar is, zal de Dienst gebruik maken van een reserve die gemaximeerd is op € 500.000. Wij achten dit afdoende om de meest voorkomende risico’s af te dekken.

GR OZHZ

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) voert wettelijke milieu- en omgevingstaken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) uit namens de Provincie Zuid-Holland en de gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid. De OZHZ geeft ook milieuadvies bij ruimtelijk-economische ontwikkelingen.
Publiek belang	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van omgevingsrecht in het algemeen, en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), in het bijzonder. De OZHZ draagt met zijn kennis en ervaring over omgevingskwaliteit bij aan de veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid van de regio en de gemeente Gorinchem.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR (10 leden). De stemverhoudingen (het belang) in het bestuur sluiten grosso modo aan bij de financiële inbreng van de deelnemers. Gorinchem heeft 3 van de 100 stemmen in het bestuur.
Financieel belang	De totale omzet van de OZHZ bedraagt circa. € 27 mln. De bijdrage van Gorinchem bedraagt afgerond € 0,6 mln. Deze bijdrage bestaat uit een inwonerbijdrage, een bijdrage voor de wettelijke taken en een bijdrage voor taken die op offertebasis worden uitgevoerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.055.628 Stand 31 december 2022: € 2.654.624 (prognose)
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 0 Stand 31 december 2022: € 0
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € -/-401.000 (prognose)
Risico's	OZHZ heeft ook last van de inflatie die zich vertaalt in hogere inhuurtarieven voor personeel. De uitgangspunten voor de begroting 2023 van OZHZ zijn in Q1 2022 vastgelegd. De verwachting is dan ook dat OZHZ in 2023 een negatief exploitatieresultaat zal realiseren. Of dit kan worden opgevangen binnen het weerstandsvermogen van OZHZ is nog niet duidelijk. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

GR Veiligheidsregio ZHZ

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	De veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid (VRZHZ) is opgericht om risico's op het gebied incidenten, rampen en crisis te beheersen. De VRZHZ voert namens de 10 gemeenten in de regio Zuid-Holland-Zuid taken uit voor: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweerzorg en geneeskundige hulpverlening. De regionale brandweer, regionale ambulancevoorziening (RAV) en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR) zijn diensten die in de VRZHZ ondergebracht zijn en nauw samenwerken met andere crisispartners zoals overheidsdiensten en private partners. De VRZHZ is voorbereid op het voorkomen en het bestrijden van incidenten, rampen en crises. De VRZHZ zorgt voor fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing door krachten te bundelen.
Publiek belang	De VRZHZ voorkomt incidenten en rampen door risico's te achterhalen, deze te beperken en hierover te adviseren. De VRZHZ organiseert een daadkrachtige respons voor de bestrijding bij incidenten, rampen en crises. Na een incident, ramp of crisis zorgt zij ervoor dat zo snel mogelijk kan worden teruggekeerd naar de normale situatie.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur (6 leden) en het algemeen bestuur (26 leden) van de GR. In beide besturen is zij vicevoorzitter. In het algemeen bestuur besluiten de leden door elk een stem uit te brengen. Het algemeen bestuur beslist bij een meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem over 2022 bedraagt € 2.949.905
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.308.885 Stand 31 december 2022: € 3.430.748
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 80.116.182 Stand 31 december 2022: € 98.273.520
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 1.541.000
Risico's	De coronacrisis had tot maart 2022, een grote impact op de VRZHZ. Daarnaast heeft de VRZHZ-werkzaamheden verricht voor de Oekraïne-crisis en aanvullende noodopvang. Een aantal beleidsspeerpunten zijn derhalve in 2022 niet volledig gehaald. Door het vertrek uit de VRZHZ van de gemeente Vijfheerenlanden en om de basis op orde te krijgen, is er een structureel tekort ontstaan. De komende jaren wordt er door de VRZHZ een beroep gedaan op de gemeenten om dit structurele tekort van € 2.26 mln. op te vangen middels een verhoging van de bijdrage van de deelnemende gemeenten. Er is nog geen zicht op het einde van de oorlog in de Oekraïne en de vluchtelingentoestroom uit Oekraïne naar Nederland. Zo lang als deze crisis duurt zal inzet vanuit de VRZHZ gevraagd worden. De toestroom van asielzoekers blijft. Er wordt hard gewerkt om dit in goede banen te leiden en voor iedereen onderdak te realiseren. Bij grote toestroom van asielzoekers bestaat de mogelijkheid dat de Rijksoverheid wederom een inspanningsverplichting vraagt van de Veiligheidsregio om crisisnoodopvang te realiseren om drukte op aanmeldcentra te voorkomen zoals dit in juni 2022 heeft plaats gevonden.

GR Regio AV

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	Het vergroten van regionale bestuurskracht en regionale samenwerking in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Het bijdragen aan behartigen van gemeenschappelijke belangen om evenwichtige ontwikkeling van de regio te, bevorderen.
Publiek belang	Gemeenschappelijke regeling. Uitvoering geven aan regionale samenwerking op beleidsterreinen sociaal, fysiek, economie en toerisme samen met de gemeenten Molenlanden en Vijfheerenlanden.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling (3 leden). Twee leden van het College van B&W maken deel uit van het algemeen bestuur van de regeling (6 leden). De burgemeester treedt op als voorzitter van zowel het dagelijks bestuur als het algemeen bestuur van de regeling. Bij de besluitvorming in het algemeen bestuur beschikt elke deelnemende gemeente over één stem per gemeente. Besluiten in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel Gorinchem in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden - verband bedraagt in 2022 op basis van de inwonerbijdrage € 100.000.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 297.000 Stand 31 december 2022: € 394.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 912.000 Stand 31 december 2022: € 676.000
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 109.900
Risico's en overige ontwikkelingen	In 2023 wordt de Regionale Maatschappelijke Agenda (RMA) van de Regio AV geactualiseerd. Hierin worden de ambities van de Regio AV vastgelegd. Voor een verdere toelichting op de ontwikkelingen rondom regionale samenwerking wordt verwezen naar het programma Bestuur en ondersteuning.

GR GEVUDO

Vestigingsplaats	Dordrecht
Korte omschrijving	Gevudo beheert het aandelenpakket van tien gemeenten in de regio ZHZ in de NV Huisvuil Verbranding Centrale (HVC). Het aandelenpakket bestaat uit 529 aandelen. HVC verwerkt voor al deze gemeenten huisafval en voor een aantal ook afvalinzameling. HVC ontwikkelt zich steeds meer als een duurzaam energiebedrijf.
Publiek belang	De belangen van de deelnemende gemeenten behartigen in de aandeelhoudersvergadering van de NV HVC.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur (4 leden) en heeft zitting in het dagelijks bestuur (6 leden). Via de GR is er invloed op het beleid van de HVC. De GR levert een lid in de raad van commissarissen van HVC in de vorm van een onafhankelijk externe. De GR levert ook een lid in de aandeelhoudersvergadering van HVC.
Financieel belang	Het financieel belang is € 75.437
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 30.487 Stand 31 december 2022: € 30.487
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 10 Stand 31 december 2022: € 459.527
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € nihil
Risico's	De schuldpositie van HVC en de te verwachte nettowinst in 2022 is, onveranderd, vergelijkbaar met voorgaande jaren. De schulden nemen vanaf 2020 sterk af, maar blijven afhankelijk van de investeringsbeslissingen zoals warmtelevering. De aandeelhouders hebben eind 2015 in het kader van de vaststelling van het dividendbeleid besloten te streven naar een zodanige solvabiliteit van de onderneming dat er in 2024 een keuzemogelijkheid is om HVC te financiering zonder garantstelling. Om die reden zijn er komende jaren geen dividenduitkeringen voor Gevudo te verwachten.

GR AVRES

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De uitvoeringsorganisatie Avres voert voor aangesloten gemeenten de Participatiewet uit. Dit betekent dat zij de wettelijke taken uitvoeren zoals het verstrekken van uitkeringen en de begeleiding naar werk. Avres heeft ook de werkgeversrol van de sociale werkvoorziening en zij bieden ondersteuning bij re-integratie.
Publiek belang	De GR zorgt voor een goede dienstverlening voor de inwoners die zijn aangewezen op tijdelijke voorzieningen zoals een uitkering en bijzondere bijstand. Het is belangrijk dat er verbindingen gelegd worden tussen Avres en het maatschappelijk middenveld om de inwoners zo goed mogelijk van dienst te zijn.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college maken deel uit van het Algemeen Bestuur. Het bestuur moet erop kunnen vertrouwen dat de gemeentelijke wettelijke taken goed worden uitgevoerd, bewoners goed bediend worden en dat uitvoering wordt gegeven aan bestuurlijke speerpunten.
Financieel belang	De participatiemiddelen worden doeltreffend ingezet en komen ten goede aan de producten en diensten voor onze inwoners.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 15.810.000 Stand 31 december 2022: € 14.867.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 11.566.000 Stand 31 december 2022 € 10.898.000
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 2.185.000
Risico's	Avres is sinds haar oprichting in 2016 verantwoordelijk voor één van de leefgebieden binnen het sociale domein: Werk & Inkomen. De afgelopen jaren heeft Avres vooral ingezet op integraal en lokaal werken; het bieden van maatwerk, een preventieve aanpak en een intensieve samenwerking met partners en stakeholders. De afgelopen jaren zijn er verschillende crisissen geweest waardoor wijzigingen in wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen/trends, nieuwe en andere (accenten in bestaande) opgaven zijn ontstaan. Dit heeft gezorgd voor extra personele inzet en daarbij ook extra kosten. Door de energiecrisis en de energietoeslag zijn er ook meer huishoudens met een laag inkomen in beeld gekomen. De verwachting is dat dit aantal zal toenemen zolang de crisis doorloopt.

GR Reinigingsdienst Waardlanden

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De GR zorgt voor het op milieuverantwoorde manier ophalen van afval en zorgt voor verwerking. Waardlanden heeft via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) taken voor het onderhoud van het openbare gebied.
Publiek belang	Het uitvoeren van gemeentelijke taken op het gebied van afvalinzameling.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het bestuur van de GR. Bij stemming wordt 75% vereist van het aantal (gewogen) stemmen. Het totaal aantal stemmen en het aantal stemmen per deelnemende gemeente in het algemeen bestuur wordt bepaald door het aantal huisaansluitingen van alle gemeenten en het aantal huisaansluitingen per deelnemende gemeente. De stemverhoudingen worden voor een periode van vier jaar vastgesteld. Beslissingen komen tot stand bij een meerderheid van stemmen.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van een verdeelsleutel. De begroting, inclusief het te voeren beleid, wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De verwerkingskosten van HVC worden direct doorgezet naar de gemeenten op basis van de verdeelsleutel. Voor Gorinchem is dit naar verwachting ca. € 1,67 mln. De Reinigingsdienst Waardlanden beschikt over eigen reserves om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1.273.567 Stand 31 december 2022: € 1.999.150
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 16.450.485 Stand 31 december 2022: € 20.797.252
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 725.583
Risico's	**Nieuw Grond- en Afvalstoffenbeleid** Het streven van de Nederlandse overheid naar een 100% circulaire economie in 2050 ligt vast in het programma ‘Nederland Circulair 2050’. Dat betekent concreet dat er in 2050 geen restafval meer mag vrijkomen en dat al het afval als grondstof teruggewonnen moet worden voor hergebruik en recycling. De tussendoelen liggen vast in het Landelijk afvalbeheersplan (LAP). Het was de ambitie in 2020 maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar te verbranden en in 2025 30 kg. In de raadsvergadering van 24 juni 2021 is hiervoor het nieuwe Afval- en Grondstoffenbeleid vastgesteld. Net zoals dit ook bij de andere aan de GR Waardlanden deelnemende gemeenten is gebeurd. Volgens planning is vanaf 2022 gestart met de implementatie daarvan. Echter door externe omstandigheden en te laat leveren van diverse materialen is de invoering van het nieuwe beleid uitgesteld naar 1 januari 2024. Een niet onbelangrijk onderdeel van het beleid is het Waardlanden breed verminderen van het afvaltoerisme en het aantal bijplaatsingen van afval naast de containers. Vooruitlopend hierop is in Gorinchem al gestart met een nieuw communicatietraject om inwoners te attenderen op een juiste wijze van afvalinzameling.

GR Bureau Openbare Verlichting

Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam
Korte omschrijving	De GR Bureau Openbare Verlichting levert een bijdrage aan het beheer van de Openbare Verlichting bij de aangesloten gemeenten.
Publiek belang	Onderhoud van openbare verlichting.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. Een meerderheid van stemmen is nodig voor besluiten van het algemeen bestuur.
Financieel belang	Het financieel aandeel van Gorinchem is bepaald op basis van het aantal lichtobjecten, in 2022 8.025 stuks. In 2022 betalen we € 11,06 per lichtobject, wat leidt tot een bijdrage van € 88.757 voor Gorinchem. Op 1 september 2022 is er een nieuwe algemeen manager aangesteld en vinden er drastische organisatorische wijzigingen ter verbeteringen plaats. Ook de basisovereenkomst (Dienstverleningsovereenkomst) wordt geactualiseerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 139.575 Stand 31 december 2022: € 156.406
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 437.599 Stand 31 december 2022: € 926.251
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 37.441
Risico's	Na de bovengenoemde interventie en de getroffen maatregelen, is er sprake van vertrouwen in de organisatie en de bedrijfsvoering. De financiële gevolgen van de maatregelen (en de gevolgen van de onlangs afgesloten CAO) zijn structureel verwerkt in de begroting 2023 en verder. Wij zien op dit moment geen verdere risico's voor de gemeenschappelijke regeling Bureau OVL. .

3.5.4 Vennootschappen en coöperaties

Hoog Dalem C.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	We voeren voor eigen rekening en risico, samen met de partners verenigd in de C.V., de grondexploitatie Hoog Dalem. We realiseren woningen en voorzieningen op het gewenste kwaliteits- en kwantiteitsniveau in overeenstemming met de vastgestelde ruimtelijke en financiële kaders (grondexploitatie).
Publiek belang	Realiseren woningbouw en voorzieningen in Hoog Dalem.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college treden op als aandeelhouders van Hoog Dalem C.V. Het voorzitterschap in de vergadering van aandeelhouders rouleert per jaar. Besluitvorming van de directie vindt plaats op basis van unanimiteit. In de statuten staat welke directiebesluiten de instemming van de aandeelhouders vragen. Die besluiten vragen een tweederde meerderheid. Andere besluiten vragen om unanimiteit. De burgemeester treedt op als (stille) vennoot in Hoog Dalem C.V.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor de leningen die de CV aangaat. Deze garantstelling bedraagt per 2022 € 15 mln. De gemeente voert samen met Heijmans en AM de grondexploitatie Hoog Dalem. De gemeente neemt voor ongeveer 50% (€ 100.000) deel in het kapitaal van Hoog Dalem C.V. De gemeente is ook voor 50% beherend vennoot in de C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € N.N.B. Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € N.N.B. Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B
Risico's	De ontwikkeling van Hoog Dalem is vergevorderd. Hierdoor nemen de risico's steeds meer af. Door externe factoren zoals het vertrouwen in de woningmarkt bestaat de mogelijkheid dat het afzettempo vertraagd. Daarnaast zijn er nog marktrisico's zoals de rente die effect kunnen hebben op de hoogte van verkoopprijzen en productiekosten.

C.V. ROM-S, Beheer B.V. ROM-S

Vestigingsplaats	Schelluinen
Korte omschrijving	Er zijn drie hoofdactiviteiten, realisatie van het transport- en logistiek centrum Schelluinen-West, realisatie en exploitatie van regionale vrachtwagenparkeerterreinen en herontwikkeling van vertreklocaties.
Publiek belang	Het oplossen van problemen op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu verbetert de leefbaarheid. Daarnaast zetten gemeenten en provincie in op economische ontwikkeling, inclusief de logistieke sector.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de Raad van Commissarissen van Beheer B.V. ROM-S. Besluiten van de Raad van Commissarissen zijn geldig als 60% van de commissarissen aanwezig of vertegenwoordigd is (waaronder de commissaris benoemd op voordracht van het Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector b.v. (OPP). Wethouder Financiën, Marjo Molengraaf, vertegenwoordigt Gorinchem als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Vennoten bestaat uit de ambtelijke vertegenwoordigers uit de gemeenten Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden, Vijfheerenlanden en Gorinchem.
Financieel belang	De gemeentelijke deelnemingen en de BNG GO nemen beiden voor 49,5% deel in de C.V. Beheer B.V. ROM-S neemt voor 1% deel.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 8.361.000 Stand 31 december 2022: € 3.542.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 552.000 Stand 31 december 2022: € 4.570.000
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 931.000
Risico's	De verwachting is dat in 2023/2024 deze deelneming niet meer nodig is. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats	Den Haag
Korte omschrijving	De BNG is een intermediair tussen de kapitaalmarkt en decentrale overheden. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens decentrale overheden. De BNG is een naamloze structuurvennootschap, waarvan 50% van de aandelen in handen is van de Staat en de overige 50% in handen is van decentrale overheden.
Publiek belang	De gunstige prijzen van financieringsmiddelen worden doorgegeven aan decentrale overheden. Hierdoor wordt de kredietwaardigheid van gemeenten versterkt en kunnen zij relatief goedkoop lenen.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijke belang (stemrecht) wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,173% in het aandelenkapitaal. De boekwaarde van de aandelen is € 218.000. Van de nettowinst wordt volgens het dividendbeleid van BNG 25% uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 5.620.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 143.955.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B. De ontvangen dividenduitkering in 2022 bedraagt: € 220.000
Risico's	De BNG heeft een solvabiliteitsratio van circa 2%. De BNG is echter een financiële instelling waardoor gegeven de aard van de activiteiten zij verhoudingsgewijs veel vreemd vermogen heeft en een relatief laag eigen vermogen. BNG wordt desondanks als een van de veiligste banken ter wereld wordt beschouwd. De oplopende rente kan invloed hebben op de leningenportefeuille van BNG en daarmee de stabiliteit van BNG maar voor nu wordt dit risico beoordeeld als beperkt.

Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda
Korte omschrijving	Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater. Oasen N.V. realiseert drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland.
Publiek belang	Op duurzame wijze zorgen voor drinkwater.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college heeft stemrecht in de AVA. Het daadwerkelijk bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 4,55% in het aandelenkapitaal van Oasen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 122.185.000 Stand 31 december 2022: € 128.399.000 (prognose)
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 160.810.000 Stand 31 december 2022: € 188.435.000 (prognose)
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 5.874.000 (prognose)
Risico's	Oasen N.V. is een solvabel bedrijf met een beperkt dividend regime. Door het droogtevraagstuk en vervuiling neemt de investeringsopgave voor Oasen toe. De tarieven zijn de ook meer dan normaal verhoogd om deze investeringen op een financieel verantwoorde manier te kunnen realiseren. De risico's nemen wel toe maar worden nog steeds als beperkt ingeschat.

Stedin Holding N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam
Korte omschrijving	Stedin bestaat uit verschillende bedrijfsonderdelen: netbeheerder, infrabedrijf en een netwerkbedrijf. Zij zorgen ervoor dat klanten beschikken over (duurzame) energie om te leven, werken en ondernemen. Stedin verduurzaamt het energiesysteem en zij houdt het robuust en betaalbaar.
Publiek belang	Stedin zorg voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Onderdeel van het beheer is dat uitval of onderbreking van de gas en elektriciteitstoevoer wordt geminimaliseerd.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,68% in het aandelenkapitaal van Stedin. Daarnaast heeft de gemeente in 2021 een cumulent preferente aandelenpakket verworven ad. € 1,36 mln.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 3.270.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 4.040.000.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 66.000.000 (prognose) De ontvangen dividenduitkering in 2022 bedraagt: € 62.000.
Risico's	De energietransitie is een grote opgave waardoor de resultaten onder druk kunnen komen te staan. In 2021 zijn hiervoor cumulent preferente aandelen uitgegeven. De gemeente Gorinchem heeft ook deelgenomen aan deze uitgifte. De energietransitie is in volle gang en hiervoor zijn veel middelen nodig. Het Rijk heeft € 500 mln. ter beschikking gesteld in de Miljoenennota 2023. Niettemin is Stedin bezig met een traject om extra middelen op te halen. Het is niet uit te sluiten dat Stedin opnieuw een beroep zal moeten doen op haar aandeelhouders indien het Rijk en andere gemeenten niet verder bereid zijn te participeren.

Merwede Lingelijn Beheer B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De BV MerwedeLingelijn (MLL) is opgericht voor aanleg van de MLL tussen Dordrecht en Geldermalsen om bereikbaarheid en verkeersveiligheid van deelnemende gemeenten te vergroten. De BV is verantwoordelijk voor het beheer van deze lijn.
Publiek belang	Openbaar vervoer.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de AVA. In deze AVA is elke gemeente vertegenwoordigd door één persoon/één stem. Besluiten in de AVA worden genomen bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
Financieel belang	De investering in de MLL bedraagt € 55 mln. Ongeveer € 10 mln. is voor rekening van Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 250.000 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 39.193 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B.
Risico's	Gorinchem Noord is het laatste onderdeel van dit project. De kosten van dit project zijn nog niet duidelijk maar de bovengemiddelde inflatie gaat hier waarschijnlijk parten spelen. De overige risico's zijn beperkt.

Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De B.V. heeft als doel het oprichten van, het deelnemen in, het besturen van en het toezicht houden op ondernemingen en vennootschappen. Hieronder valt het deelnemen in ROM-S C.V.
Publiek belang	Door de deelneming in ROM-S C.V. wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van het Bedrijventerrein Schelluinen-West.
Bestuurlijk belang	De B.V. is eind 2006 opgericht als onderdeel van de juridische structuur van ROM-S C.V. Het bestuurlijk belang loopt dan ook parallel aan ROM-S C.V. (zie wat bij die verbonden partij is vermeld).
Financieel belang	De B.V. neemt voor 17,3% deel in ROM-S C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1,9 mln. Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € N.N.B Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B.
Risico's	Zoals aangegeven bij ROM-S is het risico beperkt.

Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.

Vestigingsplaats	Alkmaar
Korte omschrijving	HVC N.V. verwerkt huishoudelijk afval en ontwikkelt zich als een producent van duurzame energie voor haar aandeelhouders. Binnen Gevudo-verband wordt een aandelenpakket HVC van de tien deelnemende gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid beheerd. Het gaat om ruim 18% van de gemeentelijke aandelen HVC, waarvoor de Gevudo-gemeenten garant staan. HVC keert hiervoor een jaarlijkse vergoeding uit en zo mogelijk een winstuitkering. Dat laatste is in de afgelopen jaren niet gebeurd, omdat de aandeelhouders ervoor gekozen hebben het aandeel vreemd kapitaal in HVC te reduceren.
Publiek belang	De verwerking van onze huishoudelijke afvalstromen en de productie en distributie van duurzame energie.
Bestuurlijk belang	De realisatie van een circulaire economie en ondersteuning bij de energietransitie.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem staat garant voor € 9,8 mln. van het bedrijfskapitaal van HVC N.V. De jaarlijkse risicogarantie uitkering bedraagt wordt ontvangen via Gevudo.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 168.104.000 Stand 31 december 2022: €
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 833.065.000 Stand 31 december 2022: €
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B Risicogarantie uitkering over 2022 bedraagt: € 76.000
Risico's	Omdat HVC steeds meer afhankelijk wordt van de opbrengsten van de geproduceerde duurzame energie, hebben de energieprijzen grote invloed op het bedrijfsresultaat. Daarnaast heeft ook de verbeterde afvalscheiding effecten op bezettingsgraden en opbrengsten. De vermogenspositie van HVC is nog niet voldoende om zonder garanties van gemeenten te opereren maar is wel aan het verbeteren. Het risico voor HVC wordt beoordeeld als beperkt.

Coöperatie i_lab

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	i_lab is een coöperatief platform voor Gorinchem en de regio waar leren, werken en innoveren samenkomen. i_lab wordt een fysiek centrum op de regionale beroepen- en innovatiecampus in Gorinchem. Het is bovendien een knooppunt in het netwerk van samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid in de regio Gorinchem, het netwerk voor onderlinge verbinding en kennisuitwisseling.
Publiek belang	Het i_lab is een plek en een netwerk waar door samenwerking tussen scholen en bedrijven een krachtig innovatief (beroeps)onderwijs (po, vo, mbo, hbo en wo) wordt gerealiseerd en een Leven Lang Ontwikkelen wordt gestimuleerd; voor een groter vernieuwings- en aanpassingsvermogen van stad en regio.
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente zitten twee leden van het college in het algemeen bestuur van het i_lab. Het onderwijsveld en het bedrijfsleven hebben ook elk twee personen die zitting hebben in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente heeft een budget beschikbaar gesteld van € 6,65 mln. voor de uitwerking en realisatie van het i_lab, waarvan € 1,9 mln. gedekt uit de Regiodeal.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € Stand 31 december 2022: €
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € Stand 31 december 2022: €
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: €
Risico's	Het rapport Samen voor elkaar van Berenschot geeft in haar conclusies aan dat als Gorinchem haar regiofunctie wil behouden en of versterken, ze blijvend moet investeren om een aantrekkelijke onderwijsstad voor de regio te blijven. Het i_lab en de verdere ontwikkeling van de beroepencampus zijn complementair. De ontwikkeling van het i_lab is een taakstellend budget. Door de algemene kostenstijgingen van de afgelopen periode zal de uiteindelijke locatie op de beroepencampus soberder worden uitgevoerd. Het i_lab heeft zich tijdelijk gevestigd in het Da Vinci College in Gorinchem. Planning is om in 2024 te starten met verbouwing van de definitieve locatie. Op deze locatie is nu een school gevestigd. Verhuizing van deze school heeft enige vertraging, waardoor verhuizing van het i_lab ook vertraging geeft. Hierdoor zal besteding van de subsidie over een langere periode worden uitgesmeerd dan aanvankelijk gedacht. Dit tijdpad past nog binnen de regiodeal. De risico’s zijn beperkt.

3.5.5 Stichtingen

Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De stichting heeft tot doel verbetering van: a. De economische positie en uitstraling van de Gorinchemse binnenstad; b. De samenwerking tussen partijen die hierop invloed uitoefenen.
Publiek belang	Een maatschappelijk goed functionerende en voor inwoners en bezoekers aantrekkelijke binnenstad met voldoende faciliteiten.
Bestuurlijk belang	Gemeente, ondernemers en eigenaren commercieel vastgoed hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor het functioneren van de binnenstad.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2023: € 72.014 excl. BTW.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 29.291 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 8.906 Stand 31 december 2022: € N.N.B.
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: € N.N.B.
Risico's	Zeer beperkt.

Stichting Vestingdriehoek

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De Vestingdriehoek is een toeristisch samenwerkingsverband tussen gemeenten Gorinchem, Altena, West Betuwe, Zaltbommel en Slot Loevestein. De verbindende factor is veerdienst Riveer die de bezoeker van de ene naar de andere locatie vervoert.
Publiek belang	Grensoverschrijdende samenwerking tussen partijen om economische spin-off te realiseren die de locaties afzonderlijk van elkaar niet kunnen bereiken.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Toerisme) neemt zitting in het bestuur en treedt hierbij op als voorzitter.
Financieel belang	Alle deelnemende gemeenten investeren naar rato van het toeristisch belang.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2022: € 74.452 Stand 31 december 2022: € 59.452 (prognose)
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2022: € 1.001 Stand 31 december 2022: € 1.001 (prognose)
Resultaat	Het resultaat over 2022 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen.

3.6 Grondbeleid

3.6.1 Inleiding

De paragraaf geeft informatie over de gemeentelijke grondexploitaties.

Grondbeleid
Grondbeleid is een kader waarbinnen het ruimtelijke beleid en de ruimtelijke doelstelling vorm krijgen. Het is een middel om de ruimtelijke doelstellingen op een economisch verantwoorde manier te realiseren en geen doel op zich. De nota grondbeleid is geactualiseerd in 2020 voor de periode van 2020-2023. De woonlocaties in de stedelijke vernieuwing en uitleggebieden zijn onderdeel van programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing. Verder is de ontwikkeling van bedrijventerreinen onderdeel van programma 4 Economie.

Voor de jaarafsluiting zijn de exploitatieopzetten geactualiseerd en berekend naar de contante waarde per 1 januari 2023. De financiële consequenties van deze actualisaties zijn cijfermatig in de jaarrekening verwerkt. In deze paragraaf staat een samenvatting van de belangrijkste financiële mutaties in 2022 voor de grondexploitaties. In een aparte rapportage Meerjarenprogramma Grondexploitaties (MPG) staat een uitgebreide beschrijving per grondexploitatie, zowel financieel als beleidsmatig.

3.6.2 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Nota Vastgoedbeleid 2020-2023	2020
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020

In januari 2020 is de nota grondbeleid vastgesteld. De voornaamste verandering is dat het grondbeleid verschuift van faciliterend naar situationeel grondbeleid. Dit houdt in dat per situatie door de gemeenteraad wordt besloten of de rol faciliterend, actief of middels een publiek-private-samenwerking wordt ingevuld. De gekozen rol is een resultante van de integrale afweging van gewenste regie, marktwerking, investeringsbereidheid, en risico bij de ruimtelijke ontwikkeling waarvoor inzet van het gemeentelijk grondbeleid nodig is.

De nota Vastgoedbeleid 2020 – 2023 is begin 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. De afgelopen jaren heeft het accent van het vastgoedbeleid voornamelijk op het afstoten van overtollig vastgoed gelegen. De komende periode zal naast de aandacht voor het afstoten van vastgoed ook aandacht worden besteed aan het efficiënter huisvesten van maatschappelijke partijen en een verdere verduurzaming van het restant (kernvoorraad) aan gemeentelijke gebouwen.

3.6.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De verwachte resultaten van de grondexploitaties worden op netto contante waarde (NCW) berekend. Als uit deze berekening per balansdatum een verlies naar voren komt, wordt tot het volledige bedrag van dit verlies een voorziening gevormd.

Bij een voordelige berekening (winst) vindt een gedeeltelijke winstneming plaats, op basis van de methode 'percentage of completion' (POC) conform het BBV (notitie 2019 grondbeleid in begroting en jaarstukken). Dit betekent dat de winst naar rato van gerealiseerde kosten (en opbrengsten) moet worden genomen.

In de berekeningen van de grondexploitaties zijn de navolgende parameters gehanteerd:

- netto contante waarde (en parameters) per 1 januari 2023;
- rentepercentage 0,92% ;
- disconteringsvoet 2,00%.

Parameters grondexploitaties	2023	2024	2025	2026 e.v.
Kostenstijging	3,5%	3,0%	2,0%	2,0%
Opbrengstenstijging woningbouw	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Opbrengstenstijging sociale woningbouw	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Opbrengstenstijging bedrijventerreinen	1,3%	1,5%	1,5%	1,5%

Voor de prijspeilcorrectie van grondprijzen van prijspeil 1-1-2022 naar prijspeil 1-1-2023 wordt het grondprijzenonderzoek 2023 van een extern adviesbureau aangehouden. Voor indexering van grondproductiekosten wordt 6,0% gehanteerd.

De waarden zijn de te hanteren standaarden bij het herzien van de grondexploitaties. Per exploitatiegebied is bekeken of deze standaarden worden gebruikt of dat afwijkende waarden (uitzonderingen) gelden, vanwege projectspecifieke afspraken.

3.6.4 Prognose verwacht resultaat grondexploitaties

De bouwgronden in exploitatie (BIE) van de gemeente Gorinchem betreffen 3 grondexploitatiecomplexen woningbouw en 2 grondexploitatiecomplexen bedrijventerrein. Naast de gemeentelijke grondexploitaties is er de grondexploitatie Hoog Dalem, die in de CV Hoog Dalem is ondergebracht. Een korte toelichting hierop is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Prognose resultaat BIE (bedragen x € 1.000)	Einddatum	Resultaat EW	Mutatie EW t.o.v. jaarrekening 2021	Resultaat NCW 31-12-2022	Mutatie NCW t.o.v. jaarrekening 2021*
Verliesgevende projecten					
Groote Haar	31-12-2040	-9.651	-2.173	-6.755	-1.520
Mollenburg	31-12-2023	-11.560	253	-11.333	21
Winstgevende projecten					
Oost II	31-12-2023	7.487	-298	7.340	-143
Lingewijk Noord	31-12-2023	4.456	-40	4.369	47
Kleine Haarsekade	31-12-2022	424	13	424	21
Verbonden partijen					
Hoog Dalem (50% aandeel)	31-12-2025	3	-48	3	-44
Totaal			**-2.294**	**-5.952**	**-1.618**

** resultaten op eindwaarde (EW) op netto contante waarde (NCW) 1-1-2023 gebracht om resultaten te vergelijken en op te tellen*

Ontwikkeling resultaat grondexploitaties op hoofdlijnen

Algemeen
Het BBV is leidend voor de financiële verwerking van de grondexploitaties. De gemeentelijke grondexploitaties zijn geactualiseerd per prijspeildatum 1-1-2023 en boekwaarde datum 31-12-2022. Om de jaarlijkse herziening uit te voeren zijn de parameters en grondprijzen geactualiseerd en zijn de nog te realiseren kosten- en opbrengstenbudgetten beoordeeld in relatie tot gerealiseerde kosten en opbrengsten en de voortgang van de projecten. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van vorig jaar zijn (i) een hogere kostenstijging en (ii) de tussentijdse winstnemingen in 2022.

De kostenstijging is naar boven bijgesteld vanwege de opgelopen kosten ten gevolge van de energiecrisis en tekort aan bouwmaterialen en personeel. Verder wordt conform de BBV een tussentijdse winstneming als kostenpost aan de boekwaarde toegevoegd. Dit resulteert in een negatiever resultaat voor de winstgevende grondexploitaties. In totaal is het geconsolideerde resultaat van het MPG 2023 € 2,3 mln. negatiever ten opzichte van het MPG 2022. Zonder de tussentijdse winstneming is het geconsolideerde resultaat van het MPG 2023 € 1,6 mln. negatiever.

Per grondexploitatiecomplex worden hiernavolgend de belangrijkste mutaties aangegeven. Voor een gedetailleerde analyse van de mutaties wordt verwezen naar het MPG 2023.

Groote Haar
Het negatieve financiële resultaat van deze grondexploitatie is per saldo toegenomen met € 1,5 mln. De verliesvoorziening is met dit bedrag verhoogd. De oplopende inflatie, tekorten aan bouwmaterialen en personeel en de stijgende energieprijzen zorgen voor een hogere kostenstijging dan verwacht. De meeste

werkzaamheden voor het project moeten nog starten. De toegenomen kostenstijging heeft daarom een grote impact op het resultaat van Groote Haar. Daarnaast zijn de civiele ramingen aangevuld met onvoorziene flora en faunawerkzaamheden.

Mollenburg
Het negatieve financiële resultaat van deze grondexploitatie is per saldo afgenomen met € 20.000. De verliesvoorziening is met dit bedrag verlaagd. De verbetering van het resultaat is het gevolg van een spoedige verkoop van de laatste vrije zelfbouwkavels. Dit resulteert in een verlaging van de plankosten waardoor het resultaat verbeterd.

Oost II
Door het strikte uitgiftebeleid zijn in 2022 de geplande verkopen vertraagd. Om de vertraging in het project in te halen en de geplande eindtermijn van het project te halen zijn er extra plankosten geraamd. Daarnaast is er een tussentijdse winstneming geboekt van € 64.789. Dit resulteert in een verslechtering van het resultaat met € 88.004.

Lingewijk Noord
Het resultaat van de grondexploitatie neemt af met ca. € 590.000. Dit wordt veroorzaakt door de tussentijdse winstneming van € 634.237. Zonder de tussentijdse winstneming verbetert het resultaat met € 36.000 ten gevolge van een gunstige aanbesteding voor het inrichten van het plangebied.

K**leine Haarsekade**
De laatste 2 kavels zijn begin 2022 geleverd. Hiermee is het project afgerond. In 2022 is de laatste winstneming gedaan van € 135.553 waardoor het resultaat op € 0 uitkomt. In totaal is er € 424.000 winst gerealiseerd.

Verbonden partij Hoog Dalem
Voor het realiseren van de gebiedsontwikkeling Hoog Dalem participeert de gemeente Gorinchem voor 50% in de grondexploitatie Hoog Dalem. Het resultaat van deze grondexploitatie blijft nagenoeg onveranderd ten opzichte van jaarrekening 2021. De geprognosticeerde grondverkopen in 2022 in het middengebied hebben plaatsgevonden. Dit betekent dat er grond is geleverd voor 76 projectmatige woningbouw en 27 zelfbouwkavels. De risico's voor de gemeente die gerelateerd zijn aan de deelname in de verbonden partij Hoog Dalem beperken zich dan ook tot de realisatie van de woningbouw in het Middengebied. De risico's staan toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Een verdere uiteenzetting van Hoog Dalem C.V. is onderdeel van de paragraaf Verbonden Partijen.

3.6.5 Voorzieningen, winstnemingen en risico's grondexploitaties

Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo is een voorziening gevormd.

Mutatie voorzieningen actieve grondexploitaties (bedragen x € 1.000) n.a.v. herziening 2023	Stand 31-12-2021	Rente-toevoeging	Stortingen	Vrijval	Stand 31-12-2022
Mollenburg	11.131		202		11.333
Groote Haar	5.133		1.622	-	6.755
Totaal	**16.264**	**-**	**1.824**	**-**	**18.088**

Uit de bijgestelde grondexploitatie Mollenburg blijkt dat de berekende verliesvoorziening met € 21.000 kan worden verlaagd. Op basis van de bijgestelde grondexploitatie Groote Haar is de berekende verliesvoorziening met € 1,5 mln. toegenomen.

Winstnemingen
Naar rato van de voortgang van zowel gerealiseerde kosten als opbrengsten dient over een positief eindresultaat van een grondexploitatie tussentijdse winst te worden genomen. Deze zogeheten methode Percentage of Completion (POC) wordt voorgeschreven door het BBV. Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel dat op voorhand mogelijk teveel winst wordt genomen, is het toegestaan projectspecifieke risico's in mindering te brengen op het verwachte eindresultaat van de grondexploitatie alvorens de tussentijdse winstneming te bepalen.

Tussentijdse winstnemingen BIE (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde resultaat*	Correctie project- risico	PoC	Tussentijdse winstneming	Tussentijdse winstneming t/m 2021	Tussentijdse winstneming 2022
Oost II	7.487	-	84%	6.261	6.196	65
Lingewijk Noord	4.456	-	90%	4.008	3.379	634
Kleine Haarsekade	424	-	100%	424	289	136
Totaal	**12.367**	**-**		**10.693**	**9.864**	**835**

** Het eindwaarde resultaat is beperkt hoger dan het resultaat dat staat weergegeven in de tabel Prognose verwacht resultaat omdat rente-effecten van de winstneming in 2022 in de bepaling van de winstneming 2022 nog niet (kunnen) zijn meegenomen.*

Drie gemeentelijke grondexploitaties zijn winstgevend. Voor deze grondexploitaties is tot en met de jaarrekening van 2022 reeds € 9,9 mln. winst genomen. De tussentijdse winstneming in 2022 is bepaald op € 0,8 mln. Gezien het verwachte eindresultaat van de grondexploitaties wordt, afhankelijk van het optreden van de risico's, tot einde looptijd nog een totaal van € 1,7 mln. aan winstneming verwacht. De projectspecifieke risico's die tevens in de bepaling van de winstneming zijn meegenomen hebben betrekking op de onzekerheid omtrent de hoogte van de nog te realiseren grondopbrengsten. De gedetailleerde berekeningen van de winstnemingen zijn opgenomen in het MPG.

Risico's gemeentelijke grondexploitaties
De geïdentificeerde risico's zijn niet in de grondexploitaties verwerkt, maar onderdeel van de benodigde weerstandscapaciteit. De risico's zijn berekend aan de hand van dezelfde uitgangspunten als uiteengezet in de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing*. Het totaalrisico van € 1,4 mln. voor de gemeentelijke grondexploitaties is tevens opgenomen in deze paragraaf.

Project (bedragen x € 1.000)	Benodigde weerstands-capaciteit 2021	Benodigde weerstands-capaciteit 2022	Verschil	
Woningbouw				
Mollenburg	36	38	2	toename
Lingewijk Noord	-	-	-	afname
Kleine Haarsekade	-	-	-	afname
Totaal woningbouw	**36**	**38**	**2**	**toename**
Bedrijventerrein				
Groote Haar	1.909	1.285	-625	afname
Oost II	89	87	-2	afname
Totaal bedrijventerrein	**1.998**	**1.372**	**-626**	**afname**
Totaal	**2.034**	**1.410**	**-624**	**afname**

Vooral de risico's voor Groote Haar zijn bepalend voor de reservering van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor het totale risico van de grondexploitatie Groote Haar wordt € 1,3 mln. opgenomen in het weerstandsvermogen. De risico's van de grondexploitatie Groote Haar zijn gerelateerd aan de gevoeligheid van de parameters rente en opbrengstenstijging. Deze zijn gezien de lange looptijd van deze exploitatie reëel.

Met uitzondering van de grondexploitatie Groote Haar bevinden de gemeentelijke grondexploitaties zich in de eindfase. Hierdoor zijn bij deze grondexploitaties geen risico's aanwezig voor Lingewijk Noord en Kleine Haarsekade. Het totale risico voor de grondexploitaties Mollenburg en Oost II van € 130.000 heeft betrekking op de hoogte van de grondprijzen en vertraging in het project. In het MPG staat de risicoanalyse per grondexploitatie verder toegelicht.

3.6.6 Balanspositie grondexploitaties

Balanspositie van de grondexploitaties.

Financiële positie (bedragen x € 1.000)	Stand 31-12-2018	Stand 31-12-2019	Stand 31-12-2020	stand 31-12-2021	stand 31-12-2022
Boekwaarde gronden in exploitatie					
1. Woningbouw	12.409	11.997	12.742	8.377	9.408
2. Bedrijventerrein	53.174	53.603	50.997	53.060	54.684
Totaal boekwaarde	*65.583*	*65.600*	63.740	*61.437*	*64.092*
Getroffen voorzieningen grondexploitaties	17.655	18.268	16.970	16.263	18.087
Netto boekwaarde	**47.928**	**47.332**	**46.770**	**45.174**	**46.005**

Over 2022 is de boekwaarde met € 2,7 mln. toegenomen. De netto boekwaarde neemt toe met € 0,8 mln. doordat naast de verlaging van de boekwaarde ook de voorziening (Groote Haar) verhoogd wordt.

Ontwikkeling balanspositie BIE in begrotingsjaar 2023 (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerderingen/ verminderingen in begrotingsjaar	Boekwaarde 31-12-2023	Nog te realiseren 2024-einde project	Eindresultaat project
Woningbouw					
Kosten	32.128	1.595	33.723	-	33.723
Opbrengsten	22.720	-	22.720	-	22.720
Saldo woningbouw	**-9.408**	**-1.595**	**-11.003**	**-**	-11.003
Bedrijventerreinen					
Kosten	95.574	5.234	100.809	38.247	139.056
Opbrengsten	40.890	7.314	48.204	84.799	133.003
Saldo bedrijventerreinen	**-54.684**	**2.079**	**-52.605**	**46.552**	**-6.053**
Saldo BIE	**-64.092**	**484**	**-63.608**	**46.552**	**-17.056**

De verwachting is dat het saldo van vermeerderingen en verminderingen in het begrotingsjaar 2023 leidt tot een lagere boekwaarde per 31-12-2023. Tegenover de kosten die in verband met de werkzaamheden op Groote Haar, het woonrijp maken van Mollenburg en Lingewijk Noord in 2032 worden verwacht, staan de grondopbrengsten die volgen uit bedrijventerrein Oost II. De volledige gronduitgifte van bedrijventerrein Groote Haar staat geprognosticeerd vanaf 2026 tot 2040. Dit verklaart de hoge nog te realiseren grondopbrengsten bij bedrijventerreinen.

3.6.7 Feitelijke gegevens van het gemeentelijk vastgoed

De gemeente bezit 86 panden per peildatum 31 december 2022. Begin 2022 is de woonboot aan de Stationsweg verkocht en is de tijdelijke school aan de Laag Dalemseweg gesloopt. De onderverdeling van de panden is in onderstaande tabel weergegeven.

Soort vastgoed	Sublabel	Aantal
Maatschappelijk vastgoed	Onderwijs	32
	Sport	8
	Welzijn	5
	Cultuur	3
	Economie en Toerisme	3
	Erfgoed/ historie	14
	Intern vastgoed (bestuurlijke en ambtelijke huisvesting)	5
Commercieel vastgoed	Horeca	1
	Kantoor	0
	Detailhandel	0
	Bedrijfsruimte	3
	Kinderdagverblijf/ BSO	1
Overig vastgoed	Woningen	5
	Ontwikkelingsvastgoed	6

3.7 Lokale heffingen

3.7.1 Inleiding

Lokale heffingen zijn te verdelen in heffingen waarvan de besteding gebonden of ongebonden is. De gebonden heffingen worden besteed aan een aanwijsbare taak, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en marktgelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelasting (RZB), parkeerbelasting en precariobelasting worden wel tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. In 2022 behoorde de hondenbelasting ook nog tot deze ongebonden lokale heffingen. Vanaf 2023 wordt de hondenbelasting afgeschaft. De haalbaarheid voor toeristenbelasting gaat worden onderzocht. De besteding van deze heffingen is niet gebonden aan een bepaalde taak.

3.7.2 Vastgesteld beleid

Voor lokale heffingen zijn beleidsuitgangspunten gebruikt. De uitgangspunten zijn:

- voor de ontwikkeling van de gemeentelijke tarieven wordt het gewogen prijsindexcijfer van het Centraal Plan Bureau (CPB) aangehouden;
- er wordt zo veel mogelijk gewerkt met kostendekkende tarieven;
- voor de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden egalisatiereserves of -voorzieningen gebruikt;
- de inkomstenderving door de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting wordt doorberekend in de tarieven;
- tevens wordt een BCF component meegenomen in de afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

3.7.3 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Hieronder wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten 2022 voor deze heffingen. Ook worden de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten kort uitgelegd.

Onroerende zaakbelastingen
De opbrengst van de OZB behoort tot de algemene dekkingsmiddelen en mag vrij worden besteed.
De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Ze worden berekend door de geraamde opbrengst te delen door de te belasten waarde, het heffingsareaal. De waarde wordt getaxeerd conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. De taxaties zijn gebaseerd op het marktniveau op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar. De waardeschommelingen worden vereffend via de tarieven, zodat de hertaxatie zelf niet leidt tot een verhoging van de belastingdruk. Wel is conform de besluitvorming bij de begroting 2022 een inflatiecorrectie toegepast van 3%.

Tarieven onroerende zaakbelasting	2021	2022
Woningen: eigenaar	0,1119%	0,1060%
Niet-woningen: eigenaar	0,3120%	0,3296%
Niet-woningen: gebruiker	0,2539%	0,2650%

Afvalstoffenheffing
De kosten van de afvalinzameling en -verwerking van particuliere huishoudens worden via de

afvalstoffenheffing verhaald. Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. In de tarieven wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Het uitgangspunt is dat de éénpersoonshuishoudens een korting van 20% krijgen op het tarief van meerpersoonshuishoudens.

Tarieven afvalstoffenheffing	2021	2022
Eénpersoonshuishoudens	253	269
Meerpersoonshuishoudens	316	337

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing. De tarieven zijn in 2022 kostendekkkend geweest.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	5.099
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	**5.099**
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	118
Totale kosten	**5.217**
Opbrengst heffingen	**5.217**
Dekkingspercentage	**100%**

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Een gemeente kan rioolbelasting heffen om deze zorgplicht te betalen (artikel 228a van de Gemeentewet). Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. Uit de rioolbelasting worden de kosten voor rioolbeheer en onderhoud betaald, maar ook 50% van de kosten van straatreiniging en 20% van de kosten van waterbeheersing. Net als bij de afvalstoffenheffing wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens en krijgen de éénpersoonshuishoudens een korting van 20% op het meerpersoonstarief. Bedrijven betalen een vast tarief per 150 m^3 water dat gelijk is aan het tarief voor meerpersoonshuishoudens.

Tarieven rioolbelasting	2021	2022
Eénpersoonshuishoudens	171	166
Meerpersoonshuishoudens	213	207
Bedrijven per 150 m^3 waterverbruik	213	207
Grootverbruikers per 150 m^3 waterverbruik	85	85

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de rioolbelasting. De tarieven zijn kostendekkend geweest.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	3.458
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	**3.458**
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	402
Totale kosten	**3.860**
Opbrengst heffingen	**3.860**
Dekkingspercentage	**100%**

Hondenbelasting

Hondenbelasting wordt opgelegd voor het houden van een of meerdere honden. De hondenbelasting is een ongebonden heffing waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. De hondenbelasting is afgeschaft en zal in 2023 niet meer in rekening worden gebracht.

Tarieven hondenbelasting	2021	2022
Per hond	80	81
Kennel	132	134

Roerende Zaakbelasting (RZB)

De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB. De RZB wordt opgelegd voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt en bestaat uit circa 70 woonarken.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen die zich op, onder of boven openbare gemeentegrond bevinden. De tarieven zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 3%.

Leges en overige rechten

Als een gemeente diensten verleent, worden daar leges voor geheven. Denk aan het verlenen van vergunningen of het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen. Sommige tarieven hiervoor, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima. Deze tarieven kunnen alleen worden verhoogd met het percentage dat het Rijk toestaat. De overige tarieven, zoals die voor (omgevings-)vergunningen, huwelijk en voor verstrekkingen uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA), zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 3%.

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de leges.

Dekkingspercentages leges (bedragen x € 1.000)	Omgevingsvergunningen	Publiekszaken	Overige leges	Totaal leges
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	633	1.086	2	1.721
Toe te rekenen lasten (overhead)	239	546		785
Totale kosten	**872**	**1.632**	**2**	**2.506**
Opbrengst heffingen	2.295	489	25	**2.809**
Dekkingspercentage				**112%**

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de overige rechten. Er is hierbij nog geen sprake van 100% kostendekking. De tarieven zijn in 2023 verhoogd om het tekort te laten afnemen.

Dekkingspercentages overige rechten (bedragen x € 1.000)	Begraafrechten	Marktgelden	Totaal overige rechten
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	373	24	397
Toe te rekenen lasten (overhead)	160	12	172
Totale kosten	**533**	**36**	**569**
Opbrengst heffingen	329	31	**360**
Dekkingspercentage			**63%**

Gerealiseerde inkomsten lokale heffingen
In onderstaande tabel staat hoe de werkelijke inkomsten 2022 zich verhouden tot de begrote inkomsten 2022.

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022
Algemene dekkingsmiddelen:				
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	9.666	10.140	10.140	10.094
Roerende-zaakbelasting (RZB)	16	16	16	16
Hondenbelasting	160	168	166	156
Parkeerbelastingen straatparkeren	1.434	1.731	1.631	1.592
Precariobelasting	437	155	110	85
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**11.713**	**12.210**	**12.063**	**11.943**
Gebonden heffingen:				
Afvalstoffenheffing	4.837	5.339	5.191	5.217
Rioolbelasting	3.916	3.824	3.824	3.860
Leges	2.357	1.527	1.735	2.809
Lijkbezorgingsrechten	383	397	397	329
Marktgelden	27	43	25	31
Subtotaal gebonden heffingen	**11.520**	**11.130**	**11.172**	**12.245**
Totaal inkomsten lokale heffingen	**23.233**	**23.340**	**23.235**	**24.188**

Ten opzichte van de bijgestelde begroting vallen de inkomsten uit de lokale heffingen in 2022 € 953.000 hoger uit. Dit komt hoofdzakelijk door de hogere inkomsten uit de bouwleges.

3.7.4 Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) brengt jaarlijks het niveau en de ontwikkeling van de lokale lasten in kaart. Bij het vergelijken van de woonlasten wordt onder andere gekeken naar de OZB, afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

In de editie 2022 van de Atlas van de lokale lasten komen de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Gorinchem op € 905. Gorinchem komt daarmee landelijk gezien op een 165^{e} plaats (oplopend van goedkoop naar duur, 2021: 150ste). Dit komt met name door de toegenomen afvalstoffenheffing.

3.7.5 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige door financiële omstandigheden een belastingaanslag niet of slechts voor een deel kan betalen, kan kwijtschelding worden verleend. De voorwaarden voor kwijtschelding van belastingen en heffingen heeft het Rijk strak omschreven. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer dan 100% van de bijstandsnormen bedragen, wel minder.

Gorinchem gebruikt de maximale normbedragen. Een belastingplichtige met een inkomen op bijstandsniveau komt in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De afvalstoffenheffing, rioolbelasting en de hondenbelasting voor de eerste hond kunnen kwijtgescholden worden.

Als van belastingplichtigen bekend is dat zij een inkomen op bijstandsniveau hebben, wordt kwijtschelding automatisch verleend. In de andere gevallen wordt de aanvraag getoetst.

In 2022 is 1.345 keer gehele of gedeeltelijke kwijtschelding verleend. Dat is een kleine stijging ten opzichte van 2021. In het onderstaande overzicht staat aangegeven hoe de aantallen van 2022 zich verhouden tot die van 2021.

	2022	2021
Aantal aanvragen	645	571
- aanvraag afgewezen	202	185
- aanvraag toegekend	443	386
Automatisch verleend	902	904
Totaal aantal verleende kwijtscheldingen	**1.345**	**1.290**

De gederfde inkomsten door de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden verrekend via de betreffende tarieven. In 2022 gaat het om € 620.000, € 81.000 minder dan begroot.

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Jaarrekening

4 Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit:

1. de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling;
2. het overzicht van baten en lasten;
3. een recapitulatie van het structureel begrotingsevenwicht;
4. het overzicht begrotingsonrechtmatigheid;
5. de balans;
6. toelichting op de balans;
7. Wet Normering bezoldiging Topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT);
8. de bijlagen:
    1. reserves;
    2. voorzieningen;
    3. totaaloverzicht baten en lasten per taakveld;
    4. investeringsoverzicht;
    5. verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa);
    6. rapportage interbestuurlijk toezicht.

In dit hoofdstuk worden bovenstaande onderdelen achtereenvolgens behandeld worden. Bij het overzicht van baten en lasten wordt ook het overzicht van incidentele baten en lasten en het overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves meegenomen.

4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarstukken 2022 zijn opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.
In dit hoofdstuk staat de toelichting op de grondslagen. De afschrijvingstabel is vastgelegd in de Financiële verordening als bijlage bij het afschrijvingsbeleid, zijnde artikel 9 van de Financiële verordening.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva is vastgelegd in het afschrijvingsbeleid in artikel 9 van de Financiële verordening. Hierover is besloten op 20 februari 2020.
De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij hieronder bij de betreffende balanspost anders is vermeld.

Grondslagen voor resultaatbepaling
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Voor de baten uit het gemeentefonds is aangesloten bij de laatste specificatie die wij hiervoor hebben ontvangen. Eventuele restituties van jaarresultaten van verbonden partijen worden als baten genomen op het moment waarop het bestuursbesluit voor de restitutie van het resultaat door de verbonden partij wordt genomen.

Balans

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen en verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Er wordt niet afgeschreven op deze gronden.

Overige investeringen met economisch nut
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de betreffende investering in mindering gebracht, in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

'Levensduurverlengend onderhoud' wordt gedefinieerd als een investering. Criteria hierbij zijn dat er sprake moet zijn van duurzame waardevermeerdering, een kwalitatieve verbetering waarbij het nut zich uitstrekt over meerdere jaren.

Er wordt lineair afgeschreven. Uitzondering hierop zijn de volgende bedrijfsgebouwen: Stadhuisplein 1, Stadhuisplein 2-35, Bedrijfsverzamelgebouw, Kleine Haarsekade. Hierop wordt annuïtair afgeschreven. Op grondbezit (voor onderwijsdoeleinden, niet voor de publieke dienst bestemd en bouwgrondexploitatie) met economisch nut wordt niet afgeschreven.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Onder deze categorie vallen, conform BBV en op grond van de Gemeentewet art. 229 lid 1 a en b, activa die op de volgende heffingen en rechten betrekking hebben: riolering, kadegelden, lijkbezorgingsrechten.

Een naar verwachting duurzame waardevermindering van vaste activa betreft een schattingswijziging die volgens artikel 65, lid 1 BBV onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking wordt genomen.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
De infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen en parken zijn geactiveerd

en worden afgeschreven. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa
Deelnemingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen (categorie: uitgeleend geld) zijn opgenomen tegen nominale waarde.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs dan vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

De vlottende activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorraden
De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen vaste verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de vaste verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord op prijsverschillen. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs zijn de kosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.
Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden (percentage of completion methode). Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingkosten in mindering gebracht.
Op de balans worden voorraden netto verantwoord. Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo wordt ter hoogte van dit saldo een voorziening gevormd. Onder de categorie 'gereed product' valt de voorraad bedrijfsmiddelen.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen
Voorzieningen worden in beginsel gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorziene verlies.
De pensioenverplichting voor de wethouders is echter op de contante waarde van de (opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
De onderhoudsegalisatie voorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen.
In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' is het beleid nader uiteengezet.
In artikel 76a BBV is een uitzonderingsregime opgenomen voor meerjarige subsidies waarvan de

subsidieperiode vóór 1 januari 2007 begon. De voorziening Stedelijke Vernieuwing is daarom onder de post door derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Vaste schulden
De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar en langer.
De aflossingen die binnen een jaar vervallen staan in de toelichting ook de bijbehorende rentelast.

De onderhandse leningen zijn gesplitst conform art. 36 van het BBV.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans staat meer informatie. Onder de borg- en garantstellingen vallen ook de garanties voor WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) en WEW (Waarborgfonds Eigen Woningen). Deze hebben betrekking op zowel indirecte als directe garantieverlening. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is dit opgenomen bij het onderdeel 'gewaarborgde geldleningen/uitgegeven geldleningen'.

Begrotingsbudgetten en financiële overzichten
De in deze jaarstukken gepresenteerde financiële overzichten en budgetten zijn gebaseerd op de door de raad vastgestelde begroting en de daarna doorgevoerde begrotingswijzigingen.

Onzekerheid eigen bijdrage CAK
Aanvragers van een voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat het CAK de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage uitvoert. Het CAK verstrekt aan de gemeenten een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen. Gemeenten kunnen met deze overzichten van het CAK de aantallen personen, de soort en omvang van de zorgverlening beoordelen in relatie tot de eigen WMO-administratie. Door het ontbreken van inkomensgegevens op de CAK-overzichten hebben gemeenten onvoldoende informatie over de eigen bijdragen om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.
Door de keuze het CAK de berekening, de oplegging en incasso van de eigen bijdragen te laten uitvoeren, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid van de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat de gemeenten geen zekerheid kunnen verkrijgen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen. In overeenstemming met de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV moet de gemeente deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente zelf.

4.2 Overzicht van baten en lasten

In de programmaverantwoording zijn per programma onder het kopje 'Wat heeft dit gekost?', overzichten opgenomen van de baten en lasten inclusief de mutaties reserves. Deze overzichten zijn ook opgenomen voor de Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien.

Het BBV schrijft voor dat ook in het onderdeel jaarrekening van de jaarstukken totaaloverzichten worden opgenomen, waarin van alle programma's inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien alle financiële gegevens worden gepresenteerd. De volgende totaaloverzichten staan hieronder:

1. totaaloverzicht van baten en lasten;
2. totaaloverzicht incidentele baten en lasten;
3. totaaloverzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en het overzicht van het structureel begrotingssaldo.

4.2.1 Totaaloverzicht van baten en lasten

In het onderstaande overzicht zijn alle lasten en baten opgenomen per programma, inclusief de mutaties in de reserves. De algemene dekkingsmiddelen zijn verbijzonderd, conform het voorschrift in het BBV.

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 primitief		Begroting 2022 na wijziging		Jaarrekening 2022		Saldo 2022		
	Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
BATEN EN LASTEN									
Programma Bestuur en Ondersteuning	4.050	1.163	5.143	1.005	4.961	1.489	182	485	666
Programma Veiligheid	4.857	358	5.619	581	5.354	521	265	-60	205
Programma Verkeer en Vervoer	9.464	3.650	10.263	3.983	10.118	4.933	145	950	1.095
Programma Economie	16.549	15.324	4.893	3.053	5.183	2.047	-290	-1.005	-1.295
Programma Onderwijs	9.909	2.569	12.297	4.943	11.150	4.902	1.148	-41	1.107
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	12.954	2.269	14.924	2.577	13.409	2.531	1.515	-45	1.470
Programma Sociaal Domein	57.376	15.687	70.195	20.742	68.496	21.880	1.698	1.138	2.836
Programma Duurzaamheid	10.436	9.596	12.246	10.244	11.228	9.898	1.018	-346	673
Programma VROSV	6.338	5.415	7.675	6.019	8.470	9.006	-795	2.987	2.192
Gerealiseerde baten en lasten	**131.933**	**56.031**	**143.255**	**53.147**	**138.369**	**57.209**	**4.886**	**4.062**	**8.948**

	Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Totaal**
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	730	12.265	730	12.107	731	11.984	-1	-123	-125
Dividend	-	363	-	737	-	724	-	-13	-13
Saldo van de financieringsfunctie	153	16	-119	16	-586	23	468	6	474
Algemene uitkeringen	-	74.544	-	89.894	-	92.065	-	2.172	2.172
Overige algemene dekkingsmiddelen	-238	-	-100	279	291	1.694	-391	1.415	1.023
Overzicht overhead	12.140	512	13.115	518	12.719	586	396	69	465
Overzicht heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overzicht onvoorzien	100	-	100	-	-	-	100	-	100
Totaal Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien	**12.885**	**87.700**	**13.725**	**103.551**	**13.155**	**107.076**	**571**	**3.525**	**4.096**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**144.817**	**143.732**	**156.981**	**156.697**	**151.524**	**164.285**	**5.457**	**7.587**	**13.044**

Overzicht van baten en lasten (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 primitief		Begroting 2022 na wijziging		Jaarrekening 2022		Saldo 2022		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Totaal
MUTATIES RESERVES									
Programma Bestuur en Ondersteuning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Programma Veiligheid	-	-	-	11	-	11	-	-	-
Programma Verkeer en Vervoer	-	41	516	656	516	554	-	-101	-101
Programma Economie	-	50	80	280	80	280	-	-	-
Programma Onderwijs	-	1.550	2.034	524	2.034	486	-	-38	-38
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	-	74	2.999	600	2.999	88	-	-512	-512
Programma Sociaal Domein	-	1.171	1.042	1.717	1.042	1.717	-	-	-
Programma Duurzaamheid	368	870	368	1.474	416	779	-48	-695	-744
Programma VROSV	494	-	458	299	522	256	-64	-43	-107
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	26	-	813	2.855	861	2.855	-48	-	-48
Overzicht overhead	-	16	-	178	-	177	-	-1	-1
Overzicht heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overzicht onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal mutaties reserves	**887**	**3.772**	**8.310**	**8.594**	**8.471**	**7.204**	**-160**	**-1.390**	**-1.550**
Gerealiseerd resultaat	**145.705**	**147.504**	**165.291**	**165.291**	**159.994**	**171.488**	**5.297**	**6.197**	**11.494**
Begrotingssaldo	1.799	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat inclusief begrotingssaldo	**147.504**	**147.504**	**165.291**	**165.291**	**159.994**	**171.488**	**-5.297**	**6.197**	**11.494**

Een toelichting op de verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de jaarrekening 2022 staat per programma in de programmaverantwoording.

4.2.2 Totaaloverzicht van incidentele baten en lasten

Om een structureel evenwicht vast te stellen is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel is en welk deel structureel. In het hiervoor gepresenteerde totaaloverzicht van baten en lasten staan zowel de structurele als de incidentele posten. Voor het overzicht incidentele baten en lasten geldt de begroting na wijziging als referentiekader. Op basis van dit overzicht worden de betreffende werkelijke incidentele baten en lasten in de jaarstukken 2022 toegelicht. Daarnaast worden de niet geraamde incidentele posten groter dan € 100.000 en de posten die worden verrekend met de reserves toegelicht.

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
	Programma Bestuur en Ondersteuning									
1.	Vrijval voorziening pensioentegoeden bestuurders	-	-	-	-	-	-	-	546	546
	Totaal programma Bestuur en Ondersteuning	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**546**	**546**
	Programma Veiligheid									
2.	Corona toegangsbewijzen	-	-	-	143	143	-	71	71	-
	Totaal programma Veiligheid	**-**	**-**	**-**	**143**	**143**	**-**	**71**	**71**	**-**
	Programma Verkeer en Vervoer									
3.	Onderzoekskosten mobiliteitsinvesteringen	-	-	-	594	-	-594	493	7	-486
4.	Mobiliteitsplan hub station west	25	-	-25	-	-	-	-	-	-
	Totaal programma Verkeer en Vervoer	**25**	**-**	**-25**	**594**	**-**	**-594**	**493**	**7**	**-486**
	Programma Economie									
5.	Versnellen verkleinen winkelgebied	-	-	-	389	20	-369	359	20	-339
6.	Grondexploitatie Groote Haar	5.992	577	-5.415	2.633	39	-2.593	1.522	53	-1.469
6.	Mutatie boekwaarde	577	5.992	5.415	39	2.633	2.594	53	1.522	1.469
6.	Dotatie herziening grondexploitatie Groote Haar	-	-	-	-	-	-	1.520	-	-1.520
6.	Grondexploitatie Oost II	1.442	7.130	5.688	159	16	-143	172	16	-155
6.	Mutatie boekwaarde	7.130	1.442	-5.688	16	**159**	143	16	172	156
6.	Winstneming grondexploitatie Oost II	-	-	-	-	-	-	-	65	65
	Totaal programma Economie	**15.141**	**15.141**	**0**	**3.236**	**2.867**	**-369**	**3.641**	**1.848**	**-1.794**
	Programma Onderwijs									
7.	Realisatie i_lab	1.550	-	-1.550	212	-	-212	276	-	-276
8.	Nationaal programma onderwijs (NPO) 2021-2023	-	-	-	896	896	-	504	504	-
9.	Binnenklimaat onderwijshuisvesting	-	-	-	619	619	-	619	619	-
10.	Arbeidsmarktregio	-	-	-	289	289	-	289	289	-

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
	Totaal programma Onderwijs	**1.550**	**-**	**-1.550**	**2.015**	**1.804**	**-212**	**1.688**	**1.412**	**-276**
	Programma Sport, Cultuur en Recreatie									
11.	Motie Gorinchem cultuurstad	20	-	-20	20	-	-20	2	-	-2
12.	Filmfestival	50	-	-50	50	-	-50	50	-	-50
13.	Corona cultuurpresentaties	-	-	-	420	-	-420	110	-	-110
	Totaal programma Sport, Cultuur en Recreatie	**70**	**-**	**-70**	**490**	**-**	**-490**	**162**	**-**	**-162**
	Programma Sociaal Domein									
14.	Incidentele kosten SD	446	-	-446	-	-	-	-	-	-
15.	Aanpak eenzaamheid	50	-	-50	-	-	-	-	-	-
16.	Noodopvang Oekraïne	-	-	-	3.102	3.102	-	3.492	4.849	1.357
17.	Avres	-	-	-	5	617	612	5	617	612
18.	Energietoeslag	-	-		3.439	-	-3.439	4.616	-	-4.616
	Totaal programma Sociaal Domein	**496**	**-**	**-496**	**6.546**	**3.719**	**-2.827**	**8.113**	**5.466**	**-2.647**
	Programma Duurzaamheid									
19.	Motie een boom voor iedereen	50	-	-	50	-	-50	50	-	-50
20.	Afval en grondstoffenbeleid	663	203	-460	-	-	-	663	203	-460
21.	Mobiliteitsplan/ duurzaamheidsprojecten	-	-	-359	1.505	786	-718	458	340	-118
	Totaal programma Duurzaamheid	**713**	**203**	**-819**	**1.555**	**786**	**-768**	**1.171**	**543**	**-628**
	Programma VROSV									
22.	Stedelijke vernieuwing/vleugels van de stad	-	-	-	396	133	-262	247	51	-196
23.	Vliegende brigade	-	-	-	150	150	-	77	62	-15
24.	Grondexploitatie Mollenburg	1.106	1.033	-73	483	733	250	464	733	269
24.	Mutatie boekwaarde Mollenburg	1.033	1.106	73	733	483	-250	733	464	-269
24.	Vrijval voorziening grondexploitatie Mollenburg	-	-	-	-	-	-	-	21	21
24.	Grondexploitatie Kleine Haarsekade	-	-	-	156	372	216	165	372	207
24.	Winstneming grondexploitatie Kleine Haarsekade	-	-	-	-	-	-	-	137	137
24.	Grondexploitatie Lingewijk Noord	979	-	-979	1.538	-	-1.538	1.507	-	-1.507
24.	Mutatie boekwaarde Lingewijk Noord	-	979	979	-	1.538	1.538	-	1.507	1.507
24.	Winstneming grondexploitatie Lingewijk Noord	-	-	-	-	-	-	-	634	634
24.	Bijdrage CV Hoog Dalem bovenwijkse voorzieningen	-	495	495	-	458	458	-	522	522
24.	Vrijval voorziening Hoog Dalem	-	-	-	-	-	-	-	41	41

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
25.	ISV-stegenproject	-	-	-	37	-	-37	9	-	-9
26.	Verkoop stroken snippergroen	-	-	-	-	75	75	9	168	160
	Totaal programma VROSV	**3.118**	**3.613**	**495**	**3.864**	**4.099**	**234**	**3.584**	**4.878**	**1.294**
	Programma Algemene dekkingsmiddelen									
27.	Compensatie gederfde inkomsten corona	-	-	-	-	574	574	-	909	909
28.	Resultaat (grond-pand) verkopen	-	-	-	115	269	153	284	1.683	1.399
	Totaal programma Algemene Dekkingsmiddelen	**-**	**-**	**-**	**115**	**843**	**727**	**284**	**2.592**	**2.307**
	Programma Overhead, VPB en onvoorzien									
29.	Gorinchem Duurzaam Digitaal	16	-	-16	92	-	-92	91	-	-91
30.	Organisatieontwikkeling	-	-	-	51	-	-51	86	-	-86
	Totaal programma Overhead, VPB en onvoorzien	**16**	**-**	**-16**	**143**	**-**	**-143**	**177**	**-**	**-177**

Mutaties reserves[1]:[1]

	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Resultaatbestemming versnellen verkleinen winkelgebied	-	-	-	-	230	230	-	230	230
Algemene reserve dekking sloop/ verhuiskosten	-	-	-	-	11	11	-	11	11
Algemene reserve motie Gorinchem Cultuurstad	-	20	20	-	20	20	-	2	2
Algemene reserve voor iedereen een boom	-	50	50	-	50	50	-	50	50
Algemene reserve storting begrotingssaldo	-	-	-	430		-430	430	-	-430
Reserve infrastructuur(fonds)	-	25	25	431	639	208	431	538	107
Reserve infra storting i.v.m. Hoog Dalem	494	-	-494	458	-	-458	458	-	-458
Reserve tarieven reiniging	364	459	95	368	445	77	416	-	-416
Reserve ISV-stegenproject	-	-	-	-	37	37	-	9	9
Reserve sociaal domein	-	1.171	1.171	1.042	1.717	675	1.042	1.717	675
Reserve duurzaamheid	-	-	-	-	200	200	-	200	200
Reserve duurzaamheid	-	364	364	-	979	979	-	729	729
Aflossingsreserve	-	-	-	383	-	-383	383	-	-383
Reserve organisatieontwikkeling	-	-	-	-	86	86	-	86	86
Reserve ICT	-	16	16	-	92	92	-	91	91
Reserve IFFG	-	50	50	-	50	50	-	50	50
Reserve stedelijke ontwikkeling	-		-	-	262	262	-	247	247
Dekkingsreserve i_lab	-	1.550	-	-	313	313	-	276	276

Nr.	Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief			Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022		
	Dekkingsreserve i_lab, verhuizing Hippos	-	-	-	-	500	500	-	6	6
	Vorming afschrijvingsreserve versneld uitvoeringsprogramma IHP	-	-	-	1.332	-	-1.332	1.332	-	-1.332
	Reserve energielasten SGS	-	-	-	2.500	-	-2.500	2.500	-	-2.500
	Afschrijvingsreserve gymzaal J. van Egmond	-	-	-	200	-	-200	200	-	-200
	Vorming afschrijvingsreserve stadsafsluitingen	-	-	-	85	-	-85	85	-	-85
	Vormen afschrijvingsreserve 't Gilde	-	-	-	502	-	-502	502	-	-502
	Vormen afschrijvingsreserve Gorcums warenhuis	-	-	-	80	-	-80	80	-	-80
	Vormen afschrijvingsreserve meekoppelkans Ravelijn	-	-	-	311	-	-311	311	-	-311
	Vormen afschrijvingsreserve meekoppelkans Woelse Waard	-	-	-	104	-	-104	104	-	-104
	Vrijval afschrijvingsreserve camera's i.v.m. lagere boekwaarde	-	-	-	-	7	7	-	7	7
	Reserve perspectief Jeugd en Jongeren	-	-	-	84	30	-55	84	29	-55
	Totaal mutaties reserves	**858**	**3.705**	**1.297**	**8.310**	**5.668**	**-2.642**	**8.359**	**4.279**	**-4.080**
	Totaal incidentele baten en lasten	**21.987**	**22.662**	**-1.184**	**27.011**	**19.929**	**-7.082**	**27.743**	**21.641**	**-6.102**
	Begrotingssaldo	1.799	-	-1.799	-	-	-	-	-	-
	Totaal inclusief begrotingssaldo	**23.786**	**22.662**	**-2.983**	**27.011**	**19.929**	**-7.082**	**27.743**	**21.641**	**-6.102**

1. Een toelichting op de mutaties in de reserves staat in de bijlage reserves

Programma Bestuur en Ondersteuning

1. Vrijval voorziening pensioentegoeden bestuurders
De verplichting voor pensioenen zijn lager en dus kan een gedeelte van de voorziening vrijvallen.

Programma Veiligheid

2. Corona toegangsbewijzen
Voor coronatoegangsbewijzen is er voor ondersteuning voor de ondernemers incidenteel € 143.000 ontvangen van het Rijk, waarvan € 72.000 is uitgegeven.

Programma Verkeer en Vervoer

3. Onderzoekskosten mobiliteitsinvesteringen
De beschikbare middelen voor de diverse onderzoeksbudgetten Verkeer en Mobiliteit zijn niet volledig besteed. De kosten worden gedekt door een onttrekking aan de reserve Infrastructuur en zijn zodoende incidenteel.

4. Mobiliteitsplan hub station west
Het onderzoeksbudget naar een HUB station West is vertraagd en bij de tussentijdse rapportage 2022 af geraamd.

Programma Economie

5. Versnellen verkleinen winkelgebied
Aan subsidies en activiteiten hebben we ruim € 230.000 uitgegeven in 2022. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking aan de betreffende reserve. Verder zijn voor economie en toerisme € 115.000 aan kosten gemaakt en hebben we een eenmalige Provinciale subsidie van € 20.000 ontvangen.

6. Grondexploitaties, mutaties en winstneming
Dit betreffen de lasten en baten van de grondexploitaties bedrijventerrein met per saldo een dotatie aan uit de verliesvoorziening Groote en een op de winstneming Oost II. De lasten en baten van deze grondexploitaties zijn incidenteel.

Programma Onderwijs

7. Realisatie i_lab
De uitwerking, implementatie en exploitatie van het i_lab vindt stapsgewijs plaats. De geraamde (bijgestelde) exploitatiebedragen voor 2022 ad € 313.000 zijn niet geheel uitgegeven. De werkelijke lasten in 2022 zijn ad € 276.000. Deze dekken wij via een onttrekking aan de dekkingsreserve i_lab.

8. Nationaal programma onderwijs (NPO) 2021-2023
Nationaal Programma Onderwijs is een Specifieke Uitkering Corona die tot eind juli 2025 uitgegeven mag worden. In 2022 is hiervoor € 896.000 ontvangen.

9. Binnenklimaat onderwijshuisvesting
Voor het op orde krijgen van het binnenklimaat in schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs in verband met de uitbraak van corona heeft de gemeente voor een aantal scholen een specifieke uitkering gekregen en deze doorbetaald aan de betreffende schoolbesturen.

10. Arbeidsmarktregio
De gemeente Gorinchem ontvangt als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio voor corona € 322.000 van het Rijk om de regionale aanpak van jeugdwerkeloosheid te coördineren.

Programma Sport, Cultuur en Recreatie

11. Motie Gorinchem cultuurstad
Bij de behandeling van de Persepectiefnota 2022-2025 is de motie Gorinchem cultuurstad aangenomen. In 2021 is een bedrag van € 20.000 uit het budget Restant coalitieakkoord 2021 aan de algemene reserve toegevoegd. Om uitvoering te kunnen geven aan deze motie wordt dit bedrag van € 20.000 in 2022 beschikbaar gesteld en onttrokken aan de algemene reserve.

12. Filmfestival
Voor de subsidiëring van het Internationaal FilmFestival Gorinchem is in 2020 € 180.000 in een bestemmingsreserve gestort. De subsidie voor 2022 ad € 50.000 is verstrekt. Hiervoor is € 50.000 aan deze reserve IFFG onttrokken.

13. Corona cultuurpresentaties
In 2021 hebben we van het Rijk vanuit de coronasteunpakketten budget ontvangen voor de borging van de lokale culturele infrastructuur. Het restant (inclusief de bestemming van het resultaat 2020 van € 206.000) is via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2021 beschikbaar gesteld voor 2022 voor de borging van de lokale culturele infrastructuur na corona. Hiervan is in 2022 € 110.000 besteed.

Programma Sociaal Domein

14. Incidentele kosten SD
Er is een onttrekking uit de reserve Sociaal Domein gedaan van € 446.000 voor toegenomen uitgaven in 2022 voor begeleiding en voor heronderzoek voor de huishoudelijke hulp.

15. Aanpak eenzaamheid
Voor lokale aanpak eenzaamheid is er incidenteel € 50.000 voor 2022 beschikbaar.

16. Noodopvang Oekraïne
Gorinchem heeft in 2022 aan een groot aantal vluchtelingen uit Oekraïne opvang geboden. Daarbij zijn kosten gemaakt op het gebied van huisvesting, beveiliging, exploitatie, leefgeld en het gebruiksklaar maken van geschikte panden. De door de gemeente gemaakte kosten worden door het Rijk vergoed op basis van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne. Deze regeling voorziet in vergoeding van een bedrag per gerealiseerde opvangplek.

17. Avres
Avres, die voor ons de inkomensregelingen uitvoert had een positief jaarresultaat over 2021, dit is in 2022 uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.

18. Energietoeslag
Er is van het Rijk totaal € 3,4 mln. ontvangen voor energietoeslag en er is € 4,6 mln. uitgegeven.

Programma Duurzaamheid

19. Motie een boom voor iedereen
Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2022-2025 is de motie Een boom voor iedereen aangenomen. Om uitvoering te kunnen geven aan deze motie is in 2022 een bedrag van € 50.000 opgenomen, dat gedekt wordt via een onttrekking aan de algemene reserve.

20. Afval en grondstoffenbeleid
Onder andere door de restitutie van € 460.000 afvalverwerkingskosten en wat overige positieve verschillen die deel uitmaken van de tariefsberekening, hoeven we geen € 445.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging te onttrekken, maar kunnen we € 48.000 aan de egalisatiereserve Tarieven reiniging toevoegen.

21. Milieubeleidsplan/Duurzaamheidsprojecten
Dit betreft middelen die ter beschiking zijn gesteld voor diverse projecten die gedekt zijn uit de reserve Duurzaamheid en in 2022 niet allemaal (volledig) zijn uitgevoerd. Dit betreft incidentele projecten en incidentele onttrekking.

Programma VROSV

22. Stedelijke vernieuwing / vleugels v.d. stad
Dit betreft enerzijds een budget dat is onttrokken aan de reserve Stedelijke vernieuwing en anderzijds een subsidie die is verkrijgen voor ontwikkelen van de vleugels van de stad. Beide zijn incidenteel.

23. Vliegende brigade
Ook deze subsidie houdt verband met het ontwikkelen van stedelijke projecten in de stad en is incidenteel.

24. Grondexploitaties (niet bedrijventerrein)
De winstneming op Lingewijk Noord, Kleine Haarsekade en de lagere verliesvoorziening voor Mollenburg zorgen voor incidentele baten. Ook CV Hoog Dalem zorgt voor een incidentele baat als gevolg een hogere bijdrage in de bovenwijkse voorzieningen. De lasten en baten van de grondexploitaties zijn incidenteel.

25. ISV-stegenproject
De uitgaven in het kader van het ISV stegenplan worden gedekt door een onttrekking aan een reserve.

26. Verkoop stroken snippergroen
Als gevolg van de in de beleidsnota Snippergroen 2019 genoemde uitgangspunten is overgegaan tot de verkoop van reststroken snippergroen. De lasten en baten van dit project zijn incidenteel.

Programma Algemene Dekkingsmiddelen

27. Compensatie gederfde inkomsten corona
Van het Rijk hebben wij in 2022 coronacompensatie ontvangen vanwege gederfde inkomsten over 2021.

28. Resultaat (grond-pand) verkopen
Dit betreft de verkoopopbrengt van een pand alsmede de afboeking van het actief als last. De lasten en baten zijn incidenteel.

Programma Overhead, VPB en onvoorzien

29. Gorinchem Duurzaam Digitaal
De uitgaven voor het project Gorinchem Duurzaam Digitaal worden gedekt door een onttrekking aan de reserve ICT.

30. Organisatieontwikkeling
Voor de doorontwikkeling van personeel, gericht op management, medewerkers, kwaliteit, processen en systemen, houding en gedrag, is een bedrag van € 86.000 aan de reserve Organisatieontwikkeling onttrokken.

4.2.3 Totaaloverzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Om te kunnen vaststellen of sprake is van een structureel evenwicht, is het van belang om aan te geven welke mutaties in de reserves structureel van aard zijn. In 2022 is er sprake van enkele structurele onttrekkingen aan reserves. Deze treft u in onderstaand overzicht aan. Het betreft hier onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten, die - conform de notitie van het BBV over incidentele en structurele baten en lasten - als structureel worden aangemerkt.

Bijzonderheid is de opname van de resultaatbestemming 2021. Deze is om technische redenen toegevoegd aan het overzicht, zodat een juiste conclusie getrokken kan worden over het (structureel) evenwicht.

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 primitief		Begroting 2022 na wijziging		Jaarrekening 2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma Veiligheid						
Afschrijvingsreserve camera's	-	-	-	4		4
Programma Verkeer en Vervoer						
Afschrijvingsreserve Tracé Oost II	-	16	-	16	-	16
Programma Economie						
Afschrijvingsreserve Avelingen	-	50	-	50	-	50
Programma Sport, cultuur en recreatie						
Afschrijvingsreserve 10e penninglaan	-	4	-	-	-	-
Programma Algemene dekkingsmiddelen						
Rekening resultaat 2021	-	-	-	2.855	-	2.855
Totaal structurele mutaties reserves	**-**	**70**	**-**	**2.925**	**-**	**2.925**

Structurele reservemutaties met afschrijvingsverloop investeringen

Reserve (Bedragen x € 1.000)	Restant levensduur 1-1-2022	Boekwaarde 1-1-22	afschrijving	Boekwaarde 31-12-22	Afschrijvings-reserve 1-1-22	vrijval ter dekking afschrijving	Afschrijvings-reserve 31-12-2022
Twee 360 graden camera's	10	43	4	39	43	4	39
Tracé Oost II	38	2.979	78	2.901	620	16	604
Avelingen	18	1.119	62	1.057	891	50	841
		4.141	145	3.996	1.554	70	1.484

Twee 360 graden camera's
In 2021 is voor de investering ten behoeve van de aanschaf van twee 360 graden camera's € 50.000 beschikbaar gesteld ter dekking van de afschrijvingslasten. De aanschaf van deze camera's was lager dan de geraamde € 50.000 en derhalve is ook het budget van de afschrijvingsreserve te hoog. Circa € 7.000 van deze afschrijvingsreserve is vrijgevallen in 2022 bij de tussentijdse rapportage.

Tracé Oost II
In 2020 is voor de investering Tracé Oost II € 653.000 beschikbaar gesteld ter dekking van afschrijvingslasten. Deze investering wordt in 40 jaar afgeschreven. De jaarlijkse dekking bedraagt € 16.000.

Avelingen
Voor de investering Avelingen is € 990.000 beschikbaar gesteld ter dekking van afschrijvingslasten. Deze investering wordt in 20 jaar afgeschreven. De jaarlijkse dekking bedraagt € 50.000.

4.3 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht

In het overzicht hieronder staan per programma de incidentele en structurele baten en lasten. Dit onderscheid is van belang bij het bepalen van het structurele evenwicht van de begroting 2022 en de jaarstukken 2022. In het overzicht met incidentele lasten zoals in de vorige paragraaf zijn de bijzonderheden of uitschieters van incidentele lasten of baten opgenomen. De overige lasten en baten worden beschouwd als structureel.

Resultaat (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 na wijziging			Jaarrekening 2022			Verschil		
	Totaal	Inc.	Struct.	Totaal	Inc.	Struct.	Totaal	Inc.	Struct.
Programma Bestuur en Ondersteuning	-4.138	-	-4.138	-3.471	546	-4.018	666	546	120
Programma Veiligheid	-5.038	-	-5.038	-4.833	-	-4.833	205	-	205
Programma Verkeer en Vervoer	-6.280	-594	-5.686	-5.186	-486	-4.700	1.095	108	987
Programma Economie	-1.840	-369	-1.471	-3.135	-1.794	-1.342	-1.295	-1.425	130
Programma Onderwijs	-7.355	-212	-7.143	-6.248	-276	-5.972	1.107	-64	1.171
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	-12.348	-490	-11.858	-10.878	-162	-10.716	1.470	328	1.142
Programma Sociaal Domein	-49.452	-2.827	-46.625	-46.616	-2.647	-43.970	2.836	180	2.656
Programma Duurzaamheid	-2.002	-768	-1.234	-1.330	-628	-701	673	140	533
Programma VROSV	-1.656	234	-1.890	536	1.294	-758	2.192	1.059	1.133
Totaal programma's	**-90.109**	**-5.025**	**-85.084**	**-81.161**	**-4.153**	**-77.008**	**8.948**	**872**	**8.076**
Totaal Alg. dekking, overhead en Onvoorzien	**89.825**	**584**	**89.241**	**93.922**	**2.130**	**91.791**	**4.096**	**1.546**	**2.550**
Mutaties reserves	**283**	**-2.642**	**2.925**	**-1.267**	**-4.080**	**2.813**	**-1.550**	**-1.438**	**-112**
Totaal	**0**	**-7.082**	**7.082**	**11.494**	**-6.102**	**17.596**	**11.494**	**980**	**10.514**
Begrotingssaldo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal incl. begrotingssaldo	**0**	**-7.082**	**7.082**	**11.494**	**-6.102**	**17.596**	**11.494**	**980**	**10.514**

Het genormaliseerd rekeningsaldo (= het rekeningsaldo op basis van structurele/reguliere budgetten) is ultimo 2022 ca. € 10 mln. voordelig. Dat betekent dat er veel zaken op reguliere budgetten niet tot uitvoering zijn gekomen. Dat geldt met name voor de budgetten binnen het Sociaal Domein en de corona-gerelateerde budgetten. Ook is sprake van extra inkomsten op reguliere begrotingsonderdelen zoals de bouwleges en het gemeentefonds (decembercirculaire).

Vanwege het bijzondere verloop van het jaar, is het lastig om hier een eenduidige conclusie aan te verbinden. Het beeld over het structureel begrotingsevenwicht wordt dan ook beter in beeld gebracht door de cijfers vanuit de meerjarenbegroting.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	12.761	**2.433**	**5.040**	**7.099**	**1.996**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.267	789	-1.207	1.183	1.658
Begrotingssaldo na bestemming	**11.494**	**3.222**	**3.833**	**8.282**	**3.654**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-6.102	10	3.467	462	-430
Structureel begrotingssaldo	**17.596**	**3.212**	**366**	**7.820**	**4.084**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er nog ruimte in de meerjarenbegroting beschikbaar is.

4.4 Overzicht begrotingsonrechtmatigheid

Begrotingsonrechtmatigheid
In de begroting staan budgetten voor lasten/bestedingen en baten/opbrengsten. Bestedingen boven het begrotingsbedrag op programmaniveau zijn onrechtmatige uitgaven, ook wel begrotingsonrechtmatigheid genoemd. Ook overschrijdingen op investeringskredieten zijn onrechtmatig. Volgens het geldende afwijkingenbeleid, worden beïnvloedbare afwijkingen boven de € 50.000 (en nieuw beleid) vooraf voorgelegd aan de gemeenteraad. Voor investeringen ligt deze grens ook op € 50.000. Overige afwijkingen worden achteraf verantwoord door het college. Voor zover de budgetten voor laatstgenoemde afwijkingen niet bij de tussentijds rapportage zijn bijgesteld, wordt hierover verantwoording afgelegd in de jaarrekening. In de hieronder opgenomen overzichten staat voor welke programma's en bij welke investeringen sprake is van een overschrijding. Deze overschrijdingen worden afzonderlijk toegelicht. Afhankelijk van de oorzaak van de overschrijding en de mate van beïnvloedbaarheid ervan, tellen de overschrijdingen wel of niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. In het geval dat de overschrijding niet meetelt, dan is dit expliciet vermeld. Met het vaststellen van de jaarrekening autoriseert de gemeenteraad deze onrechtmatigheden.

Begrotingsonrechtmatigheid (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroting 2022 na wijziging	Jaarrekening 2022	Begrotings-afwijking
	Lasten	Lasten	Lasten
Programma Bestuur en Ondersteuning	5.143	4.961	182
Programma Veiligheid	5.619	5.354	265
Programma Verkeer en Vervoer	10.263	10.118	145
Programma Economie	4.893	5.183	-290
Programma Onderwijs	12.297	11.150	1.148
Programma Sport, Cultuur en Recreatie	14.924	13.409	1.515
Programma Sociaal Domein	70.195	68.496	1.698
Programma Duurzaamheid	12.246	11.228	1.018
Programma VROSV	7.675	8.470	-795
Totaal programma's	**143.255**	**138.369**	**4.886**
Algemene dekkingsmiddelen Overhead, VPB en Onvoorzien	*13.725*	*13.155*	571
Totaal	**156.981**	**151.524**	**5.457**
Begrotingssaldo	-	-	-
Totaal incl. begrotingssaldo	**156.981**	**151.524**	**5.457**

Programma Economie
Op taakveld 32 (fysieke bedrijfsinfrastructuur) worden de gemeentelijke grondexploitaties voor bedrijventerreinen gerealiseerd. Door de hogere bouwkosten is de voorziening voor de Groote Haar met € 1.522.000 verhoogd. Deze overschrijding telt dan ook niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

Begrotingsonrechtmatigheid investeringen
In de hieronder opgenomen overzicht staat voor welke investeringen sprake is van een overschrijding. Deze overschrijdingen worden afzonderlijk toegelicht. De afwijkingen van de investeringen van € 50.000 of groter worden toegelicht.

Begrotingsonrechtmatigheid (bedragen x € 1.000 ; - = nadeel)	Begroot	Gerealiseerd	Verschil
Investering	**Lasten**	**Lasten**	**Saldo**
Fietsroutes Gorinchem-Oost	230	247	-17
Illuminatieplan binnenstad 2019	94	99	-5
Openbare verlichting 2021	36	37	-1
Vervanging straatmeubilair 2021	92	94	-2
Vervanging straatmeubilair 2022	92	111	-19
Herinrichting park 10e Penninglaan	420	457	-37
Ransomes maaier 2022	75	96	-21
Vestingplan, vervangen meubilair	55	56	-1
Voorbereiding kades stationsweg	50	53	-3
Beschoeiingen 2020	538	638	-100
Beschoeiingen 2021	203	208	-5
Beschoeiingen 2022	244	353	-109
Vervangingsplan inventaris 2021 (1)	75	81	-6
Totaal	**2.204**	**2.530**	**-326**

Beschoeiingen 2020 en 2022

Begin 2022 hebben wij een schouw uit laten voeren, waarbij een aantal urgente noodzakelijke vervangings- en onderhoudswerkzaamheden aan de beschoeiingen aan het licht is gekomen. Samen met de fors toegenomen bouw- en materiaalkosten heeft dit geleid tot substantiële overschrijdingen van de investeringsbudgetten voor de beschoeiingen. Deze budgetten zijn bij de tussenrapportage 2022 niet bijgesteld en inmiddels afgesloten. Er is derhalve sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. De overschrijdingen leiden tot structureel hogere kapitaallasten.

4.5 Balans per 31 december 2022

ACTIVA (bedragen x € 1.000)		31-12-2022		31-12-2021
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		172		284
Kosten sluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio	52		63	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	120		221	
Materiële vaste activa		166.514		167.676
In erfpacht uitgegeven gronden	5.680		5.680	
Overige investeringen met een economisch nut	119.336		120.248	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	22.714		23.348	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	18.784		18.400	
Financiële vaste activa		3.917		3.865
Kapitaalverstrekkingen aan				
- deelnemingen	3.442		3.444	
Overige langlopende leningen	475		421	
Totaal vaste activa		**170.603**		**171.825**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		47.398		45.851
Grond- en hulpstoffen	-		2	
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	46.836		45.172	
Gereed product en handelsgoederen	562		677	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		19.956		15.176
Vorderingen op openbare lichamen	5.912		5.696	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	10.144		7.263	
Overige vorderingen	3.900		2.217	
Liquide middelen		659		684
Kassaldi	51		40	
Banksaldi	608		644	
Overlopende activa		7.394		4.285
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	3.137		963	
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.003		554	
Nog te ontvangen bedragen	3.254		2.768	
Totaal vlottende activa		**75.407**		**65.996**
TOTAAL ACTIVA		**246.010**		**237.821**

PASSIVA (bedragen x € 1.000)		31-12-2022		31-12-2021
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		107.924		95.164
Algemene reserve	31.503		29.571	
Bestemmingsreserves	64.927		56.041	
Gerealiseerde resultaat	11.494		9.552	
Voorzieningen		22.100		19.259
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.640		6.023	
Onderhoudsvoorzieningen	7.730		6.609	
Door derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	5.356		5.146	
Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen	2.374		1.481	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar		99.141		111.240
Onderhandse leningen van				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	88.641		99.740	
- openbare lichamen	5.000		6.000	
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	5.500		5.500	
Waarborgsommen	-		-	
Totaal vaste passiva		**229.165**		**225.663**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		5.647		3.365
Banksaldi	-		-	
Overige schulden	5.647		3.365	
Overlopende passiva		11.198		8.793
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.869		6.912	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	3.175		1.672	
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	154		209	
Totaal vlottende passiva		**16.845**		**12.158**
TOTAAL PASSIVA		**246.010**		**237.821**
Gewaarborgde geldleningen		772.491		801.121
Gewaarborgde garantstellingen		13.750		12.323

4.6 Toelichting op de balans per 31 december 2022

ACTIVA

Aan de activazijde van de balans staan de bezittingen van de gemeente Gorinchem.

VASTE ACTIVA

Vaste activa zijn bezittingen die meerjarig hun nut en waarde behouden. Uitgaven aan deze bezittingen worden in beginsel geactiveerd en vervolgens gedurende de gebruiksduur afgeschreven ten laste van de rekening van baten en lasten. Bij nieuwe investeringen wordt alleen de lineaire afschrijvingsmethode gehanteerd. Er wordt onderscheid gemaakt in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn kosten, gemaakt voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief. De materiële activa zijn stoffelijk, bijvoorbeeld gebouwen, computers, sportvelden en voertuigen. De financiële vaste activa tenslotte omvatten geldleningen, beleggingen en vorderingen op lange termijn.

Immateriële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

Verloop boekwaarde immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Kosten sluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio	63	-	-	11	-	-	52
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	221	-	-	101	-	-	120
Totaal	**284**	**-**	**-**	**112**	**-**	**-**	**172**

Bij de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven conform de afschrijvingstermijnen van de betreffende scholen.

Materiële vaste activa

Bij materiële vaste activa wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met een economische nut en investeringen met een maatschappelijk nut. Het uitgangspunt is dat alle vaste activa worden geactiveerd, ook de maatschappelijke investeringen.

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
In erfpacht uitgegeven gronden	5.680	5.680
Overige investeringen met een economisch nut	120.248	119.336
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	23.348	22.714
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	18.400	18.784
Totaal	**167.676**	**166.514**

Overige investeringen met economisch nut

De investeringen met een economisch nut bestaan uit de volgende onderdelen:

Overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	16.382	16.429
Bedrijfsgebouwen	90.551	88.765
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.217	4.015
Vervoermiddelen	3.561	3.812
Machines, apparaten en installaties	1.596	1.670
Overige materiële vaste activa	4.941	4.645
Totaal	**120.248**	**119.336**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Verloop boekwaarde overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Waarde-correctie	Boek-waarde 31-12-2022
Gronden en terreinen bruto	*18.958*	*255*	*168*	*74*	-	-	*18.971*
Voorziening afwaardering gronden en terreinen	*2.576-*	-	-	-	-	*-34*	*2.542-*
Gronden en terreienen netto	16.382	255	168	74	-	-34	16.429
Bedrijfsgebouwen bruto	*90.682*	*2.128*	*661*	*3.384*	-	-	*88.765*
Voorziening afwaardering bedrijfsgebouwen	*131-*	-	*65-*	*66-*	-	-	-
Bedrijfsgebouwen netto	90.551	2.128	596	3.318	-	-	88.765
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.217	1.016	82	136	-	-	4.015
Vervoermiddelen	3.561	813	430	132	-	-	3.812
Machines, apparaten en installaties	1.596	253	-	179	-	-	1.670
Overige materiële vaste activa	4.941	347	19	624	-	-	4.645
Totaal	**120.248**	**4.812**	**1.295**	**4.463**	**-**	**34-**	**119.336**

Onder de waardecorrecties staan de correcties vermeld wegens duurzame waardeverminderingen. De netto-boekwaarde van de investeringen met economisch nut bedraagt per 31-12-2022 € 119.336.000. In dit bedrag is een voorziening opgenomen van € 2.542.000 vanwege het risico op waardevermindering. De hoogte van deze voorziening was op 31-12-2021 € 2.797.000.

Correctie verloop machines, apparaten en installaties (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-21 conform rekening 2021	Correcties investeringen	Correcties desinvesteringen	Gecorrigeerde boekwaarde 31-12-2021
Machines, apparaten en installaties	1.596	-619	-619	1.596

In 2021 zijn de bijdragen en doorbetalingen voor aanpassing van het binnenklimaat in diverse scholen (SUVIS) op de investeringen verwerkt, beide voor € 619.000. In 2022 is dit gecorrigeerd naar de exploitatie, deze correctie heeft geen saldo tot gevolg.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met economisch nut zijn:

Belangrijkste overige investeringen met een economisch nut (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Grond Bullekeslaan 5	255	255	255
IHP Gorinchem Oost	10.309	650	10.266
Twee elektrische veerboten	7.956	813	2.750
Beschoeiingen 2020	538	210	638
Beschoeiingen 2021	203	188	208
Beschoeiingen 2022	244	353	353
Accupakketten electrische veerboten	900	93	280
Uitbreiding Fortis lyceum/sporthal OKK	1.490	1.290	1.490
Fietsroutes Gorinchem Oost	230	242	247
Informatiebeleid 2021	540	209	523
Totaal	**22.665**	**4.303**	**17.010**

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Verloop boekwaarde overige investeringen met een economisch nut m.b.t. heffingen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Riolering	22.619	202	202	591	-	-	22.028
Overige heffingen	729	-	-	43	-	-	686
Totaal	**23.348**	**202**	**202**	**634**	**-**	**-**	**22.714**

De investeringen bij overige heffingen bestaan uit investeringen in steigers (kadegelden) en begraafplaatsen (lijkbezorging).

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met economisch nut, waarvoor ter dekking van de kosten een heffing kan worden geheven zijn:

Belangrijkste investeringen met een economisch nut m.b.t. heffingen (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
GRP 2020	760	86	759
GRP 2021	1.175	48	708
GRP 2022	1.075	68	68
Totaal	**3.010**	**202**	**1.535**

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut weer:

Verloop boekwaarde investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Des-investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	8.381	-	-	471	-	-	7.910
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken investeringen vanaf 2017	6.083	620	-	103	-	-	6.600
Overige materiële vaste activa	2.412	-	-	166	-	-	2.246
Overige materiële vaste activa investeringen vanaf 2017	1.524	584	-	80	-	-	2.028
Totaal	**18.400**	**1.204**	**-**	**820**	**-**	**-**	**18.784**

In de kolom bijdragen van derden zijn de bijdragen opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moeten sinds 2017 gesplitst worden in investeringen voor 2017 en investeringen vanaf 2017.
De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen met maatschappelijk nut zijn:

Belangrijkste investeringen in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Herinrichting Banneweg	2.348	13	891
Werkzaamheden Bastion II	425	62	423
Illuminatie kerktoren	468	344	344
Vervanging straatmeubilair 2022	92	111	111
Speelruimteplan 2022	293	151	151
Totaal	**3.626**	**681**	**1.920**

Financiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Investe-ringen	Desinves-teringen	Aflossing en afschrijving	Bijdragen van derden	Boek-waarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan						
- Deelnemingen	3.444	-	2	-	-	3.442
Overige langlopende leningen	421	199	145	-	-	475
Totaal	**3.865**	**199**	**147**	**-**	**-**	**3.917**

In 2022 zijn aandelen Dataland verkocht voor € 1.700. Aan SVN is aan duurzaamheidsleningen € 35.000 uitgegeven en aan startersleningen € 150.000. Overige mutaties leiden per saldo tot een totaal van investeringen van € 199.000 en van desinvesteringen van € 145.000.

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen worden als volgt onderverdeeld:

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	219	219
Aandelen Oasen	15	15
Aandelen Stedin Holding NV	2.344	2.344
Certificaten Dataland	2	-
Deelneming ROM-S beheer BV	12	12
Gemeente Gorinchem deelneming BV	801	801
Deelneming MerwedeLingelijn BV	51	51
Totaal	**3.444**	**3.442**

De kapitaalverstrekking aan Gorinchem Deelneming B.V. betreft een kapitaalverstrekking en een lening zonder specifiek aflossingsritme - voor de vermogensdeelname en kapitaalverstrekking aan Rom-S C.V. - waarbij op basis van de vermogenssituatie wordt bezien of terugbetaling aan de gemeente mogelijk is.

De overige langlopende leningen worden als volgt onderverdeeld:

Overige langlopende leningen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
GKV	40	36
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	168	331
SVW 2006	76	72
SVW 2010	37	36
Stichting van Andel-Spruijt Natuurcentrum	100	-
Totaal	**421**	**475**

VLOTTENDE ACTIVA

Vlottende activa zijn bezittingen waarin het vermogen in principe voor een periode korter dan een jaar is vastgelegd, zoals voorraden, vorderingen en liquide middelen.

Voorraden De voorraden worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

Voorraden (bedragen x € 1.000)	Bruto boekwaarde 31-12-2021	Bruto boekwaarde 31-12-2022	Netto boekwaarde 31-12-2021	Netto boekwaarde 31-12-2022
Grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraad)	2	-	2	-
Totaal	**2**	**-**	**2**	**-**
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie				
- Woonlocaties uitleggebieden	10.770	10.501	-361	-
- Woonlocaties stedelijke vernieuwing	-2.394	-1.094	-2.394	-1.094
- Bedrijventerrein	53.060	54.685	47.927	47.930
Totaal	**61.436**	**64.092**	**45.172**	**46.836**
Voorraad bedrijfsmiddelen	1.039	1.025	677	562
Totaal	**62.477**	**65.117**	**45.851**	**47.398**

In het overzicht staat het verloop van de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden. Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. De bruto voorraden zijn voorraden exclusief voorzieningen; de netto voorraden zijn voorraden inclusief deze voorzieningen. Voor de grondexploitaties met een verliesgevend saldo per ultimo 2022, is ter hoogte van dit saldo een voorziening gevormd.

Verloopoverzicht in exploitatie genomen bouwgronden (bedragen x € 1.000)	Bruto boekwaarde 31-12-2021	Netto boekwaarde 31-12-2021	Naar voorraad bedrijfs-middelen	Investe-ringen	Op-brengsten	Af-wikkeling	Bruto boekwaarde 31-12-2022	Voorziening verlies-latend complex	Netto boekwaarde 31-12-2022
Uitleggebieden									
Mollenburg	10.770	361-	-	464	733	-	10.501	10.501	-
Stedelijke Vernieuwing									
Lingewijk Noord	2.602-	2.602-	-	1.530	22	-	1.094-	-	1.094-
Kleine Haarsekade	208	208	-	164	372	-	-	-	-
Bedrijventerrein									
Groote Haar	47.804	42.671	-	1.506	37	-	49.273	6.755	42.518
Oost II	5.256	5.256	-	172	16	-	5.412	-	5.412
Totaal	**61.436**	**45.172**	**-**	**3.836**	**1.180**	**-**	**64.092**	**17.256**	**46.836**

Nog te maken kosten	48.613
Nog te verwachten opbrengsten	96.191
Het verwachte nominale eindresultaat	14.162

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de voorzieningen grondexploitaties per grondexploitatie:

Verloopoverzicht Voorzieningen grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Rente toe-voeging	Toevoeging	Vrijval	Aan-wending	Boekwaarde 31-12-2022
Mollenburg	11.131	-	202	-	-	11.333
Groote Haar	5.133	-	1.622	-	-	6.755
Totaal	**16.264**	**-**	**1.824**	**-**	**-**	**18.088**

De toevoeging aan de voorziening is gebaseerd op de netto contante waarde berekening en is inclusief 2% rente over de stand van de voorziening per 1-1-2022.

De verwachte resultaten van de grondexploitaties worden op netto contante waarde (NCW) berekend. Als uit de berekening per balansdatum een verlies naar voren komt, wordt tot het volledige bedrag van dit verlies een voorziening gevormd.

In de berekeningen van de grondexploitaties zijn de volgende parameters gehanteerd:
- netto contante waarde (en paramaters) per 1 januari 2023
- rentepercentage 0,92%
- kostenstijging 2023, 2024, 2025 en verder resp. 3,5%, 3,0%, en 2,0%
- opbrengstenstijging woningbouw 2023 en verder 1,5%
- opbrengstenstijding sociale woningbouw 2023 en verder 1,0%
- opbrengstenstijging bedrijventerrein 2023 1,3% en 2024 en verder 1,5%
- disconteringsvoet 2,0%

Op 28 mei 2020 is het MPG Groote Haar vastgesteld door de raad. Voor dit project is een looptijd langer dan de voorgeschreven maximale looptijd van tien jaar vastgesteld. De totale looptijd van grondexploitatie Groote Haar is op dit moment gepland tot en met het jaar 2040. De risico's van de grondexploitaties zijn toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Uitzettingen < 1 jaar
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar worden als volgt onderverdeeld:

Uitzettingen < 1 jaar (bedragen x € 1.000)	Gecorrigeerd saldo 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	5.696	5.912	-	5.912
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	7.263	10.144	-	10.144
Overige vorderingen	2.217	4.082	182	3.900
Totaal	**15.176**	**20.138**	**182**	**19.956**

Voor verwachte oninbaarheid van debiteuren is een voorziening opgenomen van € 182.000. De omvang van deze voorziening is bepaald op basis van geschatte inningskansen.

Onderstaand wordt voor ieder kwartaal van het jaar weergegeven, het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid van de Wet financiering, decentrale overheden, dat in het kader van het drempelbedrag door de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Het drempelbedrag was voor alle kwartalen in 2022 € 2.915.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren in het verslagjaar (bedragen x € 1000)		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
1	Drempelbedrag	2.915	2.915	2.915	2.915
2	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	248	235	299	197
3a =	1 > 2 Ruimte onder het drempelbedrag	2.668	2.681	2.617	2.719
3b =	2 > 1 Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
1 Berekening drempelbedrag					
4a	Begrotingstotaal verslagjaar	145.768	145.768	145.768	145.768
4b	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 mln.	145.768	145.768	145.768	145.768
4c	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln. te boven gaat	-	-	-	-
(1) =	(4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1 mln. als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan € 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 mln. is, dan is het drempelbedrag gelijk aan € 10 mln. vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln. te boven gaat.	2.915	2.915	2.915	2.915
2 Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
5a	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	22.293	21.362	27.476	18.107
5b	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
2 - 5a / 5b	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	248	235	299	197

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit de volgende onderdelen:

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Kassaldi	40	51
Banksaldi	644	608
Totaal	**684**	**659**

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	963	3.137
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	554	1.003
Nog te ontvangen bedragen	2.768	3.254
Totaal	**4.285**	**7.394**

Vooruitbetaalde bedragen zijn bedragen die voor 31 december 2022 betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op latere jaren. Nog te ontvangen bedragen zijn opbrengsten die betrekking hebben op 2022, maar pas in een volgend jaar daadwerkelijk tot een ontvangst leiden.

Onder de nog te ontvangen bedragen is een vordering van € 117.382 uit een claim richting een externe partij opgenomen. In 2018 heeft deze partij bij bouwwerkzaamheden schade veroorzaakt aan een persleiding, waardoor de gemeente en het waterschap kosten hebben moeten maken voor het herstel van deze schade. Deze schade willen zij gezamenlijk verhalen bij de veroorzaker. Het waterschap fungeert bij deze claim als gezamenlijke penvoerder. De gemeente en het waterschap zijn van mening dat de claim aantoonbaar gerechtvaardigd is, en de veroorzaker financieel draagkrachtig genoeg is om de schade te vergoeden.

De in de balans opgenomen nog te ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk en provincies die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, worden als volgt gespecificeerd:

Van Nederlandse en Europese overheden nog te ontvangen bedragen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Ontvangen bijdragen	Saldo 31-12-2022
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk				
Ministerie I&W, Verkeerslawaai	2	-	2	-
Ministerie VWS, Stimulering sport 2021	386	-	2	384
Ministerie SZW, TOZO 2021	96	-	96	-
Ministerie SZW, Arbeidsmarktregio	56	-	-	56
Ministerie BZK, Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	9	-	-	9
Ministerie van Financiën, Toeslagenaffaire	199	-	198	1
Ministerie van V&J, Opvangplekken	-	1.628	-	1.628
Ministerie van V&J, Transitiekosten	-	151	-	151
Ministerie SZW, Uitvoeringskoten publieke schulden	-	16	-	16
Ministerie BZK, Afwikkeling toeslagenaffaire	-	16	-	16
Ministerie BZK, Uitvoeringskosten toeslagenaffaire	-	7	-	7
Rijksdienst voor cultureel erfgoed, Dalems kerkje	-	3	-	3
Ministerie VWS, Stimulering sport 2022	-	22	-	22
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheidslichamen				
Prov ZH, Sociale veiligheid MerwedeLingelijn	54	-	36	18
Prov ZH, Reizigerstunnel	100	-	100	-
Prov ZH, Fietsroute Componistenstraat	-	82	-	82
Prov ZH, Melkheul	-	10	-	10
Prov ZH, Vliegende brigade Gorinchem-West	-	5	-	5
ZonMw, Netwerksversterking ouderen	8	-	-	8
Gemeente Dordrecht, RegioDeal	53	56	53	56
Gemeente Altena, Bijdrage veerboten	-	430	-	430
Gemeente Altena, Exploitatie veerdiensten	-	131	-	131
Gemeente Zaltbommel, Exploitatie veerdiensten	-	87	-	87
Gemeente Hardinxveld-Giessendam, Exploitatie veerdienst	-	17	-	17
Totaal	963	2.661	487	3.137

PASSIVA

Aan de passivazijde van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente Gorinchem.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat. Over de verdeling van het resultaat beslist de raad bij het vaststellen van de jaarstukken.

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen:

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	29.571	31.503
Gerealiseerde resultaat	9.552	11.494
Bestemmingsreserves	56.041	64.927
Totaal	**95.164**	**107.924**

Onderstaand overzicht geeft het verloop per reserve weer:

Verloopoverzicht Reserves (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2021	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	29.571	430	3.148	4.650	31.503
Bestemmingsreserves					
Infrastructuur	16.253	953	538	2.900	19.568
Tarieven reiniging	499	416	-	-	915
Stegen binnenstad	37	-	9	-	28
Station Papland	1.800	-	-	-	1.800
Sociaal domein	4.139	1.042	1.717	2.002	5.466
Duurzaamheid	4.539	-	929	-	3.610
Stimuleringsregeling woningbouw	59	-	-	-	59
Sloopkosten Lange Slagenstraat	226	-	-	-	226
Organisatie-ontwikkeling	134	-	86	-	48
ICT	633	-	91	-	542
IFFG	100	-	50	-	50
Stedelijke ontwikkeling	1.600	-	247	-	1.353
Aflossingsreserve	13.239	431	-	-	13.670
Dekkingsreserve i_lab	1.865	-	282	-	1.583
Reserve Perspectief jeugd en jongeren	-	84	29	-	55
Reserve energielasten SGS	-	2.500	-	-	2.500
Reserve Gorcums Warenhuis	-	80	-	-	80
Afschrijvingsreserve					
Station Papland	600	-	-	-	600
Avelingen	890	-	50	-	840
Herinrichting Banneweg	1.795	-	-	-	1.795
Tracé Oost II	621	-	16	-	605
Warmtenet Stadhuis	955	-	-	-	955
Verbouwing hoefslag 6 tbv i_lab	811	-	-	-	811
Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab	150	-	-	-	150
Openbare ruimte tbv i_lab	540	-	-	-	540
Herinrichting Haarsekades	2.350	-	-	-	2.350
Versnelde uitvoering IHP	-	1.332	-	-	1.332
't Gilde	1.468	502	-	-	1.970
Gymzaal J. van Egmond	300	200	-	-	500
Bruggen en kunstwerken 2022	288	-	-	-	288
Twee 360 graden camera's	50	-	12	-	38
Meekoppelkans Ravelijn	-	311	-	-	311
Meekoppelkans Woelse Waard	-	104	-	-	104
Stadsafsluitingen	-	85	-	-	85
Herinrichting park 10e Penninglaan	100	-	-	-	100
Totaal	**85.612**	**8.470**	**7.204**	**9.552**	**96.430**

Onder bestemming resultaat staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar.

Nieuw in 2022 zijn de reserves Perspectief jeugd en jongeren, Energielasten SGS en Gorcums Warenhuis. Ook nieuw zijn de afschrijvingsreserves Versnelde uitvoering IHP, Meekoppelkans Ravelijn, Meekoppelkans Woelse Waard en Stadsafsluitingen.
Voor verdere informatie over de reserves wordt verwezen naar paragraaf 5.1 Reserves van de Jaarrekening-bijlagen. Van het rekeningresultaat 2021 is in 2022 € 2.855.000 toegevoegd aan de exploitatie.

Voorzieningen
Onder de voorzieningen worden verplichtingen en verliezen als gevolg van risico's opgenomen, waarvan de omvang onzeker, maar redelijkerwijze in te schatten is.

Onderstaand overzicht geeft het verloop per voorziening weer:

Verloopoverzicht voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Pensioentegoeden bestuurders	4.383	88	546	140	3.785
Wachtgelden	542	904	60	252	1.134
Overmatig verlof/spaarsaldo	475	110	39	-	546
Reparatie WW	52	14	-	11	55
Hoog Dalem	448	-	41	251	156
Vervanging spiltrap Caribabad	123	-	-	50	73
Mollenburg	-	832	-	-	832
Calamiteiten persleiding	-	59	-	-	59
Onderhoudsvoorzieningen					
Meerjarenonderhoudsplan	6.609	2.230	146	963	7.730
Door derden verkregen middelen met een specifieke aanwendingsrichting					
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	10	-	-	10	-
Rioolheffing	2.839	218	-	-	3.057
Afkoopsommen grafrechten	2.297	185	183	-	2.299
Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen					
Vervangingsvoorzieningen riolering	1.481	1.075	-	182	2.374
Totaal	**19.259**	**5.715**	**1.015**	**1.859**	**22.100**

In de kolom Vrijval staan de bedragen die ten gunste van de exploitatie zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

De voorziening Pensioentegoeden bestuurders heeft als doel het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van politiek ambtsdragers van het college van B&W te kunnen voldoen.

De voorziening Wachtgelden is ingesteld om over voldoende vermogen te beschikken voor de financiering van de wachtgeldverplichtingen van voormalige bestuurders en medewerkers.

De voorziening Overmatig verlof/spaarsaldo is ingesteld om voldoende vermogen te hebben voor de financiering van de verlofsaldi van het personeel.

De voorziening Hoog Dalem dient ter dekking van (geprognotiseerde) verliezen op de ontwikkeling van dit gebied.

De voorziening Vervanging spiltrap Caribabad is gevormd voor de vervanging van deze trap.

De voorziening Mollenburg is nieuw in 2022. Deze is ingesteld omdat de voorziening Mollenburg die onder de Vlottende activa is opgenomen, niet hoger mocht zijn dan de boekwaarde per 31-12-2022. Voor dit verschil is een verliesvoorziening ingesteld.

De voorziening Calamiteiten persleiding is nieuw in 2022. Deze is ingesteld omdat het niet zeker is dat we de vordering ook daadwerkelijk in z'n gehaal gaan ontvangen.

Het Meerjarenonderhoudsplan is ingesteld om de kosten van groot onderhoud te egaliseren over een periode van 20 jaar. Het doel hiervan is schommelingen tegen te gaan in de begroting. In dit plan zijn o.a. kunstwerken en bruggen opgenomen, evenals openbare verlichting, buitensportaccommodaties, het stadhuis, schoolgebouwen en diverse voorzieningen in de openbare ruimte.

De voorziening Rioolheffing heeft als doel het opvangen en egaliseren van ongewenste schommelingen in riooltarieven. De niet aangewende middelen van derden blijven op die manier beschikbaar voor de rioolheffing.

In de voorziening Afkoopsommen grafrechten worden de afkoopsommen gestort die vooruit betaald zijn voor het onderhouden van de begraafplaatsen.

Voor verdere informatie over de voorzieningen wordt verwezen naar paragraaf 3.2 Onderhoud kapitaalgoederen van het Jaarverslag en paragraaf 5.2 Voorzieningen van de Jaarrekening-bijlagen.

Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar
Onder de vaste schulden staan schulden met een looptijd ≥ 1 jaar en waarborgsommen. Langlopende leningen worden aangegaan om in de eigen financieringsbehoefte van de gemeente te voorzien. Waarborgsommen betreffen bedragen die door huurders zijn betaald bij de aanvang van de huur van een gemeentelijk pand. Langlopende schulden worden als volgt onderverdeeld:

Langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Onderhandse leningen van		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	99.740	88.641
- openbare lichamen	6.000	5.000
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	5.500	5.500
Waarborgsommen	-	-
Totaal	**111.240**	**99.141**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de vaste schulden ≥ 1 jaar over 2022 weer:

Verloop overzicht langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Toevoegingen	Af-lossingen	Saldo 31-12-2022
Onderhandse leningen	111.240	-	12.099	99.141
Waarborgsommen	-	-	-	-
Totaal	**111.240**	**-**	**12.099**	**99.141**

In 2022 zijn geen nieuwe leningen aangegaan. Op de opgenomen geldleningen is in 2022 bij de BNG voor totaal € 6,1 mln. afgelost, bij de ASN € 5 mln. en bij de provincie Flevoland € 1 mln. De totale rentelast voor het jaar 2022 voor vaste schulden is € 1,6 mln.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

Vlottende passiva (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	3.365	5.647
Overlopende passiva	8.793	11.198
Totaal	**12.158**	**16.845**

Kortlopende schulden < 1 jaar

De kortlopende schulden < 1 jaar bestaan uit de volgende onderdelen:

Kortlopende schulden < 1 jaar (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	-	-
Overige schulden	3.365	5.647
Totaal	**3.365**	**5.647**

Per 31 december 2022 had Gorinchem geen uitstaande schuldpositie op de betaalrekening van de BNG en ook geen kasgeldlening uitstaan.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende onderdelen:

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	6.912	7.869
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	1.672	3.175
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	209	154
Totaal	**8.793**	**11.198**

Verplichtingen zijn posten die ten laste van het dienstjaar 2022 zijn gebracht, maar waarvan de facturen in de loop van 2023 zijn ontvangen. Onder de post Vooruit ontvangen bedragen zijn bedragen opgenomen die in 2022 al zijn ontvangen maar betrekking hebben op latere jaren

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

De van Nederlandse en Europese overheden vooruitontvangen bedragen (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2021	Ontvangen bedragen	Bestedingen	Saldo 31-12-2022
Vooruitontvangen bijdragen van het Rijk				
Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022	111	1.407	1.398	120
Educatie	13	454	447	20
Reductie energiegebruik	139	-	-	139
TOZO	4	-	4	-
Stimulering sport	12	181	190	3
Sportakkoord	80	38	80	38
Preventieakkoorden	16	23	22	17
Tijdelijke ondersteuning Toezicht & Handhaving	41	-	-	41
Huurderving sportaccommodaties Q1 2021	25	-	25	-
Arbeidstoeleiding Pro-Vso	112	121	112	121
Nationaal Programma Onderwijs	264	632	505	391
Aanpak energiearmoede	-	598	76	522
Naleving controle toegangsbewijzen	-	143	71	72
Wet inburgering	-	241	29	212
Onderwijsroute	-	32	-	32
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	-	405	-	405
Circulair ambachtscentrum	-	46	-	46
Vooruitontvangen bijdragen van overige overheid				
Sociale veiligheid MerwedeLingelijn	38	107	114	31
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing	3	-	3	-
Regeling Reductie Energiegebruik Woningen	159	-	135	24
Erfgoedlijnen	13	-	13	-
Knelpunt van Zomerenlaan	304	-	-	304
Vleugels van de stad	41	55	51	45
Beweegroutes	37	-	16	21
Handhaving coronapas	31	-	-	31
Herontwikkeling Wellantcollege	100	100	-	200
Laadarm electrificatie veerdienst	129	-	15	114
Ventilatie scholen	-	114	-	114
Knelpunt Haarwijk Oost	-	100	-	100
RegioDeal Lingeoevers	-	12	-	12
Totaal	**1.672**	**4.809**	**3.306**	**3.175**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
De niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor komende jaren is verbonden worden uitgesplitst in gewaarborgde geldleningen en garantstellingen.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen wordt als volgt gespecificeerd:

Geldnemer (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Borgstelling %	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Onderwijsinstellingen	11.798	100	5.638	5.343
Deelnemingen CV's	35.000	100	13.534	5.609
Zorginstellingen	341	100	136	125
Diverse verenigingen	4.107	100	3.075	1.505
Via Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw - Poort6	279.648	50	192.238	194.609
Via Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen	592.000	50	586.000	565.000
Hypotheken zonder Nationale Hypotheek Garantie	5.900	50	500	300
Totaal	**928.794**		**801.121**	**772.491**

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantstellingen:

Geldnemer (bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Borgstelling %	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
GR Gevudo	10.799	100	8.069	8.366
GR Waardlanden	6.121	100	4.254	5.384
Totaal	**16.920**		**12.323**	**13.750**

De gemeente Gorinchem vervult een achtervangfunctie bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).

Sinds de jaarrekening 2020 hanteert de gemeente de volgende criteria voor de niet uit de balans blijkende verplichtingen:

- Minimale restant looptijd 2 jaar;
- Minimale verplichtingwaarde € 40.000;
- Geen mogelijke verplichtingen uit raamovereenkomsten, alleen onherroepelijke harde verplichtingen.

Op basis van deze criteria is de totale harde verplichting voor de komende 4 jaar € 347.000 volgend uit 2 contracten die beiden Europees zijn aanbesteed. Ten tijde van het samenstellen van de jaarrekening 2022 is verder nog een Europese aanbesteding afgerond waaruit vanaf 1 april 2023 voor de betreffende 4 jaars-periode een verplichting volgt van € 342.000.

In de vorige jaarrekening werd een verplichting gemeld van € 1.295.000. Dit verschil wordt veroorzaakt door mutaties in de contractenportefeuille. Door het hanteren van een inkoopbeleid waarbij veel gewerkt wordt met raamovereenkomsten die alleen leiden tot kosten indien daadwerkelijk materialen of diensten worden afgenomen op basis van het raamcontract, is het bedrag aan langlopende verplichtingen bij de gemeente Gorinchem relatief laag.

Gebeurtenissen na balansdatum
De oorlog in Oekraïne heeft ook economische gevolgen. Door de oorlog zijn de prijzen van allerlei producten fors gestegen. Niet alleen de prijzen van gas, olie en benzine, maar ook van een groot aantal voedingsmiddelen. Sectoren die relatief veel energie verbruiken hebben deze stijgingen verwerkt in de kostprijs van de producten. Met name in de industrie, transport en agrarische sector zijn de prijzen gestegen.

Als gevolg van de record-inflatie in 2022 is er sprake van een loongolf in 2023. Met een gemiddelde van 7,0% zijn de loonafspraken in februari 2023 op een nieuwe recordhoogte uitgekomen. De loonafspraken gaan al sinds begin 2021 omhoog met een sterke versnelling begin 2022. De huidige niveaus van loonafspraken zijn

sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw niet voorgekomen. Ook voor medewerkers van gemeenten is een CAO afgesloten met een gemiddelde loonstijging van 9,1%. Dit heeft grote financiële gevolgen voor Gorinchem. De precieze omvang is op dit moment lastig aan te geven omdat nog onduidelijk is in welke mate gemeenten door het Rijk worden gecompenseerd.

4.7 Wet Normering bezoldiging Topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT heeft tot doel om:

- De bezoldiging van topfunctionarissen te maximeren (bezoldigingsmaximum, verbod op bonussen of variabele beloningen en een verbod op hoge beëindigingsvergoedingen).
- Te zorgen voor transparantie door publicatie en verantwoording in de jaarrekening van a) de bezoldiging van topfunctionarissen en b) de bezoldiging van overige functionarissen voor zover deze meer is dan de algemene bezoldigingsnorm.

De functies gemeentesecretaris, directeur en griffier vallen onder de WNT. In onderstaande tabel treft staat de publicatie van de verplichte gegevens aan.

Functiegegevens 2022	Kromkamp, H.	Fillekes - Brand, MJ	Sepers, H.
	Gemeentesecretaris / algemeen directeur	Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01.01 t/m 31.12	01.01 t/m 31.12	01.01 t/m 31.12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.458,80	103.289,44	103.959,49
Beloningen betaalbaar op termijn	21.104,64	18.242,64	17.006,28
Subtotaal	*138.563,44*	*121.532,08*	*120.965,77*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000,00	216.000,00	216.000,00
-/-Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	138.563,44	121.532,08	120.965,77
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Functiegegevens 2021	Bos, CE	Fillekes - Brand, MJ	Fillekes - Brand, MJ	Sepers, H.	Kromkamp, H.	Hania, J.
	Gemeentesecretaris / algemeen directeur	Directeur	Tijdelijk vervangend gemeentesecretaris	Griffier	Gemeentesecretaris / algemeen directeur	Tijdelijk vervangend algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01-31/03	01/01-31/3 en 01/09-31/12	01/04-31/08	01/01-31/12	16/08-31/12	1/4-30/09
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00		1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja		Ja	Ja	Ja
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	32.344,00		99.836,36	98.598,91	40.552,62	49.177,12
Beloningen betaalbaar op termijn	5.208,18		18.607,56	18.313,32	7.719,90	8.279,76
Subtotaal	37.552,18	118.443,92		116.912,23	48.272,52	57.456,88
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	51.534,25	209.000,00		209.000,00	79.019,18	104.786,30
-/-Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00
Bezoldiging	37.552,18	118.443,92		116.912,23	48.272,52	57.456,88

5 Jaarrekening - Bijlagen

5.1 Reserves

Inleiding

De toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves in de jaarstukken worden verwerkt voor de bedragen gelijk aan de werkelijke inkomsten en uitgaven van de daarmee in de begroting(swijzigingen) samenhangende posten.

In deze bijlage treft u de informatie aan over de reserves per 31 december 2022. Dit vergelijken wij met de jaarrekening 2021 inclusief resultaatbestemming.

5.1.1 Verloopoverzicht saldo reserves

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	2021	2022
Algemene reserve:		
Algemene reserve	29.571	31.503
Subtotaal algemene reserve	**29.571**	**31.503**
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserves algemeen:		
Infrastructuur	16.253	19.568
Tarieven reiniging	499	915
Stegen binnenstad	37	28
Station Papland	1.800	1.800
Sociaal Domein	4.139	5.466
Duurzaamheid	4.539	3.610
Stimuleringsregeling woningbouw	59	59
Sloopkosten Lange Slagenstraat	226	226
Organisatie-ontwikkeling	134	48
ICT	633	542
IFFG	100	50
Stedelijke ontwikkeling	1.600	1.353
Aflossing	13.239	13.670
Dekkingsreserve I-lab	1.865	1.583
Perspectief Jeugd en Jongeren		55
Energielasten SGS		2.500
Gorcums warenhuis		80
Subtotaal bestemmingsreserves	**45.123**	**51.553**
Afschrijvingsreserve		
Infra halte Papland	600	600
Avelingen	890	840

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	2021	2022
Banneweg	1.795	1.795
Trace Oost II	621	605
Herinrichting park10e Penninglaan	100	100
Warmtenet Stadhuis	955	955
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I-Lab	811	811
Inrichting Hoefslag 6 tbv I-Lab	150	150
Openbare ruimte tbv I-Lab	540	540
Herinrichting Haarse Kades	2.350	2.350
't Gilde	1.468	1.970
Versneld uitvoeringsprogramma IHP		1.332
Gymzaal J. van Egmond	300	500
Bruggen en kunstwerken 2022	288	288
Twee 360 graden camera's	50	38
Meekoppelkans Ravelijn		311
Meekoppelkans Woelsewaard		104
Stadsafsluitingen		85
Subtotaal afschrijvingsreserves	**10.918**	**13.374**
Totaal reserves	**85.612**	**96.430**

Het doel van de reserves staan hieronder nader toegelicht.

Algemene reserve
De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's (zoals vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) in de exploitatie in de toekomst te kunnen opvangen.

Infrastructuur
De reserve is voor aanpassingen in de hoofdinfrastructuur.

Tarieven reiniging
De reserve dient ter voorkoming van al te grote schommelingen in de afvalstoffenheffing.

Stegen binnenstad
Opwaardering stegen om zo de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad te verbeteren.

Station Papland
Dekking investering halte station Papland.

Sociaal Domein
Inzet voor noodzakelijke/nuttige/incidentele uitgaven voor de transformatie van het Sociaal Domein, die niet uit de reguliere exploitatiebudgetten bekostigd kunnen worden. Hiermee is het doel in grote mate een egalisatiefunctie.

Duurzaamheid
Dekking van het beleidsplan duurzaamheid 2017-2021.

Stimuleringsregeling woningbouw
Dekking voor diverse projecten, zoals een woonlastenfonds en groenvoorzieningen Lingewijk Zuid.

Sloopkosten Lange Slagenstraat
Dekking van de toekomstige sloopkosten van het onderwijspand Lange Slagenstraat.

Organisatie-ontwikkeling
De doorontwikkeling van de organisatie richt zicht op management, medewerkers, kwaliteit, processen en systemen, houding en gedrag en op de structuur van de organisatie.

ICT
Het doorontwikkelen van ICT over de volle breedte (systemen, hardware en software, medewerkers).

IFFG
Beschikbaar stellen van budget voor het Internationaal Film Festival Gorinchem ten behoeve van de professionalisering, cultuureducatie en doorlopende programma ontwikkeling.

Stedelijke ontwikkeling
Dient als startkapitaal voor het thema "stedelijke ontwikkeling". Uit deze reserve wordt verkennend onderzoek gedekt, maar mogelijk ook (een gedeelte van) de kosten van projecten die hieruit voortkomen.

Aflossing
Reserve die gevormd is als maatregel in de reducering van de gemeentelijke schuldpositie.

Dekkingsreserve i_lab
Dekking van de exploitatiekosten van de realisatie van het i_lab.

Perspectief Jeugd en Jongeren
Dekking van activiteiten in het kader van het coronasteunpakket Perspectief Jeugd en Jongeren.

Energielasten SGS
Dekking ter dekking van de hogere energielasten van objecten die worden beheerd door SGS; het Caribabad en de sporthallen De Oosterbliek, Van Rappardhal en de Hoefslag.

Gorucms warenhuis
Dekking van het 5-jarenplan van Hartje Gorkum om de binnenstad als een warenhuis te kunnen starten.

Infra halte Papland
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de aanleg/aanpassingen infra ten behoeve van de aanleg van halte Papland.

Avelingen
Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van uitvoering Avelingen Oost en Avelingen West.

Banneweg
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van de Banneweg.

Tracé Oost II
Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van de aansluiting A15 / Tracé Oost II.

Herinrichting park 10e Penninglaan
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van het park 10e Penninglaan.

Warmtenet stadhuis
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering om het stadhuis aan te sluiten op het warmtenet.

Verbouwing Hoefslag 6 tbv i_lab
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de verbouwing Hoefslag 6 om het i_lab te realiseren.

Inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab
Dekking van toekomstige afschrijvingslasten van de inrichting van de Hoefslag 6 bij de realisatie van het i_lab.

Openbare ruimte tbv i_lab
Dekking van een deel van toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van de openbare ruimte van de Hoefslag 6.

Herinrichting Haarse Kades
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de herinrichting van de Haarsekades.

't Gilde
Dekking van een deel van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering voor vervangende nieuwbouw voor 't Gilde.

Versneld uitvoeringsprogramma IHP
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering van het versneld uitvoeren van het IHP.

Gymzaal J van Egmond
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de renovatie van de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat.

Bruggen en kunstwerken 2022
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering in enkele vissteigers en bruggen in 2022.

Twee 360 graden camera's
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van twee camera's tbv toezicht Buiten de Waterpoort.

Meekoppelkans Ravelijn
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering meekoppelkans Ravelijn.

Meekoppelkans Woelsewaard
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investering meekoppelkans Woelsewaard.

Stadsafsluitingen
Dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de plaatsing van twee stadsafsluitingen.

5.1.2 Mutaties reserves 2022 uitgesplitst

Mutaties reserves (bedragen x € 1.000 / - = onttrekking)	2021	2022	Mutatie 2022
Algemene reserve:			
Algemene reserve	29.571	31.503	1.932
Subtotaal algemene reserve	**29.571**	**31.503**	**1.932**
Bestemmingsreserves:			
Bestemmingsreserves algemeen	45.123	51.553	6.430
Subtotaal bestemmingsreserves	**45.123**	**51.553**	**6.430**
Afschrijvingsreserve			
Afschrijvingsreserve algemeen	10.918	13.374	2.456
Subtotaal afschrijvingsreserve	**10.918**	**13.374**	**2.456**
Totaal reserves	**85.612**	**96.430**	**10.818**

Mutaties 2022 algemene reserve

Algemene reserve (bedragen in € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
Mutaties algemene reserve:			
Algemene reserve	Rekeningresultaat 2021	1.795	
	Motie bomen en kunst		50
	Kernwinkelgebied		230
	Gorinchem cultuurstad		2
	Begrotingssaldo	430	
	Verhuiskosten ivm sloop Laagdalemseweg		11
Totaal mutaties algemene reserve		**2.225**	**293**
	Totaal mutaties		**1.932**

Mutaties 2022 bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
Mutaties bestemmingsreserves:			
Infrastructuur	Bijdrage bovenwijks CV Hoog Dalem	522	
	Vrijval stelpost mobiliteit	431	
	Rekeningresultaat 2021	2.900	
	Onderzoekskosten Banneweg		153
	Parkeerbeleid parkeerprogramma binnenstad		39
	Brug Arkelsedijk-Spijksedijk		150
	Onderzoeksbudget Arkelsedijk Onderweg		19
	Onderzoeksbudget opwaarderen haltes OV		3
	Onderzoeksbudget Haarsekade		9
	Onderzoeksbudget Noord Infrastructuur		45
	Voorbereiding Kweeklust		35
	Vorming afschrijvingsreserve stadsafsluitingen		85
	Openbare ruimte tbv I-Lab		
Tarieven reiniging	Stortingsaldo reiniging conform tarieven	52	
	Bijdrage duurzaamheid	364	
Stegen binnenstad	Overige mutaties		9
Sociaal Domein	Rekeningresultaat 2021	2.002	
	Resultaat Avres 2021	527	
	PPN 2021-2 uitbreiding fte's		397
	PPN 2021 jeugd		278
	PPN22 aanpassingen arrangementen en tarieven begeleiding		326
	Energietoeslag raad oktober 2022		500
	Turap 2020, aanpak eenzaamheid		50
	Turap 2021, diverse mutaties		120
	Turap 2022, diverse mutaties	515	
	Subsidie de Gezel		46
Duurzaamheid	Bijdrage egalisatiereserve afval		364

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
	Energiebesparing bedrijven		75
	Subsidie groene daken		25
	Plan van aanpak windenergie Avelingen		129
	Onderzoek warmtenet		50
	Verduurzaming gymzaal J van Egmond		200
	Transitievisie warmte		86
Organisatieontwikkeling	Overige mutaties		86
ICT	Dekking online dienstverlening		16
	Gorinchem Duurzaam Digitaal		75
IFFG	Overige mutaties		50
Aflossing	Saldo renteomslag	405	
	Resultaat preferente aandelen Stedin	26	
Stedelijke ontwikkeling	Startnotitie stedelijke vernieuwing		247
Perspectief Jeugd en Jongeren	Vorming reserve	84	
	Subsdie Grote Haarsekade 120		29
Energielasten SGS	Vorming reserve	2.500	
Gorcums warenhuis	Vorming reserve	80	
Dekkingsreserve I-lab	Verhuiskosten Hippos		6
	Exploitatiekosten realisatie I-lab		276
Totaal mutaties bestemmingsreserves		**10.408**	**3.978**
	Totaal mutaties		**6.430**

Mutaties 2022 afschrijvingsreserves

Afschrijvingsreserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2022	Onttrekking 2022
Mutaties afschrijvingsreserve			
Avelingen	Dekking afschrijvingslasten		50
Trace Oost II	Dekking afschrijvingslasten		16
Versneld uitvoeringsprogramma IHP	Vorming reserve	1.332	
Meekoppelkans Ravelijn	Vorming reserve	311	
Meekoppelkans Woelse Waard	Vorming reserve	104	
Stadsaflsuitingen	Vorming reserve	85	
Verduurzaming gymzaal J van Egmond 2022	Vorming reserve	200	
't Gilde	Vorming reserve	502	
Twee 360 graden camera's	Dekking afschrijvingslasten en vrijval		12
Totaal mutaties afschrijvingsreserves		**2.534**	**78**
	Totaal mutaties		**2.456**

5.2 Voorzieningen

Inleiding

In deze bijlage staat informatie over de voorzieningen per 31 december 2022. Dit vergelijken wij met de jaarrekening 2021.

5.2.1 Verloopoverzicht saldo voorzieningen

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000 / - = nadeel)	2021	2022
Voorzieningen:		
Algemene voorzieningen		
Pensioenverplichtingen bestuurders	4.383	3.785
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	542	1.134
Verlofsaldi	475	546
Reparatie WW	52	56
Vervanging spiltrap Caribabad	123	73
Dubieuze debiteuren	178	182
Rioolheffing	2.839	3.057
Vervanging riolering	1.481	2.375
Afwaardering (bedrijfsgebouwen, woningen, gronden, erfpacht en voorraden)	3.069	3.004
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing	10	0
Afkoopsommen grafrechten	2.297	2.299
Meerjaren onderhoudsplannen	6.609	7.730
Hoog Dalem	448	155
Mollenburg	0	832
Calamiteiten persleiding	0	59
Subtotaal algemene voorzieningen	**22.506**	**25.287**
Voorzieningen grondexploitaties		
Mollenburg	11.131	10.501
Bedrijventerrein Gorinchem Noord/ Groote Haar	5.133	6.755
Subtotaal voorzieningen grondexploitaties	**16.264**	**17.256**
Totaal voorzieningen	**38.770**	**42.543**

De voorzieningen € 42,5 mln. zijn inclusief de gevormde verliesvoorzieningen van grondexploitaties € 17,3 mln., de voorziening dubieuze debiteuren € 0,2 mln. en de voorziening afwaardering vastgoed € 3,0 mln. Deze drie genoemde voorzieningen mogen echter niet op de post Voorziening op de balans worden opgenomen, maar moeten conform de verslaggevingsregels worden verwerkt in de balansposten voorraden, debiteuren en activa.

5.2.2 Mutaties voorzieningen 2022 uitgesplitst

Mutaties voorzieningen (bedragen x € 1.000 / - = onttrekking of besteding)	2021	2022	Mutatie 2022
Voorzieningen:			
Voorzieningen algemeen	22.506	25.287	2.781
Voorzieningen grondexploitaties	16.264	17.256	992
Totaal voorzieningen	**38.770**	**42.543**	**3.773**

Mutaties 2022 voorzieningen

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Dotatie 2022	Besteding 2022
Mutaties voorzieningen algemeen:			
Pensioenverplichtingen bestuurders	Rentetoevoeging	88	
	Bijstellen voorziening op basis van meerjarige prognose		546
	Uitbetaling pensioenen		140
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	Bijstellen voorziening op basis van meerjarige prognose	904	60
	Uitbetaling wachtgelden		252
Verlofsaldi	Restant overmatig verlof 2022	110	
	Vrijval overig verlof		39
Reparatie WW	Ontvangsten en betalingen	15	11
Dubieuze debiteuren	Dotatie	6	
	Afboeking		2
Vervanging spiltrap Caribabad	Besteding		50
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing	Besteding		10
Rioolheffing	Egalisatie tarieven rioolheffing	218	
Vervanging riolering	Begrote investering GRP 2022	1.075	
	Besteding GRP 2020, 2021 en 2022		182
Afwaardering bedrijfsgebouwen	Vrijval		131
Afwaardering gronden	Vrijval		35
Àfwaardering voorraden	Dotatie ivm Bullekeslaan 5	101	
Afkoopsommen grafrechten	Vooruitontvangen afkoopsommen grafrechten 2022	186	
	Vrijval		183
Meerjaren onderhoudsplannen	Dotaties	2.230	
	Bestedingen		963
	Vrijval		146
Hoog Dalem	Regeling middengebied 76 woningen		251
	Vrijval		42
Mollenburg		832	
Calamiteiten persleiding	Dotatie	59	
Subtotaal mutaties voorzieningen algemeen		**5.824**	**3.043**
Mutaties voorzieningen grondexploitaties:			
Mollenburg	Herziening 1-1-2023		630
Bedrijventerrein Gorinchem Noord / Groote Haar	Herziening 1-1-2023	1.622	
Subtotaal mutaties voorzieningen grondexploitaties		**1.622**	**630**
Totaal mutaties voorzieningen		**7.446**	**3.673**
	Totaal mutaties		**3.773**

5.3 Totaaloverzicht baten en lasten per taakveld

Overzicht Lasten en Baten per taakveld 2022 (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten
TV01 Bestuur	3.079	-546
TV02 Burgerzaken	1.259	-547
TV03 Beheer overige gebouwen en gronden	622	-396
Totaal programma Bestuur en ondersteuning	**4.961**	**-1.489**
TV11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.344	-
TV12 Openbare orde en Veiligheid	2.010	-521
Totaal programma Veiligheid	**5.354**	**-521**
TV21 Verkeer en vervoer	5.101	-1.210
TV22 Parkeren	1.098	-603
TV23 Recreatieve Havens	596	-109
TV24 Economische Havens en waterwegen	26	-294
TV25 Openbaar vervoer	3.298	-2.718
Totaal programma Verkeer en vervoer	**10.118**	**-4.933**
TV31 Economische ontwikkeling	915	-39
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.561	-1.828
TV33 Bedrijfsloket en - regelingen	28	-181
TV34 Economische promotie	678	-
Totaal programma Economie	**5.183**	**-2.047**
TV41 Openbaar basisonderwijs	284	-
TV42 Onderwijshuisvesting	3.226	-375
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.639	-4.527
Totaal programma Onderwijs	**11.150**	**-4.902**
TV51 Sportbeleid en activering	1.314	-149
TV52 Sportaccommodaties	3.701	-1.668
TV53 Cultuurpres. productie en participatie	1.682	-144
TV54 Musea	1.384	-142
TV55 Cultureel erfgoed	1.050	-191
TV56 Media	753	-116
TV57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.525	-122
Totaal programma Sport, cultuur en recreactie	**13.409**	**-2.531**
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	7.486	-5.661
TV62 Wijkteams	4.532	-155
TV63 Inkomensregelingen	23.660	-14.166
TV64 Begeleide participatie	8.619	-
TV65 Arbeidsparticipatie	2.371	-
TV66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.555	-

Overzicht Lasten en Baten per taakveld 2022 (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten
TV671 Maatwerkdienstverlening 18+	6.992	-259
TV672 Maatwerkdienstverlening 18-	10.262	-37
TV681 Geëscaleerde zorg 18+	576	-1.580
TV682 Geëscaleerde zorg 18-	698	-
TV71 Volksgezondheid	1.746	-22
Totaal programma Sociaal domein	**68.496**	**-21.880**
TV72 Riolering	3.272	-3.974
TV73 Afval	5.042	-5.217
TV74 Milieubeheer	2.513	-379
TV75 Begraafplaatsen en crematoria	401	-329
Totaal programma Duurzaamheid	**11.228**	**-9.898**
TV81 Ruimtelijke Ordening	1.165	-124
TV82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	4.642	-6.022
TV83 Wonen en bouwen	2.664	-2.860
Totaal programma VROSV	**8.470**	**-9.006**
TV05 Treasury	-586	-747
TV061 OZB woningen	194	-4.877
TV062 OZB- niet woningen	89	-5.217
TV063 Parkeerbelasting	200	-1.592
TV064 Belasting Overig	248	-298
TV07 Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	-	-92.065
TV08 Overige baten en lasten	291	-1.694
Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen	**436**	**-106.490**
TV04 Overhead	12.719	-586
Totaal programma Overhead	**12.719**	**-586**
TV010 Mutaties reserves	8.471	-7.204
Totaal Lasten en Baten	**159.995**	**-171.488**

5.4 Investeringsoverzicht

Hieronder het overzicht van alle lopende investeringen. De investeringen die een overschrijding van de lasten hebben van € 50.000 of meer worden onder dit overzicht toegelicht.

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
CUR hard- en software	44	-	-	-	44	V	Nee
CUR vaste camera 2018	26	-	-	-	26	V	Nee
Totaal Lasten	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**	
Totaal Veiligheid	**70**	**-**	**-**	**-**	**70**	**V**	

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Lasten							
1e elektrische veerboot 2018	4.171	1.120	421	1.541	2.630	V	Nee
2e elektrische veerboot 2018	3.785	817	392	1.209	2.576	V	Nee
Aanpassingen walvoorzieningen veerboten	150	41	23	64	86	V	Nee
Accupakketten elektrische veerboten	900	187	93	280	620	V	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	400	73	37	110	290	V	Nee
Station Gorinchem-Noord	8.843	2.084	17	2.101	6.742	V	Nee
Aanpassen groenmarkt 2017	448	444	4	448	-		Ja
Dynamische stadsafsluiting 2022	85	-	70	70	15	V	Nee
Fietsparkeren binnenstad 2019	200	48	-	48	152	V	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	230	5	242	247	17	N	Ja
Havens geleidewerken 2019	136	24	-	24	112	V	Nee
Herinrichting Banneweg 2019	2.348	878	13	891	1.457	V	Nee
Herinrichting Haarsekades	2.350	6	55	61	2.289	V	Nee
Illuminatie kerktoren	468	-	344	344	124	V	Nee
Illuminatieplan 2020	29	21	8	29	-		Ja
Illuminatieplan binnenstad 2019	94	94	5	99	5	N	Ja
Infra aanpassingen i.v.m. OV concessie	100	21	-	21	79	V	Nee
Mobiliteit 2020	450	-	-	-	450	V	Nee
Mobiliteit 2021	1.360	-	-	-	1.360	V	Nee
Mobiliteit 2022	5.490	-	-	-	5.490	V	Nee
Openbare verlichting 2020	17	17	-17	-	17	V	Ja
Openbare verlichting 2021	36	1	36	37	1	N	Ja
Openbare verlichting 2022	158	-	29	29	129	V	Nee
Straatmeubilair vsp binnenstad 2018	-	-	-4	-4	4	V	Ja
Vergroten parkeercapaciteit 2019	80	22	9	31	49	V	Nee
Vervangen auto 18 Renault kangoo	30	-	-	-	30	V	Nee
Vervanging straatmeubilair 2021	92	39	55	94	2	N	Ja
Vervanging straatmeubilair 2022	92	-	111	111	19	N	Ja
Vervanging verkeersborden 2021	40	18	8	26	14	V	Ja
Vervanging verkeersborden 2022	40	-	29	29	11	V	Nee
Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	215	21	17	38	177	V	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	425	361	62	423	2	V	Ja
Totaal lasten	**33.262**	**6.342**	**2.059**	**8.401**	**24.861**	**V**	
Baten							
1e elektrische veerboot 2018	2.150	430	430	860	1.290	N	Nee
2e elektrische veerboot 2018	2.150	430	-	430	1.720	N	Nee
Stroompunten elektrische veerboten	197	28	15	43	154	N	Nee
Fietsroutes Gorinchem-Oost	82	-	83	83	1	V	Ja
Herinrichting Banneweg 2019	553	-	-	-	553	N	Nee
Station Gorinchem-Noord	264	-	-	-	264	N	Nee
Werkzaamheden infrastructuur Bastion II	-	2	-	2	2	V	Ja

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Totaal baten	**5.396**	**890**	**528**	**1.418**	**3.978**	**N**	
Totaal Verkeer en vervoer	**27.866**	**5.452**	**1.531**	**6.983**	**20.883**	**V**	
Lasten							
Het verhaal v.d. vesting	72	-	3	3	69	V	Nee
Stadspromotie	-	34	-34	-	-		Ja
Welkom in de mooiste vesting	124	-	46	46	78	V	Nee
Totaal Lasten	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	
Totaal Economie	**196**	**34**	**15**	**49**	**147**	**V**	
Lasten							
Brede school Hoog Dalem	10.309	9.616	650	10.266	43	V	Ja
Herhuisvesting locatie De Burcht	1.146	-	-	-	1.146	V	Nee
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	2.025	-	-	-	2.025	V	Nee
IHP 2020 binnenklimaat	500	806	-619	187	313	V	Nee
Inrichting Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	125	-	-	-	125	V	Nee
Openbare ruimte t.b.v. I_lab	450	-	-	-	450	V	Nee
Renovatie gymzaal J van Egmond	500	-	-	-	500	V	Nee
Uitbreiding Fortis lyceum en sporthal OKK incl Technasium	1.490	200	1.290	1.490	-		Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	2.576	10	56	66	2.510	V	Nee
Vervangende nieuwbouw Gilde CVO-AV	16.500	725	-	725	15.775	V	Nee
Yulius aanpassing Merwedekanaal 8a IHP 2014	150	-	-	-	150	V	Nee
Yulius renovatie Dr. HIemstralaan 24-24a	250	-	-	-	250	V	Nee
Totaal lasten	**36.021**	**11.357**	**1.377**	**12.734**	**23.287**	**V**	
Baten							
IHP 2020 binnenklimaat	-	619	-619	-	-		
Brede school Hoog Dalem	-	383	183	566	566	V	Ja
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab	1.900	10	56	66	1.834	N	Nee
Yulius renovatie Dr. Hiemstralaan 24-24a	114	-	-	-	114	N	Nee
Totaal baten	**2.014**	**1.012**	**-380**	**632**	**1.382**	**N**	
Totaal Onderwijs	**34.007**	**10.345**	**1.757**	**12.102**	**21.905**	**V**	
Lasten							
Aanleg sportveld GJS 2022	140	-	-	-	140	V	Nee
Boemer Tractor 2022	50	-	-	-	50	V	Nee
Bruggen en visssteigers	288	-	59	59	229	V	Nee
Caribabad chloor- en zuurvat	150	-	-	-	150	V	Nee
Cultuurhuis 2019	7.000	13	-	13	6.987	V	Nee
Hardware audiovisiuele middelen museum-RAG	70	-	-	-	70	V	Nee
Herinrichting park 10e Penninglaan	420	446	11	457	37	N	Ja
Inventaris (plus verlichting) museum	45	-	4	4	41	V	Nee
Kademuren J. Bloempad en Krabsteeg	260	-	9	9	251	V	Nee

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Maaiarm heggensnoeier 2022	28	-	-	-	28	V	Nee
Meekoppelkans Ravelijn	311	-	3	3	308	V	Nee
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren	68	-	-	-	68	V	Nee
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad	36	-	-	-	36	V	Nee
Nieuw Holland tractor sportvelden	67	-	-	-	67	V	Nee
Ransomes maaier 2022	75	-	96	96	21	N	Ja
Ravelijn Oostgracht	50	-	-	-	50	V	Nee
Speelruimteplan 2020	103	59	44	103	-		Ja
Speelruimteplan 2021	63	2	61	63	-		Ja
Speelruimteplan 2022	293	-	151	151	142	V	Nee
Speelveld Hoog Dalem	260	-	-	-	260	V	Nee
Vervangen Renault trafic 2022	35	-	-	-	35	V	Nee
Vervangen VW transporter 1 2022	44	-	-	-	44	V	Nee
Vestingplan, vervangen meubilair	55	46	10	56	1	N	Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	250	-	-	-	250	V	Nee
Voertuigen en materieel 2021 actiewagen	30	-	-	-	30	V	Nee
Voorbereiding kades stationsweg	50	18	35	53	3	N	Ja
Waterbus buitendienst	58	-	-	-	58	V	Nee
Totaal Lasten	**10.299**	**584**	**483**	**1.067**	**9.232**	**V**	
Baten							
Vestingplan, vervangen meubilair	-	7	-	7	7	V	Ja
Vestingsplan 2020 bastion VIII	100	-	-	-	100	N	Nee
Totaal baten	**100**	**7**	**-**	**7**	**93**	**N**	
Totaal Sport, Cultuur en Recreatie	**10.199**	**577**	**483**	**1.060**	**9.139**	**V**	
Lasten							
Beschoeiingen 2020	538	428	210	638	100	N	Ja
Beschoeiingen 2021	203	20	188	208	5	N	Ja
Beschoeiingen 2022	244	-	353	353	109	N	Ja
GRP 2020	760	673	86	759	1	V	ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	V	Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	V	Nee
Watercapaciteit	75	-	2	2	73	V	Nee
Totaal lasten	**4.070**	**1.781**	**955**	**2.736**	**1.334**	**V**	
Baten							
GRP 2020	760	673	86	759	1	N	Ja
GRP 2021	1.175	660	48	708	467	N	Nee
GRP 2022	1.075	-	68	68	1.007	N	Nee
Totaal baten	**3.010**	**1.333**	**202**	**1.535**	**1.475**	**N**	
Totaal Duurzaamheid	**1.060**	**448**	**753**	**1.201**	**141**	**N**	
Lasten							
Grond Bullekeslaan 5	255	-	255	255	-		Ja

Investeringen (bedragen x € 1.000)	Budget	Realisatie t/m 2021	Realisatie 2022	Totaal realisatie	Verschil		Gereed
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	V	Nee
Totaal Lasten	**315**	**-**	**255**	**255**	**60**	**V**	
Baten							
Desinvestering Bullekeslaan 5	356	-	356	356	-		Ja
Desinvestering deel gronden Vlietskade	-	-	169	169	169	V	Ja
Desinvestering school Laagdalemseweg 10	66	-	66	66	-		Ja
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken	60	-	-	-	60	N	Nee
Totaal baten	**482**	**-**	**591**	**591**	**109**	**V**	
Totaal VROSV	**-167**	**-**	**-336**	**-336**	**169**	**V**	
Lasten							
Communicatie 2019	65	5	24	29	36	V	Nee
Herinrichting hal stadhuis 2019	75	55	19	74	1	V	Ja
Informatiebeleid 2018 (ppn 2018)	540	314	209	523	17	V	Ja
Software en hardware 2020	280	25	52	77	203	V	Nee
Software en hardware 2022	180	-	9	9	171	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2021 (1)	75	7	74	81	6	N	Ja
Vervangingsplan inventaris 2021 (2)	121	18	2	20	101	V	Nee
Vervangingsplan inventaris 2022	112	-	-	-	112	V	Nee
Warmtenet stadhuis	186	107	64	171	15	V	Nee
Totaal lasten	**1.634**	**531**	**453**	**984**	**650**	**V**	
Baten							
Software en hardware 2022	-	-	4	4	4	V	Nee
Totaal baten	**-**	**-**	**4**	**4**	**4**	**V**	
Totaal Overhead, VPB en Onvoorzien	**1.634**	**531**	**449**	**980**	**654**	**V**	
TOTAAL INVESTERINGEN	**74.865**	**17.387**	**4.652**	**22.039**	**52.826**	**V**	

Programma Verkeer en Vervoer

1e en 2e elektrische veerboot 2018, aanpassingen walvoorzieningen veerboten, accupakketten elektrische veerboten en stroompunten elektrische veerboten

De bouw en de oplevering van de elektrische veerboten, inclusief de accupakketten, de walvoorzieningen en de stroompunten hebben als gevolg van oorlog Oekraïne, corona, de marktomstandigheden die alle opzichten zeer uitdagend, enige vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de boten in Q3 in de vaart genomen kunnen worden. De benodigde investeringsbudgetten schuiven we daarom door naar 2023.

Station Gorinchem-Noord

De ontwikkeling van het stationin Gorinchem-Noord i sgekoppeld aan de ontwikkeling van het bedrijventerrein Groote Haar. Door de inmiddels aangescherpte wet- en regelgeving rond de locatie van overwegen, vooral met betrekking tot de verkeerveiligheid, is de ontwikkeling vertraagd. Met de samenwerkende partijen (ProRail, Gemeente Gorinchem, Provincie Zuid-Hollandende MLL Beheer BV) wordtgekekennaaralternatieven. Naar verwachtingzullen in de toekomst weer activiteiten plaatsvinden voor dit project. Het investeringsbudget blijft

daarom voor 2023 beschikbaar.

Fietsparkeren binnenstad 2019
Een betere faciliteit blijft een wens in de binnenstad. Zodoende is dit budget nog nodig om in 2023 vervolgstappen te kunnen zetten.

Havens geleidewerken 2019
Wij hebben de voorbereidingen voor de renovatie van geleidewerken in de Lingehaven in 2022 getroffen en de werkzaamheden vinden in 2023 plaats.

Herinrichting Banneweg 2019
De raad heeft ingestemd met fase 2 van de Banneweg. Daarom blijft dit investeringsbudget voor 2023 beschikbaar

Herinrichting Haarsekades
De verwachting is dat in 2023 gestart gaat worden met de inrichting van de Haarsekades. Zodoende blijft dit investeringsbudget beschikbaar voor 2023.

Illuminatie kerktoren
Voor de illuminatie van de Grote kerk, de toren en de directe omgeving hebben wij de investeringsbudgetten voor illuminatie 2019 en 2020, delen van de investeringsbudgetten voor openbare verlichting 2020 en 2021 en het restant van het investeringsbudget Herinrichting Groenmarkt samengevoegd tot 1 investeringsbudget Aanlichten Grote Toren, kerk en Groenmarkt van € 468.000. De laatste werkzaamheden vinden in het eerste half jaar van 2023

Infra aanpassingen i.v.m. OV-concessie
Bij drukke haltes heeft de provincie plannen om de kwaliteit en de uitstraling te verbeteren. Om dubbel werk te voorkomen willen wij onze werkzaamheden met die van de provincie combineren. Helaas duurt de provinciale besluitvorming langer dan verwacht.

Mobiliteit 2020, 2021 en 2022
Bij het vaststellen van de begroting 2020/2021 zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van quick win maatregelen. Het beschikbaar gestelde budget is nog niet ingezet omdat een deel van de maatregelen nog niet voldoende zijn uitgewerkt. In 2023 bekijken wij hoe we deze investeringsbudgetten zo praktisch mogelijk in kunnen zetten om het beoogde doel uit de Mobiliteitsvisie te realiseren.

Openbare verlichting 2022
Het investeringsbudget voor de reguliere vervanging van lichtmasten armaturen voor de openbare verlichting 2022 is niet volledig uitgegeven en het restant betrekken we bij het openbare verlichtingsplan waar we in 2023 aan werken.

Voorzieningengebouw Kriekenmarkt
Dit project heeft vertraging opgelopen in verband met de manier van verduurzamen in de Lingehaven. Het bedrag dient beschikbaar te blijven voor 2023.

<u>Progamma Economie</u>

Het verhaal van de vesting en Welkom in de mooiste vesting
Beide investeringen zijn gestart en worden in 2023 gerealiseerd. Deze investeringsbudgetten zijn dan ook nodig om de reeds gemaakte plannen te verwezenlijken.

Programma Onderwijs

Brede school Hoog Dalem
De brede school Dalemplein is opgeleverd en in januari 2022 in gebruik genomen door de scholen, de kinderopvang en overige gebruikers. De laatste afrondende werkzaamheden aan de school, de gymzaal (waaronder de inrichting), het wijkcentrum en het buitensportveld zijn verricht en het project is binnen de beschikbaar gestelde middelen van ruim € 10 mln. uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2022 sluiten wij het (samengestelde) investeringsbudget af. De terug ontvangen btw in het kader van de Regeling specifieke uitkering Sport ad € 383.000 en de bijdragen van de schoolbesturen van per saldo € 566.000 waren niet geraamd en leiden tot een voordeel op het investeringsbudget.

Herhuisvesting bso Beatrix de Burcht/IHP 2017 uitbreiding Retranchement
De investeringsbudgetten voor de uitbreiding Retranchement ad. € 2.025.000 en de nieuwbouw De Burcht ad € 1.146.000 maken deel uit van de nieuwbouwplannen voor bso Beatrix de Burcht en de Regenboogschool op de locatie Retranchement 3. De onderzoeken en voorbereidingen vinden tweede halfjaar 2023 en voorjaar 2024 plaats, zodat de daadwerkelijke bouw in 2024 en 2025 ter hand genomen kan worden. Wij verwachten dat de nieuwbouw voor bso Beatrix de Burcht/De Regenboog in het voorjaar 2026 in gebruik genomen kan worden. De investeringsbudgetten blijven benodigd en schuiven daarom door naar 2024 en 2025.

Renovatie gymzaal J. van Egmond
Wij bereiden op dit moment (tweede kwartaal 2023) de aanbesteding voor de renovatie van de gymzaal voor. Nadat het project gegund is, zullen we de renovatiewerkzaamheden voor de gymzaal aan de Johan van Egmondstraat zo spoedig mogelijk ter hand te nemen.

IHP 2020 binnenklimaat
Voor het optimaliseren van het binnenklimaat in de schoolgebouwen voor het primair onderwijs is een investeringsbudget van € 500.000 beschikbaar gesteld. Voor diverse schoolgebouwen hebben wij maatregelen als (decentrale) mechanische ventilatie en CO_2-monitoring met signalering en rapportage getroffen, om te voldoen aan de norm Frisse scholen Klasse B. Wij voeren overleg met het bestuur van de Stichting OVO over de mogelijke inzet van het restantbudget van € 300.000 voor De Tweemaster en de locatie Dr. Hiemstralaan in 2023.

Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v i_lab, inrichting Hoefslag 6 tbv i_lab en Openbare ruimte t.b.v. i_lab
Voor de realisatie van het i_lab heeft de gemeenteraad een bedrag van € 6,65 mln. beschikbaar gesteld en hiervoor €1,9 mln. een bijdrage uit de Regiodeal ontvangen. In 2021 is een coöperatie met leden uit het onderwijsveld, het bedrijfsleven en de gemeente opgericht, die verantwoordelijk is voor de huisvesting, de bedrijfsvoering en de exploitatie van het i_lab. In afwachting van het vrijkomen van de beoogde locatie Hoefslag 6 heeft het i_lab haar activiteiten gestart in ruimten van het naastgelegen daVinci. Door de opgelopen vertraging schuiven de investeringsbudgetten voor de renovatie en inrichting van Hoefslag 6 en de openbare ruimte door naar 2023 en 2024.

Uitbreiding Fortes lyceum en sporthal OKK in Technasium
De uitbreiding van het Fortes lyceum met het Technasium (aanpassing van de inpandige gymzaal tot Technasium) is gerealiseerd. De sporthal voor het Fortes lyceum en OKK is inmiddels opgeleverd en in gebruik genomen. Het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek
In verschillende raadsvergaderingen heeft de raad voor de vervangende nieuwbouw per saldo een investeringsbudget van € 18,5 mln. en een exploitatiebudget ter hoogte van € 2 mln. beschikbaar gesteld. De aanbesteding en de gunning hebben inmiddels plaatsgevonden en de werkzaamheden zijn gestart in maart

2023. Samen met het schoolbestuur hopen wij dat het Gilde in het voorjaar van 2025 kan verhuizen naar de nieuwe locatie.

Yulius aanpassingen Merwedekanaal 8a IHP 2014
De toekomstige huisvesting van Yulius Lingewaal College wordt meegenomen in het Integrale Huisvestingsplan. In afwachting hiervan worden de voorgenomen aanpassingen in de locatie Merwedekanaal 8a (nog) niet uitgevoerd. Het investeringsbudget van € 150.000 wordt integraal ingezet voor de dekking van het uitvoeringsplan IHP, inclusief huisvesting voor Yulius.

Renovatie Dr. Hiemstralaan24/24a
De renovatie van de locatie Hiemstralaan 24/24a wordt na de zomervakantie 2023 uitgevoerd. Voor de noodzakelijke maatregelen ten aanzien van het binnenklimaat hebben we een Rijksbijdrage van € 114.000 ontvangen. Bso Beatrix de Burcht kanhetgebouw vervolgens inhet voorjaar van 2024 betrekken, waarnaderenovatievandelocatie Hoefslag 6 voor het i_lab ter hand kan worden genomen

Programma Sport, Cultuur en Recreatie

Aanleg sportveld GJS 2022
De voetbalvereniging GJS heeft op basis van de beleidsregel Aanleg sportvelden in 2022 aangetoond dat zij aanspraak kan makenopeenkunstgrasveld. Deuitvoeringvindtplaats in de zomerstop 2023. Hetinvesteringsbudget 2022 is hiervoor benodigd.

Bruggen en vissteigers
De houten fiets- en voetgangersbrug tussen de Grote Schelluinsekade en Kleine Schelluinsekade, de fietsbrug aan het Annie van Bentumpad tussen het park Het Haagje en de Dr. Willem Dreesstraat en de vissteigers aan de Grote Schelluinsekade West en Oost worden in het voorjaar 2023 opgeleverd. Wij hebben dit binnen het beschikbaar gestelde middelen gerealiseerd.

Caribabad chloor- en zuurvat
Het chloor-enzuurvat vanhet Caribabaddientopbasis vanaangescherpte wet-enregelgevingvervangente worden. In overleg met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid hebben wij deze vervanging on hold gezet in afwachting van de uitwerking van de verschillende scenario's voor het Caribabad. Het investeringsbudget schuift als gevolg hiervan door naar 2023.

Toekomstperspectief Nieuwe Doelen
De besluitvorming over het groot podium is in 2022 opgeschort tot na de gemeenteraadsverkiezingen. Wij hebben het dossier De Nieuwe Doelen na de zomer van 2022 weer opgepakt en streven naar definitieve besluitvorming over hetproces in2023. Dedaadwerkelijkeuitvoeringisafhankelijk van de definitieve plannen en de investeringsbudgetten voor renovatie/nieuwbouw en de inrichting schuiven daarom door.

Hardware audiovisuele middel museum-RAG
De verbouwing van de begane grond van het museum is afgerond. In 2022 hebben wij de herinrichting van de historische collectie verder uitgewerkt en opgepakt en in 2023 zullen wij dit project afronden. Hiervoor hebben wij het investeringsbudget voor de hardware en audiovisuele middelen van € 70.000 nog nodig.

Herinrichting park Tiende Penninglaan
De herinrichting van het park gelegen aan de Tiende Penninglaan is afgerond en het investeringsbudget kan worden afgesloten.

Kademuren Jacques Bloempad en Krabsteeg
De vervanging van de kademuur aan het Jacques Bloempad voeren wij op een alternatieve wijze uit met oog voor natuurvriendelijkere beschoeiingen en meer groen in plaats van steen en voor de integraliteit met het herstel van het fietspad en riolering in dat gebied. Dit heeft geleid tot enige vertraging, maar inmiddels heeft de aanbesteding plaatsgevonden en verwachten wij de uitvoering eind 2023/begin 2024 ter hand te nemen. De vervanging van de kademuur aan de Krabsteeg hebben wij nog niet uitgevoerd, omdat wij momenteel de nut en noodzaak om deze (geheel) te vervangen onderzoeken en op welke wijze we hier het beste invulling aan kunnen geven.

Meekoppelkans Ravelijn
De werkzaamheden voor de aanpassing van de Bastion Ravelijn bereiden we in 2023 voor, waarna we deze in 2024 uit willen gaan voeren.

Meekoppelkans Woelsewaard parkeren
Ook de voorbereidingen voor de meekoppelkansen in de Woelsewaard, waaronder een struinpad en de parkeerplekken aan de dijk, worden in 2023 getroffen. Uitvoering is mede afhankelijk van de werkzaamheden en de planning van de Alliantie. Wij verwachten deze in 2024 of 2025 ter hand te nemen.

Nieuw Holland tractor sportvelden
De tractor die de sportveldbeheerder gebruikt voor het onderhoud aan de buitensportvelden gaan wij in 2023 vervangen.

Ravelijn Oostgracht
Dit investeringsbudget ad € 50.000 betrekken wij bij de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring en de meekoppelkansen die wij hierbij zien voor de toegankelijkheid en de aantrekkelijkheid van de mooiste vestingstad van Nederland.

Speelruimteplan 2022
De plannen voor de Haarwijk worden op dit moment uitgevoerd, met uitzondering van de centrale speelplek. Deze was oorspronkelijk beoogd op de locatie Lange Slagenstraat. Voor deze locatie wordt een toekomstvisie opgesteld, waarvan deze centrale speelplek ook deel uitmaakt. Het restant van de voor het Speelruimteplan 2022 beschikbare middelen schuiven wij daarvoor door naar 2023.

Speelveld Hoog Dalem
De aanleg van het speelveld in Hoog Dalem heeft plaatsgevonden binnen de in de begroting beschikbare middelen. Bij de tussenrapportage 2023 zullen wij de raad informeren over de afwikkeling van het restant van € 260.000.

Vestingplan 2020 bastion VIII
De voorbereiding, het onderzoek (o.a. archeologie en flora en fauna) en het opschonen van het binnenterrein Bastion VIII en het in profiel brengen van de wallen en bijbehorende werkzaamheden van Bastion VIII, betrekken wij bij de integrale aanpak van de vesting in het kader van de Mooiste vestingstad van Nederland. Het investeringsbudget ad € 250.000 schuift daarom door naar 2023.

Waterbus buitendienst
Door onverwacht lange levertijden is de waterbus nog niet vervangen. Het investeringsbudget schuift daarom door naar 2023.

Programma Duurzaamheid

Beschoeiingen 2020, 2021 en 2022
Begin 2022 hebben wij een schouw uit laten voeren, waarbij een aantal urgente noodzakelijke vervangings- en onderhoudswerkzaamheden aan de beschoeiingen aan het licht is gekomen. Samen met de fors toegenomen bouw en materiaalkosten heeft dit geleid tot substantiële overschrijdingen van de investeringsbudgetten voor de beschoeiingen. Deze budgetten zijn inmiddels afgesloten en de overschrijdingen leiden tot structureel hogere kapitaallasten.

GRP 2020, 2021 en 2022
De werkzaamheden in het kader van de jaarschijf 2020 uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2016-2020 zijn uitgevoerd en afgerond.

Van de in de jaarschijf 2021 van het GRP 2021-2025 opgenomen werkzaamheden hebben wij tweederde uitgevoerd. Het restant van € 467.000 blijft in de vervangingsvoorziening en voeren we in 2023 uit. Ook op de uitvoering van de jaarschijf2022hebben wijeenachterstandopgelopen. Opdit moment werken wijaaneenplanvanaanpakom binnen redelijke termijn een inhaalslag te maken op het gebied van de noodzakelijke vervanging van de riolering. Van het investeringsbudget GRP 2022 blijft daardoor € 1 mln. in de vervangingsvoorziening riolering.

Watercapaciteit
Als gevolg van de vervanging van het 4e veld door een kunstgrasveld voor GJS is bestaande waterbergingscapaciteit gedempt en hebben wij de opdracht om te zorgen voor de aanleg van watercompensatie. Hiervoor is een investeringsbudget van € 75.000 beschikbaar. Inafwachting van de ontwikkelingen rondom de dijkverzwaring hebben wij deze werkzaamheden nog niet uitgevoerd.

Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Groote Haar windmolens, bouwrijp maken
De vertraging in het realiseren van de windmolens heeft zowel op de lasten- en batenkant effect.

Desinvestering deel gronden Vlietskade
De verkoop van een perceel aan de Vlietskade levert een voordeel op van € 169.000.

Overhead, Vernootschapsbelasting en Onvoorzien

Software en hardware 2020 en 2022
De levering van nieuwe servers heeft vertraging opgelopen. Deze zullen in 2023 worden geleverd. De verwachting is dan ook dat de investeringsbudgetten 2020/2022 volledig benodigd zijn.

Vervangingsplan inventaris 2021 (2) en Vervangingsplan inventaris 2022
In verband met de aansluiting op het warmtenet zijn diverse investeringen uitgesteld. In 2023 zullen deze opnieuw worden beoordeeld.

5.5 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet ziinde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 70.788	Ja	€ 0	€ 70.788	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 3.262.000	€ 1.246.245	€ 0	€ 330.226	€ 0	€ 115.270
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 26.670	€ 4.980.411	€ 4.980.411	Ja	
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			3	110	3	28	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van ondersteuning (jaar T) (artikel 3) **Keuze werkeliike kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkeliike kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 0	€ 0			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 1.140	€ 41.800	€ 10.404	€ 97.104	€ 4.488	€ 20.196
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 16.032	
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-2-02195540 A. Kehrerstr	-€ 3.548	€ 72.217	Ja	Afgerond in 2022	Ja
		2	SUVIS21-01725580 Gomarus	€ 0	€ 217.814	Ja		Nee
		3	SUVIS21-01730937 Koelmanschool	€ 0	€ 76.435	Ja		Nee
		4	SUVIS21-2-02192074 Oude Hoven	-€ 85.850	€ 0	Nee	Ingetrokken	Ja
		5	SUVIS21-2-02195525 Noordhoek	€ 0	€ 100.756	Ja		Nee
		6	SUVIS21-2-02195550 Tamboerijn beneden	€ 0	€ 25.710	Ja		Nee
		7	SUVIS21-01139650 Tamboerijn boven	€ 0	€ 36.331	Ja		Nee
		8	SUVIS21-2-02775118 Lyceum	€ 233.591	€ 233.591	Ja	Nieuw in 2022	Nee
		9	SUVIS21-2-02390407 Beatrix De Burcht	€ 0	€ 0	Ja	Nieuw in 2022	Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-2-02195540 A. Kehrerstr	Ja				
		2	SUVIS21-01725580 Gomarus	Ja				
		3	SUVIS21-01730937 Koelmanschool	Ja				
		4	SUVIS21-2-02192074 Oude Hoven	Nee	Aanvraag is ingetrokken			
		5	SUVIS21-2-02195525 Noordhoek	Ja				
		6	SUVIS21-2-02195550 Tamboerijn beneden	Ja				
		7	SUVIS21-01139650 Tamboerijn boven	Ja				
		8	SUVIS21-2-02775118 Lyceum	Ja				
		9	SUVIS21-2-02390407 Beatrix De Burcht	Ja				
BZK	C41B	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 61.618	€ 61.618	€ 15.405	2	2
		2	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 51.258	€ 67.078	€ 13.416	1	1
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	0	Nee			
		2	030008 Provincie Zuid-Holland	2.000	Nee			
BZK	C43	**Regeling reductie energiegebruik woningen**	Beschikkingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)

		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	*Aard controle R* *Indicator: C43/02*	*Aard controle R* *Indicator: C43/03*	*Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW2020-00449271	€ 135.496	€ 354.239	4.080		Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			2.354	Ja				
BZK	C55	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			236	€ 66.188	€ 66.188	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			236	€ 9.573	€ 9.573			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			1.637	1.097	0	0	236	94
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 0	Nee				
BZK	C75B	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/03*	Besteding per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/05*	
		1	060512 Gemeente Gorinchem	DGNVLG/20208595	b. Toegepaste Innovatie	€ 55.559	€ 70.569	
		2	060512 Gemeente Gorinchem	DGNVLG/20208595	c. Dynamiek aan de Oevers	€ 0	€ 16.871	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/06*	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/07*	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/09*		
		1	*060512 Gemeente Gorinchem*	€ 68.860	€ 70.569	In overleg met de mede-overheid wordt afgeweken van de definities uit de invulwijzer. In de SiSa bijlage 2022 is een correctie over 2021 verwerkt.		
		2	*060512 Gemeente Gorinchem*	€ 40.590	€ 16.871	In overleg met de mede-overheid wordt afgeweken van de definities uit de invulwijzer. In de SiSa bijlage 2022 is een correctie over 2021 verwerkt.		
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/12*			
			€ 0	€ 12.067	Nee			
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 1.195.089	€ 63.697	€ 139.655	€ 9.877	€ 111.311	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1					€ 119.877	
OCW	D10	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW] *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/04*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/05*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/06*
			€ 453.729	€ 7.513	€ 461.242	€ 446.632	€ 14.610	€ 0
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 490.527	€ 0	€ 13.839	€ 0	€ 263.500	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
OCW	D19	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
IenW	E21	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)

		Gemeenten en GR'en	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/01*	*Aard controle R* *Indicator: E21/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/03*	*Aard controle R* *Indicator: E21/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/06*
			1 5000005857	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/07*	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/08*	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/09*			
			1 5000005857	Ja	project eind 2022 gestart			
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Riik) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Riik) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Riik) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				
SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 11.490.404	€ 218.364	€ 647.392	€ 5.048	€ 70.376
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 0	€ 145.521	€ 8.845	€ 0	€ 737.684
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 0	€ 97.899	€ 36.273		
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
SZW	G3A	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) totaal 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 34.500	€ 6.440	€ 5.682	€ 0	€ 0
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
			1 060512 Gemeente Gorinchem	€ 13.390	€ 64.785	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
			6	Totaal	0	0			
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	0	0	0		
SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) totaal 2021** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.		Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 4.792	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.064	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 762.202	€ 56.979	€ 9.103	€ 0	
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 474.610	€ 24.157	€ 6.346	€ 0	
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 334.637	€ 7.000	€ 5.466	€ 27.398	
				Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*		
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	59	11		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	126	5		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	84	2		
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*		
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
				€ 28.669	€ 240.988	Ja			
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*			
				€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G12A	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen**		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) , jaar T-1.		

		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*	*Aard controle R* *Indicator: G12A/04*		
		1	060512 Gemeente Gorinchem	€ 291	€ 0	60		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 181.331	€ 177.941				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	1.3 stimulering sport - onroerende zaken SPUKSPRT22246	€ 80.910	€ 80.910	€ 0	€ 0	
		2	2.3 stimulering sport - roerende zaken SPUKSPRT22246	€ 47.986	€ 0	€ 47.986	€ 0	
		3	3.1 stimulering sport - overige kosten SPUKSPRT22246	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	3.3 stimulering sport - overige kosten SPUKSPRT22246	€ 49.045	€ 0	€ 0	€ 49.045	
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1033927 sportakkoord 2021	€ 85.142	€ 0	€ 80.172	€ 0	€ 85.142
		2	1042119 sportakkoord 2022	€ 37.717	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1033927 sportakkoord 2021	Ja				
		2	1042119 sportakkoord 2022	Nee				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			
			€ 21.950	Ja	Ja			
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	*SPUKUZ21-22009*	*-€ 152.691*	€ 152.691	€ 152.691	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Caribabad*	*Nov + dec 2021*	€ 65.878	€ 65.878	€ 65.878	€ 65.878
		2	*Caribabad*	*44562*	€ 86.813	€ 86.813	€ 86.813	€ 86.813

Gemeente Gorinchem

Jaarstukken 2022
Afkortingenlijst

6 Afkortingenlijst

A

- **AD:** Algemene dekkingsmiddelen
- **AP**: Autoriteit Persoonsgegevens
- **APV**: Algemene Plaatselijke Verordening
- **ASM:** Athletic Skills Model
- **ASZ**: Albert Schweitzer Ziekenhuis
- **AV**: Ablasserwaard-Vijfheerenlanden
- **AVA**: Algemene Vergadering van Aandeelhouders
- **AZC**: Asielzoekerscentrum

B

- **BBV**: Besluit Begroting en Verantwoording
- **BCF:** Btw-compensatiefonds
- **BIE:** Bouwgronden In Exploitatie
- **BIO**: Baseline Informatiebeveiliging Overheid
- **BLVS**: Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
- **BNG**: Bank Nederlandse Gemeenten
- **BOA**: Buitengewoon Opsporingsambtenaar
- **BRE**: Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem
- **BRP**: Basisregistratie Personen
- **BSM**: Binnenstadsmanagement
- **BV**: Besloten Vennootschap
- **BW**: Beschermd Wonen
- **BZK:** Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
- **B&W:** Burgemeester en Wethouders

C

- **CAK:** Centraal Administratie Kantoor
- **CAZ**: Cooperatie AmbulanceZorg
- **CBS:** Centraal Bureau voor de Statistiek
- **COA:** Centraal Orgaan Asielzoekers
- **COELO**: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
- **CPB**: Centraal Plan Bureau
- **CTB** Corona toegangsbewijs
- **CUR**: Camera Uitleesruimte
- **CV:** Commanditaire Vennootschap

D

- **DB**: Dagelijks bestuur
- **DDO:** Donkere Dagen Offensief
- **DG&J**: Dienst Gezondheid en Jeugd
- **DSO:** Digitaal Stelsel Omgevingswet
- **DVO***:* Dienstverleningsovereenkomst

E

- **ECB:** Europese Centrale Bank
- **EMC**: Erasmus Medisch Centrum
- **EMU:** Europese Economische en Monetaire Unie
- **ENG:** Energieneurtraal Bouwen
- **ENSIA**: Eenduidige Normatiek Single Information Audit
- **EOG**: Economische Ontwikkeling Gorinchem
- **ESF:** Europees Sociaal Fonds

F

- **FED**: Federal Reserve
- **Fido:** Financiering decentrale overheden

G

- **GBA**: Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens
- **GCM**: Gorinchem Citymarketing
- **Gevudo**: Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken
- **GGD**: Gemeentelijke Gezondheidsdienst
- **GIDS**: Gezond in de Stad
- **GKV:** Gorinchemse Korfbal Vereniging
- **GR**: Gemeenschappelijke Regeling
- **GRIP:** Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdingsprocedure
- **GRP**: Gemeentelijk Rioleringsplan
- **GHOR**: Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie

H

- **Hbo**: Hoger beroepsonderwijs
- **HKG:** Huisvesting Kwetsbare Groepen
- **HRM**: Human resource management
- **HVC**: Huisvuil Verbranding Centrale

I

- **IAC**: Innovatie- en AfstudeerCentrum
- **IBD**: informatiebeveiligingsdienst
- **IBT**: Interbestuurlijk Toezicht
- **IFFG:** Internationaal Film Festival Gorinchem
- **IHP**: Integrale Huisvestingsplan
- **ISB**: Integraal Sociaal Domein
- **ISK**: Internationale Schakelklas
- **ISV:** Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
- **IVP**: Intergraal Veiligheisplan
- **I&A**: Informatisering en Automatisering
- **I&O**: Informatie en Ontmoeting
- **I&W:** Infrastructuur en Waterstaat

K

- **KCC**: Klant Contact Centrum
- **KPI**: Kritieke prestatie-indicator

L

- **LAA**: Landelijke Aanpak Adresfraude
- **LAP:** Landelijk Afvalbeheersplan
- **LAS:** Lokale Adaptatiestrategie

M

- **MBO**: Middelbaar beroepsonderwijs
- **ME**: Maatschappelijke Effecten
- **MIRT:** Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
- **MLL**: MerwedeLingelijn
- **MOP**: Meerjaren Onderhoudsplan
- **MPG**: Meerjaren Progamma Grondbedrijf

N

- **NCSC**: Nationaal Cyber Security Centrum
- **NCW**: Netto Contante Waarde
- **NHW**: Nieuwe Hollandse Waterlinie
- **NNB**: Nog Niet Bekend
- **NPO**: Nationaal Programma Onderwijs
- **NV**: Naamloze Vennootschap

O

- **OAB:** Onderwijs Achterstanden Beleid
- **OHW**: Oude Hollandse Waterlinie
- **OPP**: Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector
- **OVO**: Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien
- **OZB**: Onroerende zaak belasting
- **OZHZ**: Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

P

- **PAW:** Proeftuin Aardgasvrije Wijken
- **PGB**: Persoonsgebonden Budget
- **PI**: Prestatie Indicator
- **Po**: Primair onderwijs
- **PLOOI**: Platform Open Overheidsinformatie
- **POC**: Percentage of Completion
- **POH**: Praktijkondersteuner
- **POK**: Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen
- **PPN**: Perspectiefnota
- **P&O**: Personeel & Organisatie

R

- **RAG:** Regionaal Archief Gorinchem
- **RAS:** Regionale Adaptatiestrategie
- **RAV**: Regionale Ambulancevoorziening
- **RBIC**: Regionale Beroepen en Innovatiecampus
- **RES**: Regionale Energietransitie
- **RIEC**: Regionale Informatie-en Expertise Centra
- **RMA**: Regionale Maatschappelijke Agenda
- **ROM-S**: Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen
- **ROR**: Rijksopleidingsinstituut tegegengaan Radicalisering
- **RRE:** Regeling Reductie Energiegebruik
- **RREW:** Regeling Reductie Energiegebruik Woningen
- **RWS**: Rijkswaterstaat
- **RZB**: Roerende zaak belasting

S

- **Sbo:** Speciaal basisonderwijs
- **SD**: Sociaal Domein
- **SEH:** Spoedeisende Hulp
- **SGS**: Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
- **SIMAV**: Stichting tot instandhouding van molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden
- **SiSa**: Single information Single audit
- **SOJ**: Serviceorganisatie Jeugd
- **SPUK:** Specifieke Uitkering voor gemeenten
- **SV:** Sociale Veiligheid
- **SZW**: Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T

- **Tozo:** Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers
- **TV:** Taakveld

U

- **UWV:** Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

V

- **VNG**: Vereniging van Nederlandse gemeenten
- **Vo**: Voortgezet onderwijs
- **VPB**: Vennootschapsbelasting
- **VRZHZ**: Veiligheidsregio Zuid-Holland zuid
- **VSV**: Vroegtijdig schoolverlaters
- **VTH**: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
- **VVE:** Voor- en Vroegschoolse Educatie
- **VWS**: Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- **V&J**: Veligheid en Justitie

W

- **Wabo**: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- **WEB**: Wet Educatie en Beroepsonderwijs
- **WEW**: Waarborgfonds Eigen Woningen
- **Wgs:** Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- **Wmo**: Wet maatschappelijke ondersteuning
- **WNT**: Wet Normering Topinkomens
- **WOB:** Wet Openbaarheid van Bestuur
- **Woo**: Wet open overheid
- **WOZ:** Wet onroerende zaak belasting
- **WSW**: Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Z

- **ZHZ**: Zuid-Holland Zuid

Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl

Raadsvoorstel: Z/23/753434 / 866580
Onderwerp: **Perspectiefnota 2024-2027**

Datum: 7 juni 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O: 22 juni 2023
Raadsvergadering: 6 juli 2023
Opsteller: Dursun, Enez
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:

Perspectiefnota 2024-2027

Voorstel:

Wij stellen u voor:
1. De perspectiefnota 2024-2027 vast te stellen;
2. En daarmee in te stemmen met:
   a. De opgenomen financiële uitgangspunten;
   b. De voornemens tot bijstelling van de begroting en het investeringsplan;
3. De besluitvorming over de Perspectiefnota 2024-2027 te betrekken bij het opstellen van de Begroting 2024.

Aanleiding:

Jaarlijks bieden wij, als kader voor de begroting van het volgende jaar, de Perspectiefnota aan. In de Perspectiefnota worden de (financiële) uitgangspunten voor de begroting uiteengezet en worden voorstellingen tot bijstellingen gedaan.

Beoogd effect:

Het vaststellen van de financiële kaders voor de begroting 2024.

Argumenten:

1. Het opstellen van de Perspectiefnota is conform het gestelde in de financiële verordening
   In de financiële verordening is opgenomen dat het college jaarlijks een perspectiefnota voorlegt aan de gemeenteraad. Het vaststellen van deze nota is een bevoegdheid van de gemeenteraad.
2. De Perspectiefnota bevat uitgangspunten voor de bijstelling van het meerjarenperspectief
   De perspectiefnota bevat de financiële uitwerking van het collegeprogramma. Er worden voorstellen tot begrotingsbijstelling gedaan en over nieuwe investeringen. De Perspectiefnota biedt tevens de financiële grondslag voor het opstellen van de eerstvolgende begroting, o.a. om tarieven te berekenen, subsidiebudgetten te kunnen bepalen, kapitaallasten door te rekenen etc.
3. Een uitdaging op het gebied van investeringen, in relatie tot de oplopende rentekosten
   In de Perspectiefnota worden enkele nieuwe investeringen opgenomen. Deze passen binnen de door de raad vastgestelde kaders, zoals het investeringsplafond.

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

4. De besluitvorming over de Perspectiefnota wordt uitgewerkt in de begroting
   De Perspectiefnota bevat uitgangspunten en bijstellingen die worden verwerkt in de Begroting 2024. Bij het vaststellen van de Begroting worden de budgetten formeel bekrachtigd en beschikbaar gesteld voor de uitvoering.

Risico's:

De uitkomsten van de meicirculaire 2023 zijn niet verwerkt in deze perspectiefnota omdat de circulaire op 31 mei is gepubliceerd, slechts enkele dagen voor de besluitvorming in het college over deze perspectiefnota. Daarom is in de nota inzichtelijk gemaakt wat de benodigde bijstelling op het gebied van loon- en prijsontwikkelingen is, om de kostenontwikkeling te kunnen opvangen in de meerjarenbegroting. Tevens hebben we een inschatting gemaakt van de verhoging van het gemeentefonds in 2027. Deze inschattingen zijn gebaseerd op de berichtgeving vanuit het Rijk.

Financiën:

In de Perspectiefnota is een actueel financieel meerjarenperspectief opgenomen. Ook is er een actueel overzicht van de geplande (nieuwe) investeringen opgenomen. De gevolgen van de meicirculaire voor de algemene uitkering zijn niet in de overzichten verwerkt.

Participatie:

N.v.t.

Communicatie:

De Perspectiefnota 2024-2027 wordt op de gemeentewebsite gepubliceerd. Tevens is er een persbericht verspreid.

Duurzaamheid:

N.v.t.

Vervolgproces:

De Perspectiefnota 2024-2027 wordt verder uitgewerkt in de Begroting 2024 en meerjarenbegroting 2025-2027.

Bijlagen:

1. Perspectiefnota 2024-2027

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 6 juni 2023
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

Wij stellen u voor:
1. De Perspectiefnota 2024-2027 vast te stellen;
2. En daarmee in te stemmen met:
   a. De opgenomen financïele uitgangspunten;
   b. De voornemens tot bijstelling van de begroting en het investeringsplan;
3. De besluitvorming over de Perspectiefnota 2024-2027 te betrekken bij het opstellen van de Begroting 2024.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 6 juli 2023

Griffier, Voorzitter,

Gemeente Gorinchem

Perspectiefnota 2024-2027

Inhoudsopgave

1 Inleiding 2

2 Financiële ontwikkelingen 4

2.1 Technische bijstellingen 5
2.2 Ontwikkelingen gemeentefonds 7
2.3 Ruimtevragers collegeprogramma 8
2.4 Overige ruimtevragers 11

3 Spaarsystemen 16

4 Investeringen 18

4.1 Investeringsplafond 18
4.2 Dekkingsbronnen voor investeringen 19
4.3 Investeringsvoorstellen 20

5 Overige ontwikkelingen 24

6 Bijlagen 26

6.1 Bijgestelde investeringsplanning 26
6.2 Uitgangspunten 28

1 Inleiding

Voor u ligt de Perspectiefnota 2024-2027 van de gemeente Gorinchem. In deze nota laten we zien aan welke ontwikkelingen we de komende jaren werken en welke financiën daarbij horen. Er zijn veel plannen en verschillende ontwikkelingen vragen om inzet van de gemeente. In deze perspectiefnota laten we zien met welke onderwerpen we wanneer aan de slag gaan. We denken dat het met deze perspectiefnota goed is gelukt een balans te vinden tussen de ambities en mogelijkheden.

Met deze perspectiefnota creëren we financiële ruimte om aan de slag te gaan met onze beloften voor Gorinchem. We voeren het collegeprogramma uit. Daarmee investeren we in onze stad. We werken aan kansen voor Gorcumers om een betaalbare, geschikte woning te kunnen vinden. We maken duidelijk wanneer we waar in de stad aan de slag gaan. We werken aan de bereikbaarheid van Gorinchem en aan de klimaatbestendigheid van de stad. We versnellen de verduurzaming van de openbare verlichting en gaan aan de slag met onze gemeentelijke gebouwen. Passend onderwijs en geschikte onderwijshuisvesting hebben onze continue aandacht. Er is aandacht voor het erfgoed, cultuur en kunst in de Allermooiste Vestingstad van Nederland. We leveren goede zorg en ondersteuning voor alle inwoners als zij dat nodig hebben. Aan deze en aan verschillende andere opgaven die we als stad hebben, werken we de komende jaren. We steken de handen uit de mouwen en gaan aan de slag!

Onze stad biedt diverse voorzieningen, voor onze inwoners, de regio en bezoekers van Gorinchem. Wat het college betreft horen het Groot Podium en het zwembad bij die voorzieningen. Op dit moment werken we aan een voorstel over de toekomst van De Nieuwe Doelen. In deze perspectiefnota verhogen we het beschikbare budget hiervoor. Voor het zwembad creëren we financiële ruimte om, na besluitvorming hierover in de gemeenteraad, aan de slag te kunnen met de realisatie ervan.

Door de oplopende schuldenpositie en de gestegen rente, staat er druk op de investeringen van onze gemeente. Het opstellen van deze perspectiefnota was een ingewikkelde puzzel. Op dit moment is het niet mogelijk om voor alle beoogde investeringen voldoende financiële middelen te organiseren. Daarom gaan we sparen voor grote investeringen. We benutten de bestaande reserves die we al hebben, zoals de reserve mobiliteit en de reserve duurzaamheid. Tegelijkertijd vullen we ook de reserves weer voor toekomstige investeringen. We stellen een nieuwe reserve voor onderwijshuisvesting in. Bij meevallers of besparingen storten we een bedrag in deze reserves, om zo te sparen voor toekomstige investeringen. We kijken ook naar mogelijkheden om nieuwe middelen te genereren. Bijvoorbeeld bij de herontwikkeling van vrijkomende gebouwen of gebieden en het versnellen van de uitgifte van Groote Haar.

We staan als gemeente voor verschillende grote opgaves. We doen dat werk als gemeente natuurlijk niet alleen, maar samen met inwoners, bedrijven, organisaties, de regio en iedereen die zich betrokken voelt bij onze stad. Met al deze betrokkenen gaan we dan ook graag aan de slag voor Gorinchem.

Het college van burgemeester en wethouders

Opbouw Perspectiefnota
In hoofdstuk 2 wordt het financiële meerjarenperspectief gepresenteerd, waarbij een financiële samenvatting van de voorgestelde begrotingsbijstellingen wordt gegeven. In paragraaf 2.1 worden de technische bijstellingen in kaart gebracht. In paragraaf 2.2 worden de ontwikkelingen van het gemeentefonds weergegeven. De financiële uitwerking van het collegeprogramma wordt in paragraaf 2.3 toegelicht, gevolgd door de overige ruimtevragers.
In hoofdstuk 3 gaan we in op de spaarsystemen die we willen inrichten om te sparen voor toekomstige investeringen. Een overzicht van de voorgestelde nieuwe investeringen komt in hoofdstuk 4 aan bod, waarbij ook wordt ingegaan op het investeringsplafond en aanvullende beschikbare dekkingsbronnen.

We sluiten de perspectiefnota af met een hoofdstuk over overige ontwikkelingen, die nu nog niet uitgewerkt zijn, maar wel van invloed kunnen zijn op de begrotingen van de komende jaren.
In de bijlage is een overzicht opgenomen van de investeringen die in de tijd zijn doorgeschoven en die daarmee dus een effect hebben op de kapitaallasten. Verder zijn de uitgangspunten nader toegelicht, die gehanteerd zijn bij bepaling van de omvang van de technische bijstellingen en als zodanig in de begroting 2024 zullen worden verwerkt.

2 Financiële ontwikkelingen

De financiële ontwikkelingen voor 2024 en verder worden in de volgende hoofdstukken uiteengezet. Voorafgaand aan die uiteenzetting geven we een samenvatting van het financieel meerjarenperspectief.

De samenvatting van het financieel meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Actueel begrotingssaldo	**3.059**	**7.531**	**2.946**	**392**
Technische bijstellingen	-5.572	-6.334	-6.182	-6.168
Collegeprogramma	-1.746	-1.297	-1.196	-1.080
Ruimtevragers	-2.071	-1.938	-1.080	-1.080
Dekkingen				
Verwachte/nodige ontwikkelingen gemeentefonds (m.n. dekking L&P)*	5.798	5.798	5.798	7.798
Actualiseren lopend investeringsprogramma	449	410	177	23
Indexering parkeertarieven	138	138	138	138
Bijgesteld meerjarenperspectief	**55**	**4.308**	**601**	**24**

* De uitkomsten van de meicirculaire zijn nog niet verwerkt in deze perspectiefnota

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de begroting voor 2024 meerjarig sluit met een positief saldo. Dit vormt de basis voor de begroting 2024. Het begrotingssaldo 2025 kan worden betrokken bij de toekomstige investeringsopgaven.

In de volgende hoofdstukken gaan we nader in op de verschillende onderdelen van deze financiële samenvatting.

2.1 Technische bijstellingen

Ieder jaar worden de begrotingsbudgetten geactualiseerd op basis van CAO-ontwikkelingen, areaalontwikkelingen (oppervlakte groen, wegoppervlak etc.) en prijsontwikkelingen. Ook de stijging van het aantal woningen en (eventuele) bijstellingen van tarieven leiden tot financiële aanpassing van de begroting. De basis hiervoor ligt in de ramingen van het Centraal Planbureau, dan wel in de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de meicirculaire.

Voor het jaar 2024 en verder wordt rekening gehouden met de volgende (technische) bijstellingen.

Technische bijstellingen (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Indexen:				
Prijsindex prijsgevoelige budgetten	-537	-541	-518	-517
Loonindex (5,5%+3%)	-2.544	-2.532	-2.401	-2.388
Subsidie-index (5,75%)	-405	-403	-402	-402
Brandstof- en energieprijzen (excl. SGS)	-600	-500	-500	-500
Prijsindex Sociaal domein	-335	-325	-327	-327
Loon- en prijsindex verbonden partijen	-1.758	-1.648	-1.648	-1.648
Rentelasten	-163	-1.060	-1.060	-1.060
Areaalontwikkeling	-34	-34	-34	-34
Overige technische bijstellingen	203	108	108	108
Belastingen en tarieven (m.n. OZB)				
Index	600	600	600	600
Subtotaal technische bijstellingen	-5.572	-6.334	-6.182	-6.168
Actualiseren investeringsprogramma	449	410	177	23
Indexering parkeertarieven	138	138	138	138
Totaal technische bijstellingen	**-4.985**	**-5.786**	**-5.867**	**-6.007**

Indexen
Wij stellen voor om een prijsstijging van 3% voor de prijsgevoelige budgetten en het Sociaal Domein door te voeren. Dit betreft een bijstelling conform de raming van het Centraal Plan Bureau (CPB). Voor de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (GR) volgen we de begrotingen van die GR, zoals opgenomen in zienswijzestukken die onlangs aan de raad zijn aangeboden. We houden rekening met een stijging van de totale loonsom van 3% in 2024. Omdat de onlangs vastgestelde CAO 5,5% hoger uitviel dan waar we in de begroting rekening mee hadden gehouden, voeren we ook deze correctie door in de budgetten. De hoge inflatie leidt in veel branches tot een hogere loonbijstelling, dan waar ten tijde van het opstellen van de vorige perspectiefnota vanuit werd gegaan.

Brandstof- en energieprijzen
De brandstof- en energieprijzen (gas en elektra) zijn enorm gestegen. Ook voor de gemeentelijke panden, voertuigen en veerboten heeft dit aanzienlijke gevolgen. We houden er voorzichtigheidshalve rekening mee dat we ook de komende jaren nog met hogere kosten geconfronteerd zullen worden. Deze stijging komt dus boven op de reguliere index. De effecten van het in de vaart nemen van de elektrische veerboten waren reeds in de meerjarenbegroting meegenomen.

Rentelasten
De rente op de kapitaalmarkt is het afgelopen jaar enorm gestegen. Dit is voornamelijk het gevolg van het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) om de (hoge) inflatie te drukken. Gezien de investeringsopgave die voor de komende jaren gepland is, leidt dit tot aanzienlijk hogere rentelasten in de begroting. Bij de huidige marktrente loopt het tekort op het rentebudget op tot ca. € 1,8 mln. per jaar (vanaf 2026). Het is onzeker hoe de rente zich verder zal ontwikkelen. We stellen daarom voor om, op basis van de huidige marktrente, voldoende financiële ruimte op te nemen zodat alle geplande (en nieuwe) investeringen in 2024 in uitvoering kunnen worden genomen en de daaruit voorkomende rentelasten in de begroting kunnen worden opgevangen. Dit komt erop neer dat we een bedrag van ca. € 1,1 mln. opnemen vanaf 2025. Op basis van de actuele renteontwikkelingen zullen we bij de begroting 2024 nogmaals bezien hoe deze inschatting zich verhoudt tot de investeringsplanning. Bij de eerstvolgende perspectiefnota zal opnieuw naar de investeringsplanning en de dan actuele marktrente worden gekeken.

Areaalontwikkeling
Voor de toename van de arealen in de openbare ruimte (oppervlakte groen, wegoppervlak verharding, aantal speeltoestellen/-plaatsen, etc.) worden de beheer- en onderhoudsbudgetten jaarlijks geactualiseerd.

Actualiseren investeringsprogramma
De geplande investeringen uit de begroting 2023 zijn integraal beoordeeld qua planning en fasering. Daar waar sprake is van een bijstelling van de planning, leidt dit tot een verschuiving in de kapitaallasten. De effecten daarvan zijn in bovenstaande tabel weergegeven. Voor een overzicht van de investeringen die dit betreft, wordt verwezen naar de bijlagen.

Indexeren parkeertarieven
De parkeertarieven zijn de afgelopen jaren niet aan het inflatiepercentage aangepast. In 2019 heeft de laatste tariefswijziging plaatsgevonden. De parkeerinkomsten bestaan uit opbrengsten van parkeergarages en straatparkeren (belasting). Wij stellen voor de parkeertarieven voor 2024 te indexeren.

2.2 Ontwikkelingen gemeentefonds

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt jaarlijks in de diverse circulaires nader toegelicht. De meicirculaire 2023 vormt een belangrijk kader voor de begroting 2024.

Gemeentefonds (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Structureel maken rijksmiddelen *				2.000
Benodigde compensatie L&P *	5.798	5.798	5.798	5.798
Totaal Gemeentefonds	**5.798**	**5.798**	**5.798**	**7.798**

* De uitkomsten van de meicirculaire zijn nog niet verwerkt in deze perspectiefnota

De inschattingen van het ministerie van BZK in de voorjaarsnota van vorig jaar, en dus ook in de meicirculaire van vorig jaar, op het gebied van loon- en prijsontwikkelingen lagen aanzienlijk lager dan uiteindelijk de werkelijkheid bleek. In de septembercirculaire is aangegeven dat er in de meicirculaire van dit jaar duidelijk zou worden op welke wijze gemeenten hiervoor gecompenseerd zouden worden.

In voorbereiding op deze nota hebben we inzichtelijk gemaakt hoe hoog de compensatie in het gemeentefonds moet uitvallen, om alle verwachte loon- en prijsontwikkelingen van de gemeentelijke budgetten en die van gesubsidieerde instellingen en verbonden partijen te compenseren. Dit is in bovenstaande tabel weergegeven. Tevens is in de voorjaarsnota van het Rijk een aankondiging gedaan dat gemeenten vanaf 2027 mogen rekenen op een structurele bijstelling van het gemeentefonds. In bovenstaande tabel is een de indicatie gegeven van wat dit voor onze rijksuitkering betekent.

In de Najaarsnota 2022 heeft het Rijk aangegeven dat gemeenten en provincies vanaf het voorjaar van 2023 structureel extra middelen krijgen om publieke en maatschappelijke voorzieningen te compenseren voor hoge kosten. Op basis van deze toezegging is onze aanname dat alle loon- en prijsstijgingen die zijn opgenomen in deze perspectiefnota zullen worden gecompenseerd.

De feitelijke uitkomsten van de meicirculaire 2023 zijn dus nog niet verwerkt in deze perspectiefnota. De circulaire verscheen op 31 mei, een paar dagen voor de aanbieding van de perspectiefnota aan de gemeenteraad. Zodra de doorrekening is afgerond, informeren we de gemeenteraad hierover.

2.3 Ruimtevragers collegeprogramma

Op 31 maart 2023 presenteerde het college het collegeprogramma “En nu aan de slag! – Onze belofte voor Gorinchem”. In het collegeprogramma laat het college zien hoe de uitvoering geeft aan het coalitieakkoord en aan welke uitdagingen we willen werken in deze periode. We steken de handen uit de mouwen voor de ontwikkeling van Gorinchem. We weten dat we daarbij keuzes moeten maken in deze bestuursperiode. Plannen die we maken moeten haalbaar, betaalbaar en realistisch zijn. In het collegeprogramma heeft het college laten zien welke keuzes het wil maken door het plannen van onderwerpen. Bepaalde onderwerpen worden op korte termijn opgepakt. Andere onderwerpen pakken we later op.

In deze perspectiefnota maken we verdere keuzes door voor een aantal onderwerpen uit het collegeprogramma budget vrij te maken. Dit alles passend binnen de financiële mogelijkheden die we als gemeente hebben. We kunnen niet voor alle onderwerpen extra middelen vrijmaken. En dat hoeft ook niet altijd. Een deel van de onderwerpen uit het collegeprogramma kunnen we oppakken binnen de financiële middelen die we hebben of door zaken anders te organiseren. In andere gevallen is het wel nodig om aanvullende financiële middelen te organiseren. De begrotingsbijstellingen die daarvoor nodig zijn, zijn in onderstaande tabel opgenomen. De nummering van de onderwerpen verwijst daarbij naar de nummering van de acties in het collegeprogramma.

Nr.	Ruimtevragers (-/- = dekking, bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
	Collegeprogramma				
1	Stadsecoloog (Ruimtelijke ordening 3)	90	90	90	
2	Instrumenten woningmarkt (Wonen en volkshuisvesting 2)	75	75	75	75
3	Versnellen woningbouw (Wonen en volkshuisvesting 3)	100	100	100	100
4	OV-voorzieningen (Mobiliteit 4)	20			
5	Aanvullende OV-lijnen (Mobiliteit 5)	5			
6	Initiatieven minder autogebruik tijdens spits (Mobiliteit 7)	25	25	25	25
7	Pilot elektrische vrachtwagens (Mobiliteit 13)		25	25	
8	Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie (Mobiliteit 14)	10	111	110	109
9	Stadscongiërge (Leefbaarheid en buitenruimte 2)	100	100		
10	Uitvoeren Vestingplan (Erfgoed 6)	50			
11	Project kernwinkelgebied (Economie en arbeidsmarkt 3)	320			
12	Uitvoeringsplan mooiste vesting (Economie en arbeidsmarkt 4)	20			
13	Invoeren toeristenbelasting (Toerisme en citymarketing 1)	13			
14	Uitvoeren werkwijzer wijkgericht werken (Wijkgericht werken 1)	53	106	106	106
15	Uitvoering cultuurvisie (Kunst, cultuur en sport 1)	75	75	75	75
16a	Eén centrale toegang (Zorg en ondersteuning 1)	175	75	50	400
16b	Dekking reserve SD	-175	-75	-50	-400
17	Doorontwikkelen welzijnspunt (Zorg en ondersteuning 2 en 3)	65	15	15	15
18	Vernieuwd ISB (Zorg en ondersteuning 6)			250	250
19	Uitbreiden ISB gelijke kansen jeugd tot 18 jaar (Jeugd 1)	300	300	300	300
20	Eerstelijnsvoorziening huisartsen (Volksgezondheid 1)	25	25	25	25
21	Project BRP op orde (Veiligheid 7)	385	250		
22	Merkenstrategie (Communicatie en participatie 3)	15			
	Totaal	**1.746**	**1.297**	**1.196**	**1.080**

1. Stadsecoloog (Ruimtelijke ordening 3)
We willen de biodiversiteit versterken en stellen daarom een stadsecoloog aan die ons de komende 3 jaar gaat adviseren.

2. Instrumenten woningmarkt (Wonen en volkshuisvesting 2)
We doen een voorstel voor de inzet van instrumenten op de woningmarkt. In de tweede helft van 2023 leggen we een voorstel voor aan de gemeenteraad waarin de instrumenten verder zijn uitgewerkt."

3. Versnellen woningbouw (Wonen en volkshuisvesting 3)
We zetten in het kader van de Nationale Woon- en bouwagenda en de Regionale Realisatieagenda in op het versnellen van de woningbouw, de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen en op doorstroming. Onderdeel hiervan wordt om naar verwachting voor 1 januari 2026 (verplicht) een volkshuisvestingprogramma op te stellen.

4. OV-voorzieningen (Mobiliteit 4)
We inventariseren bestaande OV-voorzieningen en kijken naar locaties waar aanvullend OV wenselijk is.

5. Aanvullende OV-lijnen (Mobiliteit 5)
We overleggen met de provincie en Qbuzz of zij aanvullende OV-lijnen kunnen exploiteren.

6. Initiatieven minder autogebruik tijdens spits (Mobiliteit 7)
We stimuleren initiatieven die mensen oproepen om op andere manieren te reizen dan met de auto tijdens de spits.

7. Pilot elektrische vrachtwagens (Mobiliteit 13)
We organiseren een pilot voor het stimuleren van kleine elektrische vrachtwagens voor het bevoorraden van de winkels in de binnenstad.

8. Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie (Mobiliteit 14)
We evalueren de Mobiliteitsvisie 2040 en het uitvoeringsprogramma 2020-2023 en stellen een uitvoeringsprogramma voor de periode 2024-2027 op. Daarbij geven we prioriteit aan projecten uit de top 10 van fietsknelpunten en de grootste knelpunten voor voetgangers en fietsers in de binnenstad.

9. Stadscongiërge (Leefbaarheid en buitenruimte 2)
We introduceren een stadsconciërge voor een frisse, schone en gastvrije stad, die de grootste irritaties direct kan oppakken.

10. Uitvoeren Vestingplan (Erfgoed 6)
We voeren het Vestingplan uit, stimuleren nieuwe projecten en houden de kansen voor subsidies in de gaten.

11. Project kernwinkelgebied (Economie en arbeidsmarkt 3)
We verlengen het project Kernwinkelgebied Binnenstad Gorinchem met stimuleringssubsidies in 2024.

12. Uitvoeringsplan mooiste vesting (Economie en arbeidsmarkt 4)
We zetten het uitvoeringsplan Mooiste vesting in 2024 voort, met als doel een aantrekkelijke binnenstad voor bewoners en bezoekers.

13. Invoeren toeristenbelasting (Toerisme en citymarketing 1)
We onderzoeken op welke wijze de toeristenbelasting kan worden ingevoerd in 2025. We voeren deze in als de opbrengsten hoger zijn dan de kosten.

14. Uitvoeren werkwijzer wijkgericht werken (Wijkgericht werken 1)
We leggen voor iedereen vast in een werkwijzer hoe we wijkgericht werken en we voeren de afspraken die we hierin vastleggen uit.

15. Uitvoering cultuurvisie (Kunst, cultuur en sport 1)
We voeren de ingezette cultuurvisie verder uit, met focus op cultureel erfgoed, cultuureducatie en -participatie. Daarbij continueren we de subsidiëring van het internationaal filmfestival en verhogen we de budgetten om de kunst in de openbare ruimte te onderhouden.

16. Eén centrale toegang (Zorg en ondersteuning 1)
We realiseren één centrale toegang voor de Wmo, het sociaal team, Avres en het welzijnspunt, zodat een inwoner zich maar één keer hoeft aan te melden en de ondersteuning krijgt die nodig is.

17. Doorontwikkelen welzijnspunt (Zorg en ondersteuning 2 en 3)
We ontwikkelen het welzijnspunt (inclusief leefstijl) door tot een volwaardig onderdeel van de centrale toegang. We zetten in op een gecombineerde welzijnsvoorziening met partners zoals Gorinchem Beweegt, Jongerenwerk en buurthuizen.

18. Vernieuwd ISB (Zorg en ondersteuning 6)
We maken een vernieuwd Integraal Sociaal Beleid 2025 e.v. en voeren dit uit, waarbij we de financiering van het vorige ISB verlengen.

19. Uitbreiden ISB gelijke kansen jeugd tot 18 jaar (Jeugd 1)
We zetten binnen ons Integraal Sociaal Beleid in op gelijke kansen voor alle kinderen in Gorinchem en breiden dit uit tot 18 jaar.

20. Eerstelijnsvoorziening huisartsen (Volksgezondheid 1)
Om de huisartsen te ondersteunen om de uitrol van de eerstelijnsvoorzieningen over de stad te spreiden doen we onder andere kwalitatief onderzoek naar de eerstelijnsvoorziening.

21. Project BRP op orde (Veiligheid 7)
We verbeteren de leefbaarheid in wijken door te zorgen dat de informatie in de Basisregistratie Personen klopt en we in beeld hebben wie waar woont, om illegale bewoning van leegstaande locaties tegen te gaan.

22. Merkenstrategie (Communicatie en participatie 3)
We stellen een merkenstrategie voor de gemeente Gorinchem op om één sterk, gemeentelijk merk neer te zetten en te versterken. We laten daarmee zien wat de gemeente allemaal doet en zoeken actief de samenwerking op met andere partijen die het merk Gorinchem uitdragen.

2.4 Overige ruimtevragers

Het college stelt voor om voor de komende jaren de volgende begrotingsbijstellingen door te voeren:

Nr.	Ruimtevragers (-/- = dekking, bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
1	Bijstelling garantieprovisie Gevudo /HVC	23	23	23	23
2	Schuttersplein (herstel verzakking via MJOP)	45	45	45	45
3	Gildenplein (herstel dakbedekking via MJOP)	51	51	51	51
4	Bredeschool Dalemplein (exploitatie, onderhoud en MJOP)	53	53	53	53
5	Toenemende licentiekosten	150	150	150	150
6	Kosten verzekeringen	50	50	50	50
7	Kosten accountant	17	17	17	17
8	Digitale toegankelijkheid overheid van kracht (Europese wetgeving)	18			
9	Graaf Reinaldschool 1e inrichting olp meubilair (hvp2024)	35			
10	Omgevingswet, uitvoeringscapaciteit	200	200	200	200
11	Minimabeleid	107	107	107	107
12	Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU)	35	35	35	35
13	Ontwikkeling SPUK Sport	100			
14	Groot onderhoud Peterbrug, Visbrug en Korenbrug	674			
	Ontwikkelingen GR'en				
15	Veilig thuis - dienst Gezondheid & Jeugd	8	8	8	8
16	Veiligheidsregio structurele meerkosten	21	21	21	21
	Overige ruimtevragers				
17	Ontwikkeling bezwaar- en beroep belastingen (no cure no pay)	25	25	25	25
18	Lokale heffingen (kwijtscheldingen)	25	25	25	25
19	Verwerking in tarieven belastingen	-50	-50	-50	-50
20	Uitvoering WOZ/BAG	130			
21	Gastvrije Waaldijk (drempels)	35			
22a	Verduurzaming Vastgoed, besparing		-100	-100	-125
22b	Verduurzaming Vastgoed, toevoeging reserve duurzaamheid		100	100	125
23	Verhogen werving- en selectiebudget	60	60	60	60
24	Meerjarenonderhoudsplan Buitensport	185	185	185	185
25a	Lokaal/regionale inzet Hervormingsagenda	1.170	1.170	1.170	1.170
25b	Dekking SD budgetten/meicirculaire/reserve SD	-1.170	-1.170	-1.170	-1.170
26a	Afboeken boekwaarde bestaande verlichting		858		
26b	Besparing als gevolg van verduurzaming openbare verlichting		-185	-222	-261
26c	Toevoeging reserve duurzaamheid		185	222	261
27	Extra ondersteuning raadsvergaderingen	50	50	50	50
28	Klussendienst	25	25	25	25
	Totaal	**2.071**	**1.938**	**1.080**	**1.080**

1. Bijstelling garantieprovisie Gevudo/HVC
De garantstellingsprovisie die jaarlijks wordt ontvangen wordt lager als gevolg van de daling de schulden van HVC waar de gemeente garant voor staat.

2. Schuttersplein (herstel verzakking via MJOP)
Het schoolplein zakt meer dan gemiddeld en zal moeten worden hersteld. Dit is een onvoorziene omstandigheid, de totale herstelkosten worden geraamd op € 1,8 mln. (€ 1,5 mln. excl. btw). Hiervoor wordt een (extra) beroep gedaan op de onderhoudsvoorziening. Het is vervolgens nodig om de jaarlijkse storting te verhogen om voldoende middelen beschikbaar te hebben voor toekomstig onderhoud.

3. Gildenplein (herstel dakbedekking via MJOP)
Het dak van de school heeft op verschillende plekken last van lekkage en als gevolg daarvan is de isolatiewaarde verminderd. Het dak dient daarom eerder dan gebruikelijk vervangen te worden, dit kost ca. € 1 mln. (€ 850.000 excl. BTW). Dit is een onvoorziene omstandigheid, waarvoor een (extra) beroep wordt gedaan op de onderhoudsvoorziening. De jaarlijkse storting in de voorziening moet vervolgens worden verhoogd.

4. Brede school Dalemplein (exploitatie, onderhoud en MJOP)
Brede school Dalemplein was tijdens de laatste vaststelling van het MJOP nog niet opgeleverd en dus nog niet meegenomen in het MJOP. Met deze aanvraag wordt ook de exploitatie van dit pand structureel toegevoegd aan de begroting.

5. Toenemende licentiekosten
In de ICT-sector zijn de tarieven voor met name de licenties meer dan gemiddeld gestegen waardoor de ICT-budgetten niet meer voldoende zijn om de dienstverlening op het gewenste niveau te houden.

6. Kosten verzekeringen
De verzekeringspremies zijn de afgelopen jaren meer gestegen dan de indexering van de budgetten.

7. Kosten accountant
De kosten van de nieuwe accountant zijn bij de aanbesteding hoger uitgevallen waardoor verhoging van de budgetten noodzakelijk is.

8. Digitale toegankelijkheid overheid van kracht (Europese wetgeving)
In Nederland willen we dat openbare voorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen. Niet alleen bijvoorbeeld gebouwen en het openbaar vervoer, maar ook overheidswebsites. Daarom is digitale toegankelijkheid belangrijk, én verplicht voor alle overheidsinstanties. Om te voldoen aan deze wettelijke verplichting moeten wij als overheidsinstantie zorgen dat onze websites en apps voldoen aan de wettelijke toegankelijkheidseisen. Om hier een slag in te slaan, is eenmalig een budget van € 18.000 benodigd.

9. Graaf Reinaldschool 1e inrichting olp meubilair (hvp2024)
In verband met de groei van het aantal leerlingen op de Montessorischool heeft het schoolbestuur OVO recht op een wettelijke normvergoeding voor de eerste aanschaf onderwijsleerpakket en meubilair. Deze leerlingen staan ingeschreven bij de Graaf Reinaldschool.

10. Omgevingswet, uitvoeringscapaciteit
De Omgevingswet vereist dat we op een nieuwe manier digitaal gaan samenwerken. Hiervoor heeft iedere gemeente een aantal applicaties nodig (€ 22.000). Naast ICT vraagt de invoering van de Omgevingswet ook om extra uitvoeringscapaciteit in de vorm van een regelanalist en een functioneel beheerder.

11. Minimabeleid
Alle inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum kunnen gebruik maken van de minimaregelingen en bijzondere bijstand. De uitgaven voor de individuele inkomenstoeslag, collectieve ziektekostenverzekering en de kinderopvang op grond van een sociaal medische indicatie stijgen omdat hiervan meer gebruik wordt gemaakt en omdat de inflatie sterk is toegenomen. Avres, die het minimabeleid voor de gemeente Gorinchem uitvoert, voorziet dat deze hogere uitgaven structureel zullen zijn.

12. Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU)
Veel maatschappelijke en organisatorische vraagstukken zijn voor alle gemeenten gelijk. Als gemeenten slim samenwerken op deze collectieve opgaven, houden gemeenten tijd en geld over voor zaken die lokaal belangrijk zijn. Daarom is op initiatief van de VNG de GGU gestart. Via de GGU en het bijbehorende fonds GGU spreken gemeenten standaarden af, kopen gemeenten samen in en werken gemeenten samen aan nieuwe diensten en producten. Denk bijvoorbeeld aan de Informatiebeveiligingsdienst, de gezamenlijke inkoop van ICT en telefonie, het Ketenbureau i-Sociaal Domein en het GGI-netwerk, een beveiligd landelijk datanetwerk voor gemeenten. Elke gemeente draagt bij aan dit fonds.

13. Ontwikkeling SPUK Sport
Ondanks de geluiden dat er een alternatief in het leven wordt geroepen of tot voortzetting wordt besloten voor de regeling Specifieke Uitkering Stimulering Sport, loopt deze regeling formeel per eind 2023 af. Daarom houden wij (vooralsnog) rekening met het feit dat wij de verwachte en geraamde btw-teruggave voor 2024 niet zullen ontvangen.

14. Groot onderhoud Peterbrug, Visbrug en Korenbrug
Uit de schouw in 2021 blijkt dat de drie bruggen over de Linge in het hart van het centrum toe zijn aan een grote onderhoudsbeurt. Om de Peterbrug, de Visbrug en de Korenbrug weer op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen is in 2024 een eenmalig budget van € 674.000 benodigd.

Ontwikkelingen GR'en

15. Veilig - thuis dienst Gezondheid & Jeugd
Voor Veilig Thuis wordt een extra inwonerbijdrage gevraagd in verband met de autonome groei van het aantal meldingen. Deze bijdrage is voor het uitbreiden van de ondersteunende functie van het uitvoeringsproces. De hiermee gepaarde lasten bedragen € 100.000. Aangezien Veilig Thuis voor een deel wordt gefinancierd middels een subsidie van centrumgemeenten, zal een deel van de kosten worden verlegd naar de centrumgemeenten (€ 17.600). Dit betekent regionaal een structurele bijstelling van de inwonerbijdrage van € 82.400. Het aandeel voor Gorinchem hierin is € 8.000.

16. Veiligheidsregio structurele meerkosten
De meerkosten voor de Veiligheidsregio komen voort uit de verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor het effect nieuwbouw kazerne Papendrecht. Deze verhoging is met ingang van 8 december 2022 ingegaan. Op 8 februari 2021 is ingestemd met het bijgestelde meerjarig investeringsprogramma. Hieraan gekoppeld is de stijging van de gemiddelde kapitaallasten. Het aandeel voor Gorinchem is € 21.000.

Overige ruimtevragers

17. Ontwikkeling bezwaar en beroep belastingen (no cure no pay)
Het aantal bezwaren is de afgelopen jaren toegenomen, waarbij met name de professionele bezwaarmakers met zogeheten "no cure no pay"-constructies mensen verleiden om bezwaar te maken tegen de vastgestelde WOZ-waarde; de grondslag van de gemeentelijke onroerendezaakbelasting (ozb). Deze bezwaarmakers doen vervolgens een beroep op een wettelijke onkostenvergoeding. Door de enorm gestegen aantallen, passen de vergoedingen niet meer binnen de geraamde budgetten.

18/19. Lokale heffingen (kwijtscheldingen) en verwerking in tarieven belastingen
Door de toegenomen kosten voor levensonderhoud, doen meer mensen een beroep op kwijtschelding. Het budget voor kwijtschelding bij de afvalstoffenheffing dient omhoog te worden bijgesteld. Deze zullen worden gedekt door de tarieven van de lokale heffingen.

20. Uitvoering WOZ/BAG
De gemeente voert de Basisregistratie Adressen Gebouwen (BAG). Deze registratie biedt ook een belangrijke grondslag voor de gemeentelijke woz-administratie. Dat is de basis voor de oplegging van de onroerendezaakbelasting. De komende tijd wordt extra ingezet op het actualiseren van deze administraties. Dit is nodig om de ozb-aanslagen met de juiste grondslagen op te kunnen leggen.

21. Gastvrije Waaldijk (drempels)
De dijkweg wordt na de dijkverzwaring compleet opnieuw aangelegd volgens het programma GastVrijeWaalDijk (GVWD). Dit betekent dat alle gebruikers hier welkom zijn en zich als gast dienen te gedragen. Om dit voor snelverkeer af te dwingen zijn er op de bestaande dijkweg al verkeersdrempels aangelegd. Echter dit aantal en de locaties zijn onvoldoende om de maximale snelheid op dit traject af te dwingen. Om deze reden hebben zowel externe als intern partijen bekeken wat noodzakelijk is. Niet alleen om de snelheid te beperken maar ook zorg te dragen dat de politie kan handhaven, wat nu niet het geval is. Om deze reden zijn er op het traject van Gorinchem tot Vuren extra verkeersdrempels ingetekend. Het waterschap vernieuwt de weg en legt het aantal bestaande drempels terug, de gemeente is verantwoordelijk voor het extra deel.

22a-c. Verduurzaming Vastgoed
In het kader van project verduurzamen gemeentelijk vastgoed worden investeringen gepland in diverse gebouwen. De verduurzamingsmaatregelen leiden tot een lager energieverbruik en tot lagere kosten. Samen met de gebruikers wordt bezien op welke wijze de gerealiseerde (financiële) besparingen kunnen worden ingezet om deze in de toekomst weer in te kunnen zetten voor nieuwe maatregelen. Deze netto besparingen vloeien terug naar de reserve duurzaamheid.

23. Verhogen werving- en selectiebudget
De huidige arbeidsmarkt vergt meer tijd en energie om geschikte werknemers aan de gemeente te verbinden. Het huidige budget is niet meer toereikend.

24. Meerjarenonderhoudsplan Buitensport
Het MJOP Buitensport is geactualiseerd. Als gevolg van inflatie en eisen van sommige sportbonden nemen de kosten toe en zal er meer moeten worden gedoteerd om de buitensportfaciliteiten op het huidige niveau te handhaven.

25a/b. Lokaal/regionale inzet Hervormingsagenda
Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen het Rijk en de VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel. Deze afspraken volgen op de arbitrage-uitspraak van de Commissie van Wijzen. Tegenover de afbouw van de rijksmiddelen staan de maatregelen uit de hervormingsagenda die moeten leiden tot een (financieel) houdbaar stelsel en dus een besparing. De verwachting is dat dit in 2024 t/m 2026 ook zo zal gaan. De gemeente Gorinchem is, in de lijn van de komende Hervormingsagenda, sinds 2022 al gestart is met een aantal lokale maatregelen. Deze maatregelen lopen ook in 2024 en verder gewoon door. De eerste resultaten zijn positief. De dekking van deze maatregelen wordt verondersteld te komen uit de extra middelen jeugd, die hiervoor bedoeld zijn. Als er geen extra middelen komen vanuit het Rijk, zal binnen de begroting van de gemeente Gorinchem dekking gevonden moeten worden om uitvoering te kunnen geven aan deze maatregelen

26a/b/c. Afboeken boekwaarde bestaande verlichting ten behoeve van vervanging door LED-verlichting
We vervangen in een periode van 2024-2027 waar mogelijk de lampen van onze buitenverlichting door LED-lampen. Hiermee leveren wij een bijdrage aan onze klimaatdoelstellingen door het energieverbruik met 78% te verminderen en de onderhoudskosten af te laten nemen. De restantboekwaarde van de huidige verlichting boeken we versneld af. Met het realiseren van de energiezuinige verlichting, ontstaat een jaarlijks exploitatievoordeel (zowel voor onderhoud als voor energiekosten). Dit voordeel wordt toegevoegd aan de reserve duurzaamheid, waarmee we sparen voor toekomstige duurzaamheidsmaatregelen.

27. Extra ondersteuning raadsvergaderingen
Het aantal ontmoetingen van de raad is de afgelopen jaren toegenomen. Ook is de tijdsinvestering van de ambtelijke ondersteuning voor elke ontmoeting toegenomen. Zo wordt er bijvoorbeeld. extra inzet gevraagd voor het streamen van de ontmoetingen. Om de dienstverlening in de huidige vorm te kunnen blijven aanbieden binnen de wettelijke kaders zoals bijvoorbeeld de arbeidstijdenwet, is uitbreiding van de formatie voor ondersteuning van de raad(svergaderingen) noodzakelijk. De kosten hiervoor bedragen € 50.000 op jaarbasis.

28. Klussendienst
Het ledenaantal van de Klussendienst groeit snel, met 55 nieuwe leden in de eerste drie maanden van 2023. Verwacht wordt dat het aantal leden in 2023 de 1.000 zal overschrijden. Het aantal klussen neemt ook toe. De stichting heeft momenteel onvoldoende financiële middelen vanwege gestegen kosten en een grotere vraag naar klussen. De huidige bezetting is gebaseerd op het ledenaantal van 2018, waardoor leden vaak moeten wachten op hulp. Een verhoging van de subsidie is essentieel om het werk voort te zetten, meer mensen te bereiken en de druk op de professionele zorg te verminderen. Met ingang van 2024 vragen wij € 25.000 om een verhoging van de subsidie mogelijk te maken.

3 Spaarsystemen

In aanloop naar deze perspectiefnota is met de gemeenteraad gesproken over de uitdagingen op het gebied van de gemeentelijke investeringen. Daarbij is ook toegelicht, dat het wenselijk is om op verschillende onderdelen te sparen voor toekomstige investeringen. Met uitsluitend de ruimte voor investeringen vanuit het investeringsplafond, kunnen we de ambities voor de stad niet realiseren. Voor de onderdelen mobiliteit, infrastructuur, onderwijshuisvesting en duurzaamheid richten we daarom een spaarsysteem of bouwen het bestaande spaarsysteem verder uit. We hebben ook gekeken naar de reeds gevormde reserve Sociaal Domein en naar de algemene reserve.

Mobiliteit en infrastructuur
We sparen via de reserve infrastructuur. Het huidige spaarsysteem hiervoor bestaat uit het jaarlijks toevoegen van (eventuele) positieve jaarrekeningsaldi op grondexploitaties aan deze reserve. Daarnaast benutten we een eventuele onderuitputting op de kapitaallasten, doordat investeringsbudgetten eerder zijn gevormd dan dat feitelijk tot uitvoering wordt overgegaan. De saldi op de kapitaallastenbudgetten worden aan het einde van het jaar of bij de turap toegevoegd aan de reserve.

We voegen hieraan toe het systeem om eventuele overschotten op de algemene reserve, nadat bepaald is of de weerstandsratio op orde is, jaarlijks af te romen. We romen af tot een weerstandsratio van factor 2, zodat er ook nog ruimte blijft om de algemene reserve voor andere doeleinden in te zetten. En zo blijft er voldoende ruimte om wijzigingen in de risico-inschatting op te vangen. We gebruiken de overschotten op de algemene reserve voor mobiliteit en infrastructuur en onderwijshuisvesting en voegen dezen toe aan die reserves op basis van de verdeling 50%-50%. Vanzelfsprekend houden we hierbij rekening met de impact op de gemeentelijke schuldenomvang.

Onderwijshuisvesting
Voor onderwijshuisvesting bestond nog geen spaarsysteem. In het volgende hoofdstuk is een nieuwe investeringsreeks opgenomen van € 1 mln. per jaar, die binnen het investeringsplafond past. Hiermee sparen we dus voor de investeringen in de komende jaren. Naar het voorbeeld van infrastructuur creëren we een reserve onderwijshuisvesting waarop eventuele onderuitputting van de kapitaallasten jaarlijks wordt toegevoegd. Verder worden alle (netto-)opbrengsten van herontwikkellocaties van voormalige schoolgebouwen toegevoegd aan deze reserve, voor de komende jaren gaat het dan vooral om de locatie van het huidige Gilde, de Lange Slagenstraat en Stalkaarsen.

Ook aan de (nieuwe) reserve onderwijshuisvesting voegen jaarlijks vanuit (eventuele) overschotten in de algemene reserve 50% van dit overschot toe.

Duurzaamheid
We investeren de komende jaren in diverse verduurzamingsprojecten, zoals de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en het realiseren van LED-lampen in de openbare verlichting. Het is de bedoeling dat hieruit substantiële besparingen voortkomen op de energielasten. Waar we zelf de gebruiker van de panden zijn, komt deze besparing geheel ten goede van de gemeente, maar we zullen ook kijken naar panden waar andere gebruikers in zitten en hoe de investeringskosten en besparingen uiteindelijk verdeeld worden. Wat er per saldo overblijft wordt jaarlijks toegevoegd aan de reserve duurzaamheid. Bij de openbare verlichting zijn we natuurlijk zelf eigenaar en afnemer van de energie, deze netto besparingen worden geheel toegevoegd aan de reserve.

Reserve sociaal domein
Na de decentralisatie van het sociaal domein in 2015 van de rijksoverheid naar gemeenten is de beleidslijn geformuleerd "middelen voor het sociaal domein, blijven beschikbaar voor het sociaal domein". Vanwege de onzekerheden die de nieuwe taken met zich meebrachten en de (aanzienlijke) korting die op de rijksbudgetten werd doorgevoerd bij decentralisatie, was het verstandig om een financiële buffer te vormen. Eventuele saldi op het (programma) sociaal domein, worden aan het einde van ieder jaar verrekend met deze reserve. In de afgelopen jaren is deze reserve opgelopen tot een bedrag van € 9,1 mln.

Vanuit de provinciale voorschriften rondom structureel begrotingsevenwicht wordt er toegezien op de mate waarop structurele lasten met structurele baten worden gedekt. Reserves worden gezien als incidentele dekkingsmiddelen. Dat betekent dus ook dat wanneer er structurele aanpassingen binnen het sociaal domein nodig zijn, dat hiervoor geen beroep gedaan kan worden op de reserve. Er wordt dan een beroep gedaan op de algemene (structurele) ruimte binnen het meerjarenperspectief. Als deze verhoging van de budgetten aan het einde van het jaar onbenut bleef, werd ook deze ruimte weer toegevoegd aan de reserve sociaal domein.

Nu we zien dat de omvang van de reserve de afgelopen jaren vooral is toegenomen en dat ook de druk op de beschikbare (incidentele) ruimte voor investeringen toeneemt, hebben we gekeken naar de benodigde omvang van deze reserve. Hierbij willen we zowel voldoende ruimte hebben om onverwachte tegenvallers op te vangen maar ook voldoende ruimte om te investeren in het sociaal domein. Een omvang van de reserve van € 5 mln. is op dit moment voldoende. Daarbij voegen we ook de komende jaren de (eventuele) overschotten toe aan de reserve. We stellen daarom voor om eenmalig het bedrag boven deze € 5 mln. vanuit de reserve sociaal domein over te hevelen naar de algemene reserve, om van daaruit betrokken te worden bij de integrale afweging in deze perspectiefnota.

Algemene reserve
Jaarlijks bezien we bij de jaarstukken hoe de weerstandsratio zich verhoudt tot het door de raad vastgestelde kader (tussen de 1,4 en 2). Wanneer de ratio hoger is dan de factor 2, wegen we bij de eerstvolgende perspectiefnota af hoe we omgaan met dit surplus. De belangrijkste onderdelen van het weerstandsvermogen zijn de algemene reserve en de begrotingssaldi. Het heeft de voorkeur om de begrotingssaldi vrij inzetbaar te houden, immers kan er gedurende het jaar een beroep worden gedaan op dit saldo. Daarbij zou het onwenselijk zijn als door de inzet van een gedeelte van het saldo de weerstandsratio door de ondergrens zakt. Bij de algemene reserve kijken we zowel naar de totale omvang van de reserve, als naar het effect op de schuldpositie. In de in 2021 gepresenteerde aanpak van de schuldpositie is uitgegaan van een algemene reserve van ca. € 27 mln. Zolang de algemene reserve tenminste boven dit bedrag blijft, kan er een beroep worden gedaan op de ruimte daarboven. Indien de inzet van de algemene reserve groter is, dan zal dit direct leiden tot een verhoging van de schuldpositie en toename van de rentekosten (bovenop het gepresenteerde perspectief bij de begroting en jaarrekening).

Op basis van de hiervoor geschetste ontwikkelingen (vrijval vanuit de reserve Sociaal Domein) en met het jaarrekeningresultaat over 2022 van € 3,5 mln., kan er een bedrag van € 7,6 mln. worden ingezet voor de investeringsopgave die in deze perspectiefnota is opgenomen. Dit past binnen de kaders zoals hierboven beschreven.

Verder is het voorstel vanaf volgend jaar bij iedere perspectiefnota, een eventueel overschot op de algemene reserve te reserveren voor mobiliteit en infrastructuur enerzijds en onderwijshuisvesting anderzijds op basis van een verdeling 50%-50%. Deze ruimte wordt dan ook feitelijk overgeheveld naar de desbetreffende bestemmingsreserves (tot een weerstandsratio van 2).

4 Investeringen

In dit hoofdstuk gaan we in op de investeringsopgave voor de komende jaren. In aanloop naar deze perspectiefnota is een beeld geschetst van de uitdagingen op het gebied van de investeringen, in relatie tot de oplopende rentekosten door de sterk gestegen marktrente.

Zwembad
Er is in deze perspectiefnota nog geen investeringsvoorstel opgenomen voor het zwembad. Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden rondom het renoveren van het Caribabad of het bouwen van een nieuw zwembad. Het college vindt een zwemvoorziening voor Gorinchem (en de regio) van groot belang. We creëren met deze perspectiefnota financiële ruimte voor deze investering. Besluitvorming hierover staat gepland in de gemeenteraadsvergadering van september, waarbij er een keuze te maken is uit de verschillende scenario's. Zowel vanuit de begrotingssaldi als binnen het investeringsplafond, resteert hiervoor ruimte die we in het raadsvoorstel zullen betrekken.

Groot Podium
Ook onderschrijft het college het belang van een groot podium voor de stad. Er wordt er toegewerkt naar de besluitvorming hierover. Daarvoor is reeds een investeringsbudget opgenomen in huidige (meerjaren)begroting. De inhoudelijke keuzes die op dit dossier worden gemaakt, zullen van invloed zijn op de hoogte van het benodigde investeringsbudget. In deze perspectiefnota houden we alvast rekening met een bijstelling van het huidige investeringsbudget met € 1 mln., omdat door de gestegen bouwkosten er steeds minder met het vastgestelde budget van € 7 mln. kan worden gerealiseerd. In aanloop naar het voorstel over toekomst van De Nieuwe Doelen, zal duidelijk worden wat er te realiseren is en welke investeringsbedragen daarbij horen.

4.1 Investeringsplafond

Het investeringsplafond heeft als doel de omvang van de gemeentelijke schuldpositie af te bouwen en daarmee het renterisico te beperken. Met het oog op de reeds geplande investeringen uit de begroting 2023 voor de komende jaren (indicatief € 100 mln.) en de daarmee oplopende schuldpositie voor de korte termijn, is het noodzakelijk om bij nieuwe investeringen waar mogelijk gebruik te maken van bestaande/alternatieve dekkingsbronnen, zodat een verdere oploop van de schulden wordt voorkomen.
Bij de Perspectiefnota 2021 is het investeringsplafond vastgesteld op € 5 mln. per jaar. Wanneer dit plafond bereikt is, zijn investeringen alleen financieel haalbaar wanneer er dekking beschikbaar is voor de initiële investering. Conform de gemaakte afspraken, wordt het investeringsplafond jaarlijks geïndexeerd. In de volgende paragrafen is dit verder cijfermatig gepresenteerd en afgezet tegen de aangevraagde investeringsbedragen.

4.2 Dekkingsbronnen voor investeringen

Voordat we ingaan op de nieuwe investeringen voor de komende jaren, gaan we in deze paragraaf in op diverse reserves die de afgelopen jaren zijn gevormd en in hoeverre deze ruimte bieden voor de opgaven in deze perspectiefnota.

Reserves duurzaamheid en infrastructuur
De afgelopen jaren zijn er diverse reserves gevormd met als doel ruimte te creëren voor (toekomstige) investeringsopgaven. Hierbij gaat het dan hoofdzakelijk om de reserve infrastructuur en de reserve duurzaamheid. Deze reserves zijn nog niet volledig beklemd voor concrete investeringen. We stellen daarom voor om de niet beklemde ruimte in deze reserves (€ 4 mln. vanuit de reserve infrastructuur en € 2,8 mln. reserve duurzaamheid) in te zetten voor de investeringsvoorstellen in deze perspectiefnota. Zoals hiervoor beschreven werken we ondertussen ook aan het weer vullen van de reserves voor toekomstige investeringen.

Algemene reserve
Bij de jaarrekening 2022 is de omvang van de weerstandsratio bepaald. Voor een belangrijk deel wordt deze ratio bepaald door de omvang van de algemene reserve. Een tweede belangrijk onderdeel hiervan is de beschikbare begrotingsruimte in het meerjarenperspectief. In de jaarrekening kwam de weerstandsratio uit op 2,19. Wanneer het saldo van de jaarrekening 2022 aan de algemene reserve wordt toegevoegd en € 4,1 mln. vanuit de reserve sociaal domein wordt overgeheveld, komt deze uit op 2,55. Dit is (ruim) boven de vastgestelde bandbreedte van 1,4 tot 2.

Het is mogelijk om een bedrag van € 7,6 mln. vanuit de algemene reserve te betrekken bij de nieuwe investeringen, waarbij de weerstandsratio binnen de door de raad vastgestelde bandbreedte blijft, maar ook zonder dat de schuldpositie (extra) oploopt. Bovendien blijven dan de meerjarige begrotingssaldi vrij beschikbaar voor inzet in deze PPN of op een later moment.

In het investeringsoverzicht in de volgende paragraaf is bij de verschillende investeringen opgenomen op welke wijze deze van dekking zijn voorzien.

4.3 Investeringsvoorstellen

De financiële ruimte voor het doen van investeringen staat de komende jaren onder druk. De in 2021 ingezette weg om de gemeentelijke schulden te verlagen, betekent dat er een beperking zit op de ruimte om nieuwe investeringen te doen. Maar ook de meerjarenbegroting staat onder druk. Er zijn de nodige onzekerheden over de rijksfinanciering vanaf 2027. En tegelijk zien we ook dat het voor de stad nodig is om te blijven investeren, om de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de stad te borgen of te verbeteren. We zoeken daarom steeds naar de balans van de noodzakelijkheid van investeringen en de financiële mogelijkheden.

In onderstaand overzicht is opgenomen welke investeringsruimte er vanuit de huidige meerjarenbegroting nog beschikbaar is binnen het investeringsplafond en welke nieuwe investeringsvoorstellen we doen voor de komende jaren. Waar mogelijk gebruiken we (eerst) bestaande dekkingsbronnen zoals bestaande reserves zoals toegelicht in de vorige paragraaf, om het beslag op de investeringsruimte zoveel mogelijk te beperken.

Voor het integraal onderwijshuisvestingsprogramma kiezen we voor de variant "sparen". Dat komt erop neer dat we eerst de benodigde investeringsmiddelen bij elkaar sparen en de investering pas uitvoeren op het moment dat de financiële ruimte het toelaat.

In 2024 is het investeringsplafond bereikt. Dat betekent dat we voor de nieuwe investeringen in dat jaar kijken naar aanvullende dekkingsbronnen. Hieronder is te zien op welke wijze deze investeringen van dekking zijn voorzien. Daarmee passen ze ook binnen de afgesproken kaders rondom het afbouwen van de schuldpositie.

Nr.	Investeringen (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
	Beschikbare investeringsruimte Begroting 2022	**0**	**4.047**	**4.399**	**5.486**
	Indexatie investeringsruimte (3%)		121	132	165
	Restant ruimte afgesloten investeringen 2022	517			
	Totaal investeringsbudget	**517**	**4.168**	**4.531**	**5.651**
1	Onderwijshuisvesting IHP				
a	Indexatie lopende investeringen	576			
b	Spaaropgave		1.000	1.000	1.000
c	Gymcapaciteit	1.450	2.000		
2a	Top tien fietsknelpunten	400	300	300	
2b	Dekking reserve infrastructuur	-400	-300	-300	
3a	Herinrichting Mollenburgseweg			250	
3b	Dekking reserve infrastructuur			-250	
4a	Verbeteren fietsvoorzieningen langs de Nieuwe Hoven			1.000	1.000
4b	Dekking reserve infrastructuur			-1.000	-1.000
5a	Verduurzaming vastgoed	1.831	578		375
5b	Dekking reserve duurzaamheid	-1.831	-578		-375
6a	Aankoop voormalig belastingkantoor	p.m.			
6b	Verkoop voormalig belastingkantoor	p.m.			
7	Beschoeiingen en kades	1.629	2.220		
8	Vervanging brug Haagje	140			
9	Verhoging investeringsbudget De Nieuwe Doelen		1.000		
10	Verduurzaming openbare verlichting (LED-verlichting)	522	522	522	522
11	Zwembad			p.m.	
	Autonome ontwikkelingen				
12	Investeringen ICT				361
13	Vervangingsplan inventaris				103
14a	Investeringen GRP			85	1.130
14b	Dekking vervangingsvoorziening			-85	-1.130
15	Openbare verlichting				56
16	Straatmeubilair				95
17	Verkeersborden				43
18	Speelruimteplan				212
19	Vervangen voertuigen en materiaal				139
	Subtotaal investeringen	**4.317**	**6.742**	**1.522**	**2.531**
	Dekking uit surplus Algemene reserve	-3.800	-3.800		
	Ruimte in investeringsplafond	**0**	**1.226**	**3.009**	**3.120**

1a/1b/1c. IHP onderwijsinvesteringen

Voor de renovatie van het schoolgebouw Herman de Ruijterstraat 30 en voor de interne verbouwing van het Omnia College voor het ‘inhuizen’ van Yulius Lingewaal College zijn in een eerder stadium investeringsbudgetten beschikbaar gesteld. Gelet op de gestegen bouwprijzen/inflatie is een prijsindexatie voor zowel de renovatie als voor de verbouwing van € 288.000 benodigd, in totaal dus € 576.000.

De komende jaren wordt een forse investeringsopgave voor de onderwijshuisvesting verwacht. In het raadsvoorstel Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2023 – 2038 hebben wij u een indicatie gegeven van de kosten voor het uitvoeringsplan 2023-2026 en geïnformeerd over de manier waarop wij u de verschillende onderwijsinvesteringen voor zullen leggen en hoe wij om willen gaan met de dekking hiervan in de toekomst. De komende jaren zullen we hiervoor verschillende financiële instrumenten en dekkingsbronnen in moeten zetten. In deze perspectiefnota zijn deze mogelijkheden uitgewerkt. Vanaf 2025 reserveren we hiervoor, binnen de kaders van het investeringsplafond, jaarlijks een bedrag van € 1 mln. voor investeringen in onderwijshuisvesting.
Als gevolg van de uitvoering van de 1e fase beroepencampus dient ook de benodigde gymcapaciteit op orde te zijn. Door de komst van het nieuwe Gilde en de verdere ontwikkeling van de beroepencampus onderzoeken we wat dit betekent voor de toekomstige capaciteitsbehoefte voor bewegingsonderwijs in dit scholengebied. Hiervoor is eerder al € 1,6 mln. (inclusief indexering) beschikbaar gesteld. Wij verwachten voor een nieuwe gymnastiekaccommodatie € 3,45 mln. extra nodig te hebben.

2a/2b Top tien fietsknelpunten
De komende jaren wordt de top tien fietsknelpunten aangepakt. De kosten hiervan worden gedekt uit de reserve infrastructuur.

3a/3b. Herinrichting Mollenburgseweg
De Mollenburgseweg wordt opnieuw ingericht. De investering wordt gedekt uit de reserve infrastructuur.

4a/4b. Verbeteren fietsvoorzieningen langs de Nieuwe Hoven
De fietsvoorzieningen langs de Nieuwe Hoven worden vernieuwd en veiliger gemaakt. Ook hiervoor zetten we de reserve infrastructuur in.

5a/5b. Verduurzaming vastgoed
We verduurzamen de komende jaren het gemeentelijk vastgoed. Hiervoor zetten we de reserve duurzaamheid in.

6a/6b Aankoop voormalig belastingkantoor
In uitvoering van de motie van de gemeenteraad verwerven we het voormalig belastingkantoor en we verkopen dit ook weer voor verdere ontwikkeling, waardoor dit per saldo geen effect heeft op het investeringsplafond.

7. Beschoeiingen en kades
De benodigde vervangingsinvesteringen Civiele werken onder punt 7 en 8 zijn wel opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan Bruggen en Kunstwerken, maar hiervoor zijn nog geen financiële middelen beschikbaar gesteld. Zoals wij in de I&O-behandeling van de Motie Kapitaalgoederen (4 november 2022) met u hebben afgesproken, hebben wij voor de kunstwerken, bruggen en beschoeiingen geïnventariseerd welke op korte termijn vervangen moeten worden. Deze vervangingen leggen wij nu via deze perspectiefnota voor.

Voor de vervanging van de keerwand Dr. J.M. den Uylstraat/ Dr. W. Dreesstraat is in 2024 een voorbereidingsbudget van € 605.000 benodigd en in 2025 een vervangingsbudget van € 2,22 mln. De kade van de Stationsweg en dan met name het kwelscherm langs het Kanaal van Steenenhoek verkeert in slechte staat. Het herstel van de kade vraagt in 2024 een investering van € 389.000. De beschoeiingen van De Wetering in Dalem hebben het einde van de levensduur bereikt en dienen vervangen te worden. Hiervoor is in 2024 een investeringsbudget van € 243.000 nodig. De kades van de Mollenburgseweg en de Valkeniersweg hebben het einde van de levensduur bereikt, zijn in slechte staat en leveren in dat geval (val)gevaar op. De vervanging in 2024 vraagt in 2024 een investering van € 392.000.

8. Vervanging brug Haagje
Vanuit de instandhoudinginspectie in 2022 is er naar voren gekomen dat de brug in wijkpark het Haagje het einde van de levensduur bereikt heeft. Deze brug verkeert in slechte staat en dient in 2024 vervangen te worden. De kosten worden geraamd op € 140.000.

9. Verhoging investeringsbudget De Nieuwe Doelen
Vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek naar het toekomstperspectief voor de Nieuwe Doelen houden wij rekening met een extra benodigd investeringsbudget van € 1 mln. voor de compensatie van de toegenomen materiaalprijzen, gevolgen inflatie en krapte op de bouwmarkt, etc.

10. Verduurzaming openbare verlichting (LED-verlichting)
Voor de vervanging van de lampen van onze buitenverlichting door LED-lampen in de periode van 2024-2027 is jaarlijks een investeringsbudget van € 522.000 benodigd. Hiermee leveren wij een bijdrage aan onze klimaatdoelstellingen door het energieverbruik met 78% te verminderen en de onderhoudskosten af te laten nemen. Zie ook de toelichting bij de overige ruimtevragers, onder punt 26.

11. Zwembad
De afgelopen maanden is er gewerkt aan verschillende scenario's rondom de toekomst van het zwembad. In de I&O van 17 mei is de gemeenteraad hierover geïnformeerd. Afhankelijk van de keuze die gemaakt wordt uit de verschillende scenario's zal duidelijk worden wat de investeringsopgave is en wat de consequenties zijn voor de jaarlijkse exploitatie. Na het zomerreces wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd, inclusief de financiële consequenties.

12 t/m 19 Autonome ontwikkelingen
Het meerjareninvesteringsprogramma (MIP) bevat een aantal reguliere vervangingsinvesteringen zoals openbare verlichting, straatmeubilair, verkeersborden, speelruimteplan, vervangen voertuigen en materieel en de investeringen voortkomend uit het speelruimteplan. Hierbij wordt de nieuwe jaarschijf 2027 opgenomen.

5 Overige ontwikkelingen

Naast de nu opgenomen ruimtevragers zijn er diverse andere ontwikkelingen die op termijn mogelijk (meer) geld gaan kosten. Hiervoor worden nog geen aanvragen opgenomen in de perspectiefnota of begroting, maar mogelijk komen deze onderwerpen in de loop van het jaar, bij de begroting 2024 of een volgende perspectiefnota opnieuw aan de orde.

Wmo
In de loop van 2023 verwachten we goed inzicht te hebben in de financiële impact van de nieuwe inkoopafspraken voor zowel Huishoudelijke Ondersteuning als Begeleiding. 2023 is het eerste jaar dat de inkoopafspraken volledig van toepassing zijn. We houden rekening met structurele stijging van de uitgaven. Deels door verdere groei van het aantal gebruikers, verder als gevolg van hogere tarieven als gevolg van indexering (door CAO-afspraken en inflatie). Als gemeente dienen we reële tarieven te hanteren. In de Turap 2023 kunnen we de eerste inzichten delen, mogelijk in combinatie met een eerste voorstel om tussentijds bij te ramen. Bij de jaarrekening 2023 hebben we het beste beeld van de structurele kostenontwikkeling.

Het gebruik van de MolenHopper is nog steeds niet terug op het oude niveau van voor de corona-periode. De gebruikscijfers vertonen wel weer een stijgende lijn. Bij de Turap 2023 verwachten we eenmalig een substantieel bedrag af te ramen. De prognose voor 2024 is nog onzeker, het gebruik in 2023 is daarvoor een belangrijke indicator.

Het kabinet werkt aan een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen. Verwachte ingangsdatum is 1 januari 2026. Mogelijk drukt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de toekomst de groei van het gebruik van Wmo voorzieningen. De eventuele meeropbrengst van eigen bijdrage, zal worden verrekend met een lagere rijksbijdrage. Dit heeft per saldo geen budgettair effect.

Minimapas/stadspas
In de loop van 2023 verwachten we een goed beeld te hebben van het doel en de financiële impact van een stadspas. Deze stadspas is voor alle inwoners, maar zal ook de mogelijkheid hebben om specifieke regelingen aan inwoners met een laag inkomen aan te bieden. 2023 is het jaar dat we dit gaan onderzoeken en inventariseren. In de Turap 2023 hopen we de eerste inzichten te delen, mogelijk in combinatie met een eerste voorstel om tussentijds bij te ramen. Bij de jaarrekening 2023 hebben we het beste beeld van de structurele kostenontwikkeling

Concordiabrug
In 2026 start Provincie Zuid Holland (PZH) met de vervanging van de Concordiabrug omdat deze brug aan het eind van haar technische levensduur is. De werkzaamheden zullen doorlopen tot medio 2027. PZH is gestart met de voorbereidingen.

Omdat deze brug voor zowel de gemeente Gorinchem als PZH van groot belang is, is het noodzaak dat tijdens het vervangen van de oude brug er een permanente oeververbinding gemaakt wordt in de vorm van een tijdelijke brug. Voor PZH ligt het belang bij de vaarweg, voor de gemeente Gorinchem zijn dit de economische en maatschappelijke (bereikbaarheid en veiligheid) belangen voor inwoners en passanten.

Voor aanpassingen in de tijdelijke situatie heeft PZH een verzoek aan de gemeente Gorinchem gedaan voor het mee financieren van de tijdelijke verbinding voor 50% van de kosten. De kosten van de vervanging van de Concordiabrug zijn geheel voor PZH.

Het ontwerp van de tijdelijke brug en de direct aanliggende infrastructuur is in voorbereiding en het daarmee gemoeide bedrag is nog niet vastgesteld. De kosten van een mogelijke bijdrage voor deze voorzieningen kunnen worden verdeeld over de jaren 2026 en 2027.

Opdrachtverstrekking Sociaal Team 2024 e.v.
Media juni start een aanbestedingsprocedure ten behoeve van de opdrachtverstrekking Sociaal Team per 1 januari 2024. Ons uitgangspunt is dat de kostenontwikkeling in lijn blijft met de bestaande subsidieafspraken maar we houden rekening met financiële risico's. Vanwege indexeringen maar ook vanwege nu al voorzienbare uitbreiding van taken. Ook kan een aanbesteding financieel effect hebben. De omvang van de meerkosten is op dit moment niet kwantificeerbaar.

Zwembad en energielasten Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
In 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met het ondersteunen van SGS voor de hogere energieprijzen. Hiervoor is een reserve ingesteld, waaruit de nadelige gevolgen van de nieuwe energietarieven in 2023 gecompenseerd kunnen worden. Inmiddels is er meer zicht op tegemoetkomingen van het Rijk, de exploitatieresultaten van SGS en is er sprake van een daling van de energieprijzen. Na het zomerreces wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd over de toekomst van het zwembad. Daarbij wordt de relatie gelegd met het effect van deze ontwikkelingen op de gevormde reserve.

6 Bijlagen

6.1 Bijgestelde investeringsplanning

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de investeringen die in de tijd verschoven zijn. De financiële gevolgen daarvan zijn in het meerjarenperspectief opgenomen.

Onderstaande tabel bevat de investeringen die in de tijd verschoven zijn, waardoor incidentele ruimte vrijkomt.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Investeringsbedrag (netto)	planning uitgaven was	planning uitgaven wordt	start afschrijving
Uitbreiding parkeergarage Kweeklust	3.604	2023	2025	2026
Voorzieningengebouw Kriekenmarkt	2.015	tm 2023	tm 2024	2025
Herinrichting Banneweg 2019 *	1.795	tm 2023	tm 2025	2026
Mobiliteit 2020	450	2023	2024	2025
Mobiliteit 2021 *	1.360	2023	2026	2027
Mobiliteit 2022 *	1.010	2024	2026	2027
Mobiliteit 2023*	15.564	tm 2025	2026 en 2027	2028
Mobiliteit 2023*	7.051	tm 2026	2027	2028
Cultuurhuis 2019	5.600	2023	2025	2026
Cultuurhuis inrichting 2019	1.400	2023	2025	2026
Herinrichting Haarsekades*	2.350	tm 2023	tm 2024	2025
Herinrichting banneweg Stadhuisplein en Piazza	750	tm 2026	tm 2025	2026
Riviercruisevaarsteiger	550	2023	2024	2025
G-Noord station	2.376	tm 2024	tm 2027	2028
G-Noord: infra halte G-Noord overweg/ nwe Haarweg	3.155	tm 2025	tm 2027	2028
G-Noord: aanpassing haarweg/opwaardering Vlietskade	275	tm 2025	tm 2027	2028
IHP Yulius VO huisvesting JP Waale*	1.000	2023	tm 2024	2025
IHP Vo Yulius Lingewaal college*	750	2025	2024	2025
Verbouwing Hoefslag 6 t.b.v. I_lab*	676	2023	2024	2025
Inrichting Hoefslag 6 t.b.v. I_lab*	125	2023	2024	2025
Openbare ruimte t.b.v. I_lab*	450	2023	2024	2025
Vestingplan 2020 Bastion VIII	150	tm 2023	tm 2024	2025
Meekoppelkans Ravelijn*	311	tm 2023	tm 2024	2025
Meekoppelkans Woelsewaard parkeren*	68	tm 2023	tm 2024	2025
Meekoppelkans Woelsewaard struinpad*	36	tm 2023	tm 2024	2025
Openbare ruimte Gorinchemse martelaren*	220	2023	2024	2025
Caribabad chloor- en zuurvat*	150	2023	2024	2025
VW transporter 2023	48	2023	2024	2025
Ontstopper 2023	59	2023	2024	2025
Hitachi 2023	36	2023	2024	2025
VW transporter 2023 (2)*	36	2023	2024	2025
Uitbreiding en verbouwing Elzenhof*	50	2023	2024	2025
Hard en software 2023 *	479	2023	2024	2025
Vervangingsplan inventaris 2022	112	2023	2024	2025

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Investeringsbedrag (netto)	planning uitgaven was	planning uitgaven wordt	start afschrijving
Vervangingsplan inventaris 2023*	179	tm 2023	2025	2026
Warmtenet stadhuis*	1.092	tm 2023	tm 2025	2026
Totaal	**55.332**			

* De afschrijvingslasten van deze investeringen worden geheel of gedeeltelijk gedekt vanuit de afschrijvingsreserve.

6.2 Uitgangspunten

Met het vastleggen van de uitgangspunten voor het opstellen van de Begroting geeft de raad aan met welke percentages, indexeringen, etc. de in de begroting opgenomen budgetten, tarieven en dergelijke worden aangepast en doorgerekend, om op basis daarvan een zo reëel mogelijk (begrotings)perspectief te kunnen schetsen. De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, vooralsnog wordt gerekend met een stijging van de loonkosten van 8,5%;
2. Prijsstijging: 3,0% conform raming CPB;
3. Ten aanzien van gesubsidieerde instellingen een stijging van 5,75% aanhouden;
4. Voor de tarieven voor onroerende en roerende zaakbelasting, precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden), begrafenisrechten en marktgelden geldt het gemiddeld indexcijfer 5,75%;
5. Voor de tarieven voor leges (dienstverlening) ten aanzien van:
- drank en horeca worden in 2024 alleen trendmatig verhoogd net als alle andere tarieven.
- evenementenvergunning: het tarief structureel bepalen op 15% (= € 532) van de kostprijs bij evenementen met een commercieel karakter;
-evenementenvergunning met een maatschappelijk karakter: geen kosten in rekening brengen;
6. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
7. Tarieven voor parkeren: voor 2024 uitgaan van tariefstijgingen van 10%;
8. Tarieven Veerdienst en Lingehaven: de tarieven jaarlijks te verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB;
9. Ten aanzien van het tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting het wettelijk maximumtarief aanhouden;
10. Huren woningen: uitgaan van de mogelijkheden en richtlijnen uit de circulaire Huurprijsbeleid 1 januari 2023 t/m 30 juni 2024 van het min. BZK;
11. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
12. De rekenrente is bepaald op 1,3%;
13. De rente voor de grondexploitatie is bepaald op 1,04%;
14. De targetrente wordt niet gebruikt;
15. Raming aantal inwoners per 1 januari 2024: 38.611;
16. Raming aantal woonruimten per 1 januari 2024: 17.862;
17. Indexatie van nog niet gestarte investeringen 3%;
18. Meerjarenonderhoudsplannen worden niet geïndexeerd.

Toelichting

1. CAO-loonstijging
De huidige CAO loopt van 2 januari 2023 tot en met 1 januari 2024. De gemiddelde loonsverhoging in 2023 is 9,1%, terwijl we 3,6% hebben begroot over 2023. We houden in deze perspectiefnota rekening met een stijging de totale loonsom met 8,5% in 2024. Dit percentage bestaat uit een correctie van 5,5% (9,1%-3,6%) en een raming van 3% over 2024.

2. Prijsstijging
Wij stellen voor om vooralsnog, conform raming van het Centraal Plan Bureau (CPB), een prijsstijging van 3% voor de 'wmo' en 'overige prijsgevoelige budgetten' te hanteren en een inflatiecorrectie toe te passen over 2022/2023. De inflatiecorrectie wordt pas inzichtelijk in de meicirculaire en daarna pas financieel verwerkt. Ligt in lijn met de compensatie die wij als gemeente krijgen van het Rijk en die door het Rijk kenbaar wordt gemaakt in de meicirculaire 2023. Deze inflatiecorrectie zal na bekendmaking worden verwerkt.

3. Gesubsidieerde instellingen
Subsidies worden gebruikelijk geïndexeerd met de door het CPB geprognosticeerde percentages voor loon- en prijsstijgingen. Uit analyse van de systematiek blijkt dat we grofweg zo'n 50% van de totale subsidies toekennen aan de looncomponent en 50% aan de prijscomponent. In het kader van eenvoud en transparantie stellen wij voor om gesubsidieerde instellingen met 5,75% te compenseren (het gemiddelde van 8,5% voor lonen en 3% voor prijsstijgingen). De inflatiecorrectie over 2022/2023 heeft uiteindelijk ook effect op dit percentage.

4. Diverse tarieven
Voor de diverse tarieven hanteren we een indexcijfer van 5,75%.

5. Tarieven voor leges (dienstverlening)
De tarieven van evenementen met een commercieel karakter worden trendmatig verhoogd. Bij evenementen met een maatschappelijk karakter worden geen leges in rekening gebracht gezien het maatschappelijke doel van verbinding en ontmoeting van de Gorcumse inwoners.

7. Indexatie voor parkeren
De parkeertarieven zijn de afgelopen jaren niet aan het inflatiepercentage aangepast. In 2019 heeft de laatste tariefswijziging plaatsgevonden. De parkeerinkomsten bestaan uit opbrengsten van parkeergarages en straatparkeren (belasting). Wij stellen voor om de parkeertarieven voor 2024 te indexeren.

Daarnaast stellen we voor om de bezoekersregeling aan te passen. Vanwege de digitalisering is de bezoekersregeling nu omgerekend 21 cent per uur in plaats van een vast (dag)tarief van € 2,50. De digitale regeling kent geen minimum tijdsduur. Door het invoeren van een vast starttarief van € 2 en ieder (volgend) uur het uurtarief van 21 Eurocent op te nemen is het nog steeds aantrekkelijk om bezoekers te ontvangen echter sluit deze regeling beter aan op de regeling van de oude fysieke kaarten. Deze werden verkocht voor € 2,50 en ongeacht de parkeerduur op een dag eenmalig inzetbaar.

12. t/m 14. Rente
Conform het gestelde in het Treasurybeleid worden jaarlijks bij de Perspectiefnota de diverse rentepercentages bepaald. Voorgesteld wordt de rekenrente op 1,3% te stellen. Aan de grondexploitaties dient de werkelijke rente te worden toegerekend. Deze rente wordt bepaald op de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen en het gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille. De rente voor de grondexploitatie is 1,04%. De targetrente wordt niet gebruikt.

Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl

1 Schriftelijke beantwoording Perspectiefnota 2024

Nr.	Vraag	Antwoord
1	Nr. 1 Stadsecoloog en nr. 9 stadsconciërge; Wat gaat diegene precies doen, hoe zijn deze kosten opgebouwd? Zijn het alleen loonkosten of ook uitvoeringskosten? Op welke wijze wordt gemonitord of en hoe dit tot resultaat leidt? Op welke gewenste resultaten wordt gestuurd? Graag een nadere onderbouwing	De stadsecoloog houdt zich bezig met alle soort planten en ecosystemen die in de stad voorkomen. Zijn werk ligt op het terrein van alle verduurzamingsplannen (bv het warmtenet) en wat de consequenties zijn voor de flora en fauna in de stad. Zijn werk ligt in het verlengde van het groen in de openbare ruimte (bv bijengemeente) en wat er allemaal gebeurt met ons ecosysteem. De lasten voor de stadsecoloog hebben wij voor 100% salariskosten verwerkt voor 2024, 2025 en 2026. De stadsconciërge draagt ook bij aan de leefbare stad, maar vooral door de ergste irritaties van bewoners direct weg te nemen in de hoek van schoon en heel. De kosten voor de stadsconciërge hebben wij voor 70% salariskosten en 30% werkbudget verwerkt in 2024 en 2025.
2	Nr. 2. Instrumenten woningmarkt Wat volgt hier nog meer uit behalve een notitie? Waar is de meerjarige investering op gebaseerd?	Op verzoek van de raad (motie 229 ‘opkoopbescherming’ d.d. 23 september 2021) hebben wij onderzoek laten doen naar schaarste op de woningmarkt om te bepalen in welke buurt(en) in Gorinchem de opkoopbescherming zou kunnen worden ingevoerd. Dit onderzoek is in regionaal verband uitgevoerd en is in februari 2023 aan de raad gepresenteerd. Hierbij is ook ingegaan op andere instrumenten die kunnen worden ingezet op de woningmarkt. Na de zomer zullen wij een voorstel doen aan de raad voor inzet van instrumenten. Hierbij is uitgegaan van de inzet van één instrument. Afhankelijk van het besluit van de raad om één of meer instrumenten in te zetten, kan het benodigde bedrag hoger uitvallen.
3	nr. 3 versnellen woningbouw; Graag een nadere onderbouwing van de te verwachten kosten hiervan. De producten die nu worden genoemd leggen geen meerjarig investeringsbeslag, bovendien is de investeringsruimte fors hoger dan enkel deze producten. Daarnaast de vraag of deze kosten niet kunnen worden verhaald. Gezamenlijke vragen over 2 en 3: Welke inspanningen zijn er om deze kosten te verhalen bij ontwikkelingen? Graag een onderbouwing van de wijze waarop dat nu gebeurt, met hoeveel financiële ruimte daar nu rekening wordt gehouden, ter onderbouwing van de impact op de gemeentelijke begroting	Het bedrag dat is opgenomen in de PPN, is bedoeld voor extra capaciteit, zodat alle nieuwe wet- en regelgeving (o.m. Wet Regie Volkshuisvesting, Wet Goed Verhuurderschap en Wet betaalbare huur) rondom woningbouw kan worden verwerkt in lokaal beleid en werkwijzen en we regie kunnen voeren op de Regionale Realisatie Agenda (RRA) en de versnelling van de woningbouw. Extra capaciteit voor deze nieuwe taken en werkzaamheden is nu opgenomen voor de komende vier jaar. Daarna moet worden bekeken of dit langer nodig is, mede gezien het feit dat de RRA tot en met 2030 loopt. Deze kosten zijn moeilijk toe te rekenen aan individuele projecten en daardoor naar verwachting ook moeilijk verhaalbaar. Voor de overige vragen hebben we iets meer tijd nodig om tot een integraal antwoord te komen.

Nr.	Vraag	Antwoord
	(verhouding kostenverhaal/eigen inbreng) Op welke wijze worden deze budgetten ingezet voor het meer regie voeren op nieuwe woningbouwlocaties zoals Lange Slagenstraat en vertreklocatie Het Gilde. En hoe hangt dit samen met het voornemen om de opbrengsten uit verkoop van deze locaties te storten in de reserve voor de onderwijshuisvesting? Wordt hiermee al voorgesorteerd op verkoop? Op welke wijze wordt de gemeenteraad bij de ontwikkelstrategie van deze locaties betrokken? Wat is de achterliggende planning? Graag een nadere onderbouwing	
4	Uitvoeringsprogramma mobiliteit: Graag een overzicht van de stand van zaken van de reserve en de ruimtevragers binnen het uitvoeringsprogramma mobiliteit zoals vastgesteld door de gemeenteraad. Ook graag een onderbouwing van de voorgestelde investeringen mollenburgseweg en nieuwe hoven. Hoe verhoudt dit zich tot het vastgestelde uitvoeringsprogramma en evt nieuw op te stellen uitvoeringsprogramma conform de mobiliteitsvisie? Betekent dit heroverweging van reeds geplande projecten? Wat is de afweging achter deze 2 keuzes? Daarbij ook graag de kosten van Kweeklust en het nog bestaande tekort van station Gorinchem-Noord betrekken. We vragen ons af of het zin heeft om een uitvoeringsagenda op te stellen als er beperkte middelen zijn en het college vooruitlopend op een nieuwe uitvoeringsagenda al investeringen heeft bepaald.	De investering voor de Nieuwe Hoven is gebaseerd op de “Uitwerking top 10 Fietsknelpunten”. Een adviesbureau heeft een kostenraming gemaakt voor een volledige herinrichting en schat deze in op € 1,5 tot € 2 mln. Deze notitie zit als bijlage in de raadsinformatiebrief (van 27 januari 2022) over het onderzoek naar de verbetering van fietsroutes in Gorinchem. Voor de Mollenburgseweg is intern een globale raming gemaakt voor het aanbrengen van diverse snelheidsremmende maatregelen, zoals kruispuntplateaus en verkeersdrempels. De raming is vooral bedoeld om inzicht te krijgen in de benodigde middelen. Het soort snelheidsremmende maatregel kan nog wijzigen. Een van de ambities uit het collegeprogramma is het aanpakken van onveilige punten voor met name langzame verkeersdeelnemers zoals fietsers en voetgangers. De Nieuwe Hoven is in financieel opzicht het meest uitdagende project uit de fietsknelpunten top 10. Om deze reden is dit project specifiek genoemd in het collegeprogramma. De Nieuwe Hoven valt onder maatregel 17b “Realiseren fietsmaatregelen n.a.v. het onderzoek” Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040 – Uitwerking maatregelen. De Mollenburgseweg is geen onderdeel van de Mobiliteitsvisie. Het is een 30 km/u weg met veel scholieren, langzame verkeersdeelnemers en relatief veel verkeersongevallen. De gereden snelheid is hoger dan wenselijk. In lijn met de bovengenoemde ambitie uit het coalitieakkoord is deze aan het collegeprogramma toegevoegd. Op 22 juni 2023 is er een raadsinformatiebrief Z/22/741086 D-866530 verstuurd inzake de parkeergarage kweeklust. Voor Gorinchem-Noord zijn in de mobiliteitsvisie middelen opgenomen.

Nr.	Vraag	Antwoord
		De evaluatie en actualisatie van de Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan is een toezegging die wij gedaan hebben en na willen komen. Wij vinden het belangrijk om onze prioriteiten met u te delen, zodat u desgewenst deze kunt bijstellen. Dit gaat niet alleen over de beschikbare middelen, maar ook over de inzet van ambtelijke capaciteit. Hoewel onze financiële middelen minder zullen zijn, willen wij de middelen die wij wel hebben gericht inzetten. Ook bij beperkte middelen is het belangrijk dat wij deze gebruiken voor de projecten die wij (het college en raad) het belangrijkst vinden. Zie ook beantwoording nr. 10 voor het overzicht van de reserves.
5	Nr. 14. Uitvoeren werkwijzer wijkgericht werken; De gegeven onderbouwing is te summier en absoluut niet in verhouding tot de gevraagde investering. Graag een nadere onderbouwing.	Op dit moment is er een werkgroep genaamd 'wijkgericht werken' actief die bezig is met het opstellen van een werkwijzer met dezelfde naam. Het doel van deze werkwijzer is om een gestructureerde aanpak te ontwikkelen voor het werken op wijkniveau. Hierbij wordt er specifiek gekeken naar de behoeften en uitdagingen binnen elke individuele wijk. De werkwijzer zal twee belangrijke acties bevatten. Ten eerste wordt er gewerkt aan de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling. Dit systeem heeft als doel om een effectieve en efficiënte uitwisseling van informatie mogelijk te maken tussen verschillende betrokken partijen, zoals gemeentelijke instanties, buurtorganisaties en bewoners. Met behulp van dit systeem kunnen relevante gegevens en kennis worden gedeeld, wat de samenwerking en besluitvorming op wijkniveau ten goede zal komen. Voor de ontwikkeling van dit integrale systeem is er een eenmalig budget benodigd voor het jaar 2024. Ten tweede wordt er in de werkwijzer ook aandacht besteed aan het organiseren van een jaarstart in elke wijk. Dit houdt in dat er jaarlijks een bijeenkomst zal plaatsvinden in elke wijk, waarin belangrijke zaken en plannen voor het komende jaar worden besproken. Deze bijeenkomsten bieden een platform voor betrokken partijen en inwoners om ideeën uit te wisselen, samen te werken en de richting van de wijkontwikkeling te bepalen. Er zullen in totaal negen van deze bijeenkomsten worden georganiseerd per jaar, één voor elke wijk. Voor de financiering van deze jaarlijkse bijeenkomsten wordt er een vast bedrag per jaarstart gevraagd (voor locatiehuur, catering, muziek, aankleding). Kortom, de werkgroep wijkgericht werken werkt aan het opstellen van een werkwijzer die de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling en het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten in elke wijk omvat.
6	Nr. 22 Merkenstrategie: wat houdt dit in en waarom is het nodig?	Een merkenstrategie houdt in dat we werken aan een sterke positionering van de gemeente, zodat inwoners weten wat ze

Nr.	Vraag	Antwoord
	Waaruit blijkt dat deze behoefte er is en welke zijn beoogd hieronder te vallen?	van ons kunnen verwachten. Dit maakt onze dienstverlening en communicatie, duidelijker en efficiënter. We maken op dit moment gebruik van meerdere merken binnen onze gemeente. Naast het merk gemeente Gorinchem kennen we onder meer Gorinchem Beweegt, Gorinchem Inspireert, het Gorcums Museum, Samen Gorinchem of voeren eigen labels bij projecten zoals de Maand van Respect of Hart voor uw wijk. Achter elk merk zitten ook eigen kanalen. We willen onderzoeken hoe we onze merkenstrategie beter en efficiënter kunnen organiseren voor onze inwoners.
7	Belastingkantoor aankoop en verkoop. Waarom wordt al uitgegaan van verkoop? Wat is de achterliggende planning en het beoogde proces? Onder welke bestemming wordt gedacht het pand aan te kopen en vervolgens weer te verkopen? Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken?	In het vastgoedbeleid staat opgenomen dat 1) vastgoed in gemeentelijke eigendom een middel is om beleidsdoelen te bereiken en 2) dat het hebben van eigendom van vastgoed geen kerntaak is van de gemeente. Het doel van eigendomsoverdracht van het pand, zoals aangenomen in het amendement van 24 november 2022 is het verzekeren dat in het pand aan de Vroedschapsstraat 15 de opvang van asielzoekers per eind december 2024 definitief wordt beëindigd. Zodra dat heeft plaatsgevonden, is er in de basis geen aanleiding meer om het pand langer aan te houden. Het ‘beleidsdoel’ is dan bereikt. Het uitgangspunt is derhalve dat de gemeente het pand, nadat het mogelijk is overgenomen van het COA zo spoedig mogelijk weer van de hand doet, al dan niet als ontwikkellocatie. Op dit moment lopen gesprekken met het COA over de voorgenomen eigendomsoverdracht. Daarbij worden verschillende scenario’s verkend om te voldoen aan de wens van de raad om asielopvang niet meer aan de Vroedschapstraat 15 te laten plaatsvinden. Binnen deze scenario’s wordt onder andere bekeken wat de juridische kaders zijn en of een andere bestemming dan kantoor op deze locatie wenselijk is. De planning en het beoogde proces worden op dit moment gezamenlijk met het COA uitgewerkt. Op dit moment worden verschillende scenario’s verkend en kan dus nog geen uitspraak gedaan worden over met welke bestemming gekocht en eventueel verkocht zal worden. *Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken.* Een nader procesvoorstel met planning hiertoe volgt in het vierde kwartaal, daarin zal ook opgenomen worden hoe de gemeenteraad betrokken wordt.
8	Onderbouwing extra miljoen DND. Graag een onderbouwing waarom deze investering nu wel en vorige jaren niet is geïndexeerd, terwijl ook toen al tekenen waren van omstandigheden die indexering rechtvaardigden. waarom	Als gevolg van met name de gestegen bouw- en materiaalkosten zijn de gemiddelde bouwprijzen ten opzichte van 2020 gestegen met ruim 15%. Met een startbudget van € 7 mln. in 2020 betekent dit dat er eind 2023 een geïndexeerd budget zou moeten zijn van ca. € 8 mln. Het verschil met het oorspronkelijke budget van € 7 mln. is dus per start 2024 ca.

Nr.	Vraag	Antwoord
	vorig jaar alle investeringen geïndexeerd behalve deze? Ook graag een onderbouwing waarom wordt gedacht of de investeringsruimte nu wel voldoende zou moeten zijn, ook met oog op de uitkomsten van de Radarsessie en de combinatie van de bibliotheek.	€ 1 mln. De uiteindelijke variantenkeuze zal bepalen wat de totale kosten worden voor de renovatie/verbouwing van DND.
9	Planning Kweeklust en verhoging parkeertarieven. Waarom is de planning zo ver naar achter geschoven? Sinds de sessie van 23 maart hebben we niets meer vernomen. Welke contacten zijn er met stakeholders (hartje Gorcum en parkeerpanel o.a.) geweest? Aan welke variant wordt nu gewerkt? Wanneer kunnen we het voorstel tegemoet zien? Is er een relatie met de verhoging van de parkeergelden en zo ja welke? hoe kwalificeert het college de forse verhoging van de parkeertarieven in relatie tot de flinke vertraging met de onderhavige (dringend noodzakelijke) uitbreiding van de parkeerplekken?	Wij willen een meer integrale aanpak volgen naar aanleiding van de vragen tijdens de I&O op 23 maart. Er wordt gekeken naar de uitbreiding van de garage en kansen voor het gebied. Om de raad een beter advies te geven, is er meer tijd nodig. De B&A op 12 april en de behandeling in de raadsvergadering op 25 mei waren te vroeg. Er zijn al overleggen gevoerd, zoals met Hartje Gorkum. Wij zoeken naar kansen om het gebied te verbeteren en wil een betaalbaar voorstel presenteren dat een kwaliteitsimpuls geeft aan het hele gebied. Er worden mogelijke scenario's onderzocht en er wordt overleg gepleegd met betrokken partijen. Er wordt juridisch onderzocht of er een bouwclaim is en welke consequenties er zijn bij verschillende varianten voor het opwaarderen van het gebied rondom parkeergarage Kweeklust. Na het zomerreces zal het college terugkomen bij de raad om het voorstel voor een vervolgproces toe te lichten. Een nadere uitleg is te vinden in de RIB 'Uitbreiding Kweeklust' die donderdag 22 juni 2023 is verzonden. De voorgestelde verhoging van de parkeergelden heeft geen relatie met de ontwikkeling Kweeklust. Ook is geen relatie tussen de voorgestelde indexering en de vertraging bij uitbreiding van parkeerplekken.
10	Algemene toelichting gevraagd op de stand van zaken van de reeds gevormde reserves, en onderbouwing van de geplande onttrekkingen en/of stortingen daarvan. Wat zit er nu in de reserves, welke uitgaven staan gepland en wat zit er dan nog in na de uitgaven.	In Gorinchem is een aantal (bestemmings)reserves gevormd die als doel hebben om de realisatie van ambities op diverse beleidsterreinen in financiële mogelijk te maken. De meest belangrijke reserves lichten we hieronder toe. <u>Reserve infrastructuur:</u> De stand van de reserve bedraagt per 31-12-2022 € 19,6 mln. In de begroting 2023 is een meerjarig verloopoverzicht opgenomen die een stand laat zien per 1-1-2027 van € 4,7 mln. Daarnaast zijn in de begroting meerdere Mobiliteitsinvesteringen opgenomen die zodra een investering definitief wordt besloten, zullen worden gebruikt als dekking. De claims die hierop zitten zijn de opgaven zoals deze zijn opgenomen in het uitvoeringsplan van de mobiliteitsvisie. In dit uitvoeringsplan zijn de grootste investeringen, de nieuwe Lingebrug, de Banneweg, parkeergarage Kweeklust en de Haarsekade. In dit uitvoeringsplan zijn ook middelen opgenomen voor Station Noord. Na het vaststellen van de begroting 2023 is nog een extra onttrekking gedaan voor de

Nr.	Vraag	Antwoord
		Banneweg. Na onttrekking voor de opgaven die zijn opgenomen in de PPN 2024-2027 is de reserve volledig benut. Reserve duurzaamheid: De stand per 31-12-2022 bedraagt € 3,6 mln. Voor het warmtenet staat nog een onttrekking gepland van € 670.000. De benodigde middelen voor het verduurzamen van het vastgoed zoals in de PPN 2024-2027 opgenomen bedragen de komende jaren € 2,8 mln. Voor diverse projecten zijn de komende jaren nog middelen nodig. De reserve zal in de tussentijd worden aangevuld met de voordelen uit de verduurzaming. Reserve stedelijke vernieuwing: Het verloopoverzicht laat een saldo per 1-1-2027 zien van € 674.000. Er liggen grote opgaves op dit gebied waarvoor deze reserve zal worden ingezet.
11	In hoeverre zitten alle onderwerpen uit het collegeprogramma in de perspectiefnota? Als ik de ruimtevragers en het collegeprogramma naast elkaar zet, lijkt er nog veel ruimte tussen te zitten.	In de opmaat naar de perspectiefnota is van alle voornemens/ ambities vanuit het collegeprogramma een inschatting gemaakt of deze extra middelen vragen. De perspectiefnota geeft een vertaling van de posten waarvoor de huidige begrotingsbudgetten niet toereikend zijn. Op die onderdelen geeft de perspectiefnota een volledige vertaling van het collegeprogramma op de zaken die extra geld kosten. Daarbij is er soms een tijdelijke intensivering voorgesteld, mede ingegeven vanuit de krapte in de meerjarenbegroting. Voor de overige onderwerpen uit het collegeprogramma geldt dat het gaat om een (andere) aanpak of werkwijze, die geen extra middelen vragen of te realiseren zijn binnen bestaande budgetten. Daarbij is er dus niet 1 op 1 een relatie te leggen met een specifiek budget in de begroting. Het noemen van alle budgetten die (indirect) gerelateerd kunnen worden aan het collegeprogramma is niet mogelijk.
12	Er wordt voorgesteld om de parkeertarieven te indexeren met 10% en dat levert € 138.000 op. In de stukken lees ik dat we dat ook gaan doen door een starttarief van € 2 te hanteren. Wat is het aandeel van die € 138.000 aan het starttarief van € 2 in?	Het invoeren van het starttarief levert naar verwachting €48.000 op. De voorgestelde stijging van de parkeertarieven leidt tot een extra opbrengst van € 90.000.
13	Is de voorzieningengebouw kriekenmarkt hetzelfde als het havengebouw? Er is een bedrag van € 2 mln. opgenomen voor de voorzieningengebouw kriekenmarkt, Klopt het bedrag?	Het voorzieningengebouw Kriekenmarkt is het voorzieningengebouw Lingehaven (de juiste naam), waar de bezoekers van de Lingehaven kunnen douchen, wassen, etc. In bijlage 6.1 zijn investeringen opgenomen die in tijd verschoven zijn. Voor het voorzieningengebouw Lingehaven was in de PPN 2020 een investeringsbudget van € 215.000 opgenomen voor renovatie en verduurzaming. Het bedrag van € 2.015.000 opgenomen de bijlage van de PPN (6.1 Bijgestelde investeringsplanning) is dus een typefout. Omdat dit investeringsbudget niet toereikend bleek te zijn heeft de raad

Nr.	Vraag	Antwoord
		op 25 mei 2023 (raadsvoorstel Z/23?747157/861394) ingestemd met het beschikbaar stellen van een extra investeringsbudget ten behoeve van de renovatie en verduurzaming van het voorzieningengebouw. Voor het meest duurzame scenario bleek € 210.000 extra benodigd. Hierover heeft de raad op 17 mei een besluit genomen.
14	Hoeveel is het structurele begrotingssaldo in 2024?	In 2024 is er sprake van een "overschot" op de structurele posten (zie de begroting 2023, pagina 146). Daar staat dat in 2024 € 6,9 mln. saldo is op de structurele posten. Met de ontwikkelingen van de perspectiefnota 2024 meegenomen gaat daar (maximaal) € 3 mln. vanaf. Het betekent dus dat een tekort in de meerjarenbegroting, zoals door de ontwikkelingen in de meicirculaire van het gemeentefonds, voor 2024 in beginsel incidenteel kan/mag worden opgelost.

1 Schriftelijke beantwoording Perspectiefnota 2024

Nr.	Vraag	Antwoord
1	Nr. 1 Stadsecoloog en nr. 9 stadsconciërge; Wat gaat diegene precies doen, hoe zijn deze kosten opgebouwd? Zijn het alleen loonkosten of ook uitvoeringskosten? Op welke wijze wordt gemonitord of en hoe dit tot resultaat leidt? Op welke gewenste resultaten wordt gestuurd? Graag een nadere onderbouwing	De stadsecoloog houdt zich bezig met alle soort planten en ecosystemen die in de stad voorkomen. Zijn werk ligt op het terrein van alle verduurzamingsplannen (bv het warmtenet) en wat de consequenties zijn voor de flora en fauna in de stad. Zijn werk ligt in het verlengde van het groen in de openbare ruimte (bv bijengemeente) en wat er allemaal gebeurt met ons ecosysteem. De lasten voor de stadsecoloog hebben wij voor 100% salariskosten verwerkt voor 2024, 2025 en 2026. De stadsconciërge draagt ook bij aan de leefbare stad, maar vooral door de ergste irritaties van bewoners direct weg te nemen in de hoek van schoon en heel. De kosten voor de stadsconciërge hebben wij voor 70% salariskosten en 30% werkbudget verwerkt in 2024 en 2025.
2	Nr. 2. Instrumenten woningmarkt Wat volgt hier nog meer uit behalve een notitie? Waar is de meerjarige investering op gebaseerd?	Op verzoek van de raad (motie 229 ‘opkoopbescherming’ d.d. 23 september 2021) hebben wij onderzoek laten doen naar schaarste op de woningmarkt om te bepalen in welke buurt(en) in Gorinchem de opkoopbescherming zou kunnen worden ingevoerd. Dit onderzoek is in regionaal verband uitgevoerd en is in februari 2023 aan de raad gepresenteerd. Hierbij is ook ingegaan op andere instrumenten die kunnen worden ingezet op de woningmarkt. Na de zomer zullen wij een voorstel doen aan de raad voor inzet van instrumenten. Hierbij is uitgegaan van de inzet van één instrument. Afhankelijk van het besluit van de raad om één of meer instrumenten in te zetten, kan het benodigde bedrag hoger uitvallen.
3	nr. 3 versnellen woningbouw; Graag een nadere onderbouwing van de te verwachten kosten hiervan. De producten die nu worden genoemd leggen geen meerjarig investeringsbeslag, bovendien is de investeringsruimte fors hoger dan enkel deze producten. Daarnaast de vraag of deze kosten niet kunnen worden verhaald. Gezamenlijke vragen over 2 en 3: Welke inspanningen zijn er om deze kosten te verhalen bij ontwikkelingen? Graag een onderbouwing van de wijze waarop dat nu gebeurt, met hoeveel financiële ruimte daar nu rekening wordt gehouden, ter onderbouwing van de impact op de gemeentelijke begroting	Het bedrag dat is opgenomen in de PPN, is bedoeld voor extra capaciteit, zodat alle nieuwe wet- en regelgeving (o.m. Wet Regie Volkshuisvesting, Wet Goed Verhuurderschap en Wet betaalbare huur) rondom woningbouw kan worden verwerkt in lokaal beleid en werkwijzen en we regie kunnen voeren op de Regionale Realisatie Agenda (RRA) en de versnelling van de woningbouw. Extra capaciteit voor deze nieuwe taken en werkzaamheden is nu opgenomen voor de komende vier jaar. Daarna moet worden bekeken of dit langer nodig is, mede gezien het feit dat de RRA tot en met 2030 loopt. Deze kosten zijn moeilijk toe te rekenen aan individuele projecten en daardoor naar verwachting ook moeilijk verhaalbaar. Deze kosten voor extra capaciteit gaan dus over een bredere inzet. Deze zijn moeilijk toe te rekenen aan individuele projecten of specifieke ontwikkelingen en daardoor naar verwachting ook moeilijk verhaalbaar. We monitoren wel per ontwikkeling welke kosten mogelijk verhaalbaar zijn en maken

Nr.	Vraag	Antwoord
	(verhouding kostenverhaal/eigen inbreng) Op welke wijze worden deze budgetten ingezet voor het meer regie voeren op nieuwe woningbouwlocaties zoals Lange Slagenstraat en vertreklocatie Het Gilde. En hoe hangt dit samen met het voornemen om de opbrengsten uit verkoop van deze locaties te storten in de reserve voor de onderwijshuisvesting? Wordt hiermee al voorgesorteerd op verkoop? Op welke wijze wordt de gemeenteraad bij de ontwikkelstrategie van deze locaties betrokken? Wat is de achterliggende planning? Graag een nadere onderbouwing	daar afspraken over indien dit van toepassing is. Bij bouwprojecten van derden waarop kostenverhaal van toepassing is, worden de kosten verhaald via een anterieure overeenkomst. In het omgevingsplan leggen we hiervoor regels en uitgangspunten. Een ander traject wat op dit moment loopt is het Stedelijk Programmeren, dit valt niet onder ruimtevragers 2 en 3, maar hangt hier wel nauw mee samen. Op 4 juli is het plan van aanpak hiervoor vastgesteld door het college en in het najaar van 2023 wordt dit verder uitgewerkt. Stedelijk Programmeren is een werkwijze om complexe en impactvolle ruimtelijke projecten te prioriteren en in samenhang te benaderen. Het betekent dat we aan de hand van het Stedelijk Programmeren meer regie gaan voeren op ontwikkelingen in de stad, waaronder de woningbouw- en transformatielocaties. In het najaar wordt een sessie met de gemeenteraad georganiseerd om met de Stedelijk Programmeren aan de slag te gaan. Het betekent dat na vaststelling van de eerste versie Stedelijke Programmering, de prioritering wordt vertaald naar projectopdrachten, capaciteitsverdeling en financiële prioritering. Dit betekent dat het ook wordt meegenomen in het proces richting de volgende perspectiefnota (2025). Daarnaast werken we door aan de lopende ontwikkelingen, ook daar wordt de gemeenteraad nauw bij betrokken. Zoals bij de plannen voor de Arkelsedijk (ontwerp-bestemmingsplan volgt voor het einde van het jaar) en ook voor de Lange Slagenstraat wordt voor het einde van het jaar een procesvoorstel uitgewerkt. Kortom, de gemeenteraad wordt zowel bij de integrale benadering van de stad (Stedelijk Programmeren) als bij de concrete ontwikkellocaties betrokken. In de PPN is opgenomen dat de netto-opbrengsten van herontwikkellocaties van scholen worden toegevoegd aan de reserve onderwijshuisvesting. Dat betekent dat er in het geheel van de te maken kosten om een locatie te ontwikkelen en de (verwachte) grondopbrengst wordt bekeken hoe e.e.a. zich financieel tot elkaar verhoudt. “Algemene kosten” worden hier niet in betrokken, maar kosten die specifiek voor een ontwikkeling gemaakt worden wel. Dit wordt inzichtelijk gemaakt bij ieder van de afzonderlijke plannen en de financiering/dekking. Er wordt niet vooruit gelopen op een (eventuele) verkoop, in de regel gaan de kosten voor de baat uit. Hiervoor gelden de algemene financiële voorschriften (zoals voorzichtigheid).

Nr.	Vraag	Antwoord
4	Uitvoeringsprogramma mobiliteit: Graag een overzicht van de stand van zaken van de reserve en de ruimtevragers binnen het uitvoeringsprogramma mobiliteit zoals vastgesteld door de gemeenteraad. Ook graag een onderbouwing van de voorgestelde investeringen mollenburgseweg en nieuwe hoven. Hoe verhoudt dit zich tot het vastgestelde uitvoeringsprogramma en evt nieuw op te stellen uitvoeringsprogramma conform de mobiliteitsvisie? Betekent dit heroverweging van reeds geplande projecten? Wat is de afweging achter deze 2 keuzes? Daarbij ook graag de kosten van Kweeklust en het nog bestaande tekort van station Gorinchem-Noord betrekken. We vragen ons af of het zin heeft om een uitvoeringsagenda op te stellen als er beperkte middelen zijn en het college vooruitlopend op een nieuwe uitvoeringsagenda al investeringen heeft bepaald.	De investering voor de Nieuwe Hoven is gebaseerd op de “Uitwerking top 10 Fietsknelpunten”. Een adviesbureau heeft een kostenraming gemaakt voor een volledige herinrichting en schat deze in op € 1,5 tot € 2 mln. Deze notitie zit als bijlage in de raadsinformatiebrief (van 27 januari 2022) over het onderzoek naar de verbetering van fietsroutes in Gorinchem. Voor de Mollenburgseweg is intern een globale raming gemaakt voor het aanbrengen van diverse snelheidsremmende maatregelen, zoals kruispuntplateaus en verkeersdrempels. De raming is vooral bedoeld om inzicht te krijgen in de benodigde middelen. Het soort snelheidsremmende maatregel kan nog wijzigen. Een van de ambities uit het collegeprogramma is het aanpakken van onveilige punten voor met name langzame verkeersdeelnemers zoals fietsers en voetgangers. De Nieuwe Hoven is in financieel opzicht het meest uitdagende project uit de fietsknelpunten top 10. Om deze reden is dit project specifiek genoemd in het collegeprogramma. De Nieuwe Hoven valt onder maatregel 17b “Realiseren fietsmaatregelen n.a.v. het onderzoek” Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040 – Uitwerking maatregelen. De Mollenburgseweg is geen onderdeel van de Mobiliteitsvisie. Het is een 30 km/u weg met veel scholieren, langzame verkeersdeelnemers en relatief veel verkeersongevallen. De gereden snelheid is hoger dan wenselijk. In lijn met de bovengenoemde ambitie uit het coalitieakkoord is deze aan het collegeprogramma toegevoegd. Op 22 juni 2023 is er een raadsinformatiebrief Z/22/741086 D-866530 verstuurd inzake de parkeergarage kweeklust. Voor Gorinchem-Noord zijn in de mobiliteitsvisie middelen opgenomen. De evaluatie en actualisatie van de Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan is een toezegging die wij gedaan hebben en na willen komen. Wij vinden het belangrijk om onze prioriteiten met u te delen, zodat u desgewenst deze kunt bijstellen. Dit gaat niet alleen over de beschikbare middelen, maar ook over de inzet van ambtelijke capaciteit. Hoewel onze financiële middelen minder zullen zijn, willen wij de middelen die wij wel hebben gericht inzetten. Ook bij beperkte middelen is het belangrijk dat wij deze gebruiken voor de projecten die wij (het college en raad) het belangrijkst vinden. Zie ook beantwoording nr. 10 voor het overzicht van de reserves.
5	Nr. 14. Uitvoeren werkwijzer wijkgericht werken; De gegeven onderbouwing is te summier en absoluut niet in verhouding	Op dit moment is er een werkgroep genaamd 'wijkgericht werken' actief die bezig is met het opstellen van een werkwijzer met dezelfde naam. Het doel van deze werkwijzer is om een gestructureerde aanpak te ontwikkelen voor het werken op

Nr.	Vraag	Antwoord
	tot de gevraagde investering. Graag een nadere onderbouwing.	wijkniveau. Hierbij wordt er specifiek gekeken naar de behoeften en uitdagingen binnen elke individuele wijk. De werkwijzer zal twee belangrijke acties bevatten. Ten eerste wordt er gewerkt aan de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling. Dit systeem heeft als doel om een effectieve en efficiënte uitwisseling van informatie mogelijk te maken tussen verschillende betrokken partijen, zoals gemeentelijke instanties, buurtorganisaties en bewoners. Met behulp van dit systeem kunnen relevante gegevens en kennis worden gedeeld, wat de samenwerking en besluitvorming op wijkniveau ten goede zal komen. Voor de ontwikkeling van dit integrale systeem is er een eenmalig budget benodigd voor het jaar 2024. Ten tweede wordt er in de werkwijzer ook aandacht besteed aan het organiseren van een jaarstart in elke wijk. Dit houdt in dat er jaarlijks een bijeenkomst zal plaatsvinden in elke wijk, waarin belangrijke zaken en plannen voor het komende jaar worden besproken. Deze bijeenkomsten bieden een platform voor betrokken partijen en inwoners om ideeën uit te wisselen, samen te werken en de richting van de wijkontwikkeling te bepalen. Er zullen in totaal negen van deze bijeenkomsten worden georganiseerd per jaar, één voor elke wijk. Voor de financiering van deze jaarlijkse bijeenkomsten wordt er een vast bedrag per jaarstart gevraagd (voor locatiehuur, catering, muziek, aankleding). Kortom, de werkgroep wijkgericht werken werkt aan het opstellen van een werkwijzer die de implementatie van een integraal systeem voor informatiedeling en het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten in elke wijk omvat.
6	Nr. 22 Merkenstrategie: wat houdt dit in en waarom is het nodig? Waaruit blijkt dat deze behoefte er is en welke zijn beoogd hieronder te vallen?	Een merkenstrategie houdt in dat we werken aan een sterke positionering van de gemeente, zodat inwoners weten wat ze van ons kunnen verwachten. Dit maakt onze dienstverlening en communicatie, duidelijker en efficiënter. We maken op dit moment gebruik van meerdere merken binnen onze gemeente. Naast het merk gemeente Gorinchem kennen we onder meer Gorinchem Beweegt, Gorinchem Inspireert, het Gorcums Museum, Samen Gorinchem of voeren eigen labels bij projecten zoals de Maand van Respect of Hart voor uw wijk. Achter elk merk zitten ook eigen kanalen. We willen onderzoeken hoe we onze merkenstrategie beter en efficiënter kunnen organiseren voor onze inwoners.
7	Belastingkantoor aankoop en verkoop. Waarom wordt al uitgegaan van verkoop? Wat is de achterliggende planning en het beoogde proces? Onder welke bestemming wordt gedacht het pand aan te kopen en vervolgens weer te verkopen?	In het vastgoedbeleid staat opgenomen dat 1) vastgoed in gemeentelijke eigendom een middel is om beleidsdoelen te bereiken en 2) dat het hebben van eigendom van vastgoed geen kerntaak is van de gemeente. Het doel van eigendomsoverdracht van het pand, zoals aangenomen in het amendement van 24 november 2022 is het verzekeren dat in het pand aan de Vroedschapsstraat 15 de

Nr.	Vraag	Antwoord
	Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken?	opvang van asielzoekers per eind december 2024 definitief wordt beëindigd. Zodra dat heeft plaatsgevonden, is er in de basis geen aanleiding meer om het pand langer aan te houden. Het 'beleidsdoel' is dan bereikt. Het uitgangspunt is derhalve dat de gemeente het pand, nadat het mogelijk is overgenomen van het COA zo spoedig mogelijk weer van de hand doet, al dan niet als ontwikkellocatie. Op dit moment lopen gesprekken met het COA over de voorgenomen eigendomsoverdracht. Daarbij worden verschillende scenario's verkend om te voldoen aan de wens van de raad om asielopvang niet meer aan de Vroedschapstraat 15 te laten plaatsvinden. Binnen deze scenario's wordt onder andere bekeken wat de juridische kaders zijn en of een andere bestemming dan kantoor op deze locatie wenselijk is. De planning en het beoogde proces worden op dit moment gezamenlijk met het COA uitgewerkt. Op dit moment worden verschillende scenario's verkend en kan dus nog geen uitspraak gedaan worden over met welke bestemming gekocht en eventueel verkocht zal worden. *Wanneer wordt de gemeenteraad hierover betrokken.* Een nader procesvoorstel met planning hiertoe volgt in het vierde kwartaal, daarin zal ook opgenomen worden hoe de gemeenteraad betrokken wordt.
8	Onderbouwing extra miljoen DND. Graag een onderbouwing waarom deze investering nu wel en vorige jaren niet is geïndexeerd, terwijl ook toen al tekenen waren van omstandigheden die indexering rechtvaardigden. waarom vorig jaar alle investeringen geïndexeerd behalve deze? Ook graag een onderbouwing waarom wordt gedacht of de investeringsruimte nu wel voldoende zou moeten zijn, ook met oog op de uitkomsten van de Radarsessie en de combinatie van de bibliotheek.	Als gevolg van met name de gestegen bouw- en materiaalkosten zijn de gemiddelde bouwprijzen ten opzichte van 2020 gestegen met ruim 15%. Met een startbudget van € 7 mln. in 2020 betekent dit dat er eind 2023 een geïndexeerd budget zou moeten zijn van ca. € 8 mln. Het verschil met het oorspronkelijke budget van € 7 mln. is dus per start 2024 ca. € 1 mln. De uiteindelijke variantenkeuze zal bepalen wat de totale kosten worden voor de renovatie/verbouwing van DND.
9	Planning Kweeklust en verhoging parkeertarieven. Waarom is de planning zo ver naar achter geschoven? Sinds de sessie van 23 maart hebben we niets meer vernomen. Welke contacten zijn er met stakeholders (hartje Gorcum en parkeerpanel o.a.) geweest? Aan welke variant wordt nu gewerkt? Wanneer kunnen we het voorstel tegemoet zien?	Wij willen een meer integrale aanpak volgen naar aanleiding van de vragen tijdens de I&O op 23 maart. Er wordt gekeken naar de uitbreiding van de garage en kansen voor het gebied. Om de raad een beter advies te geven, is er meer tijd nodig. De B&A op 12 april en de behandeling in de raadsvergadering op 25 mei waren te vroeg. Er zijn al overleggen gevoerd, zoals met Hartje Gorkum. Wij zoeken naar kansen om het gebied te verbeteren en wil een betaalbaar voorstel presenteren dat een kwaliteitsimpuls geeft aan het hele gebied. Er worden mogelijke scenario's onderzocht en er wordt overleg gepleegd met

Nr.	Vraag	Antwoord
	Is er een relatie met de verhoging van de parkeergelden en zo ja welke? hoe kwalificeert het college de forse verhoging van de parkeertarieven in relatie tot de flinke vertraging met de onderhavige (dringend noodzakelijke) uitbreiding van de parkeerplekken?	betrokken partijen. Er wordt juridisch onderzocht of er een bouwclaim is en welke consequenties er zijn bij verschillende varianten voor het opwaarderen van het gebied rondom parkeergarage Kweeklust. Na het zomerreces zal het college terugkomen bij de raad om het voorstel voor een vervolgproces toe te lichten. Een nadere uitleg is te vinden in de RIB 'Uitbreiding Kweeklust' die donderdag 22 juni 2023 is verzonden. De voorgestelde verhoging van de parkeergelden heeft geen relatie met de ontwikkeling Kweeklust. Ook is geen relatie tussen de voorgestelde indexering en de vertraging bij uitbreiding van parkeerplekken.
10	Algemene toelichting gevraagd op de stand van zaken van de reeds gevormde reserves, en onderbouwing van de geplande onttrekkingen en/of stortingen daarvan. Wat zit er nu in de reserves, welke uitgaven staan gepland en wat zit er dan nog in na de uitgaven.	In Gorinchem is een aantal (bestemmings)reserves gevormd die als doel hebben om de realisatie van ambities op diverse beleidsterreinen in financiële mogelijk te maken. De meest belangrijke reserves lichten we hieronder toe. <u>Reserve infrastructuur:</u> De stand van de reserve bedraagt per 31-12-2022 € 19,6 mln. In de begroting 2023 is een meerjarig verloopoverzicht opgenomen die een stand laat zien per 1-1-2027 van € 4,7 mln. Daarnaast zijn in de begroting meerdere Mobiliteitsinvesteringen opgenomen die zodra een investering definitief wordt besloten, zullen worden gebruikt als dekking. De claims die hierop zitten zijn de opgaven zoals deze zijn opgenomen in het uitvoeringsplan van de mobiliteitsvisie. In dit uitvoeringsplan zijn de grootste investeringen, de nieuwe Lingebrug, de Banneweg, parkeergarage Kweeklust en de Haarsekade. In dit uitvoeringsplan zijn ook middelen opgenomen voor Station Noord. Na het vaststellen van de begroting 2023 is nog een extra onttrekking gedaan voor de Banneweg. Na onttrekking voor de opgaven die zijn opgenomen in de PPN 2024-2027 is de reserve volledig benut. <u>Reserve duurzaamheid:</u> De stand per 31-12-2022 bedraagt € 3,6 mln. Voor het warmtenet staat nog een onttrekking gepland van € 670.000. De benodigde middelen voor het verduurzamen van het vastgoed zoals in de PPN 2024-2027 opgenomen bedragen de komende jaren € 2,8 mln. Voor diverse projecten zijn de komende jaren nog middelen nodig. De reserve zal in de tussentijd worden aangevuld met de voordelen uit de verduurzaming. <u>Reserve stedelijke vernieuwing:</u> Het verloopoverzicht laat een saldo per 1-1-2027 zien van € 674.000. Er liggen grote opgaves op dit gebied waarvoor deze reserve zal worden ingezet.
11	In hoeverre zitten alle onderwerpen uit het collegeprogramma in de perspectiefnota?	In de opmaat naar de perspectiefnota is van alle voornemens/ ambities vanuit het collegeprogramma een inschatting gemaakt

Nr.	Vraag	Antwoord
	Als ik de ruimtevragers en het collegeprogramma naast elkaar zet, lijkt er nog veel ruimte tussen te zitten.	of deze extra middelen vragen. De perspectiefnota geeft een vertaling van de posten waarvoor de huidige begrotingsbudgetten niet toereikend zijn. Op die onderdelen geeft de perspectiefnota een volledige vertaling van het collegeprogramma op de zaken die extra geld kosten. Daarbij is er soms een tijdelijke intensivering voorgesteld, mede ingegeven vanuit de krapte in de meerjarenbegroting. Voor de overige onderwerpen uit het collegeprogramma geldt dat het gaat om een (andere) aanpak of werkwijze, die geen extra middelen vragen of te realiseren zijn binnen bestaande budgetten. Daarbij is er dus niet 1 op 1 een relatie te leggen met een specifiek budget in de begroting. Het noemen van alle budgetten die (indirect) gerelateerd kunnen worden aan het collegeprogramma is niet mogelijk.
12	Er wordt voorgesteld om de parkeertarieven te indexeren met 10% en dat levert € 138.000 op. In de stukken lees ik dat we dat ook gaan doen door een starttarief van € 2 te hanteren. Wat is het aandeel van die € 138.000 aan het starttarief van € 2 in?	Het invoeren van het starttarief levert naar verwachting €48.000 op. De voorgestelde stijging van de parkeertarieven leidt tot een extra opbrengst van € 90.000.
13	Is de voorzieningengebouw kriekenmarkt hetzelfde als het havengebouw? Er is een bedrag van € 2 mln. opgenomen voor de voorzieningengebouw kriekenmarkt, Klopt het bedrag?	Het voorzieningengebouw Kriekenmarkt is het voorzieningengebouw Lingehaven (de juiste naam), waar de bezoekers van de Lingehaven kunnen douchen, wassen, etc. In bijlage 6.1 zijn investeringen opgenomen die in tijd verschoven zijn. Voor het voorzieningengebouw Lingehaven was in de PPN 2020 een investeringsbudget van € 215.000 opgenomen voor renovatie en verduurzaming. Het bedrag van € 2.015.000 opgenomen de bijlage van de PPN (6.1 Bijgestelde investeringsplanning) is dus een typefout. Omdat dit investeringsbudget niet toereikend bleek te zijn heeft de raad op 25 mei 2023 (raadsvoorstel Z/23?747157/861394) ingestemd met het beschikbaar stellen van een extra investeringsbudget ten behoeve van de renovatie en verduurzaming van het voorzieningengebouw. Voor het meest duurzame scenario bleek € 210.000 extra benodigd. Hierover heeft de raad op 17 mei een besluit genomen.
14	Hoeveel is het structurele begrotingssaldo in 2024?	In 2024 is er sprake van een "overschot" op de structurele posten (zie de begroting 2023, pagina 146). Daar staat dat in 2024 € 6,9 mln. saldo is op de structurele posten. Met de ontwikkelingen van de perspectiefnota 2024 meegenomen gaat daar (maximaal) € 3 mln. vanaf. Het betekent dus dat een tekort in de meerjarenbegroting, zoals door de ontwikkelingen in de meicirculaire van het gemeentefonds, voor 2024 in beginsel incidenteel kan/mag worden opgelost.

Voorzitter.

We zijn hier bij elkaar voor een korte terugblik.
Om vervolgens iets uitgebreider vooruit te kijken.
Vooruit kijken naar een periode vol ambities en uitdagingen.

Wat ons betreft voorzitter had de terugblik ook afgehamerd mogen worden,
Maar nu ik hier toch sta zal ik iedereen toch wat meegeven over de Jaarstukken 2022.
Natuurlijk niet zelf bedacht, maar wel ingefluisterd.
Of niet meneer van Veen?

Namens Stadsbelang wil ik de heer Kalkman en collega's bedanken
Bedanken voor de inzet de afgelopen jaren en de geleverde producten

Zoals ik al zei had het wat ons betreft een hamerstuk mogen zijn,
Maar ook wij snappen dat andere dit eerst nog binnen eigen partij moeten bespreken.
Want ja,
Dit is toch het financiële verslag van het afgelopen jaar.

Nou voorzitter, we hebben als gemeente een mooi resultaat van z'n 11.5 miljoen behaald
Al moet ik wel zeggen dat het z'n 8 miljoen aan restantbudget aan resultaatbestemming was.

Als we dit alsnog in de tijd willen gaan uitvoeren blijft er 3.5 miljoen over
3.5 miljoen die we toevoegen aan de algemene reserve,
Welke we in de komende jaren hard kunnen gebruiken.

Voorzitter.

En nu door naar de perspectiefnota.
Een vooruitblik naar de komende 4 jaar gemeentelijke ambities.
Ambities die ondanks het moeilijke vooruitzicht niet losgelaten worden.

We zien een perspectiefnota die,
"Zeker met de recente meicirculaire"
Er niet direct super positief uitziet, en dan verwoord ik me mild.

Maar wat Stadbelang betreft nemen we wel onze pet af voor hoge ambitieniveau.

Want voorzitter.

Het college houdt immers vast aan eerder gestelde ambities.
Ambities niet alleen van dit college, maar ook die daarvoor.
Simpelweg, omdat je als bestuur een richting wil continueren.
Continueren om zo het vertrouwen van Gorinchem ook tot resultaten om te zetten.

Nee voorzitter.

Als Stadsbelang zijn we niet blind voor de gevaren en risico's.
Natuurlijk zien wij ook dat het spaarsysteem een vorm van speculeren is.
Maar is het niet zo dat moeilijke tijden vragen om moeilijke keuzes?

En wij zien het college hier kiezen voor een hoog ambitieniveau,

Een niveau waarbij je op zoek moet gaan naar nieuwe mogelijkheden.

En zo is ook precies hoe wij deze perspectiefnota lezen.
Het college is opzoek gegaan naar mogelijkheden voor alle ambities,
En die mogelijkheden zijn gevonden in het opzetten van een spaarsysteem.

Natuurlijk hadden wij als Stadsbelang ook liever een ander beeld gezien.
Maar je moet ook realistisch zijn…
Als we in de voorliggende perspectiefnota alles sluitend hadden willen hebben?
Ja, voorzitter.
Dan hadden we flink mogen gaan schrappen.
En wat dat betreft zien wij met het hoge weerstandratio dat we hanteren in Gorinchem.
Liever wat meer risico dan dat we ambities moeten loslaten.

Tijdens de I&O voorzitter
Was het mijn collega de heer van Veen opgevallen
Dat het voorzieningengebouw aan de Kriekenmarkt als ook de Lingehaven.
Voor een slordige 1.5 miljoen te veel bij de investeringen stond.

Maar helaas voorzitter!
Het bleek een typefout te zijn…

Nu we toch wat verder inzoomen op de details.
Het viel ons op dat het college wijzigingen wil gaan aanbrengen in de parkeertarieven.
In basis niets vreemds natuurlijk,
Want ook deze tarieven moeten geïndexeerd worden.

Maar voorzitter,

Wat wij wel een bijzonder voorstel vinden is het startarief voor de binnenstad.

Voor de mensen die onbekend zijn met de situatie, zal ik het even toelichten.

In het stenen tijdperk hanteerde we in de binnenstad een zogenoemde bezoekerskaart.
Deze waren voor bewoners te koop voor €2,50 en konden fysiek achter de ruit geplaats worden.
En daarmee was het mogelijk om je bezoek de hele dag te laten parkeren.

In basis een werkend systeem,
Maar als gemeente stonden we niet stil!
Ongeveer een jaar geleden werd de 2Park app geïntroduceerd.
Een digitaal systeem waarmee bezoekers nu voor €0,21 per uur kunnen parkeren.

Kortom een welkome verbetering aan het systeem!

Maar nu lezen we dat het college dit wil gaan aanpassen met een startarief van €2,-
Een stap terug in de tijd, want we blijken hierdoor inkomsten mis te lopen.
Maar het lijkt ons een onverstandig plan om een verbetering van het systeem aan te passen.
Aan te passen ten koste van de inwoners van de Binnenstad.

Of moeten we er alvast rekening mee houden
Dat als mensen te goed hun afval scheiden het tarief voor restafval omhoog gaat?
Of we de 130% grens toch maar weer naar 120% zetten in verband met de kosten?

Dit alles lijkt ons niet de bedoeling,
Het lijkt ons een veel logischer idee om het huidige systeem gelijkwaardig te indexeren
Bijvoorbeeld van €0,21 naar €0,30 voor de bezoekersregeling
En waar mogelijk te sturen op parkeren in parkeergarages
Bijvoorbeeld door €2,50 te rekenen op straat en €2,- in de garages.

Hiermee creëer je een win-win-win situatie.
En we hopen dat de wethouder bereid is dit te heroverwegen en verder uit te zoeken.
Scheelt weer een motie voor nu of in de toekomst.

Wat ons ook niet de bedoeling lijkt voorzitter.
Is het vergeten van een ooit zo cruciaal winkelcentrum binnen onze gemeente.
Ja, tegenwoordig hebben we er meerdere,
Maar wie is er niet bekend met het Piazza Center.

Een winkelcentrum dat zeker voor de Gildenwijk, Haarwijk en Stalkaarsen van groot belang is.
Qua inwoners hebben we het dan over circa 40% van Gorinchem.

Zo zijn wij uitgebreid in gesprek gegaan met de winkeliersvereniging,
En kwamen we er achter dat ze zich nog weleens vergeten voelen ten opzichte van…
“Het mooie Gorinchem Oost”

En het gaat hier niet om de deur platlopen of de beste vrienden worden,
Maar wel om een stukje aandacht.

Voorzitter.

En daarom dienen wij vandaag de motie ‘Aandacht voor het Piazza Center’ in.

Hiermee roepen wij op om in gesprek te gaan met de winkeliersvereniging
Als ook de mogelijkheden te onderzoeken om
Het parkeerveld aan de Wijnkoperstraat op werkdagen ook blauwe zone te maken
Het bezoek van Boa’s aan het winkelgebied te intensiveren
En het straatwerk te controleren en op niveau te brengen.

Een kleine inspanning met een hoog resultaat passend bij het ambitieniveau dat we nastreven.

Tot slot voorzitter.
Zullen wij de motie met betrekking tot de Gorcum pas mede indienen.
De uitgebreide toelichting laat ik over aan mevrouw Hamann,
Maar wat ik er al wel vast over wil zeggen is
Gorinchem heeft een regiofunctie,
Maar dat betekend niet dat alles door de Gorcumse inwoner betaald hoeft te worden.
Dus wij zouden graag zien dat de Gorcum Pas zorgt voor prijsstabiliteit.
En daarmee niet alleen gekoppeld wordt aan minima beleid,
Maar juist ook een voordeel geeft.
Aan de rest van Gorinchem, voor Gorinchem.

Bedankt voorzitter.

PPN / 6 juli 2023

Moeilijke tijden, waarderen ijver en inzet maar wat we vooral nodig hebben is stuurmenskunst. Want je kan wel hard willen rijden maar juist dan kom je verder van huis als je niet de goede richting op gaat. Vandaag kijken we terug en vooruit.

Jaarrekening 2022: duurde even maar 'Nu aan de slag'. Begrijpelijk dat het college zich zelf zo wenste aan te moedigen na de ellelange formatie waar uiteindelijk nauwelijks nieuws uitkwam in elk geval geen fundamentele keuzes zijn gemaakt. Die waren, zo zien we in de PPN niet alleen broodnodig, maar hadden de kiezer ook kunnen verhelderen waarom we met deze bijzondere coalitie zitten.

- Wees niet blij met geld dat in 2022 niet is uitgegeven waar dat wel de bedoeling was; zeker niet met zoveel uitdagingen in het sociaal domein op gebieden als armoede, eenzaamheid en verduurzaming van woningen voor mensen met lage inkomens;
- Eerste jaar van dit college viel ons niet mee: geven feed back om sterker te worden;
- De buurt bestuurt: klankbordgroep Oost, jammer dat deze is ingestort, wordt de inwonersparticipatie in deze wijk nog gereanimeerd? Ook de Kweeklust was een demonstratie van inwonersparticipatie ernstig verval.
- Carnavalsvereniging die zijn vrolijkheid verloor in deze radszaal
- Motie: Bankjes van Kees: niet één van geplaatst…hoe moet het dan met 400 stoeltjes in DND; estafette
- Het treurspel rond de Nieuwe Doelen en het ISK-complot waarin wij manipulatie en bedrog hebben ervaren die een onuitwisbare krater in ons vertrouwen heeft achtergelaten;
- Windmolens, bijzonder dat een wethouder zijn eigen fractie zo op het verkeerde been zette met potentieel desastreuze gevolgen voor de relatie met Molenlanden en juist daardoor een aanzienlijk risico dat juist deze manier van politiek voeren leidt tot plaatsing op Avelingen.
- We zijn door 2022 vooral bezorgd geraakt door de aantoonbare afwezigheid van bestuurskracht met collegeleden die de handen in de lucht slaan: niet wetend wat te doen: starters woningen, wachtlijsten WMO, kindermishandeling: Vz een raad geeft aan waar we uit willen komen, een bestuurder hoort dan te besturen, de weg daarnaar toe uit te stippelen met het hele ambtelijke apparaat;
- AZC: geen bestuurskracht, geen meter verder;
- En zelfs tav het hele financiële perspectief

Bestuurlijke verhouding / financiële perspectief

- Financieel perspectief is alarmerend. Dat zou voor elk college gelden. Geen enkel college zou invloed hebben op de crises die leiden tot hoge rentes en stijgende lonen en prijzen. Wat wel de invloed en verantwoordelijkheid van een college is om transparant te zijn over de gevolgen en daarop aansluitend de raad scenarios's voor leggen hoe daar mee om te gaan
- Wij missen die transparantie en oplossingsrichtingen in schokkende mate in deze PPN
- Wat is er aan de hand: in het voorjaar alarmeerde weth Molengraaf ons al dat de investeringen en ambities niet verenigbaar zijn met de mogelijkheden. Helaas waren de cijfers niet compleet en werden er geen keuzes of scenario's uitgewerkt.
- Daar vroegen we uiteraard om net als tijdens de I&O van 22 juni
- Ons repeterende en indringende verzoek: zet nu op een rij wat we al besloten hebben, wat we nog willen en welke middelen er zijn er we te kort komen. Om op basis daarvan keuzes te maken. Maak gewoon een echte PPN!

- We krijgen het gewoon niet. Wat gebeurt er wel:
  - Het college neemt grepen uit reserves zonder degelijke analyse over de gevolgen
  - Het college zegt dat we gaan sparen van overschotten terwijl datzelfde colleges flinke te korten voorspelt: ja u hoort het goed VZ, onze scholen gaan we bouwen door geldt te sparen dat er niet alleen niet is maar wat we zelfs te kort komen…
  - Het college belooft meer starterswoningen een nieuw zwembad zonder de kapitaallasten op te nemen.

Het is alsof een gezin in paniek de spaarpotten van de kinderen leeggooit en daarbij in ruil fantastische vakanties belooft die betaald moeten worden van alsmaar oplopende tekorten.

Is bijvoorbeeld wethouder Mager overtuigd van voldoende middelen voor het IHP voor de komende jaren? Zo ja hoezo dan en zo nee zijn de partners daarvan op de hoogte?

Vz, waarom blijft dit college zo schimmig. In goede verhoudingen kan je eerlijk binnen een college bespreken hoe je een zware financiële uitdaging kan tackelen om met open vizier een raad te informeren en keuzes voor te leggen.

Helaas zijn de verhoudingen even kwetsbaar als onze financiën. Een college waarin een deel aantoonbaar niet is serieus genomen, terwijl het andere deel **(SB)** zelfs in het openbaar heeft uitgesproken dat het vertrouwen zoek is; en het ergste voorzitter, wij hebben voor beide inzichten alle begrip. En natuurlijk stonden en staan wij open om een beter bestuur te vormen, zeker als we daar zo volhoudend toe worden uitgenodigd, maar weet dat je dan tegen harde gesprekken en keuzes moet kunnen, juist om daarna wel open en met lef te besturen. Helaas is deze ploeg zo wankel dat het meer bezig is met overleven dan met besturen.

Als we naar de betrouwbaarheid van deze PPN kijken Vz, dan weet ik dat er in het verleden voor veel minder is gepleit om de post financiën over te hevelen naar een andere wethouder, maar naar wie dan? Ongelofelijk jammer dat deze lange dag niet benut kan worden om vanuit complete eerlijke info scenario's worden besproken. Varianten voor als een september circulaire meevalt maar ook als het zo ernstig blijft zoals we nu op basis van de mei circulaire moeten aannemen. Want er zijn best kansen. Zo is door de inflatie ook de schuld minder waard en kan je in een lastige fase de aflossing temporiseren en je kan inhoudelijke keuzes maken, maar doe het open en eerlijk.

Samengevat Vz, we nemen het college niet kwalijk dat de investeringen niet passen in onze mogelijkheden, we nemen wel kwalijk dat het college deze verhouding niet transparant kan of durft te maken en de onmogelijke schijn ophoudt dat alles gewoon kan. Sinterklaas kan wel naar Gorinchem komen, maar dat wil niet zeggen dat hij echt bestaat. Wij willen eindelijk na de verkiezingen eens het echte gesprek aan kunnen gaan om alle plannen en beperkte middelen realistisch aan elkaar te koppelen, maar dat vereist professioneel bestuurlijk voorwerk en geen nep PPN in de vorm van deze door mist omringde gatenkaas. College, ga op zijn minst elkaar serieus nemen en vertrouwen, zie ons desnoods als uw gezamenlijke ergernis, dat verbindt lekker en werk desnoods in de vakantie door en dan krijgt u van ons een kans en handreiking om het huiswerk nu eens echt op te pakken:

- **Handreiking: motie besturen zonder blinddoek.**
- **En nu echt aan de slag.**

Algemene Beschouwingen bij Jaarrekening 2022 en Perspectiefnota 2024-2027

De jaarrekening 2022 verdient het om iets meer dan twee woorden aan te wijden.
Een jaarresultaat van €11,5 miljoen en als je iets verder kijkt zelfs meer dan €12 (miljoen).
Het was desondanks een schrikbarend jaar 2022, nog een (hopelijk laatste) COVID-lockdown, gevolgd door het uitbreken van oorlog in Oekraïne en daarna nog eens forse prijsstijgingen.
Daarop hebben wij weliswaar de grens om gebruik te kunnen maken van minimaregelingen opgetrokken naar 130% van het bijstandsinkomen, maar er zijn nog veel inwoners voor wie de forse prijsstijgingen daarmee niet voldoende of zelfs helemaal niet worden opgevangen.
Gezinnen met twee werkende ouders die samen net iets meer verdienen dan die 130% van het bijstandsinkomen, of zelfs tot 150% van het bijstandsinkomen, die niet meer rondkomen.
Wij blijven aandacht vragen voor mensgericht maatwerk bij het bepalen of mensen een beroep kunnen doen op minimaregelingen: flexibiliteit bij het beoordelen van de situatie!
Waar het rijk en de gemeenten eind 2022 een eenmalige uitkering hebben verstrekt aan hun ambtenaren is dat niet gebeurd bij werknemers die vallen onder CAO Sociale Werkplaatsen.
Voor deze werknemers dienen wij hierbij dan ook een Motie in met de titel “Passend loon” om aan hen een eenmalige uitkering te verstrekken met terugwerkende kracht over 2022.

Ook door de gemeenteraadsverkiezingen en de coalitievorming hebben zaken vertraging opgelopen, waaronder belangrijke zaken die nu nog in 2023 moet worden opgepakt en waarvoor dan ook de middelen worden doorgeschoven.
Middelen voor werkloosheidsbestrijding en aanpak van laaggeletterdheid, maar ook voor het klimaatakkoord: belangrijke onderwerpen voor veel inwoners, zo niet voor de hele stad!
DOORPAKKEN is het enige dat wij daarop willen zeggen!

Een laatste punt dat ik wil bespreken betreft de vorming van een voorziening (of reserve?) voor Degeneratiekosten en om daarin dan het forse bedrag van €527.000 te storten.
Dat is genoeg budget om zes mensen in de buitendienst een heel jaar te laten werken aan het open- en dichtmaken van gaten in de bestrating en dat lijkt ons écht overdreven, temeer daar de meeste werkzaamheden worden meegenomen in geplande reguliere projecten.
Wij dienen daarom een Amendement in om deze storting te beperken tot €227.000 en de overige €300.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve, waarop ik later een beroep doe.
Het amendement stelt bovendien dat deze middelen worden ingezet voor “snelle aanpak” van incidentele herstelwerkzaamheden (bv door de buitendienst, zonder adm. rompslomp).

Tot zover de bijdrage in eerste termijn van de PvdA inzake de Jaarrekening 2022.

De Perspectiefnota 2024-2027 is een aanzienlijk dunner document, maar vraagt een bredere algemene beschouwing dan de dikkere Jaarrekening 2022: hij gaat immers over de toekomst!
Belangrijk onderdeel van deze beschouwingen is bovendien dat de meicirculaire een forse invloed heeft op de financiële vooruitzichten, van €1 mljn. in '24 en '25 tot €2 mljn. in '26 e.v.

In de inleiding geeft u al aan dat de oplopende schuldenpositie en de gestegen rente druk zetten op de investeringen en dat het niet mogelijk is om voor alle beoogde investeringen voldoende financiële middelen te genereren. Daarom gaan we een spaarsysteem inzetten!
Laat ik beginnen met op te merken dat de schuldenpositie nog nooit zo laag geweest is als bij de Jaarrekening 2022 gepresenteerd: een schuld per inwoner van ca €2.500,- is zéér weinig!
Daarvoor hebben we immers een prima voorzieningenniveau voor onze inwoners en voor de regio, zeker als we daarin het Caribabad en straks ook weer de Nieuwe Doelen meenemen.
En om dat mee te kunnen nemen zullen we inderdaad fors moeten investeren en ja, dat heeft invloed op de schuldenpositie, net als alle andere gewenste investeringen.
Investeringen die een belangrijke maatschappelijke meerwaarde met zich meebrengen en die van belang zijn voor de hele Gorcumse gemeenschap, zoals Mobiliteitsplan, Regionale EnergieStrategie, Woningbouw, plannen rond Duurzaamheid en Klimaatadaptatie, het IHP over Onderwijshuisvesting. Belangrijke plannen waarbij de kost voor de baat uitgaat!
Investeringen waarvan wij in deze PPN niet of nauwelijks een goed overzicht krijgen.
Onze zorgen liggen daarom ook veel minder bij die schuldenpositie, ook al vinden wij nog altijd dat de exercitie die wij drie (of vier?) jaar geleden met elkaar hebben gedaan om die schuldenpositie in beeld en beheersbaar te krijgen een goede was: dat verdient navolging!
Daarom stellen wij voor om dat op weg naar de Begroting voor 2024 opnieuw te doen en we vragen daarom aan het college om ons een drietal scenario's als keuze-opties voor te leggen. Behoudend (laag investeringsniveau), ambitieus (hoge ambities) en iets daar tussen (realo?).
Belangrijk om die keuzes te kunnen maken is dat er een uitgebreid overzicht ligt van alle investeringen, met globale of reeds geraamde bedragen en een uitvoeringsplanning.
Die planning is immers van groot belang om de benodigde investeringsruimte af te kunnen wegen tegen de financiële mogelijkheden, te verwachten rente en het investeringsplafond.
Die afweging wordt des te belangrijker nu er de meicirculaire een forse tegenvaller bevat, nl een fors tekort op de (extra) middelen voor Jeugdzorg t.o.v. de ontwikkeling van de kosten!
Dat is voor de PvdA een belangrijke reden om niet in te stemmen met het afromen van de Reserve Sociaal Domein in afwachting van de uitwerking van de Hervormingsagenda Jeugd.
"Zoals het heurt" dienen wij daarvoor een Amendement in met de titel "Borg de Jeugdzorg".
Nu we het toch over de Jeugdzorg hebben willen wij het college en de collega-raadsleden wijzen op een succesvol initiatief: ExPex, dit is een stichting waarin getrainde jongeren die zelf ervaring hebben in de jeugdhulp zich inzetten voor het verbeteren van de jeugdhulp.
Wij dienen daarom een Motie in om de inzet van "Ervaringsdeskundigheid in de jeugdzorg" in Gorinchem cq de regio Zuid-Holland Zuid te onderzoeken en hierover te rapporteren.
Overigens zijn de eerste ervaringsdeskundige jongeren uit Gorinchem getraind in 2014.

Het sociaal domein gaat niet alleen over Jeugdzorg, maar integraal over de hele Gorcumse bevolking en onze stad kent tamelijk veel inwoners met niet westerse migratie-achtergrond.

Vanwege de groeiende zorgvraag wordt in het bestuursakkoord uitgegaan van het zoveel mogelijk bieden van zorg op maat en de diversiteit van de Gorcumse bevolking vraagt om daarbij passende cultuur-sensitieve zorg.
Bij cultuur-sensitieve zorg is men zich bewust van wat de ander belangrijk vindt en nodig heeft, met name waar het gaat om culturele, sociale, religieuze en leefstijlverschillen.
Daarbij zou het passen om de zorg in overleg met betrokkenen en hun omgeving meer af te stemmen op de specifieke wensen en mogelijkheden die de culturele achtergrond biedt.
Dat is niet per sé duurder en kan juist een extra voordeel betekenen: ook dat is zorg op maat!
Dit onderstrepen wij met een Motie “Cultuur-sensitieve zorg” om het belang van cultuur-sensitieve zorg te onderkennen en op te nemen in het huidige dan wel nieuwe zorgbeleid.
Een laatste puntje op het gebied van het Integraal Sociaal Domein dat ik wil benoemen betreft de nazorg bij personen en gezinnen met financiële problemen.
Ondanks alle maatregelen die afgelopen jaren zijn genomen om financiële problemen te voorkomen of als ze er al waren om deze op te lossen blijft het voor veel inwoners lastig om de eindjes aan elkaar te knopen: de maand duurt vaak langer dan de portemonnee gevuld is.
Dat geldt in het bijzonder ook voor de doelgroep mensen die uit een hulpverleningstraject komen: zij dreigen daarna snel opnieuw in de schuldenproblematiek te komen.
Andere gemeenten ontwikkelen of hebben reeds beleid ontwikkeld om nazorg te verlenen aan gezinnen die financiële problematiek hebben meegemaakt om herhaling te voorkomen.
Welke stappen onderneemt het college om Gorcumse gezinnen in die zin te ondersteunen?

Voorzitter, Ik richtte me namens de PvdA inhoudelijk primair op het Sociaal Domein, want dat gaat iedereen aan van jong tot oud en het raakt vooral aan ieders gezondheid en welzijn.

Daarnaast is er een ander punt dat wij node missen in deze PPN en dat zijn maatregelen om te zorgen dat er op zo kort mogelijke termijn meer wooneenheden beschikbaar komen.
Wij hebben er bij de begrotingsbehandeling in november 2022 voor gepleit om creatief om te gaan met kantoor- en bedrijfspanden door deze om te bouwen naar wooneenheden.
Uw wethouder drong erop aan een broedende kip -zij bedoelde niet zichzelf - niet te storen omdat er in het kader van Vleugels van de Stad gesprekken plaatsvonden met eigenaren van kantoren langs de Stationsweg, waarop wij de motie vervolgens hebben aangehouden.
Nu er steeds meer kantoorruimte beschikbaar komt en wij geen initiatief op dit gebied zien in uw collegeprogramma dienen wij de Motie “Onderzoek ombouw kantoorpanden” in.

De PvdA is op zich enthousiast over de ambities in het Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs.
Investeren in goed onderwijs verdient zichzelf op termijn terug in maatschappelijke waarden.
Er ligt dan ook een enorme uitdaging om die investeringen mogelijk te maken, maar dat is een uitdaging waarvoor niet alleen de gemeente verantwoordelijk kan worden gehouden.
De rijksvergoeding voor onderwijshuisvesting is veel te laag om die ambities waar te maken.
Het college heeft onlangs actie ondernomen om dat bij het rijk aan te kaarten en wij zijn erg benieuwd of dat al tot extra middelen gaat leiden, of dat daar en minste over wordt gedacht.

Tenslotte voorzitter hebben wij nog even onze aandacht gericht op de spaarsystemen. Het doet ons / mij denken aan de jaren ’50 en ’60 uit de vorige eeuw waar in veel gezinnen meerdere spaarpotten of een Brabantia spaarblik met meerdere gleuven aanwezig waren. Daarin werd gespaard voor verschillende doelen; doelen die vaak niet of slechts met veel pijn en moeite, na lang sparen werden bereikt omdat de prijzen -ook in die tijd- bleven stijgen.
Misschien lijkt deze moderne vorm van gemeentelijk sparen via reserves en voorzieningen voor het college een oplossing voor onze investeringsproblemen, wij zien dat toch anders. Ik herhaal daarom mijn eerdere oproep om op weg naar de Begroting voor 2024 een compleet overzicht te presenteren van alle investeringen, met globale of reeds geraamde bedragen en een uitvoeringsplanning, om daarmee naast de investeringslasten ook de schuldenpositie in beeld en beheersbaar te krijgen. Wij verwachten hierop een toezegging!

Voorzitter, tot zover onze eerste termijn.

06-07-2023 – Perspectiefnota 2023

Wij zijn de mooiste Vestingstad van Nederland! Een titel die we vol trots dragen, want het Gorcums trots is groot. Logisch, want er zijn heel veel zaken om trots op te zijn en uit te dragen. Ook ik zelf probeer hier zoveel mogelijk aan mee te doen. Op mijn werk liggen er al Gorcumse deurmatten, staan er voor iedere afspraak Gorcumse Vestingkoeken op tafel en spelen we Gorcums dobbelen in de pauze. Mijn collega's vinden het allemaal prima.

Het leuke is dat anderen Gorinchem ook steeds meer zien. Door het jaar heen worden er ook vele evenementen georganiseerd die onze stad nog meer op de kaart zetten. Eén blik op de evenementenkalender voor deze zomer en je wordt verleid in deelname aan het Hippie Festival, Culture Zondag, IFFG Buitenbios, Stomen op de Linge, FestiWal, het Timmerdorp en ga zo maar door.

Kortom; er gaat veel goed in Gorinchem. Waar zit dan wat onze fractie betreft nog wel de nodige aandacht; VVD-Gorinchem wil dit toelichten aan de hand van vier onderwerpen;

- Initiatieven uit de stad
- Duurzaamheid & klimaatadaptie
- Stadsontwikkeling
- Onderwijs & bereikbaarheid van de scholen

Initiatieven uit de stad

Veel evenementen die draaien op vrijwilligers. Enthousiaste Gorcummers die hun activiteit èn hun stad op de kaart zetten. Als VVD Gorinchem krijgen we helaas ook regelmatig signalen dat er bij de organisatie van een evenement veel regelwerk aan te pas komt. Daarvoor hebben we begrip in het kader van een goede risicoafweging door de gemeente. Toch is het jammer als je hoort dat steeds meer organisatoren zich hierom wel een 'paar keer achter de oren krabben' voordat ze de stap zetten om een evenement te organiseren. Een 11 pagina's tellend document om een vergunning aan te vragen, zegt wellicht genoeg.

We roepen het college dan ook op om vrijwilligers vanuit het ambtelijk apparaat te ondersteunen bij hun vergunningaanvraag. Op deze manier kunnen prachtige evenementen -ook in de toekomst- georganiseerd worden door zeer enthousiaste en betrokken Gorcummers. Graag een reactie hierop vanuit het college.

Daarnaast vragen we het college om concrete actie rondom 'Bliek in Actie''. Een prachtig initiatief van onze gemeente waarin buurtgenoten samen een subsidie kunnen aanvragen voor een initiatief dat zij organiseren. Hoe mooi is dat! Echter ook hier is de aanvraag complex en -eerlijk gezegd- ontmoedigend. Wij hebben een poging gewaagd om een aanvraag in te dienen zonder DigiD.

Ik zal u de twaalf stappen besparen die nodig zijn om een aanvraag in te dienen, maar als er een webformulier gebruikt wordt waarbij de voortgang wordt aangegeven met percentages, dan moet er wellicht een belletje gaan rinkelen. Dat een aanvraag goed moet worden onderbouwd is begrijpelijk, maar ik word zelfs verwacht om heel SMART aan te geven wanneer het initiatief geslaagd is. Gelukkig ben ik dan in mijn voortgang al op 23%.

Twaalf stappen, inclusief begroting of lijst met handtekeningen en SMART onderbouwing, heb ik nodig om mijn subsidieaanvraag van maximaal 250 Euro te onderbouwen. Bliek in Actie, een prachtig initiatief, maar in onze ogen te complex en doorgeslagen in de regels. Zeker als je wilt dat alle Gorcummers een beroep op deze subsidie kunnen doen.

Daarom vragen we het college om de aanvraag dan wel het aanvraagformulier van Bliek in Actie te vereenvoudigen zodat je in drie stappen je aanvraag kunt voltooien. Graag reactie van het college.

Gorinchem is in veel opzichten een unieke stad om trots op te zijn. Tegelijkertijd is Gorinchem op veel fronten een stad die midden in Nederland staat – letterlijk en figuurlijk. We kennen als stad vaak de problematiek van grote steden en volgen in veel opzichten ook de landelijke tendensen. Om die reden is het dan ook ontzettend belangrijk goed te blijven kijken naar andere (vergelijkbare) steden.

En wat je ziet in Nederland en in andere steden is dat, ondanks de aanhoudende oorlog, er wat herstel lijkt te ontstaan als het gaat om energie, winkelaanbod of de huizenmarkt. En ook in Gorinchem komen er veel woningen bij. Daarmee zijn we er uiteraard nog lang niet, maar het lijkt weer iets de beterende kant op te gaan.

Sterker, je ziet zelfs een energieoverschot – mensen met dynamische energiecontracten hebben dat onlangs nog ervaren (zij moesten betalen om energie te leveren – de omgekeerde wereld. Dat betekent dat we ook echt goed moeten gaan nadenken over opslag en transport van energie. **Gelukkig zei de wethouder recent ook e.e.a. over opslag tijdens de recent RES vergadering met Molenlanden. Vraag aan de wethouder; wat is daarvan het tijdpad?**

Duurzaamheid & klimaatadaptie

Verder zien we in andere steden veel ontwikkeling als het gaat om zonne-initiatieven. Van zonne-parkeerterreinen tot zonnevoetpaden en zonnefietspaden en alles wat er tussenin zit. Volop ontwikkeling. Natuurlijk kan je als gemeente wel overal het voortouw in willen nemen, maar je kan ook onze bedrijven hiervoor in het zonnetje zetten. Maak het onze ondernemers zo makkelijk mogelijk. Laten we het bedrijven zo makkelijk mogelijk maken om dit soort innovaties te omarmen. **Vraag aan het college: Zijn er voldoende mogelijkheden en kansen voor grote parkeerplaatsen bij onze bedrijven – langs bijvoorbeeld de Wolphersedijk of elders, voor zonne-parkeerterreinen?**

We moeten naar een verkoelend klimaat. Het water speelt daarin een grote rol. Ja, we kunnen stellen dat het Waterschap meer verantwoordelijkheid heeft. Laten we die daar dan meer aan houden, want op dit moment kan dit gewoonweg beter. Bagger de sloten uit, om blauwalg te voorkomen en het afval eruit te halen. **Hoe manen we het Waterschap aan tot meer beweging in onze regio?**

Ook het afval rond winkelcentra is echt te erg. Als je alleen al kijkt naar het winkelcentrum Hoog Dalem. Iedere week ligt het daar bezaaid met afval. Ja het wordt sporadisch wel eens opgeruimd. Een week later ligt het er weer.
Wordt het niet gewoon tijd om slimme afvalbakken bij winkelcentra neer te gaan zetten op meer strategische plekken? Daarmee lossen we waarschijnlijk een hoop op.

Verder denken we dat je vooral moet inzetten op innovatie. In Zaltbommel zetten ze in op StreetPlugs voor goede energielading, in Dordrecht worden waterdrones ingezet tegen afvalbestrijding op het water en in Gorinchem dus hopelijk snel meer slimme afvalbakken. Hartstikke goed. Gebruik slimme oplossingen waar mogelijk en blijf kijken naar gemeenten om ons heen.

Stadsontwikkeling

Als we dan kijken naar de omgevingsvisie en het stedelijk programmeren hier – dan is het fijn om te zien dat er verder wordt ingezet op de structurele aanpak. De intentieovereenkomst voor de Schelluinsestraat en de Linge II. Doorpakken op de vleugels van de stad. En dat is op lange termijn belangrijk voor een goede balans. Ook voor de werkgelegenheid. En die werkgelegenheid moeten we ook behouden. De Groote Haar biedt daartoe kansen. Daarvoor heeft onze fractie een motie.

Motie “Gorcumse voorrang Groote Haar”

Het gaat ook om integraliteit. In dat kader is het ook goed zorg te dragen voor onze buitenruimten – zoals de bedrijventerreinen. De Camera Uitleesruimte (CUR) is inmiddels verdwenen, maar veiligheid is onverminderd belangrijk gebleven. Hoe gaan we dan goed zorgdragen voor onze bedrijventerreinen? We begrijpen dat er ook een initiatief is om te verenigen op de terreinen (vergelijkbaar met de Bizz in de binnenstad), voor zaken als goede uitstraling, veiligheid, onderhoud en groen. Zo wordt er ook gekeken naar een Ondernemersfonds – in navolging van bijvoorbeeld Dordrecht. Dit lijkt ons een goede stap.
Kan de wethouder toezeggen dat we de ambities voor ondernemers om zich te verenigen in een goed beheer van bedrijventerreinen, kunnen stimuleren en faciliteren?

In dat kader begrijpen wij ook zorgen geuit bij de Piazza goed – we moeten de ondernemers steunen in hun directe omgeving. Zaken moeten kloppen om er een succes van te maken, zeker op het gebied van veiligheid en uitstraling. Dat geldt dus ook voor de Piazza. Wij zullen de motie met Stadsbelang op dit punt dan ook mede indienen.

Waar wij ook nog genoeg kansen zien voor verbeterde uitstraling is de route van het station naar de stad. Ja, we gaan de verkeersituatie aanpakken. Maar liggen er niet genoeg kansen om hier een betere aanlooproute van te maken. Wellicht in combinatie met wat horeca mogelijkheden rond stationsgebied of richting de binnenstad. **Hoe pakken we dit met elkaar op? Wellicht een onderwerp voor de volgende Radar sessies of een I&O op dit punt? Vraag aan de collega's.**

Een bijzondere post in deze perspectiefnota is wat ons betreft het zwembad. Het is gelukkig ook 1 van de weinige PM posten in deze perspectiefnota. Onze fractie hecht veel waarde aan de sociaal maatschappelijk functie van regionaal zwemonderwijs en zwemsport. In dat kader is het verantwoord om hierin te investeren. Goed dat we daarin de verschillende scenario's met elkaar goed kunnen vergelijken.

Onderwijs & bereikbaarheid van de scholen

Gorcum is dé regionale onderwijsstad. Dankzij een miljoendekking komen onze scholen niet in de knel. Al blijft het goed dat we de business case per school goed blijven bekijken – want we moeten goed vinger aan de pols houden als het gaat om leerling verloop en doorlopende leerlijnen. Het is belangrijk om de MBO stad te zijn en blijven in de regio. Stimuleer zaken ook door ook het contact in regio en met bedrijfsleven te omarmen.

Als het gaat over de bereikbaarheid van de scholen; veel (toekomstige) scholieren wonen in Oost. Hoe gaan alle scholieren van A naar B – over het algemeen op de fiets. En er komen ook meer elektrische fietsen. Als het gaat om veilig fietsen dan is het belangrijk in te zetten op directe verbindingen. Vermijd de hele doorkruising van Oost naar West door de stad. Vermijd industrieterreinen en vermijd alle onnodige rotondes of kruispunten als het even kan.

In dat kader wil onze fractie een voorstel doen – geheel in lijn met onze recente radar sessies en ook in lijn met de ambities uit de perspectiefnota. Wij zetten in op een fietssnelweg. Het gaat dan om de fietsroute parallel aan de A15. Bij voorkeur aan de noordkant van de snelweg. Waarom; omdat deze route er deels al vanaf de brug tot aan het industrieterrein is. Maar daarna houdt het op.

Als we deze doortrekken dan maken we het voor iedereen die op de fiets wil een stuk makkelijker om van Oost naar West te komen. En tegelijk maken we het veiliger voor onze scholieren om bij hun school te komen. Daarom dienen wij in de motie Fietssnelweg.

Motie "Fietssnelweg Gorinchem"

Samenvattend; er liggen veel opgaven voor ons en we zullen misschien keuzes moeten maken. Blijf daarbij vooral denken in mogelijkheden; het één hoeft het ander vaak niet uit te sluiten. Zorg dan dat we dan vooral goede keuzes maken als het gaat om onze planning, want op die manier maken we Gorinchem nog mooier met elkaar!

Hartelijk dank

Niels van Santen
namens VVD-Gorinchem

Perfpectiefnota

Voorzitter, de behandeling van deze perspectiefnota is een punt waar we als Raad tevreden en blij mogen zijn. Het feit dat dit college uitdagingen niet uit de weg gaat maar juist creatief is en oplossingsgericht te werk gaat en oplossingen vindt is een teken dat het college daadkrachtig is. Er is perspectief voor grote uitdagingen als De Nieuwe Doelen en het zwembad. Uitdagingen waarvoor nu uitvoering komt. Voor de ruimtevragers uit het collegeprogramma is financiële ruimte gevonden. Ook onder andere de plannen met betrekking tot het IHP, de fietsknelpunten en infrastructuur zijn gedekt of er wordt geschetst hoe dekking hiervoor wordt gerealiseerd. Op basis hiervan moet de raad het college de ruimte geven om dit uit te voeren. Echter, dit betekent niet dat de Raad op onderdelen geen eigen accent zou kunnen zetten. De boodschap aan het college is dan ook koers houden op de doelen en tegelijkertijd de dans aan te gaan met de Raad. Een koppel is nodig om een dans goed uit te voeren. Al hoewel….dit voorjaar ging onze landgenoot Taner Tabak met etalagepop Linda naar het WK dansen. Een voordeel daarvan is volgens Taner dat 'die niet zeurt'… Ik wens het college en raad toe dat zij af en toe toch wat op elkaars tenen staan. Dat houdt ons allen scherp en de democratie levendig. Met eerlijke communicatie over wat wel en wat niet kan.

Gezien de huidige omstandigheden en ontwikkelingen op de financiële markt vragen het college om een financieel behoudende koers te varen en zo veel mogelijk te sparen voor toekomstige uitgaven. Spaarzaamheid betrachten. Daarbij komt ook realiteitszin om de hoek, er zal geld geleend moeten worden maar er is een heldere bovengrens, 185 miljoen. Deze bovengrens hoeven we wat onze fractie betreft niet te raken en is voor ons ook niet aan een inflatiecorrectie onderhevig. Een onderdeel uit mijn opvoeding was altijd dat je iets 1,5 – 2 keer moest kunnen betalen voordat je het aanschafte. Daarom is onze fractie blij met de perspectiefnota waarin gespaard wordt en zo financiële ruimte wordt gecreëerd om verstandig en verantwoord te investeren.

Wat ons wat zorgen baart zijn de consequenties van de meicirculaire. Echter, daarbij hebben wij het volste vertrouwen in de wethouder Financiën dat zij bij de behandeling van de begroting hier op een

verstandige wijze mee omgaat. We zien dat we de komende jaren niet structureel overal financiële middelen voor hebben en zijn positief om daarvoor saldi uit diverse reserves op te nemen. In totaal wordt er een aanzienlijk bedrag uit deze reserves gehaald. Bij onze fractie blijft er echter het besef dat – gegeven mogelijke verdere tegenvallers en een begrenzing van de schuldpositie – dit betekent dat mogelijke investeringen getemporiseerd moeten worden.

Voor wat betreft de investeringen zijn wij erg blij om te zien dat er geïnvesteerd gaat worden in het verbeteren en uitbreiden van OV-verbindingen, dat er geïnvesteerd wordt in initiatieven voor alternatieve vormen van vervoer en reizen. Dat draagt bij aan de omschakeling naar andere vormen ven vervoer met een gunstig effect op natuur & milieu. Daarnaast is een Gorinchem een fietsstad en moet een ieder uitgenodigd worden om zoveel mogelijk met de fiets te reizen. Het aanpakken van de top 10 fietsknelpunten is daarbij van grootbelang. Het doet ons goed om te lezen dat ook hierin geïnvesteerd wordt. Het aantrekkelijk houden van onze vestigingsstad en de verschillende wijken is van groot belang. Als partij staan we achter veilig verkeer en wonen in het centrum en de diverse wijken. Daar wordt de komende jaren een belangrijke bijdrage aangeleverd.

We wonen in een prachtig land, een prachtige stad. Er is brede welvaart. Op de ranglijst van de internationale welvaartsindex 2023 van het ‘legatum institute’ staat Nederland al jaren stabiel op plek 6 (van 167 gemeten landen). Ongetwijfeld klopt dit, maar het lijkt niet het hele verhaal te zijn. Welvaart en Welzijn zijn geen gelijken. Enkele weken terug publiceerde het Sociaal Cultureel Planbureau het onderzoeksrapport ‘Zicht op Zorgen’, met kerncijfers over de problemen, hulpbronnen, leefsituatie en ondersteuning van mensen in het sociaal domein. Daaruit blijkt dat maar liefst 1 op de 10 volwassenen zich in een kwetsbare positie bevindt en minder deelneemt aan de samenleving. Deze mensen zijn vaker eenzaam en minder tevreden met hun leven. Deze volwassenen vertegenwoordigen ook een grote groep kinderen die al bij de geboorte met achterstand begint. Afgelopen week kwam daarbij ook nog het ernstige signaal uit een deelrapport van de commissie Sociaal Minimum, waarin werd geschetst dat huishoudens in de bijstand met

kinderen maandelijks enkele honderden euro's tekort komen. Graag hoor ik van het college wat haar ideeën zijn over hoe we binnen onze gemeente met deze dramatische situatie om moeten gaan. Is er een lobby naar Den Haag? Dreigen er gezinnen uit huis te worden gezet? Hebben we genoeg instrumenten om de kinderen in deze gezinnen toch iets te vrijwaren van deze misère?

Onze streekgenoot en voormalig directeur van het SCP, nu voorzitter van de Sociaal Economische Raad, Kim Putters heeft de afgelopen jaren regelmatig gesproken over een kloof in onze samenleving en de gevaren hiervan.

Een gevaar is dat een grote groep mensen zich niet vertegenwoordigt voelt door politici, argwaan heeft naar de overheid en weinig verbinding zoekt met de samenleving. Nog geen 1,5 jaar terug hadden we hier lokaal verkiezingen en spraken we onze zorgen uit dat er zo'n grote groep is hier in onze eigen stad die niet de moeite nam om naar het stemhokje te gaan. Het terugwinnen van vertrouwen zou een belangrijke punt voor de komende jaren moeten zijn. Dit raakt onze gehele openbare bestuur: college, raad en instanties. Het is onze diepe wens om over 2,5 jaar - bij de volgende verkiezingen - inzet en resultaten te kunnen laten zien van een aanpak om deze kloof te verkleinen.

Onze fractie overweegt een motie in te dienen die oproept tot de organisatie van een werkconferentie over het versterken van de lokale democratie en het verbeteren van de relatie tussen overheid en burger.

Een dergelijke conferentie biedt de mogelijkheid om opvolging te geven aan de uitkomsten van de recente burgerpeiling. Daarnaast kunnen we de ideeën verkennen om een laagdrempelige ombudsman dichterbij huis te halen in plaats van de aansluiting op de landelijke ombudsman. In de conferentie betrekken we ook de ervaringen van de motiemarkt die dan hopelijk georganiseerd en uitgevoerd is. We kunnen jaarlijks invulling geven aan de dag van de lokale democratie. Bij ProDemos

is er een draaiboek vol mooie suggesties hiervoor. Onze motie roept dus ook op om zelf als Raad meer naar buiten te treden en wellicht wat minder in deze ‘ivoren toren’ te vergaderen.

Tot slot, van een heel andere orde, maar wel van een groot belang met het oog op vergroten van de biodiversiteit en de klimaatadaptatie. De ambitie van dit college om veel bomen bij te planten in Gorinchem heeft onze volle steun. Wij overwegen wel om een motie in te dienen om bij het plaatsen van deze bomen de drachtwaarden – voedingswaarde voor bestuivende insecten gedurende het jaar – zwaar mee te laten wegen in de te maken keuzes. Dit kan betekenen dat er ook breder gekeken moet worden binnen het ‘merk’ boom welke ‘model’ het meeste toevoegt. Als voorbeeld: de meeste wilgensoorten bloeien vroeg in het voorjaar en zijn daarbij van groot belang als ‘snackbar’ voor insecten om na de winter weer op ‘gang te komen’. De amandelwilg is een variëteit die van voorjaar tot in het najaar in bloei staat en is daarmee een fantastische aanvulling om het seizoen rond insecten van voldoende voeding te voorzien. Naast de gecultiveerde honingbij, gaat het in Gorinchem ook om bijzondere soorten wilde bijen, vlinders en andere insecten.

Ooit had Gorinchem een burgemeester die nauw betrokken was op de imkerij in Nederland. Hij was maar liefst 40 jaar voorzitter van de landelijke vereniging ter bevordering van de bijenteelt. Dit was de veelbesproken burgemeester Ridder van Rappard. Hij heeft in zijn tijd een grote bijdrage geleverd aan de aanplant van veel drachtrijk groen in Gorinchem. Ook de steeds meer verstopte bijenstal in het Emmapark kent zijn oorsprong in die periode. Laten we dat erfgoed koesteren en de inzet van het college verrijken met deze motie om hier een nieuwe impuls aan te geven.

Voorzitter, afsluitend CU-SGP ziet de toekomst voor Gorinchem positief in, we rekenen op de politieke durf van college en raad en wensen wij het college en de raad Gods zegen toe voor het werk waar we de komende jaren mee aan de slag gaan.

Gorcum Actief, Alg.Beschouwingen PPN 2024-2027 6 juli 2023.

Dank u voorzitter,

We zien in de financiële stukken het gepuzzel. Er is veel geld, maar niet genoeg voor de grote investeringen waar we voor staan. Er zijn onverwachte tegenvallers, zoals een zwembad dat zo'n beetje op instorten lijkt te staan, vrij nieuwe schoolgebouwen die andere daken of pleinen moeten krijgen, een niet-dekkende loonindex en zo nog meer. Investeringen komen er aan, dat is zeker, maar inflatie, rentestijging en een onzeker gemeentefonds maken lange termijn planningen moeilijk. Het is allemaal nog niet zo precies vast te stellen en dat is de puzzel waar de afdeling financiën en de wethouder mee te dealen hebben. Er moeten keuzes worden gemaakt. Dat is altijd moeilijk. Het getuigt daarom van lef en moed om zo te puzzelen. Onze complimenten daarvoor. Reserves en spaarpotjes worden ingezet. De weerstandsratio stijgt dan naar 2.5. 7.6 miljoen uit algemene reserve zijn nu voor investeringen. Het is 'scherp aan de wind zeilen', maar zo komen we er wèl.

De Perspectiefnota is eigenlijk niet anders dan een kadernota in de aanloop naar de begroting. Er worden nu wel duidelijke keuzes gemaakt voor een cultureel centrum en een zwembad. Hoe precies? Dat weten we na de zomer als die besluiten hier in de raad worden genomen. Dat voorsorteren betekent wel dat nu al duidelijk is dat andere grote investeringen zullen moeten wachten, bijvoorbeeld op mogelijkheden die zich kunnen voordoen, denk aan bijvoorbeeld onderwijsgebouwen. We hebben in ieder geval een motie aangenomen dat we aan de wettelijke taken zullen voldoen, ook voor wat betreft duurzaamheid. En er wordt ondertussen meteen gespaard.

Deze PPN is inclusief het college-programma waar al aan gewerkt wordt. Wij zijn blij met deze noviteit, want het biedt concrete duidelijkheid. We hebben dit programma er daarom als onderliggend document bij gepakt. We hebben wat vragen. De stadsecoloog komt in actie. Als partij voor een blauwgroen Gorinchem vindt Gorcum Actief dat de stadsecoloog aan de voorkant bij al het beleid betrokken moet worden, o.a. ook bij de Omgevingsvisie. Kan het college dat toezeggen?

De Omgevingswet treedt per 1 januari dan eindelijk in werking. Alles digitaal volgens een landelijk systeem. Dat vraagt om een investering hier in huis. Staat in de PPN. Deze digitalisering was steeds de grote uitdaging van de Omgevingswet. Gaat dat lukken voor 1 januari?

Na de zomer praten we verder over Omgevingsvisie. Hoe richten we de stad in, waar kan er nog gebouwd worden? De woningnood is hoog en Gorcums grondgebied erg klein. In het land worden gezinswoningen in tweeën gesplitst en als je even niet oplet worden huizen verbouwd voor kamerverhuur, verhokking. Hoe is dat in Gorinchem?

Echt uitbreiden kan onze stad niet meer, wel inbreiden en dat kost meestal veel geld. Dan de hoogte in, het moet wel. Transformatie locaties zijn enkele kantoorgebouwen en twee

bedrijventerreinen, die na realisatie van Groote Haar beschikbaar zouden komen. Voor de Arkelsedijk ligt al een plan klaar. Daar kan niet zo heel hoog gebouwd worden. Aan de Schelluinsestraat wel, denken wij. Wordt het dan 'Manhattan aan de Merwede'? Van bovenaf heb je vast een prachtig uitzicht over de rivier, de regio en de allermooiste vestingstad van Nederland. Maar dan moet je dus wel de hoogte in durven en daar is dan weer lef voor nodig.

Mooiste vesting, blauwgroen, groeiend toerisme. We zetten in op energietransitie. Dat gaat goed. De komst van de twee elektrische veerboten is een grote stap. Er komt een snellaadstation Buiten de Waterpoort. Is het dan zo dat als de veerboot aan de snellader ligt, de binnenstad geen stroom meer heeft? Dat kan toch niet waar zijn? Het elektriciteitsnetwerk baart ons zorgen, voorzitter. De baas van Stedin noemde het net in Nederland zelf een 'campingnetje'. En dat geldt ook voor onze stad. Om energietransitie-bestendig te worden moet er 2 x zoveel capaciteit komen, met dito zoveel transformatiehuisjes. We horen er graag iets over.

Rest mij nog even tijd iets te zeggen over onze moties. Tijdens diverse wijkschouwen is gebleken dat gezamenlijk tuinieren in buurten en wijken erg leuk is. Het verbind in sociaal opzicht, maakt mensen bewust van nut en noodzaak van groen en wie weet kunnen met stekkies en planten tuinen vergroenen. Tegels eruit, plantjes erin. Het is ook nog goed voor klimaatadaptatie en tegen hittestress. Er zijn diverse organisaties in de stad actief op dit gebied. Wij zouden graag een collectieve tuin zien als basis en steunpunt voor alle tuinierders en burgerinitiatieven in de stad. Wij denken daarbij aan de locatie van de Ridderburcht, maar ergens anders kan ook. Kan het college daar eens serieus naar kijken? Wij dienen deze motie in mede namens Stadsbelang en SP.

Onze tweede motie betreft een Gorcum Pas voor alle inwoners, los van minimabeleid. De gemeente Gorinchem staat aan de vooravond van grote investeringen voor sport (o.a. zwembad) en cultuur (cultureel centrum). Gorinchem heeft een centrumfunctie. Vanuit de hele regio wordt gebruik gemaakt van deze voorzieningen. Da 's mooi. De tarieven voor deze voorzieningen zijn altijd laag gehouden, maar kunnen straks redelijkerwijs worden verhoogd als de betaalbaarheid voor de Gorcumers is gegarandeerd. Voor inwoners met een Gorcum Pas geldt een lager tarief. Het gaat hierbij niet om specifiek minimabeleid, maar om alle inwoners van Gorinchem. Door inflatie en rentestijging is het leven immers voor iedereen duurder geworden. Er is zelfs sprake van een nieuwe groep armen, 'the working poor'. (o.a. VNG Congres) Maar ook voor de gewone gezinnen met werkende ouders is het vaak moeilijk de eindjes aan elkaar te knopen. Zij dragen wel allemaal bij aan deze voorzieningen. We willen dat de voorzieningen bereikbaar blijven ook voor al deze groepen. We dienen deze motie in mede namens Stadsbelang.

Dank u wel.

De vragen aan college:

1: De stadsecoloog wordt aan de voorkant bij al het beleid betrokken, o.a. ook bij de Omgevingsvisie. Kan het college dat toezeggen?

2: De digitalisering was steeds de grote uitdaging van de Omgevingswet. Gaat dat lukken voor 1 januari?

3: In het land worden gezinswoningen in tweeën gesplitst en als je even niet oplet worden huizen verbouwd voor kamerverhuur, verhokking. Hoe is dat in Gorinchem?

4: Om energietransitie-bestendig te worden moet er 2 x zoveel netcapaciteit komen, met dito zoveel transformatiehuisjes. We horen er graag iets over.

5: Motie Samen Tuinieren.

6: Motie Gorcum Pas.

Toespraak jaarstukken 2022 D66 29 juni 2023
Ilhan Tekir

Voorzitter,

In deze Algemene Beschouwing blikt D66 eerst terug en daarna vooruit. Dus: eerst een beschouwing op de jaarstukken en daarna op de perspectiefnota.

Voor D66 vormen de jaarstukken altijd één van de hoogtepunten van het jaar. Dit 243 pagina's tellend document geeft namelijk antwoord op vragen als:

Wat wilden we bereiken voor de stad? Wat is daarvan gelukt, of niet gelukt? En wat heeft dat allemaal gekost?

Nou viel ons dit jaar – nog voordat wij in het boekwerk doken – iets anders op. Het college bracht de jaarstukken naar buiten met het jubelbericht: "We houden 3,5 miljoen euro over".

Voorzitter, ik wil hier toch even bij stilstaan, want wij stellen als raad geen begroting vast met als doel om geld over te houden. De fractie van D66 in ieder geval niet. We zijn 'zeg maar' geen bedrijf, dat dividend uitkeert aan haar aandeelhouders. We zijn een gemeente met maatschappelijke doelstellingen. En dan is het vooral interessant om te weten wat die gemeente voor 160 miljoen euro heeft bereikt voor Gorinchem. Dat raakt nu helaas op de achtergrond.

Als een gemeente trouwens geld overhoudt, dan is dat niet per definitie goed nieuws. Meestal is de begroting dan namelijk niet volledig uitgevoerd. En dat blijkt ook nu voor een groot deel de verklaring voor het miljoenenoverschot. We houden trouwens helemaal geen 3,5 miljoen over. We houden veel meer over, namelijk 11,5 miljoen euro. Alleen, een groot deel van die 'onderbesteding' – zoals dat technisch heet – schuiven we linea recta door naar het volgende jaar. Kortom: als je hier toch een financiële conclusie op wil loslaten, dan is die conclusie dat we optimistischer begroten dan dat we in werkelijkheid kunnen uitvoeren. Dat planningsoptimisme zit niet alleen in de exploitatie, maar ook in de investeringsplanning.

Genoeg over het financieel resultaat. D66 is trots dat we in 2022 zowel onze inwoners als verenigingen en stichtingen een steun in de rug hebben kunnen geven. Met name de lage inkomens kwamen door de inflatie en de energiecrisis flink in de knel. Maar daar hield het niet bij op: ook de middeninkomens kregen het flink te verduren. In september vorig jaar al diende D66 daarom een motie in om deze grote groep middeninkomens niet uit het oog te verliezen. Het college zou onderzoeken wat er extra gedaan kon worden om de gorcumse huishoudens met een middeninkomen te ondersteunen. Er zou voor de perspectiefnota gerapporteerd worden, maar wij hebben nog niets voorbij zien komen en zijn daarom benieuwd hoe het hiermee staat. Aansluitend hierop, hadden we in een andere motie gevraagd om te verkennen wat er gedaan kon worden om te voorkomen dat kinderen niet meer kunnen deelnemen aan sport- en culturele activiteiten. Een suggestie die D66 toen had gedaan was om aansluiting te zoeken bij bijvoorbeeld het Jeugdfonds voor Sport & Cultuur. Ook hierover zijn we benieuwd naar de stand van zaken.

Dan de vooruitblik, voorzitter. De perspectiefnota.

Om te beginnen, valt op dat het college zelf aangeeft dat het opstellen van deze perspectiefnota een ingewikkelde puzzel was. En ik moet bekennen: hoe zeer ik als financial ook heb genoten van het ontrafelen van die puzzel, ben ik als volksvertegenwoordiger een stuk minder enthousiast van het plaatje dat daardoor ontstaat. De puzzel zelf, zeg maar.

En voorzitter, laat ik er geen doekjes om winden. De fractie van D66 maakt zich zorgen over de financiële huishouding van onze gemeente. Daar waar ik vorig jaar het college nog prees voor het scherp aan de wind varen, ben ik nu bang we op een gegeven moment gaan kapseizen. De financiële keuzes lijken vooral uit te gaan van wensdenken. Oftewel: hopen dat het allemaal wel meevalt, hopen dat we de tekorten afdekken met meevallers en hopen dat we nóg meer overschotten realiseren in het weerstandsvermogen zodat we kunnen sparen. Voorzitter, ik snap dat 'hopen' soms heilig kan zijn, maar zoveel hoop in tijden waarin rentes stijgen, de inflatie hoogtijdagen maakt en ambities zich maar blijven opstapelen is simpelweg onverantwoord.

En ik snap dat dit allemaal best ingewikkeld is om te doorgronden. Helemaal als je onvoldoende affiniteit hebt met gemeentefinanciën. En ik pretendeer absoluut niet alle wijsheid in pacht te hebben, maar ik voel wel de plicht om te onderbouwen waar het risico op 'kapseizen' zit. Dat heeft te maken met een samenkomst van meerdere ongunstige factoren. Je zou het ook 'red flags' kunnen noemen. Eén red flag hoeft niet erg te zijn, maar het zijn er nu wat D66 betreft te veel.

Die 'red flags', vijf in totaal, zijn wat D66 betreft als volgt.

Red flag 1. Onze uitgangspositie voor de begroting 2024 en verder is op dit moment niet rooskleurig. De begroting is immers meerjarig niet meer sluitend. Na verwerking van de meicirculaire is er een tekort van 1,2 miljoen euro tot en met 2027 en dat moeten we eerst oplossen voordat we nieuwe keuzes maken. En ik hoop dat het college dit niet goed gaat praten met een trucje over structurele en incidentele tekorten. Een tekort is een tekort en of dat nou structureel of incidenteel is, is niet relevant.

Red flag 2. Het stapelen van ambities zonder de daarvoor benodigde dekking vast te klikken, lijkt maar niet op te houden. Het meest recente voorbeeld is natuurlijk het IHP. Ik heb toen letterlijk gezegd dat het een vrij zinloze exercitie is om ambities vast te stellen als we bij voorbaat al weten dat het niet haalbaar is. En dat blijkt nu. Best pijnlijk, lijkt mij. Geen één schoolgebouw uit het uitvoeringsprogramma IHP 2023-2026 blijkt immers opgenomen in deze perspectiefnota. En dan heb ik het nog niet over het zwembad en al helemaal niet over een eventuele nieuwbouw van De Nieuwe Doelen. We stevenen daarmee niet alleen af op financiële missers maar ook teleurstellingen in de stad door de verwachtingen die we als stadsbestuur creëren.

Red flag 3. Het spaarsysteem dat wordt gepresenteerd als een soort remédie die al deze ambities gaat afdekken is te onzeker. Want, de spelregel is: áls het weerstandsvermogen boven de factor 2 uitstijgt, dan pas gaan we de overschotten verdelen over bestemmingsreserves. Maar, het is maar de vraag hoe reëel dat is na dit jaar. In deze perspectiefnota stelt het college namelijk voor om de algemene reserve flink af te romen, met liefst 7,6 miljoen euro, waarmee het weerstandsvermogen al aan de ondergrens komt. Of, daar misschien wel doorheen zakt omdat we geen positieve begrotingssaldi meer hebben. En ook bestemmingsreserves worden ineens uit de kast gehaald om ruimte te maken. Kortom: het spaarsysteem is ook gestoeld op hoop.

Voorzitter, als ik thuis ergens voor spaar, dan zet ik iedere maand een x bedrag opzij. Dat is dit niet.

Bovendien vinden wij het ook pijnlijk dat de reserve sociaal domein, waar ook een spaarsysteem voor geldt, om zeep wordt geholpen door daar 4,1 miljoen euro uit te halen - zodat we bijvoorbeeld wegen kunnen aanleggen. Dat moet voor de SP toch ook pijnlijk zijn, voorzitter? Wetende dat we alleen al op de jeugdzorg de komende jaren een uitdaging hebben van 5,5 miljoen euro.

Red flag 4. De rente op de kapitaalmarkt blijft alsmaar stijgen en dat heeft hoe dan ook negatieve consequenties voor onze rentelasten. Zo lenen we steeds duurder voor onze investeringen. Dat geldt ook voor reeds geautoriseerde investeringen die nog moeten starten. Daar waar het tekort op de rentelaten volgens de huidige inzichten oploopt tot 1,8 miljoen euro, dekken wij in deze perspectiefnota iets meer dan 1 miljoen af. Een kleine 8 ton vormt dus nog een structureel risico op de exploitatie.

Red flag 5, de laatste. Dat is natuurlijk de inflatie die over de gehele begroting, inclusief investeringen, kosten opdrijvend werkt. En ja, we indexeren de prijsgevoelige budgetten met 3%. Maar is dat genoeg? Opvallend is ook dat er steeds verschillende percentages worden gehanteerd. Bij de berekening van het risico op bouwkostenstijging gaan we bijvoorbeeld uit van 11%. Bij de Nieuwe Doelen indexeren we 15%. En sommige investeringen indexeren we helemaal niet, zoals station Gorinchem-Noord. Terwijl we daar nu al een tekort van minimaal 3 en maximaal 4,5 miljoen verwachten, welke we niet volledig kunnen afdekken met de reserve infra. Dat wordt dus spannend en zo zijn er vast nog meer investeringen. Het uur van de waarheid wordt uiteindelijk bepaald door wat er uit de aanbesteding komt. En als ik het college was, zou ik maar tijdig een second opinion laten uitvoeren op de meest omvangrijke investeringsramingen zodat we niet tegen verrassingen komen te staan. Bij het I-Lab was dat bijvoorbeeld al een afspraak en ik hoop dat het college zich dat nog kan herinneren.

Voorzitter, tot zover de ‘red flags’. Helaas geen rozengeur en maneschijn maar wel een werkelijkheid die we onder ogen moeten durven zien. En daar lijkt het vooralsnog aan te ontbreken bij dit college. Kop in het zand steken en doorgaan. Dat is voor D66 niet het perspectief dat wij onze inwoners willen bieden.

Tot zover de financiële beschouwing, die wat ons betreft de kern vormt van onze beschouwing bij de perspectiefnota. Wij zijn uiteraard benieuwd hoe het college hier zelf tegenaan kijkt. Ziet de wethouder de ‘red flags’ ook? En zo ja, wat gaat ze zelf doen om het tij te keren?

Tot slot de moties, voorzitter. De perspectiefnota is natuurlijk ook bij uitstek het moment om nieuwe wensen op tafel te leggen. Die gelegenheid laten we bij D66 van oudsher niet zomaar voorbij gaan. En ik zeg het er maar meteen bij: de moties die D66 vandaag indient hebben geen financiële consequenties óf zijn uitvoerbaar binnen de lopende begroting. Het zijn er in totaal 4 en ik licht ze gelet op de tijd kort toe met een verwijzing naar de toelichting in de moties zelf.

Allereerst de motie met als titel ‘Asielzoekers sneller aan het werk’, waarvan de titel voor zich spreekt. We willen asielzoekers zo vroeg mogelijk activeren. Op dit moment zijn er wettelijke beperkingen die dit mogelijk maken, dus roepen we het college op om hiervoor te lobbyen en intussen te onderzoeken of we via een pilot kunnen starten met een vroegtijdige participatie en integratie van deze doelgroep.

Dan de tweede de motie met als titel ‘Werkstudenten welkom bij de gemeente Gorinchem’, waarmee we een win-win willen realiseren voor studenten én de gemeentelijke organisatie. Het idee is dat recente of bijna afgestudeerde studenten voor een beperkte tijd aan de slag kunnen bij de gemeente, onder het concept ‘werkstudent’. Daarmee binden we deze jongeren nóg meer aan Gorinchem.

Waar we ook een verbinding mee willen leggen is de derde motie, met als titel ‘Vrijwilligerswerk tijdens werktijd’. Hiermee wordt het voor ambtenaren mogelijk om bijvoorbeeld 2 dagen in het jaar

vrijwilligerswerk te doen in de stad. Dat kan in het eigen werkdomein maar ook daarbuiten. Naast de maatschappelijke waarde creëert zoiets ook nieuwe verbindingen tussen het stadhuis en de stad.

Tot slot, de vierde motie met als titel ‘Mensen in woningnood niet onnodig belasten met leges’. Deze komt voort uit een evaluatie die de gemeente Gorinchem in 2022 zelf heeft laten uitvoeren. Het rapport is rondgestuurd en is écht het lezen waard. Fijn dat de gemeente dit onderzoek heeft laten uitvoeren en nóg fijner zou het zijn als we de aanbevelingen serieus overwegen. Bijvoorbeeld de aanbeveling om leges voor urgentieaanvragen te laten vervallen, omdat het drempelverhogend werkt voor een doelgroep waarvoor je dat juist niet wilt. We hopen dat het een stimulans zal zijn om ook aan de slag te gaan met de overige aanbevelingen uit het rapport.

Daar houd ik het bij voorzitter, met dank voor uw aandacht.

Bijdrage CDA Gorinchem
Perspectiefnota 2024-2027

Voorzitter,
Onze fractie heeft wel even geworsteld met deze perspectiefnota. Eigenlijk de eerste deze raadsperiode en hierin zien we voor het eerst echt de hand van dit college en de coalitie.

We zijn ook nog niet uit die worsteling, we laten dus veel afhangen van het debat vandaag, van de opstelling en antwoorden van de andere partijen en het college. Beschouw dit als een uitnodiging voor een open en constructief debat, zoals u hopelijk van ons gewend bent.

Niet alleen hoe we vanavond stemmen, maar ook hoe we de komende 3 jaar invullen. Wat ons betreft is vanavond ook eigenlijk de laatste kans om deze periode nog echt samen met elkaar aan de slag te gaan. Voor ons staat vanavond dus niet alleen in het teken van de perspectiefnota, maar veel meer.

Over het algemeen zijn de persoonlijke contacten in de gemeenteraad fijn, collegiaal en positief. Dat uit zich denk ik het beste in de parallelsessies. Als we deze raadzaal betreden, lijken er ineens loopgraven te zijn. Aan alle kanten. Dat zien we ook in diverse stemmingen. Maar we zitten hier toch allemaal vandaag weer voor de stad en niet thuis bij ons gezin, bij vrienden, op onze ‘echte’ baan of bij de vereniging. Daarom hopen we vanavond op een inhoudelijk scherp, maar constructief debat in de raad en tussen college en raad

Want ook deze perspectiefnota kent genoeg goede punten, maar we maken ons ook zorgen. Aan de hand van vier thema’s, die voor ons van belang zijn, reflecteer ik namens het CDA op de PPN.

1. **Minder ik, meer wij.**

De afgelopen jaren is de individualisering zichtbaar en zichtbaarder geworden. Gelukkig gaat het ook nog op veel plekken goed. Zien we wel dat mensen hun eigen straat schoon maken of als het een enkele keer sneeuwt de stoep sneeuwvrij maken voor de buren. We zien nog steeds veel vrijwilligers bij verenigingen, stichtingen, op scholen werk doen dat onbetaald en onbetaalbaar is.
De ondersteuning vanuit de gemeente is op veel vlakken gewoon dik in orde. Dat horen we ook vanuit de stad terug, van onze maatschappelijke partners.
Maar het kan altijd beter. Om te werken aan meer solidariteit en saamhorigheid, als antwoord op het egoïsme en het geschreeuw van enkelen, willen we graag onze eerste motie aankondigen. “OZB weg ermee!” We bedoelen het voor verenigingen en stichtingen met een eigen gebouw. Ze betalen best wat OZB namelijk.
Vrijwilligers werken daar keihard aan het heden én de toekomst van het gebouw als huis van de vereniging of stichting. Door het goed te onderhouden en het te verduurzamen voor de toekomst. Elke euro telt daarbij; om te investeren en om de activiteiten betaalbaar te houden voor de leden. Voor ons een no brainer, voor u ongetwijfeld ook.
En we laten graag beleidsvrijheid aan het college hoe het precies wordt uitgevoerd.

2. **Overheid waar je op kan vertrouwen**

Voorzitter, dit thema raakt ons allemaal. Door het soms regieloze geklungel op rijksniveau op diverse onderwerpen, hebben wij daar ook veel last van op lokaal niveau.
Dat uitte zich vorig jaar maart ook in een opkomstpercentage van 51,8% bij de gemeenteraadsverkiezingen. Het wantrouwen neemt toe, deels door ons soms eigen onnavolgbare handelen als politiek en gemeente, door verklaarbare en onverklaarbare redenen.

Wij halen hier twee voorbeelden aan, waarvan we enerzijds om duiding vragen van het college en anderzijds om gezamenlijk als gemeenteraad te bepalen “wat voor gemeente willen we zijn”.

Allereerst de ontwikkelingen in de Lingewijk.
Deze wijk is de afgelopen jaren volop in verandering geweest, enorm verbouwd. En de ontwikkeling aan de Arkelsedijk is zowel een mooie kans, maar wordt ook als een risico gevoeld soms. Daarbij slepen ook al jaren de percelen van Rijkswaterstaat en het voormalige Wellantterrein; wat komt daar nu?

Wijkbelang Lingewijk en bewoners voelen zich in hun hemd gezet.
En voorzitter, naast de duiding wat hier nu precies gebeurt en wat de achtergrond daarvan is, valt ons nog een tweede ding op. We menen hierin een gemeente te ervaren die zich afzijdig opstelt, die zich richt op procedures, maar vooral bij de ontwikkelaar laat hoe iets landt in een wijk waar de afgelopen jaren al zoveel is gebeurd.
En dat is het punt waarvan we als CDA zeggen: de gemeente is er voor iedereen en moet toegankelijk en benaderbaar zijn.
Dat is wat wij missen in de aanpak van de projecten in de Lingewijk. Een gemeente die regie pakt en die daarop aanspreekbaar is. Niet om werk van de ontwikkelaar over te nemen, maar om voor haar eigen inwoners, bedrijven, verenigingen een (letterlijk!) aanspreekpunt te zijn, met een ambtenaar die je gewoon kan bellen, mailen of een afspraak mee kan maken. Het klinkt zo vanzelfsprekend, maar de praktijk is helaas weerbarstig.

Het tweede voorbeeld is de festiviteitenvereniging in Dalem. Na een stroperig debat hierover in de begrotingsraad vorig jaar keken wij reikhalzend uit naar de eerste berichten van voortgang van dit mooie initiatief.
Als je het hebt over ‘minder ik, meer wij’ dan is dit er één! Maar helaas, de berichten bleven uit. Er lijkt nog helemaal niets te zijn gebeurd. Is dit de gemeente die we willen zijn? Wat is de reden dat er nog niets is gebeurd? Hoe lang willen we deze vereniging nog van het kastje naar de muur sturen?

Voorzitter, volgens mij is wel duidelijk dat wij hierover naast inhoudelijke duiding van deze twee voorbeelden in de stad, ook een standpunt verlangen van het college en onze collega raadsleden. Bent u het met ons eens dat in deze gevallen de gemeente te afwezig is, te veel achterover leunt en te weinig toegankelijk is voor onze inwoners?

Het CDA is voorzichtig positief gestemd over het initiatief wat u wil gaan nemen met stedelijk programmeren, waarin u die regie ook daadwerkelijk wil gaan oppakken. Graag vragen we u om in uw antwoord te betrekken of dat ook voor deze situaties geldt en indien dat het geval is, om toe te zeggen dat onder deze regievoering ook valt dat de gemeente hierin toegankelijker en benaderbaarder is, met name bij die ontwikkelingen waarin de gemeente niet zelf aan alle knoppen draait, zoals in de Lingewijk en bij de Festiviteitenvereniging.

3. Mooiste vesting.
Even een wat luchtiger intermezzo. Vorige week hebben we het verstandige besluit genomen om 500.000eu vrij te maken voor de landelijke sinterklaasintocht. We verwachten als CDA dat we een steeds populairder decor worden. Geef ze eens ongelijk.

Om niet elke keer op stel en sprong incidentele bedragen te moeten zoeken, willen we het college vragen bij het spaarsysteem ook de spaarpot ‘landelijke evenementen’ toe te voegen en daar jaarlijks maximaal 100.000 in te storten uit het overschot van de jaarrekening.
En mocht daar nu in 2032 geld in zitten en nog geen bestemming voor hebben, kunnen we het altijd bijleggen bij de festiviteiten voor de viering van onze 650 jaar stadsrechten!

Daarom dien ik namens mevrouw Van Oversteeg de motie, die we al eerder hebben aangekondigd, in ‘sparen voor later voorkomt een kater’.

4. Rentmeesterschap.

Tot slot voorzitter, een van onze kernwaarden van het CDA. Ik ga de raad niet overhoren, maar stiekem heb ik er natuurlijk al 3 behandeld: gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en publieke gerechtigheid. Misschien is de laatste wel mijn favoriet: rentmeesterschap. Als CDA willen we goede rentmeesters zijn. Dat betekent dat we goede ouders en voorouders moeten zijn omdat we de aarde, en in ons geval Gorinchem, te leen hebben van onze kinderen en kleinkinderen. En we er alles aan doen om het beter achter te laten dan we het hebben gekregen van onze ouders en voorouders. Dat drijft mij elke dag in ieder geval.

En daar zit ook wel de crux in deze PPN voorzitter. Doen we dat wel?
We hebben niet voor niets hier 2 moties.

De eerste: wij vinden dat er te weinig tempo zit op verduurzaming. Wij hebben vaker onze zorgen geuit; wij missen de urgentie van dit college en de coalitie. We zien ook een coalitie met twee gezichten; wél pal achter de RES-doelen blijven staan, maar hoe…? We maken ons echt zorgen of dit college de deadline van het alternatief voor Avelingen gaat halen. Er is veel kostbare tijd verloren gegaan met een kader uit te werken, terwijl de enige mogelijkheid Gorinchem-Noord is, bleek en blijft.

Om het kleiner te maken; we zien nog wat barrières in de verduurzaming en/of kosten voor leges die uit verhouding zijn met het resultaat. Dit werkt naar onze mening vertraging in de hand van noodzakelijke stappen voor ons klimaat en het vergroot ook de klimaatkloof. Tussen mensen die wel kunnen investeren en gebruik kunnen maken van subsidies en inwoners die dat niet doen. Wij vragen daarom met de motie ‘maak verduurzamer minder duur’ om te bekijken waar we deze barrière op het gebied van leges kunnen verkleinen of helemaal weghalen.

Tot slot, natuurlijk hét thema van deze PPN. Waarin in de inleiding het heel mooi is opgeschreven, maar het natuurlijk niet kan. “Op dit moment is het niet mogelijk om voor alle beoogde investeringen voldoende financiële middelen te organiseren.”
En in plaats van keuzes te maken of een pas op de plaats te maken, blijft dit college alleen maar stapelen en nieuwe voorstellen doen.
Terwijl er nog een tekort is bij station Gorinchem-Noord wat nog niet is opgelost, we een hoop scholen moeten gaan verbouwen, renoveren of nieuwbouwen maar we daar nog heel hard voor moeten sparen en parkeergarage Kweeklust uitgesteld wordt. Waarbij we vrezen voor afstel als het college zo doorgaat. We hopen dat het college deze zorgen kan wegnemen bij ons en partners in de binnenstad.

Maar terug naar de investeringen en het gebrek aan financiële dekking. Dat hadden we namelijk niet verwacht met partijen als VVD en CU-SGP die de afgelopen jaren zo hamerden op een goed huishoudboekje. Nu ze zelf weer aan de knoppen zitten, klopt de exploitatie nog wel aardig, maar de investeringen lopen ontzettend scheef.

Onbegrijpelijk en onverstandig.
We hebben meerdere malen gevraagd om ons serieus mee te nemen in de keuzes die we hierin te maken hebben. Bij de behandeling van het IHP, in een aparte sessie over grote investeringen, in de voorbereiding op deze PPN. Maar helaas zien we hierin nog niet een lijn van een college die hierin keuzes aan ons voorlegt. Wel een wensdenken in dekkingen door subsidies en toekomstige meevallers. Daarom doen we zelf nu een eerste voorzet, met de motie ‘besturen is keuzes maken’.

Maar we zeggen er direct bij voorzitter: als het college een betere manier ziet om dit te voor te bereiden, zijn ze van harte welkom!
Maar ik geef wel alvast een duidelijke winstwaarschuwing af. We verwachten hier echt een eerste voorzet van het college. Goed onderbouwd en uitgewerkt.

Maak als bestuur keuzes, daar zit u met 5 wethouders voor, en leg die voor aan onze raad. We zijn als raadsfractie voorstander van de gemeenteraad als hoogste orgaan te zien, maar niet om het onvermogen van het college te maskeren.

Perspectiefnota 6 juli 2023

Voorzitter,

Vorig jaar startte ik met de woorden:
Er staan ons spannende tijden te wachten. Oorlog in Europa, stijgende inflatie en groeiende rentes hebben invloed op alle onzekerheden en crises die we al voor de kiezen krijgen. Een financieel onzekere tijd waarvan we weten dat dingen eerder tegenvallen dan meezitten.
Ik kan zeggen, er is niet veel verbeterd.
Met zorgwekkende geluiden dat de klimaatcrises sneller gaat dan we dachten, er een wereldwijde cultuurcrisis gaande is waarbij verworven mensenrechten niet meer zo zeker zijn en steeds meer mensen structureel geld tekort komen om fatsoenlijk te leven…nee, de meevallers liggen niet voor het oprapen.

Ook Gorinchem heeft hiermee te doen – direct of indirect, in het klein of in het groot.
Door een decennialang beleid van afwachten – geen zorgen, de rest van Nederland en de wereld deed het ook – moeten we in het heden op zoek naar een goede, maar gevoelige balans in onze uitgaven. Doen we niets en schuiven we onze problemen door naar volgende generaties of spenderen we alles en maken we komende generaties vleugellam?
Niet bepaald simpel. Het vraagt een combinatie van durf, verantwoordelijkheid en langetermijnvisie.
Of het nu gaat om de aanpak van klimaatverandering, de hulp om veilig op te groeien, het vertrouwen dat schoolgebouwen niet uit elkaar vallen, de ruimte om jezelf te kunnen uiten of te ontdekken of de mogelijkheid om eens echt zorgeloos te kunnen ontspannen.
Als we naar de perspectiefnota kijken, ziet de SP een college dat verantwoordelijkheid neemt. En natuurlijk gaan grote investeringen gepaard met onzekerheid, maar daar tegenover staat dat er gespaard wordt voor de toekomst. Een gebalanceerde keuze waarbij de SP erop zal toezien dat deze sociaal en solidair zal zijn. Uiteraard met het vertrouwen in het college. De RADAR sessies zijn een voorbeeld van een mooie, nieuwe ontwikkeling in de samenwerking tussen college en raad.

Ook is de SP blij met verschillende punten uit de perspectiefnota en ik zal er een aantal noemen.
Klimaatadaptatie en biodiversiteit staat eindelijk als zelfstandige onderwerpen op de kaart en dat juichen we met zeer enthousiast ongeduld toe. We kijken uit naar de komst van de stadsecoloog en hopen dat deze met overeenkomend enthousiasme aan de slag gaat om Gorinchem klimaatbestendig groener te maken, zodat niet alleen de mensen, maar ook de insecten en kleine diertjes ook in Gorinchem willen verblijven.
Oké, we zijn misschien toch iets te ongeduldig, dus daarom dienen we graag de moties Bee Happy van CU-SGP en Samen Tuinieren van GA mede in. Dan kan de stadsecoloog daar meteen naar kijken.
En op het gebied van duurzaamheid zijn we ook blij met de stimulatie van kleine elektrische vrachtwagentjes in de binnenstad – een lang gekoesterde wens van de SP – en de overleggen van het college voor aanvullende OV-lijnen. Horen we daar misschien toch weer een terugkeer van lijn 5?

En waar de SP ook heel blij van wordt, is de stadspas. Een pas met veel potentie en mogelijkheden. De toegankelijkheid van cultuur wordt op deze manier bijvoorbeeld flink vergroot en dat is een groot goed, in tijden van onzekerheid of nood. Ook loven we het college voor de tact waarmee de pas ook kan worden ingezet voor alle Gorcummers die het financieel niet makkelijk hebben. Niemand loopt graag te koop met een lege portemonnee en het zal toch wel stress verminderen wanneer deze mensen een stadspas kunnen gebruiken, wetend dat ze niet schaamteloos bekritiseerd kunnen worden vanwege hun financiële situatie. Dat gebeurt namelijk al vaak genoeg. Eén zorgenpost minder en hopelijk gepaard met wat meer plezier. De SP kijkt uit naar de vordering van de cultuurpas.

Over een andere zorgenpost gesproken: maandag werd eindelijk bekend dat er ook in 2023 een eenmalige energietoeslag kom. Zou de wethouder onze huishoudens een perspectief kunnen geven op welke termijn deze zou kunnen worden uitgekeerd? En is het inmiddels al mogelijk voor de nieuwe groep van 130% om deze toeslag via de standaard weg aan te vragen? We horen graag de beantwoording van de wethouder.

(De SP leest dat veerponten straks alleen nog toegankelijk zijn voor mensen die digitaal kunnen betalen. Hiermee kunnen verschillende doelgroepen worden uitgesloten en dat is wat de SP betreft geen goede zaak. Na de zomer zal er landelijk gesproken worden over de verplichting om contant geld te accepteren, naar aanleiding van de waarschuwing van De Nederlandse Bank. De SP hoopt dat het college deze ontwikkelingen volgt en openstaat voor tijdige heroverwegingen.)

En als ik aan heroverwegingen denk, denk ik aan onze laatst genoemde zorgenpost van vandaag: DIFTAR. Vanaf het begin maakt de SP zich hier al zorgen over. Over de haalbaarheid, het nut ten opzichte van na-scheiding, de privacy van gebruikers, uitzonderingsgroepen die alweer iets moeten aanvragen, de gebruiksvriendelijkheid en praktische problemen, de dienstbaarheid en het grote wantrouwen van de inwoners richting de politiek en verder groeiende polarisatie. Geen van onze zorgen zijn verdwenen of verminderd en we zien nog vooral een beleid dat straft en weinig positiefs uitstraalt. De SP ziet een gemeente die lijnrecht tegenover haar inwoners staat, terwijl een gevecht juist niet bijdraagt aan het wantrouwen in de overheid. Wat de SP betreft zouden we nog altijd het liefst op de pauzeknop drukken, zodat we met een rustige blik kunnen kijken of we op de juiste manier wel het juiste pad bewandelen. Maar ik denk dat we zullen moeten wachten op de begroting. Niettemin hopen we in de tussentijd op een positieve noot voor de circulaire samenleving. Misschien zoiets als de triobak, zoals ze in Rotterdam hebben?

Maar ik wil niet met zorgen eindigen en daarom ik wil nog graag benoemen hoe blij de SP is dat het college meer geld beschikbaar stelt voor kunst in de openbare ruimte. Deze erkenning zal ervoor zorgen dat de kunstwerken van nu (of inmiddels van een paar decennia terug) het cultureel erfgoed van later kan worden. En dat is troost voor de toekomst.
Tevens een mooi bruggetje naar de motie van de SP: Gooi geen kunst weg.

In de Nieuwe Doelen hangt een prachtig kunstwerk, genaamd 'De Draak en sint Joris', gemaakt door kunstenaarskoppel Nel Klaassen en Jaap Bouhuys.
Wie vóór 2017 niet meer in het theater is geweest, zal het grote mozaïek vast niet kennen:
'De Draak en sint Joris' heeft namelijk 30 jaar achter een muur verborgen gezeten.
Maar gelukkig is het werk tevoorschijn gehaald door toegewijde Gorcummers, die ons hebben laten zien dat een kunstwerk als 'De Draak en sint Joris' het verdient om gezien te worden.

Constaterende dat:

- *'De Draak en sint Joris' cultureel erfgoed is dat bestaansrecht heeft en gezien mag worden.*

- *Het huidige huis van 'De Draak en sint Joris' in de nabije toekomst gerenoveerd en/of gesloopt zal worden en het kunstwerk opnieuw een onzekere toekomst tegemoet gaat.*

Overwegende dat:

- *Het kunstwerk 'De Draak en sint Joris' al eens eerder voor lange tijd is verdwenen.*

Verzoekt het college:

- *te voorkomen dat het kunstwerk 'De Draak en sint Joris' opnieuw achter een wand verdwijnt, of nog erger, in de vuilnisbak verdwijnt.*

- *Dat bij renovatie of sloop van het theater 'De Draak en Sint Joris' een liefdevol (nieuw) huis zal krijgen, waar het opnieuw gewaardeerd kan worden.*

- *Om toekomstige andere kunstwerken in een vergelijkbare situatie dezelfde aandacht en behandeling te geven als 'De Draak en sint Joris'.*

De SP hoopt dat de moeite van de Gorcummers in 2017 niet voor niets is geweest om dit bijzondere werk te behouden en hoort graag de reactie van de wethouder.

En hierbij wil ik mijn betoog afsluiten. Dank u wel.

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert de tekst van het oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amendement indienen.

AMENDEMENT

Datum vergadering	donderdag 6 juli 2023
Nummer amendement	
Bij welk raadsvoorstel	Jaarstukken 2022 en Perspectiefnota 2024-2027
Indiener(s)	PvdA

TITEL: Degeneratie-opbrengsten voor snelle aanpak herstelwerkzaamheden

AMENDEMENT

Indieners stellen voor het raadsvoorstel als volgt te amenderen:

Wijzigen van punt 2.4 in:

2.4 Van de degeneratie-opbrengsten een bedrag van €300.000,- toe te voegen aan de Algemene Reserve en de overige €227.000,- aan de voorziening Degeneratiekosten.

Toevoegen aan punt 4:

4. in te stemmen met de vorming van een voorziening Degeneratiekosten en deze in te zetten voor snelle aanpak van incidentele herstelwerkzaamheden.

MOTIVATIE

Zoals het college aangeeft worden werkzaamheden als gevolg van degeneratie zoveel mogelijk geïntegreerd in gemeentelijke projecten als vervanging van riolering of het reguliere wegenonderhoud. Een voorziening Degeneratiekosten lijkt zinvol voor incidentele knelpunten, met name voor snelle aanpak van incidentele herstelwerkzaamheden (bv door de buitendienst zonder administratieve rompslomp).

ONDERTEKENING

Jack Oostrum, PvdA

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert de tekst van het oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amendement indienen.

AMENDEMENT

Datum vergadering	donderdag 6 juli 2023
Nummer amendement	
Bij welk raadsvoorstel	Jaarrekening 2022 en Perspectiefnota 2024-2027
Indiener(s)	PvdA

TITEL: Borg de Jeugdzorg

AMENDEMENT

Indieners stellen voor het raadsvoorstel als volgt te amenderen:

Niet over te gaan tot het “afromen” van de reserve Sociaal Domein, maar dit eventueel opnieuw te bezien bij de (volgende) Perspectiefnota 2025-2028

MOTIVATIE

In de meicirculaire komen aanzienlijk minder (extra) rijksmiddelen beschikbaar voor jeugd dan de inschatting van de huidige kostenontwikkeling welke ten laste van die (extra) rijksmiddelen zou moeten komen. Het rijk geeft aan dat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening moeten houden met besparingen en een lagere raming voor de uitgaven. In RIB van 1 juni 2023 geeft het college aan dat deze besparingen in de periode 2024-2027 oplopen naar €5.589 k.

Wanneer dit tekort zich daadwerkelijk gaat voordoen ligt dekking uit de reserve Sociaal Domein voor de hand. Deze reserve bedraagt na dekking van deze besparingen nog slechts €3.500 k.

Indieners vinden het daarom niet verantwoord om de reserve Sociaal Domein op dit moment af te romen in afwachting van de ontwikkelingen in het komend jaar. Bovendien is het volledige bedrag dat zou worden afgeroomd ook niet nodig ter dekking van investeringen in het jaar 2024.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum, PvdA

Met een amendement kan de raad een (concept)besluit aanpassen. In de vergadering stemmen de raadsleden over het amendement. Is de meerderheid van de raad het eens met het amendement, dan verandert de tekst van het oorspronkelijke besluit in de tekst van het amendement. Alle raadsleden kunnen een amendement indienen.

AMENDEMENT

Datum vergadering	donderdag 6 juli 2023
Nummer amendement	
Bij welk raadsvoorstel	Jaarstukken 2022 en Perspectiefnota 2024-2027
Indiener(s)	PvdA

TITEL: Degeneratie-opbrengsten voor snelle aanpak herstelwerkzaamheden

AMENDEMENT

Indieners stellen voor het raadsvoorstel als volgt te amenderen:

~~Wijzigen van punt 2.4 in:~~

~~2.4 Van de degeneratie-opbrengsten een bedrag van €300.000,- toe te voegen aan de Algemene Reserve en de overige €227.000,- aan de voorziening Degeneratiekosten.~~

Toevoegen aan punt 4:

4. in te stemmen met de vorming van een voorziening Degeneratiekosten en deze in te zetten voor snelle aanpak van incidentele herstelwerkzaamheden.

MOTIVATIE

Zoals het college aangeeft worden werkzaamheden als gevolg van degeneratie zoveel mogelijk geïntegreerd in gemeentelijke projecten als vervanging van riolering of het reguliere wegenonderhoud. Een voorziening Degeneratiekosten lijkt zinvol voor incidentele knelpunten, met name voor snelle aanpak van incidentele herstelwerkzaamheden (bv door de buitendienst zonder administratieve rompslomp).

ONDERTEKENING

Jack Oostrum, PvdA

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering	Donderdag 6 juli 2023
Nummer motie	
Indiener(s)	Johan Klein (Stadsbelang), Everdien Hamann (Gorcum Actief), Niels van Santen (VVD)
Titel	Motie aandacht voor het Piazza Center

MOTIE

Onderzoek de mogelijkheden om het Piazza Center de aandacht, bereikbaarheid, onderhoud en veiligheid te bieden die één van de oudste en grootste winkelcentra van Gorinchem verdiend.

- Parkeerveld aan de Wijnkoperstraat op werkdagen geheel of gedeeltelijk blauwe zone parkeren maken.
- Het bezoek van Boa's aan het winkelgebied intensiveren om het gevoel van veiligheid van bezoekers en ondernemers/werknemers.
- Straatwerk controleren en waar nodig op niveau brengen.

Om de raad hierover voor de perspectiefnota in 2024 te informeren.

MOTIVATIE

Naar aanleiding van een bezoek en gesprek met de winkeliersvereniging van het Piazza Center blijkt dat het Piazza Center t.o.v. andere winkelcentra in Gorinchem achterblijft qua ondersteuning vanuit de Gemeente Gorinchem.

Via deze motie willen we dan ook een aantal urgente zaken hoger op de agenda krijgen als ook het college en de ambtenaren motiveren het gesprek aan te gaan met o.a. de winkeliersvereniging van het Piazza Center.

Het parkeerveld aan de Wijnkoperstraat is op werkdagen vrij te gebruiken zonder tijdslimiet. Dit heeft als resultaat dat o.a. medewerkers van Rivas als ook bezoekers van het Beatrixziekenhuis dit parkeerveld gebruiken. Echter geeft dit als resultaat dat met name de winkeliers aan die zijde van het Piazza Center een probleem ervaren met de parkeermogelijkheden voor hun bezoekers. Dit probleem zou eenvoudig op te lossen zijn door bijvoorbeeld gezamenlijk met de betrokken partijen een verhouding te bepalen wat wel of niet behoort (dagen en aantallen) tot de blauwe zone parkeren.

Bezoekers en winkeliers ervaren dat de aanwezigheid van Boa's in het Piazza Center erg laag is wat bij deze mensen zorgt voor een gevoel van onveiligheid, als ook dat er diverse problemen ontstaan door gebrek aan toezicht. Dit probleem zou eenvoudig te tackelen moeten zijn doormiddel van een intensivering van de bezoeken aan het Piazza Center.

Het straatwerk rondom het Piazza Center is niet overal op het niveau wat we wel in andere winkelcentra binnen de gemeente Gorinchem terug vinden. Dit leidt tot een minder prettig bezoek, maar in sommige situaties zelfs tot valgevaar van bezoekers van het Piazza Center.

ONDERTEKENING

Johan Klein (Stadsbelang)
Everdien Hamann (Gorcum Actief)
Niels van Santen (VVD)

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer	
Voorstelnummer	Raadsvoorstel Z/23/753434/ 866580: Perspectiefnota 2024-2027
Datum	Donderdag 6 juli 2023
Onderwerp	Besturen zonder blinddoek
Indieners	Dhr. Schefferlie, Democraten Gorinchem Dhr. Oostrum, PvdA Dhr. Tekir, D66
Vergadering	De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op donderdag 6 juli 2023
Inhoud motie	Indieners stellen de volgende motie voor: a) Het college de opdracht te geven een transparant overzicht te maken waarin duidelijk in beeld is gebracht hoe de geplande uitgaven en investeringen én de voorgenomen investeringen voor de periode 2024 – 2027 zich verhouden tot de beschikbare middelen in die periode waar we met zekerheid over beschikken; b) Indien beoogde uitgaven en beschikbare middelen in dat overzicht niet leiden tot een sluitende meerjarenbegroting in de periode 2024-2027 meerdere scenario's voor te leggen om dat evenwicht alsnog te realiseren; c) Daarbij zo nodig varianten m.b.t. de ontwikkeling van de schuldpositie in op te nemen; d) De raad het overzicht uiterlijk te verschaffen gelijktijdig met de aanbieding van de begroting 2024-2027, zo mogelijk inclusief de verwerking van de septembercirculaire.
Motivering	Indieners ervaren in de voorliggende perspectiefnota grote onzekerheden over de financiële haalbaarheid van beleidsvoornemens en daarbij behorende investeringen. Een belangrijk voorbeeld is dat investeringen in het IHP mogelijk worden geacht door overschotten in de algemene reserve daar gedeeltelijk voor te reserveren, terwijl de meicirculaire leidt tot tekorten in het meerjarig begrotingssaldo en daarmee de kans op overschotten verkleint. Om tijdig te kunnen anticiperen en te sturen, willen we een transparant inzicht in de verhoudingen tussen reeds geautoriseerde kosten én voorgenomen kosten enerzijds en de beschikbare ruimte anderzijds. Wat betreft die beschikbare ruimte willen ons niet rijk rekenen door uit te gaan van mogelijke toekomstige baten die nu niet zeker zijn. Indien deze exercitie bijsturing vereist, zien we graag door het college uitgewerkte scenario's tegemoet.
Ondertekening	Gorinchem, 6 juli 2023

	Democraten Gorinchem, PvdA, D66
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	Jaarrekening 2022 en Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA) Joost van der Geest (CDA)
Titel:	Passend loon voor de sociale werkplaats

MOTIE

Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders:

- De medewerkers die onder de CAO SW vallen een eenmalige uitkering van €750,- te (laten) verstrekken om de gestegen kosten van levensonderhoud het hoofd te kunnen bieden,
- de kosten hiervoor te dekken uit de reserve Sociaal Domein.

MOTIVATIE

Gemeenten hebben in december 2022 een eenmalige tegemoetkoming van €750,- bruto uitgekeerd aan ambtenaren onder een bepaalde salarisschaal (en €375,- aan de hogere schalen) om de stijgende kosten van levensonderhoud het hoofd te bieden in afwachting van een nieuwe CAO. Een en ander naar rato van het dienstverband (wanneer in dienst, deeltijdfactor, enzovoorts).
De gemeenteambtenaren bij de sociale werkplaats wachten al geruime tijd op een verbeterde CAO, terwijl ook voor hen de kosten van levensonderhoud (meer dan vergelijkbaar) fors zijn gestegen. Bovendien worden vooral werknemers onderaan het loongebouw hierdoor keihard geraakt.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	Jaarrekening 2022 en Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA) Maarten de Pagter (CU-SGP)
Titel:	Ervaringsdeskundigheid in de Jeugdzorg

MOTIE

Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders:

- Kennis te nemen van ExPex (en eventueel vergelijkbare voorbeelden uit de praktijk);
- Te onderzoeken of de inzet van ervaringsdeskundigheid van jongeren uit de jeugdzorg toegepast kan worden in Gorinchem cq de regio Zuid-Holland Zuid;
- Daarbij te onderzoeken of en hoe ervaringsdeskundige jongeren van betekenis kunnen zijn als adviseurs van raad en college;
- De raad daarover te informeren.

MOTIVATIE

De Jeugdwet sluit in de praktijk niet altijd goed aan op de Wmo, Participatiewet of Wlz en jongeren die op hun 18e uitstromen uit de jeugdzorg kunnen te maken krijgen met ingewikkelde vraagstukken op verschillende leefgebieden, zoals onderwijs/werk, zorg en wonen.

Er zijn goede voorbeelden van gemeenten waar wordt gestimuleerd en gefaciliteerd dat jongeren uit de jeugdhulp getraind worden als ervaringsdeskundige. Zodat zij goede projecten kunnen opzetten, advies geven en hun expertise kunnen delen.
Jongvolwassenen die uit de jeugdzorg uitstromen weten zich vaak beter begrepen door ervarings-deskundigen. De inzet van ervaringsdeskundigen kan dan ook van meerwaarde zijn.
Ervaringsdeskundige jongeren kunnen een goede bijdrage leveren aan transformatie van de jeugdhulp en aan een goede ondersteuning vanuit de jeugdzorg naar het volwassen leven.

Er bestaan al goede voorbeelden van succesvolle inzet van ervaringsdeskundige jongeren.

Zie: https://www.expex.nl

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA)

Titel: Meer aandacht voor cultuur-sensitieve zorg

MOTIE

Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders:

- Het belang van cultuur-sensitieve zorg te erkennen en mee te nemen in (bestaand) zorgbeleid,
- In gesprek te gaan met zorgverleners, cliënten, mantelzorgers en andere partners om binnen de bestaande praktijk te komen tot maatregelen gericht op (creëren van) bewustwording van cultuur-sensitieve zorg.

MOTIVATIE

Vanwege de groeiende zorgvraag wordt in het bestuursakkoord uitgegaan van het zoveel mogelijk bieden van zorg op maat. In de Gorcumse samenleving is sprake van (veel) inwoners met een niet westerse migratie-achtergrond. Deze diversiteit vraagt om passende en cultuur-sensitieve zorg.

Bij cultuur-sensitieve zorg is men zich bewust van wat de ander belangrijk vindt en nodig heeft, met name waar het gaat om culturele, sociale, religieuze, taalkundige en leefstijlverschillen. Die ander kan een cliënt zijn, maar ook een collega, mantelzorger of vrijwilliger.

Er bestaat in de praktijk nog onvoldoende erkenning en bewustzijn voor de waarde en impact van cultuur-sensitieve zorg in de gezondheidszorg. Dit gemis aan cultuur-sensitieve zorgt draagt bij aan misverstanden, haperende zorgverlening en onbegrip bij zorgverleners en cliënten.

Cultuur-sensitieve zorg is essentieel om het welzijn en de gezondheid van alle zorgbehoevende individuen ongeacht hun culturele achtergrond te verbeteren en draagt bij aan een betere communicatie en aan het vertrouwen en tevredenheid tussen zorgverleners en cliënten.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	Jaarrekening 2022 en Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA)
Titel:	Onderzoek Ombouw Kantoorpanden

MOTIE

Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders:

- Te onderzoeken welke leegstaande kantoorpanden in Gorinchem zouden kunnen worden ingezet als (flexibele) wooneenheden,
- Met de betreffende eigenaren van die panden in gesprek te gaan of zij bereid zijn om samen met de gemeente en Poort6 te onderzoeken of hun pand(en) ingezet kunnen worden als (flexibele) wooneenheden,
- Samen met Poort6 te onderzoeken op welke wijze de geschikt bevonden beschikbare kantoorpanden kunnen worden ingezet als (flexibele) huureenheden en
- De gemeenteraad bij de bij de Begroting 2025 te informeren over de stand van zaken.

MOTIVATIE

Oplossingen voor de huidige woningnood worden vooral gezocht in nieuwbouw. Maar het realiseren van nieuwbouwwoningen duurt lang. Daarnaast zijn er praktische problemen, zoals geschikte locaties, tijdrovende procedures, capaciteitstekorten, stikstof en aanlevering van materialen.
Daarom vindt de Partij van de Arbeid het noodzakelijk om alle mogelijkheden te onderzoeken en daarbij ook te kijken naar de kansen en mogelijkheden van een ander gebruik van bestaande, leegstaande kantoorpanden.
Deze kunnen, mogelijk met eenvoudige middelen, geschikt gemaakt worden als (flexibele) wooneenheden en de verhuur zou bij voorkeur via Poort6 kunnen worden gerealiseerd.

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	4b Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Niels van Santen, VVD-Gorinchem Everdien Hamann, Gorcum Actief

Titel: Gorcumse voorrang Groote Haar

AANLEIDING

We staan aan de vooravond van de uitgifte van Groote Haar. Op deze locatie zullen veel bedrijven zich willen vestigen. Dit kunnen reeds bestaande bedrijven zijn uit onze regio of nieuwe ondernemers die zich willen vestigen in onze regio of stad. Daarnaast wordt op dit moment ook hard gewerkt aan de verdere vormgeving van stadsontwikkeling, waarbij de 'Vleugels van de Stad' onderdeel zijn van de Omgevingsvisie.
Gebiedsontwikkeling en transformatie brengen met zich mee dat een aantal Gorcumse bedrijven op niet al te lange termijn een andere locatie zoekt. Het is onze intentie om deze ondernemers te behouden voor onze stad, met de daarbij behorende werkgelegenheid en sociaal maatschappelijke impact.

OVERWEGENDE DAT

- We willen inzetten op ontwikkeling van de 'Vleugels van de stad', waarbij reeds planvoorbereiding is op de Lingeoevers, een intentieovereenkomst is getekend voor locatieontwikkeling op de Schelluinsestraat en de Groote Haar op het punt staat ontsloten te worden;
- De Gorcumse bedrijven werkgelegenheid bieden in stad en regio;
- Het van groot belang is om huidige werkgelegenheid in onze regio te behouden;
- De bedrijven een grote sociaal maatschappelijke bijdrage leveren aan de stad.

ROEPT HET COLLEGE OP

- Bedrijven die reeds in Gorinchem gevestigd zijn voorrang te geven op uitgifte bij Groote Haar;
- Daarbij speciale aandacht te geven aan bedrijven die zich in het transformatiegebied bevinden;
- De balans en doorschuifmogelijkheden op de diverse bedrijventerreinen integraal mee te nemen;
- Hiervoor een plan op te stellen en dit uiterlijk eind 2023 aan de raad terug te koppelen.

ONDERTEKENING

Niels van Santen, VVD-Gorinchem

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	4b Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Niels van Santen, VVD-Gorinchem Everdien Hamann, Gorcum Actief Dieuwertje Stevens, SP
Titel:	Fietssnelweg Gorinchem

AANLEIDING

Gorinchem Noord ontwikkelt zich in rap tempo. We gaan straks aan de slag met de uitgifte van de Groote Haar. In het verlengde daarvan staat ook station Noord op de planning. En ook de regionale onderwijshuisvesting krijgt steeds meer vorm op Gorinchem Noord. Dit levert naar verwachting een forste toename van verkeersbewegingen op van oost naar west en vice versa.
Een veilige en snelle fietssnelweg van oost naar west is daarom zeer gewenst om ervoor te zorgen dat verkeersbewegingen goed in lijn lopen met de ontwikkelingen. Fietssnelwegen zijn kwaliteitsvolle fietsroutes, rechttoe-rechtaan voor fietsverplaatsingen in steden. Een ruggengraat waarop andere fietsverbindingen aansluiten.
Dit kan gerealiseerd worden in aanvulling op bestaande infrastructuur (impressie p2.) Het gedeelte vanaf Gorinchem Oost tot aan de afslag Papland is immers al gerealiseerd.

OVERWEGENDE DAT

- Gorinchem Noord de aangewezen locatie is voor een groot deel van de regionale onderwijshuisvesting;
- Scholieren over het algemeen fietsen, door de stad langs diverse gevaarlijke knelpunten en/of over industrieterrein Papland;
- Een deel van de infrastructuur reeds aanwezig is op deze locatie;
- Er steeds meer snellere (elektrische) fietsen zijn die beter gedijen op een fietssnelweg;
- De fietsroute ook een (meer) directe verbinding realiseert voor diverse sportgelegenheden;
- Een directe fietsroute voor forenzen ook wenselijk is in aanvulling op de realisatie van Groote Haar.

ROEPT HET COLLEGE OP

- De fietssnelweg, langs de noordkant van de A15 en parallel aan de A15 snelweg, te realiseren;
- Dit mee te nemen in het nieuwe uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie 2024-2027;
- Hiervoor een plan op te stellen en dit uiterlijk eind 2023 aan de raad terug te koppelen.

ONDERTEKENING

Niels van Santen, VVD-Gorinchem

Impressie deel route dat doorgetrokken kan worden:

De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 6 juli 2023

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering Donderdag 6 juli 2023 (PPN)
Nummer motie
Indiener(s) Maarten de Pagter, CU-SGP

Titel: We overbruggen de kloof

MOTIE

Roept het college op om in nauwe afstemming met de raad een werkconferentie voor te bereiden voor de eerste helft 2024, als een startpunt voor een extra inzet op het overbruggen van de kloof met inwoners die geen vertrouwen (meer) hebben in de lokale overheid en politiek.

MOTIVATIE

- Een aanzienlijk deel van de Gorcumse inwoners ervaart niet dat de overheid er voor haar is en heeft wantrouwen naar instanties en gemeentebestuur. Zij onttrekken zich aan ons democratisch stelsel en stemmen niet bij verkiezingen.

- Na de laatste gemeenteraadsverkiezingen spraken we erover dat we ook de niet-stemmers willen bereiken en willen inzetten op het vergroten van vertrouwen. Laten we dit als verschillende overheidsgeledingen in een gezamenlijke inspanning oppakken.

- In een werkconferentie kan de uitwerking van verschillende initiatieven worden opgepakt en in actielijnen uitgevoerd, bijvoorbeeld (niet uitputtend!):

  - Meerjarig invulling geven aan de dag van de lokale democratie (ProDemos heeft hiervoor een mooie tool box);
  - Opvolging geven/ invulling geven aan de motiemarkt;
  - Verkennen van haalbaarheid/ wenselijkheid van een lokale ombudsman. Een neutrale man of vrouw die lokaal zichtbaar is en helpt bij problemen met overheidsinstanties. Daarbij gevraagd en ongevraagd advies geeft aan het gemeentebestuur.

ONDERTEKENING

Maarten de Pagter, CU-SGP
Ilhan Tekir, D66
Johan Klein, Stadsbelang
Pierre Schefferlie, Democraten Gorinchem
Everdien Hamann, Gorkum actief
Dieuwertje Stevens, SP

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering	Donderdag 6 juli 2023 (PPN)
Nummer motie	
Indiener(s)	Maarten de Pagter, CU-SGP

Titel: Titel: Bee happy!

MOTIE

Roept het college op om bij het planten van extra bomen in Gorinchem, de drachtwaarde (= voedingswaarde van stuifmeel en nectar) van deze bomen voor bestuivende insecten als een belangrijk criterium mee te wegen.

MOTIVATIE

- Het college heeft de prachtige ambitie om jaarlijks het aantal bomen binnen Gorinchem uit te breiden. Van groot belang met het oog op de klimaatadaptatie en een prachtige kans om de biodiversiteit te vergroten.

- Voor veel bestuivende insecten - waaronder de gecultiveerde honingbijen, de wilde bijen, vlinders, zweefvliegen, hommels - zijn bomen met drachtwaarde een belangrijke voedselbron.

- Niet alle soorten bomen (en binnen de soorten weer verschil tussen varianten) hebben een grote toegevoegde waarde voor bestuivende insecten. Het vraagt deskundigheid om hier goede plannen voor te maken en een gevarieerd voedselaanbod over het jaar te garanderen voor deze bestuivende insecten. Ongetwijfeld kan de toekomstige stadsecoloog hier ook een mooie bijdrage in leveren.

- Een extra impuls geven in de geest van de veelbesproken voormalige burgemeester van Gorinchem, Ridder van Rappard. Hij is 40 jaar lang voorzitter geweest van de Nederlandse Vereniging tot bevordering van de bijenteelt en heeft in Gorinchem veel aandacht gehad voor de aanplant van drachtrijk groen. Ook de wat verstopte bijenstal in het Emmapark is een erfenis uit het tijdperk dat Ridder van Rappard ‘de scepter zwaaide’ in Gorinchem.

ONDERTEKENING
Maarten de Pagter, CU-SGP
Everdien, Hamann, Gorcum Actief
Dieuwertje Stevens, SP

***Verwijzingen**:*

- *bijenplanten.ontwikkelcentrum.nu (onder bomen vind je een impressie*
- *van het belang van verschillende soorten bomen) Imkerpedia.nl*

Nummer	
Voorstelnummer	4.b. PPN
Datum	Donderdag 6 juli 2023
Onderwerp	Samen tuinieren
Indiener	Gorcum Actief, Everdien Hamann Stadsbelang, Johan Klein SP, Dieuwertje Stevens CU-SGP, Maarten de Pagter
Vergadering	*De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 6-7-2023.*
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor: Verzoekt het college te inventariseren of er behoefte is aan collectieve tuinen in de wijken (burgerinitiatieven) en daarvoor locaties geschikt te maken, zoals bijvoorbeeld de locatie van de voormalige speeltuin De Ridderburcht in de Gildenwijk. En gaat over tot de orde van de dag
Motivering	Tuinieren is ìn. Op tal van locaties in Nederland ontstaan initiatieven voor gezamenlijk tuinieren. Een collectieve tuin is een oase van rust en plaats van verbinding in een wijk of buurt. Bij scholen en/of het Centrum voor Natuureducatie heeft tuinieren naast een sociaal ook een educatief aspect. En door tuintegels thuis te vervangen voor plantjes heeft een effect voor klimaatadaptatie en hittestress. Het mes snijdt aan meer kanten. Ook in Gorinchem komen steeds meer burgerinitiatieven voor collectieve tuinen. Het kan hierbij gaan om groenten voor eigen consumptie, insectentuinen (biodiversiteit), of siertuinen (plantjes kweken voor tuinen thuis). Waar het vaak aan ontbreekt is een geschikte locatie en een organisatie die e.e.a. coördineert, meehelpt. Mogelijke partners kunnen zijn: stichting Gorinchem Natuurlijk Groen, Centrum voor Natuureducatie, stichting Steenbreek en de vereniging Groei en Bloei. In de Gildenwijk, tussen de Weverstraat en het spoor is in de groenstrook de locatie van de voormalige speeltuin De Ridderburcht. Deze speeltuin is in 2011 gesloten en sindsdien is het een braakliggend terrein. Deze locatie is geschikt voor een collectieve tuin en kan een voorbeeld/steunpunt vormen voor andere initiatieven.

Ondertekening	Gorinchem, 6 juli 2023 Gorcum Actief, Everdien Hamann Stadsbelang, Johan Klein SP, Dieuwertje Stevens CU-SGP, Maarten de Pagter
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Nummer	
Voorstelnummer	4.b. PPN
Datum	Donderdag 6 juli 2023
Onderwerp	Gorcum Pas
Indiener	Everdien Hamann, Gorcum Actief Johan Klein, Stadsbelang
Vergadering	De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 6 juli 2023
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor: De mogelijkheden voor de invoering van een Gorucm Pas te onderzoeken zonder de één op één koppeling aan minimabeleid en voor de perspectiefnota in 2024 de gemeenteraad hierover voorstellen te doen. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivering	De gemeente Gorinchem staat aan de vooravond van grote investeringen voor sport (o.a. zwembad) en cultuur (cultureel centrum). Gorinchem heeft een centrumfunctie. Vanuit de hele regio wordt gebruik gemaakt van deze voorzieningen. De tarieven voor deze voorzieningen zijn nu laag, maar kunnen redelijkerwijs worden verhoogd als de betaalbaarheid voor de Gorcumers is gegarandeerd. Voor inwoners met een Gorcum Pas geldt een lager tarief/korting. Het gaat hierbij niet om specifiek minimabeleid, maar om alle inwoners van Gorinchem en hun voorzieningen. Door inflatie en rentestijging is het leven voor iedereen duurder geworden. Er is zelfs sprake van een nieuwe groep armen, ‘the working poor’. (o.a. VNG Congres) Maar ook voor de gewone gezinnen met werkende ouders is het vaak moeilijk de eindjes aan elkaar te knopen. Zij dragen allemaal bij aan deze voorzieningen. We willen dat de voorzieningen bereikbaar blijven ook voor deze groepen. De Gorcum Pas is persoonsgebonden.

Ondertekening	Gorinchem, 6 juli 2023 Gorcum Actief, Everdien Hamann. Stadsbelang, Johan Klein.
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Datum vergadering 6 juli 2023
Nummer motie
Indieners: Ilhan Tekir (D66) Maarten de Pagter (CU-SGP)

Titel: Asielzoekers sneller aan het werk

MOTIE
Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- Lobby te voeren richting het Rijk om landelijke wetgeving en randvoorwaarden dusdanig aan te passen dat kansrijke asielzoekers vroegtijdig kunnen instromen op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld via de M50 (platform voor middelgrote gemeenten met centrumfunctie waar Gorinchem lid van is);
- Aandacht te blijven houden voor vroegtijdige participatie en integratie van statushouders, ook als het gaat om vrijwilligerswerk;
- Te onderzoeken of er tevens een pilot mogelijk is gericht op vroegere instroom op de arbeidsmarkt van kansrijke asielzoekers die woonachtig zijn in onze opvanglocatie, zo mogelijk via het ambitiefonds van Avres;
- En daarover voor de zomer van 2024 te rapporteren aan de gemeenteraad.

MOTIVATIE
Kansrijke asielzoekers die (nog) geen verblijfsvergunning hebben, mogen tijdens de eerste zes maanden van hun verblijf in Nederland niet werken. Na deze periode, totdat ze een verblijfsvergunning krijgen, mogen zij alleen werken met een tewerkstellingsvergunning (TWV) gedurende 24 weken per jaar en onder bepaalde voorwaarden.

Hiermee komen zij in een wachtstand terecht, wat onder andere leidt tot een passievere/afhankelijke houding die integratie en participatie later in het proces in de weg kan staan. Cijfers leren dat zodra een status toegekend is, de weg naar bijstand mogelijk wordt en daar vervolgens ook gebruik van wordt gemaakt. Daarom is het essentieel om kansrijke asielzoekers te activeren zodra dit mogelijk is. Versneld naar werk is niet alleen goed voor henzelf, maar ook voor de samenleving. Werkgeversorganisaties als MKB-Nederland en VNO-NCW vinden het ook een 'gemiste kans' dat asielzoekers zo weinig mogen werken.

In het tweede kwartaal van 2022 had Gorinchem alleen al rond de 3800 vacatures (bron: werk.nl), er is dus veel behoefte aan werknemers in bepaalde kansrijke sectoren. Een zinvolle dagbesteding draagt bij aan het sneller leren van de taal en cultuur, maar draagt ook bij tot een menswaardig deelnemen aan de maatschappij. Daarnaast kan het bijdragen aan draagvlak en verdraagzaamheid in diezelfde maatschappij.

Wij vragen dan ook het college om hierover te lobbyen richting het Rijk, bijvoorbeeld via geëigende kanalen zoals de M50. Dat is een platform voor middelgrote gemeenten (met inmiddels 57 leden) dat effectiever is in dergelijke lobbytrajecten dan één enkele gemeente. De discussie hierover wordt op dit moment landelijk al gevoerd. Het opvoeren van de lobby kan daarom alleen maar versterkend werken, zo nodig in overleg met het COA. We vragen het college ook om te onderzoeken of we een eerste stap kunnen zetten d.m.v. een pilot om vroegere instroom van kansrijke asielzoekers op de arbeidsmarkt mogelijk te maken. Een aantal steden in Nederland zijn ons hierin al voorgegaan.

ONDERTEKENING

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de
de vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een n

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de
de vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een n

Datum vergadering 6 juli 2023
Nummer motie
Indieners: Ilhan Tekir (D66)

Titel: Werkstudenten welkom bij de gemeente Gorinchem

MOTIE

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- Recent of bijna afgestudeerde studenten zonder werkervaring een zetje in de rug te geven om de arbeidsmarkt te betreden door hen een tijdelijke aanstelling aan te bieden bij de gemeente Gorinchem;
- Hier actief toe op te roepen in onze wervingscampagnes voor personeel.

MOTIVATIE

Zelfs in de huidige arbeidsmartk lopen pas afgestudeerde studenten (MBO, HBO of WO) regelmatig tegen het probleem aan dat werkgevers werkervaring vereisen. Tegelijkertijd is de werkdruk binnen de gemeente Gorinchem vaak hoog waardoor bepaalde nuttige klussen niet kunnen worden opgepakt.

Met deze motie willen wij enerzijds de recent of bijna afgestudeerde studenten de mogelijkheid geven om werkervaring op te doen en daardoor een kansrijker CV op te bouwen en anderzijds de gemeente Gorinchem de kans te geven om het gemeentelijk beleid een betere invulling te geven d.m.v. tijdelijke, flexibele, relatief goedkope en gemotiveerde arbeidskrachten.

Met deze motie beogen wij ook om de stad Gorinchem aantrekkelijk te maken voor studenten om te blijven wonen én te werken. In andere gemeenten en bedrijven leert de ervaring dat een zogenaamd ‘werkstudentschap’ bij een goede match kan leiden tot een langer of zelfs vast dienstverband bij de werkgever. Win-win dus!

Als achtergrondinformatie: het UWV beschouwt werkstudenten als een afzonderlijke categorie werknemers, waar speciale voorwaarden voor gelden. Zo mag een werkstudent bijvoorbeeld maximaal 16 uur per week werken, vanwege de combinatie met studie. Een werkstudent is geen stagiair.

ONDERTEKENING

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de
de vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een n

Datum vergadering 6 juli 2023
Nummer motie
Indieners Ilhan Tekir (D66)

Titel: Vrijwilligerswerk tijdens werktijd

MOTIE

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- Gemeenteambtenaren de mogelijkheid te bieden om een aantal dagen per jaar vrijwilligerswerk te doen tijdens werktijd.

MOTIVATIE

Ambtenaren van de gemeente werken iedere dag vanuit het stadhuis aan de toekomst van Gorinchem. Met deze motie willen we ambtenaren faciliteren om zich ook tijdens werktijd in te zetten voor maatschappelijke organisaties in Gorinchem, als ze dat zelf willen. Daarmee leggen we nóg actiever verbindingen tussen het stadhuis en de stad.

Vrijwilligerswerk heeft veel voordelen voor de stad en voor ambtenaren. Allereerst voor de maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen, buurthuizen of in de zorg die extra handen kunnen gebruiken. Daarnaast blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat vrijwilligerswerk goed is voor de mentale en fysieke gezondheid van mensen. Het is daarom ook een kwestie van goed werkgeverschap. Ambtenaren kunnen bovendien hun netwerk in de stad uitbreiden en waardevolle ervaringen opdoen die zij kunnen betrekken bij hun werk. De gemeente markeert hiermee tot slot haar maatschappelijke betrokkenheid en geeft het goede voorbeeld aan het bedrijfsleven en (semi)overheidsorganisaties.

De indiener(s) van deze motie beschouwen het Vrijwilligerssteunpunt Gorinchem als een mogelijke intermediair tussen ambtenaren en maatschappelijke organisaties die behoefte hebben aan extra vrijwilligers. De gemeente geeft hiermee ook het goede voorbeeld. De gemeente Gorinchem zou overigens niet de eerste gemeente zijn die dit faciliteert. Andere gemeenten, maar ook bedrijven, hebben dit al mogelijk gemaakt voor hun medewerkers. Bijvoorbeeld voor maximaal 2 dagen per jaar, maar de invulling daarvan laten de indieners over aan het college.

ONDERTEKENING

Datum vergadering 6 juli 2023
Nummer motie
Indieners Ilhan Tekir (D66)

Titel: Mensen in woningnood niet onnodig belasten met leges

MOTIE

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- In lijn met de aanbevelingen uit het evaluatierapport voor de urgentieprocedure (woonurgentie) de leges per aanvrager af te schaffen zodat de drempel voor inwoners met een woningnood wordt verkleind;
- Deze aanpassing te verwerken in de urgentieprocedure en de communicatie erover op de website van de gemeente Gorinchem daarop aan te passen;
- Deze aanpassing – voor zover nodig – te verwerken in de begroting 2024 en per 1 januari 2024 of zoveel eerder als mogelijk in werking te laten gaan.

MOTIVATIE

Iedereen heeft een plek nodig om te wonen. Soms lukt het mensen zelf niet om een woonplek te vinden. In sommige gevallen kun je dan ‘woonurgentie’ aanvragen. Gemeente Gorinchem en Poort6 hebben hiervoor een lokale urgentieprocedure. Inwoners van de gemeente die in woningnood zitten, kunnen hier een aanvraag doen bij de gemeente Gorinchem.

In 2022 is deze procedure geëvalueerd door het Instituut voor Publieke Waarden (IPW), met als doel om deze te verbeteren. In dat evaluatierapport – welke als bijlage is meegestuurd met deze motie – zijn een aantal aanbevelingen opgenomen, waaronder het afschaffen van de leges zodat de drempel voor deze fundamentele basisvoorziening (inwoners die in woningnood zitten) maximaal wordt verkleind. De onderzoekers geven daarbij aan dat voor andere overheidsdiensten – zoals uitkeringen uit de Participatiewet – ook geen leges worden geheven. Met de afschaffing van leges voor woonurgentie zou het gemeentelijk beleid hieromtrent dus gelijk worden getrokken.

Op de totale begroting van de gemeente Gorinchem gaat het jaarlijks om een bescheiden bedrag van zo’n 5 duizend euro. Daarentegen kan een bedrag van 63,75 euro – dat betalen aanvragers op dit moment – het verschil maken voor inwoners die in woningnood verkeren. Het gaat hier immers om een doelgroep die om financiële, sociale danwel medische problematiek in een noodsituatie verkeert. Het innen van in totaal 5 duizend euro per jaar staat dan wat de indieners van deze motie betreft niet in verhouding tot de bedoeling van deze regeling, namelijk mensen zo snel mogelijk helpen aan een woning.

ONDERTEKENING

Datum	*Donderdag 6 juli 2023*
Onderwerp	*Perspectiefnota 2024-2027*
Nummer	
Titel motie	*OZB, weg ermee! (Voor verenigingen en stichtingen)*
Indieners	*Joost van der Geest, CDA Gorinchem* *Pierre Schefferlie, Democraten Gorinchem*
Motie	We roepen het college op om de onroerende zaakbelasting voor verenigingen en stichtingen met een eigen gebouw op 0 te zetten, dan wel te subsidiëren. Dit kostenneutraal in de begroting te verwerken, door de kosten te spreiden over de onroerende en roerende zaakbelasting voor woningen en niet-woningen.
Motivatie	Verenigingen en stichtingen spelen een cruciale rol in Gorinchem. Vaak ondersteunen we als gemeente deze verenigingen en stichtingen financieel en op allerlei andere manier. Dit toch grote tevredenheid van de meeste verenigingen stichtingen. Maar wij vinden het niet wenselijk om bij hen belasting te heffen. Vrijwilligers werken elk jaar keihard om de begroting rond te krijgen en het betaalbaar te houden voor de leden en/of de activiteiten. Daarnaast moet er altijd onderhoud gebeuren en staan veel voor de opgave om hun verenigings- of stichtingsgebouw te verduurzamen. We willen ze graag bij deze opgaven ondersteunen. Juist omdat ze cruciaal zijn in onze Gorcumse samenleving. We laten de beleidsvrijheid bij het college wat juridisch en praktisch het beste is in te regelen; door de tarieven op 0 te zetten of het te subsidiëren. We zien de uitwerking uiterlijk in de begroting voor komend jaar tegemoet.
Ondertekening	*Gorinchem, 6 juli 2023* *Joost van der Geest, CDA Gorinchem* *Pierre Schefferlie, Democraten Gorinchem*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Datum	Donderdag 6 juli 2023
Onderwerp	Perspectiefnota 2024-2027
Nummer	
Titel motie	Sparen voor later, voorkomt een kater
Indiener(s)	Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem
Motie	We roepen op om bij het spaarsysteem ook de reserve “landelijke evenementen” toe te voegen ten behoeve van (co)financiering van landelijke evenementen, zoals recent de intocht van Sinterklaas. Door jaarlijks hier een bedrag, maximaal € 100.000 uit het overschot van de jaarrekening (indien het geval), in te storten, ontstaat er een “spaarpotje” waarmee de gemeente haar bijdrage kan voldoen aan landelijke evenementen die een positief effect hebben op de stad.
Motivatie	Gorinchem staat op de kaart en dat merken we. Met de landelijke intocht van Sinterklaas verwelkomen we een evenement waarmee heel Nederland onze allermooiste vestingstad kan zien. Dit kan ervoor zorgen dat er meer evenementen naar onze stad komen, waar we, als deze een positief effect hebben op onze stad, aan mee willen werken. Ook hebben we eigen evenementen in het vooruitzicht, zoals Gorinchem 650 jaar in 2032. Dit soort evenementen vragen vaak een (co)financiering van de gemeente. Door jaarlijks een bedrag opzij te zetten uit het overschot van de jaarrekening, zijn we hierop voorbereid. Voor de hoogte van het te sparen bedrag en de jaarlijkse inleg (met een maximum van € 100.000) laten we het initiatief aan het college.
Ondertekening	*Gorinchem, 6 juli 2023* *Janneke van Oversteeg, CDA Gorinchem*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Datum	Donderdag 6 juli 2023
Onderwerp	Perspectiefnota 2024-2027
Nummer	
Titel motie	Maak verduurzamen minder duur
Indiener(s)	Joost van der Geest, CDA Gorinchem
Motie	We vragen het college om te onderzoeken waarvoor nu leges worden geheven bij projecten rond verduurzaming en een voorstel te doen waar deze leges gereduceerd of geschrapt kunnen worden.
Motivatie	Veel duurzaamheidsmaatregelen kunnen genomen worden zonder een vergunning, maar niet allemaal. Denk bijvoorbeeld aan verduurzaming van monumenten. Daarbij kunnen leges een barrière zijn of andere verduurzamingsmaatregelen in de weg staan. Terwijl voor het behalen van de doelen in de RES Alblasserwaard energiebesparing en duurzame opwekking van groot belang zijn. We vragen dus het college in beeld te brengen, waarvoor er nu leges worden geheven voor inwoners, verenigingen en stichtingen en ondernemers die met duurzaamheid te maken hebben. En uiterlijk bij de begroting een voorstel te doen om deze te verminderen of te schrappen. Daarbij ligt wat ons betreft primair de focus op projecten tot maximaal 10.000 euro, waarbij verduurzaming minimaal de helft van de kosten is.
Ondertekening	*Gorinchem, 6 juli 2023* *Joost van der Geest, CDA Gorinchem*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

<table>
<tr><td>Datum</td><td>Donderdag 6 juli 2023</td></tr>
<tr><td>Onderwerp</td><td>Perspectiefnota 2024-2027</td></tr>
<tr><td>Nummer</td><td></td></tr>
<tr><td>Titel motie</td><td>Besturen is keuzes maken</td></tr>
<tr><td>Indiener(s)</td><td>Joost van der Geest, CDA Gorinchem</td></tr>
<tr><td>Motie</td><td>We roepen het college op om volgens de onderstaande matrix de investeringen in kaart te brengen en daarvoor een voorstel doen voorafgaand aan de begroting bij de gemeenteraad via de gebruikelijke route.

<table>
<tr><td></td><td>Wettelijk verplicht</td><td>Noodzakelijk</td><td>Wenselijk</td></tr>
<tr><td>Urgent</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Niet-urgent</td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Daarbij vragen we het college urgent en niet-urgent te wegen op de volgende punten qua impact:
- maatschappelijk
- duurzaam
- economisch
- lokale of regionale behoefte.</td></tr>
<tr><td>Motivatie</td><td>We constateren dat er niet voor alle huidige investeringen financiële middelen zijn en er ook geen zicht is op concrete oplossingen, behalve cofinanciering en subsidies. De slagingskans achten wij echter minimaal dat voor alle ongedekte investeringen externe financiering wordt gevonden.
Daarnaast zien we nog meer stapeling op ons afkomen, zoals het zwembad, een nieuwe uitvoeringsagenda mobiliteit en de verdere uitrol van het integraal huisvestingsplan.
Daarnaast hebben we het investeringplafond als gemeenteraad ingesteld. Een belangrijk instrument, waarmee we de rekening niet doorschuiven naar de volgende generatie.

Niet alles kan. Daarom verzoeken we het college om niet meer te gaan stapelen, maar keuzes te maken en deze integraal afgewogen voor te leggen aan de gemeenteraad.</td></tr>
</table>

Ondertekening	*Gorinchem, 6 juli 2023* *Joost van der Geest, CDA Gorinchem*
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

SP Gorinchem

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

Nummer Motie	
Datum	Donderdag 6 juli 2023
Onderwerp	‘Gooi kunst niet weg’
Indiener	Dieuwertje Stevens, SP
Vergadering	Perspectiefnota 2024-2027
	Constaterende dat: • ‘De Draak en sint Joris’ cultureel erfgoed is dat bestaansrecht heeft en gezien mag worden. • Het huidige huis van ‘De Draak en sint Joris’ in de nabije toekomst gerenoveerd en/of gesloopt zal worden en het kunstwerk opnieuw een onzekere toekomst tegemoet gaat. **Overwegende dat:** • Het kunstwerk ‘De Draak en sint Joris’ al eens eerder voor lange tijd is verdwenen. **Verzoekt het college:** • Te voorkomen dat het kunstwerk ‘De Draak en sint Joris’ opnieuw achter een wand verdwijnt, of nog erger, in de vuilnisbak verdwijnt. • Dat bij renovatie of sloop van het theater ‘De Draak en Sint Joris’ een liefdevol (nieuw) huis zal krijgen, waar het opnieuw gewaardeerd kan worden. • Om toekomstige andere kunstwerken in een vergelijkbare situatie dezelfde aandacht en behandeling te geven als ‘De Draak en sint Joris’.
	Motivatie In De Nieuwe Doelen hangt een prachtig kunstwerk, genaamd ‘De Draak en sint Joris’. Wie vóór 2017 niet meer in het theater is geweest, zal het grote mozaïek vast niet kennen: ‘De Draak en sint Joris’ heeft namelijk 30 jaar achter een muur verborgen gezeten. Maar gelukkig is het werk tevoorschijn gehaald door toegewijde Gorcummers, die ons hebben laten zien dat een kunstwerk als ‘De Draak en sint Joris’ het verdient om gezien te worden.

SP Gorinchem

MOTIE Gorinchem (46 RvO)

	  De Draak en sint Joris is in 1962 gemaakt door beeldhouwer, wandschilder, tekenaar en vervaardiger van mozaïek Nel Klaassen (1906-1989) en monumentaal kunstenaar, schilder en eveneens vervaardiger van mozaïek Jaap Bouhuys (1902-1983). Het getrouwde koppel maakte samen meerdere mozaïeken, waaronder Sint Joris (1958), dat destijds samen met de Poorterschool is verhuisd naar een nieuwe locatie. *Bronnen: Historische Vereniging Oud Gorcum, AD Rivierenland, RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis.*
Ondertekening	Gorinchem, 6 juli 2023 *Dieuwertje Stevens, SP Gorinchem*

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	4b Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Niels van Santen, VVD-Gorinchem Everdien Hamann, Gorcum Actief Dieuwertje Stevens, SP

Titel: Fietssnelweg Gorinchem

AANLEIDING

Gorinchem Noord ontwikkelt zich in rap tempo. We gaan straks aan de slag met de uitgifte van de Groote Haar. In het verlengde daarvan staat ook station Noord op de planning. En ook de regionale onderwijshuisvesting krijgt steeds meer vorm op Gorinchem Noord. Dit levert naar verwachting een forste toename van verkeersbewegingen op van oost naar west en vice versa.
Een veilige en snelle fietssnelweg van oost naar west is daarom zeer gewenst om ervoor te zorgen dat verkeersbewegingen goed in lijn lopen met de ontwikkelingen. Fietssnelwegen zijn kwaliteitsvolle fietsroutes, rechttoe-rechtaan voor fietsverplaatsingen in steden. Een ruggengraat waarop andere fietsverbindingen aansluiten.
Dit kan gerealiseerd worden in aanvulling op bestaande infrastructuur (impressie p2.) Het gedeelte vanaf Gorinchem Oost tot aan de afslag Papland is immers al gerealiseerd.

OVERWEGENDE DAT

- Gorinchem Noord de aangewezen locatie is voor een groot deel van de regionale onderwijshuisvesting;
- Scholieren over het algemeen fietsen, door de stad langs diverse gevaarlijke knelpunten en/of over industrieterrein Papland;
- Een deel van de infrastructuur reeds aanwezig is op deze locatie;
- Er steeds meer snellere (elektrische) fietsen zijn die beter gedijen op een fietssnelweg;
- De fietsroute ook een (meer) directe verbinding realiseert voor diverse sportgelegenheden;
- Een directe fietsroute voor forenzen ook wenselijk is in aanvulling op de realisatie van Groote Haar.

ROEPT HET COLLEGE OP

- De fietssnelweg, langs de noordkant van de A15 en parallel aan de A15 snelweg, verder in kaart te brengen.
- Dit mee te nemen als mogelijkheid in het nieuwe uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie 2024-2027;
- Hiervoor een plan op te stellen en dit uiterlijk eind 2024 aan de raad terug te koppelen.

ONDERTEKENING

Niels van Santen, VVD-Gorinchem

Impressie deel route dat doorgetrokken kan worden:

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de
de vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een n

Datum vergadering 6 juli 2023
Nummer motie
Indieners: Ilhan Tekir (D66), Maarten de Pagter (CU-SGP)

Titel: Asielzoekers sneller aan het werk

MOTIE
Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- Aandacht te blijven houden voor vroegtijdige participatie en integratie van statushouders, ook als het gaat om vrijwilligerswerk;
- Te onderzoeken of er tevens een pilot mogelijk is gericht op vroegere instroom op de arbeidsmarkt van kansrijke asielzoekers die woonachtig zijn in onze opvanglocatie, zo mogelijk via het ambitiefonds van Avres;
- Eventuele knelpunten in de lokale aanpak die samenhangen met landelijke wetgeving kenbaar maken bij het Rijk;
- En daarover voor de zomer van 2024 te rapporteren aan de gemeenteraad.

MOTIVATIE
Kansrijke asielzoekers die (nog) geen verblijfsvergunning hebben, mogen tijdens de eerste zes maanden van hun verblijf in Nederland niet werken. Na deze periode, totdat ze een verblijfsvergunning krijgen, mogen zij alleen werken met een tewerkstellingsvergunning (TWV) gedurende 24 weken per jaar en onder bepaalde voorwaarden.

Hiermee komen zij in een wachtstand terecht, wat onder andere leidt tot een passievere/afhankelijke houding die integratie en participatie later in het proces in de weg kan staan. Cijfers leren dat zodra een status toegekend is, de weg naar bijstand mogelijk wordt en daar vervolgens ook gebruik van wordt gemaakt. Daarom is het essentieel om kansrijke asielzoekers te activeren zodra dit mogelijk is. Versneld naar werk is niet alleen goed voor henzelf, maar ook voor de samenleving. Werkgeversorganisaties als MKB-Nederland en VNO-NCW vinden het ook een 'gemiste kans' dat asielzoekers zo weinig mogen werken.

In het tweede kwartaal van 2022 had Gorinchem alleen al rond de 3800 vacatures (bron: werk.nl), er is dus veel behoefte aan werknemers in bepaalde kansrijke sectoren. Een zinvolle dagbesteding draagt bij aan het sneller leren van de taal en cultuur, maar draagt ook bij tot een menswaardig deelnemen aan de maatschappij. Daarnaast kan het bijdragen aan draagvlak en verdraagzaamheid in diezelfde maatschappij.

ONDERTEKENING

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering:	donderdag 6 juli 2023
Nummer motie:	
Indiener(s):	Joost van der Geest (CDA), Pierre Schefferlie (Democraten Gorinchem), Jack Oostrum (Partij van de Arbeid), Ilhan Tekir (D66
Titel:	Besturen is keuzes maken met open vizier

MOTIE
wij roepen het college op om:

1. Duidelijk in beeld te brengen hoe de geplande uitgaven en investeringen én de voorgenomen investeringen voor de periode 2024 – 2027 zich verhouden tot de beschikbare middelen in die periode waar we met zekerheid over beschikken;
2. De investeringen inzichtelijk in kaart te brengen en daarvoor een voorstel te doen inclusief opties als het niet past binnen het investeringsplafond en exploitatie voorafgaand aan de begroting bij de gemeenteraad via de gebruikelijke route. Hierbij tevens te betrekken de wijze van dekking met bijbehorend (verwacht) tijdspad;
3. Indien beoogde uitgaven en beschikbare middelen in dat overzicht niet leiden tot een sluitende meerjarenbegroting in de periode 2024-2027 meerdere scenario's voor te leggen om dat evenwicht alsnog te realiseren;
4. Daarbij zo nodig varianten m.b.t. de ontwikkeling van de schuldpositie in op te nemen;
5. De raad het overzicht uiterlijk te verschaffen gelijktijdig met de aanbieding van de begroting 2024-2027, zo mogelijk inclusief de verwerking van de septembercirculaire.

MOTIVATIE

- Indieners willen graag gezamenlijk inzicht verkrijgen over de financiële haalbaarheid van beleidsvoornemens en daarbij behorende investeringen en hierdoor tijdig kunnen sturen en anticiperen. Op dit moment ontbreekt het totaaloverzicht hierover bij de gemeenteraad, maar het college heeft aangegeven dit te kunnen delen en het gesprek hierover te willen voeren.

- We constateren dat er niet voor alle investeringen voldoende financiële middelen zijn en er een "spaarsysteem" wordt ingericht (naast mogelijkheden voor cofinanciering en subsidies). Graag verkrijgen we inzicht in de verwachtingen van dat spaarsysteem (waar sparen we voor en in welk tempo) in relatie tot de investeringen die op ons afkomen.

- We zien nog meer stapeling op ons afkomen, zoals het zwembad, een nieuwe uitvoeringsagenda mobiliteit en de verdere uitrol van het integraal huisvestingsplan.

- We hebben het investeringplafond als gemeenteraad ingesteld. Een belangrijk instrument, waarmee we de rekening niet doorschuiven naar de volgende generatie. Niet alles kan. Daarom verzoeken we het college om niet meer te gaan stapelen, maar keuzes te maken en deze integraal afgewogen voor te leggen aan de gemeenteraad.

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

ONDERTEKENING

Joost van der Geest (CDA)
Pierre Schefferlie (Democraten Gorinchem)

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering	6 juli 2023
Agendapunt	Jaarrekening 2022 en Perspectiefnota 2024-2027
Nummer motie	
Indiener(s)	Jack Oostrum (PvdA)

Titel: Onderzoek Ombouw Kantoorpanden

MOTIE

Ondergetekenden verzoeken het college van burgemeester en wethouders:

- Te onderzoeken welke leegstaande kantoorpanden in Gorinchem zouden kunnen worden ingezet als (flexibele) wooneenheden,
- Met de betreffende eigenaren van die panden in gesprek te gaan of zij bereid zijn om samen met de gemeente ~~en Poort6~~ te onderzoeken of hun pand(en) ingezet kunnen worden als (flexibele) wooneenheden,
- ~~Samen met Poort6 te onderzoeken op welke wijze de geschikt bevonden beschikbare kantoorpanden kunnen worden ingezet als (flexibele) huureenheden en~~
- De gemeenteraad bij de bij de Begroting 2025 te informeren over de stand van zaken.

MOTIVATIE

Oplossingen voor de huidige woningnood worden vooral gezocht in nieuwbouw. Maar het realiseren van nieuwbouwwoningen duurt lang. Daarnaast zijn er praktische problemen, zoals geschikte locaties, tijdrovende procedures, capaciteitstekorten, stikstof en aanlevering van materialen. Daarom vindt de Partij van de Arbeid het noodzakelijk om alle mogelijkheden te onderzoeken en daarbij ook te kijken naar de kansen en mogelijkheden van een ander gebruik van bestaande, leegstaande kantoorpanden.
~~Deze kunnen, mogelijk met eenvoudige middelen, geschikt gemaakt worden als (flexibele) wooneenheden en de verhuur zou bij voorkeur via Poort6 kunnen worden gerealiseerd.~~

ONDERTEKENING

Jack Oostrum (fractie PvdA)

Nummer	
Voorstelnummer	4.b. PPN
Datum	Donderdag 6 juli 2023
Onderwerp	Gorcum Pas
Indiener	Everdien Hamann, Gorcum Actief Johan Klein, Stadsbelang
Vergadering	De raad van de gemeente Gorinchem in vergadering bijeen op 6 juli 2023
Inhoud motie	Ondergetekende(n) stelt/stellen de volgende motie voor: De mogelijkheden voor de invoering van een Gorucm Pas te onderzoeken voor de perspectiefnota in 2024 de gemeenteraad hierover voorstellen te doen. En gaat over tot de orde van de dag.
Motivering	De gemeente Gorinchem staat aan de vooravond van grote investeringen voor sport (o.a. zwembad) en cultuur (cultureel centrum). Gorinchem heeft een centrumfunctie. Vanuit de hele regio wordt gebruik gemaakt van deze voorzieningen. De tarieven voor deze voorzieningen zijn nu laag, maar kunnen redelijkerwijs worden verhoogd als de betaalbaarheid voor de Gorcumers is gegarandeerd. Voor inwoners met een Gorcum Pas geldt een lager tarief/korting. Het gaat hierbij niet om specifiek minimabeleid, maar om alle inwoners van Gorinchem en hun voorzieningen. Door inflatie en rentestijging is het leven voor iedereen duurder geworden. Er is zelfs sprake van een nieuwe groep armen, ‘the working poor’. (o.a. VNG Congres) Maar ook voor de gewone gezinnen met werkende ouders is het vaak moeilijk de eindjes aan elkaar te knopen. Zij dragen allemaal bij aan deze voorzieningen. We willen dat de voorzieningen bereikbaar blijven ook voor deze groepen. De Gorcum Pas is persoonsgebonden.

Ondertekening	Gorinchem, 6 juli 2023 Gorcum Actief, Everdien Hamann. Stadsbelang, Johan Klein.
	Deze motie is unaniem aangenomen/ verworpen met ….. stemmen voor en ….. stemmen tegen.

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

MOTIE

Datum vergadering:	donderdag 6 juli 2023
Nummer motie:	
Indiener(s):	Joost van der Geest (CDA), Pierre Schefferlie (Democraten Gorinchem), Jack Oostrum (Partij van de Arbeid), Ilhan Tekir (D66
Titel:	Besturen is keuzes maken met open vizier

MOTIE
wij roepen het college op om:

1. Duidelijk in beeld te brengen hoe de geplande uitgaven en investeringen én de voorgenomen investeringen voor de periode 2024 – 2027 zich verhouden tot de beschikbare middelen in die periode waar we met zekerheid over beschikken;
2. De investeringen inzichtelijk in kaart te brengen en daarvoor een voorstel te doen inclusief opties als het niet past binnen het investeringsplafond en exploitatie voorafgaand aan de begroting bij de gemeenteraad via de gebruikelijke route. Hierbij tevens te betrekken de wijze van dekking met bijbehorend (verwacht) tijdspad;
3. Daarbij zo nodig varianten m.b.t. de ontwikkeling van de schuldpositie in op te nemen;
4. De raad het overzicht uiterlijk te verschaffen gelijktijdig met de aanbieding van de begroting 2024-2027, zo mogelijk inclusief de verwerking van de septembercirculaire.

MOTIVATIE

- Indieners willen graag gezamenlijk inzicht verkrijgen over de financiële haalbaarheid van beleidsvoornemens en daarbij behorende investeringen en hierdoor tijdig kunnen sturen en anticiperen. Op dit moment ontbreekt het totaaloverzicht hierover bij de gemeenteraad, maar het college heeft aangegeven dit te kunnen delen en het gesprek hierover te willen voeren.

- We constateren dat er niet voor alle investeringen voldoende financiële middelen zijn en er een “spaarsysteem” wordt ingericht (naast mogelijkheden voor cofinanciering en subsidies). Graag verkrijgen we inzicht in de verwachtingen van dat spaarsysteem (waar sparen we voor en in welk tempo) in relatie tot de investeringen die op ons afkomen.

- We zien nog meer stapeling op ons afkomen, zoals het zwembad, een nieuwe uitvoeringsagenda mobiliteit en de verdere uitrol van het integraal huisvestingsplan.

- We hebben het investeringplafond als gemeenteraad ingesteld. Een belangrijk instrument, waarmee we de rekening niet doorschuiven naar de volgende generatie. Niet alles kan. Daarom verzoeken we het college om niet meer te gaan stapelen, maar keuzes te maken en deze integraal afgewogen voor te leggen aan de gemeenteraad.

ONDERTEKENING

Een motie is een opdracht aan het college. Een raadslid dient een motie in tijdens de vergade
vergadering stemmen de raadsleden over de motie. Alle raadsleden kunnen een motie indier

Joost van der Geest (CDA)
Pierre Schefferlie (Democraten Gorinchem)

A/M	Indiener	Onderwerp aangegeven in de motie zelf	Naam motie digitaal	Mede-indieners	Stemming	Verworpen Aangenomen Ingetrokken	Portefeuilleh ouder	Team & Behandelaar	Overig
~~A01~~	~~PvdA~~	~~Degeneratie-opbrengsten voor snelle aanpak herstelwerkzaa~~	~~20230706 Amendement PPN PvdA Snelle aanpak~~			Ingetrokken			
A02	PvdA	Borg de Jeugdzorg	20230706 Amendement PPN PvdA Borg Jeugdzorg		18 tegen 6 voor	Verworpen			
A03	PVDA	Degeneratie-opbrengsten voor snelle aanpak herstelwerkzaa	20230706 Amendement PPN PvdA Snelle aanpak aangepast			Aangehouden			
M01	SB	Aandacht voor het Piazza Center	20230706 Motie PPN SB VVD GA Aandacht voor het Piazza Center	VVD, GA	Unaniem	Aangenomen			
~~M02~~	~~DG~~	~~Besturen zonder blinddoek~~	~~20230706 Motie PPN DG Pvda D66 Besturen zonder blinddoek~~	~~PvdA, D66~~		Ingetrokken			
~~M03~~	~~PvdA~~	~~Passend loon voor de sociale werkplaats~~	~~20230706 Motie PPN PvdA Passend loon SW~~			Ingetrokken			
M04	PvdA	Ervaringsdeskundigheid in de Jeugdzorg	20230706 Motie PPN PvdA e.a. Ervaringsdeskundigheid Jeugdzorg	CU SGP	Unaniem	Aangenomen			
M05	PvdA	Meer aandacht voor cultuur-sensitieve zorg	20230706 Motie PPN PvdA Cultuursensitieve zorg		Unaniem	Aangenomen			
~~M06~~	~~PvdA~~	~~Onderzoek ombouw kantoorpanden~~	~~20230706 Motie PPN PvdA Ombouw kantoren~~			Ingetrokken			
M07	VVD	Gorcumse voorrang Groote Haar	20230706 Motie PPN VVD Gorcumse voorrang Groote Haar	GA	20 voor 4 tegen	Aangenomen			
~~M08~~	~~VVD~~	~~Fietssnelweg Gorinchem~~	~~20230706 Motie PPN VVD Fietssnelweg~~	~~GA, SP~~		Ingetrokken			
M09	CU/SGP	We overbruggen de kloof	20230706 Motie PPN CU SGP e.a. We overbruggen de kloof	D66, SB, DG, GA, SP	Unaniem	Aangenomen			
M10	CU/SGP	Bee Happy!	20230706 Motie PPN CU SGP e.a. Bee Happy!	GA, SP	Unaniem	Aangenomen			
M11	GA	Samen tuinieren	20230706 Motie PPN GA e.a. Samen tuinieren	SB, SP, CU/SGP	Unaniem	Aangenomen			
~~M12~~	~~GA~~	~~Gorcum pas~~	~~20230706 Motie PPN GA SB Gorcum pas~~	~~SB~~		Ingetrokken			
~~M13~~	~~D66~~	~~Asielzoekers sneller aan het werk~~	~~20230706 Motie PPN D66 e.a.Asielzoekers sneller aan het werk~~	~~CU SGP~~		Ingetrokken			
M14	D66	Werkstudenten welkom bij de gemeente Gorinchem	20230706 Motie PPN D66 Werkstudenten welkom bij de gemeente Gorinchem		15 tegen 9 voor	Verworpen			
M15	D66	Vrijwilligerswerk tijdens werktijd	20230706 Motie PPN D66 Vrijwilligerswerk tijdens werktijd		13 tegen 11 voor	Verworpen			
M16	D66	Mensen in woningnood niet onnodig belasten met leges	20230706 Motie PPN D66 Mensen in woningnood niet onnodig belasten met leges		stemmen staken, naar volgende vergadering				
M17	CDA	OZB, weg ermee! (voor verenigingen en stichtingen)	20230706 PPN CDA DG OZB weg ermee! (verenigingen en stichtingen)	DG	16 tegen, 8 voor	Verworpen			
M18	CDA	Sparen voor later, voorkomt een kater	20230706 Motie PPN CDA Sparen voor later, voorkomt een kater		19 voor 5 tegen	Aangenomen			
M19	CDA	Maak verduurzamen minder duur	20230706 PPN CDA Maak verduurzamen minder duur		Unaniem	Aangenomen			
~~M20~~	~~CDA~~	~~Besturen is keuzes maken~~	~~20230706 motie PPN CDA besturen is keuzes maken~~			Ingetrokken			
M21	SP	Gooi kunst niet weg	20230706 Motie PPN SP Gooi kunst niet weg		Unaniem	Aangenomen			
M22	VVD	Fietssnelweg Gorinchem	20230706 Motie PPN VVD e.s. Fietssnelweg (versie 2)	GA, SP	Unaniem	Aangenomen			
M23	D66	Asielzoekers sneller aan het werk	20230706 Motie PPN D66 e.a. Asielzoekers sneller aan het werk PPN6juli2023 v3	CU SPG	20 voor 4 tegen	Aangenomen			
~~M24~~	~~CDA~~	~~Besturen is keuzes maken met open vizier~~	~~20230706 Motie PPN CDA DG e.a. Besturen is keuzes maken met open vizier v1~~	~~DG, PvdA, D66~~		Ingetrokken			

Raadsvoorstel: Z/23/746888/D-870015
Onderwerp: **Maandwijziging raad 6 juli 2023**

Datum: 3 juli 2023
Portefeuillehouder: Marjo Molengraaf
I&O:
B&A / Raadsvergadering: 6 juli 2023
Opsteller: Schellingerhout, Marianne
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:
Maandwijziging raad 6 juli 2023
Voorstel:
Wij stellen u voor: 1. de financiële consequenties van de voorstellen op deze raadsagenda en 2. de neutrale en technische consequenties van collegebesluiten verwerken in een begrotingswijziging.
Aanleiding:
Op de raadsagenda voor deze vergadering staat het volgende punt opgenomen dat financiële gevolgen heeft voor de begroting 2023: – Jaarstukken 2022 Gemeente Gorinchem (D-863996) Er zijn geen collegebesluiten met financieel neutrale consequenties.
Beoogd effect:
In de begroting de financiële consequenties van de raadsvoorstellen in deze vergadering verwerken en het actueel houden van de begroting en budgetinformatie.
Argumenten:
N.v.t.
Risico's:
N.v.t.
Financiën:
Zie begrotingswijziging.
Participatie:
N.v.t.
Communicatie:
N.v.t.
Duurzaamheid:
N.v.t.
Vervolgproces:
N.v.t.
Bijlagen:
1. Maandwijziging raad 6 juli 2023

Stadhuisplein 1
Postbus 108
4200AC Gorinchem
T 140183
F 0183-630540
E gemeente@gorinchem.nl
I www.gorinchem.nl

Namens burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de wethouder Financiën,

M. Molengraaf

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 3 juli
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. de financiële consequenties van de voorstellen op deze raadsagenda en
2. de neutrale en technische consequenties van collegebesluiten verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 6 juli 2023

Griffier, Voorzitter,

Bijlage 1: Maandwijziging raad 6 juli 2023

Onderwerp	Programma	2023 lasten	2023 baten	2023 saldo	2024 lasten	2024 baten	2024 saldo	2025 lasten	2025 baten	2025 saldo	2026 lasten	2026 baten	2026 saldo
Stukken op de raadsagenda van 6 juli 2023													
Jaarstukken 2022 (D-863996)	2. Veiligheid	140		-140 N									
	3. Verkeer en Vervoer	475		-475 N									
	4. Economie	174		-174 N									
	5. Onderwijs	1.287		-1.287 N									
	6. Sport, cultuur en recreatie	603		-603 N									
	7. Sociaal Domein 1)	453		-453 N									
	8. Duurzaamheid	260		-260 N									
	Algemene Dekkingsmiddelen, algemene reserve 2)		3.507	3.507 V									
	Overhead	115		-115 N									
		3.507	3.507	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal		**3.507**	**3.507**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

	2023		2024		2025		2026	
Actueel begrotingssaldo	670	V	3.059	V	7.526	V	2.941	V
(het actuele begrotingssaldo wordt aan het einde van het jaar verrekend met de algemene reserve)								
Raad 6 juli 2023	0		0		0		0	
Actueel begrotingssaldo	**670**	**V**	**3.059**	**V**	**7.526**	**V**	**2.941**	**V**

1) Het budget van het rechtsbeschermingssysteem (106) valt onder programma Sociaal Domein in plaats van programma Overhead zoals gemeld in de resutaatbestemming.

2) De middelen van de decembercirculaire van het gemeentefonds (586) worden aan de volgende programma's toebedeeld:
- Onderwijs 239
- Sociaal Domein 347